

Kelan terminologinen sanasto

Etuuksiin liittyvät käsitteet

FPA-termer

Förmånsrelaterade begrepp

6. laitos
6 upplagan

Kelan terminologinen sanasto

Etuuksiin liittyvät käsitteet, 6. laitos

FPA-termer

Förmånsrelaterade begrepp, 6 upplagan

Kela | FPA

SANASTOKESKUS TSK | TERMINOLOGICENTRALEN TSK

TSK 55

Helsinki 2021-02-02

Toimitus/Redigering: Sirpa Suhonen
Kansi/Omslag: Nana Uitto

© Kansaneläkelaitos (Kela) / Folkpensionsanstalten (FPA)

ISBN 978-952-284-110-0 (PDF, Kela)

ISSN 1795-6323 (verkkajulkaisu, Sanastokeskus TSK)

Kela
PL 450, 00101 Helsinki
FPA
PB 450, 00101 Helsingfors
viestinta@kela.fi
www.kela.fi

Sanastokeskus TSK ry
Runeberginkatu 4c B 20, 00100 Helsinki
Terminologicalentralen TSK rf
Runebergsgatan 4c B 20, 00100 Helsingfors
tsk@tsk.fi
tsk.fi

Kuudennen laitoksen esipuhe

Kela ja Sanastokeskus TSK ovat tehneet jo kuudennen päivitetyn ja laajennetun julkaisun Kelan terminologisesta sanastosta. Sanaston tavoitteena on yhtenäistää, vakiinnuttaa ja selkeyttää Kelan hoitaman sosiaaliturvan käsitteistöä ja edistää Kelan ja sen yhteistyökumppaneiden välistä tiedonvaihtoa järjestelmällisen sanastotyön avulla.

Sanaston 6. laitoksessa on 560 käsitettä termitietueineen ja käsitekaavioineen. Käsitteiden sisällöt selvitetään määritelmien ja niitä täydentävien huomautusten avulla. Sekä suomen- että ruotsinkielisistä termeistä annetaan suositukset. Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita. Sanasto on käännetty ruotsiksi.

Uusina aihealueina sanastoon on lisätty muutoksenhakuun ja opiskeluterveydenhuoltoon liittyviä käsitteitä. Muutoksenhaku liittyy kaikkiin Kelan päätöksiin eikä aihealuetta ole aiemmin katettu laajemmin sanastossa. Vastuu korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä ja terveydenhoitomaksujen keräämisestä siirtyi Kelaan 1.1.2021, kun laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta tuli voimaan. Muitakin aihealueita, muun muassa lääkkeisiin, hoitoon ja vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluihin liittyviä käsitteitä, on päivitetty.

Sanasto perustuu pääosin Suomen lainsäädäntöön sekä sanastoa laatineiden asiantuntijoiden pohdintoihin. Se on tarkoitettu sosiaaliturvan asiantuntijoille, lainvalmistelijoille, tiedottajille, toimittajille, kääntäjille ja kaikille niille, jotka tarvitsevat tietoa siitä, mitkä ovat suositeltavat Kelan hoitaman sosiaaliturvan termit ja mitä ne tarkoittavat. Sanasto tukee myös tiedonhallintaa ja auttaa kehittämään tiedonhakua, tiedonsiirtoa, arkistointia ja tiedon mallintamista.

Sanaston asiantuntijaryhmä vastaa sanaston päivittämisestä ja kehittämisestä. Ryhmän jäsenet edustavat pääasiassa jotain etuusryhmää. Kelan Etuuspalvelujen tulosityksikkö vastaa sanaston laatimiseen tarvittavan terminologisen työn kustannuksista.

Kelan terminologisen sanaston laatineiden työryhmien jäsenet edustavat seuraavia Kelan asiantuntijatahoja:

Asumistuet
Eläke-etuudet
Kuntoutusetuudet
Lapsiperhe-etuudet (elätustuki, lapsilisä, lastenhoidon tuet, vanhempainraha, äitiysavustus)
Opintotuet
Perustoimeentulotuki
Sairausvakuutusetuudet (opiskeluterveydenhuolto, päivärahat, sairausvakuutuskorvaukset, työterveyshuolto)
Työttömyysturvaetuudet
Vammaisetuudet
Muut etuudet (eläketuki, sotilasavustus)

Lisäksi sanastoa on ollut laatimassa ja tarkistamassa:

Pirjo Tikka, Kelan terminologisen sanaston työryhmän puheenjohtaja, Kela
Sirpa Suhonen, terminologi, Sanastokeskus TSK
Vesa Nissinen, tietoarkkitehti, Kela
Jenni Viinikka, vastaava kielenhuoltaja, Kela
Johanna Blom, ruotsin kielen kääntäjä, Kela
Bodil Ginström, ruotsin kielen kääntäjä, Kela
Carola Grönholm, kielikeskuksen päällikkö, Kela
Heidi Rustanius, ruotsin kielen kääntäjä, Textservice Heidi Rustanius

Förord, sjätte upplagan

Folkpensionsanstalten (FPA) och Terminologicentralen TSK har nu sammanställt den sjätte, uppdaterade och utvidgade, upplagan av den terminologiska ordlistan FPA-termer. Syftet med ordlistan är att genom systematiskt terminologiskt arbete harmonisera, befästa och förtydliga begreppsapparaten inom FPA:s verksamhetsområde och att främja informationsutbytet mellan FPA och olika samarbetspartner.

Den sjätte upplagan omfattar 560 begrepp med termposter och begreppsdiagram. Begreppsinnehalten klarläggs med hjälp av definitioner och kompletterande anmärkningar. Rekommendationer ges för både de finskspråkiga och de svenskspråkiga termerna. Begreppsdiagrammen illustrerar relationerna mellan begreppen. Ordlistan har översatts till svenska.

Nya ämnesområden är begrepp som anknuter till sökande av ändring och samt studerandehälsovård. Sökande av ändring är förknippat med alla beslut som FPA meddelar och ämnesområdet har inte tidigare behandlats mer omfattande i ordlistan. Ansvar för att ordna studerandehälsovård för högskolestuderande och för att ta ut hälsovårdsavgifter överfördes till FPA 1.1.2021, då lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande trädde i kraft. Också andra uppdateringar har gjorts, bland annat av begrepp som gäller läkemedel, vård och tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning.

Ordlistan grundar sig främst på finsk lagstiftning samt på överväganden av de sakkunniga som medverkat i arbetet. Ordlistan är avsedd för sakkunniga, lagberedare, informatörer, journalister, översättare och alla andra som vill veta vilka termer som rekommenderas och vad de begrepp som används inom FPA:s verksamhetsområde betyder. Den stöder också informationshantering och skapar förutsättningar att utveckla informationssökning, informationsöverföring, arkivering och informationsmodellering.

Sakkunniggruppen ansvarar för uppdateringen och utvecklingen av ordlistan. Var och en av medlemmarna i gruppen representerar i huvudsak en viss förmånsgrupp. FPA:s resultatenheter för förmånstjänster bär kostnadsansvaret för det terminologiska arbete som ordlistan kräver.

Medlemmarna i de arbetsgrupper som har utarbetat ordlistan är sakkunniga på följande ämnesområden:

Arbetslöshetsförmåner

Förmåner för barnfamiljer (barnavårdsstöd, barnbidrag, föräldradagpenning, moderskapsunderstöd, underhållsstöd)

Förmåner för personer med funktionsnedsättning

Grundläggande utkomststöd

Pensionsförmåner

Rehabiliteringsförmåner

Sjukförsäkringsförmåner (dagpenningar, företagshälsovård, sjukförsäkringsersättningar, studerandehälsovård)

Studiestöd

Stöd för boende

Övriga förmåner (militärunderstöd, pensionsstöd)

Därtill har följande personer deltagit i sammanställningen och granskningen av ordlistan:

Pirjo Tikka, ordförande för arbetsgruppen, FPA

Sirpa Suhonen, terminolog, Terminologicentralen TSK

Vesa Nissinen, informationsarkitekt, FPA

Jenni Viinikka, ansvarig språkvårdare, FPA

Johanna Blom, översättare, FPA

Bodil Ginström, översättare, FPA

Carola Grönholm, chef för språkcentret, FPA

Heidi Rustanius, översättare, Textservice Heidi Rustanius

Sisällysluettelo

Kuudennen laitoksen esipuhe.....	3
Käsittekaavioluettelo.....	9
Sanaston erityispiirteitä.....	11
Sanastoprojektin taustaa.....	11
Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta.....	11
Sanaston vastineista.....	11
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	13
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	13
Sanaston rakenne.....	13
Termitietueen rakenne.....	13
Käsittekaavioiden tulkinta.....	16
1 Yleiset käsitteet.....	23
1.1 Sosiaaliturva.....	23
1.2 Henkilöt.....	36
1.3 Sairausvakuutukseen liittyvät tahot.....	42
1.4 Työ- ja toimintakyky.....	44
1.5 Tutkimus ja hoito.....	56
1.6 Asiakirjat.....	65
1.7 Etuuksiin liittyvät käsitteet.....	67
1.8 Muutoksenhakuun liittyvät käsitteet.....	80
2 Sairaanhoidokorvaukset.....	88
2.1 Sairaanhoidon kustannukset ja sairaanhoidokorvaukset.....	88
2.2 Sairaanhoidokorvausten omavastuut.....	100
2.3 Korvaustaksat.....	106
3 Lääkkeet ja lääkekorvaukset.....	121
3.1 Lääkkeet ja muut korvattavat valmisteet.....	121
3.2 Lääkevaihto.....	136
3.3 Lääkekorvaukset.....	142
3.4 Lääkemääräykset.....	150
4 Kansainvälinen sairaanhoito.....	160
5 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat.....	171
5.1 Päivärahan saamisen perusteet.....	171
5.2 Päivärahat.....	173
5.3 Päivärahoihin liittyvät ajanjaksot.....	187
6 Työterveyshuolto.....	192
6.1 Työterveyshuollon sisältö.....	194
6.2 Työterveyshuollon voimavarat.....	201
6.3 Työterveyshuollon korvaukset.....	206
7 Vammaisetuudet ja vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu.....	214
7.1 Vammaisetuudet.....	214
7.2 Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu.....	234
8 Kuntoutus.....	243
8.1 Kuntoutusmuodot.....	243
8.2 Kuntoutuksen toimenpiteet.....	253
8.3 Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat.....	264
8.4 Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet.....	270
8.5 Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.....	278
9 Eläkkeet.....	283
9.1 Eläkelajit.....	285
9.2 Eläkkeisiin liittyvät etuudet.....	300
9.3 Eläkkeen määrään ja myöntämiseen vaikuttavia tekijöitä.....	302
9.4 EU-eläkkeisiin liittyviä käsitteitä.....	311
10 Asumistuet.....	314
11 Opintoetuudet ja opiskeluterveydenhuolto.....	327
11.1 Opintoetuudet.....	327
11.2 Opiskeluterveydenhuolto.....	343

12 Sotilasavustus.....	349
13 Perhe-etuudet.....	354
14 Työttömyysturva.....	375
15 Toimeentulotuki.....	395
Lähteet.....	408
Ruotsinkielinen hakemisto.....	416
Suomenkielinen hakemisto.....	425

Innehåll

Förord, sjätte upplagan.....	4
Förteckning över begreppsdiagrammen.....	10
Om ordlistans innehåll.....	12
Terminologiprojektets bakgrund.....	12
Perspektiv och avgränsning.....	12
Ekvivalenter.....	12
Ordlistans uppbyggnad och beteckningar.....	18
Begrepp, definitioner och termer.....	18
Ordlistans uppbyggnad.....	18
Termpostens uppbyggnad.....	18
Läsanvisning till begreppsdiagrammen.....	21
1 Allmänna begrepp.....	23
1.1 Social trygghet.....	23
1.2 Personer.....	36
1.3 Aktörer i anslutning till sjukförsäkringen.....	42
1.4 Arbets- och funktionsförmåga.....	44
1.5 Undersökning och vård.....	56
1.6 Dokument.....	65
1.7 Begrepp som rör förmåner.....	67
1.8 Begrepp som gäller sökande av ändring.....	80
2 Sjukvårdsersättningar.....	88
2.1 Sjukvårdskostnader och sjukvårdsersättningar.....	88
2.2 Självrisiker i samband med sjukvårdsersättningar.....	100
2.3 Ersättningstaxor.....	106
3 Läkemedel och läkemedelsersättningar.....	121
3.1 Läkemedel och andra ersättningsgilla preparat.....	121
3.2 Utbyte av läkemedel.....	136
3.3 Läkemedelsersättningar.....	142
3.4 Recept.....	150
4 Internationell sjukvård.....	160
5 Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen.....	171
5.1 Grunder för utbetalning av dagpenning.....	171
5.2 Dagpenningar.....	173
5.3 Tidsperioder i samband med dagpenningar.....	187
6 Företagshälsovård.....	192
6.1 Företagshälsovårdens innehåll.....	194
6.2 Företagshälsovårdens resurser.....	201
6.3 Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.....	206
7 Handikappförmåner och tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	214
7.1 Handikappförmåner.....	214
7.2 Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	234
8 Rehabilitering.....	243
8.1 Rehabiliteringsformer.....	243
8.2 Rehabiliteringsåtgärder.....	253
8.3 Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.....	264
8.4 Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	270
8.5 Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.....	278
9 Pensioner.....	283
9.1 Pensionsslag.....	285
9.2 Förmåner i anslutning till pensioner.....	300
9.3 Faktorer med betydelse för pensionsbeloppet och beviljandet av pension.....	302
9.4 Begrepp som rör EU-pensioner.....	311
10 Stöd för boende.....	314
11 Studieförmåner och studerandehälsovård.....	327
11.1 Studieförmåner.....	327
11.2 Studerandehälsovård.....	343

12 Militärunderstöd.....	349
13 Familjeförmåner.....	354
14 Utkomstskydd för arbetslösa.....	375
15 Utkomststöd.....	395
Källor.....	412
Svenskt register.....	416
Finskt register.....	425

Käsittekaavioluettelo

Käsittekaavio 1. Sosiaaliturva.....	29
Käsittekaavio 2. Työkyky.....	50
Käsittekaavio 3. Toimintarajoitteinen henkilö.....	54
Käsittekaavio 4. Tutkimus ja hoito.....	61
Käsittekaavio 5. Etuuskäsitteet.....	78
Käsittekaavio 6. Muutoksenhaku.....	86
Käsittekaavio 7. Sairaanhoidon kustannukset.....	89
Käsittekaavio 8. Sairaanhoidokorvaukset.....	98
Käsittekaavio 9. Omavastuu.....	104
Käsittekaavio 10. Korvaustaksat.....	110
Käsittekaavio 11. Taksakokonaisuudet.....	117
Käsittekaavio 12. Lääkkeet.....	127
Käsittekaavio 13. Lääkevalmisteet.....	134
Käsittekaavio 14. Lääkevaihto.....	140
Käsittekaavio 15. Lääkekorvaukset.....	148
Käsittekaavio 16. Lääkemääräykset.....	158
Käsittekaavio 17. Hoitoetus.....	169
Käsittekaavio 18. Päivärahat.....	178
Käsittekaavio 19. Vanhempainpäivärahat.....	185
Käsittekaavio 20. Työterveyshuollon sisältö.....	199
Käsittekaavio 21. Työterveyshuollon voimavarat.....	204
Käsittekaavio 22. Työterveyshuollon korvaukset.....	212
Käsittekaavio 23. Vammaisetuudet.....	222
Käsittekaavio 24. Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset.....	232
Käsittekaavio 25. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu.....	241
Käsittekaavio 26. Kuntoutusmuodot.....	251
Käsittekaavio 27. Kuntoutuksen toimenpiteet.....	262
Käsittekaavio 28. Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat.....	268
Käsittekaavio 29. Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet.....	276
Käsittekaavio 30. Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.....	281
Käsittekaavio 31. Eläkkeet.....	293
Käsittekaavio 32. Perhe-eläkkeet.....	298
Käsittekaavio 33. Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä.....	309
Käsittekaavio 34. Asumistuet.....	322
Käsittekaavio 35. Asunnot.....	325
Käsittekaavio 36. Opintoetuudet.....	336
Käsittekaavio 37. Opintotukiaika.....	341
Käsittekaavio 38. Opiskeluterveydenhuolto.....	347
Käsittekaavio 39. Sotilasavustus.....	352
Käsittekaavio 40. Perhe-etuudet.....	358
Käsittekaavio 41. Elatusapu ja elatustuki.....	365
Käsittekaavio 42. Lastenhoidon tuet.....	373
Käsittekaavio 43. Työttömyysetuudet.....	380
Käsittekaavio 44. Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä.....	393
Käsittekaavio 45. Toimeentulotuki.....	406

Förteckning över begreppsdiagrammen

Begreppsdiagram 1. Social trygghet.....	30
Begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga.....	51
Begreppsdiagram 3. Person med funktionsbegränsning.....	55
Begreppsdiagram 4. Undersökning och vård.....	62
Begreppsdiagram 5. Förmånsbegrepp.....	79
Begreppsdiagram 6. Sökande av ändring.....	87
Begreppsdiagram 7. Sjukvårdskostnader.....	90
Begreppsdiagram 8. Sjukvårdsersättningar.....	99
Begreppsdiagram 9. Självrisk.....	105
Begreppsdiagram 10. Ersättningstaxor.....	111
Begreppsdiagram 11. Taxehelheter.....	118
Begreppsdiagram 12. Läkemedel.....	128
Begreppsdiagram 13. Läkemedelspreparat.....	135
Begreppsdiagram 14. Utbyte av läkemedel.....	141
Begreppsdiagram 15. Läkemedelsersättningar.....	149
Begreppsdiagram 16. Recept.....	159
Begreppsdiagram 17. Vårdförmån.....	170
Begreppsdiagram 18. Dagpenningar.....	179
Begreppsdiagram 19. Föräldradagpenningar.....	186
Begreppsdiagram 20. Företagshälsovårdens innehåll.....	200
Begreppsdiagram 21. Företagshälsovårdens resurser.....	205
Begreppsdiagram 22. Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.....	213
Begreppsdiagram 23. Handikappförmåner.....	223
Begreppsdiagram 24. Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension.....	233
Begreppsdiagram 25. Tolkjänst för personer med funktionsnedsättning.....	242
Begreppsdiagram 26. Rehabiliteringsformer.....	252
Begreppsdiagram 27. Rehabiliteringsåtgärder.....	263
Begreppsdiagram 28. Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.....	269
Begreppsdiagram 29. Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	277
Begreppsdiagram 30. Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.....	282
Begreppsdiagram 31. Pensioner.....	294
Begreppsdiagram 32. Familjepensioner.....	299
Begreppsdiagram 33. Begrepp som rör pensioner.....	310
Begreppsdiagram 34. Bostadsbidrag.....	323
Begreppsdiagram 35. Bostäder.....	326
Begreppsdiagram 36. Studieförmåner.....	337
Begreppsdiagram 37. Studiestöd.....	342
Begreppsdiagram 38. Studerandehälsovård.....	348
Begreppsdiagram 39. Militärunderstöd.....	353
Begreppsdiagram 40. Familjeförmåner.....	359
Begreppsdiagram 41. Underhållsbidrag och underhållsstöd.....	366
Begreppsdiagram 42. Barnvårdsstöd.....	374
Begreppsdiagram 43. Arbetslöshetsförmåner.....	381
Begreppsdiagram 44. Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner.....	394
Begreppsdiagram 45. Utkomststöd.....	407

Sanaston erityispiirteitä

Sanastoprojektin taustaa

Sanastotyö aloitettiin Kelassa vuonna 2007 sanastoprojekteilla, joista ensimmäinen käsitteli terveyteen liittyviä käsitteitä, kuten sairaanhoitokorvauksia ja kuntoutusta, ja toinen käsitteli muita Kelan maksamia etuuksia, kuten eläkkeitä ja työttömyysetuuksia. Projektien jälkeen sanaston ylläpitoa on jatkettu vuosittain. Sanastoa on päivitetty ja siihen on lisätty uusia aihealueita, kuten Kelalle vuonna 2017 siirtynyt perustoimeentulotuki. Kelan ja Sanastokeskus TSK:n yhteistyönä on syntynyt aiemmin viisi sanastojulkaisua vuosina 2010, 2012, 2014, 2017 ja 2018.

Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta

Kelan terminologinen sanasto kuvaa Suomen sosiaaliturvajärjestelmää lainsäädännön näkökulmasta, mikä tarkoittaa, että Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan liittyvät säädökset ovat olleet tärkeimmät lähteet sanastoa laadittaessa. Tärkeimmät käytetyt lähteet on lueteltu sanaston loppuosan kohdassa Lähteet.

Sanastoon on pyritty ottamaan mukaan nimenomaan Kelan toimintaan liittyviä termejä. Mutta koska sanaston yhtenä tavoitteena on kehittää Kelan ja sen yhteistyötahojen välistä viestintää, mukaan on otettu myös sellaisia termejä, jotka eivät ole yksinomaan "Kelan termejä". Mukana on esimerkiksi lääkkeisiin ja työkyvyttömyyteen liittyviä termejä.

Sanaston vastineista

Sanaston lähtökohtana ovat Suomen olot ja suomalainen lainsäädäntö, mikä on huomioitu ruotsin vastineiden valinnassa. Ensisijaisiksi ruotsinkielisiksi vastineiksi on pyritty valitsemaan sekä Suomessa että Ruotsissa vakiintuneita termejä. Joissakin tapauksissa on mukaan otettu sekä Suomessa että Ruotsissa käytössä olevia termejä, koska samaan käsitteeseen voidaan viitata eri termeillä Suomessa ja Ruotsissa.

Ruotsinkielisiä termivastineita on joskus ollut vaikea löytää. Tällaisissa tilanteissa on pyritty laatimaan suomalaista käsitettä mahdollisimman hyvin vastaava käännösvastine.

Om ordlistans innehåll

Terminologiprojektets bakgrund

Terminologiarbetet inleddes vid FPA år 2007 med två projekt. Det första behandlade hälsorelaterade begrepp, såsom sjukvårdsersättningar och rehabilitering och det andra övriga förmåner som FPA betalar ut, såsom pensioner och arbetslöshetsförmåner. Efter projekten har arbetet med uppdateringen fortgått årligen. Ordlistan har uppdaterats och nya ämnesområden har lagts till, såsom det grundläggande utkomststödet, som överfördes till FPA år 2017. FPA:s och Terminologicentralen TSK:s samarbete har tidigare resulterat i fem publikationer år 2010, 2012, 2014, 2017 och 2018.

Perspektiv och avgränsning

Den terminologiska ordlistan beskriver det finländska systemet för social trygghet ur lagstiftningsperspektiv. Detta innebär att de viktigaste källorna är de författningar som gäller FPA-förmåner. En förteckning över de viktigaste källorna finns under rubriken Källor i slutet av ordlistan.

Vi har strävat efter att i första hand ta med termer som hänför sig till FPA:s verksamhet. Men eftersom ett av ordlistans mål är att främja kommunikationen mellan FPA och dess samarbetspartner har vi valt att ta med också sådana termer som inte enbart rör FPA:s verksamhet. Sådana termer är t.ex. termer som hänför sig till läkemedel och arbetsförmåga.

Ekvivalenter

Eftersom utgångspunkten för ordlistan är förhållandena i Finland och finsk lagstiftning har de svenska ekvivalenterna valts så, att de så väl som möjligt motsvarar definitionerna. I första hand rekommenderas termer, som är etablerade både i Sverige och i Finland. I vissa fall har termvarianter från både Finland och Sverige tagits med. Detta beror bl.a. på att samma begrepp ibland uttrycks med olika termer i respektive länder.

Det har ibland varit svårt att hitta svenska ekvivalenter. I sådana fall ges en översättning som motsvarar det finska begreppet så väl som möjligt.

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien määritelmien, käsitejärjestelmien, termisuositusten ja termien vastineiden tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Language and terminology) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. **Tarkoitteet** voivat olla konkreettisia (esim. lääke) tai abstrakteja (esim. korvattavuus), ja niillä on erilaisia ominaisuuksia (esim. parantaa, lievittää tai ehkäisee sairautta tai sen oireita). Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Terminologiset määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston käsitteet on analysoitu selvittämällä kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät. Analyysin tuloksia on hyödynnetty määritelmien laadinnassa ja termien valinnassa. Käsitejärjestelmät on kuvattu usein myös graafisina kaavioina.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsenneltyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkoselliset hakemistot löytyvät sanaston lopusta sekä suomeksi että ruotsiksi. Niissä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa. Hakemistoihin on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen ja sen numeroon, jonka yhteydessä termiä käsitellään.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaikki sanaston käsitteet eivät ole mukana kaavioissa.

Termitietueessa käsitteille annetaan ensin **suomenkieliset termit** ja sen jälkeen **vastineet ruotsiksi**. Näiden jälkeen seuraa suomenkielinen **määritelmä** ja mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli **huomautukset**, joiden alla on määritelmän ja huomautusten ruotsinkieliset käännökset. Käsitteet on numeroitu juoksevasti. Seuraavalla sivulla on esimerkkinä käsitettä *sähköinen lääkemääräys* käsittelevä termitietue ja merkintöjen selitykset.

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
194	käsitteen numero
sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
mieluummin kuin: e-resepti	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä (kuten vierasperäisyyden vuoksi)
ei: eResepti	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
sv elektroniskt recept <i>n</i> ; e-recept <i>n</i>	ruotsinkieliset vastineet; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit (<i>n</i> = ett-suku)
inte: eRecept <i>n</i>	hylättävä termi
sähköisessä muodossa oleva <i>lääkemääräys</i>	määritelmä; alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä lopussa; kursivointi viittaa sanastossa määritellyyn käsitteeseen
Sähköinen lääkemääräys tallennetaan <i>Reseptikeskukseen</i> . Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys. Jos sähköisen lääkemääräyksen laatiminen ei ole mahdollista teknisen häiriön vuoksi, silloin voi tehdä <i>kirjallisen</i> tai <i>puhelinlääkemääräyksen</i> . Eläimelle ei saa määrätä <i>lääkettä</i> sähköisellä lääkemääräyksellä. Myöskään pro auctore -lääkemääräykset, potilaskohtaisia <i>erityislupavalmisteita</i> , sairaala-apteekkivalmisteita ja lääkkeellisiä kaasuja koskevat lääkemääräykset eivät voi olla sähköisiä lääkemääräyksiä.	huomautus; normaali virke, erotettu määritelmästä sisennyksellä; antaa lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.
<i>recept</i> i elektronisk form	määritelmän käänös
Ett elektroniskt recept lagras i <i>Recept-centret</i> . Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp. Om en teknisk störning gör att det inte går att göra upp ett elektroniskt recept kan ett <i>skriftligt recept</i> eller ett <i>telefonrecept</i> göras upp i stället. Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av <i>läkemedel (1)</i> för djur. Inte heller pro auctore-recept, patientspecifika <i>preparat med specialtillstånd</i> , preparat som tillverkas på sjukhusapotek och medicinska gaser får förskrivas med elektroniska recept.	huomautusten käänökset
Käsitekaaviot: <i>Lääkemääräykset</i>	viittaus suomenkieliseen käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy
Begreppsdiagram: <i>Recept</i>	viittaus ruotsinkieliseen käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
lihavointi	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
<i>kursivoitu linkki</i>	(määritelmässä tai huomautuksessa) kursivoitu termi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen; termi toimii sähköisessä versiossa linkkinä
kursivoimaton linkki	(määritelmässä tai huomautuksessa) teksti toimii linkkinä sanaston ulkopuoliseen kohteeseen
(1)	(suluissa oleva numero termin perässä) homonyymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia termejä, joilla on eri merkitys, esim. <i>sairaanhoitokorvaus (1)</i> ja <i>sairaanhoitokorvaus (2)</i>
mieluummin kuin:	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä (kuten vierasperäisyyden vuoksi)
ei:	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
(vanhentunut)	(teksti kaarisuluissa termin perässä) termi on vanhentunut
sv	ruotsinkieliset vastineet; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
/FI/	suomenruotsia
/SE/	ruotsinruotsia
<i>n</i>	ruotsin termi on ett-sukuinen
pl	termiä käytetään monikkumuotoisena
adj.	termin sanaluokka on adjektiivi
verbi	termin sanaluokka on verbi
<	termi viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
>	termi viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
~	termi viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, mutta siitä ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
(vanhentunut)	(teksti kaarisuluissa käsitteen numeron alla) käsite on vanhentunut
<sairauspäiväraha>	(teksti kulmasuluissa käsitteen numeron alla) ala, jolle määritelmä on rajattu tai jonka näkökulmasta määritelmä on kirjoitettu
<työmarkkinatuki>	(teksti kulmasuluissa termin perässä) täsmennys termin käyttöalasta tai tapauksista, joissa termiä voidaan käyttää
Käsitekaavio:	viittaus yhteen tai useampaan käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy; käsitekaavion nimi toimii sähköisessä versiossa linkkinä

Käsitekaavioiden tulkinta

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML -- Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymin numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva \rightarrow)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*lääkemääräys*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*kirjallinen lääkemääräys, sähköinen lääkemääräys, puhelinlääkemääräys*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva \diamond)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *substituutioryhmä* koostuu *vaihtokelpoisista lääkevalmisteista*
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiativinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiativisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *eläkkeen* ja *eläkkeensaajan* välillä on assosiativinen suhde: eläkkeensaajalle on myönnetty eläke

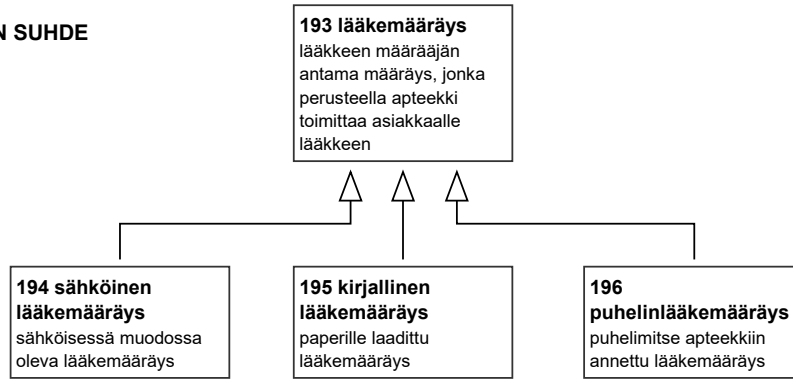
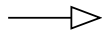
Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on tekstillä merkitty jaotteluperuste)

- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin eli ulottuvuuksiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhteen ulottuvuuteen kuuluvat eli yhden jaotteluperusteen mukaiset (kaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *lääkekorvaus* ei voi olla *matkakorvausta*)
- eri ulottuvuuksiin kuuluvia eli eri jaotteluperusteiden alla olevia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *lääkekorvaus* voi olla *suorakorvausta*)
- jaotteluperusteen nimitys on yleensä merkitty viivan yhteyteen (esimerkiksi *sairaanhoitokorvaukset (1)* on jaettu alakäsitteisiin yhtäältä korvaustavan ja toisaalta korvauslajin mukaan)

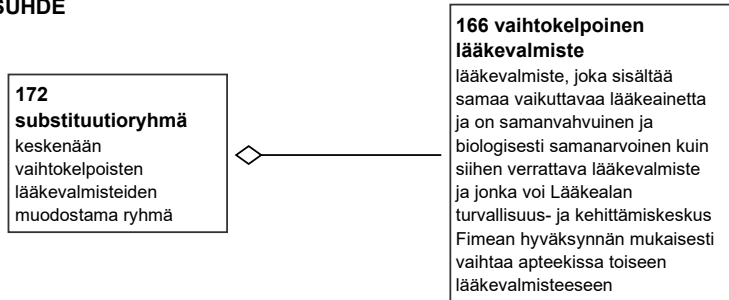
Täydentävä tieto (katkoviiva - - -)

- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *työterveyshuolto* ja *ammattitauti* välinen assosiativinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska *työterveyshuollon* määritelmässä ei viitata suoraan *ammattitautiin* eikä päinvastoin)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä (*työterveyshuollossa* voidaan hoitaa *ammattitauteja*, vaikkei assosiativinen suhde näy käsitteiden määritelmässä)
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiativinen suhdekin
- ks. esimerkiksi käsitekaavio 2. Työkyky

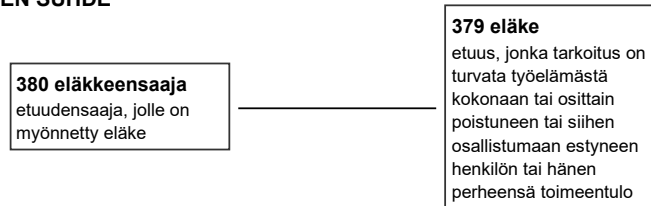
HIERARKKINEN SUHDE

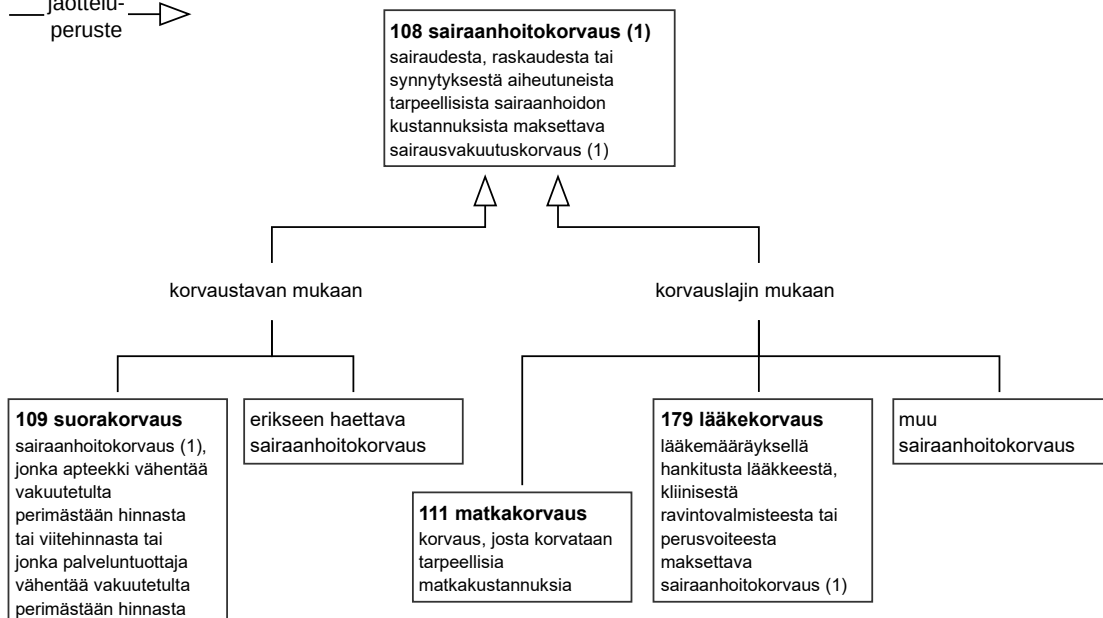
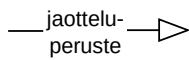
KOOSTUMUSSUHDE

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

MONIULOTTEINEN KÄSITEJÄRJESTELMÄ

Ordlistans uppbyggnad och beteckningar

Begrepp, definitioner och termer

Utgångspunkten för arbetet med denna ordlista har varit att ta fram kvalitativa definitioner, begreppssystem, termrekommendationer och ekvivalenter för termer. I detta syfte valdes ett systematiskt arbetssätt, med tillämpning av de terminologiska principer och metoder som fastställts i de internationella standarder som utarbetats av ISO/TC 37 (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Language and terminology).

Kännetecknande för terminologiarbetet är fokuseringen på begreppet. Medan ordböckerna tar fasta på ord och deras betydelser utgår de terminologiska ordlistorna från begrepp och begreppsrelationer.

Begreppen är abstraktioner för vissa företeelser i verkligheten, så kallade referenter. **Referenterna** kan vara konkreta (t.ex. läkemedel) eller abstrakta (t.ex. ersättningsstatus), och de har särskilda egenskaper (t.ex. bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom). Dessa abstraktioner av egenskaper kallas kännetecknen. Begreppets innehåll är en uppsättning olika kännetecknen där de väsentliga och särskiljande kännetecknen beskrivs i en **definition**. De terminologiska definitionerna är skrivna så att man utifrån dem kan bestämma begreppens plats i begreppssystemet. **Termerna** är benämningar för begreppen och med dem kan man kort referera till hela begrepps innehållet.

Begreppen i ordlistan har analyserats så att man klargjort det relevanta innehållet för samtliga begrepp, begreppens inbördes relationer och de begreppssystem som uppstår till följd av dessa begreppsrelationer. Resultaten av analyserna har använts vid definitionsskrivningen och termvalet. Begreppssystemen återges ofta i grafisk form genom begreppsdiagram.

Ordlistans uppbyggnad

Ordlistan är indelat i kapitel **ämnesvis** och inom kapitlen har relaterade begrepp placerats nära varandra.

Alfabetiska register båda på finska och svenska finns i slutet av ordlistan. Numreringen i registren hänvisar till begreppets nummer i ordlistan. I registren ingår rekommenderade och avrådda termer samt vissa övriga sökord som ligger nära något av ordlistans begrepp. Sökorden hänvisar till det begrepp och det nummer där termen behandlas.

Termpostens uppbyggnad

Begreppen presenteras i form av både numrerade term poster och diagram som återger begreppssystemen i grafisk form. Begreppsdiagrammen och term poster är avsedda att komplettera varandra. Alla begrepp i ordlistan återfinns inte i diagrammen.

I term posten ges först de **finskspråkiga termerna** och därefter **ekvivalenterna på svenska**. Efter termerna följer den finskspråkiga **definitionen** och eventuell tilläggsinformation, dvs. **anmärkningar**. Därefter följer den svenska översättningen av definitionen och anmärkningarna. Begreppen har fortlöpande numrering. På nästa sida visas som exempel term posten för det *elektroniska receptet* och förklaringar till beteckningarna.

Beteckning i termposten	Förklaring till beteckningen
194	begreppets nummer
sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti	finska termer; vid synonymer den rekommenderade termen först och efter den de tillåtna synonymerna
mieluummin kuin: e-resepti	icke-rekommenderad term; termen rekommenderas inte t.ex. av språkliga skäl (t.ex. lån från främmande språk)
ei: eResepti	avrådd term; termen betyder något annat än den rekommenderade termen och ska därför inte användas för det definierade begreppet, eller termen är språkvidrig eller föråldrad
sv elektroniskt recept <i>n</i> ; e-recept <i>n</i>	svenska ekvivalenter; vid synonymer den rekommenderade termen först och efter den de tillåtna synonymerna (<i>n</i> = ett-ord)
inte: eRecept <i>n</i>	avrådd term
sähköisessä muodossa oleva <i>lääkemääräys</i>	definition; liten begynnelsebokstav, saknar punkt, kursiverad term hänvisar till begrepp definierat i ordlistan
Sähköinen lääkemääräys tallennetaan <i>Reseptikeskukseen</i> . Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys. Jos sähköisen lääkemääräyksen laatiminen ei ole mahdollista teknisen häiriön vuoksi, silloin voi tehdä <i>kirjallisen</i> tai <i>puhelinlääkemääräyksen</i> . Eläimelle ei saa määrätä <i>lääkettä</i> sähköisellä lääkemääräyksellä. Myöskään pro auctore-lääkemääräykset, potilaskohtaisia <i>erityislupavalmisteita</i> , sairaala-apteekki-valmisteita ja lääkkeellisiä kaasuja koskevat lääkemääräykset eivät voi olla sähköisiä lääkemääräyksiä.	anmärkning; normal meningsbyggnad, skillnaden gentemot definitionen markeras genom indragning, ger tilläggsuppgifter om begreppet, exempel, uppgifter om termbruk etc.
<i>recept</i> i elektronisk form	översättning av definitionen
Ett elektroniskt recept lagras i <i>Recept-centret</i> . Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp. Om en teknisk störning gör att det inte går att göra upp ett elektroniskt recept kan ett <i>skriftligt recept</i> eller ett <i>telefonrecept</i> göras upp i stället. Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av <i>läkemedel (1)</i> för djur. Inte heller pro auctore-recept, patientspecifika <i>preparat med specialtillstånd</i> , preparat som tillverkas på sjukhusapotek och medicinska gaser får förskrivas med elektroniska recept.	översättning av anmärkningarna
Käsitekaaviot: <i>Lääkemääräykset</i>	hänvisning till det finskspråkiga begreppsdiagram där begreppet förekommer
Begreppsdiagram: <i>Recept</i>	hänvisning till det svenskspråkiga begreppsdiagram där begreppet förekommer

Förteckning över beteckningar som används i ordlistans textdel:

Beteckningen i termposten	Förklaring till beteckningen
fetstil	finska termer; vid synonymi den rekommenderade termen först och efter den de tillåtna synonymerna
<i>kursiverad länk</i>	(i definition eller anmärkning) kursiverad term hänvisar till begrepp definierat i denna ordlista; termen är en länk i en elektronisk version
okursiverad länk	(i definition eller anmärkning) text är en länk som leder utanför denna ordlista
(1)	(numret inom parentes efter termen) homonym; termer med samma lydelse men olika betydelser, t.ex. <i>sjukförsäkringsersättning (1)</i> och <i>sjukförsäkringsersättning (2)</i>
hellre än:	icke-rekommenderad term; termen rekommenderas inte t.ex. av språkliga skäl (t.ex. lån från främmande språk)
inte:	avrådd term; termen betyder något annat än den rekommenderade termen och ska därför inte användas för det definierade begreppet, eller termen är språkvidrig eller föråldrad
(föråldrad)	(texten inom parentes efter termen) termen är föråldrad
sv	svenska ekvivalenter; vid synonymi den rekommenderade termen först och efter den de tillåtna synonymerna
/FI/	finlandssvenska
/SE/	sverigesvenska
n	den svenska termen är ett-ord
pl	termen används i pluralis
adj.	ordets ordklass är adjektiv
verb	ordets ordklass är verb
<	termen hänvisar till ett vidare begrepp än det definierade begreppet
>	termen hänvisar till ett snävare begrepp än det definierade begreppet
~	termen hänvisar till ett begrepp som avviker något från det definierade begreppet, men man kan ändå inte säga att det skulle vara vidare eller snävare än det definierade begreppet
(föråldrat)	texten inom parentes under begreppets nummer betecknar ett föråldrat begrepp
<sjukdagpenning>	texten inom vinkelparentes under begreppets nummer avser det ämnesområde som definitionen begränsar sig till
<arbetsmarknadsstöd>	texten inom vinkelparentes efter termen anger termens användningsområde eller det fall termen kan användas
Begreppsdiagram:	hänvisning till ett eller flera begreppsdiagram där begreppet förekommer; namnet på begreppsdiagrammet är en länk i en elektronisk version

Läsanvisning till begreppsdiagrammen

Begreppsdiagrammen åskådliggör relationer mellan begreppen och gör det lättare att överblicka helheter. Ordlistan innehåller terminologiska begreppsrelationer som beskrivs enligt UML (Unified Modelling Language, se ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML – Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). I diagrammet på nästa sida ges exempel på hur begreppsrelationer beskrivs.

Presentation av **begreppet** i diagrammet

- av informationen i ordlistans textdel presenteras begreppets nummer, den rekommenderade termen, eventuellt homonymnummer (inom parentes) och definitionen
- termer som inte är i fetstil i diagrammen är inte definierade i ordlistan, men är med i diagrammen för att underlätta tolkningen

Generisk begreppsrelation (streck som leder till triangel \rightarrow)

- råder mellan bredare överordnat begrepp (*recept*) och snävare underordnat begrepp (*skriftligt recept, elektroniskt recept, telefonrecept*)
- det underordnade begreppet delar alla kännetecken med det överordnade begreppet och har minst ett ytterligare kännetecken men en mindre uppsättning referenter än det överordnade begreppet
- det underordnade begreppet kan beskrivas som ett specialfall av det överordnade begreppet
- triangelns spets pekar mot det överordnade begreppet

Partitiv begreppsrelation (streck som leder till romb \diamond)

- de underordnade begreppen är delar av det överordnade begreppets helhet
- det överordnade begreppets kännetecken nedärvs inte till det underordnade begreppet såsom i den generiska relationen
- t.ex. en *substitutionsgrupp* består av *utbytbara läkemedelspreparat*
- romben är placerad med en spets mot det överordnade begreppet

Associativ begreppsrelation (streck utan symbol)

- begreppsrelation som inte kan klassificeras som generisk eller partitiv begreppsrelation (t.ex. relationer som beskriver tid, plats, funktion, medier samt ursprung och uppkomst)
- typen av associativ begreppsrelation framgår i allmänhet av definitionens språkliga form
- t.ex. relationen mellan *pension* och *pensionstagare* är associativ: pensionstagare har beviljats pension

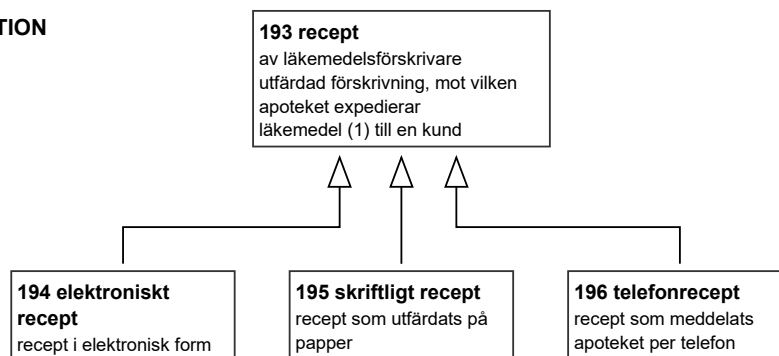
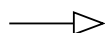
Flerdimensionellt begreppssystem (streck med indelningsgrunden angiven)

- det överordnade begreppet indelas enligt olika kriterier i olika grupper av underordnade begrepp
- underordnade begrepp i en och samma dimension (begreppen under en och samma indelningsgrund) utesluter varandra (t.ex. *läkemedelsersättning* kan inte vara en *reseersättning*)
- underordnade begrepp i olika dimensioner kan kombineras till nya begrepp (t.ex. *läkemedelsersättning* kan vara *direktersättning*)
- indelningsgrunden anges i allmänhet mitt på strecket (t.ex. indelas sjukvårdsersättning i underordnade begrepp enligt ersättningsätt och ersättningslag)

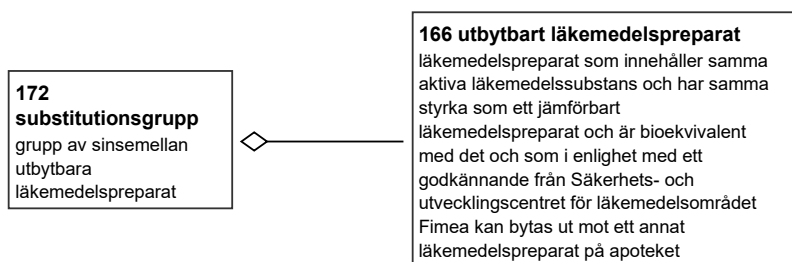
Kompletterande information (streckad linje ----)

- streckade linjer anger begreppsrelationer som inte framgår av formuleringarna i definitionerna (t.ex. den associativa relationen mellan begreppen *företagshälsovård* och *yrkessjukdom* anges med en streckad linje, eftersom definitionen av *företagshälsovård* inte innehåller någon direkt hänvisning till begreppet *yrkessjukdom* eller vice versa)
- begreppsrelationer som beskrivs med streckade linjer kompletterar definitionerna och underlättar tolkningen av begreppen (*yrkessjukdomar* kan behandlas inom *företagshälsovården* även om den associativa relationen inte framgår av begreppens definitioner)
- streckade linjer kan ange såväl generiska som partitiva eller associativa begreppsrelationer
- se t.ex. begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga

GENERISK RELATION

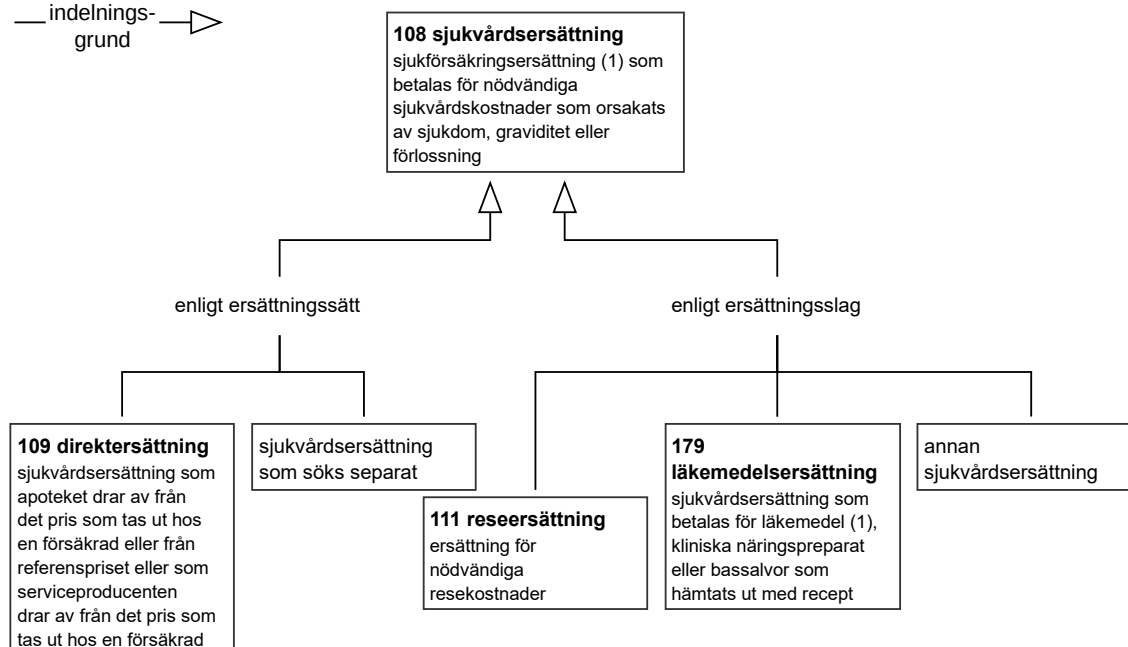
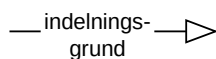
PARTITIV RELATION

ASSOCIATIV RELATION

FLERDIMENSIONELLT BEGREPPSSYSTEM

1 Yleiset käsitteet

Allmänna begrepp

1.1 Sosiaaliturva

Social trygghet

1

sosiaaliturva

sv social trygghet
inte: socialskydd *n*

määritelmä

keinot, joilla yhteiskunta pyrkii takaamaan jäsenilleen ihmisarvoisen elämän edellyttämän [toimeentulon](#) ja huolenpidon

huomautus

Sosiaaliturvan avulla taataan kohtuullinen toimeentulo silloin, kun se on uhattuna työttömyyden, sairauden, [työkyvyttömyyden](#) ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen takia. Yhteiskunnan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja [terveydenhuollon palvelut](#). Oikeudesta sosiaaliturvaan on määrätty Suomen perustuslaissa ([731/1999](#)).

Sosiaaliturva voi perustua maassa asumiseen (asumisperusteinen sosiaaliturva) tai työskentelyyn (työskentelyperäinen sosiaaliturva). Esimerkiksi Suomessa vakinaisesti asuvalla henkilöllä on oikeus [kansaneläkkeeseen](#), jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. [Työeläkettä](#) taas maksetaan työstä saatujen tulojen perusteella.

definition

uppsättning av instrument med vars hjälp samhället strävar efter att garantera sina medlemmar den [försörjning](#) och omsorg som ett människovärdigt liv förutsätter

anmärkning

Med hjälp av social trygghet garanteras en skälig försörjning vid arbetslöshet, sjukdom och [arbetsoförmåga](#), under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Samhället ska tillförsäkra var och en tillräckliga social-, [hälso- och sjukvårdstjänster](#). Om rätt till social trygghet föreskrivs i Finlands grundlag ([731/1999](#)).

Den sociala tryggheten kan grunda sig på boende i landet (bosättningsbaserad social trygghet) eller arbete (arbetsbaserad social trygghet). Till exempel personer som är stadigvarande bosatta i Finland har rätt till [folkpension](#), om de har bott i Finland i minst tre år efter att ha fyllt 16 år. [Arbetspension](#) å sin sida betalas utgående från inkomster som har förvärvats genom arbete.

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

2

toimeentuloturva

sv utkomstskydd *n* /FI/; utkomsttrygghet /FI/

määritelmä

[sosiaaliturvan](#) osa, jonka tarkoituksena on taata henkilölle riittävä [toimeentulo](#)

definition

element i den [sociala tryggheten](#) som syftar till att garantera en tillräcklig [försörjning](#)

Käsitekaaviot: [Sosiaaliturva](#) ja [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#) och [Arbetslöshetsförmåner](#)

3

työtapaturvavakuutus

sv arbetsolycksfallsförsäkring

määritelmä

toimeentuloturvaan kuuluva työnantajan lakisääteinen vakuutus, joka korvaa **työtapaturmista** ja **ammattitaudeista** työntekijöille tai heidän omaisilleen aiheutuneet menetykset ja vahingot

definition

lagstadgad arbetsgivarförsäkring som ingår i **utkomstskyddet** och som ersätter förluster och skador som drabbar arbetstagare eller deras anhöriga genom **olycksfall i arbetet** och **yrkessjukdomar**

Käsitekaaviot: **Sosiaaliturva** ja **Työkyky**

Begreppsdiagram: **Social trygghet** och **Arbetsförmåga**

4

sosiaalivakuutus

sv socialförsäkring

määritelmä

toimeentuloturvaan kuuluva vakuutus, jolla pyritään turvaamaan **vakuutetun toimeentulo** tiettyjen elämänmuutosten tai vahinkotapahtumien varalta

huomautus

Sosiaalivakuutuksen kattamia tapahtumia ovat mm. työttömyys, **työkyvyttömyys**, sairaus, vanhuus ja perheen huoltajan kuolema. Suomessa sosiaalivakuutuksen rahoittamiseen osallistuvat vakuutettujen lisäksi työnantajat, kunnat ja valtio. Sosiaalivakuutukseen kuuluvat mm. lakisääteiset **eläkkeet**, **sairausvakuutus** ja **työttömyysturva**.

definition

försäkring som ingår i **utkomstskyddet** och som syftar till att trygga den **försäkrades försörjning** vid vissa livsförändringar eller skadefall

anmärkning

Händelser som socialförsäkringen täcker är bl.a. arbetslöshet, **arbetsförmåga**, sjukdom, ålderdom och familjeförsörjares död. I Finland är arbetsgivarna, kommunerna och staten med om att finansiera socialförsäkringen vid sidan av de försäkrade. Socialförsäkringen omfattar bl.a. lagstadgade **pensioner**, **sjukförsäkring** och **utkomstskydd för arbetslösa**.

Käsitekaavio: **Sosiaaliturva**

Begreppsdiagram: **Social trygghet**

5

<sosiaaliturva / social trygghet>

eläkevakuutus

sv pensionsförsäkring

määritelmä

sosiaalivakuutus, jonka perusteella voidaan maksaa **eläkettä**

huomautus

Kela huolehtii kansaneläkelain (568/2007) mukaisesta eläkevakuutuksesta. Työeläkevakuuttajat vastaavat lakisääteisestä ansiosidonnaisesta eläkevakuutuksesta.

Vapaaehtoiset yksityiset eläkevakuutukset eivät ole sosiaalivakuutusta.

definition

socialförsäkring som ligger till grund för utbetalning av **pension**

anmärkning

FPA har hand om pensionsförsäkring som är förenlig med folkpensionslagen (568/2007). Arbetspensionsförsäkrarna har hand om lagstadgad inkomstrelaterad pensionsförsäkring.

De frivilliga privata pensionsförsäkringarna hör inte till socialförsäkringen.

Käsitekaavio: **Sosiaaliturva**

Begreppsdiagram: **Social trygghet**

6

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

sairausvakuutus

sv sjukförsäkring

määritelmä

sosiaalivakuutus, joka korvaa sairaudesta, *raskaudesta*, *synnytyksestä*, lapsen hoidosta ja *työterveyshuollosta* aiheutuneita kustannuksia tai ansionmenetyksiä

huomautus

Sairausvakuutus turvaa *vakuutetun* oikeuden korvaukseen sairauden vuoksi *tarpeellisen tutkimuksen* ja *hoidon* aiheuttamista kustannuksista ja lyhytaikaisen sairauden aiheuttaman *työkyvyttömyyden* sekä raskauden ja lapsen hoidon aiheuttamasta ansionmenetyksestä.

Sairausvakuutus korvaa vakuutetulle osan yksityisten *terveydenhuollon palvelujen* kustannuksista sekä *tutkimuksesta* tai *hoidosta* aiheutuneista *matka-* ja *lääkekustannuksista*.

Sairausvakuutus turvaa myös työnantajan ja yrittäjän oikeuden saada korvausta *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisen työterveyshuollon ja sen lisäksi järjestetyn sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannuksista.

Sairaanhoitovakuutus ja *työtulovakuutus* ovat sairausvakuutuksen osia.

Sairausvakuutus voi olla joko julkista tai yksityistä. Kelan toimeenpanema sairausvakuutus on julkista.

definition

socialförsäkring som ersätter kostnader eller inkomstbortfall i samband med sjukdom, *graviditet*, *förlossning* och vård av barn samt kostnader för *företagshälsovård*

anmärkning

Sjukförsäkringen tryggar den *försäkrades* rätt till ersättning för kostnaderna för *nödvändig undersökning* och *vård* till följd av sjukdom och ersättning för inkomstbortfall vid *arbetsoförmåga* som orsakas av kortvarig sjukdom samt vid graviditet och vård av barn. Genom sjukförsäkringen får den försäkrade ersättning för en del av kostnaderna för privata *hälso- och sjukvårdstjänster* samt för *rese-* och *läkemedelskostnader* som uppkommer i samband med *undersökning* eller *vård*.

Sjukförsäkringen tryggar också arbetsgivarnas och företagarnas rätt till ersättning för företagshälsovård som är förenlig med *god företagshälsovårdspraxis* och för därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård.

Sjukförsäkringen är uppdelad i *sjukvårdsförsäkring* och *arbetsinkomstförsäkring*.

Sjukförsäkringen kan vara antingen offentlig eller privat. Den sjukförsäkring som FPA har hand om är offentlig.

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

7

sairaanhoitovakuutus

sv sjukvårdsförsäkring

määritelmä

sairausvakuutuksen osa, joka korvaa sairaudesta, *kuntoutuksesta*, *raskaudesta* ja *synnytyksestä* aiheutuneita tarpeellisia kustannuksia

huomautus

Sairaanhoitovakuutuksesta maksetaan esimerkiksi *sairaanhoitokorvauksia (1)* ja *hoitoetuksia*.

Sairaanhoitovakuutuksen kulut rahoitetaan ansiotulon perusteella *vakuutetuilta* perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella.

definition

element i *sjukförsäkringen* som ersätter nödvändiga kostnader vid sjukdom, *rehabilitering (1)*, *graviditet* och *förlossning*

anmärkning

Från sjukvårdsförsäkringen betalas till exempel *sjukvårdsersättningar* och *vårdförmåner*.

Utgifterna för sjukvårdsförsäkringen finansieras med intäkterna av sjukförsäkringens sjukvårdspremie som tas ut hos de *försäkrade* på basis av förvärvsinkomsten samt med statens finansieringsandel.

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

8

työtulovakuutus

sv arbetsinkomstförsäkring

määritelmä

sairausvakuutuksen osa, joka korvaa sairauden, **kuntoutuksen**, **raskauden**, **synnytyksen** ja lapsen hoidon aiheuttamaa ansionmenetystä ja **työterveyshuollosta** aiheutuneita kustannuksia

huomautus

Työtulovakuutuksesta maksetaan esimerkiksi **päivärahoja** ja **vuosilomakustannuskorvauksia**.

Työtulovakuutuksen kulut rahoitetaan työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun ja ansiotulon perusteella **vakuutetuilta** perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla sekä valtion rahoitusosuudella.

definition

element i **sjukförsäkringen** som ersätter inkomstbortfall i samband med sjukdom, **rehabilitering (1)**, **graviditet**, **förlösning** och vård av barn samt kostnader för **företagshälsovård**

anmärkning

Från arbetsinkomstförsäkringen betalas till exempel **dagpenningar** och **ersättningar för semesterkostnader**.

Utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen finansieras med intäkterna av sjukförsäkringsavgiften, som betalas av arbetsgivarna, och med intäkterna av sjukförsäkringens dagpenningspremie, som tas ut hos de **försäkrade** på basis av förvärvsinkomsten, samt med statens finansieringsandel.

Käsitekaavio: **Sosiaaliturva**

Begreppsdiagram: **Social trygghet**

9

sairausvakuutuskorvaus (1)

ei: sairaanhoitokorvaus (2)

sv sjukförsäkringsersättning (1)

määritelmä

sairausvakuutuksesta maksettava korvaus

huomautus

Sairausvakuutuskorvauksia (1) ovat **sairaanhoitokorvaukset (1)** ja **työtulovakuutuksen** perusteella maksettavat korvaukset.

definition

ersättning från **sjukförsäkringen**

anmärkning

Sjukförsäkringsersättningar är **sjukvårdsersättningar** och ersättningar från **arbetsinkomstförsäkringen**.

Käsitekaavio: **Sosiaaliturva**

Begreppsdiagram: **Social trygghet**

10

sosiaaliturvasopimus

sv överenskommelse om social trygghet <bilateral/kahtenkeskinen>; socialtrygghetsöverenskommelse <bilateral/kahtenkeskinen>; konvention om social trygghet <multilateral/monenkeskinen>

määritelmä

kahden tai useamman maan välinen sopimus, joka sääntelee näiden maiden välillä liikkuvien henkilöiden [sosiaaliturvaa](#)

huomautus

Sosiaaliturvasopimusten tavoitteena on turvata sosiaaliturvan jatkuvuus maasta toiseen siirryttäessä sekä estää tilanteet, joissa henkilöllä olisi kaksinkertaiset sosiaaliturvamaksut tai kaksinkertainen sosiaaliturva.

Suomen solmimat sosiaaliturvasopimukset eivät ole samanlaisia, vaan sopimusten soveltamisalat ja henkilöt, joita sopimukset koskevat, eroavat toisistaan huomattavasti. Yleensä Suomen solmimat sopimukset sisältävät [eläkkeitä](#) koskevia määräyksiä.

Suomella on sosiaaliturvasopimus Pohjoismaiden, Yhdysvaltojen, Chilen, Israelin, Australian, Intian, Kiinan sekä Kanadan ja erikseen sen osavaltion Quebecin kanssa. EU- ja Eta-maiden sekä Sveitsin välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaa sääntelevät EU:n sosiaaliturvasäännökset.

definition

överenskommelse mellan två eller flera länder som reglerar den [sociala tryggheten](#) för personer som rör sig mellan dessa länder

anmärkning

Överenskommelserna om social trygghet syftar till att garantera den sociala trygghetens kontinuitet när människor förflyttar sig från ett land till ett annat och förhindra situationer där någon betalar dubbla avgifter för den sociala tryggheten eller åtnjuter dubbel social trygghet.

De överenskommelser om social trygghet som Finland har ingått är inte identiska. Det finns stora skillnader i fråga om tillämpningsområdena och vilka personer som omfattas av överenskommelserna. De överenskommelser som Finland har ingått innehåller i allmänhet bestämmelser om [pensioner](#).

Finland har ingått överenskommelser om social trygghet med de nordiska länderna, USA, Chile, Israel, Australien, Indien, Kina och Kanada samt en separat överenskommelse med den kanadensiska delstaten Quebec. Den sociala tryggheten för dem som rör sig mellan EU- och EES-länderna samt Schweiz regleras av EU:s bestämmelser om social trygghet.

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

11

sairaanhoitosopimus

sv överenskommelse om sjukvård; sjukvårdsöverenskommelse

määritelmä

[sosiaaliturvasopimus](#), joka sääntelee sopimusmaiden välillä liikkuville henkilöille muussa kuin heidän asuinmaassaan annettavaa sairaanhoitoa

huomautus

Suomella on sairaanhoitosopimus Australian kanssa. Sopimus koskee tilapäisen oleskelun aikaista sairaanhoitoa.

definition

[överenskommelse om social trygghet](#) som reglerar den sjukvård som ges annanstans än i bosättningslandet när det gäller personer som rör sig mellan avtalsländerna

anmärkning

Finland har en överenskommelse om sjukvård med Australien. Överenskommelsen gäller sjukvård under tillfällig vistelse.

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

12

lainvalintamääräys

sv lagvalsbestämmelse; bestämmelse om lagval; klausulen om tillämplig lag

määritelmä

määräys, joka osoittaa, minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan tiettyä henkilöä tai organisaatiota koskevaan asiaan

huomautus

Lainvalintamääräyksellä voidaan osoittaa esimerkiksi se, minkä maan [sosiaaliturvaa](#) koskevan lainsäädännön mukaan henkilön oikeus sosiaaliturvaan ratkaistaan. Sosiaaliturvan lainvalintamääräykset sisältyvät sosiaaliturvaa koskeviin kansainvälisiin säädöksiin, esimerkiksi Euroopan unionin asetuksiin tai [sosiaaliturvasopimuksiin](#).

definition

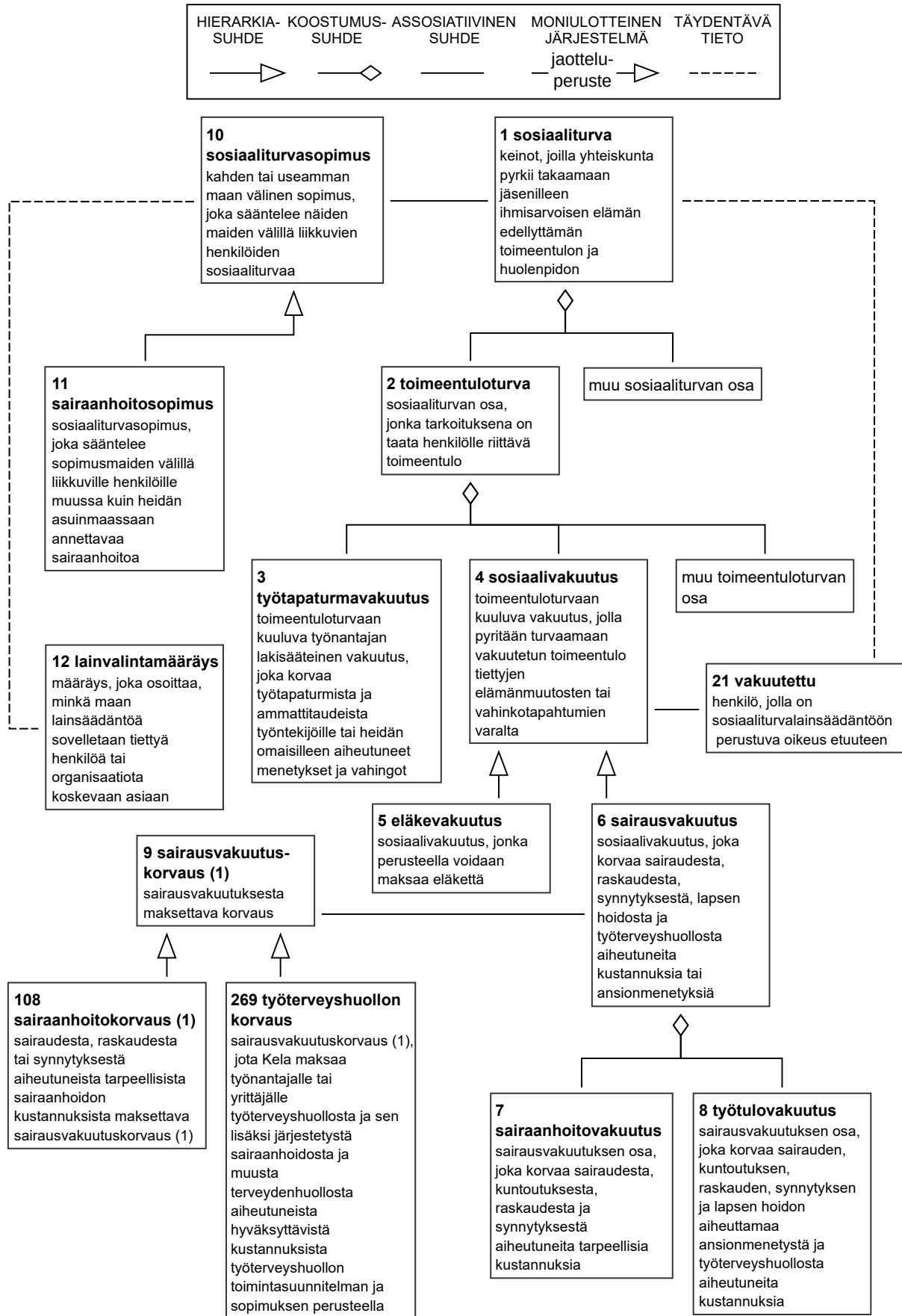
bestämmelse som anger vilket lands lagstiftning som ska tillämpas i ett ärende som gäller en viss person eller organisation

anmärkning

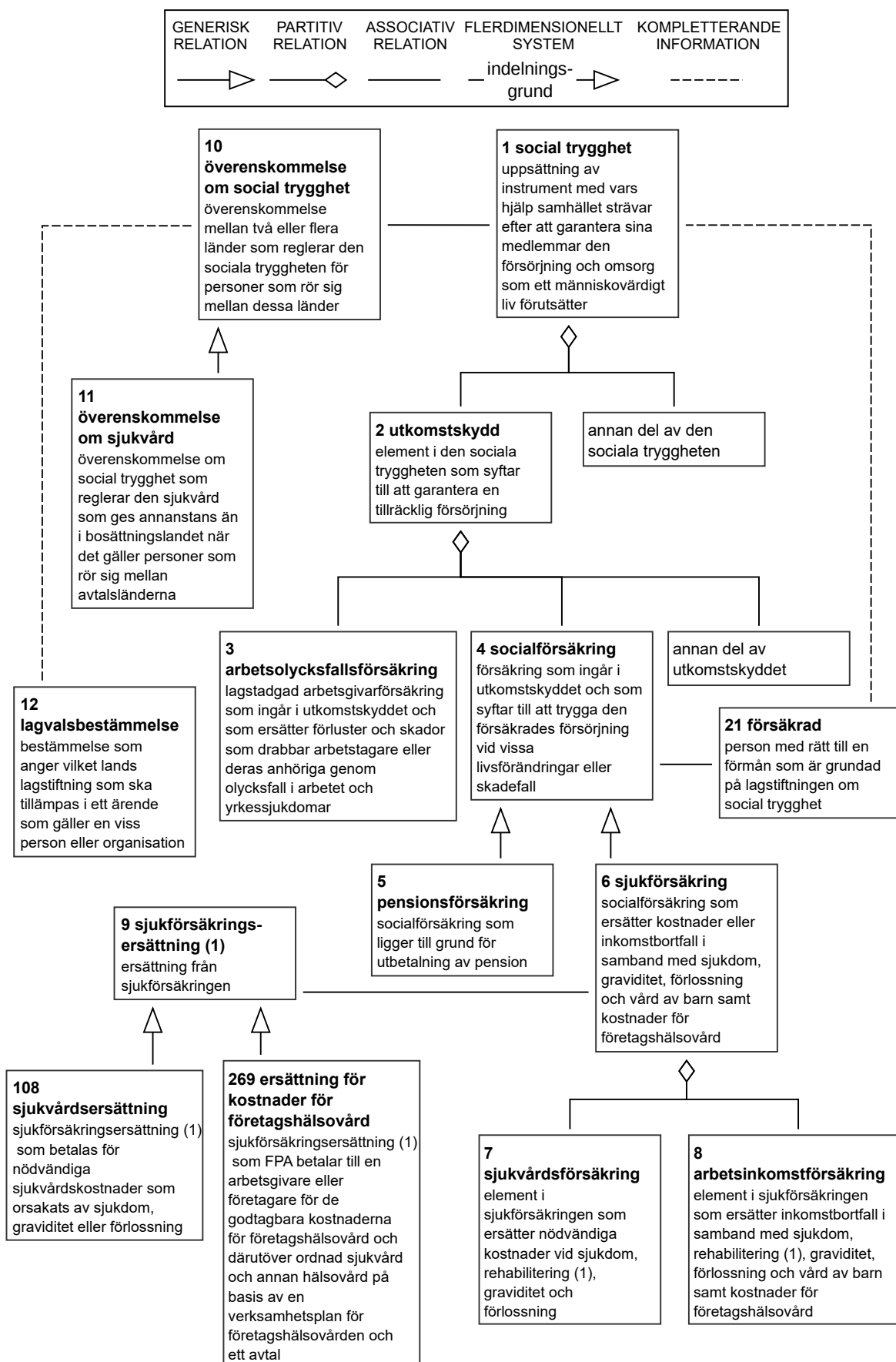
Genom en lagvalsbestämmelse kan det anges till exempel enligt vilket lands lagstiftning om [social trygghet](#) personens rätt till social trygghet ska avgöras. Lagvalsbestämmelser om social trygghet ingår i internationella rättsakter om social trygghet, till exempel förordningar av Europeiska unionen eller [överenskommelser om social trygghet](#).

Käsitekaavio: [Sosiaaliturva](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#)

Käsittekaavio 1. Sosiaaliturva.

Begreppsdiagram 1. Social trygghet.

13

terveydenhuollon palvelu; terveydenhuoltopalvelu; terveysterveyspalvelu

sv hälso- och sjukvårdstjänst; hälso- och sjukvårdsservice; tjänst inom hälso- och sjukvård; hälsovårdstjänst

määritelmä

asiakkaan terveydentilan määrittämiseen tai hänen terveytensä palauttamiseen tai ylläpitämiseen tarkoitettu palvelu, jota antaa [terveydenhuollon ammattihenkilö](#) tai jota annetaan terveydenhuollon toimintayksikössä

huomautus

Terveydenhuollon palveluihin kuuluu myös [lääkkeiden](#) määrääminen.

definition

tjänst för bestämmande av kundens hälsotillstånd eller för återställande eller bevarande av hälsan som ges av [yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården](#) eller vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård

anmärkning

Hälso- och sjukvårdstjänsterna inbegriper också förskrivning av [läkemedel \(1\)](#).

14

terveydenhuollon etäpalvelu

sv distanstjänst inom hälso- och sjukvården

määritelmä

[terveydenhuollon palvelu](#), jota [terveydenhuollon ammattihenkilö](#) antaa asiakkaalle reaaliaikaisesti etäyhteyden avulla

huomautus

Terveydenhuollon etäpalvelussa hyödynnetään erilaisia teknisiä järjestelmiä tietoliikenneverkkojen kautta. Etäpalvelussa potilaan tutkiminen, diagnostiikka, tarkkailu, seuranta, [hoito](#) ja siihen liittyvät päätökset ja suositukset perustuvat esimerkiksi videon välityksellä verkossa tai älypuhelimella välitettyihin tietoihin.

Terveydenhuollon ammattihenkilön on arvioitava, soveltuuko annettava terveydenhuollon palvelu etäpalveluna toteutettavaksi ja voiko potilasta hoitaa etäpalvelun avulla.

Etäpalveluun on oltava potilaan tietoinen suostumus.

Terveydenhuollon etäpalvelussa potilaan tunnistamisen on perustuttava luotettavaan menetelmään.

Terveydenhuollon etäpalvelussa potilaalla on suora kontakti terveydenhuollon ammattihenkilöön toisin kuin [terveydenhuollon digitaalisessa palvelussa](#).

definition

[hälso- och sjukvårdstjänst](#) som en [yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården](#) ger en kund i realtid via distansförbindelse

anmärkning

I samband med distanstjänster inom hälso- och sjukvården baserar sig undersökning av patienten, diagnostik, observation, uppföljning, [vård och behandling](#) samt vårdbeslut eller vårdrekommendationer på uppgifter som förmedlas till exempel via videoförbindelse på nätet eller med smarttelefon.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska bedöma huruvida den hälso- och sjukvårdstjänst som det är fråga om lämpar sig för att ges på distans och huruvida patienten kan vårdas med hjälp av distanstjänsten.

Patienten ska ha gett sitt informerade samtycke till att tjänsten ges på distans.

När distanstjänster inom hälso- och sjukvården ges måste patienten identifieras på ett tillförlitligt sätt.

I samband med distanstjänster inom hälso- och sjukvården har patienten direktkontakt med en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, till skillnad från i samband med [digitala tjänster inom hälso- och sjukvården](#).

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

15

terveydenhuollon digitaalinen palvelu; digitaalinen terveydenhuollon palvelu

sv digital tjänst inom hälso- och sjukvården

määritelmä

verkkopalvelu, jossa on neuvontaa terveysasioissa tai jonka avulla käyttäjä voi katsella, hyödyntää ja hallinnoida asiakas- ja terveystietojaan

huomautus

Terveydenhuollon digitaalisissa palveluissa käyttäjällä ei ole suoraa kontaktia *terveydenhuollon ammattihenkilöön* toisin kuin *terveydenhuollon etäpalvelussa*.

Terveydenhuollon digitaalisia palveluja ovat esimerkiksi verkon kautta täytettävät esitieto- ja oirelomakkeet, sähköiset kyselyt ja terveyteen liittyvät verkkokurssit.

Omakanta on esimerkki terveydenhuollon digitaalisesta palvelusta. Omakannassa käyttäjä näkee potilastietonsa ja *lääkemääräyksensä*, voi hallinnoida niiden luovutuksiin liittyviä suostumuksia ja kieltoja sekä antaa *hoitoonsa* liittyviä tahdonilmaisuja ja tehdä lääkemääräyksen uusimispyyntöjä.

definition

webbtjänst som tillhandahåller rådgivning i hälsofrågor eller genom vilken användaren kan se, använda och hantera sina kund- och hälsouppgifter

anmärkning

I samband med digitala tjänster inom hälso- och sjukvården har användaren inte direktkontakt med en *yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården*, till skillnad från i samband med *distanstjänster inom hälso- och sjukvården*.

Digitala tjänster inom hälso- och sjukvården är till exempel anamnes- och symtomblanketter som fylls i på webben, elektroniska enkäter och hälsorelaterade webbkurser.

Mina Kanta-sidor är ett exempel på en digital tjänst inom hälso- och sjukvården. På Mina Kanta-sidor ser användaren sina patientuppgifter och *recept* och kan hantera samtycken och förbud som gäller utlämnande av uppgifterna samt yttra sin vilja beträffande *vården* och begära förnyelse av recept.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsövård](#)

16

terveydenhuollon palveluvalikoima

sv tjänsteutbud *n* inom hälso- och sjukvården

määritelmä

julkisin varoin rahoitettujen *terveydenhuollon palvelujen* kokonaisuus

huomautus

Julkisin varoin rahoitettuja terveydenhuollon palveluja ovat julkisen terveydenhuollon palvelut ja ne yksityisen terveydenhuollon palvelut, joista saa *sairaanhoitokorvauksia* (1).

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan terveydenhuollon palveluvalikoimaan kuuluvat lääketieteellisesti ja hammaslääketieteellisesti perusteltu sairauksien ennaltaehkäisy, sairauden toteamiseksi tehtävät *tutkimukset* sekä taudinmääritys, *hoito* ja *kuntoutus*.

definition

helhet av *hälso- och sjukvårdstjänster* som finansieras med allmänna medel

anmärkning

Hälso- och sjukvårdstjänster som finansieras med allmänna medel är tjänster som den offentliga hälso- och sjukvården tillhandahåller och sådana tjänster som den privata hälso- och sjukvården tillhandahåller och som berättigar till *sjukvårdersättningar*.

Tjänsteutbudet inom hälso- och sjukvården omfattar enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) medicinskt och odontologiskt motiverad prevention av sjukdomar, medicinskt och odontologiskt motiverade *undersökningar* för att upptäcka sjukdom samt medicinskt och odontologiskt motiverad diagnos, *vård, behandling* och *rehabilitering* (1).

17

sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saatavuus

sv lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster

määritelmä

tila, jossa sosiaali- ja terveystalveluja on riittävästi tarjolla eri väestöryhmien tarpeisiin nähden

huomautus

Sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaista saatavuutta voidaan arvioida sen perusteella, mitä talveluja on olemassa, kuinka paljon niitä on ja vastaavatko ne eri väestöryhmien tarpeisiin.

Ks. myös [sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus](#).

definition

läge där utbudet av social- och hälsovårdstjänster är tillräckligt för de olika befolkningsgruppernas behov

anmärkning

Lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster kan bedömas utgående från vilka tjänster som existerar, mängden tjänster och deras överensstämmelse med de olika befolkningsgruppernas behov.

Se också [lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster](#).

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

18

sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus

sv lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster

määritelmä

tila, jossa eri väestöryhmien yhdenvertainen pääsy sosiaali- ja terveystalveluihin on turvattu ja eri väestöryhmät pystyvät hyödyntämään palveluja yhdenvertaisesti

huomautus

Sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saavutettavuuden arviointi liittyy erityisesti tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen.

Sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus koostuu fyysisestä, taloudellisesta, tiedollisesta, taidollisesta ja asenteellisesta saavutettavuudesta. Saavutettavuuteen vaikuttavat muun muassa palvelujen etäisyys asiakkaan asuinpaikasta, asiakkaan mahdollisuudet liikkua, rakennetun ympäristön esteettömyys, asiakasmaksut, tiedon saanti, palvelujen kieli, mahdollisuus käyttää sähköisiä asiointikanavia ja digitaalisia palveluja sekä luottamus sosiaali- ja [terveydenhuollon ammattihenkilöihin](#), avun saamiseen, asioinnin turvallisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun.

Saavutettavuus-termi liitetään usein palvelujen saavutettavuuteen digitaalisessa ympäristössä. Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) [2016/2102](#) julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta eli ns.

saavutettavuusdirektiivissä säädetään julkisen hallinnon verkkopalvelujen saavutettavuuden minimitasosta ja keinoista, joilla saavutettavuuden toteutumista valvotaan. Direktiivillä halutaan taata ihmisten yhdenvertaisuus digitaalisessa yhteiskunnassa. Sosiaali- ja terveystalveluissa saavutettavuus sisältää digitaalisen saavutettavuuden, mutta se ymmärretään laajemmin.

Ks. myös [sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saatavuus](#).

definition

läge där de olika befolkningsgruppernas jämlika erhållande av social- och hälsovårdstjänster är tryggt och de olika befolkningsgrupperna kan använda tjänsterna på lika villkor

anmärkning

Bedömningen av lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster hänför sig särskilt till att faktisk likabehandling uppnås.

Lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster består av fysisk, ekonomisk, kunskapsmässig, färdighetsmässig och attitydmässig tillgänglighet. Tillgängligheten påverkas bland annat av avståndet mellan tjänsten och kundens bostadsort, kundens möjligheter att förflytta sig, tillgängligheten i den byggda miljön, klientavgifterna, tillgången till information, det språk som tjänsten ges på, möjligheten att använda e-kanaler och digitala tjänster, förtroendet för [yrkesutbildade personer](#) inom socialvården samt hälso- och sjukvården och förtroendet för att hjälp fås, ärendena kan skötas tryggt och alla behandlas lika.

Termen tillgänglighet förknippas ofta med tillgänglighet till tjänster i den digitala miljön. I till exempel Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) [2016/2102](#) om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, det så kallade tillgänglighetsdirektivet, föreskrivs det om minimikrav för offentliga myndigheters webbplatser tillgänglighet och om de sätt på vilka uppnåendet av tillgänglighet kontrolleras. Genom direktivet vill man säkerställa likabehandlingen av människor i det digitala samhället. För social- och hälsovårdstjänsternas del inbegriper tillgängligheten digital tillgänglighet men den förstås i vidare bemärkelse.

Se också [lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster](#).

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

19

korvattavuus

sv ~ ersättningsgill *adj.*; ~ ersättningsstatus

määritelmä

tuotteen tai palvelun ominaisuus, jonka perusteella korvataan *tarpeellisia sairaanhoidon kustannuksia* ja *työterveyshuollon hyväksyttäviä kustannuksia*

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) *sairaanhoitokorvauksia* (1) koskevan korvattavuuden yleisen periaatteen mukaan *vakuutetulla* on oikeus saada *omavastuusuuden* ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista sekä *raskauden* ja *synnytyksen* aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista. Vakuutetulle sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin *hoito* tarpeettomia kustannuksia välttämättä olisi tullut vakuutetulle maksamaan, vakuutetun terveydentilaa kuitenkaan vaarantamatta.

Lääkkeelle, kliiniselle ravintovalmisteelle ja perusvoiteelle korvattavuutta voi hakea esimerkiksi myyntiluvan haltija. Korvattavuudesta päättää lääkkeiden hintalautakunta. *Erytyslupavalmisteelle* myös potilas tai lääkeyritys voi hakea korvattavuutta. Jos lääkkeelle, kliiniselle ravintovalmisteelle tai perusvoiteelle ei ole hyväksytty korvattavuutta, se jää kokonaan vakuutetun maksettavaksi.

Sairausvakuutuslain työterveyshuoltoa koskevan korvattavuuden yleisen periaatteen mukaan työnantajalla ja yrittäjällä on oikeus saada korvausta *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisesta työterveyshuollosta ja sen lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta.

Ruotsin kielessä ei ole suoraa vastinetta korvattavuus-termille, vaan se ilmaistaan eri tavoin lauseyhteydestä riippuen, esimerkiksi ”en produkt eller tjänst är ersättningsgill” tai ”en produkt eller tjänst har godkänts som ersättningsgill”. Apteekkien sairausvakuutusohjeissa korvattavuus-termi ilmaistaan toisinaan ersättningsstatus-termillä: ”Ett läkemedelspreparat är ersättningsgillt om den ersättningsstatus som läkemedelsprismyndigheten fastställt för det fortfarande gäller”. Termiä ”ersättning” ei suositella käytettäväksi korvattavuus-termin vastineena.

definition

egenskap hos en produkt eller tjänst på basis av vilken *nödvändiga sjukvårdskostnader* och *godtagbara kostnader* för *företagshälsovård* ersätts

anmärkning

Enligt sjukförsäkringslagens (1224/2004) allmänna princip för när *sjukvårdersättningar* är ersättningsgilla har den *försäkrade* rätt att i fråga om det belopp som överstiger *självriskandelen* få ersättning för nödvändiga sjukvårdskostnader och för nödvändiga kostnader vid *graviditet* och *förlösning*. Den försäkrade ersätts för kostnaderna för *vård och behandling* till det belopp kostnaderna för vården och behandlingen skulle ha uppgått till för den försäkrade med undvikande av onödiga kostnader, men utan äventyrande av den försäkrades hälsa.

Exempelvis innehavare av försäljningstillstånd kan ansöka om att *läkemedel* (1), kliniska näringspreparat och bassalvor ska bli ersättningsgilla. Beslut om saken fattas av läkemedelsprismyndigheten. Också patienter eller läkemedelsföretag kan ansöka om att *preparat med specialtillstånd* ska bli ersättningsgilla. Om ett läkemedel (1) eller kliniskt näringspreparat eller en bassalva inte har godkänts som ersättningsgilla måste den försäkrade själv stå för hela kostnaden.

Enligt sjukförsäkringslagens allmänna princip för när företagshälsovården är ersättningsgill har arbetsgivare och företagare rätt till ersättning för företagshälsovård som är förenlig med *god företagshälsovårdspraxis* och för därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård.

I svenskan finns det ingen direkt ekvivalent till termen ”korvattavuus”, i stället uttrycks saken på olika sätt beroende på sammanhanget. Man säger till exempel ”en produkt eller tjänst är ersättningsgill” eller ”en produkt eller tjänst har godkänts som ersättningsgill”. I sjukförsäkringsanvisningar för apotek uttrycks termen korvattavuus ibland med termen ersättningsstatus: ”Ett läkemedelspreparat är ersättningsgillt om den ersättningsstatus som läkemedelsprismyndigheten fastställt för det fortfarande gäller.” Termen ersättning rekommenderas inte som ekvivalent till termen ”korvattavuus”.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

20

elatusvelvollisuus; elatusvastuu

sv försörjningsplikt; underhållsansvar; underhållsskyldighet

määritelmä

yhteiskunnan jäsenilleen asettama velvollisuus pitää kykynsä mukaan huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä *puolionsa* ja alaikäisten lastensa elatuksesta

huomautus

Elatusvelvollisuudesta säädetään muun muassa avioliittolaissa (234/1929) ja lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975).

Toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaan *toimeentulotuen* tarvetta arvioitaessa lähtökohdana on, että jokaisella on elatusvelvollisuus itsensä, puolionsa ja lastensa suhteen.

Ks. myös *elatusvelvollinen*.

definition

skyldighet som samhället ålägger sina medlemmar att enligt bästa förmåga dra försorg om sig själva och sitt eget uppehälle samt om sin *partners* och sina minderåriga barns uppehälle

anmärkning

Bestämmelser om försörjningsplikt finns i bl.a. äktenskapslagen (234/1929) och lagen om underhåll för barn (704/1975).

Enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) är utgångspunkten vid bedömning av behovet av *utkomststöd* att var och en är skyldig att försörja sig själv, sin partner och sina barn.

Se också *underhållsskyldig*.

Käsittekaavio: *Elatusapu ja elatustuki*

Begreppsdiagram: *Underhållsbidrag och underhållsstöd*

1.2 Henkilöt

Personer

21

<Kelan hoitama sosiaaliturva>

vakuutettu

sv försäkrad

määritelmä

henkilö, jolla on sosiaaliturvalainsäädäntöön perustuva oikeus *etuuteen*

huomautus

Esimerkiksi *sairauspäivärahan* yhteydessä vakuutetulla tarkoitetaan Kelassa Suomessa sairausvakuutettua henkilöä. Sairausvakuuttaminen perustuu joko Suomessa asumiseen tai työskentelyyn. Suomessa asuva tai täällä vähintään neljän kuukauden ajan työskentelevä henkilö on kansalaisuudestaan riippumatta oikeutettu myös niihin Kelan etuuksiin, joihin viitataan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa eli soveltamisalalaisissa (1573/1993). Tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi *kansaneläke*, *asumistuki* ja *lapsilisä*. *Sairausvakuutuksen* ja soveltamisalalakiin perustuvan *sosiaaliturvan* lisäksi Suomessa työskentelevät työntekijät ovat lähtökohtaisesti työttömyysvakuutettuja. Myös ulkomailla oleskeleva henkilö voi tietyn edellytyksin kuulua Kelan hoitaman sosiaaliturvan piiriin.

definition

person med rätt till en *förmån* som är grundad på lagstiftningen om *social trygghet*

anmärkning

Med försäkrad avser man vid FPA till exempel i samband med *sjukdagpenningen* en person som är sjukförsäkrad i Finland. *Sjukförsäkringen* grundar sig på att man antingen bor eller arbetar i Finland. Den som är bosatt i Finland eller arbetar här i minst fyra månader är oavsett nationalitet berättigad också till de förmåner från FPA som man hänvisar till i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (tillämpningslagen, 1573/1993). Sådana förmåner är exempelvis *folkpension*, *bostadsbidrag* och *barnbidrag*. Utgångspunkten är att den som arbetar som arbetstagare i Finland inte bara omfattas av sjukförsäkringen och den sociala tryggheten utan också av arbetslöshetsförsäkringen. Också den som vistas utomlands kan under vissa förutsättningar omfattas av den sociala tryggheten inom FPA:s verksamhetsområde.

Käsittekaavio: *Sosiaaliturva*

Begreppsdiagram: *Social trygghet*

22

puoliso

sv partner <neutralt/neutrali>; > make <om män / miehistä>; > maka <om kvinnor / naisista>

määritelmä

aviomies tai -vaimo, avomies tai -vaimo tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävä henkilö

huomautus

Puolison olemassaolo tai tulot otetaan huomioon esimerkiksi *kansaneläkettä* ja *eläkkeensaajan asumistukea* myönnettäessä ja tarkistettaessa, jos *etuudenhakija* tai *-saaja* asuu *yhteistaloudessa* puolisonsa kanssa.

Ruotsinkielisissä lakiteksteissä make-sana on perinteisesti tarkoittanut avioliiton molempia osapuolia. Viime aikoina on ryhdytty yhä enemmän käyttämään partner-sanaa yleisenä nimityksenä, koska silloin ei tarvitse tarkentaa, onko kyse aviomiehestä, aviovaimosta, avopuolisosta vai rekisteröidystä puolisosta.

definition

person som som lever i äktenskap, samboförhållande eller registrerat partnerskap

anmärkning

Förekomsten av en partner eller partners inkomster beaktas till exempel när *folkpension* och *bostadsbidrag för pensionstagare* beviljas och justeras, om den *förmånssökande* eller *förmånstagaren* lever i *gemensamt hushåll* med sin partner.

Make har i lagtext av tradition avsett bägge parterna i ett äktenskap. På senare tid har man allt mer börjat använda partner som allmän benämning då det inte är nödvändigt att precisera om det är fråga om make, maka, sambo eller registrerad partner.

23

lähiomainen

sv nära anhörig

määritelmä

henkilö, joka on sukulaisuuden, adoption, avio- tai avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen perusteella läheinen toiselle henkilölle

huomautus

Lähiomaisia ovat esimerkiksi *puolisot*, vanhemmat, isovanhemmat, lapset ja sisarukset sekä adoptiovanhemmat ja -lapset.

definition

person som står en annan person nära på grund av släktskap, äktenskap, samboförhållande eller registrerat partnerskap

anmärkning

Nära anhöriga är till exempel *partner*, föräldrar, far- och morföräldrar, barn och syskon samt adoptivföräldrar och adoptivbarn.

24

elatusvelvollinen

sv underhållsskyldig; underhållspliktig; försörjningspliktig

määritelmä

henkilö, joka on velvollinen osallistumaan toisen henkilön elinkustannuksiin

huomautus

Molemmat vanhemmat ovat velvollisia osallistumaan lapsensa elatukseen. Jos elatusvelvollinen ei asu yhdessä lapsensa kanssa, hänen tulee pääsääntöisesti maksaa *lapsen elatusapua*, ellei häntä ole todettu elatuskyvyttömäksi.

Ks. myös *elatusvelvollisuus*.

definition

person som är skyldig att delta i en annan persons levnadskostnader

anmärkning

Båda föräldrarna är skyldiga att delta i underhållet av sitt barn. En underhållsskyldig som inte bor tillsammans med sitt barn och inte har konstaterats sakna försörjningsförmåga ska i regel betala *underhållsbidrag för barnet*.

Se också *försörjningsplikt*.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

25

edunvalvoja

sv intressebevakare

määritelmä

henkilö, joka huoltajuuden perusteella tai holhousviranomaisen tai tuomioistuimen päätöksellä hoitaa vajaanvaltaisen tai muun syyn vuoksi tukea tarvitsevan taloudellisia asioita ja valvoo hänen etuaan

huomautus

Esimerkiksi alaikäiset ovat vajaanvaltaisia.

Edunvalvoja voi hakea *etuutta* päämiehensä puolesta, jos holhousviranomainen tai tuomioistuin on määrännyt edunvalvojan hoitamaan tämän taloudellisia asioita tai varallisuutta. Etuus maksetaan edunvalvojalle tai tämän ilmoittamalle tilille.

definition

person som på grund av vårdnad eller genom beslut av förmyndarmyndighet eller domstol sköter de ekonomiska angelägenheterna för en omyndig eller någon som av andra orsaker behöver stöd och bevakar dennes intressen

anmärkning

Med omyndiga avses till exempel minderåriga.

En intressebevakare kan söka en *förmån* för huvudmannens räkning, om förmyndarmyndigheten eller en domstol har ålagt intressebevakaren att sköta huvudmannens ekonomiska angelägenheter. En förmån kan också betalas ut till intressebevakaren eller in på ett konto som intressebevakaren har uppgett.

26

edunvalvontavaltuutettu

sv intressebevakningsfullmäktig; fullmäktig för intressebevakning

määritelmä

henkilö, jonka toinen henkilö on oikeuttanut edustamaan itseään taloudellisissa tai muissa asioissa siinä tapauksessa, ettei hän terveydentilansa tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene huolehtimaan asioistaan

huomautus

Valtakirja edunvalvontavaltuutusta varten on tehtävä kirjallisesti, ja sen voi tehdä kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö, joka kykenee ymmärtämään valtakirjan merkityksen. Valtakirja tulee voimaan sen jälkeen, kun holhousviranomaisen on sen vahvistanut ja kun henkilö on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Edunvalvontavaltuutettu voidaan oikeuttaa edustamaan toista henkilöä tämän omaisuutta koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa. Valtuutus voidaan rajoittaa koskemaan määrättyä oikeustointa, asiaa tai omaisuutta.

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea *etuutta* päämiehensä puolesta, jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity sekä kattaa etuusasioiden hoidon. Etuus voidaan myös maksaa edunvalvontavaltuutetulle tai tämän ilmoittamalle tilille.

definition

person som en annan person har bemyndigat att företråda sig i ekonomiska eller andra angelägenheter som han eller hon själv inte längre klarar av att sköta på grund av sitt hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak

anmärkning

En intressebevakningsfullmakt ska upprättas skriftligen. Den kan upprättas av en person som har fyllt 18 år och har förmåga att förstå fullmaktens betydelse. Fullmakten träder i kraft efter att förmyndarmyndigheten har fastställt den och när personen på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak i huvudsak har förlorat förmågan att sköta de ärenden som fullmakten gäller.

En intressebevakningsfullmäktig kan bemyndigas att företråda fullmaktsgivaren i ärenden som gäller fullmaktsgivarens egendom och i andra ekonomiska angelägenheter. En intressebevakningsfullmakt kan begränsas till att gälla en viss rättshandling, ett visst ärende eller viss egendom.

En intressebevakningsfullmäktig kan söka en *förmån* för huvudmannens räkning, om intressebevakningsfullmakten har fastställts som sig bör och registrerats samt täcker skötsel av förmånsärenden. En förmån kan också betalas ut till intressebevakningsfullmäktigen eller in på ett konto som intressebevakningsfullmäktigen har uppgett.

27

valtuutettu; asiamies

sv fullmaktshavare; fullmaktsinnehavare; befullmäktigad; ombud *n*

määritelmä

henkilö, jonka toinen henkilö on oikeuttanut toimimaan puolestaan

huomautus

Valtuutettu voi hakea *etuutta* valtuuttajan puolesta. Valtuutetun on esitettävä valtakirja tai muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa. Julkinen oikeusavustaja ja Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja eivät tarvitse valtakirjaa, ellei ole syytä epäillä valtuutuksen todenperäisyyttä. Salassa pidettävien tietojen, kuten henkilön etuuksia tai terveydentilaa koskevien tietojen, luovuttaminen edellyttää aina yksilöityä valtakirjaa.

definition

person som en annan person har bemyndigat att handla på sina vägnar

anmärkning

En fullmaktshavare kan söka en *förmån* för fullmaktsgivarens räkning. Fullmaktshavaren ska visa upp en fullmakt eller visa på något annat tillförlitligt sätt att han eller hon har rätt att företråda fullmaktsgivaren. Ett offentligt rättsbiträde och en advokat som är medlem i Finlands Advokatförbund behöver ingen fullmakt, om det inte är skäl att tvivla på bemyndigandets riktighet. Utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter såsom uppgifter om någons förmåner eller hälsotillstånd förutsätter alltid en specificerad fullmakt.

28

terveydenhuollon ammattihenkilö

sv yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården; hälso- och sjukvårdsutbildad person; person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården

määritelmä

henkilö, jolle Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt oikeuden, luvan tai nimikesuojan harjoittaa ammattiaan laillistettuna ammattihenkilönä, tai lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija, joka tilapäisesti toimii laillistetun ammattihenkilön tehtävässä tällaisen henkilön johdon ja valvonnan alaisena

huomautus

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tämän lain nojalla on saanut ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) tai ammatinharjoittamisluvan (luvan saanut ammattihenkilö), sekä henkilöä, jolla tämän lain nojalla on oikeus käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa ammattihenkilöitä ovat lääkärin ja hammaslääkärin lisäksi proviisori, psykologi, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, farmaseutti, sairaanhoitaja, kättilö, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, röntgenhoitaja, suuhygienisti, toimintaterapeutti, optikko ja hammasteknikko.

Ks. myös [työterveyshuollon ammattihenkilö](#).

definition

person som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har beviljat rätt eller tillstånd att utöva yrke eller beviljat skyddad yrkesbeteckning, eller en medicine eller odontologie studerande som tillfälligt sköter en legitimerad yrkesutbildad persons uppgifter under ledning och tillsyn av en sådan person

anmärkning

I lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) avses med yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården den som med stöd av denna lag har erhållit rätt att utöva yrke (legitimerad yrkesutbildad person) eller tillstånd att utöva yrke (yrkesutbildad person som beviljats tillstånd) samt den som med stöd av denna lag har rätt att använda en i förordning av statsrådet avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning). En legitimerad yrkesutbildad person, en yrkesutbildad person som beviljats tillstånd eller en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning har rätt att utöva yrket och använda yrkesbeteckningen. Också andra personer som har fullgod utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet kan verka i yrken för yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning.

Yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är förutom läkare och tandläkare också provisorer, psykologer, talterapeuter, näringsterapeuter, farmaceuter, sjukskötare, barnmorskor, hälsovårdare, fysioterapeuter, laboratorieskötare, röntgenskötare, munhygienister, ergoterapeuter, optiker och tandtekniker.

Se även [yrkesutbildad person inom företagshälsovården](#).

29

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

muu terveydenhuollon ammattihenkilö

sv annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården; annan hälso- och sjukvårdsutbildad person; annan person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården

määritelmä

terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kättilö, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, erikoishammasteknikko, suuhygienisti tai psykologi

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittama muu terveydenhuollon ammattihenkilö viittaa suppeampaan ammattiryhmään kuin mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetaan. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa ammattihenkilöitä ovat lääkärin ja hammaslääkärin lisäksi proviisori, psykologi, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, farmaseutti, sairaanhoitaja, kättilö, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, röntgenhoitaja, suuhygienisti, toimintaterapeutti, optikko ja hammasteknikko.

Kela korvaa muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden antamaa *hoitoa* tai tekemiä *tutkimuksia sairaanhoitovakuutuksen* perusteella.

definition

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är sjukskötare, hälsovårdare, barnmorska, fysioterapeut, laboratorieskötare, specialtandtekniker, munhygienist eller psykolog

anmärkning

I sjukförsäkringslagen (1224/2004) avses med annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården en snävare yrkesgrupp än den som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Yrkesutbildade personer är enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården förutom läkare och tandläkare också provisorer, psykologer, talterapeuter, näringsterapeuter, farmaceuter, sjukskötare, barnmorskor, hälsovårdare, fysioterapeuter, laboratorieskötare, röntgenskötare, munhygienister, ergoterapeuter, optiker och tandtekniker.

FPA ersätter med stöd av *sjukvårdsförsäkringen vård* som ges och *undersökningar* som utförs av andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

30

<terveydenhuolto / hälso- och sjukvård>

itsenäinen ammatinharjoittaja

sv självständig yrkesutövare

määritelmä

laillistettu tai luvan saanut *terveydenhuollon ammattihenkilö*, joka harjoittaa itsenäisesti ammittiaan

huomautus

Itsenäisenä ammatinharjoittajana voi toimia esimerkiksi lääkäri, hammaslääkäri, sairaanhoitaja tai fysioterapeutti.

Itsenäinen ammatinharjoittaja voi olla myös *työterveyshuollon palveluntuottaja*.

Työterveyshuollossa toimivalta itsenäiseltä ammatinharjoittajalta edellytetään *työterveyshuollon ammattihenkilön* tai *asiantuntijan* pätevyyttä.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana.

definition

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är legitimerad yrkesutbildad person eller yrkesutbildad person som beviljats tillstånd och som självständigt utövar sitt yrke

anmärkning

Exempelvis läkare, tandläkare, sjukskötare och fysioterapeuter kan vara självständiga yrkesutövare.

Också *producenter av företagshälsovårdstjänster* kan vara självständiga yrkesutövare.

Behörighet som *yrkesutbildad person inom företagshälsovården* eller som *sakkunnig inom företagshälsovården* förutsätts av självständiga yrkesutövare inom *företagshälsovården*.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira beviljar på ansökan rätt att vara verksam som självständig yrkesutövare.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

1.3 Sairausvakuutukseen liittyvät tahot

Aktörer i anslutning till sjukförsäkringen

31

julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö; julkisen terveydenhuollon yksikkö

sv offentlig hälso- och sjukvårdsenhet

määritelmä

valtion, kunnan tai kuntayhtymän organisaatio, joka tuottaa *terveydenhuollon palveluja*

definition

organisation inom staten, en kommun eller en samkommun som producerar *hälso- och sjukvårdstjänster*

Käsittekaavio: [Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsaktörer och -samarbete](#)

32

yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö; yksityinen terveydenhuollon yksikkö

sv privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården; privat hälso- och sjukvårdsenhet

määritelmä

yksityishenkilö tai yksityinen organisaatio, joka tuottaa *terveydenhuollon palveluja*

huomautus

Yksityisellä terveydenhuollon toimintayksiköllä pitää olla sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittaman lupaviranomaisen lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Yksityisiä terveydenhuollon toimintayksiköitä ovat esimerkiksi lääkärikeskukset eli lääkäriasemat, terveydenhuoltoalan osakeyhtiöt ja yksityiset *itsenäiset ammatinharjoittajat*.

Yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö voi olla *työterveyshuollon palveluntuottaja*, jos sillä on aluehallintoviraston (aiemmin lääninhallituksen) antama lupa *työterveyshuollon* palvelujen tuottamiseen.

definition

privatperson eller privat organisation som producerar *hälso- och sjukvårdstjänster*

anmärkning

En privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården ska ha beviljats tillstånd av en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) för att få tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster. Privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården är till exempel läkarcentraler (dvs. läkarstationer), aktiebolag inom hälsovårdsbranschen och enskilda *självständiga yrkesutövare*.

En privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården kan vara *producent av företagshälsovårdstjänster*, om den har ett av regionförvaltningsverket (tidigare länsstyrelsen) beviljat tillstånd att tillhandahålla tjänster inom *företagshälsovården*.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

33

terveyskeskus

sv hälsovårdscentral /FI/; hälsocentral /FI/; vårdcentral /SE/

määritelmä

perusterveydenhuollosta vastaava kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä toimintayksikkö

huomautus

Terveyskeskuksen toiminnasta on säädetty kansanterveyslaissa (66/1972) ja terveydenhuoltolaissa (1326/2010).

Kela on tiiviissä yhteistyössä terveyskeskusten kanssa monissa asioissa, esimerkiksi vammaisten tarvitseman *hoidon* suhteen, *lääkärintlausuntojen* osalta ja *kuntoutussuunnitelmien* tekemisessä. Terveyskeskukset myös tuottavat kuntoutuspalveluja, ja niiden ja Kelan kuntoutustoiminta täydentävät toisiaan. Terveyskeskus voi olla myös *työterveyshuollon palveluntuottaja*.

definition

verksamhetsenhet som är ansvarig för primärvården och som drivs av en kommun eller samkommun

anmärkning

Bestämmelser om hälsovårdscentralens verksamhet finns i folkhälsolagen (66/1972) och i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

FPA samarbetar intensivt med hälsovårdscentralerna kring flera ärenden, till exempel *vård eller behandling* som personer med funktionsnedsättning behöver samt *läkarutlåtanden* och *rehabiliteringsplaner*. Hälsovårdscentralerna producerar även rehabiliteringstjänster, och deras och FPA:s rehabiliteringsverksamhet kompletterar varandra. Hälsovårdscentralen kan dessutom vara *producent av företagshälsovårdstjänster*.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

34

pääterveyskeskus; pääterveysasema

sv huvudhälsovårdcentral /FI/; huvudhälsocentral /FI/; huvudvårdcentral /SE/

määritelmä

terveyskeskus, josta saa kunnan tai kuntayhtymän laajimmat *terveydenhuollon palvelut*

huomautus

Jos julkisen terveydenhuollon asiakas on valinnut hoitopaikkansa kauempaa kuin lähimmästä mahdollisesta hoitopaikasta, *matkakorvausta* saa enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta oman kunnan tai kuntayhtymän pääterveyskeskukseen.

definition

hälsovårdscentral som tillhandahåller kommunens eller samkommunens mest omfattande *hälso- och sjukvårdstjänster*

anmärkning

En kund inom den offentliga hälso- och sjukvården som har valt en annan vårdenhet än den som är närmast belägen får *reseersättning* högst enligt kostnaderna för en resa till den egna kommunens eller samkommunens huvudhälsovårdcentral.

35

työpaikkakassa

sv arbetsplatskassa

määritelmä

vakuutuskassa, joka Kelan ohella huolehtii *sairausvakuutuksesta* ja johon kuuluvat yhden tai useamman työnantajan palveluksessa olevat työntekijät ja johon lisäksi voivat kuulua heidän perheenjäsenensä sekä kyseisten työnantajien palveluksesta *eläkkeelle* siirtyneet työntekijät

huomautus

Vakuutuskassa on vakuutuslaitos, joka ei harjoita voittoa tuottavaa vakuutustoimintaa.

definition

försäkringskassa som har hand om *sjukförsäkringen* vid sidan av FPA och vars verksamhetsområde omfattar arbetstagarna hos en eller flera arbetsgivare och dessutom kan omfatta medlemmarna av deras familjer och de arbetstagare som avgått med *pension* från de berörda arbetsgivarnas tjänst

anmärkning

En försäkringskassa är en försäkringsanstalt som bedriver försäkringsverksamhet i icke vinstgivande syfte.

1.4 Työ- ja toimintakyky

Arbets- och funktionsförmåga

36

toimintakyky

sv funktionsförmåga

määritelmä

henkilön fyysiset, psyykkiset, kognitiiviset ja sosiaaliset edellytykset selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää

huomautus

Elämän jokapäiväiset toiminnot tarkoittavat työtä, opiskelua, vapaa-aikaa ja harrastuksia sekä itsestä ja toisista huolehtimista.

Henkilön suoriutumiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät kuten esteettömyys, asenteet, käytössä olevat *apuvälineet* ja toisen henkilön apu. Tietoa toimintakyvystä tarvitaan esimerkiksi silloin, kun arvioidaan henkilön *työkykyä* tai avun, *hoidon* tai *kuntoutuksen* tarvetta.

Toimintakyky on määritelty Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisessä luokituksessa (Stakesin Ohjeita ja luokituksia 2004:4, joka perustuu WHO:n International Classification of Functioning, Disability and Health - eli ICF-luokitukseen).

definition

de fysiska, psykiska, kognitiva och sociala förutsättningarna hos en person att, i den miljö där personen lever, klara av funktioner i det dagliga livet som är nödvändiga och viktiga för personen själv

anmärkning

Funktionerna i det dagliga livet avser arbete, studier, fritid och hobbyer samt att ta hand om sig själv och andra.

På prestationsförmågan inverkar också miljöfaktorer såsom tillgänglighet, attityder, *hjälpmedel* och assistans av en annan person. Information om funktionsförmågan behövs till exempel när en persons *arbetsförmåga* eller behov av hjälp, *vård* eller *rehabilitering (1)* bedöms.

Funktionsförmåga definieras i den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (Stakes, Anvisningar och klassifikationer 2004:4 som bygger på den internationella klassifikationen WHO International Classification of Functioning, Disability and Health, dvs. ICF-klassifikationen). I publikationen som utgivits av Socialstyrelsen i Sverige 2003, har "functioning" översatts med funktionstillstånd.

Käsittekaaviot: [Työkyky](#), [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#), [Person med funktionsbegränsning](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

37

työkyky

sv arbetsförmåga

määritelmä

henkilön [toimintakyvyn](#), osaamisen ja ammattitaidon muodostama kokonaisuus suhteessa työn vaatimuksiin

huomautus

Hyvää työkykyä edistää se, että henkilön fyysiset ja psyykkiset edellytykset, esimerkiksi terveydentila, ja työtä koskevat odotukset, asenne työhön, työmotivaatio ja osaaminen sekä toisaalta työn asettamat vaatimukset ja sen antamat mahdollisuudet ovat tasapainossa keskenään.

Henkilön työkyky voi olla hyvä, vaikka hänen toimintakykynsä olisi heikentynyt. Työtä voidaan muokata henkilön työkykyä vastaavaksi.

definition

helhet som utgörs av en persons [funktionsförmåga](#), kompetens och yrkesskicklighet i förhållande till arbetskraven

anmärkning

God arbetsförmåga främjas av att personens fysiska och psykiska förutsättningar, till exempel hälsotillståndet, och hans eller hennes förväntningar på arbetet, attityd till arbetet, arbetsmotivation och kompetens är i balans med de krav som arbetet ställer och de möjligheter som det erbjuder.

Personens arbetsförmåga kan vara god trots att hans eller hennes funktionsförmåga är försvagad. Arbetet kan anpassas efter personens arbetsförmåga.

Käsitekaaviot: [Työkyky](#) ja [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#) och [Företagshälsovårdens innehåll](#)

38

opiskelukyky

sv studieförmåga

määritelmä

opiskelijan [toimintakyvyn](#) ja opiskelutaitojen muodostama kokonaisuus suhteessa opiskelun vaatimuksiin

huomautus

Opiskelukyky muodostuu opiskelijan terveydestä ja muista voimavaroista sekä opiskelutaidoista. Opiskelukykyyä vaikuttavat myös opetus- ja ohjaustoiminta, asenteet sekä yleiset sosioekonomiset, kulttuuriset ja ympäristön olosuhteet.

Hyvää opiskelukykyä edistää se, että opiskelijan omat voimavarat ja hänen opiskelua koskevat odotuksensa sekä toisaalta opiskelun asettamat vaatimukset ja sen antamat mahdollisuudet ovat tasapainossa keskenään.

definition

helhet som består av den studerandes [funktionsförmåga](#) och studiefärdigheter i förhållande till de krav som studierna ställer

anmärkning

Studieförmågan består av den studerandes hälsa och resurser i övrigt samt av hans eller hennes studiefärdigheter. Studieförmågan påverkas också av undervisning och handledning, attityder samt allmänna socioekonomiska, kulturella och miljörelaterade faktorer.

God studieförmåga främjas av att det råder jämvikt mellan å ena sidan den studerandes egna resurser och hans eller hennes förväntningar beträffande studierna och å andra sidan de krav som studierna ställer och de möjligheter som de ger.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

39

työkyvyn arviointi

sv bedömning av arbetsförmågan

määritelmä

selvitys työntekijän *työkyvystä*

huomautus

Työkyvyn arviointi edellyttää työkykyyn vaikuttavien tekijöiden tunnistamista, tietoa terveydentilasta ja *toimintakyvystä* sekä fyysisen ja psyykkisen kuormittumisen mittaamista ja arviointia.

Työkyvyn arviointi tehdään yleensä yhteistyössä työntekijän, työpaikan, *työterveyshuollon*, terveydenhuollon ja muiden arviointia suorittavien tahojen kesken.

definition

utredning av arbetstagarens *arbetsförmåga*

anmärkning

Bedömning av arbetsförmågan förutsätter identifiering av faktorer som påverkar arbetsförmågan, uppgifter om hälsotillståndet och *funktionsförmågan* samt mätning och bedömning av den fysiska och psykiska belastningen.

Arbetsförmågan bedöms vanligen i samarbete mellan arbetstagaren, arbetsplatsen, *företagshälsövården*, hälso- och sjukvården och de andra aktörer som genomför bedömningen.

Käsitekaavio: *Työkyky*

Begreppsdiagram: *Arbetsförmåga*

40

tutkimus työkyvyn selvittämiseksi

sv undersökning för att utreda arbetsförmågan

määritelmä

tutkimus, johon Kela voi määrätä *työkyvyttömyyseläkkeen* tai *sairauspäivärahan* hakijan tai saajan tämän *työkyvyn* selvittämiseksi tai johon työnantaja voi määrätä työntekijänsä tämän työkyvyn selvittämiseksi

huomautus

Tutkimuksen määräämiseen tulee olla perusteltu syy. Kun Kela määrää tutkimukseen, se nimeää tutkimuksen suorittavan lääkärin, terveydenhuollon toimintayksikön tai tutkimuslaitoksen sekä maksaa tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset.

definition

undersökning som FPA kan ålägga personer som ansöker om eller får *sjukpension* eller *sjukdagpenning* för utredande av deras *arbetsförmåga* eller som en arbetsgivare kan ålägga arbetstagare för utredande av deras arbetsförmåga

anmärkning

Det ska finnas en grundad anledning till att undersökningen åläggs. När FPA ålägger någon att delta i en undersökning utser FPA den läkare, verksamhetsenhet för hälso- och sjukvården eller undersökningsinrättning som ska utföra undersökningen, och FPA betalar också kostnaderna för undersökningen.

Käsitekaavio: *Työkyky*

Begreppsdiagram: *Arbetsförmåga*

41

työkyvyttömyys

sv arbetsförmåga; > invaliditet

määritelmä

sairauden tai vamman aiheuttama *työkyvyn* heikkeneminen siten, että henkilö ei kykene tekemään työtä

huomautus

Työkyvyttömyys voi olla tilapäistä tai pysyvää.

Työkyvyttömyyden käsite on lainsäädännössä määritelty eri tavoin eri *etuuksien* näkökulmasta, esimerkiksi sairausvakuutuslaissa (1224/2004), kansaneläkelaisissa (568/2007), työntekijän eläkelaisissa (395/2006) ja julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016).

Sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä *vakuutettu* on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään *tavallista työtään* tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.

Kansaneläkelaisissa ja takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010) työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja *kohtuullisen toimeentulon* turvaavana.

Kansaneläkeläin mukainen *työkyvyttömyyseläke* myönnetään aina pysyvästi *sokealle* tai *liikuntakyvyttömälle*, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on *pysyvästi avuttomassa tilassa* eikä voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen henkilön työkyvyttömyyttä painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

Työntekijän eläkelaisissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista tilaa, jossa työntekijän työkyvyn arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen työntekijän oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen painotetaan myös työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

definition

av sjukdom eller skada orsakad nedsättning av *arbetsförmågan* som gör att en person inte klarar av att arbeta

anmärkning

Arbetsförmågan kan vara tillfällig eller bestående.

I lagstiftningen definieras begreppet arbetsförmåga på olika sätt beroende på vilken *förmån* det är fråga om, till exempel i sjukförsäkringslagen (1224/2004), folkpensionslagen (568/2007), lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

I sjukförsäkringslagen avses med arbetsförmåga ett sådant av sjukdom framkallat tillstånd under vilket den *försäkrade*, medan sjukdomen varar, är oförmögen att utföra sitt *sedvanliga arbete* eller därmed nära jämförbart arbete.

I folkpensionslagen och lagen om garantipension (703/2010) betraktas som arbetsförmögen den som till följd av sjukdom, lyte eller skada är oförmögen att utföra sitt sedvanliga arbete eller något annat därmed jämförbart arbete som med beaktande av personens ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för honom eller henne och trygga en *skäligen försörjning*. *Sjukpension* enligt folkpensionslagen beviljas alltid den som är permanent *blind* eller *rörelsehindrad*, likaså den som till följd av sjukdom, lyte eller skada befinner sig i ett *varaktigt tillstånd av hjälplöshet* och inte kan klara sig utan en annans hjälp. Vid bedömningen av arbetsförmågan hos den som fyllt 60 år betonas arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär.

I lagen om pension för arbetstagare avses med arbetsförmåga ett tillstånd där arbetstagarens arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar beaktas arbetstagarens årliga inkomster. När rätten till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år bedöms betonas också arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär.

Käsittekaaviot: [Työkyky](#) ja [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#) och [Dagpenningar](#)

42

ammattitauti

sv yrkessjukdom; arbetssjukdom

määritelmä

sairaus, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työssä fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä ja joka siten täyttää edellytykset säädöksiin perustuvien korvausten myöntämiseksi

huomautus

Sairauden toteaminen ammattitaudiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä [tutkimusta](#), jossa on käytettävissä riittävä tieto työntekijän työolosuhteista sekä työssä olevasta altistuksesta ja josta vastaa asianomaiseen alaan perehtynyt lääkäri. Säädösten mukaisesti todetusta ammattitaudista suoritetaan korvausta sairastuneelle. Ammattitautien korvausjärjestelmä perustuu työtapaturma- ja ammattitautilakiin ([459/2015](#)) ja korvataan kuten [työtapaturma](#). Kela ei korvaa ammattitaudista aiheutuneita kustannuksia, vaan näiden kustannusten korvaus kuuluu yksityisille vakuutuslaitoksille tai Valtiokonttorille.

Suomessa ammattitautteja ovat esimerkiksi meluvammat, rasitussairaudet, hengitystieallergiat, ihotaudit, asbestisairaudet, [tartuntataudit](#), silmän sidekalvon tulehdukset, tärinänsairaus sekä myrkytykset.

Ammattitautien ja muiden työperäisten sairauksien välinen raja on liukuva ja muuttuu koko ajan tutkimustiedon lisääntyessä.

definition

sjukdom som sannolikt i huvudsak orsakats i arbetet av en fysikalisk, kemisk eller biologisk faktor och som därmed uppfyller villkoren för beviljande av ersättning enligt författningarna

anmärkning

För att en sjukdom ska kunna konstateras vara en yrkessjukdom förutsätts en medicinsk [undersökning](#) vid vilken det finns tillräcklig information om exponering i arbetet och som en läkare som är förtrogen med området ansvarar för. Ersättning betalas till den som insjuknat i en yrkessjukdom som konstaterats i enlighet med de relevanta författningarna. Ersättningssystemet för yrkessjukdomar grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ([459/2015](#)). Ersättning betalas som för [olycksfall i arbetet](#). FPA ersätter inte kostnader för yrkessjukdomar, det gör i stället privata försäkringsanstalter eller Statskontoret.

I Finland indelas yrkessjukdomarna i till exempel bullerskador, belastningssjukdomar, allergier i andningsvägarna, hudsjukdomar, asbestsjukdomar, [smittsamma sjukdomar](#), bindhinneinflammation, vibrationsskada och förgiftningar.

Gränsen mellan yrkessjukdomar och övriga arbetsrelaterade sjukdomar är flytande och påverkas ständigt av nya forskningsrön.

Käsittekaavio: [Työkyky](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#)

43

työtapaturma

sv olycksfall *n* i arbetet; arbetsolycksfall *n*
inte: arbetsolycka

määritelmä

tapaturma, joka on sattunut työnteon yhteydessä, työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla tai säädöksissä kuvatuissa muissa olosuhteissa

huomautus

Työntekopaikalla tarkoitetaan mitä tahansa paikkaa, jossa työntekijän on lupa suorittaa työtehtäviään, ei vain kiinteää työtilaa, kuten tehdasta, toimistoa, liikettä tai rakennustyömaata. Siten niin sanotussa liikkuvassa työssä työntekopaikka voi vaihdella päivittäin tai saman työpäivänkin aikana.

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään, missä olosuhteissa sattunut tapaturma korvataan työtapaturmana.

Kela ei korvaa työtapaturmasta aiheutuneita kustannuksia, vaan näiden kustannusten korvaus kuuluu yksityisille vakuutuslaitoksille tai Valtiokonttorille. Ks. [työtapaturmavakuutus](#).

definition

olycksfall som har inträffat i samband med arbetet på ett område som hör till den plats där arbetet utförs, under färd mellan bostaden och den plats där arbetet utförs eller under andra omständigheter som beskrivs i de relevanta författningarna

anmärkning

Med den plats där arbetet utförs avses vilken plats som helst där den anställda har tillstånd att utföra sina arbetsuppgifter, inte enbart ett fast arbetsutrymme såsom en fabrik, byrå, affär eller en byggarbetsplats. Vid så kallat rörligt arbete kan den plats där arbetet utförs variera dagligen, även under en och samma arbetsdag.

I lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) föreskrivs om i hurdana fall ett olycksfall anses ha skett under sådana särskilda omständigheter att olycksfallet ersätts som olycksfall i arbetet.

FPA ersätter inte kostnader för olycksfall i arbetet, det gör i stället privata försäkringsanstalter eller Statskontoret. Se [arbetsolycksfallsförsäkring](#).

Käsitekaavio: [Työkyky](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#)

44

tapaturmakustannukset *pl*

sv kostnader *pl* för olycksfall; olycksfallskostnader *pl*

määritelmä

tapaturmasta aiheutuvien välittömien ja välillisten kustannusten kokonaisuus

huomautus

Välillisiä kustannuksia aiheuttavat muun muassa omaisuus- ja materiaalivahingot, tuotannon häiriöt ja laatumenetykset.

definition

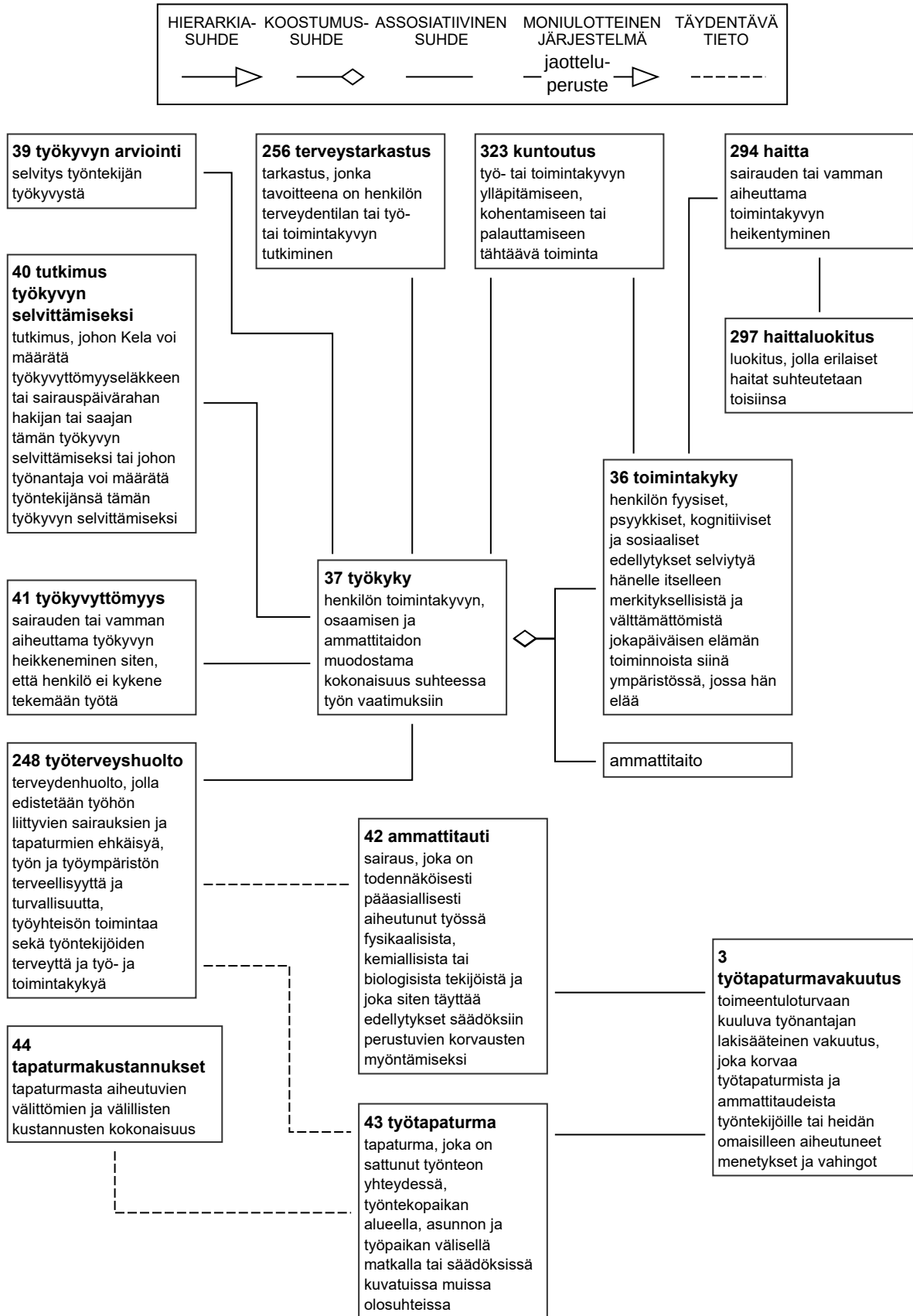
sammanlagda direkta och indirekta kostnader som uppstått på grund av ett olycksfall

anmärkning

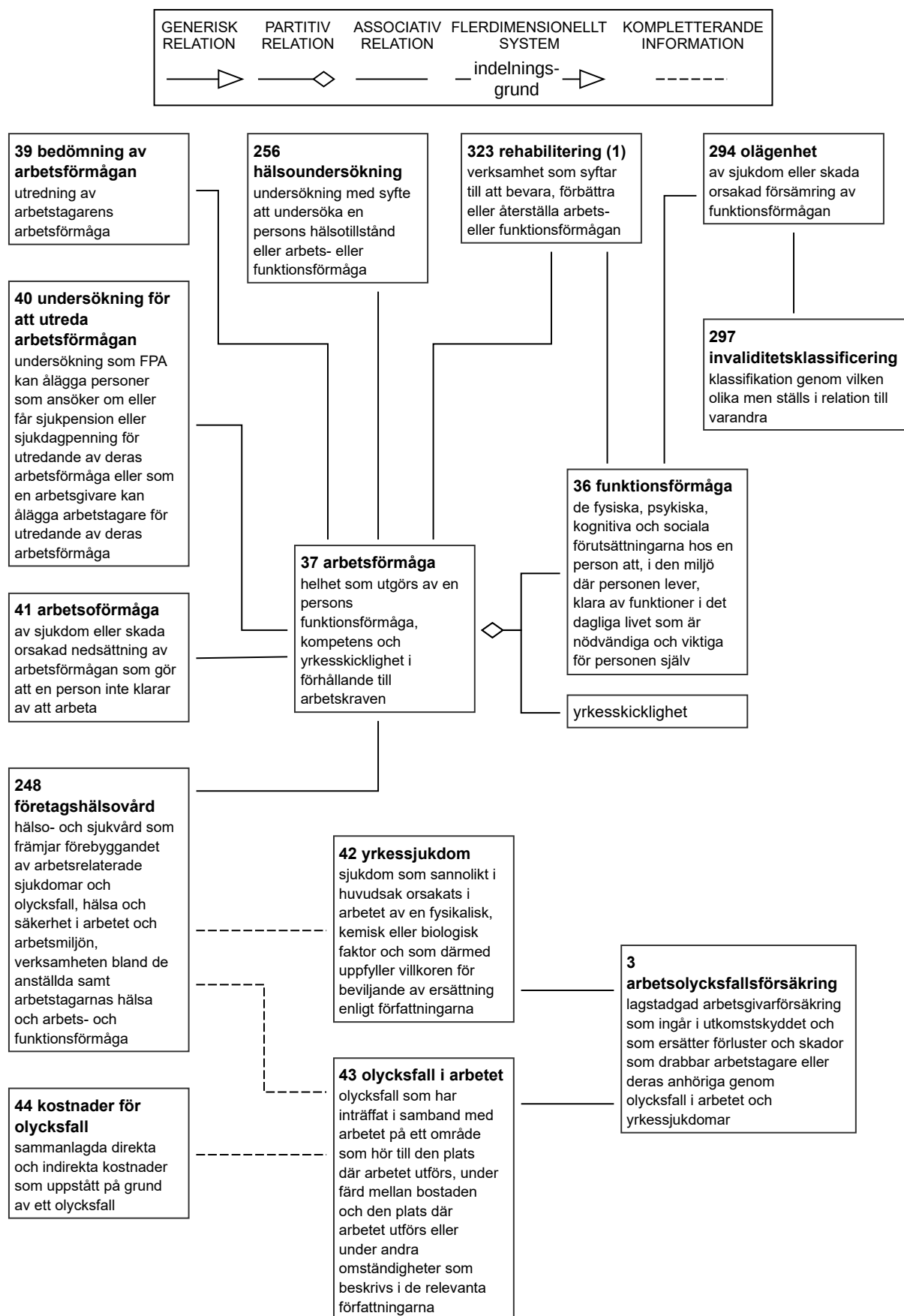
Indirekta kostnader uppstår bl.a. på grund av egendoms- och materialskador, störningar i produktionen och kvalitetsförluster.

Käsitekaavio: [Työkyky](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#)

Käsittekaavio 2. Työkyky.

Begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga.

45

sokea

sv blind

määritelmä

henkilö, jolta puuttuu suuntausnäkö ja joka ei siten voi näkönsä heikkouden vuoksi liikkua ilman [apuvälinettä](#) tai avustajaa kuin tutussa ympäristössä

huomautus

Suuntausnäkö voi puuttua keskeisen näön merkittävän heikkouden tai näkökenttien merkittävän supistumisen takia.

Sokeuden arvioimiseksi tarvitaan tietoa keskeisen näön tarkkuudesta ja näkökentistä.

definition

person som saknar ledsyn och därmed på grund av synnedsättningen inte kan röra sig självständigt utan [hjälpmedel](#) eller ledsagare i obekanta miljöer

anmärkning

Avsaknaden av ledsyn kan bero på betydande svaghet i den centrala synen eller betydande inskränkning av synfälten.

För bedömning av om blindhet förekommer behövs information om den centrala synskärpan och synfälten.

Käsittekaaviot: [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

46

varhaiskuuro

sv barndomsdöv

määritelmä

henkilö, joka on kuuroutunut ennen puhutun kielen oppimista ja joka ei ole myöhemminkään oppinut puhuttua kieltä niin hyvin, että pystyisi viestimään sen avulla

huomautus

Varhaiskuuron pääasiallinen [kommunikointikeino](#) on viittomakieli.

definition

person som blivit döv innan han eller hon lärt sig talat språk och som inte heller senare har lärt sig talat språk tillräckligt bra för att kunna kommunicera med hjälp av det

anmärkning

En barndomsdöv persons huvudsakliga [kommunikationsmetod](#) är teckenspråk.

Käsittekaaviot: [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

47

liikuntakyvytön

sv rörelsehindrad

määritelmä

henkilö, joka ei kykene liikkumaan omin avuin

huomautus

[Työkyvyttömyyseläkkeestä](#) ja [16 vuotta täyttäneen vammaistuesta](#) päätettäessä liikuntakyvyttömänä pidetään yleensä henkilöä, joka ei voi käyttää alaraajojaan liikkumiseen. Liikuntakyvytön saattaa pystyä seisomaan, mutta hän ei kykene ottamaan yhtään askelta itsenäisesti edes [apuvälineiden](#) tuella. Henkilöä ei pidetä liikuntakyvyttömänä, vaikka hänelle olisi tehty molemminpuolinen alaraaja-amputaatio, jos hän pystyy kävelemään proteesien avulla.

definition

person som inte klarar av att förflytta sig på egen hand

anmärkning

När beslut fattas om [sjukpension](#) och om [handikappbidrag för personer över 16 år](#) anses som rörelsehindrad i allmänhet en person som inte kan använda sina nedre extremiteter till att förflytta sig. En rörelsehindrad person kan klara av att stå, men inte att ta ett enda steg självständigt ens med stöd av [hjälpmedel](#). En person betraktas inte som rörelsehindrad, även om båda nedre extremiteterna har amputerats, om han eller hon kan gå med hjälp av proteser.

Käsittekaaviot: [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

48

pysyvästi avuton tila

sv varaktigt tillstånd *n* av hjälplöshet

määritelmä

sairaana tai vammaisena henkilön sellainen pysyvä olotila, jossa hän ei tule toimeen ilman toisen henkilön apua

huomautus

Esimerkiksi syvästi kehitysvammaisen henkilön katsotaan olevan pysyvästi avuttomassa tilassa.

definition

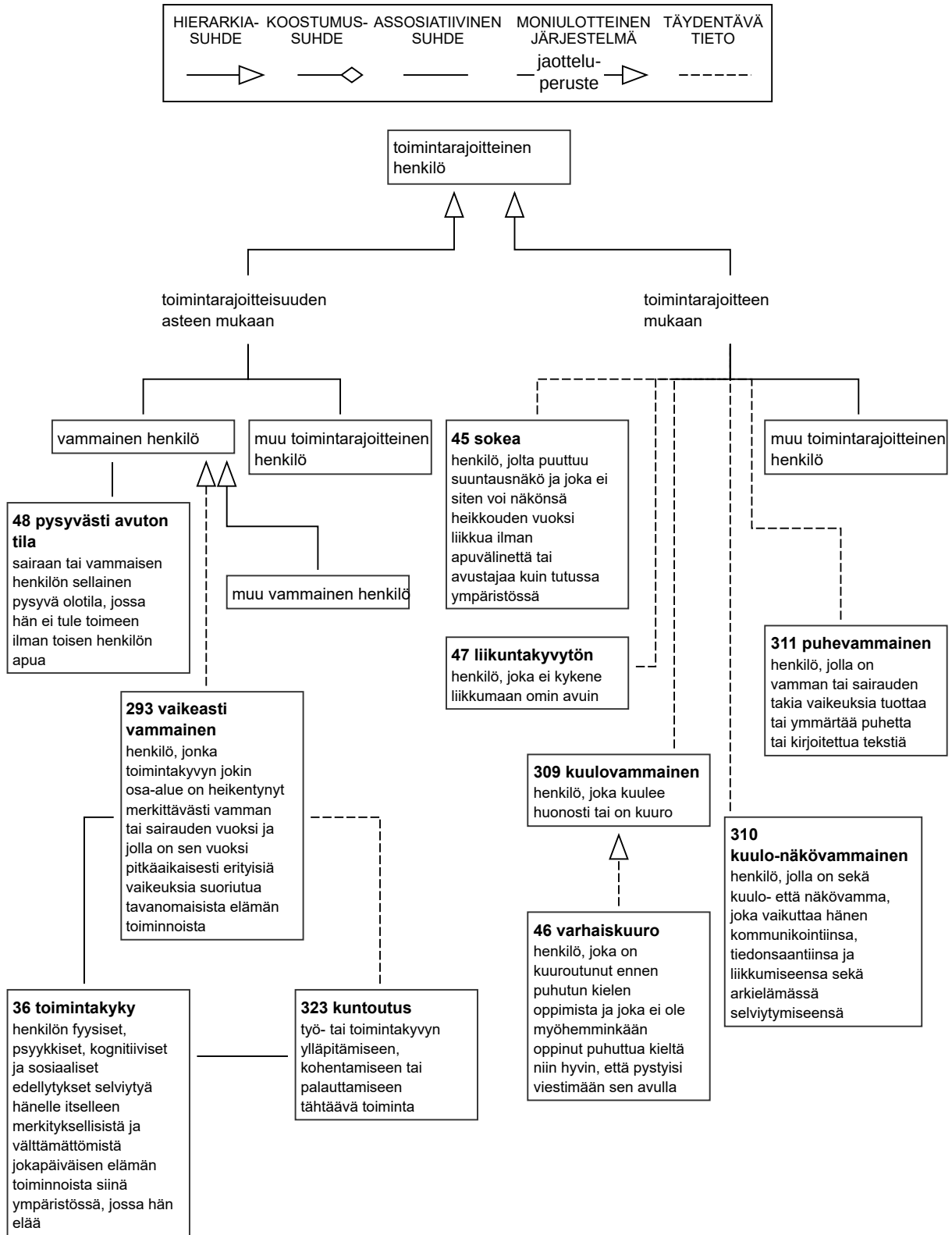
permanent tillstånd hos en sjuk person eller person med funktionsnedsättning som medför att han eller hon inte kan klara sig utan en annans hjälp

anmärkning

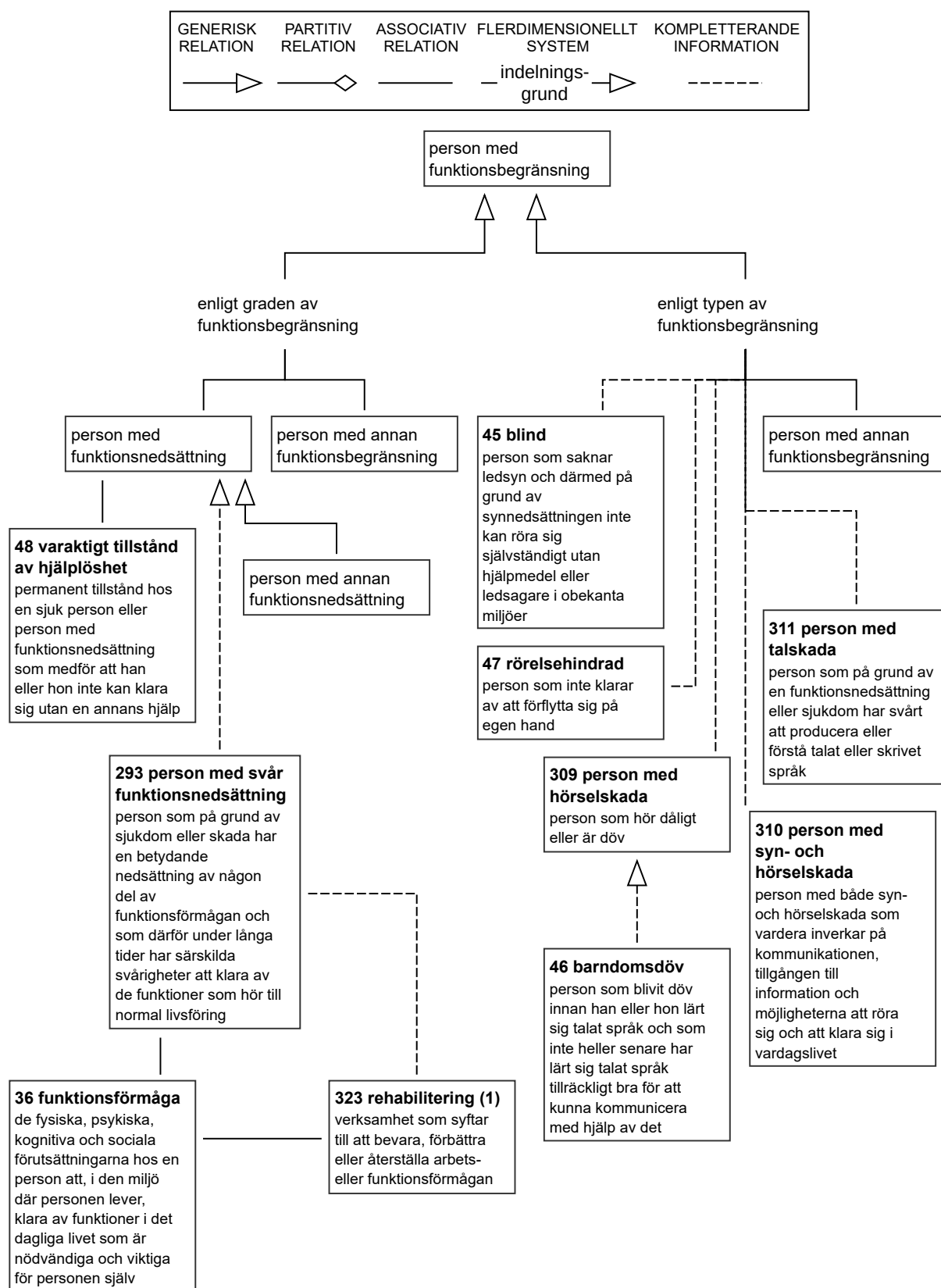
Exempelvis en gravt utvecklingsstörd person anses befinna sig i ett varaktigt tillstånd av hjälplöshet.

Käsittekaaviot: [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

Käsitekaavio 3. Toimintarajoitteinen henkilö.

Begreppsdiagram 3. Person med funktionsbegränsning.

1.5 Tutkimus ja hoito

Undersökning och vård

49

<terveydenhuolto / hälso- och sjukvård>

tutkimus

sv undersökning

määritelmä

terveydentilan selvittämiseen tähtäävä toiminta

definition

åtgärd som syftar till att utreda hälsotillståndet

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

50

<sosiaalivakuutus/socialförsäkring>

tarpeellinen tutkimus

sv nödvändig undersökning

määritelmä

lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkäriin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemä tai määräämä *tutkimus*, joka on tarpeen epäillyn sairauden toteamiseksi tai poissulkemiseksi tai *hoidon* määrittämiseksi

definition

undersökning som utförts eller föreskrivits av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare och som behövs för konstaterande eller uteslutande av en misstänkt sjukdom eller för fastställande av *vården*

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

51

korvattava tutkimus

sv ersättningsgill undersökning

määritelmä

tarpeellinen tutkimus, jonka on suorittanut yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja ja joka on yksityisesti rahoitettua tai josta palkkion on perinyt yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja

huomautus

Yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja voi esimerkiksi lähettää näytteen tutkittavaksi *julkisen terveydenhuollon toimintayksikköön*, jolloin julkinen yksikkö laskuttaa yksityistä palveluntuottajaa ja tämä laskuttaa asiakastaan.

Yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia ovat esimerkiksi yksityislääkärit, yksityishammaslääkärit ja sellaiset *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt*, joilla on sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittama lupaviranomaisen lupa *terveydenhuollon palvelujen* antamiseen (ks. laki yksityisestä terveydenhuollosta 152/1990).

definition

nödvändig undersökning som utförts av en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården och som finansierats privat eller som den privata serviceproducenten har tagit ut arvode för

anmärkning

En privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården kan till exempel skicka ett prov för undersökning till en *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet*, varvid den offentliga enheten fakturerar den privata serviceproducenten och denna fakturerar sin klient.

Privata serviceproducenter inom hälso- och sjukvården är till exempel privata läkare och tandläkare samt sådana *privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården* som en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har gett tillstånd att tillhandahålla *hälso- och sjukvårdstjänster* (se lagen om privat hälso- och sjukvård 152/1990).

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

56

52

tutkimuskerta

sv undersökningsomgång; undersökningstillfälle *n*

määritelmä

yhden kalenterivuorokauden aikana suoritettu *tutkimus* tai tutkimus, joka on suoritettu yhtäjaksoisesti, vaikka sen suorittaminen olisi kestänyt kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden

huomautus

Esimerkiksi EKG:n pitkäaikaisrekisteröinti (24, 48 tai 72 h) lasketaan yhdeksi tutkimuskerraksi, vaikka sen suorittaminen kestää kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden.

definition

undersökning som utförts under ett och samma kalenderdygn eller utan uppehåll, även om utförandet pågått i mer än ett kalenderdygn

anmärkning

Exempelvis långtidsregistrering av EKG (24, 48 eller 72 h) betraktas som en enda undersökningsomgång trots att den pågår i mer än ett kalenderdygn.

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

53

hoito; > terapia

sv vård; behandling; > terapi

määritelmä

sairauden tai vamman lievittämiseen tai parantamiseen tai *raskauden* tai *synnytyksen* onnistumiseen tähtäävä toiminta

huomautus

Terapia-termiä voidaan käyttää lääkinnällisen hoidon synonyyminä, esimerkkeinä lääkehoito (farmakoterapia), fysikaalinen hoito (fysioterapia) ja sädehoito (radioterapia).

Ruotsin termejä "vård" ja "behandling" käytetään hieman erilaisissa konteksteissa. Kun kyseessä on potilaan hoito, käytetään sekä vård- että behandling-termiä. Behandling-termiä käytetään yleensä toimenpiteistä, joita suoritetaan hoidon yhteydessä. Sairausten hoidosta käytetään behandling-termiä, ei vård-termiä.

definition

verksamhet som syftar till att lindra eller bota en sjukdom eller lindra en skada eller till att en *graviditet* eller *förlossning* ska lyckas

anmärkning

Terapi kan användas som synonym för medicinsk behandling, exempel: läkemedelsbehandling (farmakoterapi), fysikalisk behandling (fysioterapi) och strålbehandling (radioterapi).

I svensk text används både vård och behandling i samband med patienter. Behandling avser i allmänhet åtgärder som vidtas i samband med vården. I samband med sjukdomar används behandling, inte vård.

Käsitekaaviot: [Tutkimus ja hoito](#) ja [Hoitoetus](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#) och [Vårdförmån](#)

54

<sosiaalivakuutus/socialförsäkring>

tarpeellinen hoito

sv nödvändig vård; nödvändig behandling

määritelmä

yleisesti hyväksytyn, hyvän hoitokäytännön mukainen *hoito*, jonka lääkäri, hammaslääkäri tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettu lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija on antanut tai määrännyt

definition

vård eller behandling som är förenlig med allmänt accepterad god vårdpraxis och som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har gett eller ordinerat

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

55

korvattava hoito

sv ersättningsgill vård; ersättningsgill behandling

määritelmä

tarpeellinen hoito, jonka on antanut yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja ja joka on yksityisesti rahoitettua

huomautus

Yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia ovat esimerkiksi yksityislääkärit, yksityishammaslääkärit ja yksityiset *muut terveydenhuollon ammattihenkilöt* sekä sellaiset *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt*, joilla on sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittaman lupaviranomaisen lupa *terveydenhuollon palvelujen* antamiseen.

definition

nödvändig vård eller behandling som getts av en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården och finansierats privat

anmärkning

Privata serviceproducenter inom hälso- och sjukvården är till exempel privata läkare, tandläkare och *andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* samt sådana *privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården* som en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har gett tillstånd att tillhandahålla *hälso- och sjukvårdstjänster*.

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

56

hoitokerta

sv behandlingsomgång /FI/; behandlingstillfälle *n* /FI/; vårdtillfälle *n* /FI/

määritelmä

yhden kalenterivuorokauden aikana annetut samansisältöiset *hoidot* tai hoito, joka on annettu yhtäjaksoisesti, vaikka sen antaminen olisi kestänyt kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden

definition

vård eller behandlingar med identiskt innehåll som getts under ett och samma kalenderdygn eller vård eller behandling som getts utan uppehåll, även om givandet pågått i mer än ett kalenderdygn

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

57

kiireetön hoito

sv icke-brådskande vård; icke-brådskande behandling

määritelmä

hoito, jossa potilaan tila ei vaadi välitöntä hoitoon pääsyä

huomautus

Hoidon tarpeen arviointi tehdään yleensä ensimmäisen yhteydenoton aikana. Kun on kyse potilaan tilasta, joka ei vaadi välitöntä hoitoa, [terveydenhuollon ammattihenkilön](#) on tehtävä hoidon tarpeen arviointi tietyn ajan kuluessa siitä, kun potilas otti yhteyden hoitopaikkaan, jollei arviota ole voitu tehdä ensimmäisen yhteydenoton aikana.

Vrt. [kiireellinen hoito](#).

definition

vård där patientens tillstånd inte kräver omedelbara insatser

anmärkning

Vårdbehovet bedöms vanligtvis vid den första kontakten. När det är fråga om att patientens tillstånd inte kräver omedelbar vård ska en [yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården](#) bedöma vårdbehovet inom en viss tid från det att patienten kontaktade vårdenheten, om inte bedömningen har kunnat göras vid den första kontakten.

Jfr [brådskande vård](#).

Käsitekaaviot: [Tutkimus ja hoito](#) ja [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#) och [Studerandehälsövård](#)

58

kiireellinen hoito

sv brådskande vård; brådskande behandling

määritelmä

äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai [toimintakyvyn](#) heikentymisen edellyttämä välitön **hoito**, jonka siirtäminen pahentaisi sairautta tai vammaa

huomautus

Hoidon tarve on arvioitava välittömästi.

Vrt. [kiireetön hoito](#).

Kiireellinen hoito on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Julkinen terveydenhuolto voi saada Kelasta [valtion korvausta](#), kun se on antanut kiireellistä hoitoa henkilölle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa. Edellytyksenä on, että kiireellisen hoidon todellisia kustannuksia ei ole saatu perittyä potilaalta tai muulta taholta, kuten vakuutusyhtiöltä.

definition

omedelbar **vård** som gäller akut sjukdom, kroppsskada eller försämring av en långvarig sjukdom eller av [funktionsförmågan](#) och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller kroppsskadan försvåras

anmärkning

Vårdbehovet ska bedömas omedelbart.

Jfr [icke-brådskande vård](#).

Brådskande vård ska ges en patient som behöver det, oberoende av var han eller hon är bosatt. Den offentliga hälso- och sjukvården kan få [statlig ersättning](#) av FPA om den har gett brådskande vård till en person som inte har hemkommun i Finland. En förutsättning är att de faktiska kostnaderna för den brådskande vården inte har kunnat tas ut hos patienten eller någon annan, till exempel ett försäkringsbolag.

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

59

hoitotakuu

sv vårdgaranti

määritelmä

lakisääteinen oikeus saada määräajassa *kiireettömän hoidon* tarpeen arviointi ja *tarpeellinen hoito*

huomautus

Kiireettömässä hoidossa potilas voi odottaa hoitoon pääsyä. *Kiireelliseen hoitoon* on päästävä heti.

definition

lagstadgad rätt att inom utsatt tid få en bedömning av behovet av *icke-brådskande vård* och att få *nödvändig vård*

anmärkning

Vid icke-brådskande vård kan patienten vänta på att få vård. *Brådskande vård* ska fås genast.

Käsitekaaviot: [Tutkimus ja hoito](#) ja [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#) och [Studerandehälsövård](#)

60

korvattava toimenpide

sv ersättningsgill åtgärd

määritelmä

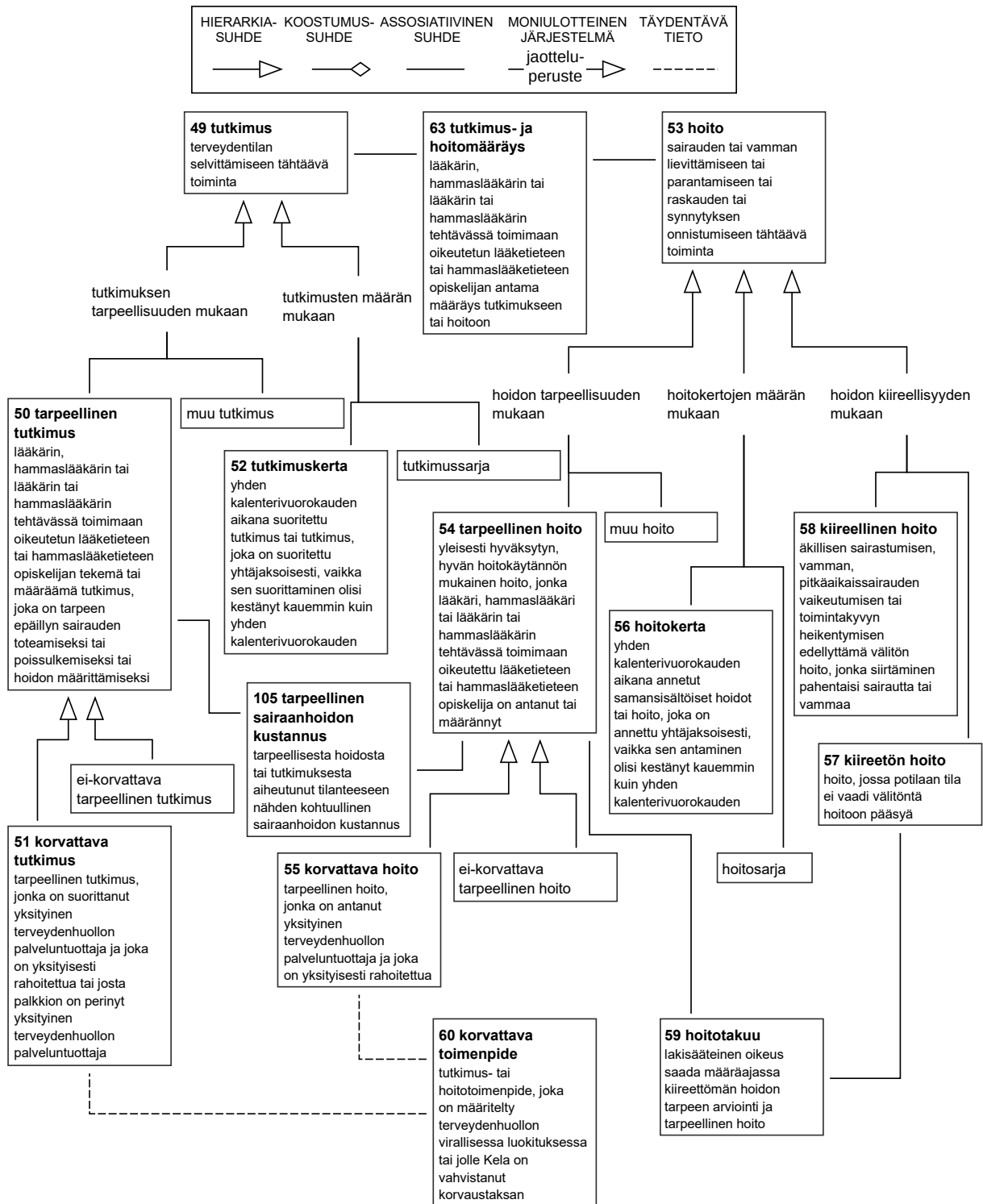
tutkimus- tai hoitotoimenpide, joka on määritelty terveydenhuollon virallisessa luokituksessa tai jolle Kela on vahvistanut *korvaustaksan*

definition

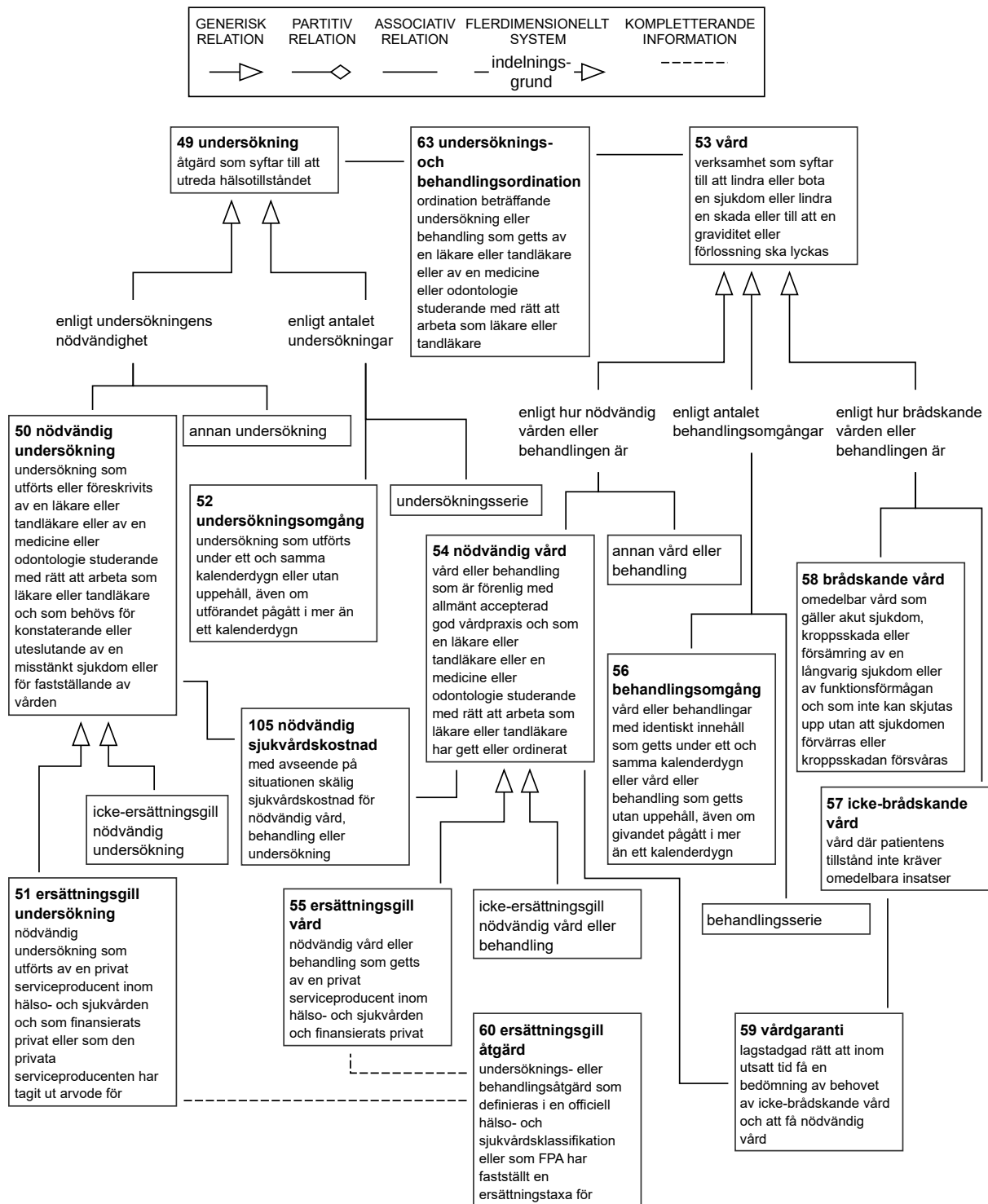
undersöknings- eller behandlingsåtgärd som definieras i en officiell hälso- och sjukvårdsklassifikation eller som FPA har fastställt en *ersättningstaxa* för

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

Käsitekaavio 4. Tutkimus ja hoito.

Begreppsdiagram 4. Undersökning och vård.

61

julkinen laitoshoido

sv offentlig institutionsvård; offentlig sluten vård; offentlig slutenvård
inte: offentlig anstaltsvård

määritelmä

valtion, kunnan tai kuntayhtymän vähintään puoliksi rahoittama laitoshoido

huomautus

Myös *yksityisessä terveydenhuollon toimintayksikössä* annettu *hoito* on julkista laitoshoidoa, jos valtio, kunta tai kuntayhtymä jatkuvasti osallistuu hoidon kustantamiseen antamalla toimintayksikölle tai sen ylläpitäjälle tukea, avustusta tai korvausta, jonka määrä ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista, tai kustantamalla vähintään puolet hoidettavan henkilön hoitomaksusta.

Laitoshoido tarkoittaa hoitoa, joka sisältää yhtäjaksoisen ja ympärivuorokautisen palveluvastuun sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikössä kuten sairaalassa tai *terveyskeskuksessa*.

Julkinen laitoshoido määritellään myös sairausvakuutuslaissa (1224/2004). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista (1806/2009) säädetään tarkemmin siitä, milloin hoito on laitoshoidoa sekä milloin hoito on julkista. Tarvittaessa Kela ja kunnat neuvottelevat siitä, onko toiminta avohoidoa tai julkista laitoshoidoa.

definition

institutionsvård som till minst hälften finansieras av staten, en kommun eller en samkommun

anmärkning

Också *vård* som ges vid en *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* är offentlig institutionsvård, om staten, en kommun eller en samkommun fortgående deltar i vårdkostnaderna genom att till verksamhetsenheten eller dess huvudman betala stöd, understöd eller ersättning vars belopp överstiger hälften av de totala vårdkostnaderna eller genom att stå för minst hälften av vårdtagarens vårdavgift.

Institutionsvård avser vård som innefattar oavbrutet serviceansvar dygnet runt vid en verksamhetsenhet inom social- och hälsovården, till exempel på ett sjukhus eller en *hälsovårdscentral*.

Begreppet offentlig institutionsvård definieras också i sjukförsäkringslagen (1224/2004). I social- och hälsovårdsministeriets förordning om grunderna för öppenvård och institutionsvård (1806/2009) anges det närmare när vård är institutionsvård och när vården är offentlig. Vid behov förhandlar FPA och kommunerna för att bestämma när en verksamhet är öppenvård eller offentlig institutionsvård.

62

lähete

sv remiss

määritelmä

sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan esittämä asiakasta koskeva yksilöity palvelupyyntö toiselle palveluntuottajalle

huomautus

Lähete esitetään joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisessä muodossa, ja se perustuu asiantuntijan tekemään tutkimukseen tai selvitykseen asiakkaasta. Sähköisessä muodossa olevan läheteen rakenne on yleensä määrämuotoinen. Suullisesti annettu lähete tulee aina kirjata.

Esimerkkejä sosiaali- ja terveydenhuollon läheteistä: lähete ostopalveluihin, lähete konsultaatioon, lähete tutkimus- ja hoitoyksikköön.

definition

individualiserad begäran om service för en klient, riktas av en serviceproducent inom social- och hälsovården till en annan serviceproducent

anmärkning

Remissen anges i muntlig, skriftlig eller elektronisk form och baserar sig på en undersökning av eller utredning om klienten som en sakkunnig har gjort. Remisser i elektronisk form är strukturerade, dvs. de följer i allmänhet en viss mall. Muntliga remisser ska alltid registreras.

Exempel på social- och hälsovårdsremisser: remiss som gäller köpta tjänster, remiss för konsultation, remiss till undersöknings- och vårdenhet.

63

tutkimus- ja hoitomääräys; > tutkimusmääräys; > hoitomääräys

sv undersöknings- och behandlingsordination; > undersökningsordination; > behandlingsordination

määritelmä

lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkäriin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan antama määräys *tutkimukseen* tai *hoitoon*

definition

ordination beträffande *undersökning* eller *behandling* som getts av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare

Käsitekaavio: [Tutkimus ja hoito](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#)

64

sama määräys

sv en och samma ordination; en och samma föreskrift

määritelmä

saman lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkäriin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan saman kalenterivuorokauden aikana *vakuutetulle* tekemä samansisältöinen *tutkimus- ja hoitomääräys*

huomautus

Saman määräyksen perusteella korvataan enintään 15 *tutkimus-* tai *hoitokertaa*, jos *tutkimus* on suoritettu tai *hoito* on annettu vuoden kuluessa määräyksen antamisesta. Jos lääkäri esimerkiksi määrää samana päivänä kaksi 15 hoitokerran kokonaisuutta, ne tulkitaan samaksi määräykseksi ja niistä korvataan vain 15 kertaa.

definition

undersöknings- och behandlingsordination med likalydande innehåll som en och samma läkare eller tandläkare eller medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har gett en *försäkrad* under ett och samma kalenderdygn

anmärkning

Högst 15 *undersöknings-* eller *behandlingsomgångar* ersätts på basis av en och samma ordination, om *undersökningen* eller *behandlingen* har utförts eller getts inom ett år efter ordinationen. Exempel: om en läkare under en och samma dag ordinerar två helheter som består av 15 behandlingsomgångar var tolkas de som en och samma ordination och bara 15 behandlingsomgångar ersätts.

1.6 Asiakirjat

Dokument

65

lääkärintodistus

sv läkarintyg *n*

määritelmä

lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkärin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan määrämuotoon laatima suppea kirjallinen selvitys asiakkaan terveydentilasta

huomautus

Lääkärintodistus voidaan laatia esimerkiksi *sairauspoissaolon* tai muun *etuuden* tarpeen selvittämiseksi. Tavallinen lääkärintodistus on SV A -todistus tai SV D -todistus.

Lääkärintodistus on oikeudellisesti pätevä asiakirja. Sen tulee perustua todistuksen tekijän omiin tai muiden tekemiin *tutkimuksiin* ja havaintoihin.

Vrt. *lääkärintodistus*.

definition

kortfattad formbunden skriftlig utredning om en klients hälsotillstånd som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfärdat

anmärkning

Läkarintyg kan utfärdas till exempel för klargörande av behov av *sjukfrånvaro* eller någon annan *förmån*. Vanligen avfattas läkarintyg på blanketterna SV A eller SV D.

Läkarintyg är juridiskt giltiga handlingar. De ska basera sig på *undersökningar* och iakttagelser som den som utfärdat intyget eller någon annan har gjort.

Jfr *läkarutlåtande*.

66

lääkärintodistus

sv läkarutlåtande *n*

määritelmä

lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkärin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan laatima lääketieteellisesti perusteltu, ennalta määrätyt asiat sisältävä kirjallinen selvitys tutkittavan terveydentilasta tai muusta lääketieteellisesti arvioitavissa olevasta asiasta

huomautus

Lääkärintodistus voidaan laatia esimerkiksi *lääkkeiden erityiskorvauksen* myöntämistä tai yli 60 sairauspäivärahopäivää kestävä *työkyvyttömyyden* osoittamista varten. Tavallinen lääkärintodistus on SV B -lausunto.

Lääkärintodistus on oikeudellisesti pätevä asiakirja. Sen tulee perustua lausunnon tekijän omiin tai muiden tekemiin *tutkimuksiin* ja havaintoihin.

Vrt. *lääkärintodistus*.

definition

medicinskt motiverad skriftlig utredning som innehåller förutbestämda uppgifter och som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfärdat om hälsotillståndet hos en person som undersökts eller om något annat som kan bedömas på medicinska grunder

anmärkning

Läkarutlåtanden kan avfattas till exempel för beviljande av *specialersättning* för *läkemedel (1)* eller påvisande av *arbetsoförmåga* som pågår i mer än 60 sjukdagpenningdagar. Vanligen avfattas läkarutlåtanden på blankett SV B.

Läkarutlåtanden är juridiskt giltiga handlingar. De ska basera sig på *undersökningar* och iakttagelser som den som utfärdat utlåtandet eller någon annan har gjort.

Jfr *läkarintyg*.

Käsittekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

67

terveydentilaselvitys

sv utredning av hälsotillståndet

määritelmä

lääkärinlausunto tai muu *terveydenhuollon ammattihenkilön* tekemä selvitys *etuudenhakijan* terveydentilasta

huomautus

Esimerkiksi *vammaisetuuksien* hakijoiden on toimitettava Kelalle terveydentilaselvitys.

definition

läkarutlåtande eller någon annan utredning som en *yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har gjort om en *förmånssökandes* hälsotillstånd

anmärkning

Exempelvis de som ansöker om en *handikappförmån* ska lämna in en utredning av hälsotillståndet till FPA.

68

Kela-kortti; sairausvakuutuskortti

sv FPA-kort *n*; sjukförsäkringskort *n*

määritelmä

Kelan *vakuutetulle* myöntämä henkilötietoja sisältävä kortti, jonka haltijalla on oikeus *sairaanhoitokorvauksiin (1)*

huomautus

Kela-korttiin merkitään vakuutetun suku- ja etunimet sekä henkilötunnus. Jos vakuutettu on *työpaikkakassan* jäsen, siitä tehdään merkintä Kela-korttiin. Kela-korttiin voidaan merkitä myös tieto siitä, onko vakuutetulla oikeus *erityiskorvattaviin lääkkeisiin*, *rajoitetusti korvattaviin lääkkeisiin* tai *korvattaviin kliinisiin ravintovalmisteisiin*, tieto *sairausvakuutuksen* piiriin kuulumisajasta tai tieto siitä, ettei vakuutettu ole oikeutettu *lääkkeiden suorakorvaukseen*. Henkilön suostumuksella Kela-korttiin on voitu merkitä lisäksi muita Kelan hyväksymiä tietoja ja muita sairausvakuutuksen toimeenpanossa välttämättömiä tietoja. Kela vahvistaa Kela-kortin muodon ja sisällön.

definition

av FPA utfärdat, med personuppgifter försett kort vars innehavare, en *försäkrad*, har rätt till *sjukvårdsersättning*

anmärkning

På FPA-kortet antecknas den försäkrades släktnamn och alla förnamn samt personbeteckning. Om den försäkrade är medlem av en *arbetsplatskassa* ska detta antecknas på FPA-kortet. På FPA-kortet får även antecknas om den försäkrade är berättigad till *specialersättningsgilla läkemedel*, *begränsat ersättningsgilla läkemedel* eller *ersättningsgilla kliniska näringspreparat*, uppgift om *sjukförsäkringens* giltighetstid samt uppgift om att den försäkrade inte är berättigad till *direktersättning* för *läkemedel (1)*. Med den försäkrades samtycke får på FPA-kortet dessutom antecknas andra uppgifter som FPA godkänner samt andra uppgifter som är nödvändiga för att verkställa sjukförsäkringen. FPA fastställer FPA-kortets utformning och innehåll.

Käsitekaavio: [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelsersättningar](#)

69

henkilökortti sairausvakuutustiedoin; sairausvakuutustiedoilla varustettu henkilökortti

sv identitetskort *n* med sjukförsäkringsuppgifter

määritelmä

poliisin myöntämä henkilökortti, johon on merkitty *vakuutetun* sairausvakuutustiedot

huomautus

Sairausvakuutustiedot voi saada korttiin vain Kelan päätöksellä. Henkilökorttia sairausvakuutustiedoin voi käyttää kuten *Kela-korttia*.

definition

av polisen utfärdat identitetskort där den *försäkrades* sjukförsäkringsuppgifter ingår

anmärkning

Sjukförsäkringsuppgifterna kan införas på kortet bara genom beslut av FPA. Ett identitetskort med sjukförsäkringsuppgifter kan användas på samma sätt som ett *FPA-kort*.

66

70

kansaneläkkeensaajan kortti

sv kort *n* för folkpensionstagare

määritelmä

eläkeläisälennuskortti, jonka Kela myöntää pelkkää [kansaneläkettä](#) saavalle [eläkkeensaajalle](#)

huomautus

Kansaneläkkeensaajan korttia ei myönnetä [kuntoutustukea](#) saavalle.

definition

pensionärsrabattkort som FPA beviljar [pensionstagare](#) som får enbart [folkpension](#)

anmärkning

Kort för folkpensionstagare beviljas inte personer som får [rehabiliteringsstöd](#).

1.7 Etuuksiin liittyvät käsitteet Begrepp som rör förmåner

71

etuus

sv förmån

määritelmä

taloudelliselta arvoltaan määriteltävissä oleva hyödyke, joka myönnetään saajan aseman tai elämäntilanteen perusteella ennalta määritellyin perustein

huomautus

Etuus ei aina ole rahamääräinen, mutta sen rahallinen arvo on laskettavissa.

Kelan maksamia etuuksia ovat esimerkiksi [vanhempainpäivärahat](#), [sairauspäivärahat](#), [työterveyshuolto](#), muut [sairausvakuutuskorvaukset \(1\)](#), [kuntoutusraha](#), [vammaisuuudet](#), [opintotuki](#), [eläkkeet](#), [työmarkkinatuki](#) ja [peruspäiväraha](#). Kelan järjestämä [kuntoutus](#) on esimerkki etuudesta, jota ei makseta rahana.

Kelan etuudet ovat sosiaalietuuksia. Joskus käytetään myös termiä sosiaaliturvaetus.

definition

nyttighet vars ekonomiska värde kan fastställas och som beviljas utgående från mottagarens ställning eller livssituation på grunder som fastställts i förväg

anmärkning

Förmånen utgör inte alltid ett penningbelopp men dess ekonomiska värde kan beräknas.

Förmåner som FPA betalar är till exempel [föräldradagpenning](#), [sjukdagpenning](#), [företagshälsovård](#), andra [sjukförsäkringsersättningar \(1\)](#), [rehabiliteringspenning](#), [handikappförmåner](#), [studiestöd](#), [pensioner](#), [arbetsmarknadsstöd](#) och [grunddagpenning](#). FPA-anordnad [rehabilitering \(1\)](#) är ett exempel på en förmån som inte betalas i pengar.

FPA:s förmåner är sociala förmåner. Ibland används också termen socialförsäkringsförmåner.

Käsitekaaviot: [Etuuskäsitteet](#) ja [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#) och [Begrepp som rör pensioner](#)

72

lakisääteinen etuus

sv lagstadgad förmån

määritelmä

[etuus](#), jonka saamisen edellytykset on säädetty laissa

huomautus

Esimerkiksi [lapsilisä](#) on lakisääteinen etuus, joka maksetaan kaikista lapsista lapsen huoltajien tuloista riippumatta.

definition

[förmån](#) som kan erhållas utgående från förutsättningar som fastställs i lag

anmärkning

Exempelvis [barnbidraget](#) är en lagstadgad förmån som betalas för alla barn, oberoende av vårdnadshavarens inkomster.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

73

harkinnanvarainen etuus

sv förman beroende på prövning; förman beroende av prövning; prövningsbaserad förman
määritelmä

lakisääteinen etuus, jonka saamisen oikeutta arvioidaan sen perusteella, täyttyvätkö etuuden myöntämisedellytykset *etuudenhakijan* yksilöllisessä tilanteessa

definition

lagstadgad förman som kan erhållas efter prövning av om förutsättningarna för beviljande uppfylls i den *förmånssökandes* individuella situation

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

74

huomioon otettava etuus

sv förman som ska beaktas

määritelmä

etuus, jonka saaminen vaikuttaa haettavan etuuden myöntämiseen tai sen määrään

definition

förmån som inverkar på beviljandet eller beloppet av en annan förman som söks

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

75

ensisijainen etuus

sv primär förman

määritelmä

huomioon otettava etuus, joka myönnetään ensisijaisesti toiseen *etuuteen* nähden

huomautus

Esimerkiksi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvaukset ovat ensisijaisia etuuksia *sairausvakuutuskorvauksiin (1)* nähden.

definition

förmån som ska beaktas och som beviljas i första hand i förhållande till en annan *förmån*

anmärkning

Exempelvis ersättningar från den lagstadgade olycksfallsförsäkringen är primära förmåner i förhållande till *sjukförsäkringsersättningar (1)*.

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

76

vähentävä etuus

mieluummin kuin: vähennettävä etuus

sv minskande förmån

määritelmä

huomioon otettava etuus, joka vähentää toisen *etuuden* määrää

huomautus

Esimerkiksi *samasta sairaudesta* tai vammasta lapselle lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai liikennevahingon perusteella maksettava jatkuva haittalisä tai hoitotuki ovat vähentäviä etuuksia *alle 16-vuotiaan vammaistukeen* nähden.

definition

förmån som ska beaktas och som minskar beloppet av en annan *förmån*

anmärkning

Exempelvis fortlöpande mentillägg eller vårdbidrag som från den lagstadgade olycksfallsförsäkringen eller med anledning av en trafikskada betalas till ett barn för *samma sjukdom* eller skada är minskande förmåner i förhållande till *handikappbidrag för personer under 16 år*.

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

77

estävä etuus

sv hindrande förmån

määritelmä

huomioon otettava etuus, jonka vuoksi *etuudenhakijalle* ei myönnetä jotain toista *etuutta*

huomautus

Esimerkiksi *työkyvyttömyyseläke* on estävä etuus *työttömyyspäivärahan*, *työmarkkinatuen* ja *opintotuen* suhteen. Jos henkilö saa työkyvyttömyyseläkettä, hän ei voi saada samalta ajalta työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea eikä opintotukea

definition

förmån som ska beaktas och på grund av vilken den *förmåns sökande* inte beviljas en annan *förmån*

anmärkning

Exempelvis *sjukpension* är en hindrande förmån i förhållande till *arbetslöshetsdagpenning*, *arbetsmarknadsstöd* och *studiestöd*. En person som får sjukpension kan inte för samma tid få arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller studiestöd.

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

78

suojattu etuus

sv skyddad förmån

määritelmä

etuus, jonka maksaminen tai johon oikeus turvataan *etuudensaajalle* lainmuutoksen yhteydessä etuuden tarkistamiseen tai lakkaamiseen saakka

huomautus

Esimerkiksi suojattu vammaistuki (entinen invalidiraha) on suojattu etuus.

definition

förmån som *förmånstagaren* i samband med en lagändring garanteras ha fortsatt rätt till eller fortsättningsvis få fram till dess att förmånen justeras eller dras in

anmärkning

Exempelvis skyddat handikappbidrag (tidigare benämning: invalidpenning) är en skyddad förmån.

Käsittekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

79

orvonetuus; orvon etuus

sv förman till efterlevande barn

määritelmä

etuus, joka on tarkoitettu orvon elatukseen

huomautus

Suomessa orvonetuutena pidetään vain **lapseneläkettä**, mutta EU-asetuksia sovellettaessa myös **lapsiisä** katsotaan orvonetuudeksi. Muissa maissa voi olla muita orvonetuuksia.

definition

förmån som är avsedd för barn som mist en av eller båda föräldrarna

anmärkning

I Finland betraktas bara **barnpension** som en förmån till efterlevande barn, men när EU-förordningarna tillämpas betraktas också **barnbidraget** som en förmån till efterlevande barn. I andra länder kan det finnas andra förmåner till efterlevande barn.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

80

lapsikorotus

sv barnförhöjning; barntillägg *n*

määritelmä

etuudensajalle hänen huollettavanaan olevan, tietynikäisen lapsen perusteella maksettava **etuus**

huomautus

Lapsikorotus maksetaan erikseen jokaisesta korotukseen oikeuttavasta lapsesta.

Kela maksaa lapsikorotusta **eläkkeisiin** ja **työttömyysetuuksiin**, ks. **eläkkeen** ja **työttömyysetuuden lapsikorotus**.

definition

förmån som betalas till **förmånstagaren** för ett barn i en viss ålder som förmånstagaren har vårdnaden om

anmärkning

Barnförhöjning betalas separat för varje barn som berättigar till förhöjningen.

FPA betalar barnförhöjning i anslutning till **pensioner** och **arbetslöshetsförmåner (1)**, se **barnförhöjning i samband med pensioner** och **arbetslöshetsförmåner**.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

81

etuuden voimassaoloaika

sv förmåns giltighetstid

määritelmä

ajanjakso, jona **etuus** on voimassa

huomautus

Etuus voi olla voimassa määräaikaisesti tai toistaiseksi tai se voi olla kertaluonteinen.

definition

den tid under vilken en **förmån** gäller

anmärkning

En förmån kan gälla för viss tid eller tills vidare eller vara av engångsnatur.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

82

<etuudet/förmåner>

tuloraja

sv inkomstgräns

määritelmä

tulojen rajakohta, jonka ylimenevä osa tuloista vaikuttaa myönnettävään tai maksettavaan *etuuteen*

huomautus

Tulorajoja on esimerkiksi *kansaneläkkeessä*, *peruspäivärahassa*, *työmarkkinatuessa*, *opintotuessa* ja *kuntoutusrahassa*.

Tuloraja voi olla lukukausi-, kuukausi- tai vuosikohtainen.

definition

gräns, som delar inkomsten så att den överskjutande delen påverkar den *förmån* som beviljas eller betalas

anmärkning

Inkomstgränser förekommer till exempel i fråga om *folkpension*, *grunddagpenning*, *arbetsmarknadsstöd*, *studiestöd* och *rehabiliteringspenning*.

Inkomstgränsen kan gälla en termin, en månad eller ett år.

Käsittekaaviot: [Etuuskäsitteet](#) ja [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#) och [Begrepp som rör pensioner](#)

83

vuositulo

sv årsinkomst; årlig inkomst

määritelmä

tulot, jotka henkilö on saanut 12 kalenterikuukauden aikana

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen vuositulo lasketaan 12 kalenterikuukauden *tarkastelujaksolta*, joka edeltää *työkyvyttömyyden* tai päivärahaoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta. *Sairauspäiväraha*, *erityishoitoraha*, *kuntoutusraha* ja *vanhempainpäiväraha* määräytyvät vuositulon perusteella.

Opintoetuksissa vuositulo tarkoittaa samaa kuin verotuksessa eli tietyn kalenterivuoden (1.1.–31.12.) aikana kertyneitä tuloja.

definition

inkomster, som en person har fått under 12 kalendermånader

anmärkning

Årsinkomsten enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) räknas för en *granskningsperiod* som består av de 12 kalendermånader som föregår kalendermånaden före den månad då *arbetsförmågan* eller rätten till *dagpenning* börjar. Beloppet av *sjukdagpenning*, *specialvårdspenning*, *rehabiliteringspenning* och *föräldradagpenning* fastställs utifrån årsinkomsten.

I samband med *studieförmåner* avser årsinkomst detsamma som i beskattningen, dvs. de inkomster som influtit under ett visst kalenderår (1.1.–31.12.).

84

etuoikeutettu tulo

sv prioriterad inkomst

määritelmä

tulo, jota ei oteta huomioon *etuuden* määrää laskettaessa

huomautus

Jos etuoikeutetut tulot ovat etuuksia, voidaan puhua etuoikeutetuista etuuksista. Esimerkiksi *työttömyysetuutta* haettaessa etuoikeutettuja etuuksia ovat *lapsilisät* ja *perhe-eläkkeet*, joita ei vähennetä työttömyysetuudesta.

Vrt. *huomioon otettava etuus*.

definition

inkomst som inte beaktas när beloppet av en *förmån* räknas ut

anmärkning

Om de prioriterade inkomsterna är förmåner kan man tala om prioriterade förmåner. Till exempel vid ansökan om en *arbetslöshetsförmån (1)* är *barnbidrag* och *familjepensioner* prioriterade förmåner som inte dras av från arbetslöshetsförmånen (1).

Jfr *förmån som ska beaktas*.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

85

etusperusteinen tulo

sv förmånsbaserad inkomst

määritelmä

tulo, joka lasketaan 12 kalenterikuukauden *tarkastelujaksolla* saatujen tiettyjen *etuuksien* keskimääräisestä päiväkohtaisesta määrästä

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaiseen etuusperusteiseen tuloon huomioidaan esimerkiksi *työttömyysetuudet*, *sairauspäivärahat*, *erityishoitorahat*, *kuntoutusrahat*, *vanhempainpäivärahat*, *opintorahat* ja tietyt *eläkkeet*.

definition

inkomst som beräknas på basis av det genomsnittliga beloppet per dag av vissa *förmåner* som fåtts under en 12 månader lång *granskningsperiod*

anmärkning

I den förmånsbaserade inkomsten beaktas till exempel *arbetslöshetsförmåner (1)*, *sjukdagpenningar*, *specialvårdspenningar*, *rehabiliteringspenningar*, *föräldradagpenningar*, *studiepenningar* och vissa *pensioner*.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

86

tarkastelujakso

sv granskningsperiod

määritelmä

ajanjakso, jolta *etuuden* määrä lasketaan tai jolla tietyn ehdon pitää täyttyä

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen *vuositulon* tarkastelujakso on *työkyvyttömyyden* tai päivärahaoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävät 12 kalenterikuukautta. Sairausvakuutuslain mukainen tarkastelujakso koskee *sairauspäivärahaa*, *erityishoitorahaa*, *kuntoutusrahaa* ja *vanhempainpäivärahaa*.

Myös *työttömyyspäivärahan* myöntämiseen liittyy tarkastelujakso, ks. *työssäoloehto*.

definition

tidsperiod, för vilken beloppet av en *förmån* beräknas eller under vilken ett visst villkor ska uppfyllas

anmärkning

Granskningsperioden för *årsinkomsten* enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) är de 12 kalendermånader som föregår kalendermånaden före den månad då *arbetsoförmågan* eller rätten till *dagpenning* börjar. Granskningsperioden enligt sjukförsäkringslagen gäller *sjukdagpenning*, *specialvårdspenning*, *rehabiliteringspenning* och *föräldradagpenning*.

En granskningsperiod tillämpas också vid beviljande av *arbetslöshetsdagpenning*, se *arbetsvillkor*.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

87

omavastuuaika

mieluummin kuin: karenssi; karenssiaika (1)

sv självrisktid; karenstid (1); karenss

määritelmä

etuuden maksukautta edeltävä ajanjakso, jolta ei pääsääntöisesti makseta etuutta

huomautus

Sairauspäivärahassa, **kuntoutusrahassa** ja **työttömyysetuudessa** on omavastuuaika.

Sairauspäivärahan omavastuuaika on **työkyvyttömyyden** alkamispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa **arkipäivää**. Jos **vakuutetun** työkyvyttömyys alkaa **saman sairauden** perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa, omavastuuaika on työkyvyttömyyden alkamispäivä.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan joko tulottomille tai alle vähimmäismääräistä päivärahaa saaneille sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkaessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään **sairauspäivärahan enimmäisajan**, omavastuuaika on kuitenkin kuten edellä on mainittu.

Vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjien eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettua **eläketurvaa** koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää omavastuuajan päättymiseen asti. Vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittäjien eläkelaisissa (1280/2006) säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta sen alkamispäivää lukuun ottamatta jokaiselta viikonpäivältä enintään omavastuuajan loppuun.

Kuntoutusrahan omavastuuaika on yleensä **kuntoutuksen** aloittamispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää. Lyhyelle **kuntoutuskurssille** tai **kuntoutustarpeen** selvittämistä varten tutkimus- tai kokeilujaksolle mentäessä, omavastuuaika on kuntoutuksen aloittamispäivä. Omavastuuaika on aloittamispäivä myös, jos uusi kuntoutus alkaa 30 päivän sisällä edellisen päättymisestä. Omavastuuaika on 30 päivää, jos **etuudenhakija** on saanut täyttää **työkyvyttömyyseläkettä** välittömästi ennen kuntoutuksen alkamista. Jos kuntoutus alkaa välittömästi sairauspäivärahan, **vanhempainpäivärahan** tai **työttömyysetuuden** saamisen jälkeen, kuntoutusrahaa voidaan maksaa heti ilman omavastuuaikaa. Omavastuuaikaa ei myöskään ole, jos kuntoutusrahaa myönnetään lapsensa kuntoutukseen osallistuvalla vanhemmalla.

Työttömyyspäivärahan ja **työmarkkinatuen** omavastuuaika on 5 työpäivää. Omavastuuajan laskeminen alkaa siitä, kun henkilö ilmoittautuu työ- ja elinkeinotoimistossa työttömäksi työnhakijaksi ja hakee työttömyysetuutta. Omavastuuajan ei tarvitse olla yhtäjaksoinen, vaan mukaan voi laskea työttömyyspäivät enintään 8 peräkkäisen kalenteriviikon ajalta.

Työttömyysetuus maksetaan myös omavastuuajalta, jos työtön osallistuu **työllistymistä edistävään palveluun**.

definition

tidsperiod som föregår en betalningsperiod för en **förmån** och som i regel inte berättigar till en förmån

anmärkning

I samband med **sjukdagpenning**, **rehabiliteringspenning** och **arbetslöshetsförmåner (1)** tillämpas en självrisktid.

Självrisktiden för sjukdagpenningen är den dag då **arbetsoförmågan** inträdde och nio **vardagar** näst efter den. Om en **försäkrad** drabbas på nytt av arbetsoförmåga på grund av **samma sjukdom** inom 30 dagar från den dag som det senast betalades sjukdagpenning för, är självrisktiden lika med den dag då den försäkrade åter blivit arbetsförmögen.

Till försäkrade som saknar inkomster eller som haft dagpenning som understiger minimibeloppet betalas sjukdagpenningens minimibelopp på grund av sjukdomsrelaterad arbetsoförmåga först sedan arbetsoförmågan till följd av sjukdom varat i minst 55 dagar utan avbrott. Om det vid arbetsoförmågans inträde är uppenbart att arbetsoförmågan kommer att vara minst **maximitiden för sjukdagpenning**, är självrisktiden emellertid den som anges här ovan.

Till en försäkrad som vid arbetsförmågans inträde har en gällande försäkring för [pensionsskydd](#) enligt lagen om pension för företagare ([1272/2006](#)) betalas som ersättning för självrisktiden sjukdagpenning för tiden som arbetsförmögen, med undantag av den dag då arbetsförmågan inträdde, till utgången av självrisktiden. Till en försäkrad som vid arbetsförmågans inträde har en giltig försäkring som gäller minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för lantbruksföretagare ([1280/2006](#)) eller har ansökt om en sådan försäkring betalas som ersättning för självrisktiden sjukdagpenning för varje veckodag under den tid arbetsförmågan fortgår, med undantag av den dag då arbetsförmågan inträdde, högst till utgången av självrisktiden.

Karenstiden för rehabiliteringspenningen är i allmänhet [rehabiliterings \(1\)](#) begynnelse- och de nio därpå följande vardagarna. Vid deltagande i en kort [rehabiliteringskurs](#) eller vid inledandet av en undersöknings- eller försöksperiod vars syfte är att utreda [rehabiliteringsbehovet](#) är karenstiden lika med dagen för inledande av rehabiliteringen (1). Begynnelse- och dagen är karenstid också om ny rehabilitering (1) börjar inom 30 dagar från den dag då den föregående rehabiliteringen (1) upphörde. Karenstiden är 30 dagar om den [förmånssökande](#) har fått full [sjukpension](#) omedelbart innan rehabiliteringen (1) börjat. Om rehabiliteringen (1) börjar omedelbart efter erhållandet av sjukdagpenning, [föräldradagpenning](#), arbetslöshetsförmån (1) eller utbildningsstöd, kan [rehabiliteringspenning](#) betalas genast utan karenstid. Ingen karenstid föreligger heller om rehabiliteringspenning beviljas en förälder som deltar i sitt barns rehabilitering (1).

Självrisktiden för [arbetslöshetsdagpenningen](#) och för [arbetsmarknadsstödet](#) är 5 arbetsdagar. Självrisktiden räknas från och med den dag då personen anmäler sig hos arbets- och näringsbyrån som arbetslös arbetssökande och ansöker om en arbetslöshetsförmån (1). Självrisktiden behöver inte vara sammanhängande, utan arbetslöshetsdagarna för högst 8 veckor i en följd kan räknas med. Om den som är arbetslös deltar i [sysselsättningsfrämjande service](#) betalas arbetslöshetsförmånen (1) också för självrisktiden.

I sjukförsäkringslagen ([1224/2004](#)) och lagen om utkomstskydd för arbetslösa ([1290/2002](#)) används benämningen självrisktid medan benämningen karenstid används i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ([566/2005](#)).

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

88

etuudenhakija; etuuden hakija

sv förmånsökande

määritelmä

henkilö tai organisaatio, joka hakee [etuutta](#)

huomautus

Eläkkeenhakija hakee [eläkettä](#).

definition

person eller organisation som söker en [förmån](#)

anmärkning

En pensionssökande söker [pension](#).

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

89

etuudensaaja; etuuden saaja; > tuensaaja

ei: edunsaaja

sv förmanstagare; > stödtagare; > bidragstagare

määritelmä

henkilö tai organisaatio, joka saa *etuutta*

huomautus

Etuudensaajasta voidaan käyttää tuensaaja-termiä silloin, kun etuudensaaja saa jotain tukea, esimerkiksi *16 vuotta täyttäneen vammaistukea, eläkettä saavan hoitotukea* tai *työmarkkinatukea*. *Eläkkeensaaja* saa *eläkettä*.

definition

person eller organisation som får en *förmån*

anmärkning

Termen stödtagare kan användas när förmanstagaren får något stöd, till exempel *arbetsmarknadsstöd*. Termen bidragstagare kan användas när förmanstagaren får något bidrag, till exempel *handikappbidrag för personer över 16 år* eller *vårdbidrag för pensionstagare*. *Pensionstagare* får *pension*.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

90

maksunsaaja

ei: nostaja

sv betalningsmottagare

määritelmä

henkilö tai organisaatio, jolle rahallinen *etuus* maksetaan

huomautus

Maksunsaaja ei aina ole sama kuin *etuudensaaja*. Esimerkiksi alaikäisen etuudensaajan ollessa kyseessä maksunsaaja on yleensä hänen huoltajansa.

definition

person eller organisation som en ekonomisk *förmån* betalas till

anmärkning

Betalningsmottagaren är inte alltid identisk med *förmånstagaren*. När det till exempel är fråga om en minderårig förmanstagare är vårdnadshavaren i allmänhet betalningsmottagare.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

91

etuushakemus

sv ansökan om förmån; förmånsansökan

määritelmä

asiakirja, jolla *etuudenhakija* esittää pyynnön tai hänen puolestaan ja hänen suostumuksellaan esitetään pyyntö saada jotain *etuutta*

huomautus

Kelan etuuksia haetaan etuushakemuksilla. Etuushakemus voi koskea esimerkiksi *sairaanhoitokorvauksia (1)* tai *sairauspäivärahaa*.

definition

dokument med vilket en *förmånssökande* anhåller om en *förmån* eller det på den förmånssökandes vägnar och med hans eller hennes samtycke anhålls om en förmån

anmärkning

FPA-förmåner söks genom en ansökan om förmån. Ansökan kan gälla till exempel *sjukvårdersättning* eller *sjukdagpenning*.

Käsitekaavio: [Etuuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

92

etuuspäätös

sv beslut *n* om förmån; förmånsbeslut *n*

määritelmä

päätös *etuutta* koskevan asian ratkaisemisesta

huomautus

Etuuspäätös voi olla myönteinen tai kielteinen. Se voi koskea esimerkiksi etuuden myöntämistä, hylkäämistä, tarkistamista, keskeyttämistä, lakkauttamista, maksamista tai takaisinperintää. Etuuspäätös sisältää aina ratkaisun perustelut lakiviittauksineen.

definition

beslut om avgörande av ett ärende som gäller en *förmån*

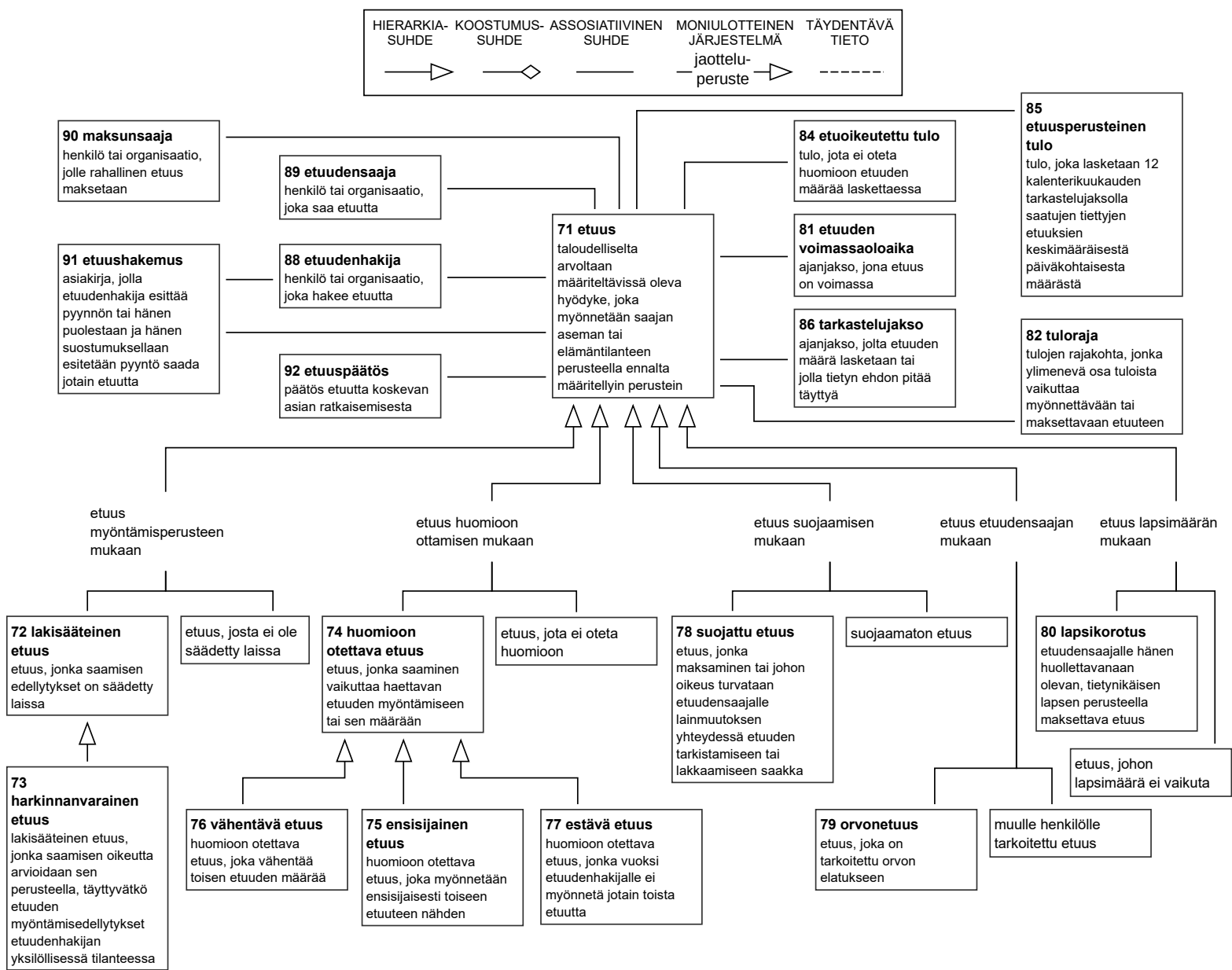
anmärkning

Ett beslut om förmån kan vara positivt eller negativt. Det kan gälla till exempel beviljande, avslag, justering, avbrytande, indragning, utbetalning eller återkrav av en förmån. Beslutet om förmån innehåller alltid en motiveringsdel där laghänvisningar ingår.

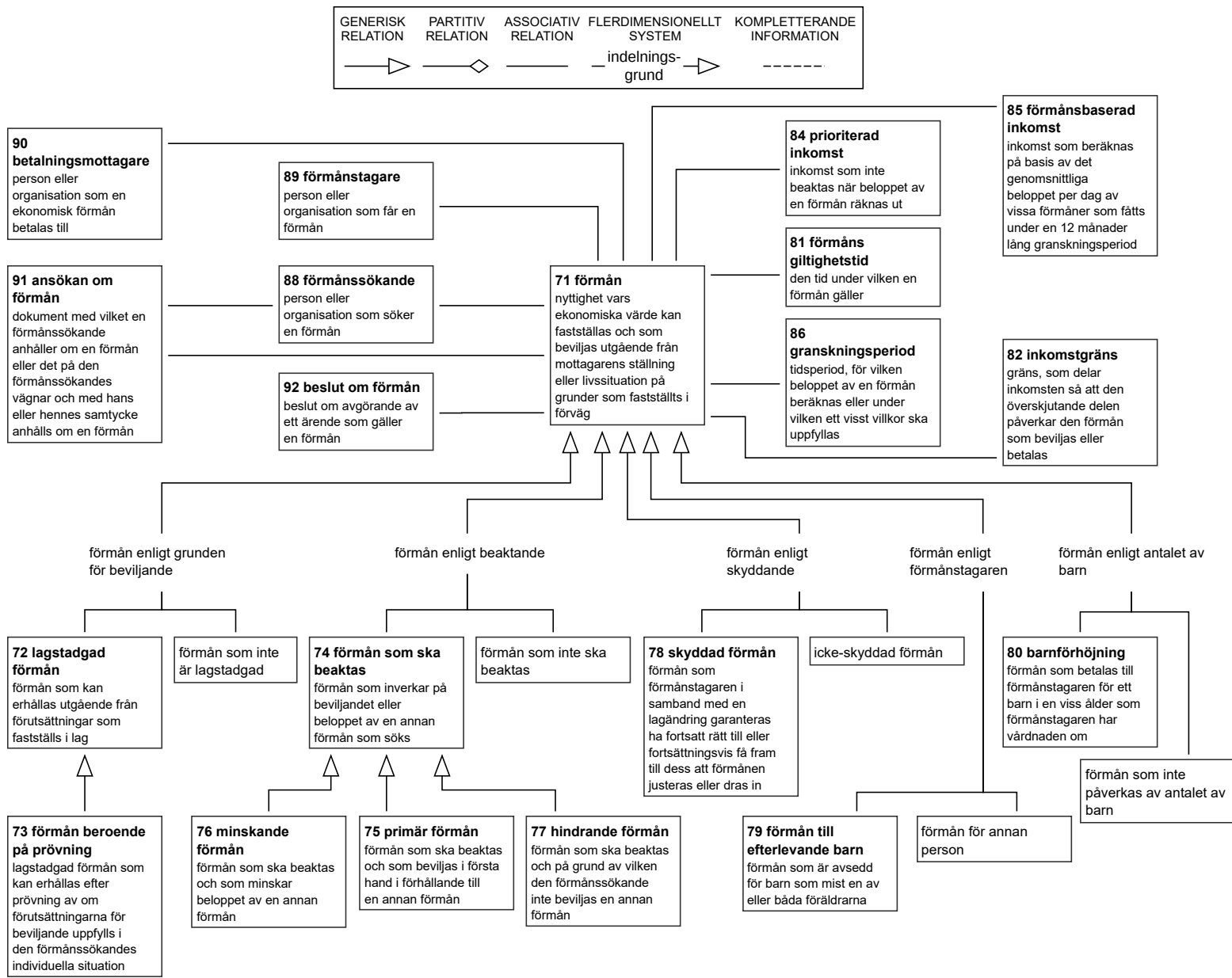
Käsitekaavio: [Etuskäsitteet](#)

Begreppsdiagram: [Förmånsbegrepp](#)

Käsittekaavio 5. Etuuskäsitteet.

Begreppsdiagram 5. Förmånsbegrepp.

1.8 Muutoksenhakuun liittyvät käsitteet

Begrepp som gäller sökande av ändring

93

muutoksenhaku

sv sökande *n* av ändring; ändringssökande *n*; > överklagande *n*

määritelmä

menettely, jossa viranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta

huomautus

Kelan tai *muutoksenhakuelimen* päätökseen voi hakea muutosta. Valitustiet vaihtelevat *etuuksittain*.

Pääsääntöisesti asiakas hakee muutosta Kelan päätökseen valittamalla. Jos Kela ei voi *itseoikaisulla* hyväksyä asiakkaan kaikkia vaatimuksia, *asiakkaan valitus* lähetetään etuuden mukaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Asiakas ja Kela voivat hakea muutosta lautakuntien päätöksiin valittamalla vakuutusoikeuteen.

Toimeentulotuesta, opiskeluterveydenhuollon korvauksista ja korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksusta annettujen päätösten muutoksenhaku poikkeaa edellä kuvatusta etuuskien muutoksenhausta. Näistä päätöksistä asiakas hakee muutosta tekemällä *oikaisuvaatimuksen (1)*, jonka Kela ratkaisee. Jos asiakas on päätökseen tyytymätön, voi hän hakea siihen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Asiakas ja Kela voivat hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus antaa valitusluvan.

Ruotsin överklagande-termiä voi käyttää silloin, kun on kyse muutoksenhausta valittamalla.

definition

förfarande där ändring söks i ett beslut som en myndighet eller domstol har fattat

anmärkning

Ändring får sökas i beslut som fattats av FPA eller en *besvärsinstans*. Besvärsvägarna varierar *förmånsvis*.

I regel söker kunden ändring i FPA:s beslut genom *besvär*. Om FPA inte genom *självrättelse* kan godkänna kundens alla yrkanden sänds besvären till den besvärsinstans som behandlar besvär över förmånen i fråga. Kunden och FPA får söka ändring i nämndernas beslut genom att anföra besvär hos försäkringsdomstolen.

Sökandet av ändring i beslut om *utkomststöd, ersättningar för studerandehälsovård* och *hälsovårdsavgiften för högskolestuderande* avviker från det ovan beskrivna sökandet av ändring. I fråga om dessa beslut söker kunden ändring genom en *begäran om omprövning* som FPA avgör. Om kunden är missnöjd med beslutet kan han eller hon söka ändring i det genom att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen. Kunden och FPA kan söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut genom att anföra besvär över det hos högsta förvaltningsdomstolen, om denna beviljar besvärstillstånd.

Termen överklagande kan användas när man avser sökande av ändring genom *besvär*.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

94

valitusosoitus

sv besvärsanvisning

määritelmä

päätöksen liite, jossa annetaan ohjeet, miten asiakas voi valittaa päätöksestä

huomautus

Viranomaisen ja *muutoksenhakuelimen* antamaan päätökseen lisätään valitusosoitus silloin, kun päätöksestä voi valittaa.

definition

beslutsbilaga med anvisningar om hur kunden kan anföra *besvär* över beslutet

anmärkning

Besvärsanvisning fogas till ett beslut som en myndighet eller en *besvärsinstans* har fattat och som besvär kan anföras över.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

80

95

asiakkaan valitus; valitus

sv besvär *n pl*; besvärsskrift <den konkreta skrivelsen / valituskirjelmä>

määritelmä

vaatimus viranomaisen tai tuomioistuimen antaman päätöksen muuttamisesta

huomautus

Asiakkaan valitus on tehtävä kirjallisesti, ja sen muodosta ja sisällöstä on säädetty oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

definition

yrkande att ett beslut som en myndighet eller domstol har fattat ska ändras

anmärkning

Besvär ska anföras skriftligt, och bestämmelser om deras form och innehåll finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

96

valitusoikeus

sv besvärsrätt

määritelmä

perusoikeus, jonka mukaisesti jokainen voi saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskevan päätöksen tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi

huomautus

Valitusoikeuden turvaavat perustuslain (731/1999) 21 § ja Suomea velvoittavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräykset.

definition

grundläggande rättighet enligt vilken var och en har rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan

anmärkning

Besvärsrätten tryggas genom 21 § i grundlagen (731/1999) och den europeiska människorättskonventionens bestämmelser, vilka är förpliktande för Finland.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

97

oikaisupyynnö

mieluummin kuin: oikaisuvaatimus (2)

sv begäran om rättelse; rättelsebegäran

määritelmä

pyyntö, jolla asiakas voi hakea oikaisua viranomaisen päätökseen virheen korjaamiseksi

huomautus

Oikaisupyynnö voidaan tehdä Kelan päätöksestä silloin, kun oikaisu koskee virheen korjaamista hallintolain (434/2003) kahdeksannen luvun mukaisesti. Oikaisupyynnö ei ole [asiakkaan valitus](#), katso myös [muutoksenhaku](#).

Jos oikaisupyynnö on tehty valitusaikana, Kela joko oikaisee päätöksen pyynnön mukaisesti tai se voidaan käsitellä päätökseen kohdistuvana asiakkaan valituksena ja lähettää [muutoksenhakuelimelle](#) tutkittavaksi. Jos oikaisupyynnö on tehty valitusajan päätyttyä lainvoimaiseksi tulleesta päätöksestä, Kela antaa oikaisupyynnön perusteella valituskelpoisen päätöksen.

Oikaisuvaatimus-termiä ei tulisi käyttää oikaisupyynnöstä, koska se voi sekoittaa [perustoimeentulotuen oikaisuvaatimuksen \(1\)](#) kanssa.

definition

begäran genom vilken kunden kan ansöka om att ett fel i ett beslut av en myndighet ska rättas

anmärkning

En begäran om rättelse kan framställas i fråga om ett beslut av FPA när det är fråga om rättelse av fel i enlighet med 8 kap. i förvaltningslagen (434/2003). En begäran om rättelse är inte detsamma som [besvär](#), se också [sökande av ändring](#).

Om en begäran om rättelse har framställts under besvärstiden rättar FPA beslutet i enlighet med begäran, eller så kan begäran behandlas som besvär över beslutet och sändas till [besvärinstansen](#) för att prövas. Om begäran om rättelse har gjorts efter besvärstidens utgång och beslutet i fråga har vunnit laga kraft meddelar FPA ett överklagbart beslut med anledning av begäran om rättelse.

Den finska termen "oikaisuvaatimus" (begäran om omprövning) bör inte användas när "oikaisupyynnö" (begäran om rättelse) avses.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

98

oikaisuvaatimus (1)

sv begäran om omprövning; omprövningsbegäran

määritelmä

vaatimus viranomaisen antaman päätöksen muuttamisesta ennen *asiakkaan valituksen* tekemistä

huomautus

Oikaisuvaatimus (1) voidaan tehdä Kelan päätöksestä silloin, kun oikaisu koskee *perustoimeentulotuen* päätöksen tai *korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksun* maksuunpanopäätöksen korjaamista hallintolain (434/2003) 7a-luvun mukaisesti.

Kelan *oikaisuvaatimuskeskus* käsittelee perustoimeentulotukea koskevat oikaisuvaatimukset (1). Kunnassa *täydentävän* ja *ehkäisevän toimeentulotuen* oikaisuvaatimukset (1) käsittelee asianomainen lautakunta. Kelan perintäkeskus käsittelee *korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksun* maksuunpanopäätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset (1).

Jos päätökseen pitää ennen valituksen tekemistä vaatia oikaisua erikseen säädetyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, päätökseen liitetään *oikaisuvaatimusohje*.

definition

yrkande på ändring av ett beslut som en myndighet meddelat som framställs innan *besvär* anförs

anmärkning

Begäran om omprövning av FPA:s beslut kan göras då omprövningen gäller rättelse av beslut om *grundläggande utkomststöd* eller av debiteringsbeslut om *hälsovårdsavgiften för högskolestuderande* i enlighet med 7a kap. i förvaltningslagen (434/2003).

FPA:s *center för omprövning* behandlar begäranden om omprövning som gäller grundläggande utkomststöd. I kommunerna behandlas begäranden om omprövning som gäller *kompletterande* och *förebyggande utkomststöd* i den behöriga nämnden. FPA:s indrivningscenter behandlar begäranden om omprövning som gäller debiteringsbeslut om hälsovårdsavgiften för högskolestuderande.

Om omprövning av ett beslut ska begäras genom ett särskilt föreskrivet omprövningsförfarande innan besvär anförs, ska *anvisning om hur man begär omprövning* fogas till beslutet.

Käsittekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

99

oikaisuvaatimusohje

sv anvisning om hur man begär omprövning

inte: anvisning om rättelseyrkande /FI/ (föräldrad/vanhentunut)

määritelmä

päätöksen liite, jossa annetaan ohjeet, miten asiakas voi tehdä *oikaisuvaatimuksen (1)*

huomautus

Viranomaisen päätökseen liitetään oikaisuvaatimusohje silloin, kun päätökseen pitää vaatia oikaisua ennen *asiakkaan valituksen* tekemistä.

definition

beslutsbilaga med anvisningar om hur kunden kan göra en *begäran om omprövning*

anmärkning

Till myndighetens beslut ska fogas anvisningar om hur man begär omprövning, när omprövning av beslutet måste begäras innan *besvär* får anföras.

Käsittekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

100

oikaisupäätös; oikaisu

sv rättelsebeslut *n*; beslut om rättelse; > rättelse <korrigering av skrivfel, räknefel eller liknande / kirjoitus-, lasku- tai vastaavan virheen korjaus>

määritelmä

päätös, jolla korjataan aiemmin tehty virheellinen päätös

huomautus

Päätös voi olla virheellinen siinä olevan asia-, kirjoitus- tai laskuvirheen vuoksi. Virheellinen päätös voidaan oikaista asiakkaan eduksi tai vahingoksi. Virheellinen päätös voidaan oikaista asiakkaan eduksi riippumatta siitä, onko päätös lainvoimainen vai ei. Päätöksen oikaiseminen asiakkaan vahingoksi edellyttää yleensä sitä, että asiakas suostuu oikaisuun. Jos asiakas ei suostu päätöksen oikaisuun hänen vahingokseen, Kela tekee *muutoksenhakuelimelle* hakemuksen virheellisen päätöksen poistamisesta. Oikaisupäätöstä voi edeltää *oikaisupyyntö*. Oikaisusta annetaan aina päätös.

definition

beslut genom vilket ett tidigare beslut som är felaktigt rättas

anmärkning

Ett beslut kan vara felaktigt på grund av ett sak-, skriv- eller räknefel. Ett felaktigt beslut kan rättas till kundens för- eller nackdel. Ett felaktigt beslut kan rättas till kundens fördel oberoende av om beslutet vunnit laga kraft eller inte. För att ett beslut ska kunna rättas till kundens nackdel förutsätts det i regel att kunden samtycker till rättelsen. Om en kund inte samtycker till att beslutet rättas till hans eller hennes nackdel, ansöker FPA hos *besvärsinstansen* i fråga om att det felaktiga beslutet ska undanröjas. Ett rättelsebeslut kan föregås av en *begäran om rättelse*. Ett beslut om rättelsen meddelas alltid.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

101

itseoikaisu

sv självrättelse

määritelmä

menettely, jossa viranomainen voi *oikaisupäätöksellä* korjata aiemmin antamaansa päätöstä

huomautus

Itseoikaisumahdollisuuden tutkiminen on osa *muutoksenhakua*. Kela voi oikaista itseoikaisulla valituksenalaista päätöstä. Jos kaikki asiakkaan esittämät vaatimukset hyväksytään itseoikaisupäätöksellä, *asiakkaan valitusta* ei lähetetä *muutoksenhakuelimelle* tutkittavaksi. Kela voi tehdä itseoikaisun myös, kun valitusasia on tullut vireille muutoksenhakuelimessä.

definition

förfarande där en myndighet kan rätta sitt tidigare meddelade beslut genom ett *rättelsebeslut*

anmärkning

Prövning av möjligheten till självrättelse är ett inslag i *sökandet av ändring*. FPA kan rätta ett överklagat beslut genom självrättelse. Om den sökandes alla yrkanden godkänns i självrättelsebeslutet sänds *besvären* inte till *besvärsinstansen* för att prövas. FPA kan göra en självrättelse också när ett besvärsärende har inletts hos besvärsinstansen.

Käsitekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

102

muutoksenhakuelin; valitusviranomainen

sv besvärinstans; besvärmyndighet; den instans där ändring söks

määritelmä

muutoksenhakuja käsittelevä, päätöksen tehneestä viranomaisesta ulkopuolinen toimielin

huomautus

Kelan toiminnassa muutoksenhakuelimiä ovat esimerkiksi opintotuen muutoksenhakulautakunta, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU), vakuutusosikeus (VakO) ja hallinto-oikeudet.

definition

organ som behandlar **sökande av ändring** och är fristående från den myndighet som fattat beslutet

anmärkning

I FPA:s verksamhet är till exempel besvärsnämnden för studiestöd, besvärsnämnden för social trygghet, försäkringsdomstolen och förvaltningsdomstolarna besvärinstanser.

Käsittekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

103

oikaisuvaatimuskeskus

sv centret *n* för omprövning

määritelmä

Kelan yksikkö, joka käsittelee **perustoimeentulotukea** koskevat **oikaisuvaatimukset (1)**

huomautus

Kunnassa **täydentävän** ja **ehkäisevän toimeentulotuen** oikaisuvaatimukset (1) käsittelee asianomainen lautakunta.

definition

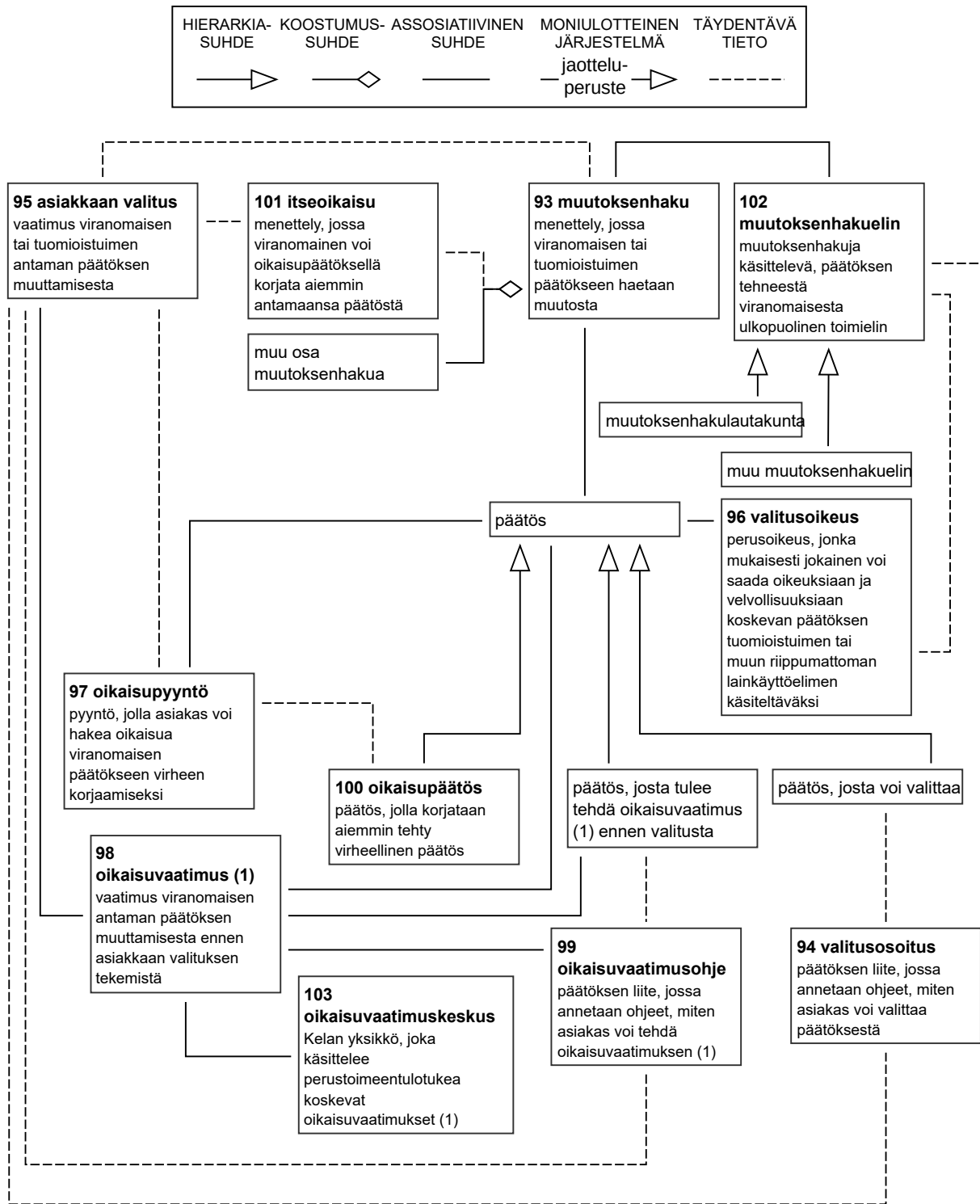
enhet inom FPA som behandlar **begäranden om omprövning** av **grundläggande utkomststöd**

anmärkning

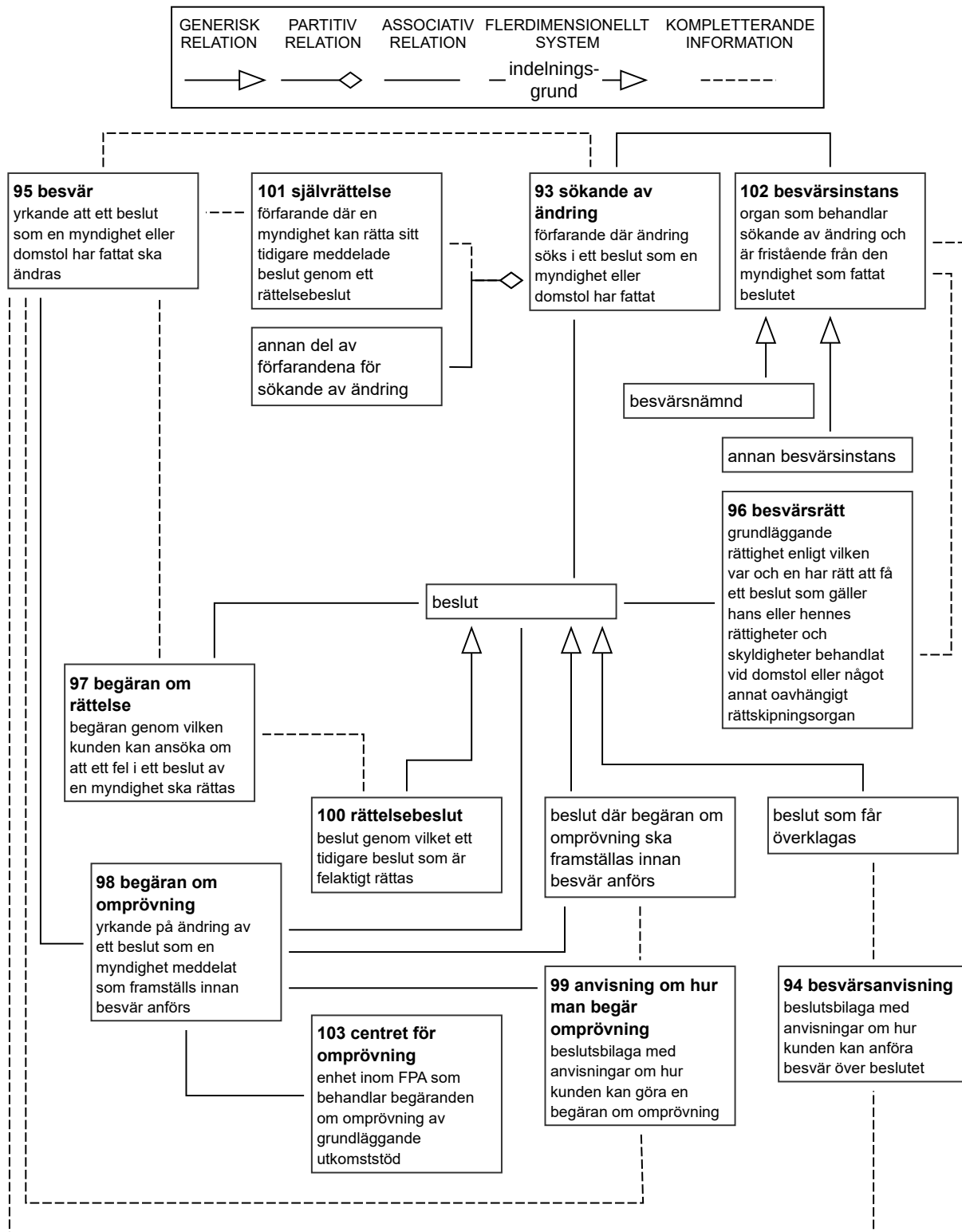
Begäranden om omprövning som gäller **kompletterande** och **förebyggande utkomststöd** behandlas av den behöriga nämnden i en kommun.

Käsittekaavio: [Muutoksenhaku](#)

Begreppsdiagram: [Sökande av ändring](#)

Käsittekaavio 6. Muutoksenhaku.

Begreppsdiagram 6. Sökande av ändring.

2 Sairaanhoidokorvaukset Sjukvårdsersättningar

2.1 Sairaanhoidon kustannukset ja sairaanhoidokorvaukset Sjukvårdskostnader och sjukvårdsersättningar

104

sairaanhoidon kustannus; sairaanhoidokustannus

sv sjukvårdskostnad

määritelmä

sairaudesta, *raskaudesta* tai *synnytyksestä* aiheutunut kustannus

huomautus

Sairaanhoidon kustannuksia ovat esimerkiksi *lääkekustannukset*, *matkakustannukset* sekä lääkärin ja hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemästä tai määräämästä *tutkimuksesta* tai antamasta tai määräämästä *hoidosta* aiheutuneet kustannukset. Toimistomaksuja, laskutuslisä yms. ei pidetä sairaanhoidon kustannuksina *sairaanhoidokorvauksia (1)* myönnettäessä.

definition

kostnad för sjukdom, *graviditet* eller *förlossning*

anmärkning

Sjukvårdskostnader är till exempel *läkemedelskostnader*, *resekostnader* och kostnader för *undersökning*, *vård eller behandling* som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfört, gett eller ordinerat. Expeditionsavgifter, faktureringsstillägg o.d. anses inte vara sjukvårdskostnader då *sjukvårdsersättningar* beviljas.

Käsitekaavio: [Sairaanhoidon kustannukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdskostnader](#)

105

tarpeellinen sairaanhoidon kustannus; tarpeellinen sairaanhoidokustannus

sv nödvändig sjukvårdskostnad

määritelmä

tarpeellisesta hoidosta tai *tutkimuksesta* aiheutunut tilanteeseen nähden kohtuullinen *sairaanhoidon kustannus*

definition

med avseende på situationen skälig *sjukvårdskostnad* för *nödvändig vård*, *behandling* eller *undersökning*

Käsitekaaviot: [Tutkimus ja hoito](#), [Sairaanhoidon kustannukset](#) ja [Sairaanhoidokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Undersökning och vård](#), [Sjukvårdskostnader](#) och [Sjukvårdsersättningar](#)

106

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

lääkekustannus

sv läkemedelskostnad

määritelmä

lääkkeen ostamisesta aiheutunut *sairaanhoidon kustannus* ennen *lääkekorvauksen* vähentämistä

definition

sjukvårdskostnad för köp av *läkemedel (1)* före avdrag av *läkemedelsersättning*

Käsitekaaviot: [Sairaanhoidon kustannukset](#), [Omavastuu](#) ja [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdskostnader](#), [Självrisk](#) och [Läkemedelsersättningar](#)

107

<sairausvakuutus, kuntoutus / sjukförsäkring, rehabilitering>

matkakustannus

sv resekostnad

määritelmä

kustannus, joka on aiheutunut sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehdystä matkasta

huomautus

Matkakustannukset voivat olla *vakuutetun* omia, hänen saattajansa, perheenjäsenensä tai perheenjäsenensä verrattavan henkilön kustannuksia.

definition

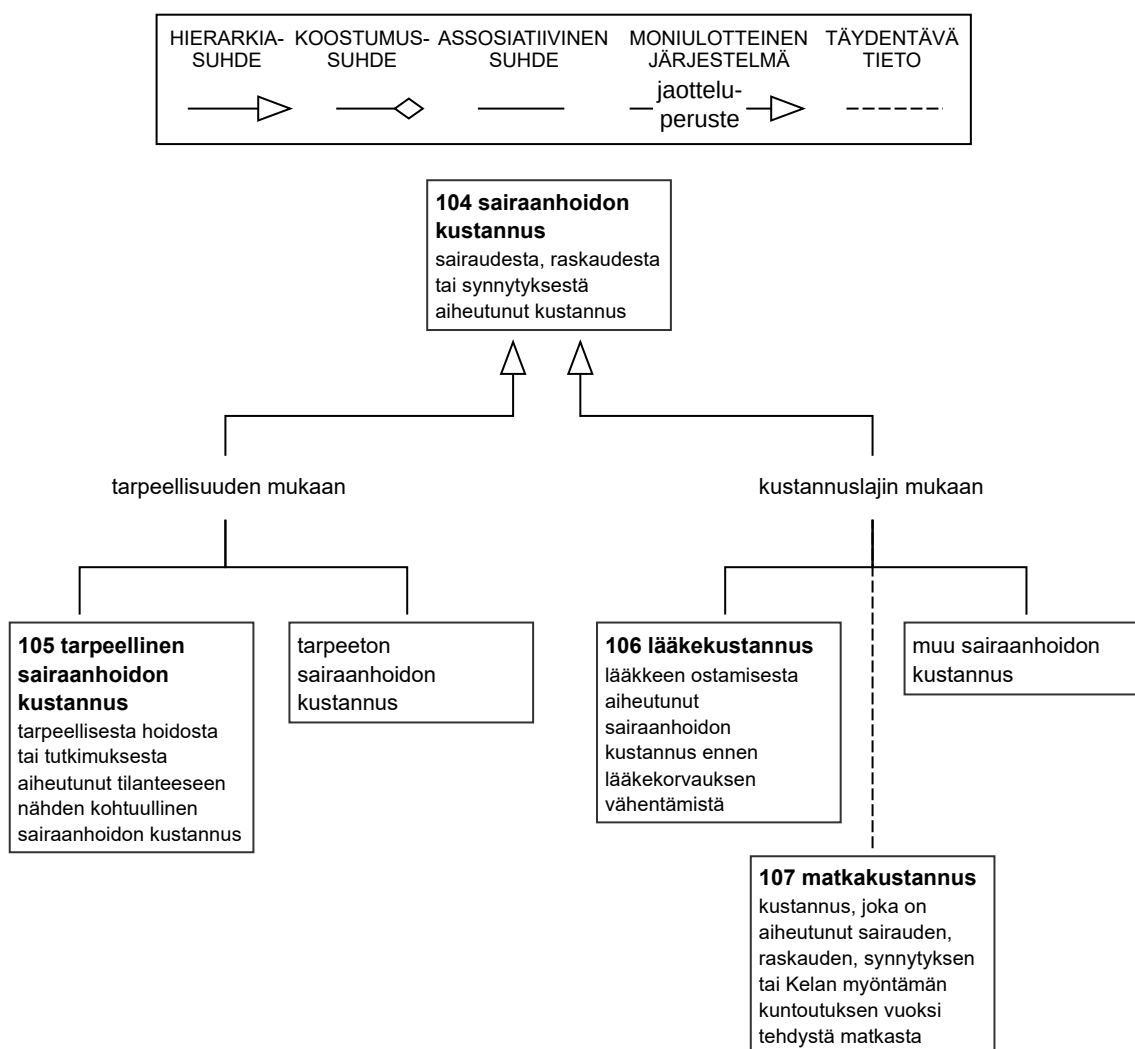
kostnad för resa som företagits på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlösning* eller sådan *rehabilitering (1)* som FPA beviljat

anmärkning

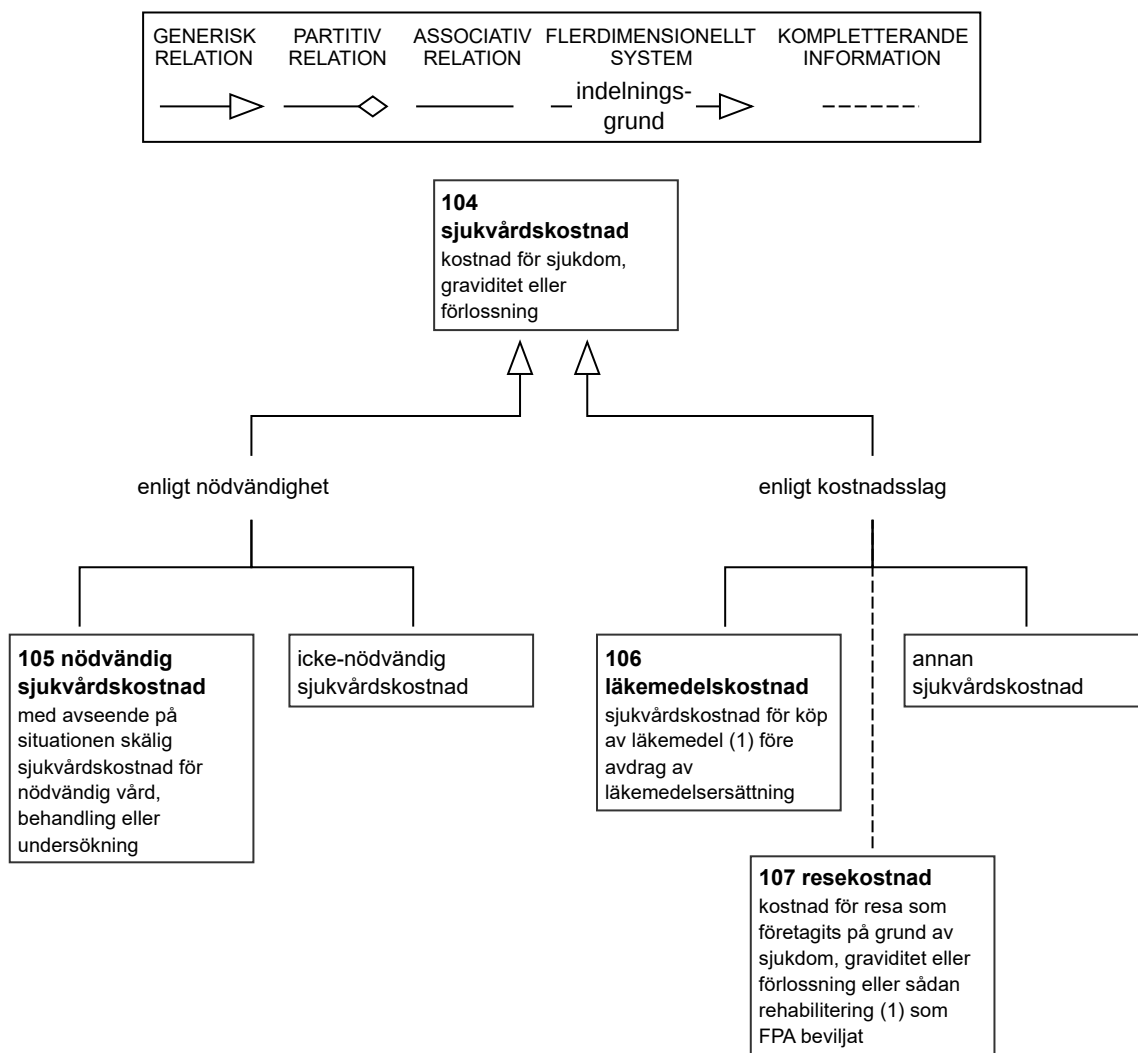
Resekostnader kan uppstå till följd av resor som en *försäkrad* eller hans eller hennes följeslagare eller familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person företar.

Käsitekaaviot: [Sairaanhoidon kustannukset](#) ja [Omavastuu](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdskostnader](#) och [Självrisk](#)

Käsitekaavio 7. Sairaanhoidon kustannukset.

Begreppsdiagram 7. Sjukvårdskostnader.

108

sairaanhoitokorvaus (1); sairaanhoidon korvaus

ei: Kela-korvaus; sairausvakuutuskorvaus (2)

sv sjukvårdsersättning

inte: FPA-ersättning; sjukförsäkringsersättning (2)

määritelmä

sairaudesta, *raskaudesta* tai *synnytyksestä* aiheutuneista *tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista* maksettava *sairausvakuutuskorvaus (1)*

huomautus

Sairaanhoitokorvauksia (1) ovat esimerkiksi *lääkekorvaus*, *matkakorvaus* sekä lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemästä tai määräämästä *tutkimuksesta* tai antamasta tai määräämästä *hoidosta* maksettava korvaus.

Sairaanhoitokorvausta (1) ei myönnetä *vakuutetun terveystieteiden keskukselle* tai muulle *julkisen terveydenhuollon toimintayksikölle* maksamista maksuista.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia sairaanhoitokorvauksia (1) maksavat Kela ja *työpaikkakassat*. Lisäksi yksityiset vakuutuslaitokset tarjoavat tapaturma- ja sairauskuluvakuutuksia, joista maksetaan korvauksia kyseisten vakuutusten vakuutusehtojen mukaisesti.

Kela-korvaus on yleiskielinen ilmaus, ja sitä käytetään vain Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista (1). Kela-korvaus-sanana ei suositella myöskään Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista (1), kuten lääkekorvauksista, jos on tarve ilmaista tarkasti, mistä korvauksesta on kyse.

definition

sjukförsäkringsersättning (1) som betalas för *nödvändiga sjukvårdskostnader* som orsakats av sjukdom, *graviditet* eller *förlösning*

anmärkning

Sjukvårdsersättningar är till exempel *läkemedelsersättning*, *reseersättning* och ersättning för *undersökning*, *vård eller behandling* som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfört, gett eller ordinerat.

Sjukvårdsersättning beviljas inte för avgifter som den *försäkrade* betalar till *hälsovårdscentralen* eller till någon annan *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet*.

Sjukvårdsersättningar enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas av FPA och *arbetsplatskassorna*. Dessutom erbjuder privata försäkringsanstalter försäkringar för olycksfalls- och sjukvårdskostnader, för vilka ersättning betalas enligt försäkringsvillkoren.

FPA-ersättning är ett allmänspråkligt uttryck, som används enbart för sjukvårdsersättningar som FPA betalar. Uttrycket rekommenderas inte heller för att ange exakt vilket slag av sjukvårdsersättning från FPA, till exempel läkemedelsersättning, det är fråga om.

Käsitekaaviot: *Sosiaaliturva*, *Sairaanhoitokorvaukset*, *Korvaustaksat* ja *Hoitoetus*

Begreppsdiagram: *Social trygghet*, *Sjukvårdsersättningar*, *Ersättningstaxor* och *Vårdförmån*

109

suorakorvaus

sv direktersättning

määritelmä

sairaanhoitokorvaus (1), jonka apteekki vähentää *vakuutetulta* perimästään hinnasta tai *viitehinnasta* tai jonka palveluntuottaja vähentää vakuutetulta perimästään hinnasta

huomautus

Suorakorvaus on käytössä *korvattavien lääkkeiden*, *kliinisten ravintovalmisteiden*, *perusvoiteiden*, *tarpeellisen tutkimuksen* ja *hoidon* sekä ambulanssilla ja helikopterilla tehtyjen matkojen korvaamisessa. Suorakorvaus on käytössä myös niillä takseilla, jotka ovat liittyneet taksien suorakorvausmenettelyyn. Myös *työterveyshuollon* palveluissa voidaan käyttää suorakorvausta.

Suorakorvausta voi saada korvattavista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista sen jälkeen, kun *alkuomavastuu* on täyttynyt. Sitä voi saada myös tarpeellisesta hoidosta ja tutkimuksesta sekä matkoista sen jälkeen, kun *omavastuuosuus* on täyttynyt.

Suorakorvaus edellyttää Kelan ja apteekin tai palveluntuottajan välistä sopimusta.

definition

sjukvårdersättning som apoteket drar av från det pris som tas ut hos en *försäkrad* eller från *referenspriset* eller som serviceproducenten drar av från det pris som tas ut hos en försäkrad

anmärkning

Direktersättning tillämpas i fråga om *ersättningsgilla läkemedel*, *kliniska näringspreparat* och *bassalvor*, *nödvändig undersökning*, *nödvändig vård och behandling* samt ambulans- och helikopterresor. Också taxiföretag som anslutit sig till förfarandet med direktersättning för taxiresor tillämpar direktersättning. Direktersättning kan tillämpas också inom *företagshälsovården*.

Man kan få direktersättning för ersättningsgilla läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor när taket för *initialsjälvrisken* har nåtts. Direktersättning kan också beviljas för nödvändig undersökning och behandling samt för resor när *självriskandelen* har uppfyllts.

För direktersättning krävs ett avtal mellan FPA och apoteket eller serviceproducenten.

Käsitekaavio: [Sairaanhoitokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdersättningar](#)

110

lisäkorvaus

mieluummin kuin: kattokorvaus

sv tilläggsersättning

määritelmä

sairaanhoitokorvaus (1), jota maksetaan, jos *korvattavien lääkkeiden*, *kliinisten ravintovalmisteiden* ja *perusvoiteiden vuosiomavastuu* tai korvattavien matkojen *vuotuinen omavastuuosuus* ylittyy

huomautus

Kela seuraa *vakuutetun* maksettavaksi jääviä *lääke-* ja *matkakustannuksia* ja lähettää hänelle ilmoituksen lisäkorvaukseen oikeuttavan omavastuurajan ylittymisestä sekä ohjeet lisäkorvauksen saamiseksi.

definition

sjukvårdersättning som betalas om årssjälvrisken för *ersättningsgilla läkemedel*, *kliniska näringspreparat* och *bassalvor* eller den *årliga självriskandelen* för resor överskrider

anmärkning

FPA ger akt på de *läkemedels-* och *resekostnader* som en *försäkrad* själv ska betala. I det fall att den självriskgräns som berättigar till tilläggsersättning passerar skickar FPA ett meddelande om saken samt anvisningar om hur tilläggsersättning fås.

Käsitekaavio: [Sairaanhoitokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdersättningar](#)

111

matkakorvaus

sv reseersättning

määritelmä

korvaus, josta korvataan tarpeellisia *matkakustannuksia*

huomautus

Kela maksaa matkakorvausta sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehdyistä matkoista.

Matkakorvausta maksetaan *vakuutetun*, hänen saattajansa, perheenjäsenensä tai perheenjäsenen verrattavan henkilön tekemästä matkasta sekä *kotikäynnistä*, jonka yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja on tehnyt vakuutetun luokse. *Muun terveydenhuollon ammattihenkilön* tekemästä matkasta myönnetään korvausta vain, jos lääkäri on antanut määräyksen *tutkimuksen* tekemisestä tai *hoidon* antamisesta kotona.

Vakuutetulla on oikeus saada matkakorvausta, jos matka on tehty valtion, kunnan tai kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikköön. *Yksityisen terveydenhuollon toimintayksikköön* tai ammatinharjoittajan luokse tehdystä matkasta vakuutetulle aiheutuneet kustannukset korvataan vain, jos suoritettu tutkimus tai annettu hoito on sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan korvattavaa. Lisäksi korvaus maksetaan sairauden hoitoon kuuluvien *apuvälineiden* hankkimiseen ja ylläpitämiseen liittyvistä vakuutetun itsensä apuvälineiden valmistus-, huolto- ja välityspaikkoihin tekemistä matkoista aiheutuneista kustannuksista.

definition

ersättning för nödvändiga *resekostnader*

anmärkning

FPA betalar reseersättning för resor som företagits på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering (1)* som FPA beviljat.

Reseersättning betalas för resor som en *försäkrad*, en följeslagare eller familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person har företagit och för *hembesök* som en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården har gjort hos den försäkrade. Ersättning för resor som någon *annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har företagit beviljas bara om en läkare har ordinerat att en *undersökning* ska göras eller *vård eller behandling* ska ges hemma.

En försäkrad har rätt att få reseersättning, om resan gäller besök hos en statlig, en kommunal eller en samkommuns verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Resekostnader som orsakats en försäkrad som besökt en *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* eller en yrkesutövare ersätts endast om undersökningen, vården eller behandlingen är ersättningsgill enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Ersättning betalas dessutom för kostnaderna för en försäkrads egna resor till platser där *hjälpmedel* tillverkas, underhålls och förmedlas, om resorna gäller anskaffning och underhåll av hjälpmedel som ingår i behandlingen av en sjukdom.

Käsitekaaviot: *Sairaanhoitokorvaukset* ja *Omavastuu*

Begreppsdiagram: *Sjukvårdsersättningar* och *Självrisk*

112

yöpymisraha

sv övernattningsspenning

määritelmä

matkakorvaus, jota maksetaan, jos **vakuutettu**, välttämätön saattaja tai **tutkimukseen** tai **hoitoon** osallistuva perheenjäsen tai perheenjäsenen verrattava henkilö on joutunut vakuutetun tutkimuksen tai hoidon tai liikenneolosuhteiden vuoksi yöpymään korvattavalla matkalla ja hänelle on aiheutunut yöpymisestä kustannuksia

huomautus

Yöpymisraha maksetaan aiheutuneiden kustannusten perusteella, kuitenkin enintään 20,18 euroa henkilöltä vuorokaudessa.

definition

reseersättning som betalas om en **försäkrad** själv eller en nödvändig följeslagare, en familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person som deltar i **undersökning, vård eller behandling** på grund av undersökningen, vården eller behandlingen av den försäkrade eller på grund av trafikförhållandena har varit tvungen att övernatta under en ersättningsgill resa och övernattningen har medfört kostnader för personen i fråga

anmärkning

Övernattningsspenning betalas på grundval av kostnaderna, dock högst till ett belopp av 20,18 euro per person och dygn.

Käsitekaavio: [Sairaanhoitokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdsersättningar](#)

113

läheisen erillinen matka; erikseen tehty matka

sv resa som anhörig företagit separat; separat resa

määritelmä

matka, jonka **vakuutetun** perheenjäsen tai muu tähän verrattava henkilö on tehnyt ilman vakuutettua osallistuakseen vakuutetun **tutkimukseen** tai **hoitoon**

huomautus

Hoitoon osallistumiseen liittyvästä matkasta saa **matkakorvausta** vain **lääkärintodistuksen** perusteella.

definition

resa som en familjemedlem till en **försäkrad** eller någon annan med familjemedlem jämförbar person har företagit utan den försäkrade för att delta i en **undersökning** av den försäkrade eller i **vården eller behandlingen**

anmärkning

Reseersättning för en resa som en anhörig företagit separat fås bara på grundval av **läkarintyg**.

114

yhdensuuntainen matka

sv enkelresa

määritelmä

matka tutkimus- tai hoitopaikkaan tai sieltä pois

huomautus

Yhteen tutkimus- tai hoitokäyntiin liittyy yleensä kaksi yhdensuuntaista matkaa eli matka tutkimus- tai hoitopaikkaan ja sieltä kotiin. Jos **vakuutettu** on kuitenkin esimerkiksi mennyt ensin **terveyskeskukseen** ja sisäänkirjoittamattomana jatkaa matkaa sairaalaan, on myös kysymyksessä yhdensuuntainen matka.

definition

resa till eller från ett undersöknings- eller vårdställe

anmärkning

Till ett undersöknings- eller vårdbesök hör vanligen två enkelresor, dvs. resan från hemmet till undersöknings- eller vårdstället och hemresan. Det är fråga om enkelresa också i till exempel det fall att en **försäkrad** har besökt **hälsovårdscentralen** först och fortsätter resan till sjukhuset utan att ha blivit inskriven vid hälsovårdscentralen.

115

kotikäyntimatka; kotikäyntiin liittyvä matka

sv hembesöksresa; resa i anslutning till hembesök

määritelmä

lääkäriin, hammaslääkäriin, lääkärin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tai *muun terveydenhuollon ammattihenkilön vakuutetun* luokse tekemä matka, joka on tarpeen vakuutetun tutkimiseksi tai *hoidon* tai *kuntoutuksen* antamiseksi

huomautus

Kotikäyntimatkan korvaaminen edellyttää, että lääkäri on määrännyt *tutkimuksen* suoritettavaksi tai hoidon annettavaksi kotona, jos *kotikäynnin* on tehnyt muu terveydenhuollon ammattihenkilö, ja että kyseessä on *korvattava tutkimus* tai *hoito*.

definition

resa som en läkare eller tandläkare, en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare eller någon *annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har företagit hem till en *försäkrad* och som är nödvändig för *undersökning, vård, behandling* eller *rehabilitering (1)* av den försäkrade

anmärkning

För beviljande av ersättning för en hembesöksresa som har gjorts av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården krävs att en läkare har föreskrivit att undersökningen ska utföras eller vården eller behandlingen ska ges hemma. Det ska också vara fråga om en *ersättningsgill undersökning* eller *ersättningsgill vård eller behandling*.

116

jatkomatka

sv vidaretransport; fortsatt resa

määritelmä

sairauden, *raskauden, synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehty matka silloin, kun asiakasta ei kirjata saapuneeksi siihen *julkisen terveydenhuollon toimintayksikköön*, josta hänet siirretään toiseen toimintayksikköön

huomautus

Jatkomatkasta on kyse esimerkiksi silloin, kun asiakas viedään ensin kotoa *terveyskeskukseen*, jossa häntä ei kirjata saapuneeksi, ja myöhemmin hänet kuljetetaan terveyskeskuksesta keskussairaalaan.

Jatkomatkasta ei peritä erillistä *omavastuusuutta*.

definition

transport på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering (1)* som FPA har beviljat, när kunden inte blir inskriven vid den *offentliga hälso- och sjukvårdsenhet* från vilken han eller hon förflyttas till en annan hälso- och sjukvårdsenhet

anmärkning

Det är fråga om vidaretransport till exempel när en kund först förs hemifrån till *hälsovårdscentralen* men inte blir inskriven där, och senare transporteras från hälsovårdscentralen till centralsjukhuset.

Ingen separat *självriskandel* tas ut för vidaretransporten.

117

<sairausvakuutus, kuntoutus / sjukförsäkring, rehabilitering>

matkaketju

sv resekedja

määritelmä

sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehty matka, joka koostuu vähintään kahdella erityyppisellä kulkuneuvolla tehdystä matkasta

huomautus

Matkaketjun ensimmäinen matka voi olla tehty esimerkiksi joukkoliikenteellä, kuten linja-autolla, ja toinen taksilla.

Matkaketjusta peritään yksi *omavastuuosuus*.

definition

resa som företas på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering (1)* som FPA beviljat och som består av transport med åtminstone två olika typer av färdmedel

anmärkning

Den första resan i resekedjan kan ha gjorts med till exempel ett kollektivt färdmedel, så som buss, och den andra med taxi.

En enda *självriskandel* tas ut för resekedjan.

118

erityisajoneuvo

sv specialfordon *n*

määritelmä

muu kuin joukkoliikenneväline

huomautus

Sairausvakuutuslaissa (*1224/2004*) erityisajoneuvolla tarkoitetaan omaa autoa, taksia, vammaisvarustettua ajoneuvoa, pienoislinja-autoa, sairaankuljetusajoneuvoa, moottorivenettä, moottorikelkkaa, helikopteria ja muuta vastaavaa ajoneuvoa.

Matkakorvaus maksetaan sen mukaan, kuinka paljon matka olisi tullut maksamaan käyttäen halvinta käytettävissä olevaa matkustustapaa, jona pidetään yleensä joukkoliikennettä.

Vakuutetun matkakustannukset korvataan kuitenkin erityisajoneuvon käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella, jos vakuutetun sairaus, vaikea vamma tai liikenneolosuhteet edellyttävät erityisajoneuvon käyttöä. Joissain tapauksissa myös saattajan tai vakuutetun perheenjäsenen sairaus tai vamma saattaa edellyttää erityisajoneuvon käyttöä.

definition

fordon som inte är ett kollektivt trafikmedel

anmärkning

I sjukförsäkringslagen (*1224/2004*) avses med specialfordon egen bil, taxi, fordon med handikapputrustning, minibuss, sjuktransportfordon, motorbåt, snöskoter, helikopter och något annat motsvarande fordon.

Reseersättning betalas enligt det belopp som resan skulle ha kostat med anlitan av det förmånligaste till buds stående färdmedel, vilket i allmänhet anses vara kollektivtrafiken. En *försäkrads resekostnader* ersätts dock enligt kostnaderna för anlitan av specialfordon, om den försäkrades sjukdom, svåra funktionsnedsättning eller trafikförhållandena förutsätter att specialfordon används. I vissa fall kan också en följeslagares eller en familjemedlems sjukdom eller funktionsnedsättning förutsätta att specialfordon används.

119

maksukertapalkkio

sv arvode *n* per betalningstillfälle

määritelmä

korvaus, jonka Kela maksaa [suorakorvauksen](#) tilitystiedot Kelalle konekielisessä muodossa tuottavalle terveydenhuollon palveluntuottajalle

huomautus

Kela on sopinut maksukertapalkkiosta tiettyjen yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajien etujärjestöjen kanssa.

definition

ersättning som FPA betalar till en serviceproducent inom hälso- och sjukvården som sänder redovisningsdata beträffande [direktorsättning](#) till FPA i maskinläsbar form

anmärkning

FPA och vissa intresseorganisationer för de privata serviceproducenterna inom hälso- och sjukvården har kommit överens om arvodet per betalningstillfälle.

Käsitekaavio: [Sairaanhoitokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdsersättningar](#)

120

suorakorvaustietojen kyselypalvelu

sv tjänst för förfrågan om direktorsättningsuppgifter

määritelmä

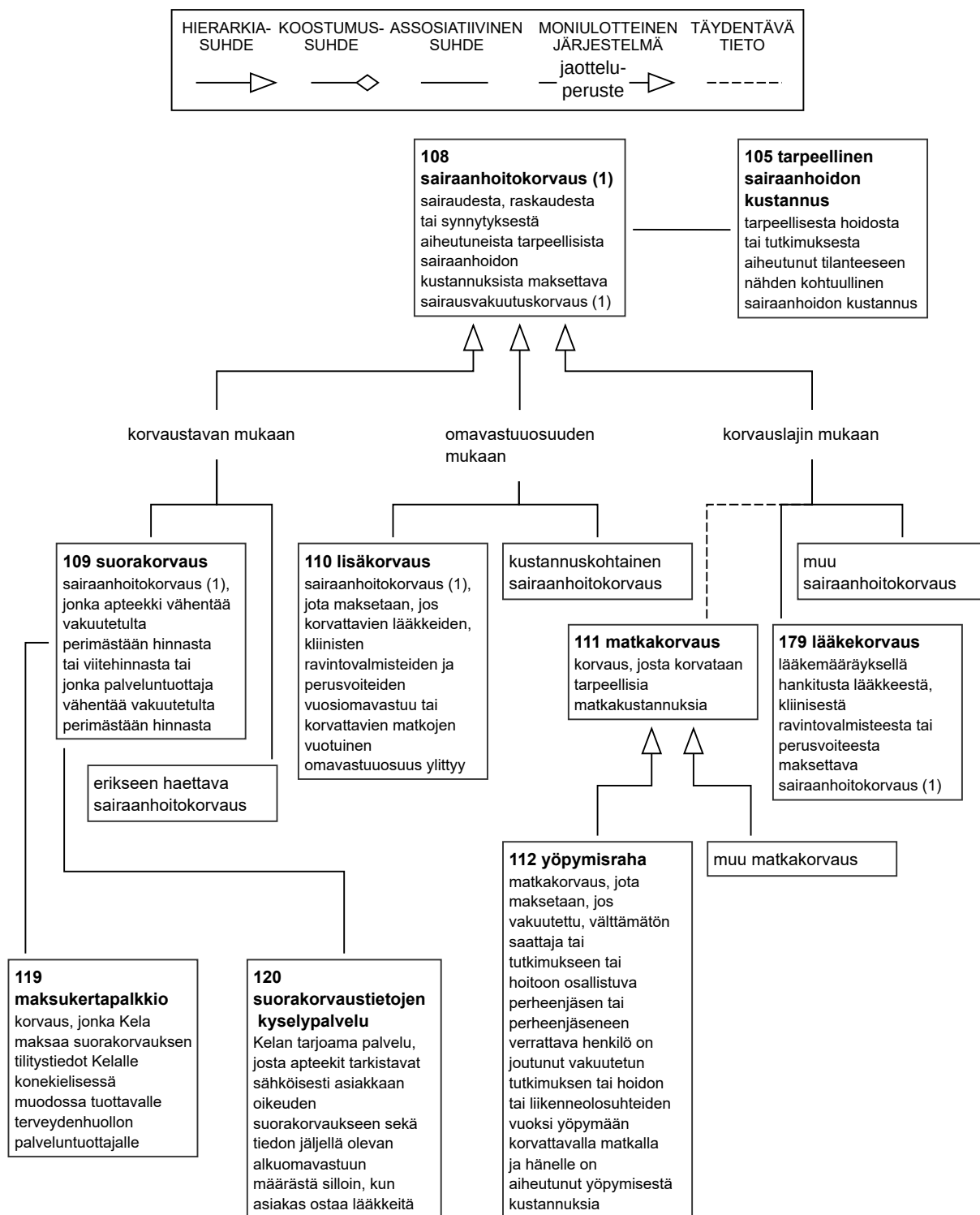
Kelan tarjoama palvelu, josta apteekit tarkistavat sähköisesti asiakkaan oikeuden [suorakorvaukseen](#) sekä tiedon jäljellä olevan [alkuomavastuun](#) määrästä silloin, kun asiakas ostaa [lääkkeitä](#)

definition

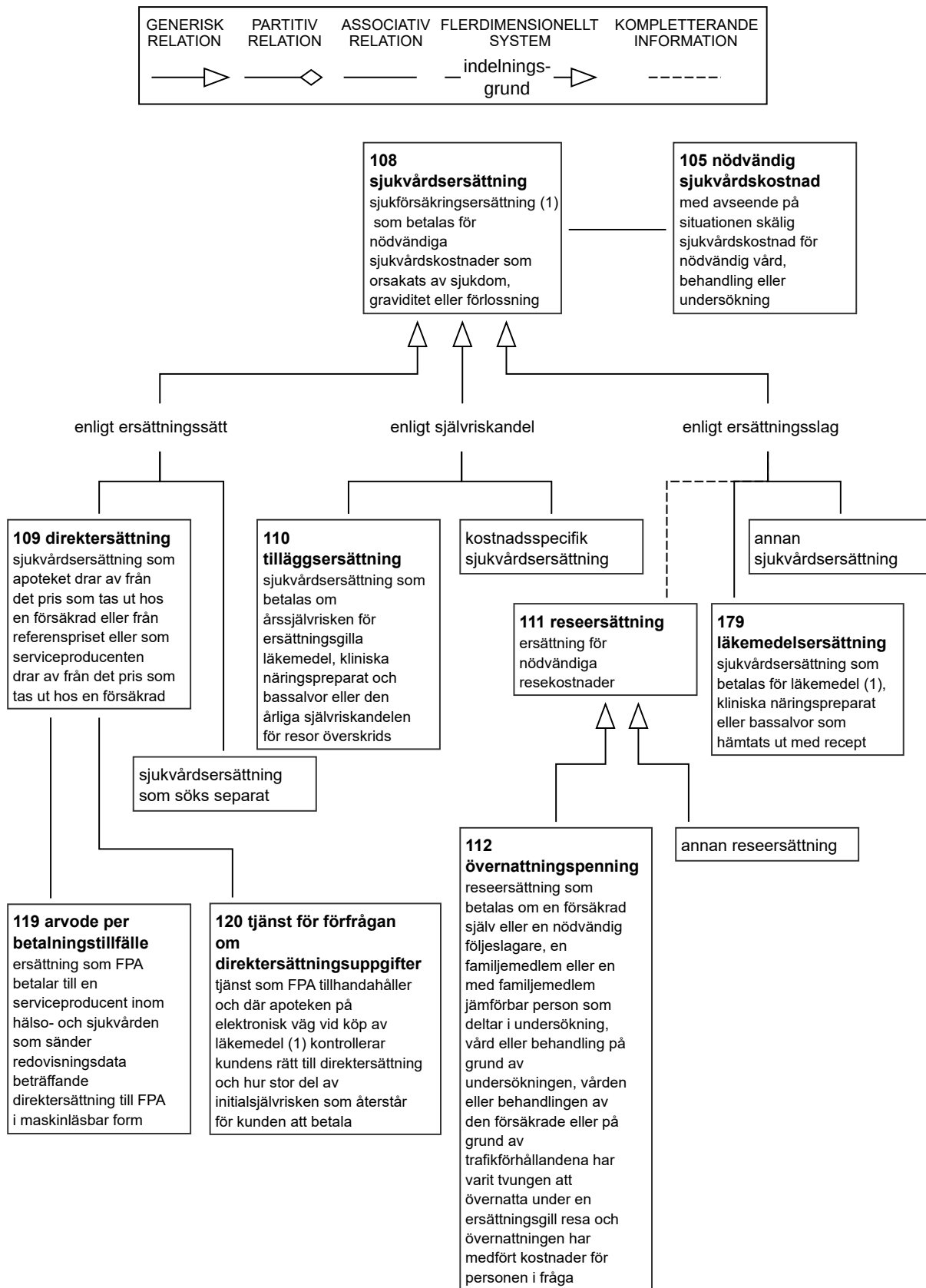
tjänst som FPA tillhandahåller och där apoteken på elektronisk väg vid köp av [läkemedel \(1\)](#) kontrollerar kundens rätt till [direktorsättning](#) och hur stor del av [initialsjälvrisk](#) som återstår för kunden att betala

Käsitekaavio: [Sairaanhoitokorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdsersättningar](#)

Käsitekaavio 8. Sairaanhoitokorvaukset.

Begreppsdiagram 8. Sjukvårdsersättningar.

2.2 Sairaanhoidokorvausten omavastuut

Självrisker i samband med sjukvårdsersättningar

121

omavastuuosuus; omavastuu

sv självriskandel; självrisk

määritelmä

henkilön maksettavaksi jäävä osuus menoista tai kustannuksista

huomautus

Esimerkiksi *sairaanhoidon kustannuksissa* ja *asumistuissa* on omavastuuosuuksia.

Lääkkeiden yhteydessä käytetään termiä omavastuu.

definition

utgifts- eller kostnadsandel som en person själv svarar för

anmärkning

Självriskandelar förekommer till exempel i samband med *sjukvårdskostnader* och *bostadsbidrag*.

I samband med *läkemedel (1)* används termen självrisk.

Käsitekaavio: [Omavastuu](#)

Begreppsdiagram: [Självrisk](#)

122

alkuomavastuu

sv initialsjälvrisk

määritelmä

kalenterivuositain *lääkekustannuksista* kertyvä *omavastuu*, jonka pitää täytyä ennen kuin *vakuutettu* voi saada *lääkekorvausta*

huomautus

Alkuomavastuu ei koske lapsia ja nuoria. Sitä aletaan soveltaa vasta sen vuoden alusta, jolloin vakuutettu täyttää 19 vuotta.

Alkuomavastuu kerryttää *vuosiomavastuuta*.

definition

självrisk i fråga om *läkemedelskostnader* som är knuten till kalenderåret och som ska vara betald i sin helhet innan en *försäkrad* kan få *läkemedelsersättning*

anmärkning

Initialsjälvrisken gäller inte barn och unga. Den börjar tillämpas först från början av det år då den försäkrade fyller 19 år.

Initialsjälvrisken räknas med i *årssjälvrisken*.

Käsitekaavio: [Omavastuu](#)

Begreppsdiagram: [Självrisk](#)

123

lääkekohtainen omavastuu

ei: lääkekohtainen omavastuuosuus (vanhentunut/föråldrad)

sv läkemedelsspecifik självrisk
inte: läkemedelsspecifik självriskandel (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

vakuutetun samalla kertaa ostaman, *ylempään erityiskorvaukseen* tai *lisäkorvaukseen* oikeuttavan *lääkkeen* hinnasta tai *viitehinnasta* maksama *omavastuu*

huomautus

Lääkekohtainen omavastuu voidaan periä poikkeuksellisesti jokaiselta alkavalta hoitoviikolta, jos sairauden *hoidossa* käytettävän lääkkeen enintään kolmen kuukauden hoitoaikaa vastaava lääkemäärä on lääketieteellisistä tai hoidollisista syistä tai *lääkevalmisteiden* farmaseuttisten ominaisuuksien johdosta ostettava useana toimituseränä tai jos kyse on *annosjaellusta lääkkeestä*. Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on 1/12 lääkekohtaisesta omavastuusta.

definition

självrisk som en *försäkrad* betalar av priset eller *referenspriset* för en läkemedelsmängd som köps på en och samma gång när *läkemedlet (1)* berättigar till *högre specialersättning* eller *tilläggsersättning*

anmärkning

Undantagsvis får en läkemedelsspecifik självrisk tas ut för varje påbörjad behandlingsvecka, om en läkemedelsmängd som motsvarar högst tre månaders *behandling* med ett läkemedel (1) som används vid behandling av sjukdom måste köpas i flera expedierade satser av medicinska eller terapeutiska orsaker eller till följd av *läkemedelspreparatets* farmaceutiska egenskaper eller om det är fråga om ett *dosdispenserat läkemedel*. Den avvikande läkemedelsspecifika självrisken är 1/12 av den läkemedelsspecifika självrisken.

Käsittekaavio: [Omavastuu](#)

Begreppsdiagram: [Självrisk](#)

124

vuosiomavastuu <lääkkeet ja matkat / läkemedel och resor>; **lääkekatto** <lääkkeet/läkemedel>; **vuotuinen omavastuuosuus** <matkat/resor>; **matkakatto** <matkat/resor>; **maksukatto** <kunnallinen terveydenhuolto / kommunal hälso- och sjukvård>
mieluummin kuin: kattosumma

sv årssjälvrisk <läkemedel och resor / lääkkeet ja matkat>; årlig självriskandel <resor/matkat>; avgiftstak <kommunal hälso- och sjukvård / kunnallinen terveydenhuolto>; takbelopp *n*; kostnadstak

määritelmä

lääke- tai **matkakustannusten** tai kunnallisen terveydenhuollon kustannusten sovittu vuosittainen yläraja, jonka ylittymisen jälkeen asiakkaan ei tarvitse itse maksaa näistä kustannuksista kuin **lääkekohtainen omavastuu** ja laitoshoidon ylläpitomaksu

huomautus

Vuosiomavastuulla ja maksukatolla pyritään estämään se, että asiakkaan maksettavaksi jäävä osuus lääke- tai matkakustannuksista tai kunnallisen terveydenhuollon kustannuksista ei muodostuisi kohtuuttoman suureksi.

Kela vastaa lääke- ja matkakustannusten osalta vuosiomavastuun seurannasta. Kela ei ilmoita lääkekustannusten vuosiomavastuun ylittymisestä **vakuutetulle**, vaan hän saa tiedon apteekissa ostaessaan **korvattavia lääkkeitä**, **kliinisiä ravintovalmisteita** tai **perusvoiteita**.

Matkakustannusten vuosiomavastuun ylittymisestä Kela ilmoittaa vakuutetulle.

Lääke- ja matkakustannusten vuosiomavastuita ei voi yhdistää, vaan kummallakin on erillinen vuosittainen euromääräinen omavastuunsa. Ks. **lisäkorvaus**.

Kunnat vastaavat kunnallisen terveydenhuollon asiakasmaksuista ja niistä kertyvästä maksukatosta sekä toimenpiteistä, kun maksukatto täyttyy.

definition

överenskommen årlig övre gräns för de **läkemedels-** eller **resekostnader** eller de kostnader för kommunal hälso- och sjukvård som, när den passerats, befriar kunden från att betala ytterligare kostnader, så när som på den **läkemedelsspecifika självriskan** och avgiften för uppehälle vid institutionsvård

anmärkning

Avsikten med årssjälvriskan och avgiftstaket är att hindra att den andel av läkemedels- eller resekostnaderna eller av kostnaderna för kommunal hälso- och sjukvård som ska betalas av kunden blir oskäligt hög.

För läkemedels- och resekostnadernas del sköter FPA uppföljningen av årssjälvriskan. FPA underrättar inte den **försäkrade** då årssjälvriskan för läkemedelskostnader överskrids, utan den försäkrade får uppgiften på apoteket då han eller hon köper **ersättningsgilla läkemedel**, **kliniska näringspreparat** eller **bassalvor**. Då årssjälvriskan för resekostnader överskrids underrättar FPA den försäkrade om detta.

Årssjälvriskan för läkemedels- och resekostnader kan inte slås samman, utan för vardera finns det en separat årssjälvrisk som uttrycks i euro. Se **tilläggsersättning**.

Kommunerna ansvarar för klientavgifterna inom den kommunala hälso- och sjukvården och för att följa upp när avgiftstaket nås samt för de åtgärder som vidtas efter detta.

Käsitekaavio: **Omavastuu**

Begreppsdiagram: **Självrisk**

125

matkakustannusten vuosiomavastuukortti; vuosiomavastuukortti; matkakustannusten omavastuukortti; omavastuukortti

sv årssjälvriskkort *n* för resekostnader; årssjälvriskkort *n*

määritelmä

henkilökortti, jonka Kela lähettää *vakuutetulle* todistukseksi siitä, että tarpeelliset *matkakustannukset* ovat ylittäneet *vuosiomavastuun*

huomautus

Jos kuljetuspalvelun tuottaja on tehnyt sopimuksen *suorakorvauksesta* Kelan kanssa, asiakkaan ei tarvitse maksaa matkan *omavastuusuutta*, jos hän esittää palveluntuottajalle matkakustannusten vuosiomavastuukorttinsa. Jos palveluntuottaja perii asiakkaalta maksun, asiakas voi hakea matkakustannuksista *lisäkorvausta* Kelasta.

definition

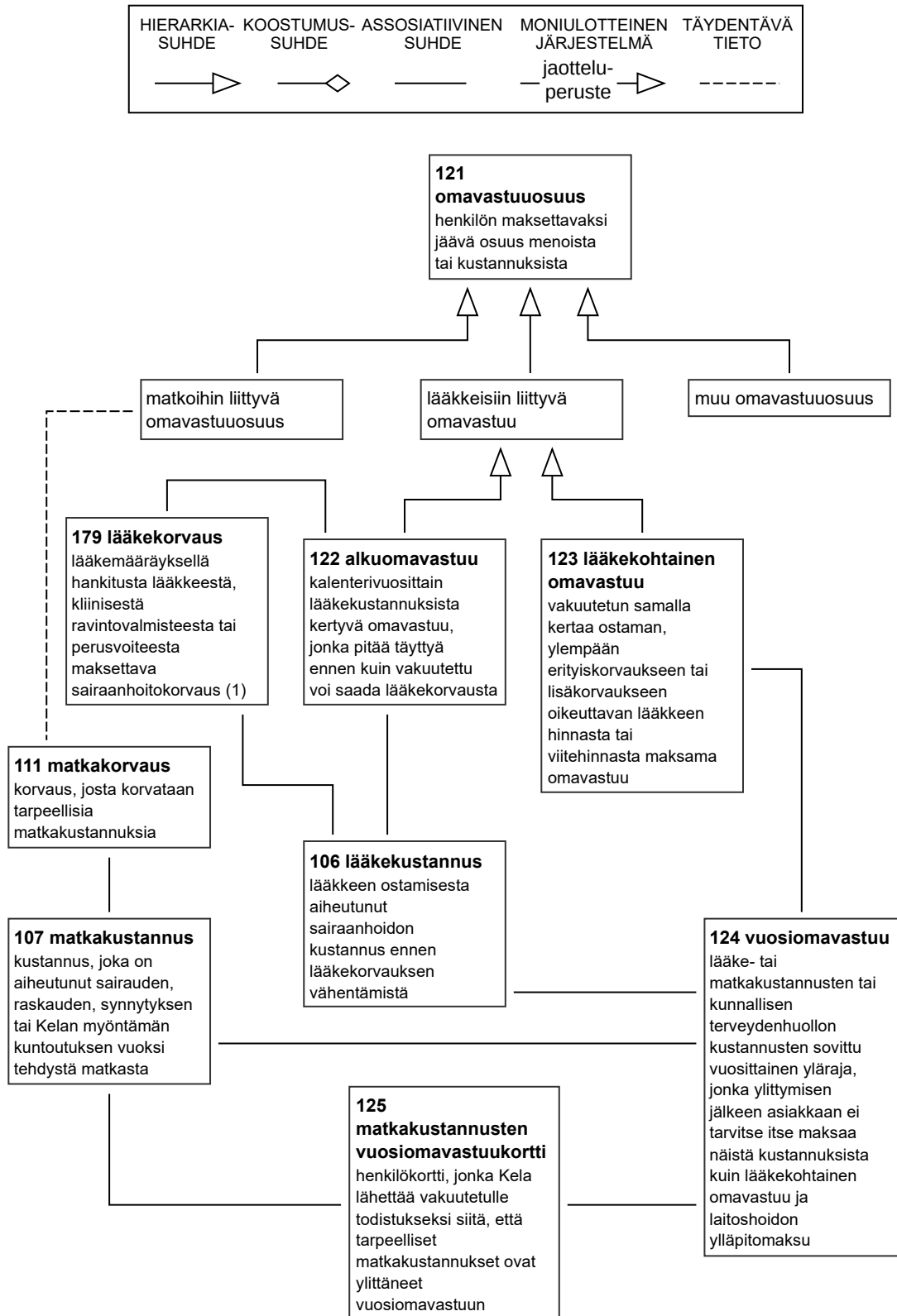
personkort som FPA sänder till en *försäkrad* som intyg över att de nödvändiga *resekostnaderna* har överskridit den *årssjälvrisken*

anmärkning

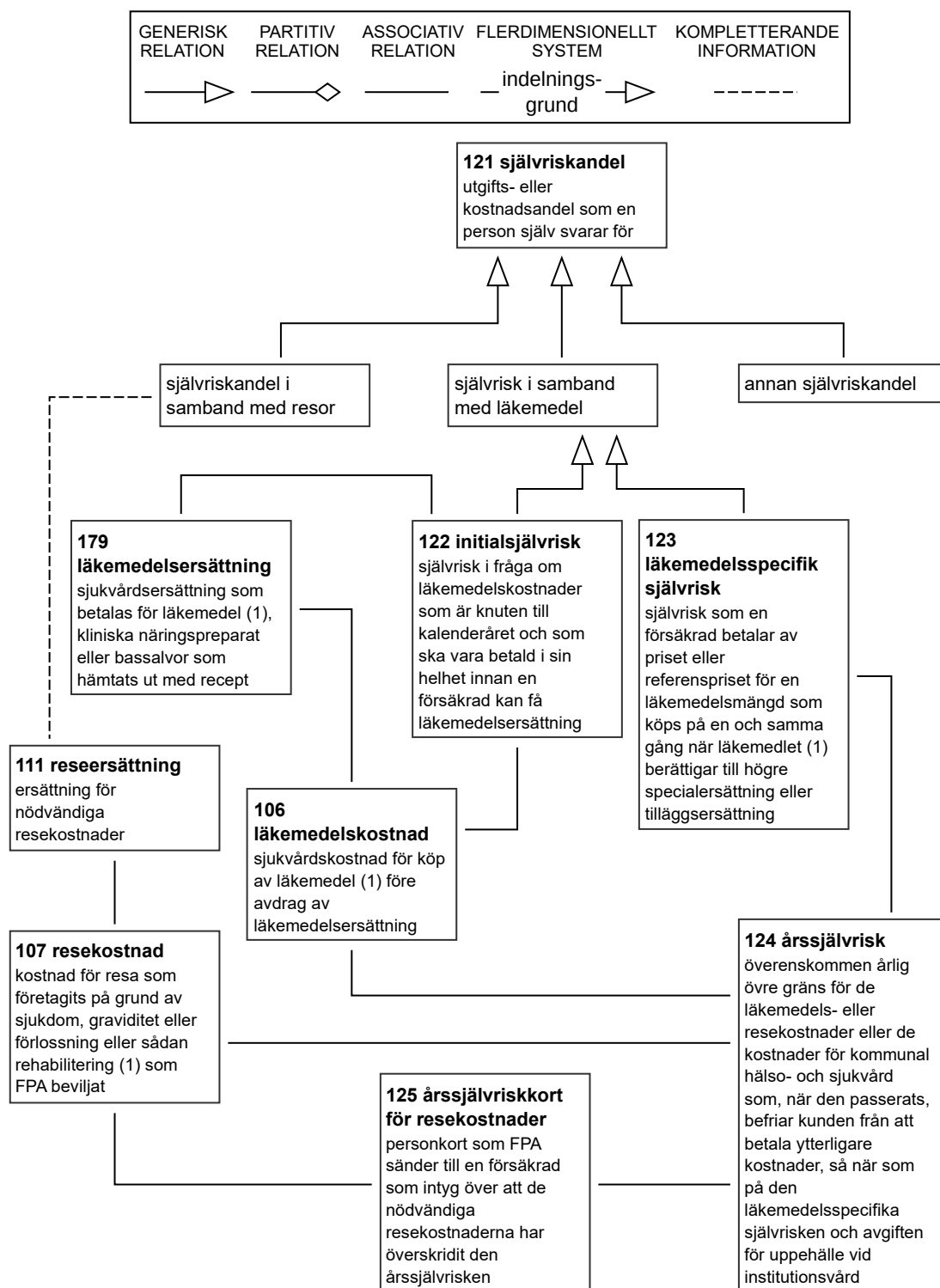
Om transportföretagaren har ingått avtal med FPA om *direktersättning* behöver kunden inte betala någon *självriskandel* för resan när han eller hon visar upp sitt årssjälvriskkort för resekostnader. Om transportföretagaren tar ut avgift hos kunden kan kunden söka *tilläggsersättning* hos FPA.

Käsitekaavio: *Ostavastuu*

Begreppsdiagram: *Självrisk*

Käsitekaavio 9. Omavastuu.

Begreppsdiagram 9. Självrisk.

2.3 Korvaustaksat

Ersättningstaxor

126

korvauseruste

sv ersättningsgrund

määritelmä

peruste, jonka mukaan *vakuutetulle* maksettava *sairaanhoitokorvaus (1)* määritellään

huomautus

Korvauserusteena voi olla esimerkiksi *korvaustaksa* tai todellinen *sairaanhoidon kustannus*, jos se on pienempi kuin korvaustaksa. *Lääkkeiden* korvauserusteena on niiden myyntihinta tai *viitehinta*.

definition

grund för fastställande av *sjukvård ersättning* till en *försäkrad*

anmärkning

Ersättningsgrunden kan vara till exempel en *ersättningstaxa* eller en sådan faktisk *sjukvårdskostnad* som är mindre än ersättningstaxan. Ersättningsgrunden för *läkemedel (1)* är försäljnings- eller *referenspriset*.

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

127

korvaustaksan peruste

mieluummin kuin: taksan peruste

sv grund för ersättningstaxa

määritelmä

korvattavan toimenpiteen laatu, sen vaatima työ tai aiheuttama kustannus, korvattavan palvelun hoidollinen arvo tai *sairaanhoitokorvauksiin (1)* käytettävissä olevat varat

huomautus

Korvaustaksojen perusteet valmistelee sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä Kelan kanssa. Niiden on varattava Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille mahdollisuus lausunnon antamiseen korvaustaksojen perusteista, jonka jälkeen Kela vahvistaa perusteet.

Korvaustaksojen perusteista säädetään niitä koskevassa valtioneuvoston asetuksessa [1336/2004](#).

definition

ersättningsgill åtgärds beskaffenhet eller den arbetsåtgång eller kostnad som den ger upphov till, en ersättningsgill tjänsts terapeutiska värde eller de medel som är tillgängliga för *sjukvård ersättningar*

anmärkning

Grunderna för ersättningstaxorna bereds av social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med FPA. Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och de organisationer som företräder de berörda aktörerna ska ges tillfälle att lämna utlåtande om grunderna för ersättningstaxorna, varefter FPA fastställer grunderna.

Grunderna för ersättningstaxorna anges i statsrådets förordning [1336/2004](#).

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

128

korvaustaksa; sairausvakuutuksen korvaustaksa; sairausvakuutustaksa

mieluummin kuin: taksa

sv ersättningstaxa; sjukförsäkringstaxa
hellre än: taxa

määritelmä

rahamäärä, joka maksetaan [sairaanhoitokorvauksena \(1\) vakuutetulle](#), ellei todellinen [sairaanhoidon kustannus](#) ole ollut pienempi

huomautus

Jos palveluntuottajan perimä palkkio on pienempi kuin korvaustaksa, sairaanhoitokorvauksena (1) maksetaan perityn palkkion määrä.

Korvaustaksa ei ole yläraja sille, minkä suuruisen palkkion yksityinen palveluntuottaja voi periä asiakkaalta.

Kela vahvistaa korvaustaksat [korvaustaksojen perusteiden](#) mukaan, jotka on säädetty korvaustaksojen perusteita koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (1336/2004) ja asetuksessa sen muuttamisesta (692/2009). Kela myös ylläpitää [taksaluetteloa](#), jossa korvaustaksat ovat nähtävissä. [Sairaankuljetuksen korvaustaksoista](#) on säädetty valtioneuvoston asetuksessa sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksasta (952/2009). Ne eivät sisälly taksaluetteloon.

definition

belopp som betalas till en [försäkrad](#) i form av [sjukvårdersättning](#), om inte den faktiska [sjukvårdskostnaden](#) varit lägre

anmärkning

Om det arvode som en serviceproducent tar ut är lägre än ersättningstaxan, betalas sjukvårdersättningen med samma belopp som det uttagna arvodet.

Ersättningstaxan är inte en övre gräns för det arvode som en privat serviceproducent kan ta ut hos klienten.

FPA fastställer ersättningstaxorna enligt de [grunder för ersättningstaxorna](#) om vilka det föreskrivs i statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna (1336/2004) och i statsrådets förordning om ändring av denna (692/2009). FPA för också en [förteckning över taxor](#) där ersättningstaxorna anges. Bestämmelser om [ersättningstaxorna för sjuktransport](#) finns i statsrådets förordning om ersättningstaxa för kostnader för sjuktransport (952/2009). De ingår inte i förteckningen över taxor.

Käsitekaaviot: [Korvaustaksat](#) ja [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#) och [Taxehelheter](#)

129

yleislääkäritaksa; yleistaksa

sv allmänläkartaxa; allmän taxa

määritelmä

[korvaustaksa](#), jota sovelletaan, kun [tutkimuksen](#) on tehnyt tai [hoidon](#) on antanut lääkäri, hammaslääkäri tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettu lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija tai erikoislääkäri tai erikoishammaslääkäri mutta tehty tutkimus tai annettu hoito ei ole kuulunut hänen erikoisalaansa

definition

[ersättningstaxa](#) som tillämpas när en [undersökning](#) eller [behandling](#) har utförts av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare eller av en specialist eller specialtandläkare utan att undersökningen eller behandlingen hör till hans eller hennes specialområde

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

130

erikoislääkäritaksa; erikoistaksa

sv specialisttaxa; specialtaxa

määritelmä

korvaustaksa, jota sovelletaan, kun *tutkimuksen* on tehnyt tai *hoidon* on antanut erikoislääkäri tai erikoishammaslääkäri ja tehty tutkimus tai annettu hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

huomautus

Erikoislääkäritaksan suuruus on *yleislääkäritaksa* lisättynä *erikoislääkäri-* tai *erikoishammaslääkärikorotuksella*.

definition

ersättningstaxa som tillämpas när en *undersökning* eller *behandling* har utförts av en specialist eller specialtandläkare och undersökningen eller behandlingen hör till hans eller hennes specialområde

anmärkning

Specialisttaxan är lika med *allmänläkartaxa* plus *specialistförhöjning* eller *specialtandläkarförhöjning*.

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

131

korvaustaksan enimmäismäärä

sv maximibelopp *n* för ersättningstaxa

määritelmä

korkein mahdollinen vahvistettava *korvaustaksa*

huomautus

Korvaustaksojen enimmäismäärät määritellään *korvaustaksojen perusteita* koskevassa valtioneuvoston asetuksessa [1336/2004](#).

definition

högsta möjliga *ersättningstaxa* som kan fastställas

anmärkning

Maximibeloppen för ersättningstaxorna definieras i statsrådets förordning om *grunderna för ersättningstaxorna* [1336/2004](#).

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

132

taksatulkinta

sv taxetolkning

määritelmä

korvaustaksa, joka on annettu vahvistettujen korvaustaksojen julkaisemisen jälkeen vertaamalla *vakuutetulle* tehtyä toimenpidettä lähimpään siihen verrattavissa olevaan *korvattavaan toimenpiteeseen*

huomautus

Taksatulkinnat merkitään *taksaluetteloon*.

definition

ersättningstaxa som har getts efter att de fastställda ersättningstaxorna publicerats och där den åtgärd som en *försäkrad* genomgått har jämförts med närmast jämförbara *ersättningsgilla åtgärd*

anmärkning

Taxetolkningarna antecknas i *förteckningen över taxor*.

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

133

sairaankuljetuksen korvaustaksa; sairaankuljetustaksa

sv ersättningstaxa för sjuktransport; sjuktransporttaxa

määritelmä

korvaustaksa, jota sovelletaan **vakuutetun** sairaankuljetusajoneuvolla tekemästä matkasta aiheutuneiden tarpeellisten **matkakustannusten** korvaamiseen

huomautus

Sairaankuljetuksen korvaustaksat, joita Kela käyttää **korvausperusteena** sairaankuljetusajoneuvolla tehdyissä matkoissa, vahvistetaan valtioneuvoston asetuksilla.

definition

ersättningstaxa som tillämpas på ersättningen för nödvändiga **resekostnader** för en **försäkrads** färd med sjuktransportfordon

anmärkning

De ersättningstaxor för sjuktransport som FPA använder som **ersättningsgrund** för färd med sjuktransportfordon fastställs i statsrådets förordningar.

Käsitekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

134

taksitaksa

sv taxitaxa

määritelmä

taksa, jonka perusteella **vakuutetulle** korvataan taksilla tehdystä matkasta aiheutuneita tarpeellisia **matkakustannuksia**

huomautus

Vakuutettu voi osoittaa taksin käytön tarpeellisuuden esimerkiksi **lääkärintodistuksella**.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella korvattavien taksimatkojen **korvausperusteena** on 1.7.2018 alkaen Kelan palveluntuottajan kanssa sopima enimmäishinta.

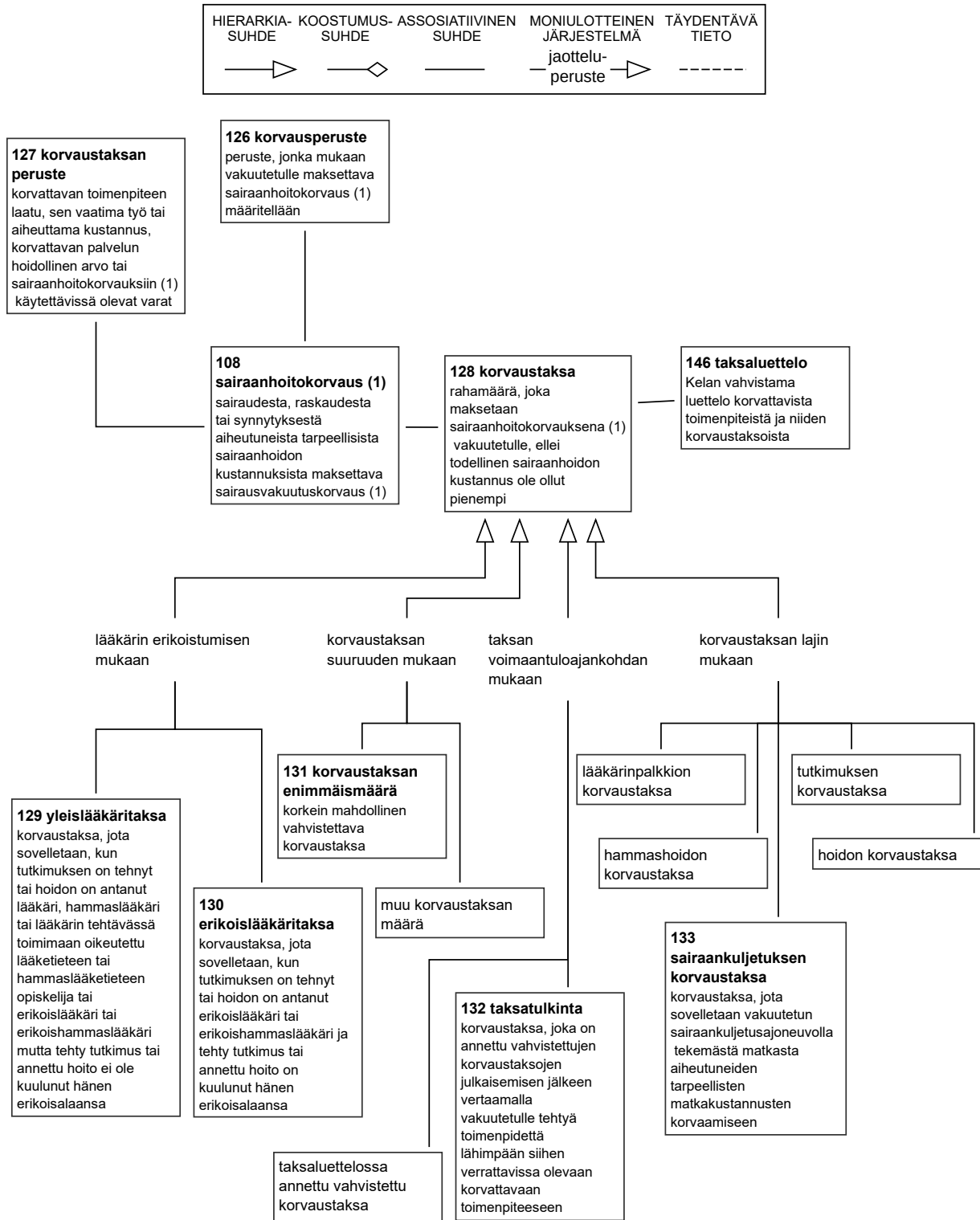
definition

taxa på basis av vilken en **försäkrad** får ersättning för nödvändiga **resekostnader** för färd med taxi

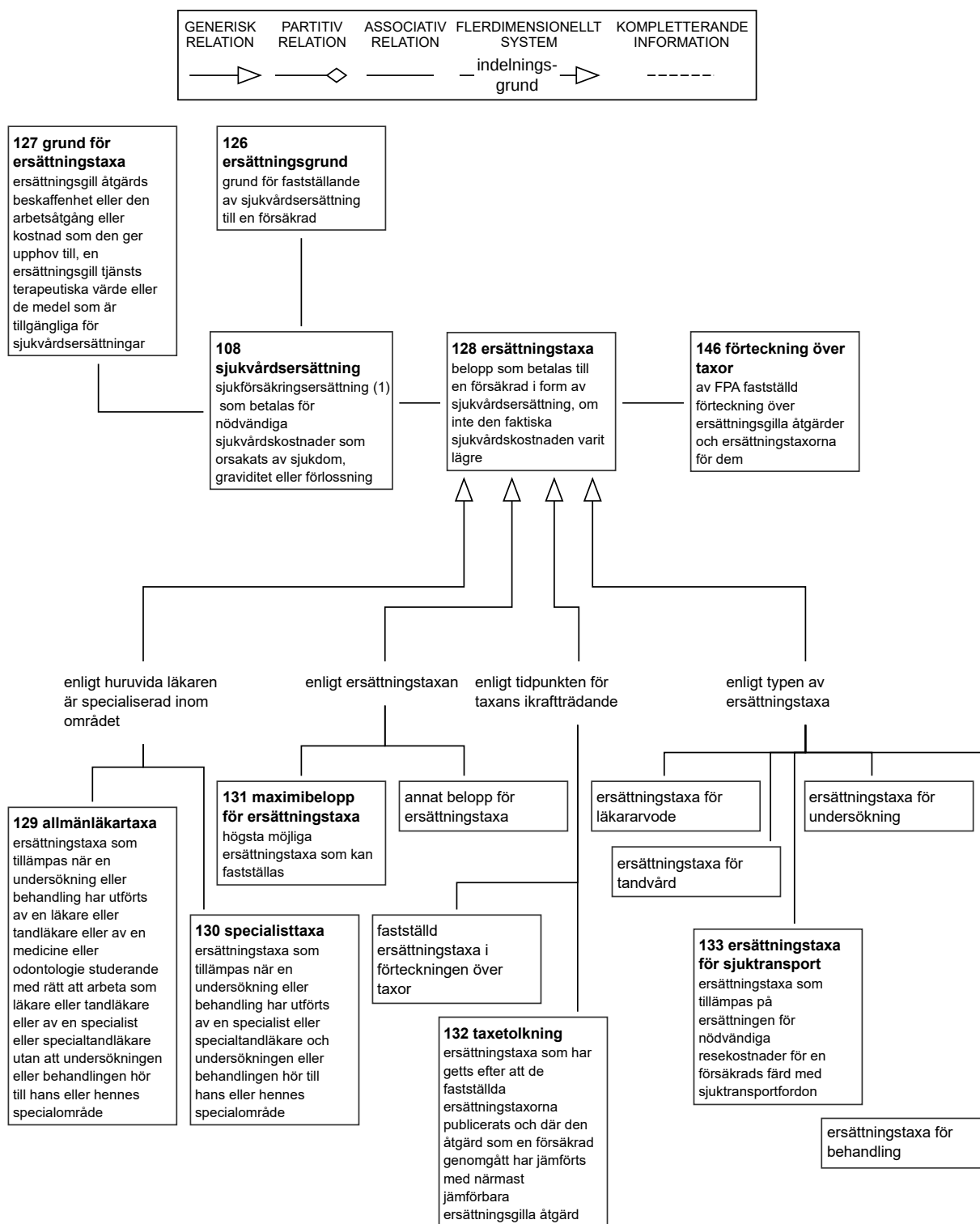
anmärkning

Den försäkrade kan påvisa behovet av taxitransport genom till exempel ett **läkarintyg**.

Från och med 1.7.2018 är **ersättningsgrunden** för taxiresor som ersätts med stöd av sjukförsäkringslagen (1224/2004) det maximipris som FPA avtalat om med serviceproducenten.

Käsitekaavio 10. Korvaustaksat.

Begreppsdiagram 10. Ersättningstaxor.

135

lääkäripalkkiotaksa

sv arvodestaxa för läkare; läkararvodestaxa

määritelmä

lääkäriin toimenpidetaksan ja *lääkäriin vastaanottopalkkiotaksan* muodostama taksakokonaisuus

huomautus

Yksittäistä lääkäripalkkiotaksaan kuuluvaa *korvaustaksaa* voidaan kutsua lääkäripalkkion korvaustaksaksi. Se voi olla joko *yleislääkäritaksa* tai *erikoislääkäritaksa*.

definition

helhet som består av *åtgärdstaxan för läkare* och *mottagningsarvodestaxan för läkare*

anmärkning

En enskild *ersättningstaxa* i arvodestaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkararvode. Den kan vara antingen en *allmänläkartaxa* eller en *specialisttaxa*.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

136

lääkäriin toimenpidetaksa; toimenpidetaksa

sv åtgärdstaxa för läkare; läkares åtgärdstaxa; åtgärdstaxa

määritelmä

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkäreiden tai lääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen opiskelijoiden suorittamien toimenpiteiden korvaamiseen

huomautus

Lääkäriin toimenpidetaksan lisäksi samaan käyntiin ei voida soveltaa *lääkäriin vastaanottopalkkiotaksaa*.

Lääkäriin toimenpidetaksaan kuuluvan *korvaustaksan enimmäismäärä* on 280,03 euroa. Jos *taksaluettelossa* mainitun korkeimman taksan mukaisen toimenpiteen suorittaminen sen laadun ja vaikeusasteen johdosta kestää huomattavasti normaalia kauemmin, korotetaan taksaa tältä osin 50 prosentilla.

Yksittäistä lääkäriin toimenpidetaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua lääkäriin toimenpiteen korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när åtgärder som vidtagits av läkare eller av medicine studerande med rätt att arbeta som läkare ersätts

anmärkning

På ett och samma besök går det inte att förutom åtgärdstaxan för läkare tillämpa också *mottagningsarvodestaxan för läkare*.

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i åtgärdstaxan för läkare är 280,03 euro. Om en åtgärd i enlighet med den högsta taxan i *förteckningen över taxor* på grund av sin art eller svårighetsgrad kräver betydligt mer tid än normalt, höjs taxan till denna del med 50 procent.

En enskild ersättningstaxa i åtgärdstaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkaråtgärd.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

137

lääkäriin vastaanottopalkkiotaksa; vastaanottopalkkiotaksa

sv mottagningsarvodestaxa för läkare; läkares mottagningsarvodestaxa; mottagningsarvodestaxa
määritelmä

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkärin tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen opiskelijoiden vastaanottoon käyttämän ajan korvaamiseen

huomautus

Lääkäriin vastaanottopalkkiotaksaan sisältyvät myös vastaanoton yhteydessä suoritettut pientoimenpiteet, joista ei makseta erikseen *sairaanhoitokorvausta (1)*.

Lääkäriin vastaanottopalkkiotaksaan kuuluvan *korvaustaksan enimmäismäärä* on 35,32 euroa.

Yksittäistä lääkärin vastaanottopalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua lääkärin vastaanottopalkkion korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när den tid som läkare eller medicine studerande med rätt att arbeta som läkare har använt till mottagning ersätts

anmärkning

I mottagningsarvodestaxan för läkare ingår också mindre åtgärder som vidtagits i samband med mottagningen och för vilka separat *sjukvårdersättning* inte betalas.

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i mottagningsarvodestaxan för läkare är 35,32 euro.

En enskild ersättningstaxa i mottagningsarvodestaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkares mottagningsarvode.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

138

hammashoidon taksa

sv tandvårdstaxa

määritelmä

hammaslääkäripalkkiotaksan, rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksan ja suuhygienistinpalkkiotaksan muodostama taksakokonaisuus

huomautus

Yksittäistä hammashoidon taksaan kuuluvaa *korvaustaksaa* voidaan kutsua hammashoidon korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av *arvodestaxan för tandläkare, taxan för protetiska åtgärder för frontveteraner* och *arvodestaxan för munhygienister*

anmärkning

En enskild *ersättningstaxa* i tandvårdstaxan kan kallas ersättningstaxa för tandvård.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

139

hammaslääkäripalkkiotaksa

sv arvodestaxa för tandläkare; tandläkararvodestaxa

määritelmä

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan hammaslääkärien tai hammaslääkärien tehtävässä toimimaan oikeutettujen hammaslääketieteen opiskelijoiden suorittaman suun ja hampaiden *tutkimuksen* ja *hoidon* korvaamiseen

huomautus

Hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvan *korvaustaksan enimmäismäärä* on 323 euroa. Jos *taksaluettelossa* mainitun korkeimman taksan mukaisen toimenpiteen suorittaminen sen laadun ja vaikeusasteen johdosta kestää huomattavasti normaalia kauemmin, korotetaan taksaa tältä osin 50 prosentilla.

Suun ja hampaiden tutkimus korvataan kerran kalenterivuodessa. Oikomishoito korvataan silloin, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito.

Yksittäistä hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua hammaslääkäripalkkion korvaustaksaksi. Se voi olla joko *yleislääkäritaksa* tai *erikoislääkäritaksa*.

definition

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när *undersökning* och *behandling* av mun och tänder som utförts av tandläkare eller av odontologie studerande med rätt att arbeta som tandläkare ersätts

anmärkning

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i arvodestaxan för tandläkare är 323 euro. Om en åtgärd i enlighet med den högsta taxan i *förteckningen över taxor* på grund av sin art eller svårighetsgrad kräver betydligt mer tid än normalt, höjs taxan till denna del med 50 procent.

Undersökning av mun och tänder ersätts en gång per kalenderår. Tandreglering ersätts när det är fråga om vård som är nödvändig för behandlingen av någon annan sjukdom än en tandsjukdom.

En enskild ersättningstaxa i arvodestaxan för tandläkare kan kallas ersättningstaxa för tandläkararvode. Den kan vara antingen en *allmänläkartaxa* eller en *specialisttaxa*.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

140

rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksa; veteraanitaksa

sv taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner; veterantaxa

maaritelma

[korvaustaksojen](#) muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan rintamaveteraanien ja miinanraivaajien hammasproteesien korvaamiseen sekä suun ja hampaiden [tutkimuksen](#) ja ehkäisevän hoidon korvaamiseen

huomautus

Rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta annetun lain (678/1992) mukaan henkilöllä, jolla on suomalainen rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus, on oikeus saada [sairaanhoitokorvausta](#) (1) hammasproteeeseista. Oikeus sairaanhoitokorvaukseen (1) hammasproteeeseista on myös miinanraivaajilla, joilla on Sota-arkiston tunnus (todistus osallistumisesta Puolustusvoimien alaisena miinanraivaustehtaviin vuosina 1945–1952).

Yksittäistä rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua rintamaveteraanien protetiikan toimenpiteen korvaustaksaksi tai veteraanitaksan korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av [ersättningstaxor](#) och som tillämpas i fråga om frontveteraner och minröjare när tandproteser samt [undersökning](#) och förebyggande vård av mun och tänder ersätts

anmärkning

Enligt lagen om anordnande av och ersättning för tandvården för frontveteraner (678/1992) ar personer som innehar finskt frontmannatecken, fronttjansttecken, fronttecken eller veterantecken berättigade till [sjukvårdsersättning](#) för tandproteser. Berättigade till sjukvårdsersättning för tandproteser ar också minröjare som har intyg från Krigsarkivet över att de deltagit i försvarsmaktens minrojningsuppdrag åren 1945–1952.

En enskild ersättningstaxa i taxan för protetiska åtgärder för frontveteraner kan kallas ersättningstaxa för protetisk åtgärd för frontveteraner eller ersättningstaxa i veterantaxan.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

141

suuhygienistinpalkkiotaksa

sv arvodestaxa för munhygienister

hellre än: taxa för munhygienistarvode

maaritelma

[korvaustaksojen](#) muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan suuhygienistien suorittaman suun ja hampaiden [tutkimuksen](#) ja [hoidon](#) korvaamiseen

huomautus

Suuhygienistinpalkkiotaksan toimenpiteiden taksoja vahvistettaessa perusteena kaytetaan enintaan 80 euron maaraa.

Suuhygienistin tekemä suun ja hampaiden [terveystarkastus](#) korvataan kerran kalenterivuodessa.

Yksittäistä suuhygienistinpalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua suuhygienistinpalkkion korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av [ersättningstaxor](#) och som tillämpas när [undersökning](#) och [behandling](#) av mun och tänder som utförts av munhygienist ersätts

anmärkning

Vid fastställandet av munhygienisters atgardstaxor används ett belopp på högst 80 euro som grund.

En sådan granskning av munnens och tändernas hälsotillstånd som utförs av en munhygienist ersätts en gång per kalenderår.

En enskild ersättningstaxa i arvodestaxan för munhygienister kan kallas ersättningstaxa för munhygienistarvode.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

142

tutkimuksen ja hoidon taksa

sv taxa för undersökning och behandling
hellre än: ersättningstaxa för undersökning och vård

määritelmä

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkärien, hammaslääkärien tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijoiden määräämän *tutkimuksen* ja *hoidon* korvaamiseen

huomautus

Tutkimuksen ja hoidon taksoja ovat laboratoriotutkimusten, sairaanhoitotoimenpiteiden, radiologisten tutkimusten ja toimenpiteiden, säde- ja sytostaattihoidon, fysioterapian ja psykologin suorittamien tutkimusten taksat.

Yksittäistä tutkimuksen ja hoidon taksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua tutkimuksen korvaustaksaksi tai hoidon korvaustaksaksi.

definition

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när *undersökning* och *behandling* som föreskrivits av läkare eller tandläkare eller av medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare ersätts

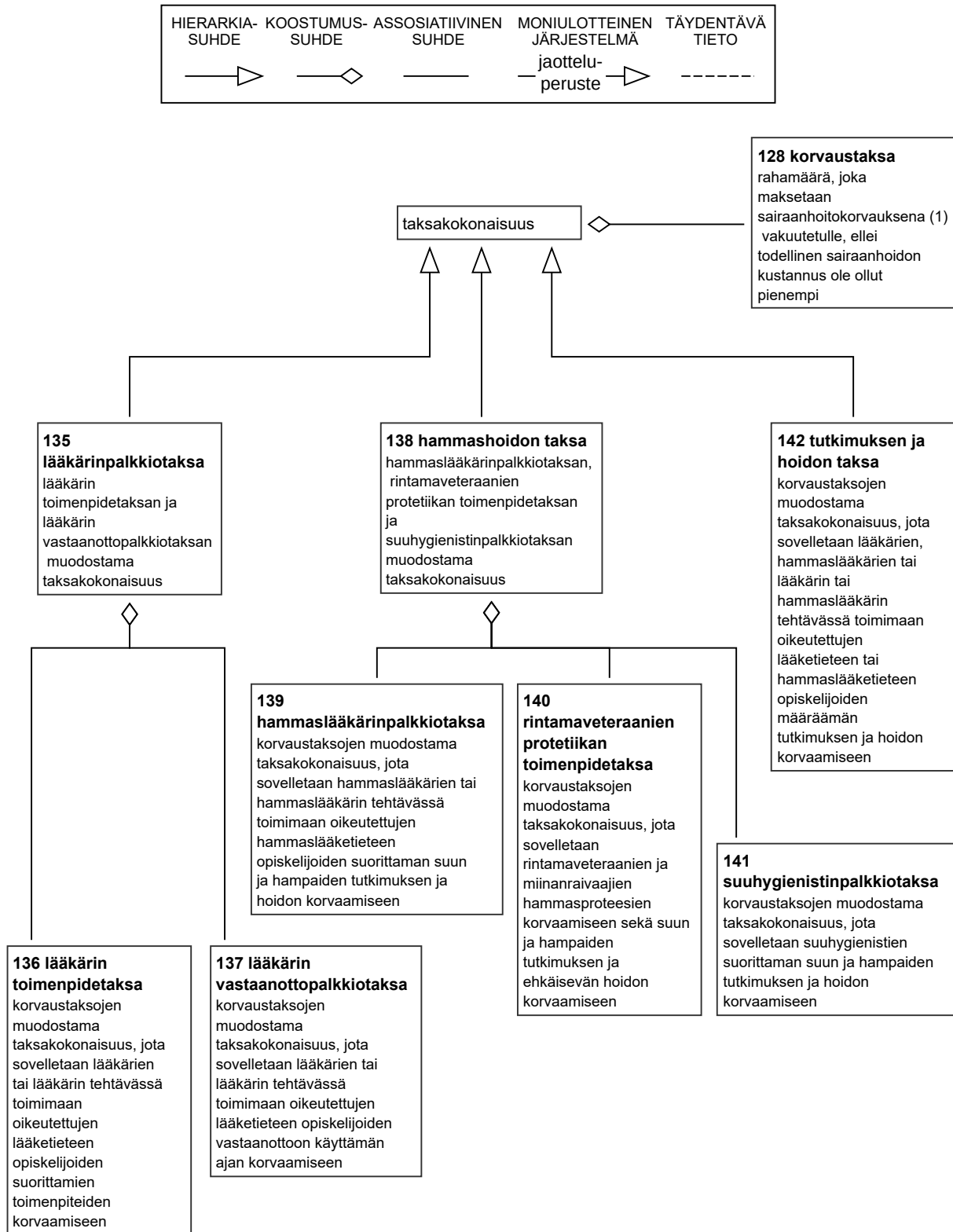
anmärkning

Taxor för undersökning och behandling är taxor för laboratorieundersökningar, sjukvårdsåtgärder, radiologiska undersökningar och åtgärder, strål- och cytostatbehandling, fysioterapi och sådana undersökningar som utförs av psykologer.

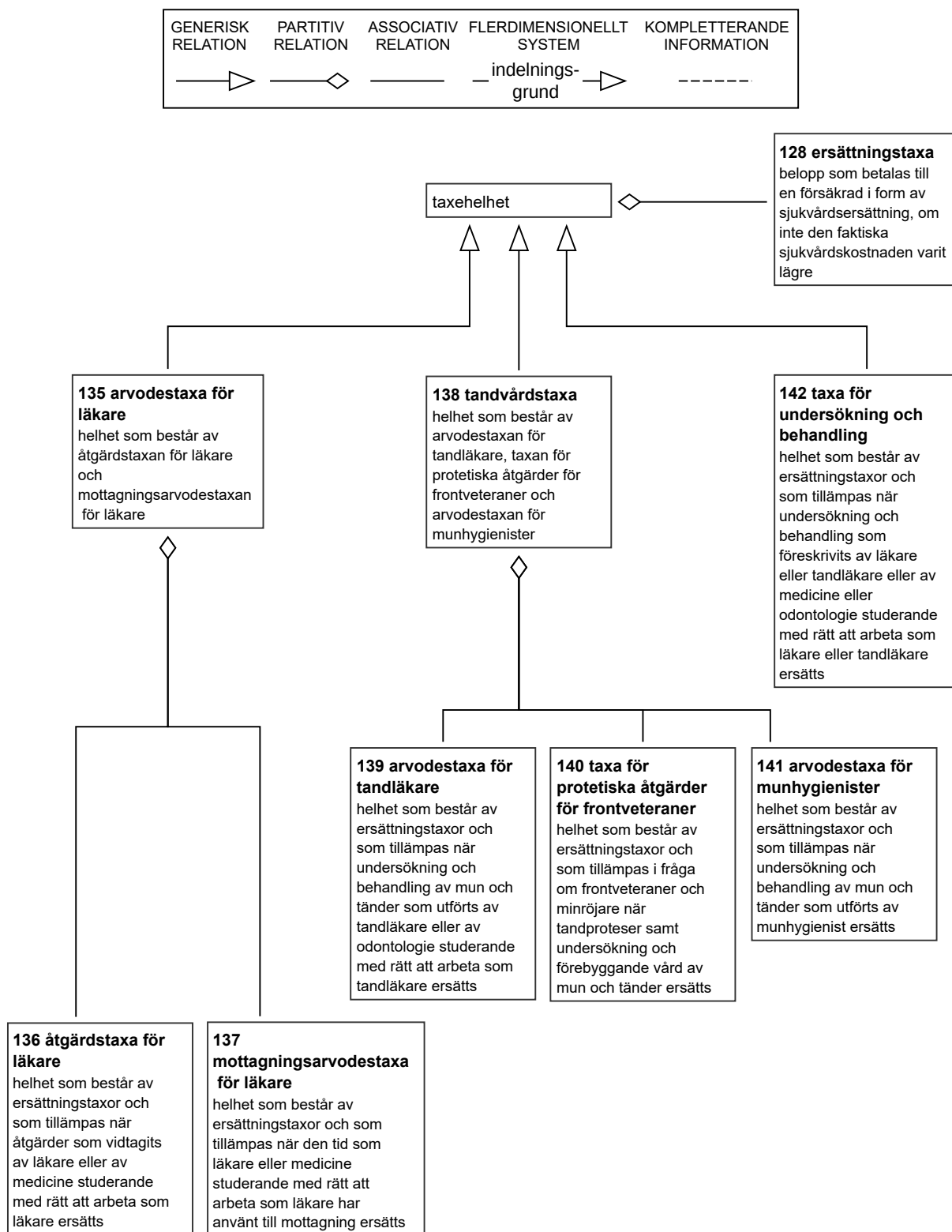
En enskild ersättningstaxa i taxan för undersökning och behandling kan kallas ersättningstaxa för undersökning eller ersättningstaxa för behandling.

Käsitekaavio: [Taksakokonaisuudet](#)

Begreppsdiagram: [Taxehelheter](#)

Käsitekaavio 11. Taksakokonaisuudet.

Begreppsdiagram 11. Taxehelheter.

143

erikoislääkärikorotus

sv specialistförhöjning; specialisttillägg *n*

määritelmä

lääkäripalkkiotaksaan kuuluvan **korvaustaksan** korotus, jota sovelletaan, jos **tutkimuksen** on tehnyt tai **hoidon** on antanut erikoislääkäri ja tutkimus tai hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

huomautus

Erikoislääkärikorotuksella lääkäripalkkiotaksan mukaisia euromääriä korotetaan 50 prosentilla. Kun **yleislääkäritaksaan** lisätään erikoislääkärikorotus, saadaan **erikoislääkäritaksa**.

definition

sådan höjning av en **ersättningstaxa** i **arvodestaxan för läkare** som tillämpas om **undersökningen** eller **behandlingen** utförts av en specialist till vars specialområde undersökningen eller behandlingen hör

anmärkning

Genom specialistförhöjningen höjs beloppen i arvodestaxan för läkare med 50 procent. När specialistförhöjningen läggs till en **allmänläkartaxa** fås en **specialisttaxa**.

144

erikoishammaslääkärikorotus

sv specialtandläkarförhöjning; specialtandläkartillägg *n*

määritelmä

hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvan **korvaustaksan** korotus, jota sovelletaan, jos **tutkimuksen** on tehnyt tai **hoidon** on antanut erikoishammaslääkäri ja tutkimus tai hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

huomautus

Erikoishammaslääkärikorotuksella hammaslääkäripalkkiotaksan mukaisia euromääriä korotetaan 30 prosentilla. Kun **yleislääkäritaksaan** lisätään erikoishammaslääkärikorotus, saadaan **erikoislääkäritaksa**.

definition

sådan höjning av en **ersättningstaxa** i **arvodestaxan för tandläkare** som tillämpas om **undersökningen** eller **behandlingen** utförts av en specialtandläkare till vars specialområde undersökningen eller behandlingen hör

anmärkning

Genom specialtandläkarförhöjningen höjs beloppen i arvodestaxan för tandläkare med 30 procent. När specialtandläkarförhöjningen läggs till en **allmänläkartaxa** fås en **specialisttaxa**.

145

käyntiaikakorotus

mieluummin kuin: aikakorotus

sv förhöjning på grund av besökstid; tillägg *n* på grund av besökstid

määritelmä

lääkäripalkkiotaksaan ja **hammashoidon taksaan** kuuluvan **korvaustaksan** korotus, jota sovelletaan, jos **tutkimus** on tehty tai **hoito** on annettu tietyinä viikonpäivinä tai tiettyyn kellonaikaan

huomautus

Korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1336/2004) mukaan lääkäripalkkiotaksassa ja hammashoidon taksasssa tarkoitettuja euromääriä voidaan korottaa enintään sadalla prosentilla, kun tutkimus on suoritettu tai hoito on annettu arkipäivänä kello 21.00–7.00, lauantaina tai pyhäpäivän aattona kello 18.00 jälkeen tai sunnuntaina tai muuna pyhäpäivänä.

Käyntiaikakorotusta ei sovelleta **tutkimuksen ja hoidon taksaan** kuuluviin korvaustaksoihin, **lääkärintodistuksen** antamiseen tai **lääkemääräyksen** uusimiseen.

definition

sådan höjning av en **ersättningstaxa** i **arvodestaxan för läkare** eller **tandvårdstaxan** som tillämpas om **undersökningen** eller **behandlingen** utförts en viss veckodag eller ett visst klockslag

anmärkning

Enligt statsrådets förordning om **grunderna för ersättningstaxorna** (1336/2004) kan beloppen i arvodestaxan för läkare och tandvårdstaxan höjas med högst 100 procent om undersökningen eller behandlingen utförts en vardag klockan 21.00–7.00, en lördag eller dagen före en helgdag efter klockan 18 eller en söndag eller en annan helgdag.

Förhöjning på grund av besökstid tillämpas inte på ersättningstaxorna i **taxan för undersökning och behandling**, utfärdande av **läkarintyg** och förnyande av **recept**.

146

taksaluettelo

sv förteckning över taxor; taxeförteckning

määritelmä

Kelan vahvistama luettelo *korvattavista toimenpiteistä* ja niiden *korvaustaksoista*

huomautus

Taksaluettelo sisältää korvaustaksan koodin, toimenpiteen tai tapahtuman nimen ja mahdollisen lyhenteen sekä korvaustaksan. *Lääkäripalkkiotaksan* korvaustaksoista on ilmoitettu sekä *yleisettä erikoislääkäritaksa*.

Taksaluettelon vahvistamisen jälkeen Kela voi lisätä siihen *taksatulkintoja*.

definition

av FPA fastställd förteckning över *ersättningsgilla åtgärder* och *ersättningstaxorna* för dem

anmärkning

Förteckningen över taxor innehåller ersättningstaxans kod, åtgärdens eller händelsens benämning och eventuella förkortning samt ersättningstaxan. För ersättningstaxorna i *arvode taxan för läkare* har både en *allmänläkartaxa* och en *specialisttaxa* uppgetts.

Efter att förteckningen över taxor fastställts kan FPA komplettera den med *taxetolkningar*.

Käsittekaavio: [Korvaustaksat](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningstaxor](#)

3 Lääkkeet ja lääkekorvaukset

Läkemedel och läkemedelsersättningar

3.1 Lääkkeet ja muut korvattavat valmisteet

Läkemedel och andra ersättningsgilla preparat

147

lääke

sv läkemedel *n* (1); medicin

määritelmä

aine tai valmiste, jonka tarkoituksena on parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita tai jota käytetään terveydentilan tai sairauden syyn selvittämiseen

huomautus

Lääkelaissa (395/1987) lääkkeellä tarkoitetaan valmistetta tai ainetta, jonka tarkoituksena on sisäisesti tai ulkoisesti käytettynä parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita ihmisessä tai eläimessä. Lääkkeeksi katsotaan myös sisäisesti tai ulkoisesti käytettävä aine tai aineiden yhdistelmä, jota voidaan käyttää ihmisen tai eläimen elintoimintojen palauttamiseksi, korjaamiseksi tai muuttamiseksi farmakologisen, immunologisen tai metabolisen vaikutuksen avulla taikka terveydentilan tai sairauden syyn selvittämiseksi.

definition

ämne eller preparat vars ändamål är att bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom eller utröna hälsotillståndet eller sjukdomsorsaken

anmärkning

I läkemedelslagen (395/1987) avses med läkemedel (1) ett preparat eller ämne vars ändamål är att vid invärtes eller utvärtes bruk bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom hos människor eller djur. Som läkemedel (1) betraktas också ett sådant ämne eller en sådan kombination av ämnen för invärtes eller utvärtes bruk som kan användas för att genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner eller utröna hälsotillståndet eller sjukdomsorsaker hos människor eller djur.

Käsitekaaviot: [Lääkkeet](#), [Lääkekorvaukset](#) ja [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#), [Läkemedelsersättningar](#) och [Recept](#)

148

lääkeaine

sv läkemedelssubstans; läkemedel *n* (2)

määritelmä

tieteellisin menetelmin yksityiskohtaisesti määritelty elimistöön vaikuttava aine, jota käytetään [lääkevalmistein](#) valmistuksessa tai [lääkkeenä](#) sellaisenaan

definition

genom vetenskapliga metoder i detalj definierat, på organismen inverkande ämne som används vid tillverkning av [läkemedelspreparat](#) eller i oförändrad form såsom [läkemedel](#) (1)

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

149

lääkemuoto

sv läkemedelsform

määritelmä

annostelumuoto, jossa *lääke* myydään

huomautus

Lääkemuotoja ovat esimerkiksi tabletti, jauhe, voide ja neste.

definition

beredningsform som ett *läkemedel* (1) föreligger i

anmärkning

Läkemedelsformer är till exempel tablett, pulver, salva och vätska.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

150

lääkevalmiste

sv läkemedelspreparat *n*; medicinskt preparat *n*

määritelmä

lääkelain mukaisesti valmistettu tai maahantuotu *lääke*, jota myydään tai muutoin luovutetaan kulutukseen myyntipakkauksessa

huomautus

Lääkelaissa (395/1987) lääkevalmisteella tarkoitetaan lääkettä, joka on valmistettu tai maahantuotu lääkelain mukaisesti, joka on tarkoitettu lääkkeenä käytettäväksi ja jota myydään tai muutoin kulutukseen luovutetaan myyntipakkauksessa. Lääkevalmisteeksi katsotaan myös ihmisestä peräisin oleva veriplasma, jonka valmistuksessa käytetään teollista prosessia.

Lääkevalmiste koostuu yhdestä tai useammasta *lääkeaineesta*. Lisäksi lääkevalmisteessa voi olla farmaseuttisia apuaineita.

definition

läkemedel (1) som tillverkats eller importerats i enlighet med läkemedelslagen och säljs eller på annat sätt överläts till förbrukning i säljförpackning

anmärkning

I läkemedelslagen (395/1987) avses med läkemedelspreparat ett läkemedel (1) som tillverkats eller importerats i enlighet med läkemedelslagen, är avsett att användas som läkemedel (1) och säljs eller på annat sätt överläts till förbrukning i säljförpackning. Som läkemedelspreparat betraktas också blodplasma av humant ursprung som framställs i en industriell process.

Ett läkemedelspreparat består av en eller flera *läkemedelssubstanser*. Det kan dessutom innehålla farmaceutiska hjälpämnen.

Käsitekaaviot: [Lääkkeet](#) ja [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#) och [Läkemedelspreparat](#)

151

korvattava lääke

sv ersättningsgillt läkemedel *n* /FI/; förmånsberättigat läkemedel *n* /SE/

määritelmä

lääkkeen määräjän sairauden hoitoon määräämä *lääke*, jolle on hyväksytty *korvattavuus*

huomautus

Korvattava lääke voi olla *perus-* tai *erityiskorvattava lääke*.

Perinteiset kasvirohdosvalmisteet ja homeopaattiset valmisteet eivät ole korvattavia lääkkeitä.

definition

läkemedel (1) som en *läkemedelsförskrivare* förskrivit för behandling av sjukdom och som godkänts som *ersättningsgillt*

anmärkning

Ett ersättningsgillt läkemedel kan vara ett *grund-* eller *specialersättningsgillt läkemedel*.

Traditionella växtbaserade preparat och homeopatiska preparat är inte ersättningsgilla läkemedel.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

122

152

rajoitetusti korvattava lääke

sv begränsat ersättningsgillt läkemedel *n*

määritelmä

korvattava lääke, jonka kustannuksia korvataan vain silloin, kun sitä käytetään lääkkeiden hintalautakunnan määrittelemän **erityisen käyttöaiheen** mukaisesti

huomautus

Kela voi tarkemmin päättää tarvittavista **erillisselvityksistä** ja niistä lääketieteellisistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta rajoitetusti korvattavan lääkkeen korvaaminen **vakuutetulle** on lääketieteellisesti perusteltua.

Sekä **perus-** että **erityiskorvattavat lääkkeet** voivat olla rajoitetusti korvattavia.

definition

ersättningsgillt läkemedel vars kostnader ersätts bara när det används i enlighet med den **särskilda indikation** som läkemedelsprisenämnden har fastställt

anmärkning

FPA kan besluta närmare om vilka **särskilda utredningar** som behövs och vilka medicinska villkor som ska uppfyllas för att ersättning till en **försäkrad** för ett begränsat ersättningsgillt läkemedel ska vara medicinskt motiverad.

Både **grund-** och **specialersättningsgilla läkemedel** kan vara begränsat ersättningsgilla.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

153

peruskorvattava lääke

sv grundersättningsgillt läkemedel *n*

määritelmä

korvattava lääke, josta maksetaan **peruskorvausta**

huomautus

Peruskorvattavan lääkkeen korvaus on 40 prosenttia lääkkeen hinnasta tai **viitehinnasta**.

definition

ersättningsgillt läkemedel som **grundersättning** betalas för

anmärkning

Ersättningen för grundersättningsgilla läkemedel är 40 procent av läkemedlets pris eller av **referenspriset**.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

154

erityiskorvattava lääke

sv specialersättningsgillt läkemedel *n*

määritelmä

korvattava lääke, josta maksetaan **erityiskorvausta**

huomautus

Eryityiskorvattavan lääkkeen korvaus voi olla joko 65 tai 100 prosenttia lääkkeen hinnasta tai **viitehinnasta**, ks. **alempi** ja **ylempi erityiskorvaus**. Jos korvaus on 100 prosenttia, korvaus maksetaan **lääkekohtaisen omavastuun** ylittävältä osalta lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta.

definition

ersättningsgillt läkemedel som **specialersättning** betalas för

anmärkning

Ersättningen för specialersättningsgilla läkemedel kan vara antingen 65 eller 100 procent av läkemedlets pris eller av **referenspriset**, se **lägre** och **högre specialersättning**. Om ersättningen är 100 procent betalas den för den del av läkemedlets pris eller av referenspriset som överstiger den **läkemedelsspecifika självriskandelen**.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

155

reseptilääke

sv receptbelagt läkemedel *n*

määritelmä

lääke, joka saadaan luovuttaa apteekista vain **lääkemääräyksen** perusteella

definition

läkemedel (1) som får lämnas ut från apotek bara mot **recept**

Käsittekaavio: **Lääkkeet**

Begreppsdiagram: **Läkemedel**

156

itsehoitolääke

mieluummin kuin: käsikauppalääke

sv egenvårdsläkemedel *n*; receptfritt läkemedel *n*

määritelmä

lääke, jota saadaan myydä ilman **lääkemääräystä**

definition

läkemedel (1) som får säljas utan **recept**

Käsittekaavio: **Lääkkeet**

Begreppsdiagram: **Läkemedel**

157

annosjaeltu lääke

sv dosdispenserat läkemedel *n*

määritelmä

asiakkaan säännöllisesti käyttämä tabletti- tai kapselimuotoinen **lääke**, joka toimitetaan annoskohtaisesti pakattuina lääke-erinä asiakkaalle

huomautus

Annosjaellun lääkkeen tulee soveltua annosjaeltavaksi muotonsa ja ominaisuuksiensa perusteella.

Ks. **lääkkeiden annosjaku**.

definition

läkemedel (1) i tablett- eller kapselform som kunden använder regelbundet och som expedieras till kunden i form av läkemedelssatser förpackade i doser

anmärkning

Ett dosdispenserat läkemedel ska till sin form och sina egenskaper vara sådant att det lämpar sig för dosdispensering.

Se **dosdispensering av läkemedel**.

Käsittekaavio: **Lääkkeet**

Begreppsdiagram: **Läkemedel**

158

lääkkeiden annosjakelu; annosjakelu

sv dosdispensering av läkemedel; dosdispensering

määritelmä

palvelu, jossa asiakkaalle toimitetaan tämän säännöllisesti käyttämät tabletti- ja kapselimuotoiset **lääkkeet** kerta-annoksiin jaeltuina

huomautus

Lääkkeiden annosjakelua tarjoavat apteekit ja kunnat. Kunta voi huolehtia itse lääkkeiden annosjakelusta avohuollossa oleville sosiaalihuollon asiakkaille tai ostaa lääkkeiden annosjakelun apteekilta. Apteekit perivät annosjakelupalkkion tarjoamastaan annosjakelusta. Apteekki toimittaa lääkkeet yleensä kahden viikon erissä.

Lääkkeiden annosjakelun tavoitteena on edistää järkevää lääkehoitoa ja varmistaa lääkekäytön potilasturvallisuus. Annosjakelussa mukana oleva henkilö saa oikeat lääkkeet oikea-aikaisesti eikä hänelle jää suuria määriä käyttämättömiä lääkkeitä, jos lääkitys lopetetaan tai lääkityksessä tapahtuu muutoksia.

definition

tjänst där **läkemedel (1)** i tablett- eller kapselform som kunden regelbundet använder expedieras till kunden uppdelade i engångsdoser

anmärkning

Dosdispensering av läkemedel tillhandahålls av apotek och kommuner. En kommun kan själv sköta dosdispenseringen i fråga om socialvårdsklienter inom öppenvården eller köpa dosdispenseringen av ett apotek. Apoteken tar ut ett arvode för den dosdispensering som de tillhandahåller.

I regel expedierar apoteken läkemedlen i satser som räcker för två veckors behov.

Dosdispenseringen syftar till att främja en rationell läkemedelsbehandling och att trygga patientsäkerheten i samband med användningen av läkemedel. Den som låter dosdispensera sina läkemedel får rätt läkemedel vid rätt tidpunkt, och det blir inte stora mängder läkemedel över om läkemedelsbehandlingen avslutas eller ändras.

Käsittekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

159

biologinen lääke; biolääke

sv biologiskt läkemedel *n*; biofarmaceutiskt läkemedel *n*

määritelmä

lääke, jonka vaikuttava aine on tuotettu eliöiden tai elävien solujen avulla tai eristetty biologisesta lähteestä

huomautus

Biologiset lääkkeet ovat rakenteeltaan proteiineja, kuten hormoneja (esim. insuliini diabeteksen hoitoon), kasvutekijöitä ja vasta-aineita (esim. rokotteet). Proteiinit ovat rakenteellisesti monimutkaisempia ja isompia kuin tavanomaiset kemialliset lääkeainemolekyylit, minkä vuoksi biologisten lääkkeiden valmistus on kallista.

definition

läkemedel (1) vars aktiva substans framställs med hjälp av organismer eller levande celler eller extraheras från en biologisk källa

anmärkning

De biologiska läkemedlen har en proteinstruktur, som exempelvis hormoner (till exempel insuliner för behandling av diabetes), tillväxtfaktorer och antikroppar (till exempel vacciner). Proteinerna har en mer komplicerad struktur och är större än ordinära kemiska läkemedelsmolekyler. Därför är det dyrt att framställa biologiska läkemedel.

Käsittekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

160

biosimilaarilääke; biosimilaari

sv biosimilar

määritelmä

biologinen lääke, joka sisältää samaa vaikuttavaa ainetta kuin vastaava alkuperäinen biologinen lääke ja joka on kehitetty samankaltaiseksi ja vertailukelpoiseksi sen kanssa

huomautus

Biosimilaarilääke sisältää samaa vaikuttavaa ainetta kuin alkuperäinen biologinen lääke, mutta sen eri versiota. Biosimilaarilääkkeen myyntilupaa haettaessa on osoitettava, että mahdolliset eroavaisuudet biosimilaarilääkkeen ja vastaavan alkuperäisen biologisen lääkkeen välillä eivät vaikuta biosimilaarilääkkeen tehoon tai turvallisuuteen.

definition

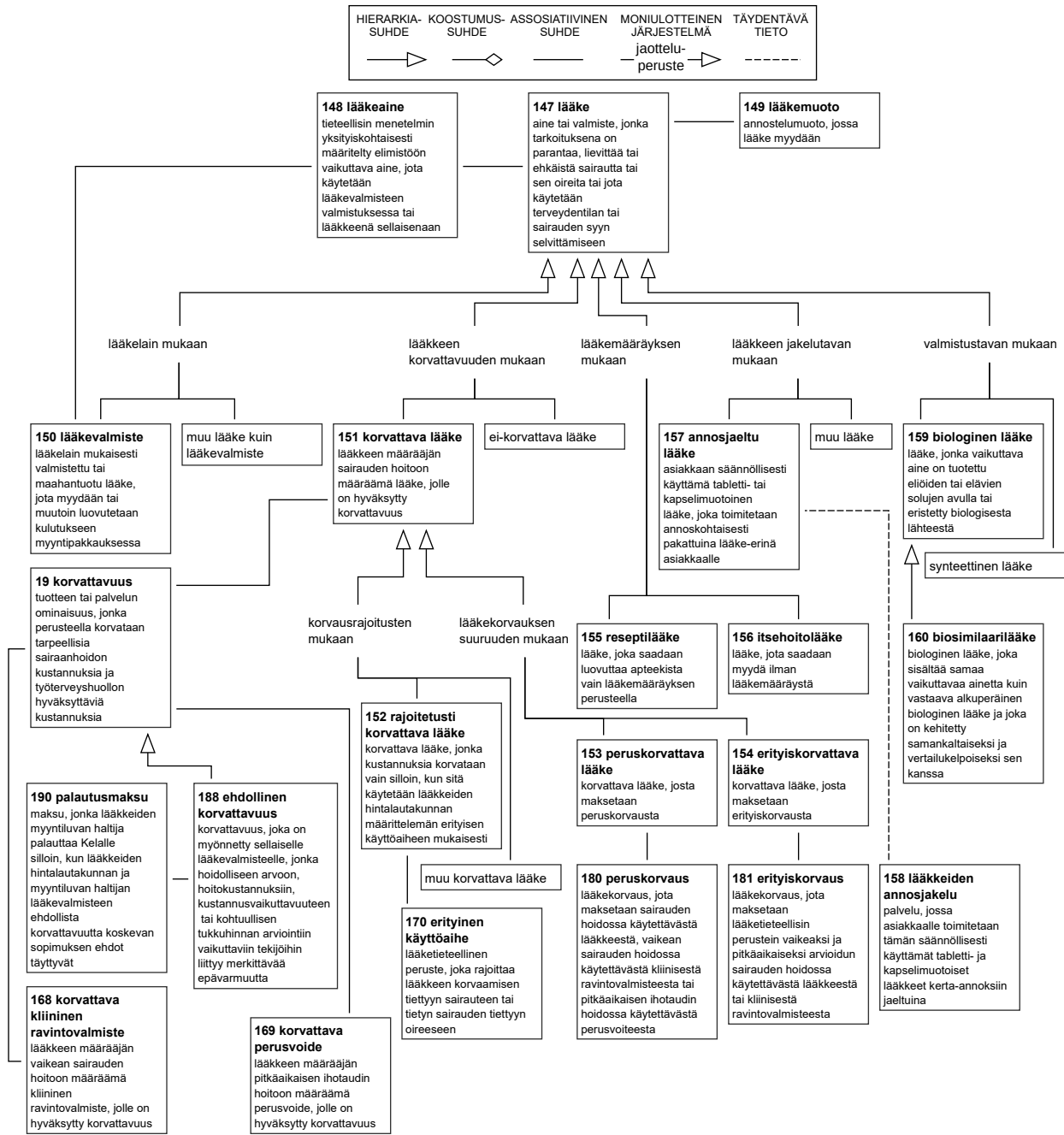
biologiskt läkemedel som innehåller samma aktiva substans som motsvarande ursprungliga biologiska läkemedel och har utvecklats till att vara likartat och jämförbart med det

anmärkning

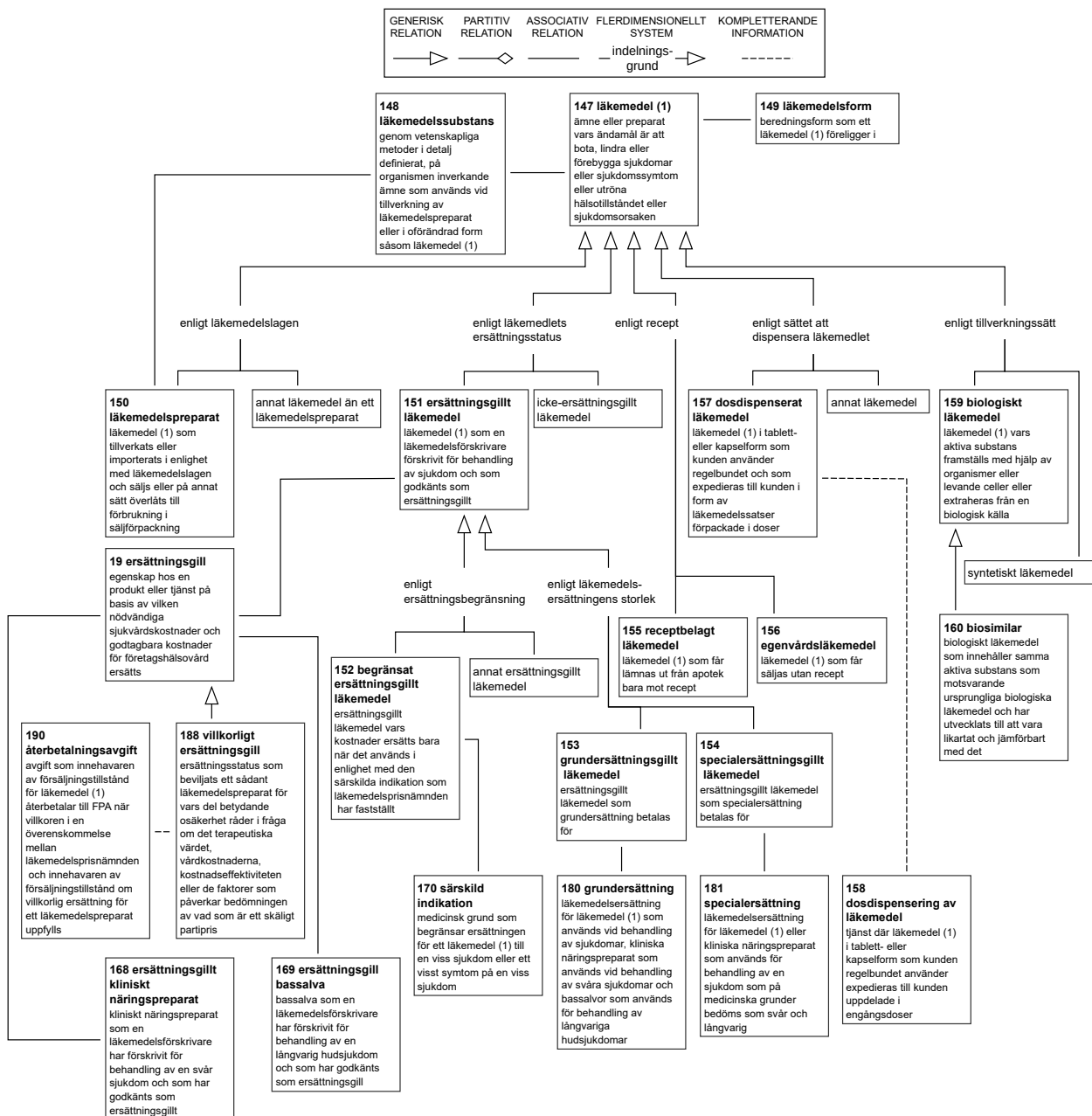
En biosimilar innehåller en version av samma aktiva substans som det ursprungliga biologiska läkemedlet. I samband med ansökan om försäljningstillstånd för en biosimilar ska den sökande bevisa att de eventuella skillnaderna mellan biosimilaren och det motsvarande ursprungliga biologiska läkemedlet inte påverkar biosimilarens effekt eller säkerhet.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

Käsittekaavio 12. Lääkkeet.

Begreppsdiagram 12. Läkemedel.

161

alkuperäisvalmiste; alkuperäinen lääkevalmiste

mieluummin kuin: alkuperäislääke

sv originalpreparat *n*

määritelmä

vaikuttavan *lääkeaineen* kehittäjän tai tämän oikeuttaman tahon markkinoille tuoma *lääkevalmiste*

huomautus

Vrt. *rinnakkaisvalmiste*.

definition

läkemedelspreparat som den som utvecklats en aktiv *läkemedelssubstans* eller någon som denne bemyndigat har lanserat på marknaden

anmärkning

Jfr *synonympreparat*.

Käsitemaavio: *Lääkevalmisteet*

Begreppsdiagram: *Läkemedelspreparat*

162

rinnakkaisvalmiste

mieluummin kuin: rinnakkaislääke; geneerinen valmiste; geneerinen lääke
ei: kopiolääke

sv synonympreparat *n*
inte: generiskt läkemedel *n*; generikum *n*

määritelmä

alkuperäisvalmisteen patenttisuojan rauettua markkinoille tuotu *lääkevalmiste*, joka sisältää samaa vaikuttavaa *lääkeainetta* kuin vastaava alkuperäisvalmiste ja jonka vahvuus ja *lääkemuo*to ovat samat kuin alkuperäisvalmisteesa

huomautus

Rinnakkaisvalmisteen apuaineissa ja tekotavassa voi olla eroja alkuperäisvalmisteeseen verrattuna. Biologinen samanarvoisuus alkuperäisvalmisteen kanssa on osoitettu.

Kun alkuperäisvalmisteen patentti raukeaa, markkinoille tulee usein rinnakkaisvalmisteita.

definition

läkemedelspreparat som introduceras på marknaden efter att patentskyddet för *originalpreparatet* förfallit och som innehåller samma aktiva *läkemedelssubstans* som motsvarande originalpreparat och vars styrka och *läkemedelsform* är desamma som originalpreparatets

anmärkning

Hjälpämnen i och tillverkningsmetoden för ett synonympreparat kan skilja sig från originalpreparatet. Bioekvivalensen med originalpreparatet har visats.

När patentet för ett originalpreparat förfaller dyker synonympreparat ofta upp på marknaden.

Käsitekaavio: [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#)

163

suoratuontivalmiste; suoratuotu lääkevalmiste

sv direktimporterat preparat *n*

määritelmä

lääkevalmiste, jota tuo maahan Suomessa kaupan olevan lääkevalmisteen myyntiluvan haltija tai tämän valmisteen maahantuontiin valtuuttama edustaja

huomautus

Suoratuontivalmisteella on joko Euroopan komission tai Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean myöntämä myyntilupa.

Vrt. *rinnakkaistuontivalmiste* ja *rinnakkaisjakeluvalmiste*.

definition

läkemedelspreparat som importerar av innehavaren av försäljningstillståndet för ett preparat som redan finns i handeln i Finland eller av en representant som av denna bemyndigats att importera preparatet

anmärkning

Direktimporterade preparat har försäljningstillstånd som antingen Europeiska kommissionen eller Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har beviljat.

Jfr *parallellimporterat preparat* och *parallelldistribuerat preparat*.

Käsitekaavio: [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#)

164

rinnakkaistuontivalmiste; rinnakkaistuotu lääkevalmiste

sv parallellimporterat preparat *n*

määritelmä

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean myöntämän myyntiluvan saanut [lääkevalmiste](#), jota tuo maahan sellainen taho, joka ei ole Suomessa kaupan olevan lääkevalmisteen myyntiluvan haltija eikä tämän valmisteen maahantuontiin valtuuttama edustaja

huomautus

Rinnakkaistuoja hankkii rinnakkaistuontivalmisteet toisesta EU- tai Eta-maasta, pakkaa tai pakkauttaa ne uudelleen ja tuo Suomen markkinoille.

Rinnakkaistuontivalmisteet vastaavat yleensä täysin Suomessa markkinoilla olevia [suoratuontivalmisteita](#), mutta niissä saattaa olla pieniä eroja esimerkiksi apuaineiden määrissä.

Rinnakkaistuontivalmistetta voidaan myydä samalla tai eri nimellä kuin suoratuontivalmistetta.

Vrt. [rinnakkaisjakeluvalmiste](#).

definition

[läkemedelspreparat](#) som har ett av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea beviljat försäljningstillstånd och som importeras av någon annan än innehavaren av försäljningstillståndet för det preparat som redan finns i handeln i Finland eller en representant som av denna bemyndigats att importera preparatet

anmärkning

Parallellimportören anskaffar parallellimporterade preparat från ett annat EU-land eller från ett EES-land samt ompackar det eller låter det ompackas och för ut preparatet i handeln i Finland.

Parallellimporterade preparat motsvarar i allmänhet fullt ut [direktimporterade preparat](#) som finns på marknaden i Finland, men små skillnader kan förekomma i fråga om exempelvis mängderna av hjälpämnen.

Ett parallellimporterat preparat kan säljas under samma namn som det direktimporterade preparatet eller under annat namn.

Jfr [paralleldistribuerat preparat](#).

Käsittekaavio: [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#)

165

rinnakkaisjakeluvalmiste; rinnakkaisjaeltu lääkevalmiste

sv paralleldistribuerat preparat *n*

määritelmä

Euroopan komission myöntämän myyntiluvan saanut [lääkevalmiste](#), jota tuo maahan sellainen tahon, joka ei ole Suomessa kaupan olevan lääkevalmisteen myyntiluvan haltija eikä tämän valmisteen maahantuontiin valtuuttama edustaja

huomautus

Rinnakkaisjakelija hankkii rinnakkaisjakeluvalmisteet toisesta EU- tai Eta-maasta, pakkaa tai pakkauttaa ne uudelleen ja tuo Suomen markkinoille.

Rinnakkaisjakeluvalmisteet vastaavat aina täysin Suomessa markkinoilla olevia [suoratuontivalmisteita](#), eikä niissä ole eroja esimerkiksi apuaineissa.

Rinnakkaisjakeluvalmistetta myydään samalla nimellä kuin suoratuontivalmistetta.

Vrt. [rinnakkaistuontivalmiste](#).

definition

[läkemedelspreparat](#) som har ett av Europeiska kommissionen beviljat försäljningstillstånd och som importerats av någon annan än innehavaren av försäljningstillståndet för det preparat som redan finns i handeln i Finland eller en representant som av denna bemyndigats att importera preparatet

anmärkning

Paralleldistributören anskaffar paralleldistribuerade preparat från ett annat EU-land eller från ett EES-land samt ompackar dem eller låter dem ompackas och för ut dem i handeln i Finland.

Paralleldistribuerade preparat motsvarar alltid fullt ut [direktimporterade preparat](#) som finns på marknaden i Finland; inga skillnader som gäller till exempel hjälpämnen förekommer.

Ett paralleldistribuerat preparat säljs under samma namn som det direktimporterade preparatet.

Jfr [parallellimporterat preparat](#).

Käsitekaavio: [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#)

166

vaihtokelpoinen lääkevalmiste

sv utbytbar läkemedelspreparat *n*

määritelmä

[lääkevalmiste](#), joka sisältää samaa vaikuttavaa [lääkeainetta](#) ja on samanvahvuinen ja biologisesti samanarvoinen kuin siihen verrattava lääkevalmiste ja jonka voi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean hyväksynnän mukaisesti vaihtaa apteekissa toiseen lääkevalmisteseen

huomautus

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea laatii luettelon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista ja julkaisee sen neljä kertaa vuodessa.

Ks. [lääkevaihto](#).

definition

[läkemedelspreparat](#) som innehåller samma aktiva [läkemedelssubstans](#) och har samma styrka som ett jämförbart läkemedelspreparat och är bioekvivalent med det och som i enlighet med ett godkännande från Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea kan bytas ut mot ett annat läkemedelspreparat på apoteket

anmärkning

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea för en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat och publicerar den fyra gånger om året.

Se [utbyte av läkemedel](#).

Käsitekaaviot: [Lääkevalmisteet](#) ja [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#) och [Utbyte av läkemedel](#)

167

erityislupavalmiste

sv preparat *n* med specialtillstånd; specialtillståndspreparat *n*

määritelmä

lääkevalmiste, jolla ei ole myyntilupaa Suomessa mutta jota voidaan määrätä potilaalle Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealta haettavalla luvalla

huomautus

Lääkelain (395/1987) mukaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi erityisistä hoidollisista tai kansanterveydellisistä syistä myöntää erityisluvan lääkevalmisteen luovuttamiseksi kulutukseen.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea voi myöntää lääkevalmisteelle myös määräaikaisen luvan, jolloin lupaa ei tarvitse hakea ja perustella joka kerta erikseen. Tällöin kyseessä on määräaikainen erityislupavalmiste.

definition

läkemedelspreparat som inte har försäljningstillstånd i Finland men kan förskrivas för en patient genom tillstånd som söks hos Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea

anmärkning

Enligt läkemedelslagen (395/1987) kan Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea av särskilda terapeutiska orsaker eller av folkhälsoskäl bevilja specialtillstånd för överlåtelse av ett läkemedelspreparat till förbrukning.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet kan också bevilja ett läkemedelspreparat tidsbegränsat tillstånd, varvid tillstånd inte behöver sökas och motiveras särskilt varje gång. Det är då fråga om ett preparat med specialtillstånd för viss tid.

Käsitekaavio: [Lääkevalmisteet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelspreparat](#)

168

korvattava kliininen ravintovalmiste

sv ersättningsgillt kliniskt näringspreparat *n*

määritelmä

lääkkeen määräjän vaikean sairauden **hoitoon** määräämä kliininen ravintovalmiste, jolle on hyväksytty **korvattavuus**

huomautus

Korvattavasta kliinisestä ravintovalmisteesta korvataan 40 tai 65 prosenttia valmisteen hinnasta.

Kela päättää niistä vaikean sairauden lääketieteellisistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta kliinisten ravintovalmisteiden korvaaminen on lääketieteellisesti perusteltua.

definition

kliniskt näringspreparat som en **läkemedelsförskrivare** har förskrivit för **behandling** av en svår sjukdom och som har godkänts som **ersättningsgillt**

anmärkning

Av priset på ett ersättningsgillt kliniskt näringspreparat ersätts 40 eller 65 procent.

FPA beslutar om de medicinska villkor för svåra sjukdomar som ska uppfyllas för att ersättning för kliniska näringspreparat ska vara medicinskt motiverad.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

169

korvattava perusvoide

sv ersättningsgill bassalva
inte: ersättningsgill salvbas

määritelmä

lääkkeen määräjän pitkäaikaisen ihotaudin *hoitoon* määräämä perusvoide, jolle on hyväksytty *korvattavuus*

huomautus

Korvattavasta perusvoiteesta korvataan 40 prosenttia voiteen hinnasta.

definition

bassalva som en *läkemedelsförskrivare* har förskrivit för *behandling* av en långvarig hudsjukdom och som har godkänts som *ersättningsgill*

anmärkning

Av priset på en ersättningsgill bassalva ersätts 40 procent.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

170

erityinen käyttöaihe

sv särskild indikation

määritelmä

lääketieteellinen peruste, joka rajoittaa *lääkkeen* korvaamisen tiettyyn sairauteen tai tietyn sairauden tiettyyn oireeseen

huomautus

Lääkkeiden hintalautakunta määrittelee ne erityiset käyttöaiheet, joissa lääke voi olla rajoitetusti korvattava. Ks. *rajoitetusti korvattava lääke*.

definition

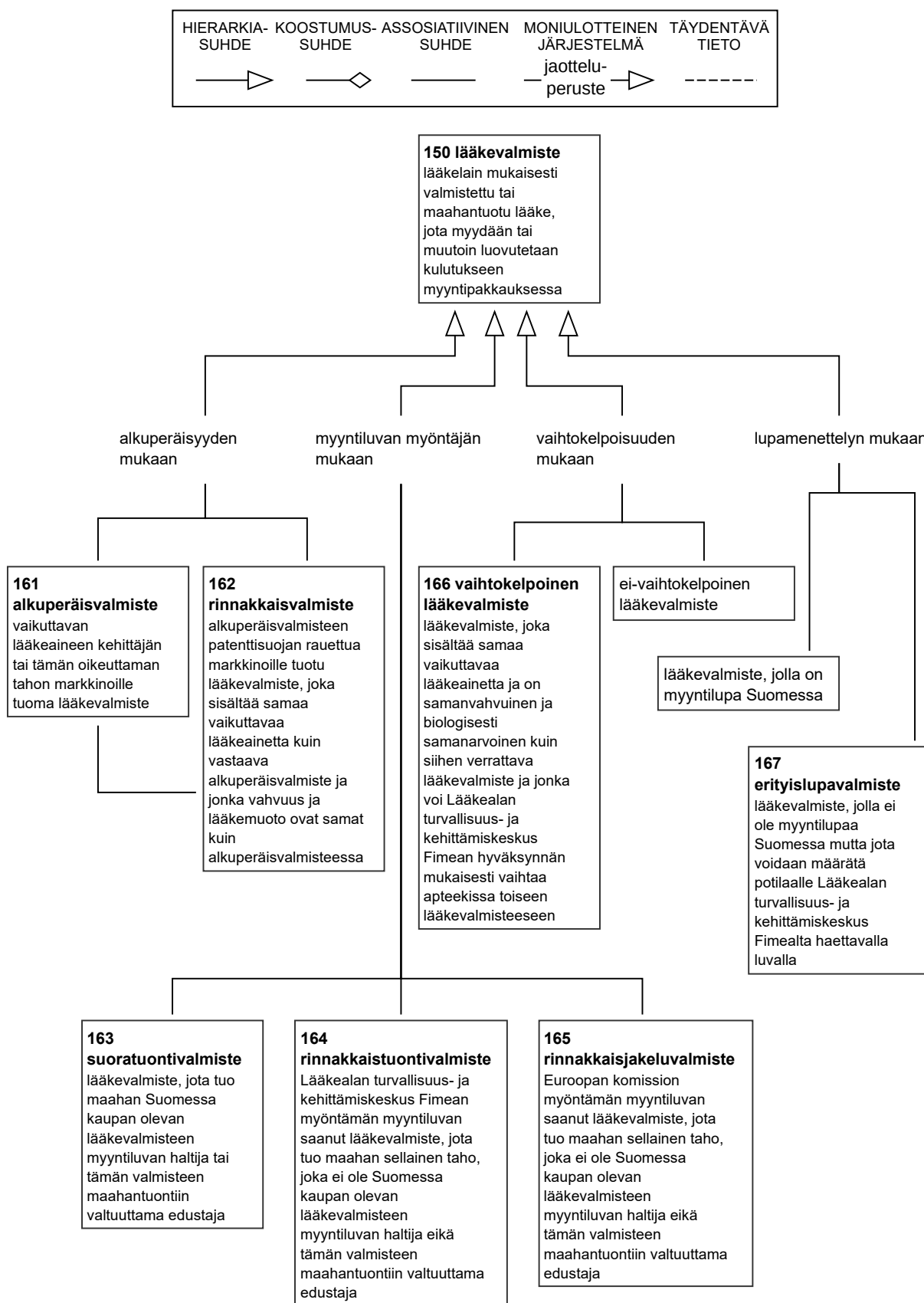
medicinsk grund som begränsar ersättningen för ett *läkemedel (1)* till en viss sjukdom eller ett visst symtom på en viss sjukdom

anmärkning

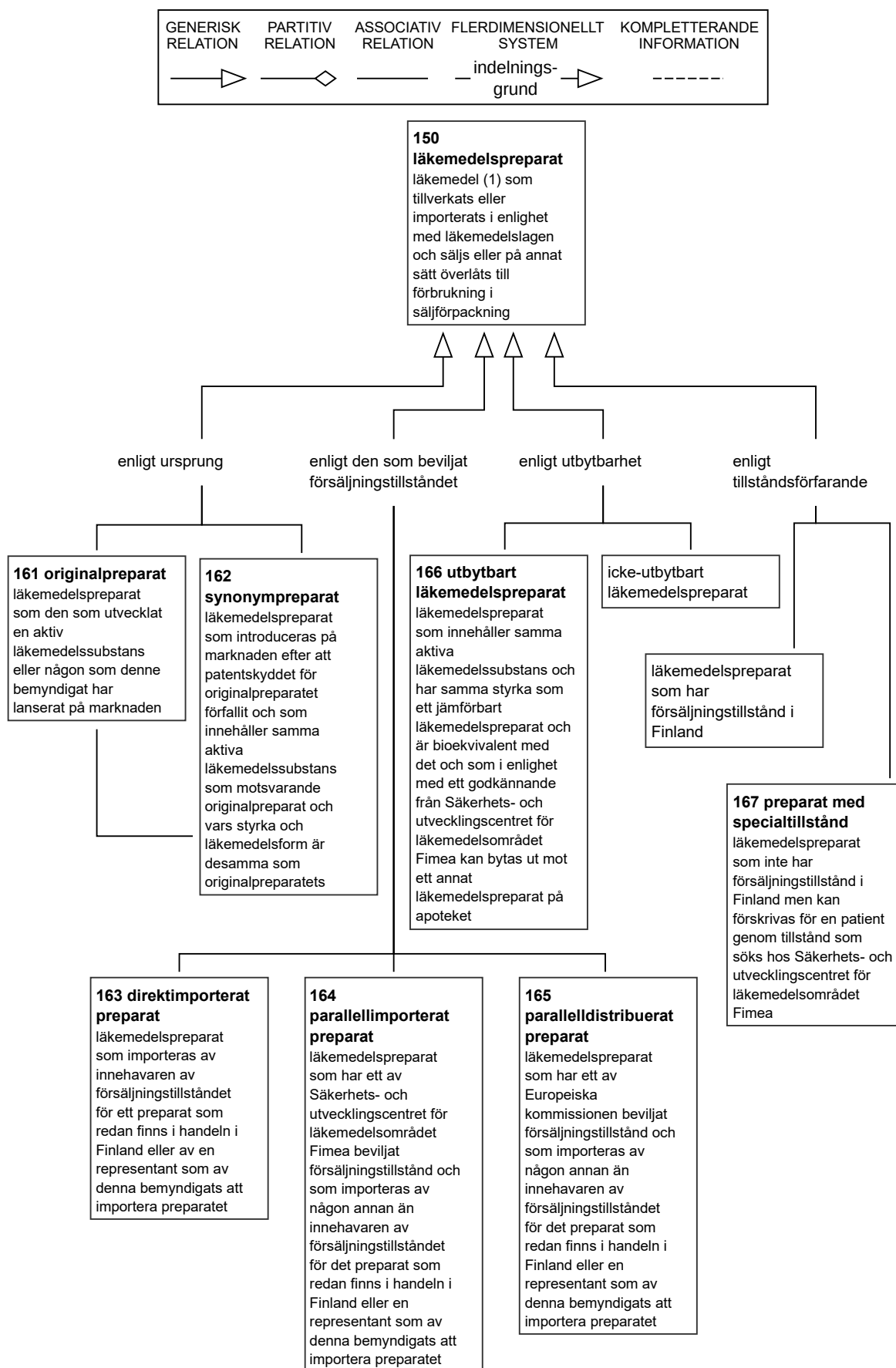
Läkemedelsprisenämnden definierar de särskilda indikationer i samband med vilka ett läkemedel (1) kan vara begränsat ersättningsgillt. Se *begränsat ersättningsgillt läkemedel*.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

Käsitekaavio 13. Lääkevalmisteet.

Begreppsdiagram 13. Läkemedelspreparat.

3.2 Lääkevaihto

Utbyte av läkemedel

171

lääkevaihto

mieluummin kuin: geneerinen substituutio

sv utbyte *n* av läkemedel; generisk substitution

määritelmä

potilaalle määrätyn *lääkevalmiste*en vaihtaminen apteekissa halvempaan, *vaihtokelpoiseen lääkevalmisteeseen*

huomautus

Lääkevaihdoissa *lääkkeen toimittaja* vaihtaa *lääkkeen määräjän* määräämän lääkevalmisteiden hinnaltaan edullisempaan, samaa *lääkeainetta* sisältävään valmisteeseen. Lääkevaihtoa ei kuitenkaan saa tehdä, jos lääkkeen määrääjä on kieltänyt vaihdon lääketieteellisellä tai hoidollisella perusteella tekemällä kiellosta merkinnän *lääkemääräykseen* tai jos lääkkeen ostaja kieltää vaihdon.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea vahvistaa luettelon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista.

definition

byte på apotek av ett *läkemedelspreparat* som förskrivits för en patient till ett billigare *utbytbart läkemedelspreparat*

anmärkning

Vid utbyte av läkemedel byter *läkemedelsexpedieraren* ut ett läkemedelspreparat som en *läkemedelsförskrivare* förskrivit mot ett preparat som innehåller samma *läkemedelssubstans* och säljs till ett förmånligare pris. Utbyte av läkemedel får dock inte ske, om läkemedelsförskrivaren har förbjudit utbyte på medicinska eller terapeutiska grunder genom att anteckna förbudet på *receptet* eller om den som köper läkemedlet motsätter sig utbyte.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea fastställer en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat.

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

172

substituutioryhmä; lääkevaihtoryhmä

sv substitutionsgrupp

määritelmä

keskenään *vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden* muodostama ryhmä

huomautus

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea määrittelee vaihtokelpoiset lääkevalmisteet ja ryhmittelee ne *lääkeaineen* ja *lääkkeen* vahvuuden perusteella substituutioryhmiin. Samalla kullekin ryhmälle annetaan nelinumeroinen tunnus.

definition

grupp av sinsemellan *utbytbara läkemedelspreparat*

anmärkning

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea definierar de utbytbara läkemedelspreparaten och delar in dem i substitutionsgrupper utifrån *läkemedelssubstansen* och *läkemedlets (1)* styrka. Samtidigt tilldelas varje grupp en fyrsiffrig kod.

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

173

substituutiokoodi; substituutioryhmäkoodi; lääkevaihtoryhmäkoodi

sv substitutionskod

määritelmä

keskenään [vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden](#) samankokoisten pakkausten numerokoodi

huomautus

Substituutiokoodin alkuosa on Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean antama [substituutioryhmän](#) tunnus ja viimeiset neljä numeroa muodostetaan pakkauskoon perusteella (esim. koodin loppuosa 0100 tarkoittaa, että on kyse 100 yksikön pakkauksesta).

definition

sifferkod för identiskt stora förpackningar som innehåller sinsemellan [utbytbara läkemedelspreparat](#)

anmärkning

Substitutionskodens början är en kod som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har tilldelat [substitutionsgruppen](#), och de fyra sista siffrorna bildas utifrån förpackningsstorleken (exempel: kodens slutdel 0100 betyder att det är fråga om en förpackning som innehåller 100 enheter).

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

174

hintaputki

sv prisintervall *n*

määritelmä

keskenään [vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden](#) samankokoisten pakkausten hintojen muodostama vaihteluväli, jonka perustana on ryhmän halvimman valmisteen hinta ja johon kuuluvat siitä hinnaltaan vähäisästi poikkeavat valmisteet

huomautus

Kela julkaisee neljä kertaa vuodessa luettelon lääkeyritysten Kelalle ilmoittamista vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden hinnoista ja hintojen perusteella määritellyistä hintaputkista. Luettelossa keskenään vaihtokelpoiset valmisteet on ryhmitelty [substituutiokoodin](#) mukaisesti. Hintaputken alarajan määrää [substituutioryhmän](#) halvin lääkevalmiste. Halvimman lääkevalmisteen lisäksi hintaputkeen kuuluvat siitä hinnaltaan vähän poikkeavat lääkevalmisteet. Lääkelain (395/1987) mukaan lääkevalmiste on hinnaltaan vähän poikkeava, jos hinnanero halvimpaan vaihtokelpoiseen lääkevalmisteeseen on enintään 0,50 euroa.

definition

intervall som består av priserna på identiskt stora förpackningar av sinsemellan [utbytbara läkemedelspreparat](#) och som grundar sig på priset på det billigaste preparatet inom gruppen och omfattar preparat vars pris avviker litet från det billigaste preparatets pris

anmärkning

FPA publicerar fyra gånger om året en förteckning över de priser på utbytbara läkemedelspreparat som läkemedelsföretagen har anmält till FPA och över de prisintervall som fastställts utgående från dem. I förteckningen har de sinsemellan utbytbara preparaten grupperats efter [substitutionskoden](#). Prisintervalllets nedre gräns bestäms av det billigaste läkemedelspreparatet i [substitutionsgruppen](#). Förutom det billigaste läkemedelspreparatet ingår i prisintervallet de läkemedelspreparat vars pris avviker litet från det billigaste preparatets pris. Enligt läkemedelslagen (395/1987) avviker priset på ett läkemedelspreparat litet från det billigaste preparatets pris, om prisskillnaden i förhållande till det billigaste utbytbara läkemedelspreparatet är högst 0,50 euro.

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

175

viitehintaryhmä

sv referensprisgrupp

määritelmä

lääkkeiden hintalautakunnan vahvistama keskenään *vaihtokelpoisten*, korvattavien lääkevalmisteiden muodostama ryhmä

huomautus

Samaan viitehintaryhmään kuuluvilla *lääkevalmisteilla* on sama *viitehint*.

Viitehintaryhmässä on oltava ainakin yksi myynnissä oleva korvattava *rinnakkaisvalmiste*.

Viitehintaryhmät perustuvat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean ylläpitämään luetteloon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista.

definition

grupp som består av sinsemellan *utbytbara* ersättningsgilla läkemedelspreparat och som fastställts av läkemedelsprisenämnden

anmärkning

Läkemedelspreparaten i en och samma referensprisgrupp har ett gemensamt *referenspris*.

I referensprisgruppen ska det ingå åtminstone ett ersättningsgillt *synonympreparat* som saluhålls.

Referensprisgrupperna baserar sig på en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea för.

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

176

poikkeava viitehintaryhmä

sv avvikande referensprisgrupp

määritelmä

viitehintaryhmä, johon sisältyy *lääkevalmiste*, jolle on myönnetty *rinnakkaisvalmisteista* merkittävästi poikkeava käyttöaihe

huomautus

Poikkeava viitehintaryhmä muodostetaan silloin, kun myyntilupaviranomainen on myöntänyt lääkevalmisteelle toisen lääketieteellisen käytön perusteella rinnakkaisvalmisteista merkittävästi poikkeavan käyttöaiheen ja kun myyntiluvan haltija on tehnyt lääkevalmisteesta ilmoituksen lääkkeiden hintalautakunnalle. Poikkeavaan viitehintaryhmään sisältyvää lääkevalmistetta ei vaihdeta apteekissa silloin, kun se on määrätty poikkeavaan käyttöaiheeseen.

definition

referensprisgrupp där det ingår ett *läkemedelspreparat* för vilket en indikation som skiljer sig betydligt från de *synonympreparaten* har fastställts

anmärkning

En avvikande referensprisgrupp bildas när den myndighet som beviljar försäljningstillstånd på basis av annan medicinsk användning har fastställt en indikation för läkemedelspreparatet som skiljer sig betydligt från indikationerna för de synonympreparaten och innehavaren av försäljningstillståndet har gjort en anmälan om detta till läkemedelsprisenämnden. Ett läkemedelspreparat som ingår i en avvikande referensprisgrupp byts inte ut på apoteket när det har förskrivits för den avvikande indikationen.

Käsitekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

177

viitehinta

sv referenspris

määritelmä

korkein hinta, jonka perusteella *viitehintaryhmään* sisällytetyn *lääkevalmisteiden lääkekorvauksen* suuruus voidaan laskea

huomautus

Lääkkeiden hintalautakunta vahvistaa viitehinnat vuosineljänneksittäin. Viitehinta on viitehintaryhmän edullisimman lääkevalmisteiden arvonlisäverollinen vähittäishinta lisättyä 0,50 eurolla.

Viitehinnan ylittävä osuus lääkevalmisteiden hinnasta jää asiakkaan maksettavaksi, jos hän kieltää *lääkevaihdon*. Tilanteissa, joissa lääkärin arvion mukaan tietyllä kauppanimellä olevan lääkevalmisteiden käyttö on tarpeellista lääketieteellisin tai hoidollisin perustein, maksetaan korvaus lääkärin *lääkemääräykseen* kirjaaman lääkevalmisteiden hinnasta.

definition

högsta pris på vilket storleken på *läkemedelsersättningen* för ett *läkemedelspreparat* som ingår i en *referensprisgrupp* kan räknas

anmärkning

Läkemedelsprinsnämnden fastställer referenspriserna kvartalsvis. Referenspriset är lika med minutförsäljningspriset inklusive mervärdesskatt för det förmånligaste läkemedelspreparatet i referensgruppen höjt med 0,50 euro.

Den andel av priset på ett läkemedelspreparat som överstiger referenspriset ska betalas av kunden, om han eller hon motsätter sig *utbyte av läkemedel*. I situationer där en läkare bedömer att användning av ett läkemedelspreparat som säljs under ett visst handelsnamn är nödvändig på medicinska eller terapeutiska grunder betalas ersättningen utgående från priset på det läkemedelspreparat som läkaren angett i *receptet*.

Käsittekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

178

lääkkeiden viitehintajärjestelmä; viitehintajärjestelmä

sv referensprissystem för läkemedel; referensprissystem

määritelmä

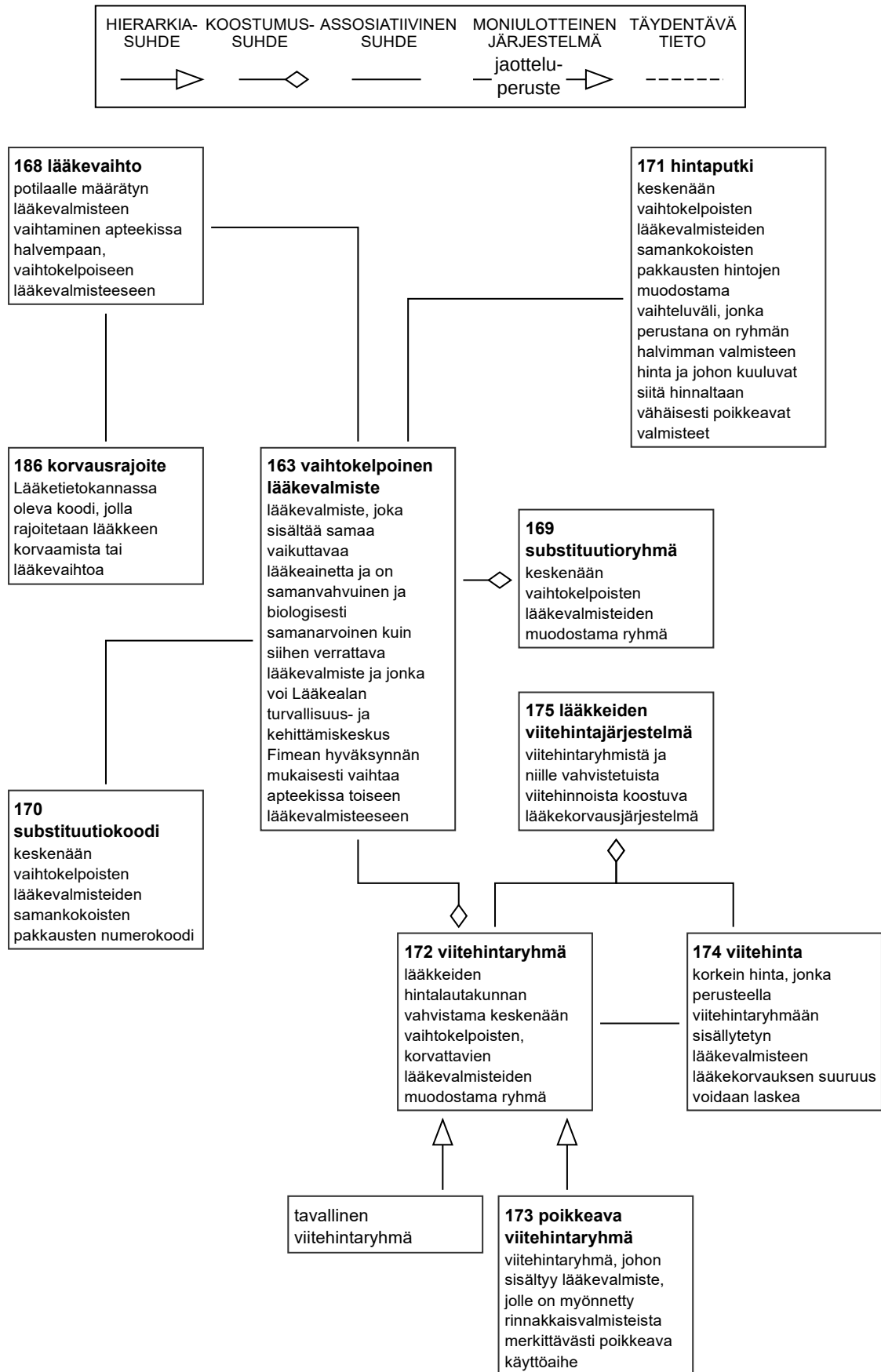
viitehintaryhmistä ja niille vahvistetuista *viitehinnoista* koostuva lääkekorvausjärjestelmä

definition

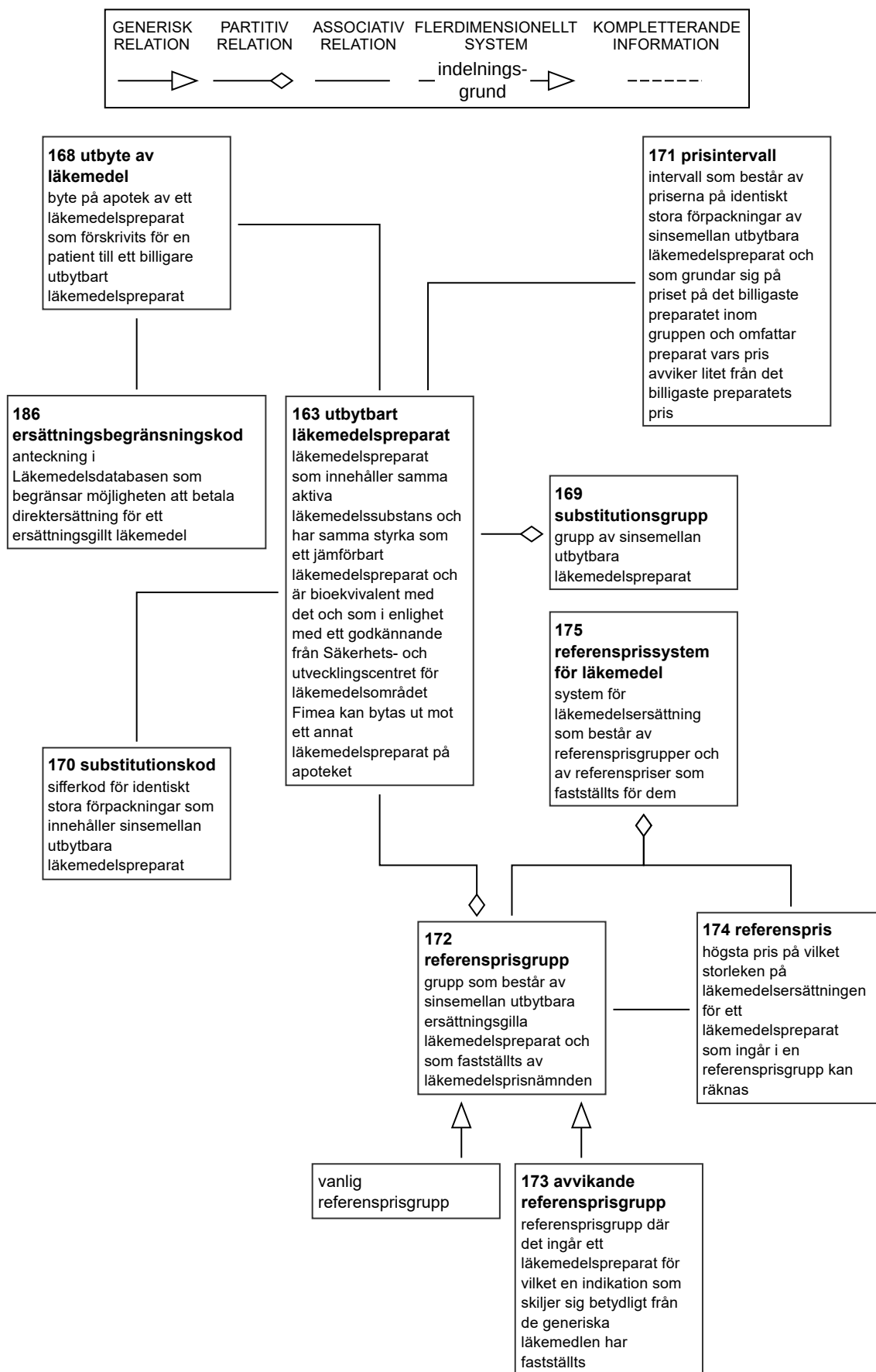
system för *läkemedelsersättning* som består av *referensprisgrupper* och av *referenspriser* som fastställts för dem

Käsittekaavio: [Lääkevaihto](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#)

Käsittekaavio 14. Lääkevaihto.

Begreppsdiagram 14. Utbyte av läkemedel.

3.3 Lääkekorvaukset

Läkemedelsersättningar

179

lääkekorvaus

sv läkemedelsersättning; ersättning för läkemedelskostnader; ersättning för kostnader för läkemedel

määritelmä

lääkemääräyksellä hankitusta **lääkkeestä**, kliinisestä ravintovalmisteesta tai perusvoiteesta maksettava **sairaanhoitokorvaus (1)**

huomautus

Lääkekorvauksen saaminen edellyttää, että valmisteelle on hyväksytty **korvattavuus**.

Lääkekorvausta maksetaan **alkuomavastuun** täyttymisen jälkeen lääkkeen myyntihinnasta tai **viitehinnasta**. Lääkekorvaus voi olla **peruskorvaus**, **erityiskorvaus** sekä niiden lisäksi maksettava **lisäkorvaus**.

Yleensä **vakuutettu** saa lääkekorvauksen **suorakorvauksena** apteekista.

Korvattavien lääkkeiden lisäksi lääkekorvausta maksetaan tietyissä tapauksissa myös **korvattavista kliinisistä ravintovalmisteista** ja niitä vastaavista tuotteista, **korvattavista perusvoiteista**, **erityislupavalmisteista**, apteekissa valmistetuista lääkkeistä, lääkkeellisestä hapesta ja verestä. Lääkekorvausta ei makseta perinteisistä kasvirohdosvalmisteista eikä homeopaattisista valmisteista.

definition

sjukvårdersättning som betalas för **läkemedel (1)**, kliniska näringspreparat eller bassalvor som hämtats ut med **recept**

anmärkning

Erhållandet av läkemedelsersättning förutsätter att preparatet har godkänts som **ersättningsgillt**.

Läkemedelsersättningen beräknas utifrån försäljningspriset eller **referenspriset** för ett läkemedel (1) när taket för **initialsjälvriskan** har nåtts. Läkemedelsersättningen kan ha formen av **grundersättning** eller **specialersättning** eller av **tilläggsersättning** som betalas utöver dem.

I allmänhet får den **försäkrade** läkemedelsersättningen på apoteket i form av **direktersättning**.

Läkemedelsersättning betalas förutom för **ersättningsgilla läkemedel** i vissa fall också för **ersättningsgilla kliniska näringspreparat** och produkter som motsvarar dem, **ersättningsgilla bassalvor**, **preparat med specialtillstånd**, läkemedel (1) som tillverkas på apotek, medicinskt syre och blod. Läkemedelsersättning betalas inte för traditionella växtbaserade preparat eller för homeopatiska preparat.

Käsitekaaviot: [Sairaanhoitokorvaukset](#), [Omavastuu](#) ja [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Sjukvårdersättningar](#), [Självrisk](#) och [Läkemedelsersättningar](#)

180

peruskorvaus

sv grundersättning

määritelmä

lääkekorvaus, jota maksetaan sairauden **hoidossa** käytettävästä **lääkkeestä**, vaikean sairauden hoidossa käytettävästä kliinisestä ravintovalmisteesta tai pitkäaikaisen ihotaudin hoidossa käytettävästä perusvoiteesta

huomautus

Peruskorvauksen määrä on 40 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** tai **korvattavan kliinisen ravintovalmisteen** tai **perusvoiteen** hinnasta.

definition

läkemedelsersättning för **läkemedel (1)** som används vid **behandling** av sjukdomar, kliniska näringspreparat som används vid behandling av svåra sjukdomar och bassalvor som används för behandling av långvariga hudsjukdomar

anmärkning

Grundersättningen är 40 procent av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** eller av priset på ett **ersättningsgillt kliniskt näringspreparat** eller en **ersättningsgillt bassalva**.

Käsitekaaviot: [Lääkkeet](#) ja [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#) och [Läkemedelsersättningar](#)

142

181

erityiskorvaus

sv specialersättning

määritelmä

lääkekorvaus, jota maksetaan lääketieteellisin perustein vaikeaksi ja pitkäaikaiseksi arvioidun sairauden **hoidossa** käytettävästä **lääkkeestä** tai kliinisestä ravintovalmisteesta

huomautus

Vakuutetun on haettava oikeutta erityiskorvaukseen toimittamalla Kelalle **lääkärintlausunto** korvaukseen oikeuttavasta sairaudesta. Valtioneuvosto päättää sairauksista, joiden hoitoon käytettävistä lääkkeistä saa erityiskorvausta.

Erityiskorvauksen määrä on joko 65 tai 100 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** ja 65 prosenttia **korvattavan kliinisen ravintovalmisteen** hinnasta. Jos korvaus on 100 prosenttia, korvaus maksetaan **lääkekohtaisen omavastuun** ylittävältä osalta lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta. Ks. **alempi erityiskorvaus** ja **ylempi erityiskorvaus**.

definition

läkemedelsersättning för **läkemedel (1)** eller kliniska näringspreparat som används för **behandling** av en sjukdom som på medicinska grunder bedöms som svår och långvarig

anmärkning

En **försäkrad** ska ansöka om rätt till specialersättning genom att till FPA lämna in ett **läkarutlåtande** om den sjukdom som berättigar till ersättning. Statsrådet beslutar vilka sjukdomar som ger rätt till specialersättning för de läkemedel (1) som används vid behandlingen av dem.

Specialersättningen är antingen 65 eller 100 procent av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** och 65 procent av priset på ett **ersättningsgillt kliniskt näringspreparat**. Om ersättningen är 100 procent betalas den för den del av läkemedlets (1) pris eller referenspris som överstiger den **läkemedelsspecifika självriskan**. Se **lägre specialersättning** och **högre specialersättning**.

Käsitekaaviot: [Lääkkeet](#) ja [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#) och [Läkemedelsersättningar](#)

182

alempi erityiskorvaus

sv lägre specialersättning

määritelmä

erityiskorvaus, jota maksetaan välttämättömästä **lääkkeestä** tai kliinisestä ravintovalmisteesta

huomautus

Alemman erityiskorvauksen määrä on 65 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** tai **korvattavan kliinisen ravintovalmisteen** hinnasta.

definition

specialersättning för nödvändiga **läkemedel (1)** eller kliniska näringspreparat

anmärkning

Den lägre specialersättningen är 65 procent av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** och av priset på ett **ersättningsgillt kliniskt näringspreparat**.

Käsitekaavio: [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelsersättningar](#)

183

ylempi erityiskorvaus

sv högre specialersättning

määritelmä

erityiskorvaus, jota maksetaan vaikutustavaltaan korvaavasta tai korjaavasta välttämättömästä **lääkkeestä**

huomautus

Ylemmän erityiskorvauksen määrä on 100 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** 4,50 euron **lääkekohtaisen omavastuun** ylittävältä osalta.

definition

specialersättning för nödvändiga **läkemedel (1)** med ersättande eller korrigerande verkan

anmärkning

Den högre specialersättningen är 100 procent av den del av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** som överstiger den **läkemedelsspecifika självriskan** 4,50 euro.

Käsitekaavio: **Lääkekorvaukset**

Begreppsdiagram: **Läkemedelsersättningar**

184

lääkekorvausluokka

mieluummin kuin: lääkekorvausryhmä

sv ersättningsklass för läkemedel; ersättningskategori för läkemedel

määritelmä

luokitus, jonka perusteella **lääkekorvauksen** suuruus määräytyy

huomautus

Lääkekorvausluokat ovat peruskorvaus-, alempi erityiskorvaus- ja ylempi erityiskorvausluokka. Ks. **peruskorvaus**, **alempi erityiskorvaus** ja **ylempi erityiskorvaus**.

definition

klassifikation på basis av vilken **läkemedelsersättningens** storlek bestäms

anmärkning

Ersättningsklasserna för läkemedel är **grundersättning**, **lägre specialersättning** och **högre specialersättning**.

Käsitekaavio: **Lääkekorvaukset**

Begreppsdiagram: **Läkemedelsersättningar**

185

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

korvausnumero

ei: sairauden numero; sairausnumero

sv ersättningsnummer *n*

inte: sjukdomens nummer *n*; sjukdomsnummer *n*

määritelmä

Kela-kortissa oleva tiettyyn sairauteen tai **lääkkeeseen** viittaava numerokoodi, jonka perusteella apteekki voi antaa **lääkekorvausta**

huomautus

Korvausoikeutta tietyissä sairauksissa tarvittavien lääkkeiden korvaamiseen voidaan hakea Kelalta **lääkärintlausunnon** perusteella. Myönteisessä tapauksessa Kela teettää **vakuutetulle** uuden Kela-kortin, johon korvausnumero on merkitty.

definition

sifferkod på **FPA-kortet** som refererar till en viss sjukdom eller till ett visst **läkemedel (1)** och på basis av vilken apoteket kan bevilja **läkemedelsersättning**

anmärkning

Rätt till ersättning för läkemedel (1) som behövs vid vissa sjukdomar kan sökas hos FPA på basis av ett **läkarutlåtande**. Om rätten beviljas skickar FPA till den **försäkrade** ett nytt FPA-kort där ersättningsnumret har införts.

Käsitekaavio: **Lääkekorvaukset**

Begreppsdiagram: **Läkemedelsersättningar**

186

<lääkkeet/läkemedel>

kohtuullinen tukkuhinta

sv skäligt partipris *n*

määritelmä

lääkkeiden hintalautakunnan [lääkevalmisteelle](#), kliiniselle ravintovalmisteelle tai perusvoiteelle vahvistama, [lääkekorvauksen](#) perusteeksi hyväksyttävä määrärajan voimassa oleva tukkuhinta

definition

partipris som läkemedelsprismyndigheten fastställt för en viss tid för ett [läkemedelspreparat](#), ett kliniskt näringspreparat eller en bassalva och som kan godtas som grund för [läkemedelsersättning](#)

Käsittekaavio: [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelsersättningar](#)

187

enimmäistukkuhinta

sv högsta partipris *n*

määritelmä

lääkkeiden hintalautakunnan [viitehintaryhmään](#) kuuluvalla [lääkevalmisteelle](#) vahvistama, [lääkekorvauksen](#) perusteeksi hyväksyttävä toistaiseksi voimassa oleva tukkuhinta

definition

partipris som läkemedelsprismyndigheten fastställt tills vidare för ett [läkemedelspreparat](#) i en [referensprisgrupp](#) och som kan godtas som grund för [läkemedelsersättning](#)

Käsittekaavio: [Lääkekorvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedelsersättningar](#)

188

ehdollinen korvattavuus

sv ~ villkorligt ersättningsgill *adj.*; ~ villkorlig ersättningsstatus; ~ villkorlig ersättning

määritelmä

korvattavuus, joka on myönnetty sellaiselle **lääkevalmisteelle**, jonka hoidolliseen arvoon, hoitokustannuksiin, kustannusvaikuttavuuteen tai **kohtuullisen tukkuhinnan** arviointiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy merkittävää epävarmuutta

huomautus

Lääkkeiden hintalautakunta voi hyväksyä erityisestä syystä korvattavuuden ja tukkuhinnan ehdollisena myyntiluvalliselle lääkevalmisteelle, jolle on haettu korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan vahvistamista.

Ehdollinen korvattavuus voidaan myöntää esimerkiksi harvinaisten sairauksien hoitoon tarkoitetuille lääkevalmisteille. Tavoitteena on saada uusia **lääkkeitä** niitä tarvitseville ja toisaalta parantaa viranomaisten mahdollisuutta hallita uusien lääkkeiden käyttöönottoon liittyvää epävarmuutta.

Ehdollista korvattavuutta koskevan päätöksen osana on lääkkeiden hintalautakunnan ja myyntiluvan haltijan keskinäinen sopimus, jossa on määritelty valmisteen terveyshyötyihin, kustannusvaikuttavuuteen, kustannuksiin tai muuhun vastaavaan tekijään liittyvän epävarmuuden vastuunjaosta sekä sopimuksen toteutumisen seurannasta ja ehdollisen korvattavuuden päättymisen vaikutuksista. Jos myyntiluvan haltijalla on sopimuksessa määritelty palautusmaksuvelvollisuus, **palautusmaksu** maksetaan sopimuksessa määriteltyjen perusteiden mukaisesti Kelan sairausvakuutusrahastolle.

definition

ersättningsstatus som beviljats ett sådant **läkemedelspreparat** för vars del betydande osäkerhet råder i fråga om det terapeutiska värdet, vårdkostnaderna, kostnadseffektiviteten eller de faktorer som påverkar bedömningen av vad som är ett **skäligt partipris**

anmärkning

Läkemedelsprisenämnden kan av särskilda skäl villkorligen godkänna ersättning och partipris för ett läkemedelspreparat med försäljningstillstånd för vilket fastställande av ersättning och ett skäligt partipris har ansökts.

Villkorlig ersättning kan beviljas till exempel läkemedelspreparat som är avsedda för behandling av sällsynta sjukdomar. Målet är att få nya **läkemedel (1)** för personer som behöver sådana och samtidigt att förbättra myndigheternas möjlighet att bemästra ovissheten kring ibruktagningen av nya läkemedel (1).

En del av beslutet om villkorlig ersättning utgörs av en överenskommelse mellan läkemedelsprisenämnden och innehavaren av försäljningstillstånd där ansvarsfördelningen i fråga om osäkerhet som gäller preparatets hälsofördelar, kostnadseffektivitet, kostnader eller andra motsvarande faktorer fastställs samt avtalets uppföljning och verkningarna av att den villkorliga ersättningen upphör fastställs. Om en skyldighet att betala **återbetalningsavgift** har fastställts för innehavaren av försäljningstillstånd i överenskommelsen, ska återbetalningsavgiften betalas till FPA:s sjukförsäkringsfond enligt de grunder som fastställts i överenskommelsen.

Käsitekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

189

korvausrajoite

mieluummin kuin: suorakorvauskoodi

sv ersättningsbegränsning
hellre än: direktersättningskod

määritelmä

[Lääketietokannassa](#) oleva koodi, jolla rajoitetaan [lääkkeen](#) korvaamista tai [lääkevaihtoa](#)

huomautus

Korvausrajoitteella voidaan rajoittaa [lääkekorvaus](#) tietyyn käyttöaiheeseen tai tietylle potilasryhmälle.

definition

anteckning i [Läkemedelsdatabasen](#) som begränsar möjligheten att betala ersättning för ett [läkemedel \(1\)](#) eller möjligheten till [utbyte av läkemedel](#)

anmärkning

Genom en ersättningsbegränsning är det möjligt att begränsa [läkemedelsersättningen](#) så att den bara gäller en viss indikation eller patientgrupp.

Käsittekaaviot: [Lääkevaihto](#) ja [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Utbyte av läkemedel](#) och [Recept](#)

190

palautusmaksu

sv återbetalningsavgift

määritelmä

maksu, jonka [lääkkeiden](#) myyntiluvan haltija palauttaa Kelalle silloin, kun lääkkeiden hintalautakunnan ja myyntiluvan haltijan [lääkevalmisteiden ehdollista korvattavuutta](#) koskevan sopimuksen ehdot täyttyvät

huomautus

Palautusmaksu suoritetaan Kelan sairausvakuutusrahastolle.

definition

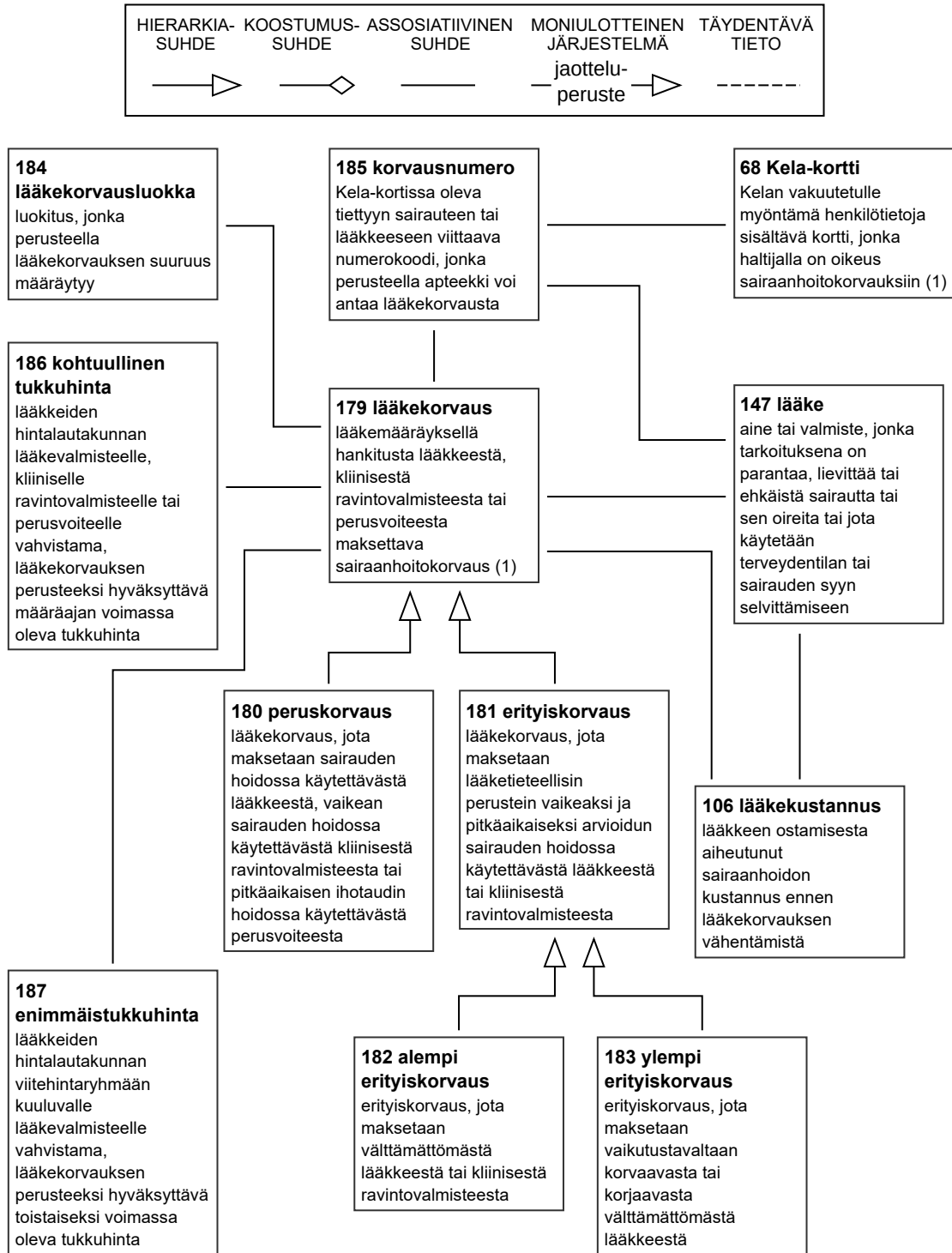
avgift som innehavaren av försäljningstillstånd för [läkemedel \(1\)](#) återbetalar till FPA när villkoren i en överenskommelse mellan läkemedelsprisnämnden och innehavaren av försäljningstillstånd om [villkorlig ersättning](#) för ett [läkemedelspreparat](#) uppfylls

anmärkning

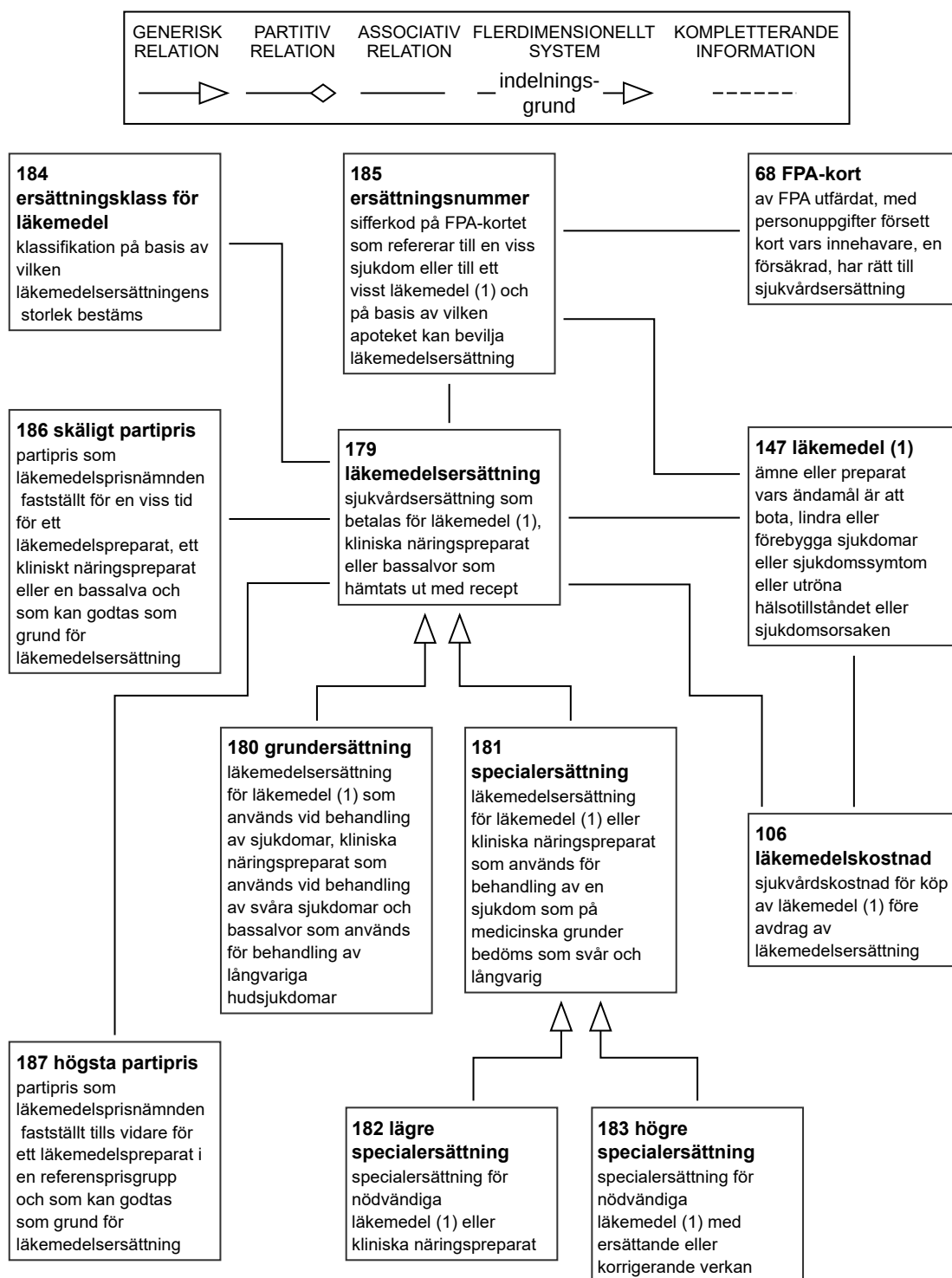
Återbetalningsavgiften betalas till FPA:s sjukförsäkringsfond.

Käsittekaavio: [Lääkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Läkemedel](#)

Käsitekaavio 15. Lääkekorvaukset.

Begreppsdiagram 15. Läkemedelsersättningar.

3.4 Lääkemääräykset

Recept

191

lääkkeen määrääjä

sv läkemedelsförskrivare

määritelmä

lääkkeen määräämiseen oikeutettu henkilö

huomautus

Lääkkeen määrääjiä voivat olla lääkäri, hammaslääkäri, eläinlääkäri ja lääkkeen määräämiseen oikeutettu lääketieteen, hammaslääketieteen tai eläinlääketieteen opiskelija sekä lääkkeen määräämisen oikeutettu sairaanhoitaja, terveydenhoitaja ja kättilö.

Hammaslääkärillä ja lääkkeen määräämiseen oikeutetulla hammaslääketieteen opiskelijalla on oikeus määrätä lääkkeitä vain suun terveydenhuollon sairauksiin.

Eläinlääkärillä ja lääkkeen määräämiseen oikeutetulla eläinlääketieteen opiskelijalla on oikeus määrätä lääkkeitä vain eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten. Heidän määräämistään lääkkeitä ei suoriteta **lääkekorvausta**.

Sairaanhoitajalla, terveydenhoitajalla ja kättilöllä on oikeus määrätä vain tiettyjä lääkkeitä tiettyihin tautitiloihin terveydenhuollon toimintayksikön vastaavan lääkärin antaman kirjallisen määräyksen mukaisesti. Ks. **rajattu lääkkeenmääräämisoikeus**.

definition

person med rätt att förskriva **läkemedel (1)**

anmärkning

Följande personer kan vara läkemedelsförskrivare: läkare, tandläkare, veterinär eller medicine, odontologie eller veterinärmedicine studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) eller sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska med rätt att förskriva läkemedel (1).

Tandläkare och odontologie studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) har rätt att förskriva läkemedel (1) bara för sjukdomar inom mun-, tand- och käksjukdomar.

Veterinärer och veterinärmedicine studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) har rätt att förskriva läkemedel (1) bara för veterinära eller veterinärmedicinska ändamål.

Läkemedelsättning betalas inte för läkemedel (1) som de förskrivit.

Sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska har rätt att förskriva endast vissa läkemedel för vissa sjukdomstillstånd i enlighet med det skriftliga förordnande, som den läkare som ansvarar för hälso- och sjukvårdsenheten utfärdat. Se **begränsad förskrivningsrätt**.

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

192

lääkkeen toimittaja

sv läkemedelsexpedierare

määritelmä

lääkkeen apteekista toimittava farmaseutti, proviisori tai farmasian opiskelija

definition

farmaceut, provisor eller farmacie studerande som expedierar **läkemedel (1)** på apotek

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

193

lääkemääräys; resepti

sv recept *n*; läkemedelsförskrivning

määritelmä

lääkkeen määrääjän antama määräys, jonka perusteella apteekki toimittaa asiakkaalle **lääkkeen**

huomautus

Lääkemääräykset ovat yleensä **sähköisiä lääkemääräyksiä**. Ihmiselle tarkoitettu lääkemääräys voi olla myös **kirjallinen** tai **puhelinlääkemääräys**. Eläimelle ei saa määrätä lääkettä sähköisellä lääkemääräyksellä.

Lääkekorvaustilastoissa reseptillä tarkoitetaan apteekin samalla kertaa ja samalla lääkemääräyksellä toimittamaa lääke-erää silloin, kun lääke-erä sisältää yhtä samalla kauppanimellä myytävää ja samanvahvuista **lääkevalmistetta**. Tällöin esimerkiksi vuodeksi annettu lääkemääräys näkyy tilastoissa useina resepteinä, koska asiakas hakee lääkkeensä yleensä kolmen kuukauden tarvetta vastaavina erinä.

definition

av **läkemedelsförskrivare** utfärdad förskrivning, mot vilken apoteket expedierar **läkemedel (1)** till en kund

anmärkning

Recept är i regel elektroniska. Ett recept som är avsett för människor kan också vara **skriftligt** eller ett **telefonrecept**. **Elektroniska recept** får inte användas för förskrivning av läkemedel (1) för djur.

I statistiken över **läkemedelsersättningar** avses med recept en läkemedelssats som ett apotek har lämnat ut på en och samma gång mot ett och samma recept då läkemedelssatsen innehåller ett enda **läkemedelspreparat** som säljs under ett och samma handelsnamn och med samma styrka. Det innebär att exempelvis ett recept som utfärdats för ett år syns som flera recept i statistiken eftersom kunden i allmänhet tar ut sina läkemedel (1) i satser som motsvarar tre månaders behov.

Käsitekaavio: **Lääkemääräykset**

Begreppsdiagram: **Recept**

194

sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti

mieluummin kuin: e-resepti

ei: eResepti

sv elektroniskt recept *n*; e-recept *n*
inte: eRecept *n*

määritelmä

sähköisessä muodossa oleva [lääkemääräys](#)

huomautus

Sähköinen lääkemääräys tallennetaan [Reseptikeskukseen](#).

Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys.

Jos sähköisen lääkemääräyksen laatiminen ei ole mahdollista teknisen häiriön vuoksi, silloin voi tehdä [kirjallisen](#) tai [puhelinlääkemääräyksen](#).

Eläimelle ei saa määrätä [lääkettä](#) sähköisellä lääkemääräyksellä. Myöskään pro auctore-lääkemääräykset, potilaskohtaisia [erityislupavalmisteita](#), sairaala-apteekkivalmisteita ja lääkkeellisiä kaasuja koskevat lääkemääräykset eivät voi olla sähköisiä lääkemääräyksiä.

Potilasohje sähköisestä lääkemääräyksestä on [lääkkeen määrääjän](#) potilaalle antama erillinen selvitys hänelle määrätyn sähköisen lääkemääräyksen sisällöstä.

definition

[recept](#) i elektronisk form

anmärkning

Ett elektroniskt recept lagras i [Receptcentret](#).

Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp.

Om en teknisk störning gör att det inte går att göra upp ett elektroniskt recept kan ett [skriftligt recept](#) eller ett [telefonrecept](#) göras upp i stället.

Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av [läkemedel \(1\)](#) för djur. Inte heller pro auctore-recept, patientspecifika [preparat med specielltillstånd](#), preparat som tillverkas på sjukhusapotek och medicinska gaser får förskrivas med elektroniska recept.

En patientanvisning angående det elektroniska receptet är en separat utredning som [läkemedelsförskrivaren](#) ger patienten angående innehållet i det elektroniska receptet.

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

195

kirjallinen lääkemääräys; kirjallinen resepti

sv skriftligt recept *n*

määritelmä

paperille laadittu [lääkemääräys](#)

huomautus

Kirjallisen lääkemääräyksen voi tehdä silloin, jos [sähköisen lääkemääräyksen](#) laatiminen ei ole mahdollista teknisen häiriön vuoksi. Sen voi tehdä myös apteekin pyynnöstä, jos apteekki ei pysty toimittamaan sähköistä lääkemääräystä teknisen häiriön takia. Kirjallisen lääkemääräyksen voi tehdä myös silloin, jos lääkeshoidon tarve on kiireellinen eikä sähköisen lääkemääräyksen laatiminen ole mahdollista olosuhteiden poikkeuksellisuuden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Jos lääkemääräys on annettu teknisen häiriön takia kirjallisesti, apteekin on tallennettava lääkemääräys ja siihen liittyvät toimitustiedot [Reseptikeskukseen](#) lääkemääräystä toimitettaessa tai, jos tekninen häiriö estää välittömän tallennuksen, niin pian kuin se on mahdollista.

Kirjallinen lääkemääräys tulee laatia ensisijaisesti tähän tarkoitukseen painetulle lomakkeelle tai tietojärjestelmästä tulostetulle lomakkeelle.

Pro auctore -lääkemääräykset, potilaskohtaisia [erityislupavalmisteita](#), sairaala- apteekkivalmisteita ja lääkkeellisiä kaasuja koskevat sekä eläimille laaditut lääkemääräykset ovat edelleen kirjallisia lääkemääräyksiä.

Kirjallinen lääkemääräys voi olla joko alkuperäinen tai uusittu. Kirjallinen lääkemääräys voidaan uusia enintään kolme kertaa.

definition

[recept](#) som utfärdats på papper

anmärkning

Ett skriftligt recept kan göras upp om en teknisk störning gör att det inte går att göra upp ett [elektroniskt recept](#). Ett skriftligt recept kan också göras upp på apotekets begäran om apoteket inte, på grund av en teknisk störning, kan expediera ett elektroniskt recept. Ett skriftligt recept kan göras upp också om behovet av läkemedelsbehandling är brådskande och exceptionella omständigheter eller någon annan särskild orsak gör att det inte är möjligt att göra upp ett elektroniskt recept. Om ett recept på grund av en teknisk störning har gjorts upp skriftligt, ska apoteket lagra receptet med uppgifter om expedieringen i [Receptcentret](#) då receptet expedieras eller, om den tekniska störningen förhindrar att detta görs direkt, så fort det är möjligt.

Ett skriftligt recept ska i första hand utfärdas på en blankett som tryckts för ändamålet eller på en elektronisk blankett som skrivs ut från ett datasystem.

Pro auctore-recept, recept på patientspecifika [preparat med specialtillstånd](#), recept på preparat som tillverkas på sjukhusapotek och recept på medicinska gaser och recept för djur ska fortsättningsvis utfärdas på papper.

Ett skriftligt recept kan vara antingen i original eller förnyat. Ett skriftligt recept kan förnyas högst tre gånger.

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

196

puhelinlääkemääräys; puhelinresepti

sv telefonrecept *n*

määritelmä

puhelimitse apteekkiin annettu [lääkemääräys](#)

huomautus

Puhelinlääkemääräyksen voi tehdä silloin, jos [sähköisen lääkemääräyksen](#) laatiminen ei ole mahdollista teknisen häiriön vuoksi. Sen voi tehdä myös apteekin pyynnöstä, jos apteekki ei pysty toimittamaan sähköistä lääkemääräystä teknisen häiriön takia. Puhelinlääkemääräyksen voi tehdä myös silloin, jos lääkeshoidon tarve on kiireellinen eikä sähköisen lääkemääräyksen laatiminen ole mahdollista olosuhteiden poikkeuksellisuuden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Jos lääkemääräys on annettu teknisen häiriön takia puhelimitse, apteekin on tallennettava lääkemääräys ja siihen liittyvät toimitustiedot [Reseptikeskukseen](#) lääkemääräystä toimitettaessa tai, jos tekninen häiriö estää välittömän tallennuksen, niin pian kuin se on mahdollista.

Sairaanhoitaja, terveydenhoitaja ja kättilö eivät saa antaa puhelinlääkemääräystä.

definition

[recept](#) som meddelats apoteket per telefon

anmärkning

Ett telefonrecept kan meddelas om en teknisk störning gör att det inte går att göra upp ett [elektroniskt recept](#). Ett telefonrecept kan också meddelas på apotekets begäran om apoteket inte, på grund av en teknisk störning, kan expediera ett elektroniskt recept. Ett telefonrecept kan meddelas också om behovet av läkemedelsbehandling är brådskande och exceptionella omständigheter eller någon annan särskild orsak gör att det inte är möjligt att göra upp ett elektroniskt recept. Om ett recept på grund av en teknisk störning har meddelats per telefon, ska apoteket lagra receptet med uppgifter om expedieringen i [Receptcentret](#) då receptet expedieras eller, om den tekniska störningen förhindrar att detta görs direkt, så fort det är möjligt.

En sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska får inte utfärda telefonrecept.

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

197

eurooppalainen lääkemääräys

sv europeiskt recept *n*

määritelmä

[lääkemääräys](#), jolla voi ostaa [lääkkeitä](#) myös muussa EU-maassa kuin siinä, jossa lääkemääräys on annettu

huomautus

Eurooppalainen lääkemääräys on kirjoitettava vaikuttavan [lääkeaineen](#) nimellä. Vain poikkeustilanteissa lääkäri voi kirjoittaa lääkemääräyksen [lääkevalmisteen](#) kauppanimellä (tuotenimi). Lääkemääräyksen voimassaoloaika määräytyy sen maan lainsäädännön mukaan, jossa lääke hankitaan. Suomessa lääkemääräys on yleensä voimassa vuoden.

Koska jäsenvaltioiden välillä ei ole järjestelmiä lääkemääräysten sähköiseen käsittelyyn, eurooppalaiset lääkemääräykset ovat [kirjallisia lääkemääräyksiä](#).

Eta-maat ja Sveitsi voivat toimittaa EU-maissa annettuja lääkemääräyksiä, mutta niillä ei ole siihen velvollisuutta.

definition

[recept](#) som kan användas vid köp av [läkemedel \(1\)](#) också i andra EU-länder än i det land där receptet har förskrivits

anmärkning

Namnet på den verksamma [läkemedelssubstansen](#) ska anges i ett europeiskt recept. Bara i undantagsfall kan läkaren förskriva ett recept under [läkemedelspreparatets](#) handelsnamn (produktnamn). Receptets giltighetstid är beroende av lagstiftningen i det land där läkemedlet (1) köps. I Finland är recept i allmänhet giltiga i ett år.

Eftersom det inte finns gränsöverskridande system för elektronisk hantering av recept är de europeiska recepten skriftliga.

EES-länderna och Schweiz kan expediera recept som förskrivits i EU-länder, men är inte skyldiga att göra det.

198

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

erillisselvitys

sv särskild utredning

määritelmä

lääkärinlausunto tai *reseptimerkintä*

huomautus

Kela päättää, mitä erillisselvityksiä tarvitaan *lääkekorvauksen* myöntämiseksi.

definition

läkarutlåtande eller *anteckning på recept*

anmärkning

FPA beslutar vilka särskilda utredningar som behövs för beviljande av *läkemedelsersättning*.

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

199

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

reseptimerkintä

sv anteckning på recept

määritelmä

lääkkeen määräjän lääkemääräykseen kirjoittama merkintä, jonka perusteella *vakuutettu* voi saada *lääkekorvausta rajoitetusti korvattavasta lääkkeestä*

definition

anteckning som en *läkemedelsförskrivare* gjort på ett *recept* och på basis av vilken en *försäkrad* kan få *läkemedelsersättning* för ett *begränsat ersättningsgillt läkemedel*

Käsitekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

200

rajattu lääkkeenmääräämisoikeus

sv begränsad förskrivningsrätt

määritelmä

sairaanhoitajalle myönnetty oikeus määrätä tiettyjä [lääkkeitä terveyskeskuksessa](#) hoitamalleen asiakkaalle

huomautus

Laillistetuilla sairaanhoitajilla sekä sairaanhoitajina laillistetuilla terveydenhoitajilla ja kättilöillä on rajattu lääkkeenmääräämisoikeus. Saadakseen rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden sairaanhoitajalla tulee olla riittävä käytännön kokemus sekä valtioneuvoston asetuksella [1089/2010](#) säädetty lisäkoulutus.

Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden edellytyksenä on terveydenhuollon toimintayksikön vastaavan lääkärin kirjallinen määräys. Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden piirissä olevat lääkkeet, tautitilat ja lääkkeenmääräämisen rajoitukset on määritelty erikseen.

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus voi olla myös erillisellä asetuksella myönnetty määräaikainen lääkkeenmääräämisoikeus epidemian ajaksi.

definition

rätt som har beviljats sjukskötare att förskriva vissa [läkemedel \(1\)](#) till sina klienter vid en [hälsovårdscentral](#)

anmärkning

Legitimerad sjukskötare eller hälsovårdare och barnmorska som är legitimerad som eller berättigad att verka som sjukskötare har begränsad rätt att förskriva läkemedel (1). Sjukskötaren bör ha tillräcklig praktisk erfarenhet samt sådan tilläggsutbildning som föreskrivs i statsrådets förordning [1089/2010](#).

Begränsad förskrivningsrätt förutsätter ett skriftligt förordnande av den läkare som ansvarar för hälso- och sjukvårdsenheten. De läkemedel (1), sjukdomstillstånd och begränsningar av förskrivningsrätten som omfattas av begränsad förskrivningsrätt definieras separat.

Begränsad förskrivningsrätt kan också vara en förskrivningsrätt som genom separat förordning beviljats för en viss tid under en epidemi.

Käsittekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

201

lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen

sv ömsesidigt erkännande av recept

määritelmä

toiminta, jossa yhdessä EU-maassa annettu [lääkemääräys](#) toimitetaan toisessa jäsenmaassa

huomautus

Lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Suomessa annetulla lääkemääräyksellä voi ostaa [lääkkeitä](#) missä tahansa muussa EU-maassa, jos lääkkeellä on myyntilupa siinä maassa, jossa se hankitaan.

Lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen koskee vain EU-maita. Eta-maat ja Sveitsi voivat toimittaa EU-maissa annettuja lääkemääräyksiä, mutta niillä ei ole siihen velvollisuutta.

Vrt. [eurooppalainen lääkemääräys](#).

definition

verksamhet där ett [recept](#) som förskrivits i ett EU-land expedieras i ett annat medlemsland

anmärkning

Med ömsesidigt erkännande av recept avses att ett recept som förskrivits till exempel i Finland kan användas för köp av [läkemedel \(1\)](#) i vilket annat EU-land som helst, om läkemedlet (1) har försäljningstillstånd i det land där köpet sker.

Ömsesidigt erkännande av recept gäller bara EU-länder. EES-länderna och Schweiz kan expediera recept som förskrivits i EU-länder, men är inte skyldiga att göra det.

Jfr [europeiskt recept](#).

Käsittekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

202

<sähköinen lääkemääräys / elektroniskt recept>

Lääketietokanta

sv Läkemedelsdatabas

määritelmä

tietokanta, joka sisältää *lääkkeiden* määräämisen ja toimittamisen kannalta tarpeelliset tiedot lääkkeistä, niiden hinnasta ja *korvattavuudesta*, keskenään *vaihtokelpoisista lääkevalmisteista* sekä *korvattavista perusvoiteista* ja *kliinisistä ravintovalmisteista*

huomautus

Lääketietokantaa ylläpitää Kela.

definition

databas med sådana uppgifter om *läkemedel (1)*, priset på dem och deras *ersättningsstatus*, sinsemellan *utbytbara läkemedelspreparat* samt *ersättningsgilla bassalvor* och *kliniska näringspreparat* som är nödvändiga för förskrivningen och expedieringen av läkemedel (1)

anmärkning

FPA svarar för Läkemedelsdatabasen.

Käsittekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

203

Reseptikeskus

sv Receptcentret *n*

määritelmä

tietokanta, joka sisältää *lääkkeen määrääjien* lähettämät *sähköiset lääkemääräykset* ja niihin liitetyt tiedot apteekkien lääketoimituksista

huomautus

Reseptikeskuksessa olevat tiedot siirretään sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) säädetyn säilytysajan päätyttyä Reseptiarkistoon, jotta tietoja voidaan käyttää muun muassa tieteelliseen tutkimukseen ja terveydenhuollon viranomaistoimintaan.

definition

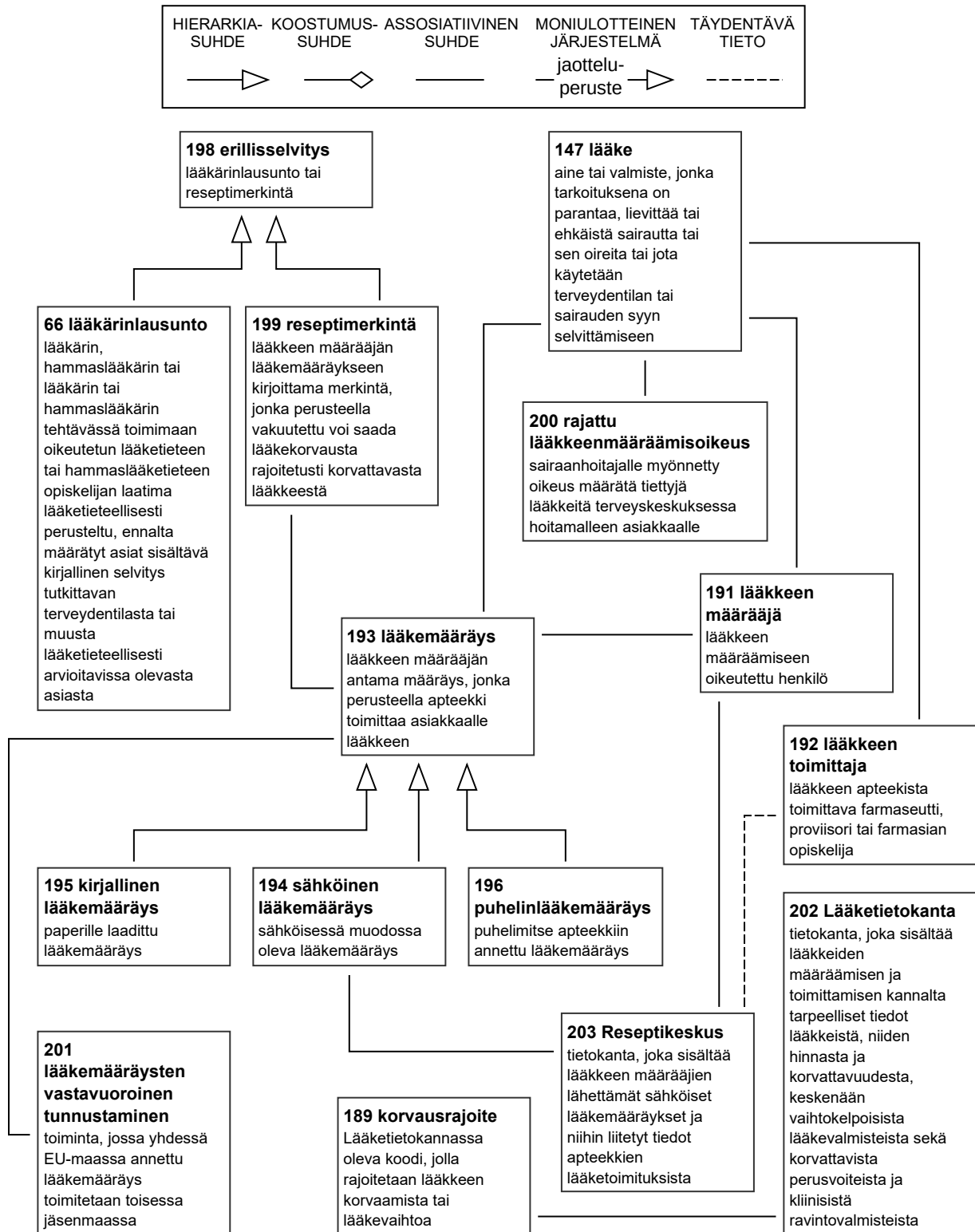
databas som innehåller *elektroniska recept* som insänts av *läkemedelsförskrivarna* och apotekens expedieringsuppgifter i anslutning till recepten

anmärkning

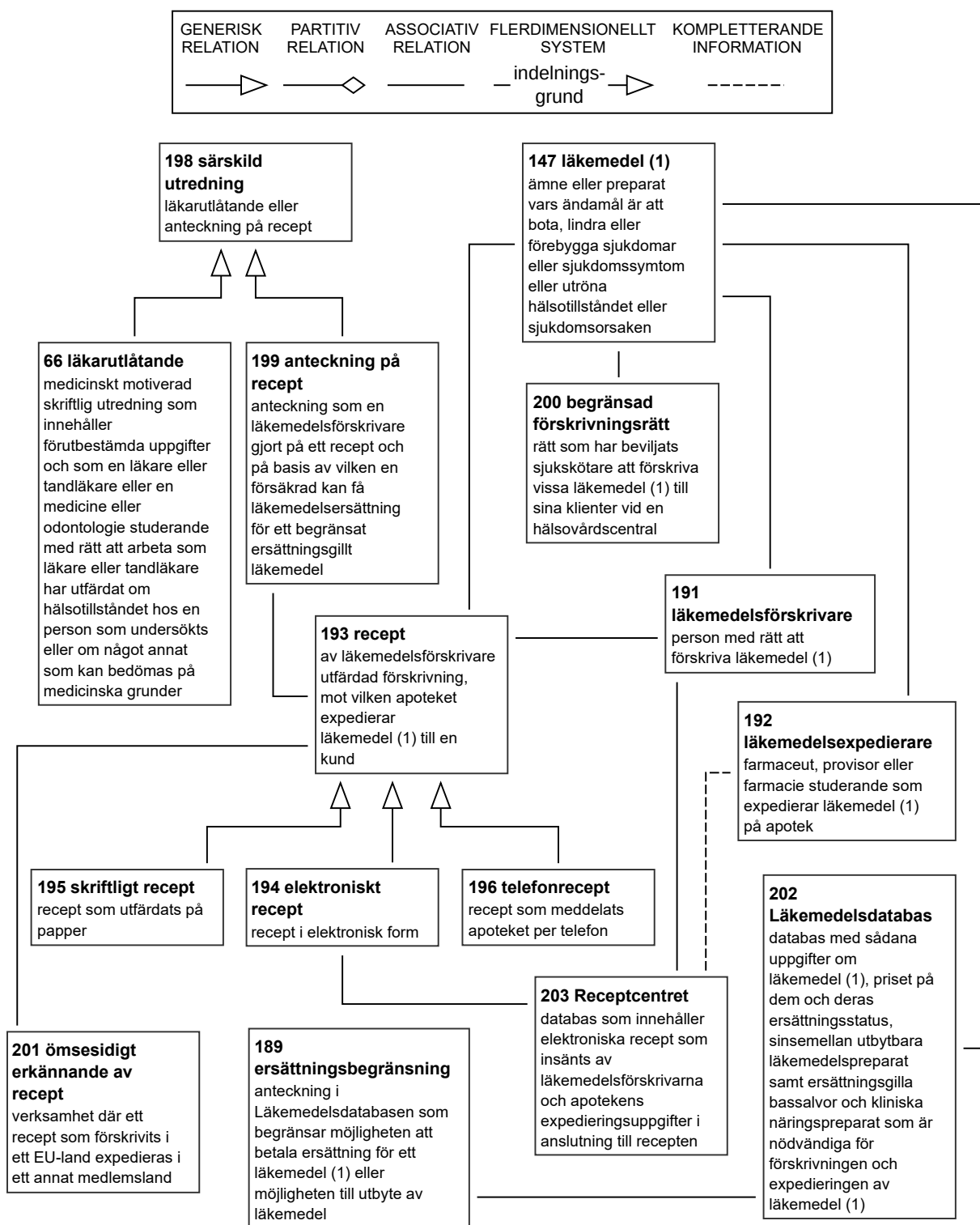
När förvaringstiden enligt lagen om elektroniska recept (61/2007) har gått ut överförs uppgifterna i Receptcentret till Receptarkivet för att de ska kunna användas för bland annat vetenskaplig forskning och myndigheternas verksamhet inom hälso- och sjukvården.

Käsittekaavio: [Lääkemääräykset](#)

Begreppsdiagram: [Recept](#)

Käsitekaavio 16. Lääkemääräykset.

Begreppsdiagram 16. Recept.

4 Kansainvälinen sairaanhoito

Internationell sjukvård

204

rajat ylittävä terveydenhuolto

mieluummin kuin: rajatylittävä terveydenhuolto

sv gränsöverskridande hälso- och sjukvård

määritelmä

hoitoetuudet, jotka henkilö on saanut muussa maassa kuin siinä, joka vastaa hänen *sairaanhoitonsa kustannuksista*

huomautus

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta puhutaan yleensä EU-maissa saadun terveydenhuollon yhteydessä, mutta termiä voi käyttää myös muissa kuin EU-maissa saadusta terveydenhuollosta.

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta säädetään rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetussa laissa (1201/2013) ja sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

definition

vårdförmåner som en person har fått i ett annat land än det som ansvarar för personens *sjukvårdskostnader*

anmärkning

Vanligtvis talas det om gränsöverskridande hälso- och sjukvård i samband med hälso- och sjukvård som fås i EU-länderna, men termen kan användas också i fråga om hälso- och sjukvård som fås i länder utanför EU.

Bestämmelser om gränsöverskridande hälso- och sjukvård finns i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013) och sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Käsitekaavio: [Hoitoetus](#)

Begreppsdiagram: [Värdförman](#)

205

hoitoetus

sv värdförman

määritelmä

etus, jonka tarkoitus on turvata EU- ja Eta-maissa, Sveitsissä sekä sosiaaliturvasopimusmaissa liikkuville henkilöille ja heidän huollettavilleen tarvittava *hoito*

huomautus

Suomessa EU:n sosiaaliturvalainsäädännön mukaisia hoitoetuksia ovat julkisen *terveydenhuollon palvelut*, Kelan maksamat *sairaanhoitokorvaukset (1)* ja Kelan *kuntoutusetuudet*. Näistä etuuksista käytetään EU:n sosiaaliturvalainsäädännössä nimitystä luontoisetuus.

Jokainen maa määrittelee hoitoetudet omassa lainsäädännössään. Hoitoetuksia koskevia määräyksiä sisältyy Australian, Israelin, Kanadan Quebecin ja Pohjoismaiden kanssa tehtyihin *sosiaaliturva-* ja *sairaanhoitosopimuksiin*.

definition

förmån som syftar till att trygga *vård och behandling* för personer som rör sig i EU- och EES-länderna, Schweiz och länder med vilka Finland har ingått *överenskommelser om social trygghet* och för personer som är beroende av dem för sin försörjning

anmärkning

I Finland är *tjänsterna* inom den offentliga hälso- och sjukvården, de *sjukvårdersättningar* som FPA betalar och FPA:s *rehabiliteringsförmåner* värdförmåner som omfattas av EU-lagstiftningen om social trygghet. I EU-lagstiftningen om social trygghet används på finska uttrycket "luontoisetuus" om värdförmåner.

Varje land definierar värdförmånerna i sin egen lagstiftning. Bestämmelser om värdförmåner finns i de *överenskommelser om social trygghet* och *överenskommelser om sjukvård* som Finland har ingått med Australien, Israel, Quebec i Kanada och de nordiska länderna.

Käsitekaavio: [Hoitoetus](#)

Begreppsdiagram: [Värdförman](#)

206

hoito-oikeus

sv rätt till vård

määritelmä

henkilön oikeus saada *hoitoetuksia*

huomautus

Suomeen tai Suomesta tapahtuvassa maasta- ja maahanmuuton sekä muussa rajat ylittävissä tilanteissa on tarpeen määritellä henkilön hoito-oikeus Suomessa ja muissa maissa EU:n sosiaaliturvalainsäädännön, *sosiaaliturva-* tai *sairaanhoitosopimusten* perusteella. Kela määrittelee henkilön hoito-oikeuden näissä tilanteissa. Hoito-oikeuteen vaikuttavat ulkomailla oleskelun kesto ja tarkoitus sekä se, onko henkilö sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisesti vakuutettu Suomessa ja onko hänellä kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta.

definition

rätt till *vårdförmåner*

anmärkning

Vid inflyttning till eller utflyttning från Finland och i andra gränsöverskridande situationer finns det behov av att definiera rätten till vård i Finland och andra länder med stöd av EU-lagstiftningen om *social trygghet, överenskommelser om social trygghet* eller *överenskommelser om sjukvård*. FPA fastställer rätten till vård i sådana situationer. Rätten till vård påverkas av utlandsvistelsens längd och syfte och av om personen i fråga är sjukförsäkrad i Finland och har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

Käsitekaavio: *Hoitoetus*

Begreppsdiagram: *Vårdförmån*

207

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

ennakkolupa

sv förhandstillstånd *n*

määritelmä

asuinmaalta etukäteen haettu lupa *hoitoon hakeutumista* varten

huomautus

EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuva *vakuutettu* voi hakea asuinmaaltaan ennakkolupaa. Henkilöllä on oikeus saada ennakkoluvan perusteella *hoitoa* toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä samalla hinnalla kuin siellä asuvilla henkilöillä.

Ennakkolupa on myönnettävä, jos hakijan kohdalla Euroopan parlamentin ja neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa asetuksessa 883/2004 määritetyt edellytykset täyttyvät. Luvan myöntäminen on harkinnanvaraista, jos myöntämisedellytykset eivät täyty.

Suomesta hoitoon hakeutuvan henkilön ennakkoluvasta päättää Kela Suomen julkisen terveydenhuollon tai henkilön asuinmaan antaman lausunnon perusteella.

definition

tillstånd att söka *planerad vård* utomlands som inhämtats på förhand från bosättningslandet

anmärkning

En *försäkrad* som bor i något EU- eller EES-land eller i Schweiz kan ansöka om ett förhandstillstånd av sitt bosättningsland. Personen har med stöd av förhandstillståndet rätt att få *vård* i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz till samma pris som personer som bor i ifrågavarande land.

Förhandstillstånd ska beviljas om de villkor uppfylls som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen 883/2004. Beviljandet av förhandstillstånd är beroende på prövning om villkoren inte uppfylls.

Beslut om förhandstillstånd för en person som från Finland söker planerad vård fattas av FPA utifrån ett utlåtande från den offentliga hälso- och sjukvården i Finland eller personens bosättningsland.

Käsitekaavio: *Hoitoetus*

Begreppsdiagram: *Vårdförmån*

208

hoito-oikeustodistus

sv intyg över rätt till vård

määritelmä

todistus, jolla henkilö osoittaa oikeutensa [hoitoetuksiin](#)

huomautus

Hoito-oikeustodistuksia käytetään, kun henkilölle on määritelty [hoito-oikeus](#) EU:n sosiaaliturvalainsäädännön, [sosiaaliturva-](#) tai [sairaanhoitosopimusten](#) nojalla ja kun näitä hoito-oikeuksia myönnetään ja rekisteröidään.

EU- ja Eta-maissa ja Sveitsissä hoito-oikeustodistuksia ovat [eurooppalainen sairaanhoitokortti](#), kortin väliaikaisesti korvaava todistus, E100-sarjan lomakkeet ja esitettävät asiakirjat (englanniksi portable documents), joista käytetään myös ilmaisua PD-asiakirja. Hoito-oikeustodistuksia ovat myös todistus oikeudesta etuuksiin SF/Q4 sekä [todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa](#).

Suomessa hoito-oikeustodistuksen myöntää Kela. Todistuksen nojalla henkilölle annetaan [hoitoa](#) kohdemaassa määritellyn hoito-oikeuden mukaisesti. Todistuksella myös vahvistetaan hoitokustannuksista vastaava taho, joka voi olla myös toinen maa.

definition

intyg genom vilket en person påvisar sin rätt till [vårdförmåner](#)

anmärkning

Intyg över rätt till vård används när [rätten till vård](#) har fastställts med stöd av EU-lagstiftningen om [social trygghet](#), [överenskommelser om social trygghet](#) eller [överenskommelser om sjukvård](#) och när rätten beviljas och registreras.

De intyg över rätt till vård som är i bruk i EU- och EES-länderna och i Schweiz är det [europeiska sjukvårdskortet](#), ett provisoriskt intyg över innehav av europeiskt sjukvårdskort, blanketter som ingår i serien E100 och handlingar som går under namnet PD-dokument (eng. portable documents). Intyg över rätt till vård är också intyget över rätt till förmåner SF/Q4 och [intyget över rätt till vårdförmåner i Finland](#).

I Finland utfärdar FPA intyg över rätt till vård. Med stöd av intyget ges [vård](#) i enlighet med den rätt till vård som fastställts i det land som är målet för resan. Genom intyget fastställs också den som står för vårdkostnaderna. Denna kan också vara ett annat land.

Käsittekaavio: [Hoitoetuus](#)

Begreppsdiagram: [Vårdförmån](#)

209

eurooppalainen sairaanhoitokortti

mieluummin kuin: EHIC-kortti

ei: eurooppalainen sairausvakuutuskortti; EU-sairaanhoitokortti

sv europeiskt sjukvårdskort *n* /FI/; europeiskt sjukförsäkringskort *n* /SE/

määritelmä

hoito-oikeustodistus, jonka haltijalla on EU:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon oleskellessaan muussa EU- tai Eta-maassa kuin asuinmaassaan tai Sveitsissä

huomautus

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla osoitetaan **hoito-oikeus** EU- ja Eta-maissa ja Sveitsissä julkisessa terveydenhuollossa sekä sairausvakuutussopimuksen tehneiden yksityisten lääkäreiden vastaanotoilla ja yksityisissä sairaaloissa. Kukin maa antaa hoitoa oman lainsäädäntönsä ja järjestelmänsä mukaisesti. Kortin haltija saa **hoitoa** samoin kustannuksin ja menettelyin kuin kyseisen maan paikalliset asukkaat.

Kela myöntää eurooppalaisen sairaanhoitokortin **vakuutetuille** ja sellaisille ulkomailla pysyvästi asuville henkilöille, joiden **sairaanhoidon kustannuksista** Suomi vastaa. Kela voi myöntää myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavan todistuksen, jos vakuutettu ei esimerkiksi ehdi vastaanottaa korttia ennen matkaa.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti ei korvaa **Kela-korttia**.

EHIC on lyhenne eurooppalaisen sairaanhoitokortin englanninkielisestä nimityksestä European health insurance card.

definition

intyg över rätt till vård vars innehavare med stöd av EU-lagstiftningen om **social trygghet** har rätt till **medicinskt nödvändig sjukvård** under vistelse i ett annat EU- eller EES-land än bosättningslandet eller i Schweiz

anmärkning

Med det europeiska sjukvårdskortet påvisas **rätt till vård** inom den offentliga hälso- och sjukvården i EU- och EES-länder och i Schweiz samt på sådana privata läkarmottagningar och sjukhus som ingått sjukförsäkringsavtal. Vart och ett land tillhandahåller sjukvård i enlighet med sin egen lagstiftning och sitt eget system. Kortets innehavare får **vård** till samma kostnad och enligt samma förfaranden som lokalbefolkningen.

FPA beviljar det europeiska sjukvårdskortet till de **försäkrade** samt till sådana personer som stadigvarande bor utomlands och vars **sjukvårdskostnader** Finland svarar för. FPA kan också utfärda ett provisoriskt intyg över innehav av europeiskt sjukvårdskort, till exempel i sådana fall då den försäkrade inte hinner få kortet före resan.

Det europeiska sjukvårdskortet duger inte som **FPA-kort** i Finland.

Käsitekaavio: **Hoitoetuus**

Begreppsdiagram: **Värdförman**

210

todistus oikeudesta hoitoetuuxsiin Suomessa

sv intyg över rätt till vårdförmåner i Finland

määritelmä

hoito-oikeustodistus, jolla henkilö osoittaa oikeutensa **hoitoetuuxsiin** Suomessa

huomautus

Kela myöntää asianomaisen henkilön tai **julkisen terveydenhuollon toimintayksikön** pyynnöstä tai oma-aloitteisesti todistuksen oikeudesta hoitoetuuxsiin Suomessa. Todistusta käytetään, jos henkilöllä on tarve osoittaa **hoito-oikeutensa** Suomen julkisessa terveydenhuollossa tai oikeutensa Kelan maksamiin **sairaanhoitokorvauksiin (1)**. Todistuksessa vahvistetaan myös, onko julkisen terveydenhuollon ylläpitäjällä oikeus **valtion korvaukseen** henkilölle annetun **sairaanhoidon kustannuksista**.

definition

intyg över rätt till vård genom vilket rätten till **vårdförmåner** i Finland påvisas

anmärkning

FPA utfärdar på begäran av personen i fråga eller en **offentlig hälso- och sjukvårdsenhet** eller på eget initiativ ett intyg över rätt till vårdförmåner i Finland. Intyget används om personen behöver påvisa sin **rätt till vård** inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland eller sin rätt till **sjukvårdsersättningar** som FPA betalar. I intyget anges det också om huvudmannen för den offentliga hälso- och sjukvården har rätt till **statlig ersättning** för **sjukvårdskostnaderna**.

Käsitekaavio: **Hoitoetuus**

Begreppsdiagram: **Vårdförmån**

211

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

hoitoon hakeutuminen

sv planerad vård

hellre än: uppsökande *n* av vård

määritelmä

matkustaminen asuinmaan ulkopuolelle **hoidon** hakemiseksi ja saamiseksi

huomautus

Henkilö voi hakeutua Suomesta hoitoon EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin ja näistä maista Suomeen joko **ennakkoluvalla** tai omatoimisesti eli ilman ennakkolupaa.

Henkilöllä, jonka **sairaanhoidon kustannuksista** Suomi on vastuussa, on oikeus saada Kelasta korvausta näistä kustannuksista, jos hän hakeutuu hoitoon toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin.

Henkilö voi hakeutua hoitoon myös muualle kuin EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin tai tulla tällaisista maista Suomeen hoitoon. Näissä tapauksissa hoitoon hakeutuva henkilö ei ole oikeutettu Kelan maksamiin korvauksiin.

definition

åkande till ett land utanför bosättningslandet i syfte att söka och få **vård eller behandling**

anmärkning

En person kan åka från Finland till ett EU- eller EES-land eller till Schweiz och vice versa i syfte att söka vård där, antingen med stöd av ett **förhandstillstånd** eller på eget initiativ, dvs. utan förhandstillstånd.

En person vars **sjukvårdskostnader** Finland ansvarar för har rätt att få ersättning från FPA för kostnaderna om personen söker planerad vård i ett annat EU-land, i ett EES-land eller i Schweiz.

Det är också möjligt att åka från Finland till ett land utanför EU, EES eller Schweiz och vice versa för att söka planerad vård. I dessa fall är den som söker vård inte berättigad till sjukvårdsersättning som FPA betalar.

Käsitekaavio: **Hoitoetuus**

Begreppsdiagram: **Vårdförmån**

212

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito

sv medicinskt nödvändig sjukvård; medicinskt nödvändig vård

määritelmä

hoito, jota henkilön on lääketieteellisin perustein saatava oleskellessaan tilapäisesti toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä

huomautus

Lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa ei voida siirtää annettavaksi henkilön suunnitellun paluumatkan jälkeen. Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä tilapäisesti oleskeleva henkilö on oikeutettu lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon paikallisessa julkisessa terveydenhuollossa sekä sairausvakuutusopimuksen tehneiden yksityisten lääkäreiden vastaanotoilla ja yksityisissä sairaaloissa. **Hoito-oikeus** osoitetaan **eurooppalaisella sairaanhoitokortilla**. Lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon myöntämisessä huomioidaan henkilön tilapäisen oleskelun kesto kohdemaassa sekä annettavan hoidon luonne. **Terveydenhuollon ammattihenkilö** arvioi henkilön hoidon tarpeen. Tilapäisen oleskelun aikana annettavan hoidon laajuus vaihtelee kunkin maan kansallisen lainsäädännön perusteella.

Lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito kattaa myös pitkäaikaissairauteen sekä **raskauteen** ja **synnytykseen** liittyvän hoidon.

definition

vård eller behandling som en person måste få på medicinska grunder under en tillfällig vistelse i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz

anmärkning

Medicinskt nödvändig sjukvård kan inte senareläggas så att den ges efter den planerade returren. En person som tillfälligt vistas i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz har rätt till medicinskt nödvändig sjukvård inom den lokala offentliga hälso- och sjukvården samt på sådana privata läkarmottagningar och sjukhus som ingått sjukförsäkringsavtal. **Rätten till vård** påvisas genom det **europeiska sjukvårdskortet**. När medicinskt nödvändig sjukvård beviljas beaktas den tillfälliga vistelsens längd och vårdens karaktär. En **yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården** bedömer vårdbehovet. Omfattningen av sådan vård som ges under tillfällig vistelse varierar i enlighet med respektive lands nationella lagstiftning.

Medicinskt nödvändig sjukvård omfattar också vård som hänför sig till kroniska sjukdomar samt till **graviditet** och **förlossning**.

Käsitekaavio: **Hoitoetuus**

Begreppsdiagram: **Vårdförmån**

213

kiireellinen sosiaalipalvelu

sv brådskande socialservice

määritelmä

välttämätön kiireellinen huolenpito, jota annetaan ulkomaalaiselle, joka on saanut kielteisen päätöksen kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseensa ja jonka vastaanottopalvelut ovat lakanneet

huomautus

Kiireellinen sosiaalipalvelu voi olla ruuan tai **lääkkeiden** antamista tai tilapäistä asumista.

Kunta tai kuntayhtymä voi saada Kelasta **valtion korvausta**, kun se on antanut kiireellistä sosiaalipalvelua.

definition

nödvändig omsorg som ges i brådskande fall till en utlänning som fått avslag på sin ansökan om internationellt skydd och vars mottagningstjänster har upphört

anmärkning

Brådskande socialservice kan vara att mat, **läkemedel (1)** eller tillfällig boendeservice ges.

En kommun eller samkommun kan få **statlig ersättning** av FPA för att ha gett brådskande socialservice.

214

rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste; raja-yhteyspiste

sv kontaktpunkt för gränsöverskridande hälso- och sjukvård

määritelmä

toimintayksikkö, jonka tehtävänä on *rajat ylittävää terveydenhuoltoa* koskeva viestintä, neuvonta ja tietojenvaihto

huomautus

Jokaisessa EU-maassa on oltava rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste. Suomessa se on sijoitettu Kelaan. Yhteyspiste tarjoaa tietoa *terveydenhuollon palvelujen* käyttämisestä Suomessa ja ulkomailla sekä erityisesti tietoa *hoitoon hakeutumisesta* Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen.

definition

verksamhetsenhet som svarar för kommunikation, kundservice och informationsutbyte som hänför sig till den *gränsöverskridande hälso- och sjukvården*

anmärkning

Varje EU-land ska ha en kontaktpunkt för gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Finlands kontaktpunkt finns vid FPA. Kontaktpunkten tillhandahåller information om användningen av *hälso- och sjukvårdstjänster* i Finland och utomlands samt särskilt om hur man från Finland söker *planerad vård* utomlands eller hur man från utlandet söker planerad vård i Finland.

215

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

valtion korvaus

sv statlig ersättning

määritelmä

Kelan maksama korvaus julkisen terveydenhuollon ylläpitäjälle *hoitoetuuksista*, jotka on annettu henkilölle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa tai jonka hoitoetuksien kustannuksista toinen EU- tai Etamaa tai Sveitsi vastaa

huomautus

Julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö hakee valtion korvausta Kelalta. Kela maksaa valtion korvauksen julkisen terveydenhuollon ylläpitäjälle eli kunnalle tai kuntayhtymälle.

definition

ersättning som FPA betalar till huvudmannen för offentlig hälso- och sjukvård för *vårdförmåner* som tillhandahållits en person som saknar hemkommun i Finland eller vars vårdförmånskostnader ett annat EU- eller EES-land eller Schweiz ansvarar för

anmärkning

Den *offentliga hälso- och sjukvårdsenheten* söker statlig ersättning hos FPA. FPA betalar den statliga ersättningen till huvudmannen för den offentliga hälso- och sjukvården, dvs. till en kommun, en samkommun eller en samkommun.

Käsittekaavio: [Hoitoetus](#)

Begreppsdiagram: [Vårdförmån](#)

216

sairaanhoidon kustannusvastuu

sv ansvar *n* för sjukvårdskostnader

määritelmä

tietyn maan vastuu henkilölle aiheutuneista [sairaanhoidon kustannuksista](#)

huomautus

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa EU-asetuksessa 883/2004 määritellään henkilön sairaanhoidon kustannuksista vastuussa oleva valtio. Pääsääntöisesti kustannusvastuu on valtiolla, jossa henkilö on sairausvakuutettu.

[Eläkkeensaajien](#) sairaanhoidon kustannusvastuussa oleva valtio määräytyy [eläkkeen](#) maksun perusteella. Esimerkiksi vain Suomesta eläkettä saava henkilö, joka muuttaa toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin, ei ole enää Suomessa sairausvakuutettu, mutta Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Eläkkeensaajan asuinmaassaan ja muualla EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä saaman sairaanhoidon kustannukset laskutetaan [maiden välisen sairaanhoitokustannusten laskutuksen](#) kautta Suomelta.

definition

ett visst lands ansvar för de [sjukvårdskostnader](#) som en person har orsakats

anmärkning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fastställs det vilken stat som ansvarar för en persons sjukvårdskostnader. I regel vilar kostnadsansvaret på den stat där personen är sjukförsäkrad.

Vilken stat som ansvarar för sjukvårdskostnaderna när det gäller [pensionstagare](#) bestäms utgående från pensionsbetalningen. Som exempel kan nämnas att en person som får [pension](#) bara från Finland och som flyttar till ett annat EU-land, till ett EES-land eller till Schweiz inte längre är sjukförsäkrad i Finland, men Finland ansvarar för kostnaderna för den sjukvård som han eller hon får. Via [faktureringsen av sjukvårdskostnader mellan länder](#) faktureras Finland för kostnaderna för sådan sjukvård som en pensionstagare får i sitt bosättningsland och i ett annat EU-land, i ett EES-land eller i Schweiz.

Käsitekaavio: [Hoitoetus](#)

Begreppsdiagram: [Vårdförmån](#)

217

maiden välinen sairaanhoitokustannusten laskutus

sv fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder

määritelmä

sairaanhoitoa antavan maan ja [sairaanhoidon kustannusvastuussa](#) olevan maan välinen rahansiirto, jolla henkilölle annettujen [hoitoetuuksien](#) kustannukset korvataan

huomautus

EU-lainsäädännön nojalla hoitoetuuksien kustannusvastuulla olevalla maalla on tietyn edellytyksin velvollisuus korvata kustannukset, jotka ovat aiheutuneet sen sairaanhoidon kustannusvastuulla oleville henkilöille annetuista hoitoetuuksista. Henkilö maksaa itse sairaanhoitoa antavan maan asiakasmaksun. Loput kustannuksista sairaanhoitoa antava maa laskuttaa suoraan toiselta maalta. Maiden välistä sairaanhoidon kustannusten laskutusta koskeva menettely ja sen määräajat on säädelty Euroopan parlamentin ja neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa asetuksessa [883/2004](#) ja sen täytäntöönpanomenettelystä annetussa asetuksessa [987/2009](#).

definition

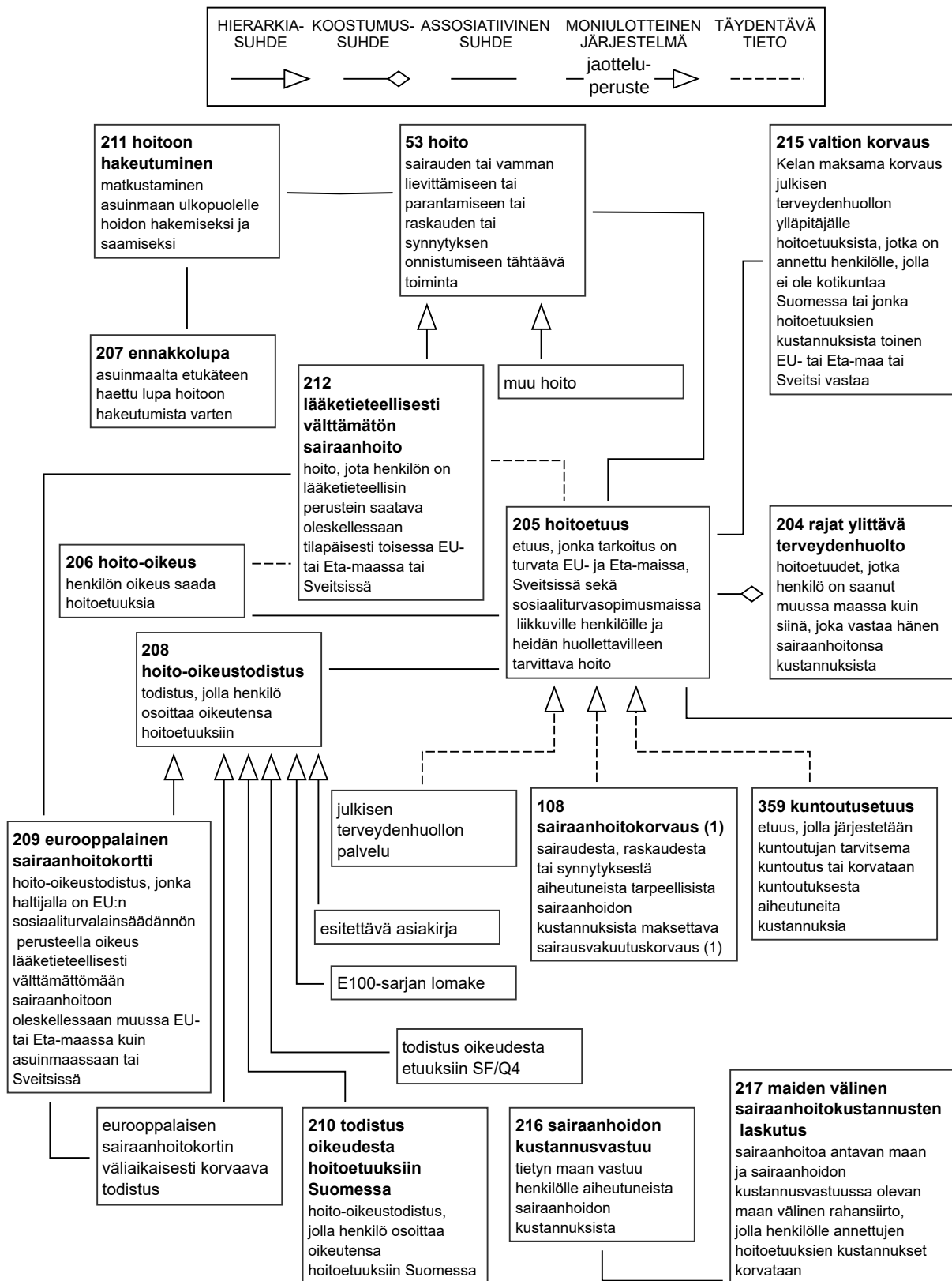
penningtransaktion mellan det land som tillhandahåller sjukvård och det land som har [ansvar för sjukvårdskostnaderna](#) och genom vilken kostnaderna för [vårdförmåner](#) som en person har fått ersätts

anmärkning

Med stöd av EU-lagstiftningen är det land som ansvarar för kostnaderna för vårdförmåner skyldigt att under vissa förutsättningar ersätta kostnaderna för vårdförmåner som har getts till personer vars sjukvård landet ska bekosta. Personen i fråga betalar själv den klientavgift som det land som tillhandahåller sjukvård tar ut. Resten av kostnaderna fakturerar det land som tillhandahåller sjukvård hos det andra landet direkt. Förfarandet för fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder och tidsfristerna för det regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr [883/2004](#) om samordning av de sociala trygghetssystemen och i förordning (EG) nr [987/2009](#) om tillämpningsbestämmelser till den förordningen.

Käsitekaavio: [Hoitoetuus](#)

Begreppsdiagram: [Vårdförmån](#)

Käsitekaavio 17. Hoitoetus.

5 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat

Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen

5.1 Päivärahan saamisen perusteet

Grunder för utbetalning av dagpenning

218

sairauspoissaolo; sairausloma

ei: sairausloma

sv sjukfrånvaro; sjukskrivning; sjukledighet

määritelmä

työkyvyttömyydestä tai siihen liittyvistä *tutkimuksista* johtuva poissaolo työstä

definition

arbetsfrånvaro på grund av *arbetsförmåga* eller *undersökningar* som hänför sig till den

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

219

<sairauspäiväraha/sjukdagpenning>

sama sairaus

sv samma sjukdom; en och samma sjukdom

määritelmä

sairaus, joka on aiheuttanut aiemman *työkyvyttömyyden* tai joka on ollut mukana aiheuttamassa aiempaa työkyvyttömyyttä viimeksi kuluneen vuoden aikana

huomautus

Vrt. *uusi sairaus*.

definition

sjukdom som har orsakat eller bidragit till tidigare *arbetsförmåga* under det senaste året

anmärkning

Jfr *ny sjukdom*.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

220

<sairauspäiväraha/sjukdagpenning>

uusi sairaus

sv ny sjukdom

määritelmä

sairaus, joka ei ole aiheuttanut aiempaa *työkyvyttömyyttä* tai joka ei ole ollut mukana aiheuttamassa aiempaa työkyvyttömyyttä viimeksi kuluneen vuoden aikana

huomautus

Vrt. *sama sairaus*.

definition

sjukdom som inte har vare sig orsakat eller bidragit till tidigare *arbetsförmåga* under det senaste året

anmärkning

Jfr *samma sjukdom*.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

221

tartuntatauti

sv smittsam sjukdom; infektiös sjukdom

määritelmä

tauti, jonka aiheuttavat yksilöstä toiseen siirtyvät pieneliöt, niiden osat tai loiset

huomautus

Yksilö voi olla myös eläin tai kasvi, ei vain ihminen.

Tartuntataudin perusteella voi saada [tartuntatautipäivärahaa](#).

definition

sjukdom som orsakas av mikroorganismer, delar av dem eller parasiter som överförs mellan individer

anmärkning

En individ kan vara också ett djur eller en växt, inte bara en människa.

På grund av smittsam sjukdom är det möjligt att beviljas [dagpenning vid smittsam sjukdom](#).

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

222

raskaus

sv graviditet; havandeskap *n*

määritelmä

naisen tila hedelmöitymisen ja keskenmenon, raskaudenkeskeytyksen tai [synnytyksen](#) välillä

definition

tillståndet hos en kvinna mellan befruktning och missfall, avbrytande av havandeskap eller [förlossning](#)

Käsitekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

223

synnytys

sv förlossning; nedkomst

määritelmä

tapahtumasarja, jossa vähintään 22 viikon ikäinen lapsi poistuu kohdusta

definition

händelseförlopp där ett barn som är minst 22 veckor lämnar livmodern

Käsitekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

224

työkohtainen vuositulo

sv arbetsspecifik årsinkomst

määritelmä

[vuositulo](#), jonka perusteella [sairauspäiväraha](#) määräytyy, kun [vakuutetulla](#) on vähintään kaksi työtä ja hän jää [työkyvyttömyyden](#) vuoksi pois yhdestä tai useammasta työstään

huomautus

Jos vakuutettu joutuu jäämään pois vain jostakin työstään, hänen sairauspäivärahansa määräytyy kyseisestä poissaolosta aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella.

Työkohtaista vuosituloa ei sovelleta, jos henkilöllä on yksi varsinainen työ ja hän tekee sen rinnalla hyvin vähän myös toista työtä.

definition

[årsinkomst](#) utifrån vilken [sjukdagpenningen](#) bestäms, när den [försäkrade](#) har åtminstone två arbeten och på grund av [arbetsoförmåga](#) är förhindrad att utföra ett eller flera av dem

anmärkning

Om den försäkrade är tvungen att vara borta från bara något av sina arbeten, bestäms hans eller hennes sjukdagpenning utgående från det inkomstbortfall som frånvaron föranleder.

Arbetsspecifik årsinkomst tillämpas inte, om personen har ett ordinarie arbete och vid sidan av det utför ett annat arbete i mycket liten omfattning.

5.2 Päivärahat

Dagpenningar

225

ansionmenetykskorvaus

sv ersättning för inkomstbortfall; ersättning för inkomstförlust; ersättning för förlorad arbetsförtjänst; ersättning för förlorad arbetsinkomst

määritelmä

korvaus, jota maksetaan, jos *vakuutettu* on estynyt tekemästä työtään ja on sen vuoksi menettänyt työllään hankkimansa tulot osittain tai kokonaan

huomautus

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetään lyhytaikaisen *työkyvyttömyyden* sekä *raskauden* ja lapsen hoidon aiheuttamasta ansionmenetykskorvauksesta.

definition

ersättning som betalas om en *försäkrad* är förhindrad att utföra sitt arbete och därför helt eller delvis har gått miste om inkomster som han eller hon förvärvat genom sitt arbete

anmärkning

I sjukförsäkringslagen (1224/2004) föreskrivs det om ersättning för inkomstbortfall till följd av kortvarig *arbetsoförmåga* samt *graviditet* och vård av barn.

Käsittekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

226

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

päiväraha; päivärahaetus

sv dagpenning; dagpenningförmån; dagpenningförmån

määritelmä

vakuutetun tulojen perusteella määräytyvä päiväkohtainen *etus*, jota maksetaan pääsääntöisesti *ansionmenetykskorvauksena*

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia päivärahoja ovat *sairauspäiväraha*, *tartuntatautipäiväraha*, *luovutuspäiväraha*, *erityishoitoraha* ja *vanhempainpäiväraha*. *Kuntoutusraha* on Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukainen päiväraha.

Palkansaajan päiväraha määräytyy pääsääntöisesti päivärahaoikeuden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Yrittäjän päiväraha määräytyy pääsääntöisesti yrittäjän eläkelaiissa (YEL, 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelaiissa (MYEL, 1280/2006) vahvistetun työtulon mukaan tai, jos vakuutusta ei ole, yritystoiminnan ansiotulojen perusteella.

Päiväraha maksetaan vakuutetun työnantajalle niiltä päivärahapäiviltä, joilta työnantaja maksaa vakuutetulle palkkaa. Jos vakuutetulla on useampi kuin yksi työnantaja, päiväraha jaetaan työnantajille niiden maksamien palkkojen suhteessa. Jos päiväraha on suurempi kuin päivärahaajan palkka, erotus maksetaan vakuutetulle itselleen. Jos päivärahan saaja on yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutettu, päiväraha jaetaan työnantajan ja yrittäjän kesken työnantajan maksaman palkan ja yrittäjän YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulon suhteessa.

definition

förmån som beräknas per dag utifrån en *försäkrads* inkomster och som i regel betalas i form av *ersättning för inkomstbortfall*

anmärkning

Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) är *sjukdagpenning*, *dagpenning vid smittsam sjukdom*, *donationsdagpenning*, *specialvårdspenning* och *föräldradagpenning*. *Rehabiliteringspenningen* är en dagpenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

Dagpenningen för löntagare fastställs i regel enligt den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen året innan rätten till dagpenning uppkom. Dagpenningen för företagare bestäms i regel enligt den arbetsinkomst som fastställts i lagen om pension för företagare (FöPL, 1272/2006) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (LFöPL, 1280/2006) eller, om ingen försäkring finns, utifrån förvärvsinkomsten av företagsverksamhet.

Dagpenningen betalas till den försäkrades arbetsgivare för de dagpenningdagar för vilka denne betalar lön till den försäkrade. Om den försäkrade har fler än en arbetsgivare fördelas dagpenningen mellan arbetsgivarna i förhållande till de utbetalda lönerna. Om dagpenningen är större än lönen för dagpenningtiden betalas skillnaden till den försäkrade. Om den som får dagpenning är försäkrad enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare fördelas dagpenningen mellan arbetsgivaren och företagaren i förhållande till den lön som arbetsgivaren betalar och företagarens arbetsinkomst i FöPL- eller LFöPL-försäkringen.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

227

sairauspäiväraha

ei: sairausvakuutuksen päiväraha (vanhentunut/föråldrad)

sv sjukdagpenning; sjukpenning

määritelmä

työkyvyttömyyden vuoksi maksettava *päiväraha*, kun *vakuutettu* on kokonaan tai osittain estynyt tekemästä työtään

huomautus

Sairauspäivärahaa maksetaan, kun vakuutettu on 16–67-vuotias (ikäedellytys) ja kun vakuutettu on kykenemätön tekemään *tavallista työtään* tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (työkyvyttömyyedellytys).

Vaikka vakuutetulla olisi oikeus sairauspäivärahaan, sitä ei makseta, jos vakuutettu on suorittamassa tuomittua vankeusrangaistusta rangaistuslaitoksessa lukuun ottamatta sakon muuntorangaistusta, pakkolaitoksessa tai varusmiespalveluksessa, varusmiespalvelusta vastaavassa vapaaehtoisessa asepalveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana Puolustusvoimien palveluksessa tai siviilipalvelusmiehenä siviilipalvelulaitoksessa.

Saadakseen sairauspäivärahaa hakijan on esitettävä *lääkärintodistus*, *lääkärintlausunto* tai vastaava selvitys.

Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä sairaudesta johtuvaa ansionmenetystä, ks. *sairauspäivärahan enimmäisaika*.

definition

dagpenning som betalas på grund av *arbetsoförmåga* när en *försäkrad* är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt arbete

anmärkning

Sjukdagpenning betalas när den försäkrade är 16–67 år (åldersvillkor) och är oförmögen att utföra sitt *vanliga arbete* eller därmed nära jämförbart arbete (villkor gällande arbetsförmåga).

Även om den försäkrade har rätt till sjukdagpenning betalas sådan inte, om den försäkrade avtjänar ådömt fängelsestraff på straffanstalt med undantag av förvandlingsstraff för böter, är internerad i tvångsinrättning, fullgör beväringstjänst eller frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänst eller fullgör vapenfri tjänst, är reservist eller lantvärnsman i försvarsmaktens tjänst eller är civiltjänstgörare vid civiltjänstgöringsinrättning.

För att den sökande ska kunna få sjukdagpenning ska han eller hon lämna in *läkarintyg*, *läkarutlåtande* eller motsvarande utredning.

Sjukdagpenningen är avsedd att kompensera inkomstbortfall till följd av kortvarig eller tillfällig sjukdom, se *maximitid för sjukdagpenning*.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

228

osasairauspäiväraha

sv partiell sjukdagpenning

määritelmä

sairauspäiväraha, jota maksetaan **vakuutetulle**, joka on osa-aikaisesti töissä ja osa-aikaisesti poissa töistä sairauden takia

huomautus

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan työkyvyttömän vakuutetun pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhön. Osasairauspäiväraha-oikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että vakuutettu on ollut kokoaikaisessa työssä ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta.

Osasairauspäivärahaa saadakseen vakuutetun täytyy esittää työterveyslääkärin tai vakuutetun työolosuhteet tuntevan muun lääkärin antama **lääkärinlausunto**.

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 120 **arkipäivältä**.

definition

sjukdagpenning till en **försäkrad** som på grund av sjukdom arbetar på deltid och är sjukskriven på deltid

anmärkning

Den partiella sjukdagpenningen är avsedd att stödja försäkrade som är arbetsförmögna att stanna kvar i arbetslivet och återgå till heltidsarbete. Rätten till partiell sjukdagpenning förutsätter att den försäkrade kan sköta en del av sina arbetsuppgifter utan att hälsan eller tillfrisknandet äventyras. Dessutom förutsätts det att den försäkrades arbetstid har motsvarat heltidsarbete och att han eller hon har kommit överens om att utföra sitt arbete på deltid så att arbetstiden minskar med minst 40 och högst 60 procent av vad de varit.

För att den försäkrade ska kunna få partiell sjukdagpenning måste han eller hon lämna in ett **läkarutlåtande** som en företagsläkare eller någon annan läkare som känner till den försäkrades arbetsförhållanden har utfärdat.

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 120 **vardagar**.

Käsitekaavio: **Päivärahat**

Begreppsdiagram: **Dagpenningar**

229

tartuntatautipäiväraha

sv dagpenning vid smittsam sjukdom

määritelmä

päiväraha, jota maksetaan, kun **vakuutettu** on **tartuntataudin** leviämisen estämiseksi määrätty olemaan poissa ansiotyöstään, eristettäväksi tai karanteeniin ja hänelle syntyy tämän vuoksi ansionmenetystä

huomautus

Tartuntatautipäivärahaa voi saada, vaikka olisi työkykyinen. Myös alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla on oikeus tartuntatautipäivärahaan, jos lapsi on tartuntataudin leviämisen estämiseksi määrätty olemaan kotona ja huoltaja ei siksi voi tehdä työtään.

Tartuntatautipäiväraha on täysimääräinen korvaus ansionmenetyksestä. Sitä maksetaan kaikilta **arkipäiviltä**, eikä siinä ole **omavastuu-aikaa**.

definition

dagpenning som betalas när en **försäkrad**, för förhindrande av spridning av en **smittsam sjukdom** har förordnats att utebli från sitt förvärvsarbete eller att hållas isolerad eller i karantän, och därför orsakas inkomstbortfall

anmärkning

Man kan få dagpenning vid smittsam sjukdom utan att vara arbetsförmögen. Rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom har också en vårdnadshavare för ett barn under 16 år, om barnet ska hållas hemma för förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom och vårdnadshavaren av denna orsak inte kan utföra sitt arbete.

Dagpenning vid smittsam sjukdom är en ersättning till fullt belopp för inkomstbortfall. Den betalas för samtliga **vardagar**, och ingen **självrisktid** tillämpas i samband med den.

Käsitekaavio: **Päivärahat**

Begreppsdiagram: **Dagpenningar**

230

luovutuspäiväraha

sv donationsdagpenning

määritelmä

elimen, kudoksen tai solujen luovuttamisen vuoksi maksettava [päiväraha](#), kun [vakuutettu](#) on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään ja hänelle on aiheutunut ansionmenetystä

huomautus

Luovutuspäivärahaa voi saada silloin, kun elimiä, kudosta tai soluja luovutetaan elintärkeän siirron tarpeen perusteella.

Luovutuspäivärahan määrä lasketaan samoin kuin [sairauspäiväraha](#). Luovutuspäivärahaa voidaan maksaa toimenpiteen aiheuttaman [työkyvyttömyyden](#) sekä siihen liittyvien välttämättömien [tutkimusten](#) ajalta.

Luovutuspäivärahaa maksetaan kaikilta [arkipäiviltä](#) eikä siinä ole [omavastuuaikaa](#).

definition

[dagpenning](#) som betalas på grund av donation av organ, vävnader eller celler, när en [försäkrad](#) på grund av detta är förhindrad att utföra sitt arbete och orsakar inkomstbortfall

anmärkning

Donationsdagpenning kan fås när organ, vävnader eller celler doneras för ett livsviktigt transplantationsbehov.

Donationsdagpenningen beräknas på samma sätt som [sjukdagpenning](#). Donationsdagpenning kan betalas för den tid då den försäkrade är arbetsförmögen på grund av ingreppet samt anknytande nödvändiga [undersökningar](#).

Donationsdagpenning betalas för samtliga [vardagar](#), och ingen [självrisktid](#) förekommer i samband med den.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

231

erityishoitoraha

sv specialvårdspenning

määritelmä

[päiväraha](#), jota maksetaan, kun [vakuutettu](#) osallistuu alle 16-vuotiaan lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan [hoitoon](#) tai [kuntoutukseen](#) eikä sen vuoksi voi lyhytaikaisesti tai tilapäisesti tehdä työtään

huomautus

Erityishoitorahaa voi saada myös avio- tai avopuolison lapsen sekä adoptio- tai kasvattilapsen sairauden hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen vuoksi.

Erityishoitoraha on tarkoitettu akuutin vaiheen avuksi, ja sen maksamiseen vaikuttavat lapsen ikä, hoitopaikka ja sairauden vaikeus.

definition

[dagpenning](#) som betalas när en [försäkrad](#) deltar i [vård](#) eller [rehabilitering \(1\)](#) på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning som hans eller hennes barn under 16 år lider av och till följd av det är kortvarigt eller tillfälligt förhindrad att utföra sitt arbete

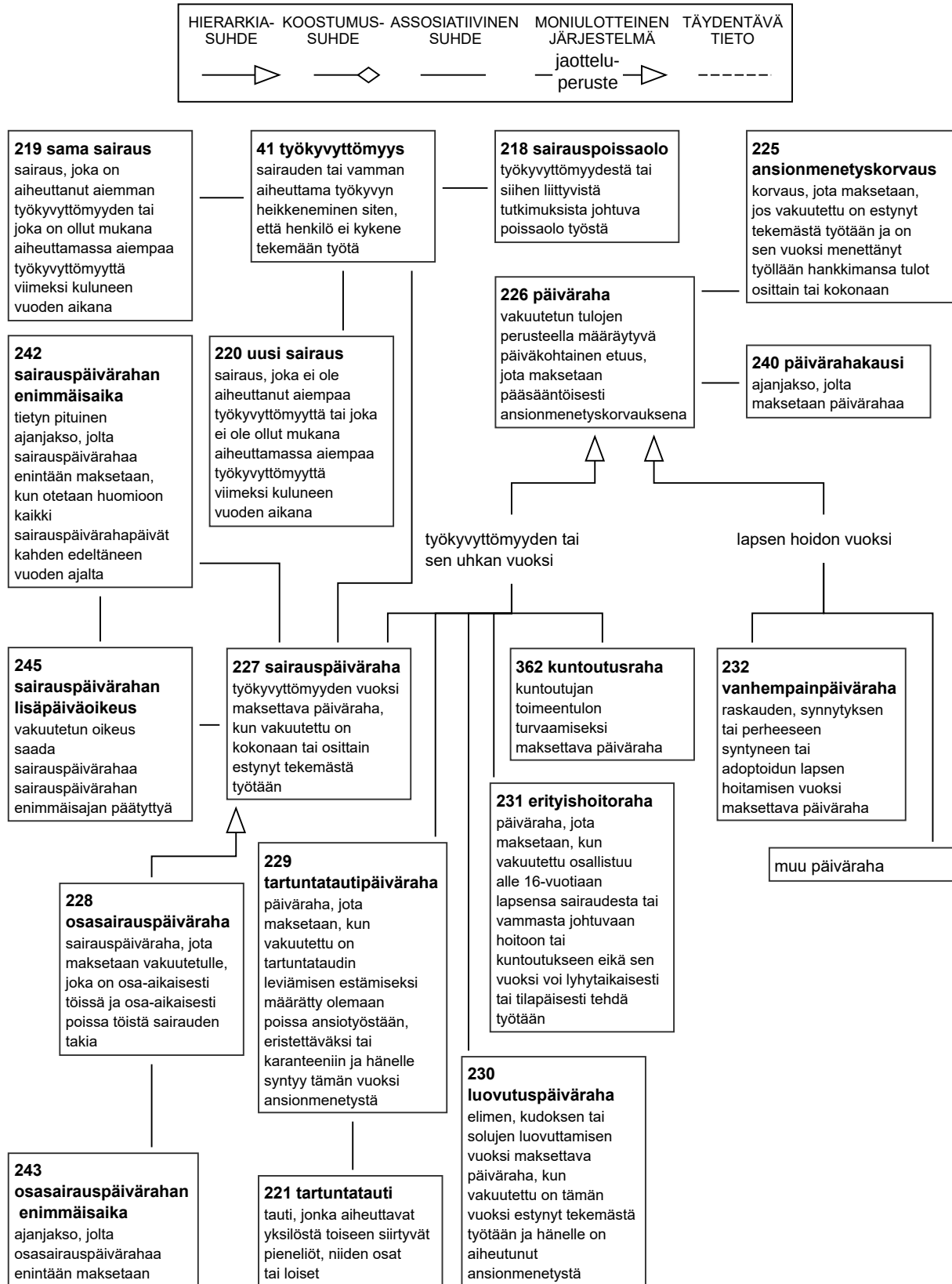
anmärkning

Specialvårdspenning kan fås också för deltagande i vård eller rehabilitering (1) av makens eller sambons barn samt av adoptiv- eller fosterbarn.

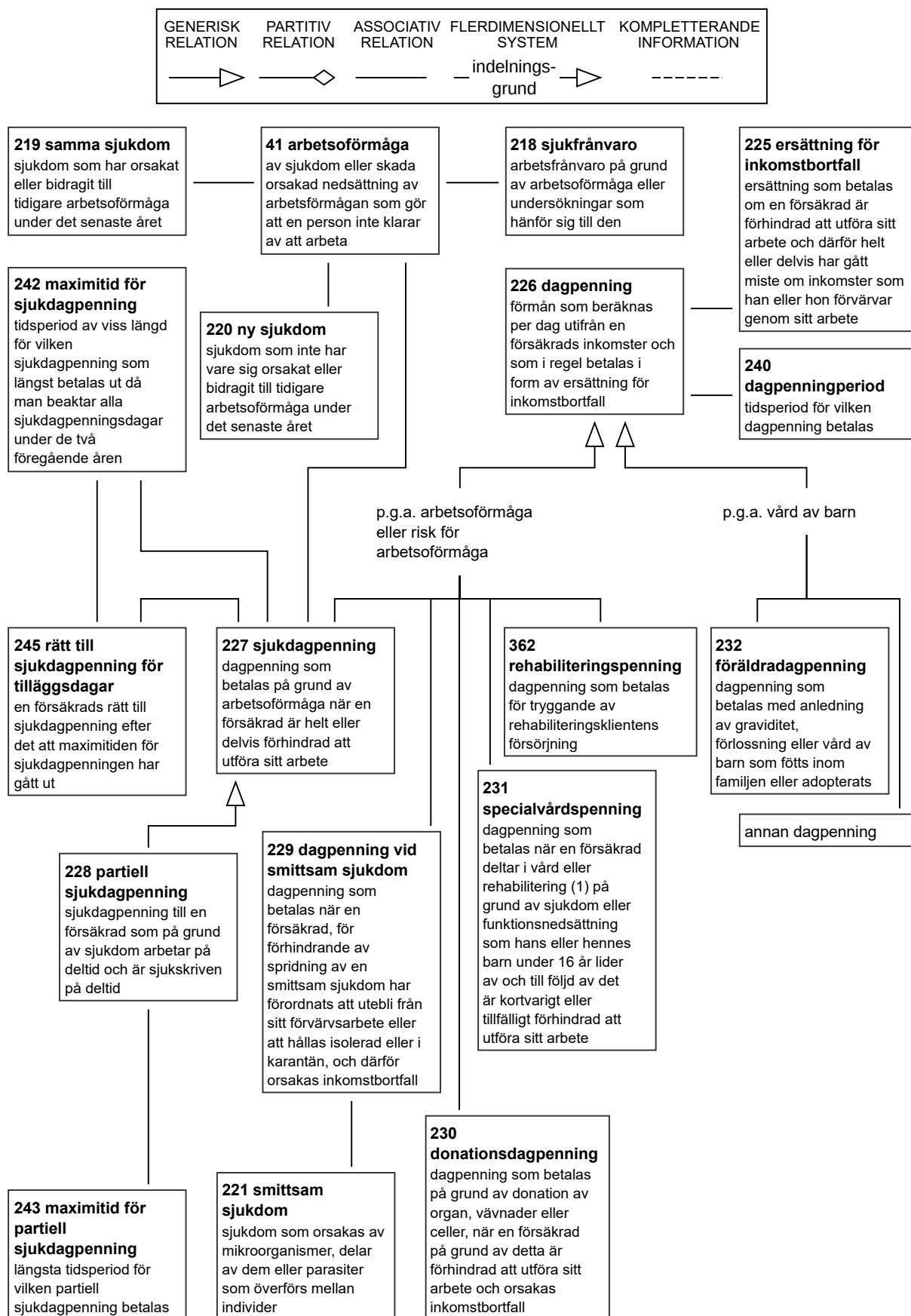
Specialvårdspenningen är avsedd att vara till hjälp i akuta skeden och beviljandet är beroende av barnets ålder och vårdplats och av sjukdomens svårighetsgrad.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

Käsitekaavio 18. Päivärahat.

Begreppsdiagram 18. Dagpenningar.

232

vanhempainpäiväraha

ei: vanhempainraha (2)

sv föräldradagpenning
inte: föräldrapenning (2)

määritelmä

raskauden, synnytyksen tai perheeseen syntyneen tai adoptoidun lapsen hoitamisen vuoksi maksettava **päiväraha**

huomautus

Vanhempainpäiväraha on **perhe-etuus**. Vanhempainpäivärahoja ovat **erityisäitiys-**, **äitiys-**, **isyys-** ja **vanhempainraha (1)**.

Vakuutetulla on oikeus vanhempainpäivärahaan, jos hän on asunut Suomessa vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa tai ennen adoptiolapsen hoitoon ottamista. Suomessa asumiseen voidaan rinnastaa **vakuutusaika** toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä. Isällä tai äidin **puolisolla** voi olla oikeus vanhempainrahaan (1) ja isyysrahaan, vaikka äidillä ei olisi vanhempainpäivärahoikeutta **asumisedellytyksen** puuttumisen vuoksi.

definition

dagpenning som betalas med anledning av **graviditet**, **förlossning** eller vård av barn som fötts inom familjen eller adopterats

anmärkning

Föräldradagpenningen är en **familjeförmån**. Föräldradagpenningar är **särskild moderskapspenning**, **moderskapspenning**, **faderskapspenning** och **föräldrapenning (1)**.

En **försäkrad** som har varit bosatt i Finland minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten eller före adoptionen har rätt till föräldradagpenning. Med boende i Finland jämföras tiden såsom försäkrad i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat där gemenskapsrätten tillämpas. En far eller moderns **partner** kan ha rätt till föräldrapenning (1) och faderskapspenning även om modern inte har rätt till föräldradagpenning på grund av att **bosättningskravet** inte har uppfyllts.

Käsitekaaviot: **Päivärahat**, **Vanhempainpäivärahat** ja **Perhe-etuudet**

Begreppsdiagram: **Dagpenningar**, **Föräldradagpenningar** och **Familjeförmåner**

233

erityisäitiysraha

sv särskild moderskapspenning

määritelmä

vanhempainpäiväraha, jota maksetaan, jos raskaana olevan **vakuutetun** työtehtäviin tai työoloihin liittyvä vaaratekijä vaarantaa vakuutetun tai sikiön terveyden ja vakuutettu on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään

huomautus

Vaaratekijöitä ovat kemialliset aineet, säteily ja **tartuntataudit**.

Ennen erityisäitiysrahan myöntämistä on selvítettävä, voidaanko vaaratekijä poistaa tai vakuutetulle järjestää muuta työtä. Erityisäitiysraha on **ansionmenetykskorvausta** työkykyiselle työntekijälle.

Erityisäitiysrahaa maksetaan enintään siihen saakka, kun vakuutetun oikeus **äitiysrahaan** alkaa.

definition

föräldradagpenning som betalas till en gravid **försäkrad** om en riskfaktor i hennes arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar hennes eller fostrets hälsa och hon därför är förhindrad att utföra sitt arbete

anmärkning

Kemiska ämnen, strålning och **smittsamma sjukdomar** utgör riskfaktorer.

Innan särskild moderskapspenning beviljas ska det redas ut om riskfaktorn kan elimineras eller om annat arbete kan ordnas för den försäkrade. Den särskilda moderskapspenningen utgör **ersättning för inkomstbortfall** som drabbar en arbetsför arbetstagare.

Särskild moderskapspenning betalas högst tills den försäkrades rätt till **moderskapspenning** uppkommer.

Käsitekaavio: **Vanhempainpäivärahat**

Begreppsdiagram: **Föräldradagpenningar**

234

äitiysraha

mieluummin kuin: äitiyspäiväraha

sv moderskapspenning

määritelmä

äidille tai hänen työnantajalleen maksettava [vanhempainpäiväraha](#)

huomautus

Oikeus äitiysrahaan on silloin, kun [raskaus](#) on kestänyt vähintään 154 päivää. Äitiysrahaan on oikeus silloinkin, kun raskaus on keskeytetty, jos raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää ennen keskeytystä.

Äitiysrahakauden pituus on 105 [arkipäivää](#). Oikeus äitiysrahaan alkaa aikaisintaan 50 arkipäivää ja viimeistään 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Jos raskaus on päättynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymistä seuraavana arkipäivänä ja päättyy, kun äitiysrahaa on maksettu 105 arkipäivältä.

Äitiysrahan maksaminen varhennettuna (31–50 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa) edellyttää, että äiti ei ole työssä tuona aikana. Muun kuin varhennettuna äitiysrahan maksaminen ei edellytä äidin työstä poissaoloa. Jos äiti on työssä äitiysrahakauden aikana, äitiysraha maksetaan vähimmäismääräisenä.

definition

[föräldradagpenning](#) som betalas till modern eller till hennes arbetsgivare

anmärkning

Rätt till moderskapspenning föreligger när [graviditeten](#) har varat i minst 154 dagar. Rätt till moderskapspenning föreligger även i sådana fall graviditeten har avbrutits, om den har varat i minst 154 dagar före detta.

Moderskapspenning betalas för 105 [vardagar](#). Rätten till moderskapspenning uppkommer tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Har graviditeten upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, uppkommer rätten till moderskapspenning den första vardagen efter det att graviditeten upphörde och upphör när moderskapspenning har betalats för 105 vardagar.

Utbetalning av förtida moderskapspenning för 31–50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten förutsätter att modern inte är i arbete under denna tid. Utbetalning av annan än förtida moderskapspenning förutsätter inte att modern är frånvarande från arbetet. Om modern arbetar under moderskapspenningsperioden betalas moderskapspenningen till minimibelopp.

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

235

isyysraha

mieluummin kuin: isyyspäiväraha

sv faderskapspenning

määritelmä

isälle, äidin *puolisolle* tai hänen työnantajalleen maksettava *vanhempainpäiväraha*

huomautus

Oikeus isyysrahaan on isällä tai äidin puolisoilla, joka osallistuu lapsen hoitoon, on poissa töistä ja on lapsen äidin kanssa avio- tai avoliitossa.

Isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 54 *arkipäivältä* siten, että äitiys- ja vanhempainrahakaudella isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 18 *arkipäivältä*. Jos lapsia syntyy tai adoptoidaan kerralla enemmän kuin yksi, isyysrahakausi pitenee 18 *arkipäivää* jokaisesta samanaikaisesti syntyneestä tai adoptoidusta lapsesta, enintään kuitenkin 105 *arkipäivään*. Äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettava isyysraha voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon.

Oikeus isyysrahaan jatkuu, kunnes lapsi tai samaan aikaan syntyneet lapset täyttävät kaksi vuotta tai adoptiolapsen tai -lasten hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta.

definition

föräldradagpenning som betalas till fadern, till moderns partner eller till faderns eller moderns partners arbetsgivare

anmärkning

Rätt till faderskapspenning har en far eller moderns *partner* som deltar i vården av ett barn, är frånvarande från arbetet och gift eller samboende med barnets mor.

Faderskapspenningen betalas för sammanlagt högst 54 *vardagar* så att den betalas för sammanlagt högst 18 *vardagar* under moderskaps- och föräldrapenningsperioden. Om flera än ett barn föds eller adopteras samtidigt förlängs faderskapspenningsperioden med 18 *vardagar* för vart och ett av de här barnen, dock högst till 105 *vardagar*. Faderskapspenning som betalas utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan delas upp på högst två perioder.

Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet har fyllt två år eller tills det gått två år sedan ett adoptivbarn togs i vård.

Käsitekaavio: *Vanhempainpäivärahat*

Begreppsdiagram: *Föräldradagpenningar*

236

vanhempainraha (1)

sv föräldrapenning (1)

määritelmä

äitiysrahan maksukauden jälkeen maksettava **vanhempainpäiväraha**

huomautus

Vanhempainrahaa (1) maksetaan sopimuksen mukaan joko äidille, isälle tai äidin **puolisolle** tai heidän työnantajalleen, mutta ei yleensä samalta ajalta useammalle kuin yhdelle (vrt. **osittainen vanhempainraha**).

Vanhempainrahaa (1) maksetaan yhden lapsen syntymän perusteella 158 **arkipäivältä**. Jos lapsia on syntynyt samalla kertaa useampia, vanhempainrahakautta pidennetään 60 arkipäivällä kutakin lasta kohti toisesta lapsesta alkaen. Pidennysjakson voi käyttää osittain tai kokonaan äitiys- tai vanhempainrahakauden aikana tai vanhempainrahakauden jatkoksi. Jos lapsi syntyy ennen aikaisesti, vanhempainrahakautta pidennetään niin monella arkipäivällä kuin äitiysraha aikaistui. Lapsesta yksin huolehtiva äiti voi saada vanhempainrahaa (1) 54 päivää pidempään. Oikeus pidennykseen on silloin, kun lapsella ei ole vahvistettua isää eikä äidillä ole puolisoa, jolla olisi oikeus **isyysrahaan**. Vanhempainrahaa (1) maksetaan myös adoptiovanhemmille. Adoptiovanhemmalle vanhempainrahaa (1) maksetaan enintään 233 arkipäivältä lapsen hoitoon ottamisesta lähtien.

Jos vanhempainrahaa (1) saava vanhempi on työssä vanhempainrahakaudella, vanhempainraha (1) maksetaan vähimmäismääräisenä.

definition

föräldradagpenning som betalas efter perioden för utbetalning av **moderskapspenning**

anmärkning

Föräldrapenning (1) betalas enligt överenskommelse till modern eller fadern eller moderns **partner** eller till någon av dessas arbetsgivare, men i regel inte till mer än en mottagare för en och samma tid (jfr **partiell föräldrapenning**).

Föräldrapenningen (1) betalas för 158 **vardagar**, när ett barn har fötts. Om flera barn har fötts på samma gång förlängs föräldrapenningsperioden med 60 vardagar för varje barn utöver ett. De extra dagarna får utnyttjas helt eller delvis under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden eller som en direkt förlängning av föräldrapenningsperioden. Om barnet föds för tidigt förlängs föräldrapenningsperioden med lika många vardagar som moderskapspenningen har tidigarelagts. En mor som ensam har hand om sitt barn kan få föräldrapenningsperioden förlängd med 54 dagar. Rätten till förlängning gäller om faderskapet inte har fastställts och modern inte har en partner med rätt till **faderskapspenning**. Föräldrapenning (1) betalas också till adoptivföräldrar. De får föräldrapenning (1) för högst 233 vardagar räknat från den dag då barnet tagits i vård.

Om den förälder som får föräldrapenning (1) arbetar under föräldrapenningsperioden betalas föräldrapenningen (1) till minimibelopp.

Käsitekaavio: **Vanhempainpäivärahat**

Begreppsdiagram: **Föräldradagpenningar**

237

osittainen vanhempainraha

sv partiell föräldrapenning

määritelmä

vanhempainraha (1), jota maksetaan samanaikaisesti osittain äidille ja osittain isälle

huomautus

Osittaisen vanhempainrahan maksamisen edellytyksenä on, että lapsen äiti ja isä ovat kumpikin sopineet työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä vanhempainrahakaudella siten, että kummankin työaika ja palkka on vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta ja kokoaikatyön palkasta. Sopimus osa-aikatyöstä on tehtävä kerrallaan vähintään kahden kuukauden ajaksi. Yrittäjän oikeus osittaiseen vanhempainrahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia aiemmasta vähintään kahden kuukauden ajaksi.

definition

föräldrapenning (1) som betalas samtidigt dels till modern, dels till fadern

anmärkning

Utbetalningen av partiell föräldrapenning förutsätter att barnets mor och far vardera har kommit överens med respektive arbetsgivare om deltidarbete under föräldrapenningsperioden så att bägges arbetstid och lön är minst 40 och högst 60 procent av den maximala arbetstid för heltidsanställda och av den lön för heltidsarbete som tillämpas inom branschen. Avtal om deltidarbete ska ingås för minst två månader i sänder. För att företagare ska ha rätt till partiell föräldrapenning krävs att det arbete som utförs i det egna företaget minskar med minst 40 och högst 60 procent för en tid om minst två månader.

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

238

vuosilomakustannuskorvaus

sv ersättning för semesterkostnader

määritelmä

työnantajalle maksettava korvaus, jos työnantaja maksaa työntekijälle vuosilomapalkkaa tai lomakorvausta sellaiselta ajalta, jona työntekijä on saanut **vanhempainpäivärahaa** eikä ole ollut töissä

definition

ersättning som betalas till arbetsgivaren, om denne betalar semesterlön eller semesterersättning för den tid som arbetstagaren, utan att vara i arbete, fått **föräldradagpenning**

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

239

perhevapaakorvaus

sv familjeledighetsersättning

määritelmä

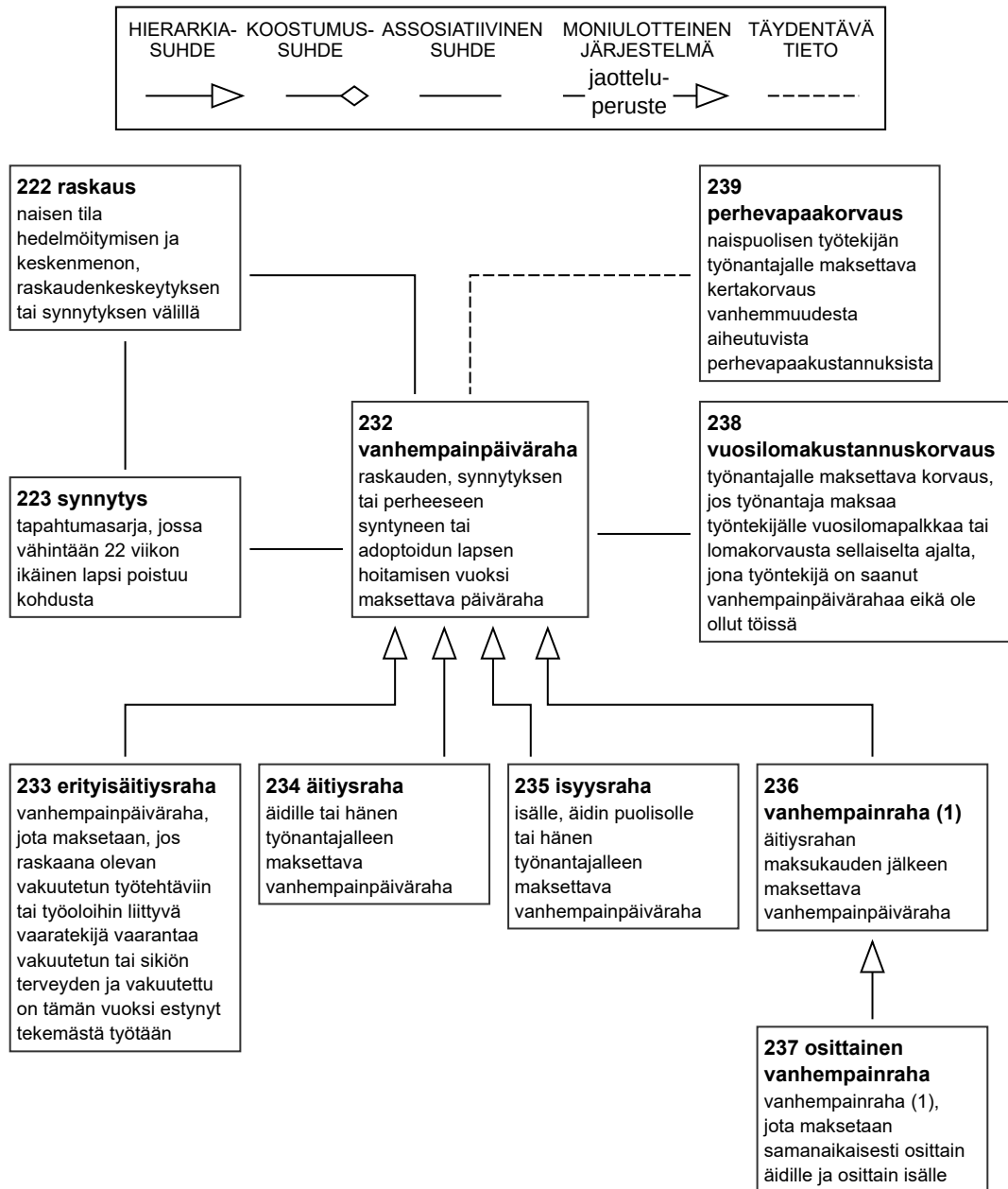
naispuolisen työntekijän työnantajalle maksettava kertakorvaus vanhemmuudesta aiheutuvista perhevapaakustannuksista

definition

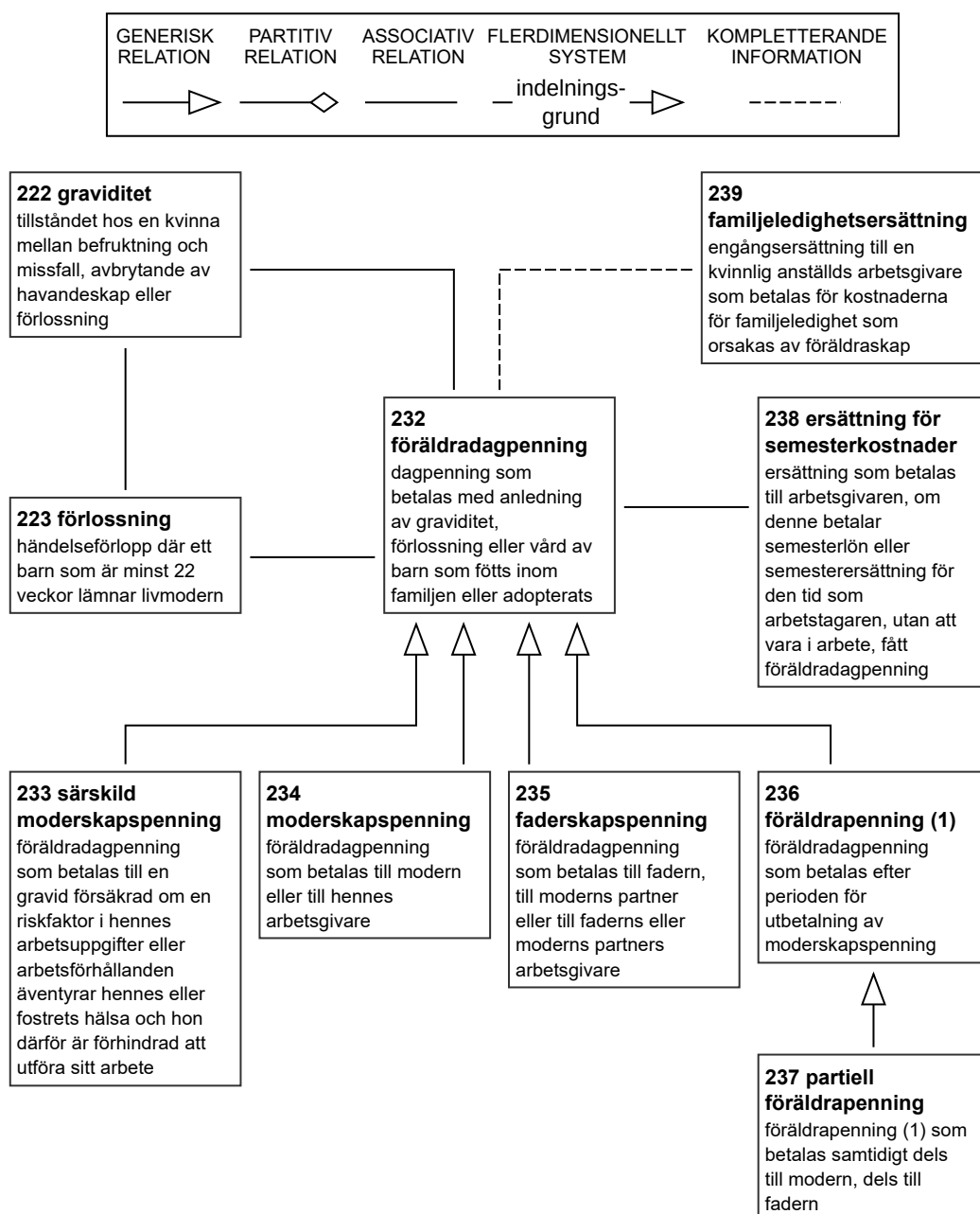
engångsersättning till en kvinnlig anställds arbetsgivare som betalas för kostnaderna för familjeledighet som orsakas av föräldraskap

Käsittekaavio: [Vanhempainpäivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Föräldradagpenningar](#)

Käsitekaavio 19. Vanhempainpäivärahat.

Begreppsdiagram 19. Föräldradagpenningar.

5.3 Päivärahoihin liittyvät ajanjaksot

Tidsperioder i samband med dagpenningar

240

päivärahakausi

sv dagpenningperiod; dagpenningsperiod

määritelmä

ajanjakso, jolta maksetaan [päivärahaa](#)

huomautus

Päivärahakausia ovat esimerkiksi sairauspäiväraha-, kuntoutusraha-, erityishoitoraha- ja vanhempainpäivärahakausi.

definition

tidsperiod för vilken [dagpenning](#) betalas

anmärkning

Till exempel sjukdagpenning-, rehabiliteringspenning-, specialvårdspenning- och föräldradagpenningperioden är dagpenningperioder.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

241

arkipäivä

sv vardag

määritelmä

muu päivä kuin pyhä- tai juhlapäivä

huomautus

Lauantai on siis arkipäivä. Yleiskielessä arkipäivällä tarkoitetaan yleensä viikonpäiviä maanantaista perjantaihin, muttei lauantaita ja sunnuntaita. Myös aatot, kuten juhannusaatto, ovat arkipäiviä, elleivät ne osu sunnuntaille.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia [päivärahoja](#) maksetaan arkipäiviltä.

definition

dag som är varken helg- eller högtidsdag

anmärkning

Lördagar är alltså vardagar. I allmänspråket avser ordet vardag vanligen veckodagarna måndag till och med fredag, men inte lördag och söndag. Också dagar före en helg- eller högtidsdag, till exempel midsommarafton, är vardagar om de inte infaller på en söndag.

De [dagpenningar](#) som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas för vardagar.

242

sairauspäivärahan enimmäisaika

ei: sairauspäivärahan enimmäissuoritus aika (vanhentunut/föråldrad)

sv maximitid för sjukdagpenning

määritelmä

tietyn pituinen ajanjakso, jolta [sairauspäivärahaa](#) enintään maksetaan, kun otetaan huomioon kaikki sairauspäivärahopäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta

huomautus

Sairauspäivärahan enimmäisaika täyttyy sen kalenterikuukauden lopussa, jota seuraavan kuukauden aikana sairauspäivärahopäivien määrä nousisi 300 [arkipäivään](#).

Sairauspäivärahan enimmäisaikaan lasketaan kaikki sairauspäivärahopäivät [työkyvyttömyyden](#) alkamista välittömästi edeltäneen kahden vuoden ajalta. Jos [vakuutettu](#) on ollut tuona aikana yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, sitä edeltäneitä sairauspäivärahopäiviä ei oteta huomioon enimmäisaikaa laskettaessa. Sairauspäivärahan enimmäisaikaan lasketaan mukaan myös päivät, jolta sitä ei ole maksettu tulojen vähäisyyden vuoksi (55 ensimmäistä kalenteripäivää). Sen jälkeen maksetaan vähimmäismääräistä päivärahaa.

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos hän tulee työkyvyttömäksi [uuden sairauden](#) takia. Ks. myös [sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus](#).

[Työkyvyttömyyseläkettä](#) haettaessa hakijalle pitää määritellä sairauspäivärahan laskennallinen enimmäisaika, jos hakijalla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan tai hän ei ole hakenut sitä. Sairauspäivärahan laskennallista enimmäisaikaa ei kuitenkaan määritellä silloin, kun hakijalle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Työkyvyttömyyseläke voi alkaa vasta laskennallisen enimmäisajan jälkeen. Poikkeuksen muodostaa tilanne, jossa hakijalle on myönnetty [työeläke](#), milloin kansaneläkelain ([568/2007](#)) mukainen työkyvyttömyyseläke voi alkaa samasta ajankohdasta.

definition

tidsperiod av viss längd för vilken [sjukdagpenning](#) som längst betalas ut då man beaktar alla sjukdagpenningssdagar under de två föregående åren

anmärkning

Maximitiden för sjukdagpenningen går ut vid utgången av kalendermånaden före den månad då antalet sjukdagpenningssdagar skulle uppgå till 300 [vardagar](#).

I maximitiden för sjukdagpenningen inräknas alla sjukdagpenningssdagar under två års tid omedelbart före [arbetsförmågan](#). Om den [försäkrade](#) i något skede under tvåårsperioden varit arbetsför i 12 månader utan avbrott, beaktas inte sjukdagpenningssdagar före denna tid när maximitiden räknas ut. I maximitiden för sjukdagpenningen inräknas också de dagar för vilka sjukdagpenning inte har betalats ut på grund av låga inkomster (de 55 första kalenderdagarna).

En försäkrad har rätt till sjukdagpenning oavsett att maximitiden har gått ut, om han eller hon blir arbetsförmögen till följd av en [ny sjukdom](#). Se också [rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar](#).

När [sjukpension](#) söks ska en kalkylerad maximitid för sjukdagpenningen fastställas för en sökande som inte har rätt till sjukdagpenning eller inte har sökt sjukdagpenning. Ingen kalkylerad maximitid för sjukdagpenningen fastställs emellertid när den sökande har beviljats sjukpension enligt arbetspensionslagarna. Sjukpensionen kan börja först efter den kalkylerade maximitiden. Ett undantag är om den sökande har beviljats [arbetspension](#), varvid sjukpension enligt folkpensionslagen ([568/2007](#)) kan inledas räknat från samma tidpunkt.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

243

osasairauspäivärahan enimmäisaika

sv maximitid för partiell sjukdagpenning

määritelmä

ajanjakso, jolta [osasairauspäivärahaa](#) enintään maksetaan

huomautus

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 120 [arkipäivältä](#). Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että [vakuutetulle](#) on samalta ajalta maksettu [vanhempainpäivärahaa](#). Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

definition

längsta tidsperiod för vilken [partiell sjukdagpenning](#) betalas

anmärkning

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 120 [vardagar](#). När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. Likaså beaktas sådana dagar för vilka partiell sjukdagpenning inte har betalats på grund av att den [försäkrade](#) har fått [föräldradagpenning](#) för samma tid. Har den försäkrade varit arbetsför i 12 månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut.

Käsittekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

244

sairauspäivärahan ensisijaisuusaika

sv primärtid för sjukdagpenningen

määritelmä

ajanjakso, jonka Kela vahvistaa työeläkelakien mukaisen täyden [työkyvyttömyyseläkkeen](#) alkamisajankohdan määrittelyä varten

huomautus

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika käsittää [sairauspäivärahan enimmäisajan](#) 150 ensimmäistä päivää ja sen jälkeiset viisi täyttä kalenterikuukautta tai sen jälkeisen ajan neljännen kalenterikuukauden loppuun, jos myös sairauspäivärahan enimmäisaika [sairauspäivärahaa](#) keskeytyksettä maksettaessa päättyisi tällöin.

definition

tidsperiod som FPA fastställer när begynnelsestidpunkten för full [sjukpension](#) enligt arbetspensionslagarna ska bestämmas

anmärkning

Primärtiden för sjukdagpenningen omfattar de 150 första dagarna under [maximitiden för sjukdagpenningen](#) och de närmast följande fem fulla kalendermånaderna, eller tiden därefter till slutet av den fjärde månaden om också maximitiden för sjukdagpenningen upphör och man har betalat [sjukdagpenning](#) utan avbrott.

245

sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus; lisäpäiväoikeus (1)

sv rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar; rätt till tilläggsdagar (1)

määritelmä

vakuutetun oikeus saada **sairauspäivärahaa sairauspäivärahan enimmäisajan** päätyttyä

huomautus

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan **saman sairauden** perusteella sairauspäivärahan enimmäisajan päättymisen jälkeen, jos hän palaa ansiotyöhön ja sairaus uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 päivää. Sairauspäivärahaa maksetaan tällöin yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 50 **arkipäivältä**, joita kutsutaan lisäpäiviksi.

definition

en **försäkrads** rätt till **sjukdagpenning** efter det att **maximitiden för sjukdagpenningen** har gått ut

anmärkning

Den försäkrade har rätt till sjukdagpenning på grundval av **samma sjukdom** efter det att maximitiden för sjukdagpenningen har gått ut, om han eller hon återvänder till förvärvsarbete och sjukdomen återkommer efter det att arbetet har fortgått minst 30 dagar utan avbrott. Sjukdagpenningen betalas då i en eller flera perioder för sammanlagt högst 50 **vardagar**, som kallas tilläggsdagar.

Käsitekaavio: [Päivärahat](#)

Begreppsdiagram: [Dagpenningar](#)

246

työnantajan sairauspoissaoloilmoitus

sv sjukfrånvarohanmälan från arbetsgivaren

määritelmä

ilmoitus, jolla työnantaja kertoo **työterveyshuollon** edustajalle työntekijän **sairauspoissaolosta**, jotta työntekijän **työkyky** arvioitaisiin ja hänen työssäjatkamismahdollisuutensa selvitetäisiin

huomautus

Työnantajan sairauspoissaoloilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun työntekijän sairauspoissaolo on jatkunut kuukauden ajan.

definition

anmälan genom vilken arbetsgivaren informerar **företagshälsovårdens** representanter om en arbetstagares **sjukfrånvaro** för att arbetstagarens **arbetsförmåga** ska bedömas och hans eller hennes möjligheter att fortsätta i arbetet ska utredas

anmärkning

Arbetsgivaren ska anmäla arbetstagarens sjukfrånvaro senast när frånvaron har fortgått en månad.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

247

**työkyvyn arviointia koskeva lausunto; työterveyshuollon lausunto
työssäjätkämismahdollisuuksista**

sv utlåtande *n* om återstående arbetsförmåga; utlåtande *n* från företagshälsovården om
möjligheterna att fortsätta i arbete

määritelmä

työterveyshuollossa toimivan lääkärin laatima lausunto, jossa arvioidaan työntekijän jäljellä oleva
työkyky ja selvitetään työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssään

huomautus

Työntekijä, työnantaja ja työterveyshuolto selvittävät yhdessä työntekijän jäljellä olevan työkyvyn
ja työssäjätkämismahdollisuudet.

Työkyvyn arviointia koskeva lausunto on toimitettava Kelalle viimeistään silloin, kun
sairauspäivärahaa on maksettu *sairauspäivärahan enimmäisaikaan* laskettavilta 90 *arkipäivältä*.

definition

utlåtande som en läkare inom *företagshälsovården* ger för bedömning av en arbetstagares återstående
arbetsförmåga och för utredande av arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet

anmärkning

Arbetstagaren, arbetsgivaren och företagshälsovården utreder tillsammans arbetstagarens
återstående arbetsförmåga och hans eller hennes möjligheter att fortsätta i arbetet.

Utlåtandet om återstående arbetsförmåga ska ges in till FPA senast när *sjukdagpenning* har
betalats för 90 *vardagar* som räknas in i *maximitiden för sjukdagpenningen*.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

6 Työterveyshuolto

Företagshälsovård

248

työterveyshuolto

sv företagshälsovård; företagshälsa
inte: arbetshälsovård

määritelmä

terveydenhuolto, jolla edistetään työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja *työ- ja toimintakykyä*

huomautus

Työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työterveyshuollolla tarkoitetaan työnantajan järjestettäväksi säädettyä tai yrittäjän itselleen järjestämää *työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden* toimintaa, jolla edistetään työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä. Työterveyshuollon lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöilleen ja yrittäjä itselleen yleislääkäritasoista sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa.

Työterveyshuoltoon kuuluu työn ja työolosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden selvittäminen ja arviointi *työpaikkaselvityksillä*, *työterveyshuollon toimintasuunnitelman* ja *toimenpide-ehdotusten* laatiminen, erilaiset *terveystarkastukset*, *työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus*, *työkykyä ylläpitävä toiminta*, *kuntoutukseen* tai *hoitoon* ohjaaminen, yhteistyö, ensiavun järjestämiseen osallistuminen sekä työterveyshuollon toiminnan laadun ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta. Työterveyshuollon palvelut määräytyvät työstä ja työoloista sekä työntekijöiden terveydentilasta johtuvien tarpeiden mukaan.

definition

hälso- och sjukvård som främjar förebyggandet av arbetsrelaterade sjukdomar och olycksfall, hälsa och säkerhet i arbetet och arbetsmiljön, verksamheten bland de anställda samt arbetstagarnas hälsa och *arbets- och funktionsförmåga*

anmärkning

I lagen om företagshälsovård (1383/2001) avses med företagshälsovård sådan verksamhet som utövas av *yrkesutbildade personer* och *sakkunniga inom företagshälsovården* som enligt vad som föreskrivs ska ordnas av arbetsgivaren eller som företagare ordnar för sig själva och som främjar förebyggandet av arbetsrelaterade sjukdomar och olycksfall, hälsa och säkerhet i arbetet och arbetsmiljön, verksamheten bland de anställda samt arbetstagarnas hälsa och arbets- och funktionsförmåga. Förutom företagshälsovård kan arbetsgivaren för sina arbetstagare och företagarna för sig själva ordna sjukvård på allmänläkarnivå och annan hälso- och sjukvård.

Företagshälsovården omfattar utredningar och utvärderingar av hälsan och säkerheten i arbetet och arbetsförhållandena genom *arbetsplatsutredningar*, utarbetande av en *verksamhetsplan för företagshälsovården* och framläggande av *åtgärdsförslag inom företagshälsovården*, olika *hälsoundersökningar*, *råd och vägledning inom företagshälsovården*, *hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen*, hänvisning till *rehabilitering (1)* eller *vård*, samarbete, deltagande i ordnandet av första hjälpen samt utvärdering och uppföljning av företagshälsovårdens kvalitet och effektivitet. Tjänsterna inom företagshälsovården bestäms utgående från de behov som arbetet och arbetsförhållandena väcker och från arbetstagarnas hälsotillstånd.

Käsitekaaviot: *Työkyky*, *Työterveyshuollon sisältö*, *Työterveyshuollon voimavarat* ja *Työterveyshuollon korvaukset*

Begreppsdiagram: *Arbetsförmåga*, *Företagshälsovårdens innehåll*, *Företagshälsovårdens resurser* och *Ersättningar för kostnader för företagshälsovård*

249

työterveysyhteistyö

sv företagshälsovårdssamarbete *n*

määritelmä

työnantajan, työntekijöiden tai heidän edustajiensa sekä työterveyshuollon edustajien yhteistyö [työterveyshuollon](#) toteuttamiseksi

huomautus

Työterveysyhteistyötä tehdään työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaisesti, ja sen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista.

definition

samarbete som arbetsgivaren och arbetstagarna eller deras representanter samt företagshälsovården bedriver i syfte att verkställa [företagshälsovården](#)

anmärkning

Företagshälsovårdssamarbetet bedrivs i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001), och det ska vara planmässigt och målinriktat.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

250

hyvä työterveyshuoltokäytäntö

sv god företagshälsovårdsspraxis

määritelmä

[työterveyshuollon](#) järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen yleiset periaatteet, jotka noudattavat työterveyshuoltoa koskevaa lainsäädäntöä ja ottavat huomioon työterveyttä koskevan tietämyksen ja kokemuksen

definition

allmänna principer som iakttas vid anordnandet, genomförandet och utvecklandet av [företagshälsovården](#) och som följer lagstiftningen om företagshälsovård och beaktar den kunskap och erfarenhet som finns om arbetshälsa

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

251

työterveyshuoltona korvattava toiminta

sv verksamhet som ersätts som företagshälsovård

määritelmä

[hyvää työterveyshuoltokäytäntöä](#) noudattava toiminta

huomautus

Työterveyshuoltona korvattava toiminta toteutetaan työpaikan tarpeiden mukaan. Tarpeet selvitetään [työpaikkaselvityksessä](#) ja tarpeisiin perustuva työterveyshuoltona korvattava toiminta toteutetaan työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaisin keinoin ja menetelmin sekä [työterveyshuollon voimavaroj](#)a käyttäen.

definition

verksamhet som iakttar [god företagshälsovårdsspraxis](#)

anmärkning

Den verksamhet som ersätts som företagshälsovård genomförs i enlighet med behoven på arbetsplatsen. Behoven klarläggs genom en [arbetsplatsutredning](#), och den behovsbaserade verksamhet som ersätts som företagshälsovård genomförs på de sätt som anges i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och med användande av [företagshälsovårdens resurser](#).

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

6.1 Työterveyshuollon sisältö

Företagshälsovårdens innehåll

252

työpaikkaselvitys

sv arbetsplatsutredning

määritelmä

työterveyshuollon toiminta, jonka avulla tunnistetaan ja arvioidaan työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvat terveysvaarat, -haitat ja kuormitustekijät ja työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä saatavat voimavarat sekä tehdään ehdotuksia työympäristön ja työyhteisön kehittämiseksi, havaittujen terveysvaarojen ehkäisemiseksi sekä **työ-** ja **toimintakyvyn** ylläpitämiseksi ja edistämiseksi

huomautus

Työterveyshuollon toiminnan suunnittelun on perustuttava työpaikkaselvitykseen.

Työpaikkaselvityksen tiedot on kirjattava selvityksestä tehtävään asiakirjaan. Työpaikkaselvitys tulee tehdä **työterveyshuollon toimintasuunnitelman** laatimiseksi työterveyshuoltoa aloitettaessa, toimintasuunnitelman tarkistamiseksi tai muuttamiseksi työpaikan työolosuhteiden olennaisesti muuttuessa tai toimintasuunnitelmassa mainituin määräajoin.

Työpaikkaselvitykset voivat kohdistua koko työpaikkaan, työpaikan osaan, työtehtävään, työntekijäryhmään tai yksittäisen työntekijän työhön.

definition

verksamhet inom **företagshälsovården** för att identifiera och utvärdera de risker och olägenheter för hälsan och de belastningsfaktorer som arbetet, arbetsmiljön eller arbetsgemenskapen orsakar samt de resurser som arbetet, arbetsmiljön och arbetsgemenskapen genererar, och även föreslå utveckling av arbetsmiljön och arbetsgemenskapen, förebygga och avvärja observerade hälsorisker samt upprätthålla och främja **arbets-** och **funktionsförmågan**

anmärkning

Planeringen av verksamheten inom företagshälsovården ska grunda sig på en arbetsplatsutredning. De uppgifter som ingår i arbetsplatsutredningen ska anges i en handling som görs upp utgående från utredningen. En arbetsplatsutredning ska göras för utarbetande av en **verksamhetsplan för företagshälsovården** när företagshälsovården inleds och för granskning eller ändring av planen när arbetsförhållandena på arbetsplatsen förändras väsentligt eller vid de tidpunkter som fastställs i planen.

Arbetsplatsutredningar kan avse hela arbetsplatsen eller en del av den, en arbetsuppgift, en grupp av arbetstagare eller det arbete som en enskild arbetstagare utför.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

253

työterveyshuollon toimintasuunnitelma

sv verksamhetsplan för företagshälsovården

määritelmä

kirjallinen suunnitelma, joka sisältää **työterveyshuollon** yleiset tavoitteet sekä työoloihin perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet

huomautus

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan yhteistyössä työnantajan, työntekijöiden tai heidän edustajiensa ja työterveyshuollon kanssa, ja sen toteutumista on seurattava.

definition

skriftlig plan som omfattar de allmänna målen för **företagshälsovården**, de behov som grundar sig på förhållandena på arbetsplatsen och därav föranledda åtgärder

anmärkning

En verksamhetsplan för företagshälsovården utarbetas i samarbete mellan arbetsgivaren, arbetstagarna eller företrädare för dem och företagshälsovården, och genomförandet av den ska följas.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

254

työterveyshuollon toimenpide-ehdotus

sv åtgärdsförslag *n* inom företagshälsovården

määritelmä

ehdotus, joka on tehty työn terveellisyden ja turvallisuuden parantamiseksi, työntekijöiden *työ-* ja *toimintakyvyn* ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä tarvittaessa työn sopeuttamiseksi työntekijän edellytyksiin

huomautus

Työterveyshuollon toimenpide-ehdotusten toteutumista on seurattava.

definition

förslag i syfte att förbättra hälsan och säkerheten i arbetet, upprätthålla och främja arbetstagarnas *arbets-* och *funktionsförmåga* och vid behov anpassa arbetet till arbetstagarens förutsättningar

anmärkning

Genomförandet av åtgärdsförslagen inom företagshälsovården ska följas.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

255

työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus

sv råd och vägledning inom företagshälsovården

määritelmä

tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus työn terveellisyttä ja turvallisuutta sekä työntekijöiden terveyttä ja työkuormitusta koskevissa asioissa

definition

givande av information, råd och vägledning i frågor som gäller hälsan och säkerheten i arbetet samt arbetstagarnas hälsa och arbetsbelastning

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

256

terveystarkastus

sv hälsoundersökning; hälsokontroll

määritelmä

tarkastus, jonka tavoitteena on henkilön terveydentilan tai *työ-* tai *toimintakyvyn* tutkiminen

huomautus

Terveystarkastukset ovat tavoitteellisia ja ennalta suunniteltuja, ja ne tehdään kliinisillä tutkimuksilla tai muilla tarkoituksenmukaisilla ja luotettavilla menetelmillä. *Työterveyshuollon* terveystarkastukset suunnitellaan ja tehdään *työpaikkaselvitysten* perusteella. Työterveyshuollon terveystarkastuksen sisältö vaihtelee työn vaatimusten, altisteiden ja työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien mukaan.

Terveystarkastuksia tehdään työterveyshuollossa työn aiheuttaman terveysvaaran vuoksi, työstä johtuvien terveydellisten vaatimusten ja muiden työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien vuoksi, erityisalojen turvallisuusnäkökohtien vuoksi sekä terveyden ja työkyvyn seuraamiseksi, ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Työterveyshuollossa terveystarkastuksen tavoitteena on työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy ja niiden oireiden tunnistaminen, työntekijän terveyden ja työ- ja toimintakyvyn arviointi, ylläpitäminen ja edistäminen sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seuranta, tietojen hankkiminen työstä, työoloista ja työyhteisön toimivuudesta. Tavoitteena on myös tietojen antaminen työhön liittyvistä terveysvaaroista ja -haitoista sekä ohjaus terveellisiin ja turvallisiin työtapoihin, mahdollisimman varhainen *tarpeellisen hoidon* ja *kuntoutustarpeen* selvittäminen sekä *hoitoon* ja *kuntoutukseen* ohjaaminen.

definition

undersökning med syfte att undersöka en persons hälsotillstånd eller *arbets-* eller *funktionsförmåga*

anmärkning

Hälsoundersökningarna är målinriktade och planeras på förhand, och de utförs genom kliniska undersökningar eller andra ändamålsenliga och tillförlitliga metoder. Hälsoundersökningarna inom *företagshälsovården* planeras och utförs utifrån *arbetsplatsutredningar*. Innehållet i de hälsoundersökningar som ingår i företagshälsovården varierar beroende på arbetskraven, agenser och arbetstagarens individuella egenskaper.

Hälsoundersökningar görs inom företagshälsovården på grund av hälsorisker i arbetet, hälsokrav som föranleds av arbetet och andra individuella egenskaper hos arbetstagaren, på grund av säkerhetsaspekter inom specialbranscher och för att följa upp, bevara och förbättra hälsan och arbetsförmågan.

Inom företagshälsovården syftar hälsoundersökningen till att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och identifiera symtomen på dem, bedöma, upprätthålla och främja arbetstagarens hälsa och arbets- och funktionsförmåga samt ge akt på faktorer som inverkar på dem och skaffa uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena och om hur pass fungerande arbetsgemenskapen är. Målet är också att ge uppgifter om arbetsrelaterade risker och olägenheter för hälsan och att ge vägledning för åstadkommande av hälsosamma och trygga arbetsmetoder, utreda *rehabiliteringsbehovet* och behovet av *nödvändig vård* i ett så tidigt skede som möjligt och hänvisa till *vård* och *rehabilitering* (1).

Käsitekaaviot: *Työkyky* ja *Työterveyshuollon sisältö*

Begreppsdiagram: *Arbetsförmåga* och *Företagshälsovårdens innehåll*

257

ensiapuvalmius

sv beredskap för första hjälpen; första hjälpen-beredskap
hellre än: förstahjälpsberedskap

määritelmä

varautuminen ensiapuun, mikä edellyttää paikalla olevan ensiapuvarustuksen ja ensiavun toimintaohjeiden ylläpitoa sekä riittävää määrää ensiavun antamiseen perehtyneitä henkilöitä

huomautus

[Työterveyshuollon](#) tulee osallistua työpaikan ensiavun järjestämiseen. Työpaikan ensiapuvalmiuden tarve tulee arvioida [työpaikkaselvityksessä](#) työpaikan erityisvaatimukset huomioiden.

definition

beredskap för att ge första hjälpen, vilket förutsätter att utrustningen och anvisningarna för första hjälpen hålls à jour och att det finns ett tillräckligt antal personer som kan ge första hjälpen

anmärkning

[Företagshälsovården](#) ska delta i ordnandet av första hjälpen på arbetsplatsen. I [arbetsplatsutredningen](#) ska behovet av beredskap för första hjälpen bedömas med beaktande av de särskilda krav arbetsplatsen ställer.

258

työkykyä ylläpitävä toiminta; työtoiminta

sv hälsofrämjande arbete *n* på arbetsplatsen; hälsofrämjande *n* på arbetsplatsen; verksamhet för bevarande av arbetsförmågan /FI/; ~ friskvård på arbetsplatsen /SE/

määritelmä

työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuva toiminta, jolla työnantaja ja työntekijät yhteistyössä pyrkivät edistämään ja tukemaan työntekijöiden [työkykyä](#)

huomautus

Työkykyä ylläpitävä toiminta on toteutettava ensisijaisesti työpaikan sisäisin toimenpitein.

[Työterveyshuolto](#) osallistuu työkykyä ylläpitävään toimintaan työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaisin keinoin ja menetelmin, joihin sisältyy tarvittaessa [kuntoutustarpeen](#) selvittäminen.

definition

på arbetet, arbetsförhållandena och arbetstagarna inriktad verksamhet där arbetsgivaren och arbetstagarna i samråd strävar efter att främja och stödja arbetstagarnas [arbetsförmåga](#)

anmärkning

Det hälsofrämjande arbetet på arbetsplatsen ska i första hand genomföras med interna åtgärder.

[Företagshälsovården](#) deltar i hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen på de sätt som anges i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001). I dem ingår vid behov utredande av [rehabiliteringsbehovet](#).

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

259

työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki; työkyvyn hallinta

sv upprätthållande, uppföljning och ett tidigt stödjande av arbetsförmågan

määritelmä

työnantajan, työntekijöiden ja [työterveyshuollon](#) edustajien yhteisesti sopimat käytännöt, joilla edistetään työntekijöiden [työkykyä](#) ja ehkäistään [työkyvyttömyyttä](#)

definition

praxis som arbetsgivarens, arbetstagarnas och [företagshälsovårdens](#) representanter gemensamt har avtalat om för främjande av arbetstagarnas [arbetsförmåga](#) och förebyggande av [arbetsförmåga](#)

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon sisältö](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#)

260

vajaakuntoinen työntekijä

sv arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga; handikappad arbetstagare <lag/laki 1383/2001>

määritelmä

henkilö, jonka työssä selviytymistä rajoittaa todettu vamma, sairaus tai vajavuus

huomautus

Vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen työntekijän terveydelliset edellytykset huomioon ottaen, *kuntoutusta* koskeva neuvonta ja *hoitoon* tai *lääkinnälliseen* tai *ammattilliseen kuntoutukseen* ohjaaminen kuuluvat *hyvään työterveyshuoltokäytäntöön*.

Ruotsin kielessä suositeltava termi on "arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga". Ruotsin "handikappad arbetstagare" -termiä ei suositella käytettäväksi muissa yhteyksissä kuin viitattaessa työterveyshuoltolakiin (1383/2001).

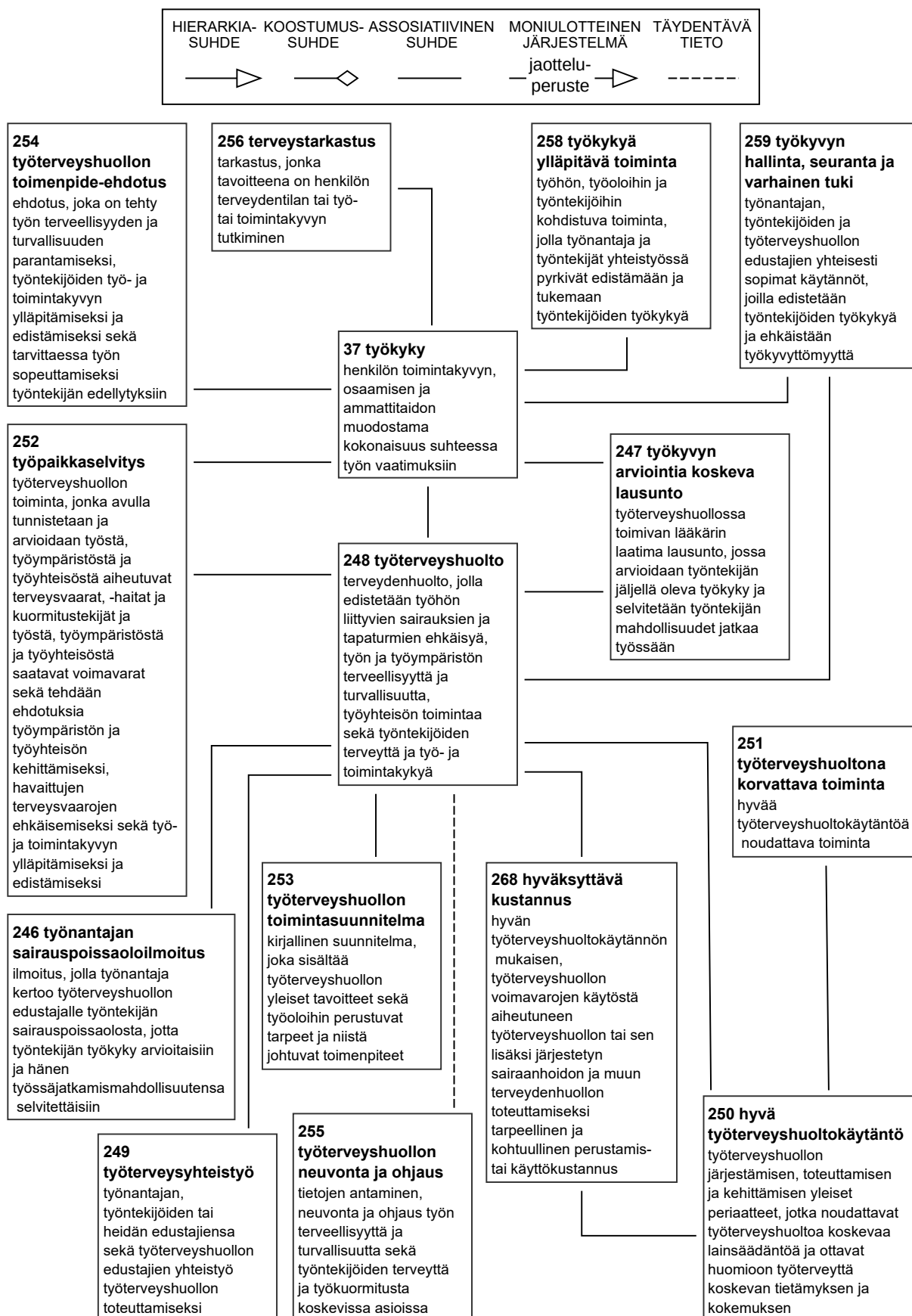
definition

person med begränsad möjlighet att klara sig i arbetet på grund av konstaterad skada, sjukdom eller defekt

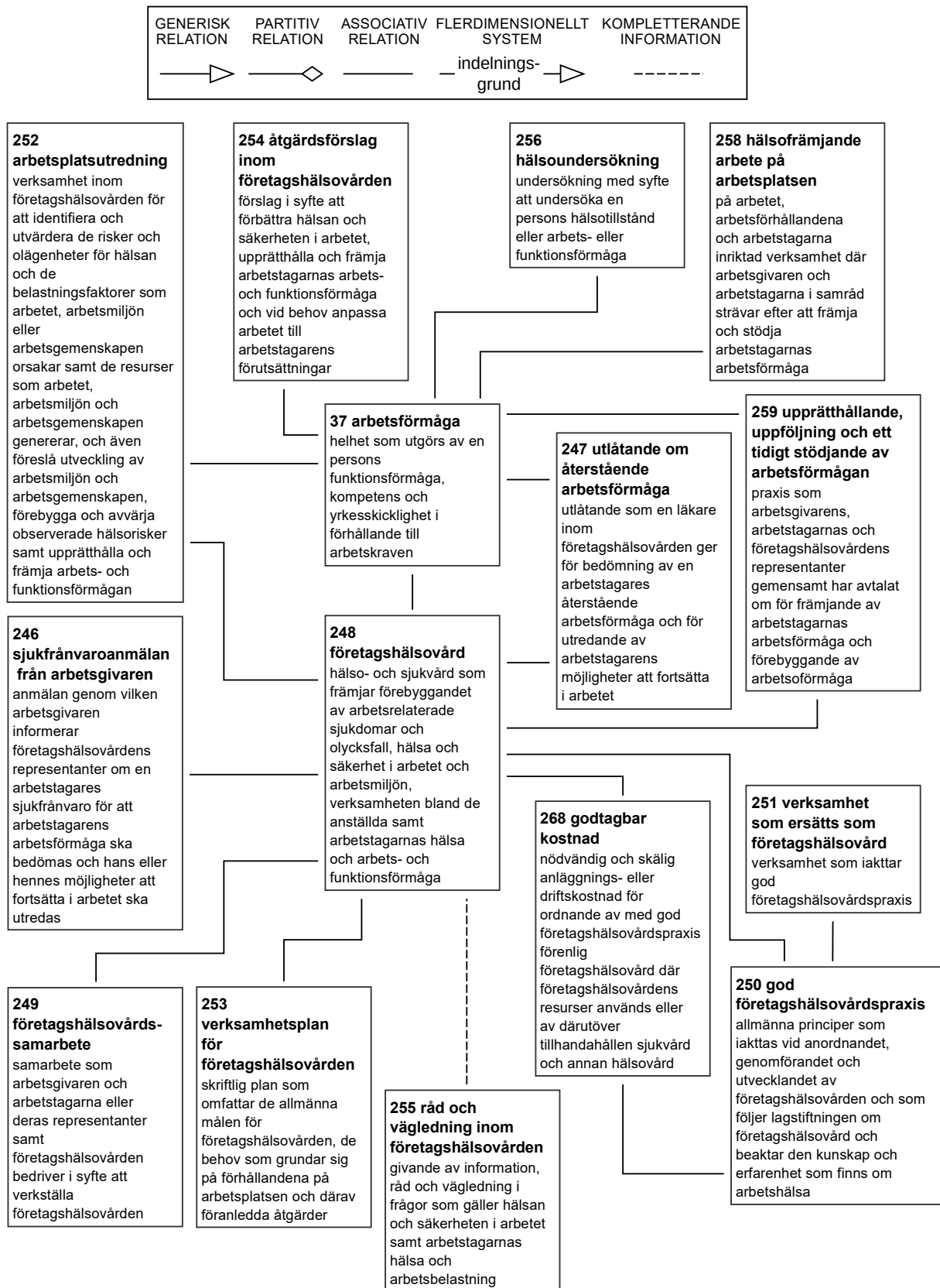
anmärkning

Att följa upp och främja möjligheterna för en arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga att klara sig i arbetet med beaktande av arbetstagarens förutsättningar vad hälsan beträffar, ge råd om *rehabilitering (1)* och hänvisa till *vård* eller till *medicinsk* eller *yrkesinriktad rehabilitering* ingår i *god företagshälsovårdspraxis*.

Den rekommenderade termen är arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga. Termen handikappad arbetstagare rekommenderas inte i andra sammanhang än vid hänvisning till lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Käsitekaavio 20. Työterveyshuollon sisältö.

Begreppsdiagram 20. Företagshälsovårdens innehåll.

6.2 Työterveyshuollon voimavarat

Företagshälsovårdens resurser

261

työterveyshuollon voimavarat *pl*

sv företagshälsovårdens resurser *pl*

määritelmä

työterveyshuollon ammattihenkilöiden palvelut ja heidän tarvitsemansa *työterveyshuollon asiantuntijoiden* palvelut ja niihin liittyvät *tutkimukset*, laboratoriotutkimukset ja radiologiset tutkimukset sekä *työterveysaseman* perustamista ja ylläpitoa koskevat voimavarat

definition

tjänster som *yrkesutbildade personer inom företagshälsovården* tillhandahåller, tjänster som dessa personer behöver och som *sakkunniga inom företagshälsovården* tillhandahåller och därtill hörande *undersökningar*, laboratorieundersökningar och radiologiska undersökningar samt resurser för att inrätta och upprätthålla en *företagshälsovårdscentral*

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

262

työterveyshuollon ammattihenkilö

sv yrkesutbildad person inom företagshälsovården; person med yrkesutbildning inom företagshälsovården

määritelmä

terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on *työterveyshuollon* erikoislääkäri tai työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittavan koulutuksen saanut laillistettu lääkäri tai laillistettu terveydenhoitaja

definition

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är specialistläkare inom *företagshälsovården* eller annan legitimerad läkare eller hälsovårdare med den utbildning som behövs för att företagshälsovården ska kunna genomföras

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

263

työterveyshuollon asiantuntija

sv sakkunnig inom företagshälsovården

määritelmä

henkilö, jolla on riittävät tiedot *työterveyshuollosta* ja tietty pätevyys tai koulutus

huomautus

Työterveyshuollon asiantuntijoita ovat henkilöt, joilla on fysioterapeutin, psykologin tai muun erikoislääkäriin kuin työterveyshuollon erikoislääkäriin pätevyys, ja henkilöt, joilla on työhygienian, sosiaaalialan, ergonomian, teknisen, maatalouden, työnäkemisen, ravitsemuksen, puheterapian tai liikunnan alan koulutus, jos heillä on riittävät tiedot työterveyshuollosta.

Työterveyshuollon asiantuntijan käyttö työterveyshuollossa perustuu aina *työterveyshuollon ammattihenkilön* tarvearvioon.

definition

person som har tillräckliga kunskaper om *företagshälsovård* och viss behörighet eller utbildning

anmärkning

Sakkunniga inom företagshälsovården är personer med fysioterapeut- eller psykologbehörighet eller behörighet som annan specialistläkare än inom företagshälsovården, och personer med utbildning i arbetshygien, ergonomi, teknik, jordbruk, arbetsseende, kost och näring, talterapi eller idrott, om de har tillräckliga kunskaper om företagshälsovård.

Anlitandet av sakkunniga inom företagshälsovården grundar sig alltid på en behovsbedömning som en *yrkesutbildad person inom företagshälsovården* har gjort.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

264

**työterveyshuollon palveluntuottaja; työterveyshuollon palvelujen tuottaja;
työterveyshuoltopalvelujen tuottaja**

sv producent av företagshälsovårdstjänster; serviceproducent inom företagshälsovården

määritelmä

organisaatio, joka tuottaa *työterveyshuollon* palveluja, tai henkilö, joka harjoittaa itsenäisesti ammattiaan työterveyshuollossa

huomautus

Työterveyshuollon palveluntuottajia ovat kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitetut *terveyskeskukset*, *työnantajien omat* ja *yhteiset työterveysasemat*, työterveyshuollon palvelujen tuottamiseen oikeutetut *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt* ja *itsenäisinä ammatinharjoittajina* toimivat *työterveyshuollon ammattihenkilöt* ja *asiantuntijat*.

Työterveyshuollon palveluja tuottavalla yksityisellä palveluntuottajalla on oltava lupaviranomaisen lupa näiden palvelujen tuottamiseen. Lupaa ei kuitenkaan edellytetä työnantajalta, joka järjestää itse työterveyshuollon palvelut omille työntekijöilleen eikä myy näitä palveluja muille. Lupaa ei myöskään edellytetä itsenäiseltä ammatinharjoittajalta, jonka kuitenkin tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus lupaviranomaiselle.

Työnantajan ja yrittäjän on tehtävä työterveyshuollon palveluntuottajan kanssa kirjallinen sopimus työterveyshuollon palvelujen järjestämisestä.

definition

organisation som producerar tjänster inom *företagshälsovården* eller person som självständigt utövar sitt yrke inom företagshälsovården

anmärkning

Producenter av företagshälsovårdstjänster är *hälsovårdscentraler* som avses i folkhälsolagen (66/1972), *arbetsgivares egna* och *gemensamma företagshälsovårdscentraler*, *privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården* med rätt att producera företagshälsovårdstjänster och sådana *yrkesutbildade personer* och *sakkunniga inom företagshälsovården* som är *självständiga yrkesutövare*.

En privat producent av företagshälsovårdstjänster ska ha tillstånd av tillståndsmyndigheten att producera dessa tjänster. Tillstånd krävs dock inte i fråga om en arbetsgivare som själv ordnar företagshälsovårdstjänster för sina egna arbetstagare och inte säljer dessa tjänster till andra. Inte heller krävs tillstånd i fråga om självständiga yrkesutövare, men dessa ska göra en anmälan om sin verksamhet till tillståndsmyndigheten.

Arbetsgivare och företagare ska ingå ett skriftligt avtal med en producent av företagshälsovårdstjänster om ordnandet av företagshälsovårdstjänster.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

265

työterveysasema

sv företagshälsovårdscentral; företagshälsovårdsstation

määritelmä

työterveyshuollon palveluntuottajan toimipiste tai toimintayksikkö

definition

ställe eller enhet där en *producent av företagshälsovårdstjänster* bedriver verksamhet

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

266

työnantajan oma työterveysasema

sv arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral

määritelmä

työterveysasema, johon työnantaja on palkannut yhden tai useamman **työterveyshuollon ammattihenkilön** työntekijöidensä **työterveyshuolto**a varten ja varannut toiminnalle vain sille tarkoitettut tilat

huomautus

Työnantajan omalla työterveysasemalla tulee olla työpaikan kokoon nähden riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä työterveyshuollon toimintaa varten.

Jos työnantajan omalta työterveysasemalta myydään työterveyshuollon palveluja konserniin kuulumattomille yrityksille, sillä tulee olla lupaviranomaiselta saatu lupa toimia yksityisenä, työterveyshuollon palveluja tuottavana toimintayksikkönä.

definition

företagshälsovårdscentral för vilken en arbetsgivare har anställt en eller flera **yrkesutbildade personer inom företagshälsovården** för sina egna arbetstagares **företagshälsovård** och reserverat lokaler uteslutande för verksamheten i fråga

anmärkning

På en arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral ska det finnas ett i förhållande till arbetsplatsens storlek tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom företagshälsovården som är sysselsatta inom företagshälsovården.

Om en arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral säljer tjänster till företag utanför koncernen ska den ha tillstånd av tillståndsmyndigheten att fungera som en privat verksamhetsenhet som producerar företagshälsovårdstjänster.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

267

työnantajien yhteinen työterveysasema

sv arbetsgivares gemensamma företagshälsovårdscentral

määritelmä

työterveysasema, jota hoitaa eri työnantajien yhdessä perustama yhdistys

huomautus

Yhdistys tuottaa **työterveyshuollon** palveluja jäsenilleen. Se on itsenäinen toimintayksikkö, jolla on omat hallintoelimet ja oma kirjanpito. Yhdistys huolehtii työnantajien yhteisen terveysaseman tarvitsemista resursseista (tilat, laitteet ja henkilökunta).

definition

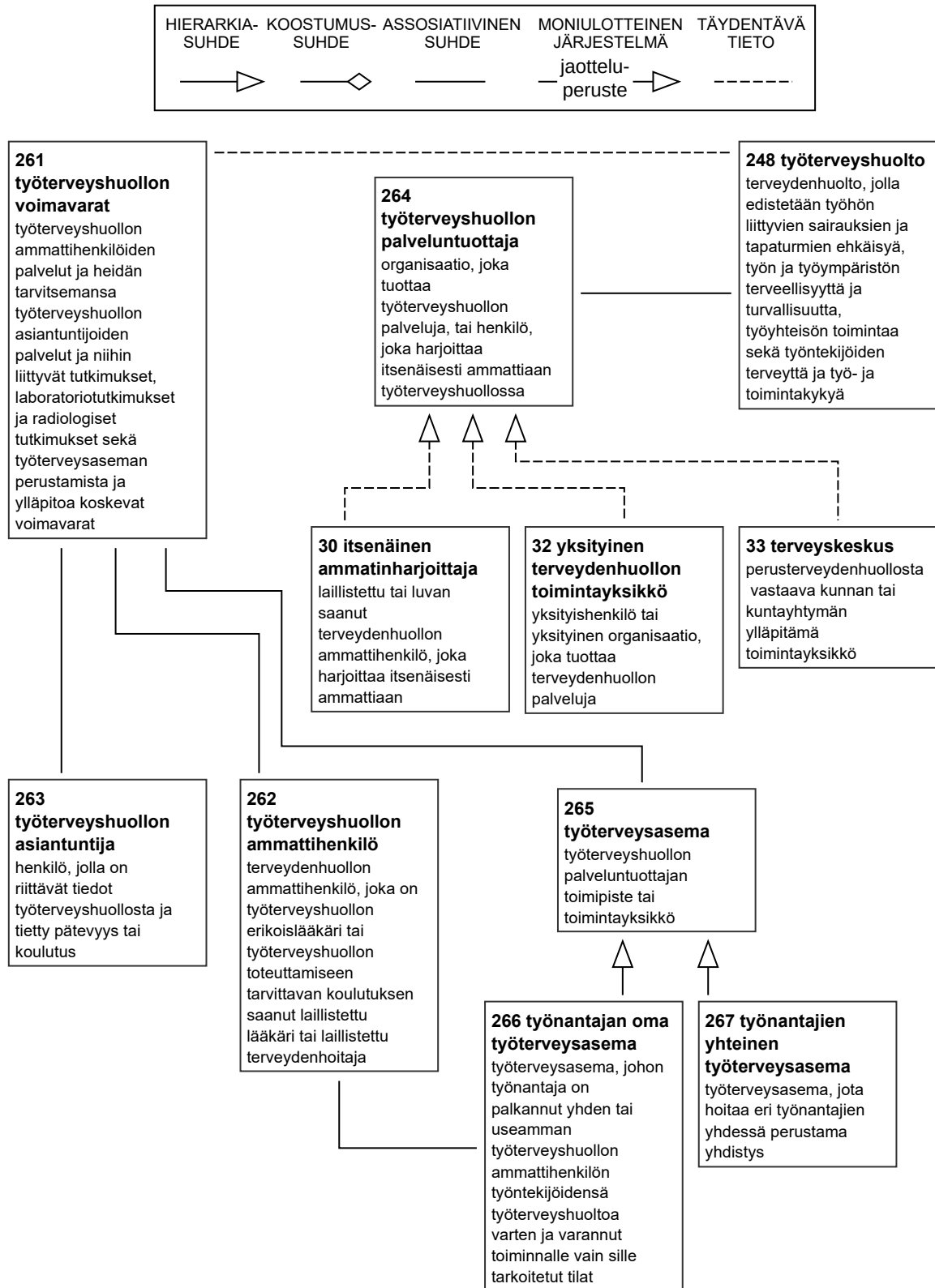
företagshälsovårdscentral som drivs av en förening som olika arbetsgivare har grundat tillsammans

anmärkning

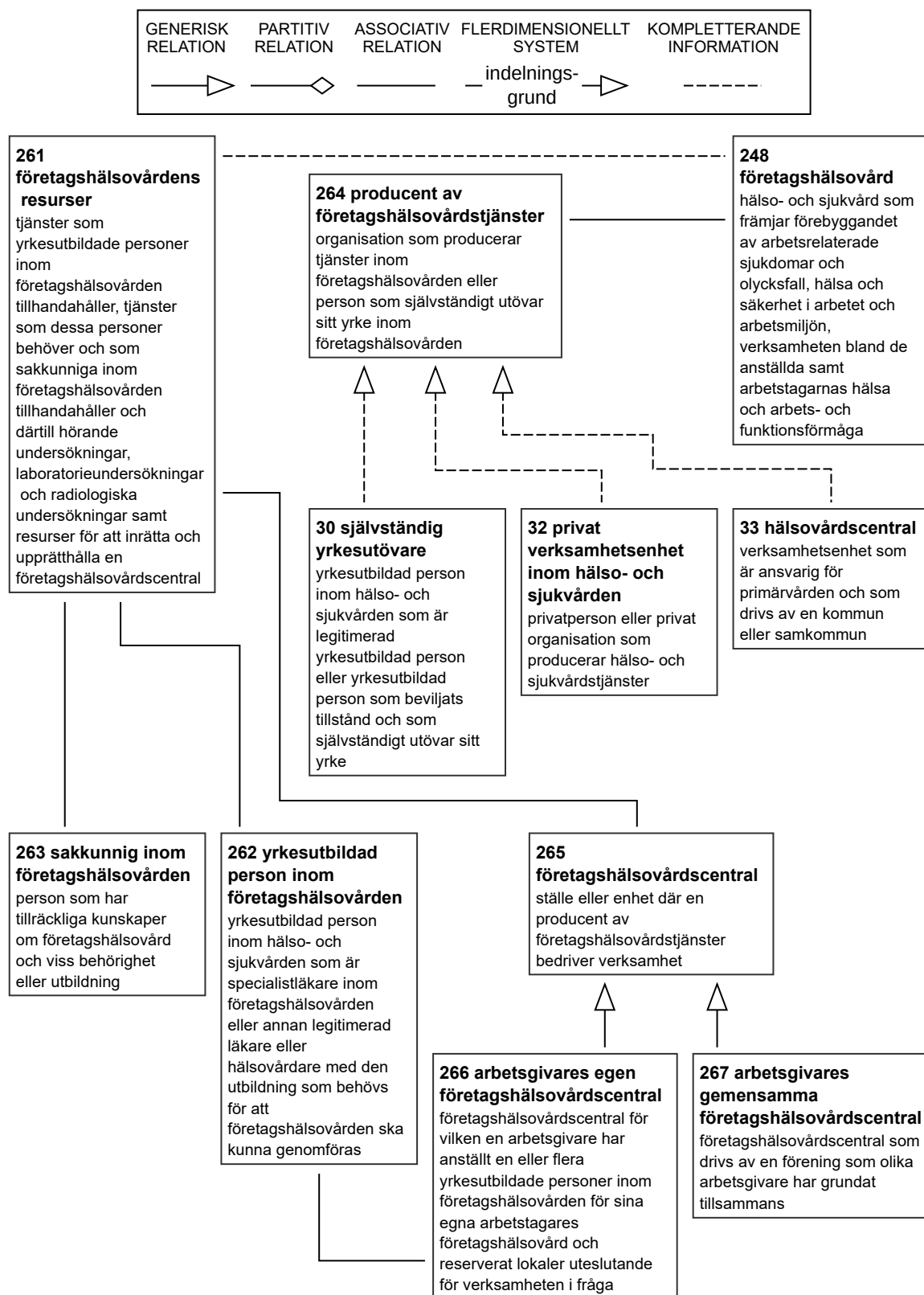
Föreningen producerar företagshälsovårdstjänster för sina medlemmar. Den är en självständig verksamhetsenhet med egna förvaltningsorgan och egen bokföring. Föreningen drar försorg om de resurser som arbetsgivarnas gemensamma företagshälsovårdscentral behöver (lokaler, utrustning och personal).

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon voimavarat](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens resurser](#)

Käsittekaavio 21. Työterveyshuollon voimavarat.

Begreppsdiagram 21. Företagshälsovårdens resurser.

6.3 Työterveyshuollon korvaukset

Ersättningar för kostnader för företagshälsovård

268

<työterveyshuolto/företagshälsovård>

hyväksyttävä kustannus

sv godtagbar kostnad

määritelmä

hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen, *työterveyshuollon voimavarojen* käytöstä aiheutuneen *työterveyshuollon* tai sen lisäksi järjestetyn sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon toteuttamiseksi tarpeellinen ja kohtuullinen perustamis- tai käyttökustannus

huomautus

Työterveyshuollon hyväksyttävien kustannusten korvaamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004). Työterveyshuollossa hyväksyttäviä perustamiskustannuksia ovat työterveyshuollon järjestämiseksi välttämättömän tutkimus-, hoito- ja toimistolaitteiston ja -kaluston sekä työterveyshuollon tietojärjestelmien hankkimisesta ja uusimisesta aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan *työterveysaseman* tilojen rakennus-, hankinta-, korjaus- ja muut vastaavat kiinteistöön liittyvät kustannukset eivät ole hyväksyttäviä perustamiskustannuksia.

Hyväksyttäviä käyttökustannuksia ovat työterveyshuollossa toimivan henkilöstön palkkakustannukset, niistä maksetut pakolliset palkkasivukustannukset ja muut työterveyshuollon toteuttamiseksi tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat myös työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettun työterveyshuollon palvelujen antamiseen oikeutetun *yksityisen terveydenhuollon toimintayksikön* tai *itsenäisen ammatinharjoittajan* sekä *terveyskeskuksen* perimät maksut edellyttäen, että ne vastaavat työterveyshuollon voimavarojen käytöstä aiheutuneita tarpeellisia ja kohtuullisia perustamis- ja käyttökustannuksia.

definition

nödvändig och skälig anläggnings- eller driftskostnad för ordnande av med *god företagshälsovårdspraxis* förenlig *företagshälsovård* där *företagshälsovårdens resurser* används eller av därutöver tillhandahållen sjukvård och annan hälsovård

anmärkning

Bestämmelser om ersättning för godtagbara kostnader för företagshälsovård finns i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Godtagbara anläggningskostnader inom företagshälsovården är kostnaderna för anskaffning och utbyte av undersöknings-, vård- och kontorsutrustning och kontorsinventarier som behövs för ordnande av företagshälsovården samt kostnaderna för anskaffning och utbyte av datasystem för företagshälsovården. Kostnaderna för byggande, anskaffning och reparation av en *företagshälsovårdscentral*s lokaler och andra motsvarande kostnader som hänför sig till fastigheten är däremot inte godtagbara anläggningskostnader.

Godtagbara driftskostnader är lönekostnaderna för företagshälsovårdspersonalen, de obligatoriska lönebikostnader som betalats för dem och andra nödvändiga och skäliga kostnader som föranleds av företagshälsovården.

Godtagbara kostnader är också de avgifter som en sådan *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* eller *självständig yrkesutövare* som avses i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och har rätt att tillhandahålla företagshälsovårdstjänster tar ut samt de avgifter som en *hälsovårdscentral* tar ut, förutsatt att de motsvarar de nödvändiga och skäliga anläggnings- och driftskostnaderna för användning av företagshälsovårdens resurser.

Käsitteenkaaviot: [Työterveyshuollon sisältö](#) ja [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Företagshälsovårdens innehåll](#) och [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

269

työterveyshuollon korvaus; työterveyshuoltokorvaus

sv ersättning för kostnader för företagshälsovård; ersättning för företagshälsovård

määritelmä

sairausvakuutuskorvaus (1), jota Kela maksaa työnantajalle tai yrittäjälle *työterveyshuollosta* ja sen lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta aiheutuneista *hyväksyttävistä kustannuksista työterveyshuollon toimintasuunnitelman* ja sopimuksen perusteella

huomautus

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja sopimus on tehtävä kirjallisesti.

Työnantajalle maksettava työterveyshuollon korvaus määräytyy enintään *työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän* mukaan. Yrittäjälle maksettava työterveyshuollon korvaus määräytyy enintään *vuotuisen yrittäjäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän* mukaan.

definition

sjukförsäkringsersättning (1) som FPA betalar till en arbetsgivare eller företagare för de *godtagbara kostnaderna* för *företagshälsovård* och därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård på basis av en *verksamhetsplan för företagshälsovården* och ett avtal

anmärkning

Verksamhetsplanen för företagshälsovården och avtalet ska ingås skriftligen.

Den ersättning för kostnader för företagshälsovård som betalas till arbetsgivaren bestäms högst till ett *kalkylerat maximibelopp per arbetstagare*. Den ersättning som betalas till företagare bestäms högst till ett *årligt kalkylerat maximibelopp per företagare*.

Käsitekaaviot: [Sosiaaliturva](#) ja [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Social trygghet](#) och [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

270

työterveyshuollon korvausluokka I; korvausluokka I

sv ersättningsklass I

määritelmä

peruste, jonka mukaan Kela korvaa *työterveyshuollosta* aiheutuneita *hyväksyttäviä kustannuksia*

huomautus

Työterveyshuollon korvausluokan I *työterveyshuollon korvauksen* suuruus on 60 prosenttia aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista enintään *työterveyshuollon laskennalliseen enimmäismäärään* saakka.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan työnantajalla on oikeus saada korvausta työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka I).

Sairausvakuutuslain mukaan myös yrittäjällä, joka on järjestänyt itselleen työterveyshuoltolaissa työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista. Yrittäjälle työterveyshuollon korvausluokan I korvauksen suuruus on 60 prosenttia aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista enintään *vuotuisen yrittäjäkohtaiseen laskennalliseen enimmäismäärään* saakka.

definition

grund enligt vilken FPA ersätter *godtagbara kostnader* för *företagshälsovård*

anmärkning

I ersättningsklass I uppgår *ersättningen för kostnader för företagshälsovård* till 60 procent av de godtagbara kostnaderna högst till ett *kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården*.

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en arbetsgivare rätt att få ersättning för nödvändiga och skäligen kostnader (ersättningsklass I) för att ordna företagshälsovård grundad på arbetsgivarens skyldigheter i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Enligt sjukförsäkringslagen har också företagare, som för sig har ordnat i lagen om företagshälsovård avsedd företagshälsovård som är grundad på arbetsgivarens skyldigheter, rätt till ersättning för de godtagbara kostnader som denna verksamhet föranleder. Ersättningen till företagare för kostnader för företagshälsovård enligt ersättningsklass I uppgår till 60 procent av de godtagbara kostnaderna upp till ett *årligt kalkylerat maximibelopp per företagare*.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

271

työterveyshuollon korvausluokka II; korvausluokka II

sv ersättningsklass II

määritelmä

peruste, jonka mukaan Kela korvaa [työterveyshuollon](#) lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta aiheutuneita [hyväksyttäviä kustannuksia](#)

huomautus

Työterveyshuollon korvausluokkaan II kuuluu yleislääkäritasoinen sairaanhoito ja siihen liittyvät [tarpeelliset tutkimukset](#). Korvausta ei kuitenkaan suoriteta hammashuollosta. Korvaamisen ehtona on, että myös [työterveyshuollon korvausluokan I](#) palvelut on järjestetty ja että nämä palvelut ovat työntekijöille maksuttomia.

Työterveyshuollon korvausluokan II [työterveyshuollon korvauksen](#) suuruus on 50 prosenttia aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista mutta kuitenkin enintään 40 prosenttia [työterveyshuollon laskennallisesta enimmäismäärästä](#).

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan työnantajalla on oikeus saada korvausta työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka I). Jos työnantaja on tällaisen työterveyshuollon lisäksi järjestänyt työntekijöilleen sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, työnantajalla on oikeus saada korvausta siitä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka II). Hammashuollosta ei kuitenkaan makseta korvausta.

Sairausvakuutuslain mukaan myös yrittäjällä, joka on järjestänyt itselleen työterveyshuoltolaissa työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon lisäksi sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista. Yrittäjälle työterveyshuollon korvausluokan II korvauksen suuruus on 50 prosenttia aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista enintään [vuotuisen yrittäjäkohtaisen laskennalliseen enimmäismäärään](#) saakka.

definition

grund enligt vilken FPA ersätter [godtagbara kostnader](#) för sjukvård och annan hälsovård som har ordnats utöver [företagshälsovård](#)

anmärkning

I ersättningsklass II ingår sjukvård på allmänläkarnivå med därtill hörande [nödvändiga undersökningar](#). Ersättning för tandvård betalas dock inte. Ett villkor för ersättning är att också tjänster som ingår i [ersättningsklass I](#) har ordnats och att de är avgiftsfria för arbetstagarna.

I ersättningsklass II uppgår [ersättningen för kostnader för företagshälsovård](#) till 50 procent av de nödvändiga och skäligena kostnaderna högst till ett [kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården](#).

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en arbetsgivare rätt att få ersättning för nödvändiga och skäligena kostnader (ersättningsklass I) för ordnande av företagshälsovård grundad på arbetsgivarens skyldigheter i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001). Om en arbetsgivare utöver ovan nämnd företagshälsovård har ordnat sjukvård och annan hälsovård för sina arbetstagare, har arbetsgivaren rätt att få ersättning för de nödvändiga och skäligena kostnader (ersättningsklass II) som detta föranlett. Ersättning betalas dock inte för tandvård.

Enligt sjukförsäkringslagen har också företagare, som för sig har ordnat sjukvård och annan hälsovård utöver i lagen om företagshälsovård avsedd företagshälsovård som är grundad på arbetsgivarens skyldigheter, rätt till ersättning för de godtagbara kostnader som denna verksamhet föranleder. Ersättningen till företagare för kostnader för företagshälsovård enligt ersättningsklass II uppgår till 50 procent av de godtagbara kostnaderna upp till ett [årligt kalkylerat maximibelopp per företagare](#).

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

272

laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp *n*

määritelmä

vuosittain vahvistettava, terveydenhuollosta maksettavan korvauksen peruste

huomautus

Laskennallista enimmäismäärää käytetään *työterveyshuollon korvauksissa*.

definition

årligen fastställd grund för den ersättning som betalas för hälso- och sjukvård

anmärkning

Det kalkylerade maximibeloppet används vid betalning av *ersättning för kostnader för företagshälsovård*.

Käsitekaavio: *Työterveyshuollon korvaukset*

Begreppsdiagram: *Ersättningar för kostnader för företagshälsovård*

273

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp *n* inom företagshälsovården

määritelmä

laskennallinen enimmäismäärä, joka syntyy *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisesta *työterveyshuollon voimavarojen* käytöstä

huomautus

Kela vahvistaa vuosittain *työterveyshuollon korvauksen* perusteena olevan työterveyshuollon laskennallisen enimmäismäärän. Enimmäismäärä vahvistetaan hyvän työterveyshuoltokäytännön voimavaratekijöiden perusteella yleistä kustannuskehitystä vastaavasti. Työnantajalle laskennallinen enimmäismäärä vahvistetaan *työterveyshuollon korvausluokkiin I ja II* kuuluvien kustannusten mukaan. Työnantajalle korvataan ensisijaisesti korvausluokkaan I kuuluvia kustannuksia. Jos enimmäismäärää ei ole käytetty kokonaan korvausluokkaan I kuuluviin kustannuksiin, enimmäismäärän loppuosa voidaan käyttää korvausluokkaan II kuuluviin kustannuksiin. Loppuosa voi kuitenkin olla enintään 40 prosenttia enimmäismäärästä.

definition

kalkylerat maximibelopp som uppstår när *företagshälsovårdens resurser* används i enlighet med *god företagshälsovårdspraxis*

anmärkning

FPA fastställer årligen det kalkylerade maximibelopp som ligger till grund för *ersättningen för kostnader för företagshälsovård*. Maximibeloppet fastställs utifrån de resursfaktorer som ingår i god företagshälsovårdspraxis och i motsvarighet till den allmänna kostnadsutvecklingen. För arbetsgivaren fastställs det kalkylerade maximibeloppet utifrån de kostnader som ingår i *ersättningsklasserna I och II*. Arbetsgivaren får i första hand ersättning för kostnader som ingår i ersättningsklass I. Om maximibeloppet inte i sin helhet har använts för kostnader som ingår i ersättningsklass I, kan den återstående delen av maximibeloppet användas för kostnader som ingår i ersättningsklass II. Den återstående delen kan dock vara högst 40 procent av maximibeloppet.

Käsitekaavio: *Työterveyshuollon korvaukset*

Begreppsdiagram: *Ersättningar för kostnader för företagshälsovård*

274

työntekijäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp n per arbetstagare

määritelmä

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan työnantajille maksettaviin *työterveyshuollon korvauksiin* silloin, kun saman työnantajan yhdessä tai useassa toimipisteessä työskentelee yhteensä vähintään 10 henkilöä

huomautus

Työnantajalle maksettava työterveyshuollon korvaus on enintään työntekijäkohtaisen, *työterveyshuollon korvausluokkiin I ja II* kuuluvien kustannusten yhteinen laskennallinen enimmäismäärä.

definition

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till arbetsgivare, om en och samma arbetsgivare har sammanlagt minst 10 anställda på ett eller flera verksamhetsställen

anmärkning

Den ersättning för företagshälsovård som betalas till arbetsgivare är högst det sammanräknade kalkylerade maximibeloppet per arbetstagare av kostnader som hör till *ersättningsklasserna I och II*.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

275

työnantajakohtainen laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp n per arbetsgivare

määritelmä

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan työnantajille maksettaviin *työterveyshuollon korvauksiin* silloin, kun saman työnantajan yhdessä tai useassa toimipisteessä työskentelee enintään 9 henkilöä

huomautus

Pieni työntekijämäärä otetaan huomioon *korvauksen enimmäismäärää korottavana tekijänä*.

Työnantajalle maksettava työterveyshuollonkorvaus on enintään työntekijäkohtaisen, *työterveyshuollon korvausluokkiin I ja II* kuuluvien kustannusten yhteinen laskennallinen enimmäismäärä.

definition

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till arbetsgivare, om en och samma arbetsgivare har sammanlagt högst 9 anställda på ett eller flera verksamhetsställen

anmärkning

Det låga antalet arbetstagare beaktas som en *faktor som höjer ersättningens maximibelopp*.

Den ersättning för företagshälsovård som betalas till arbetsgivare är högst det sammanräknade kalkylerade maximibeloppet per arbetstagare av kostnader som hör till *ersättningsklasserna I och II*.

Käsitekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

276

vuotuinen yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä; yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä; vuotuinen laskennallinen enimmäismäärä

sv årligt kalkylerat maximibelopp n per företagare; kalkylerat maximibelopp n per företagare; årligt kalkylerat maximibelopp n

määritelmä

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan yrittäjille maksettaviin *työterveyshuollon korvauksiin*

huomautus

Vuotuinen yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä vahvistetaan korvausluokittain, ks. *työterveyshuollon korvausluokka I* ja *korvausluokka II*.

definition

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till företagare

anmärkning

Det årliga kalkylerade maximibeloppet per företagare fastställs per ersättningsklass, se *ersättningsklass I* och *ersättningsklass II*.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

277

korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä

sv faktor som höjer ersättningens maximibelopp

määritelmä

syy, jonka perusteella *työntekijäkohtaista* ja *työnantajakohtaista laskennallista enimmäismäärää* voidaan korottaa

huomautus

Korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä voi olla esimerkiksi työpaikan koko, *työterveyshuollon* aloittaminen tai sen sisällön muuttaminen tai *työterveysaseman* perustaminen.

definition

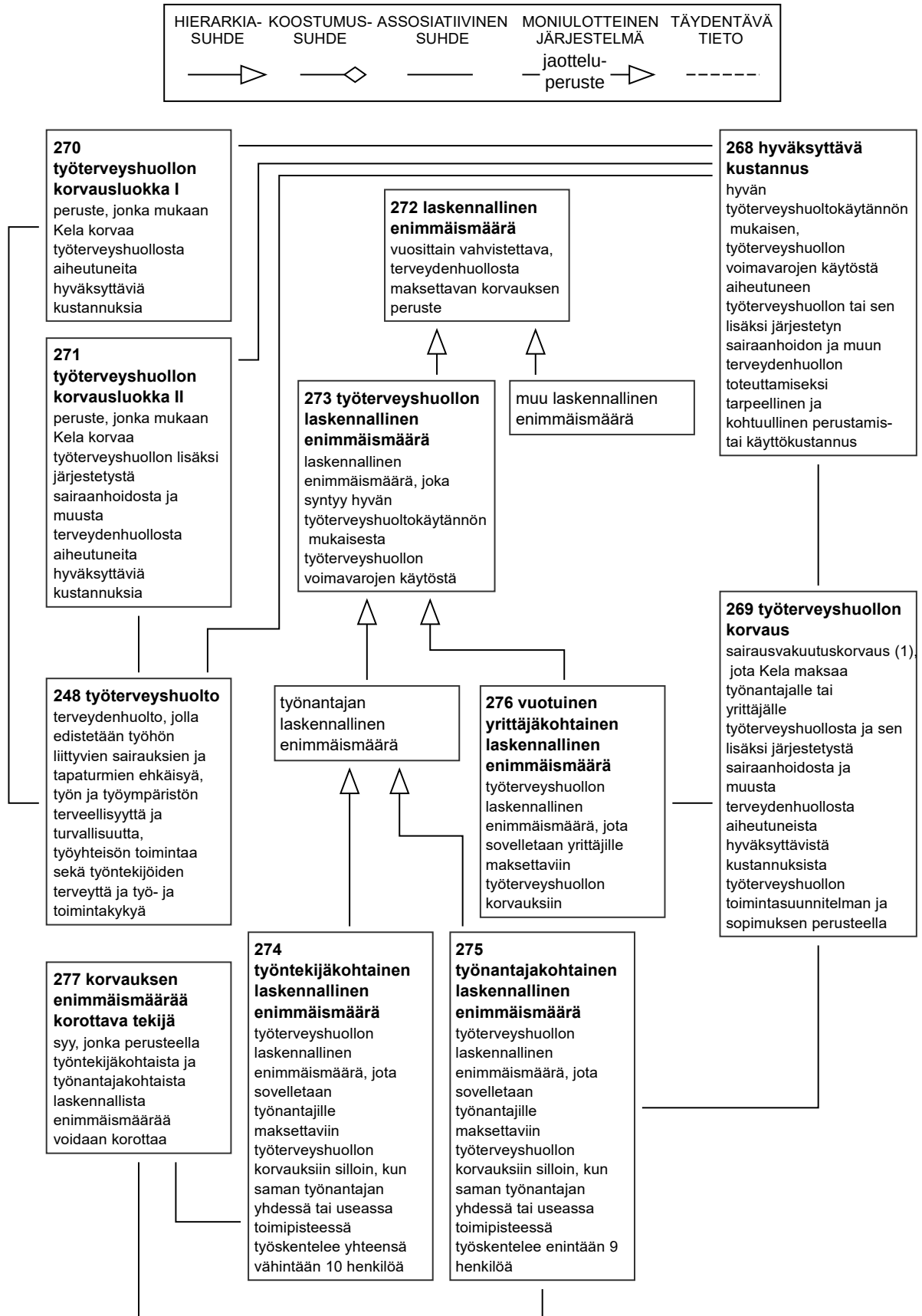
grund för höjning av det *kalkylerade maximibeloppet per arbetstagare* och *arbetsgivare*

anmärkning

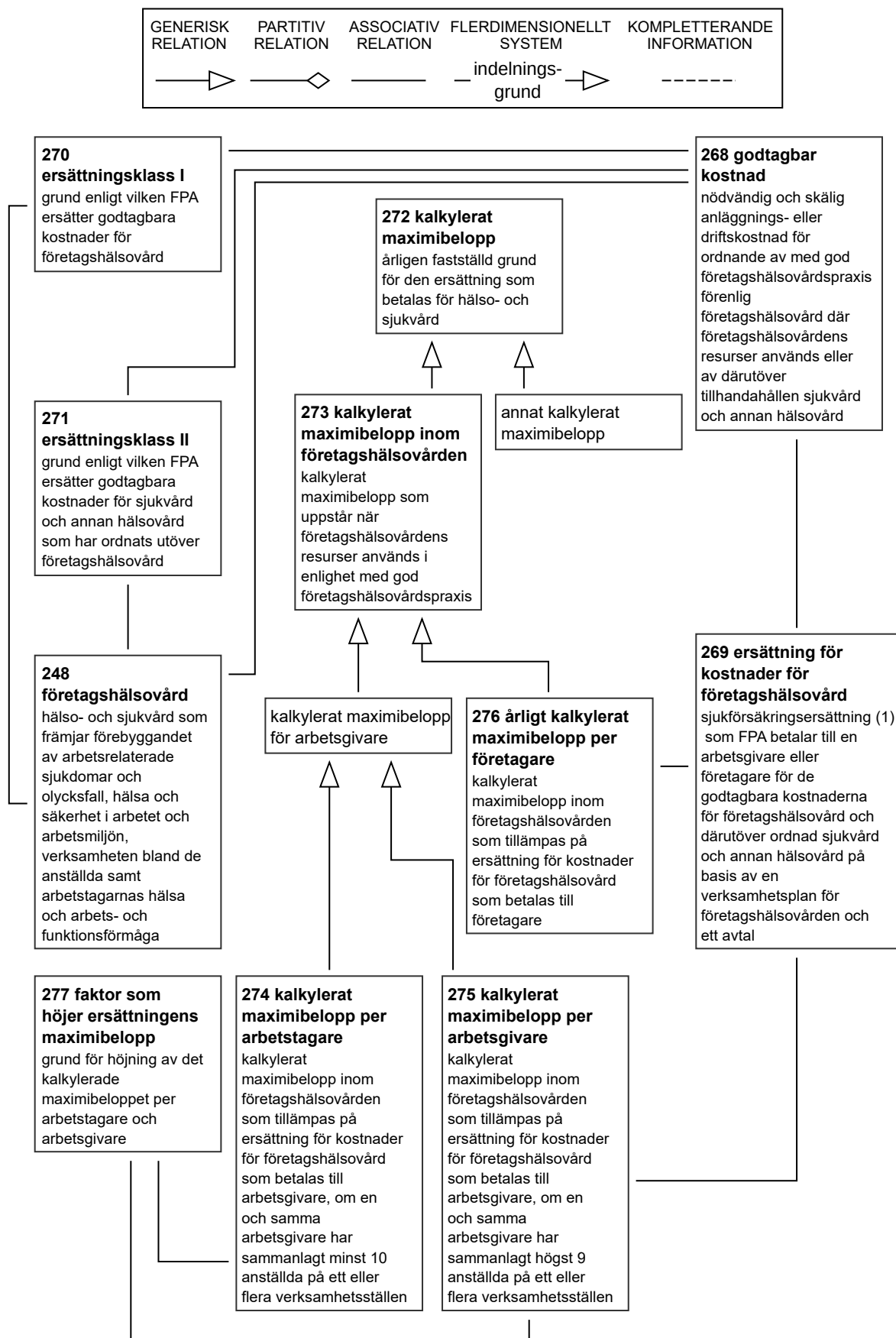
Exempelvis arbetsplatsens storlek, inledande av *företagshälsovården*, ändring av företagshälsovårdens innehåll eller inrättande av en *företagshälsovårdscentral* kan vara faktorer som höjer ersättningens maximibelopp.

Käsittekaavio: [Työterveyshuollon korvaukset](#)

Begreppsdiagram: [Ersättningar för kostnader för företagshälsovård](#)

Käsitekaavio 22. Työterveyshuollon korvaukset.

Begreppsdiagram 22. Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.

7 Vammaisetuudet ja vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu

Handikappförmåner och tolktjänst för personer med funktionsnedsättning

7.1 Vammaisetuudet

Handikappförmåner

278

vammaisetuus

mieluummin kuin: vammaistuki (1)

sv handikappförmån
hellre än: handikappbidrag *n*

määritelmä

etuus, jolla tuetaan vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä ja hänen **toimintakykynsä** ylläpitämistä

huomautus

Vammaisetuuksia ovat **alle 16-vuotiaan vammaistuki**, **16 vuotta täyttäneen vammaistuki** ja **eläkettä saavan hoitotuki**. Vammaisetuus myönnetään määrääjäksi tai toistaiseksi.

Vammaisetuudet on porrastettu henkilön tuen tarpeen mukaan **perustukeen**, **korotettuun tukeen** ja **ylimpään tukeen**.

definition

förmån som betalas till personer med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom för att stödja dem så att de klarar av sitt dagliga liv och bevarar sin **funktionsförmåga**

anmärkning

Handikappförmånerna består av **handikappbidrag för personer under 16 år**, **handikappbidrag för personer över 16 år** och **vårdbidrag för pensionstagare**. Handikappförmånen beviljas för viss tid eller tills vidare. Handikappförmånerna graderas enligt personens behov av stöd i **grundbidrag**, **höjt bidrag** och **högsta bidrag**.

Käsittekaaviot: **Vammaisetuudet** ja **Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset**

Begreppsdiagram: **Handikappförmåner och Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension**

279

alle 16-vuotiaan vammaistuki

ei: lapsen hoitotuki (vanhentunut/föräldrad); hoitotuki (2) (vanhentunut/föräldrad)

sv handikappbidrag *n* för personer under 16 år
inte: vårdbidrag *n* för barn (föräldrad/vanhentunut); vårdbidrag *n* (föräldrad/vanhentunut)

määritelmä

vammaisetuus, joka voidaan myöntää alle 16-vuotiaalle lapselle

huomautus

Oikeus alle 16-vuotiaan vammaistukeen on lapsella, jonka sairauteen tai vammaan liittyvästä **hoidosta**, huolenpidosta ja **kuntoutuksesta** aiheutuu vähintään kuuden kuukauden ajan tavanomaista suurempaa **rasitusta** ja **sidonnaisuutta** verrattuna vastaavanikäiseen terveeseen lapseen.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä lapsen vammaistuki.

definition

handikappförmån som kan beviljas barn under 16 år

anmärkning

Rätt till handikappbidrag för personer under 16 år har barn i fråga om vilka **vården**, omvårdnaden och **rehabiliteringen (1)** i anslutning till sjukdom eller skada i minst sex månader innebär större **belastning** och **bundenhet** än vad som är vanligt i fråga om friska barn i samma ålder.

I FPA-statistiken används benämningen handikappbidrag för barn om detta begrepp.

Käsittekaavio: **Vammaisetuudet**

Begreppsdiagram: **Handikappförmåner**

280

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

ei: vammaistuki (2) (vanhentunut/föråldrad)

sv handikappbidrag *n* för personer över 16 år

määritelmä

vammaisetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka ei saa **eläkettä** vanhuuden tai täyden **työkyvyttömyyden** perusteella

huomautus

Oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen on henkilöllä, jonka **toimintakyvyn** arvioidaan olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan. Lisäksi vammaistukea myönnettäessä edellytetään, että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu **haittaa**, **avuntarvetta** tai **ohjauksen** ja **valvonnan** tarvetta.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä aikuisen vammaistuki.

definition

handikappförmån som kan beviljas personer som har fyllt 16 år och som inte får **pension** på grundval av ålderdom eller full **arbetsförmåga**

anmärkning

Rätt till handikappbidrag för personer över 16 år har personer vars **funktionsförmåga** på grund av sjukdom eller skada beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott. Dessutom förutsätts det när handikappbidrag beviljas att sjukdomen eller skadan medför **olägenhet**, **hjälpbehov** eller behov av **handledning** och **tillsyn**.

Termen handikappbidrag för personer över 16 år motsvaras i den upphävda lagen om handikappbidrag (124/1988) av termen handikappbidrag.

I FPA-statistiken används benämningen handikappbidrag för vuxna om detta begrepp.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

281

eläkettä saavan hoitotuki; eläkkeensaajan hoitotuki

mieluummin kuin: hoitotuki (1)

ei: eläkkeensaajien hoitotuki (vanhentunut/föråldrad)

sv vårdbidrag *n* för pensionstagare

määritelmä

vammaisetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka saa **eläkettä** tai muuta vastaavaa **etuutta** vanhuuden tai täyden **työkyvyttömyyden** perusteella

huomautus

Vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007) säädetään, minkä eläkkeen tai etuuden saajalla voi olla oikeus eläkettä saavan hoitotukeen. Lisäksi edellytetään, että henkilön **toimintakyvyn** voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu **avuntarvetta** tai **ohjauksen** ja **valvonnan** tarvetta.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä eläkkeensaajan hoitotuki.

definition

handikappförmån som kan beviljas personer över 16 år som får **pension** eller någon motsvarande **förmån** på grundval av ålderdom eller full **arbetsförmåga**

anmärkning

I lagen om handikappförmåner (570/2007) föreskrivs om vilka pensioner eller förmåner som kan ge rätt till vårdbidrag för pensionstagare. Dessutom förutsätts det att personens **funktionsförmåga** kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför **hjälpbehov** eller behov av **handledning** och **tillsyn**.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

282

perustuki

ei: alin tuki

sv grundbidrag *n*; grundbelopp *n* (1)

määritelmä

perusvammaistuki tai *perushoitotuki*

huomautus

Perustuki on määrältään pienin porrastettu *vammaisetuus*. Muut porrastetut vammaisetuudet ovat *korotettu tuki* ja *ylin tuki*.

definition

handikappbidrag med grundbelopp eller *vårdbidrag med grundbelopp*

anmärkning

Grundbidraget är den lägsta graderade *handikappförmånen*. De andra graderade *handikappförmånerna* är *höjt bidrag* och *högsta bidrag*.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

283

perusvammaistuki

ei: alin vammaistuki (vanhentunut/föräldrad); > hoitotuki (3) <alle 16-vuotiaan vammaistuesta / om *handikappbidraget* för personer under 16> (vanhentunut/föräldrad); > vammaistuki (3) <16 vuotta täyttäneen vammaistuesta / om *handikappbidraget* för personer över 16 år> (vanhentunut/föräldrad)

sv *handikappbidrag n* med *grundbelopp*

määritelmä

määrältään pienin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

huomautus

Alle 16-vuotiaan perusvammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuu tavanomaista suurempaa, vähintään viikoittaista *rasitusta* ja *sidonnaisuutta*.

16 vuotta täyttäneen perusvammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu *olennaista haittaa*.

definition

lågsta *handikappbidraget för personer under 16 år* eller *handikappbidraget för personer över 16 år*

anmärkning

Beviljandet av *handikappbidrag med grundbelopp* för personer under 16 år förutsätter att *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen (1)* av barnet minst varje vecka innebär en *belastning* och en *bundenhet* som är större än vad som är vanligt.

Beviljandet av *handikappbidrag med grundbelopp* för personer över 16 år förutsätter att personens *funktionsförmåga* på grund av sjukdom eller skada kan beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför *väsentlig olägenhet*.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

284

perushoitotuki

ei: alin hoitotuki

sv vårdbidrag *n* med grundbelopp

määritelmä

määrältään pienin [eläkettä saavan hoitotuki](#)

huomautus

Perushoitotuen myöntäminen edellyttää, että [eläkkeensaajan toimintakyvyn](#) voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaaja tarvitsee [henkilökohtaisissa toiminnoissaan](#), kotitaloustöissä ja asiainnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua tai [ohjausta](#) ja [valvontaa](#). [Sokealla](#) tai [liikuntakyvyttömällä](#) on oikeus vähintään perushoitotukeen.

definition

lågsta [vårdbidraget för pensionstagare](#)

anmärkning

Beviljandet av vårdbidrag med grundbelopp förutsätter att [pensionstagarens funktionsförmåga](#) kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensionstagaren när det gäller [personliga aktiviteter i det dagliga livet](#), hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka behöver en annan persons upprepade hjälp eller [handledning](#) och [tillsyn](#). [Blinda](#) och [rörelsehindrade](#) har rätt till åtminstone vårdbidrag med grundbelopp.

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

285

korotettu tuki

sv höjt bidrag *n*; bidrag *n* med förhöjt belopp

määritelmä

[korotettu vammaistuki](#) tai [korotettu hoitotuki \(1\)](#)

huomautus

Korotettu tuki on määrältään toiseksi suurin porrastettu [vammaisetuus](#). Muut porrastetut vammaisetuudet ovat [perustuki](#) ja [ylin tuki](#).

definition

[höjt handikappbidrag](#) eller [höjt vårdbidrag](#)

anmärkning

Höjt bidrag är den näst högsta graderade [handikappförmånen](#). De andra graderade handikappförmånerna är [grundbidrag](#) och [högsta bidrag](#).

Käsittekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

286

korotettu vammaistuki

ei: korotettu hoitotuki (2) <alle 16-vuotiaan vammaistuesta / om handikappbidraget för personer under 16>
(vanhentunut/föråldrad)

sv höjt handikappbidrag *n*; handikappbidrag *n* med förhöjt belopp

määritelmä

määrältään toiseksi suurin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

huomautus

Alle 16-vuotiaan korotetun vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuva tavanomaista suurempi *rasitus* ja *sidonnaisuus* on vaativaa tai päivittäin huomattavasti aikaa vievää.

16 vuotta täyttäneen korotetun vammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu *huomattavaa häirtä* tai että hän tarvitsee *henkilökohtaisissa toiminnoissaan*, kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua, *ohjausta* tai *valvontaa*.

Korotettua vammaistukea voi saada myös silloin, kun *perusvammaistuen* saamisen edellytykset täyttyvät ja kun sairaudesta tai vammasta aiheutuu *erityiskustannuksia* kuukausitasolla vähintään korotetun tuen verran.

definition

näst högsta *handikappbidraget för personer under 16 år* eller *handikappbidraget för personer över 16 år*

anmärkning

Beviljandet av höjt handikappbidrag för personer under 16 år förutsätter att den *belastning* och *bundenhet* som är större än vad som är vanligt och som *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen (1)* av barnet innebär är krävande eller upptar avsevärd tid varje dag.

Beviljandet av höjt handikappbidrag för personer över 16 år förutsätter att personens *funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför *betydande olägenheter* eller att personen när det gäller *personliga aktiviteter i det dagliga livet*, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka behöver en annan persons upprepade hjälp, *handledning* eller *tillsyn*.

Höjt handikappbidrag kan beviljas också i det fall att villkoren för beviljande av *handikappbidrag med grundbelopp* uppfylls och sjukdomen eller skadan månatligen medför *särskilda kostnader* som är minst lika stora som det höjda bidraget.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

287

korotettu hoitotuki (1)

sv höjt vårdbidrag *n*; vårdbidrag *n* med förhöjt belopp

määritelmä

määrältään toiseksi suurin [eläkettä saavan hoitotuki](#)

huomautus

Korotetun hoitotuen myöntäminen edellyttää, että [eläkkeensaajan toimintakyvyyn](#) voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaaja tarvitsee monissa [henkilökohtaisissa toiminnoissaan](#) jokapäiväistä aikaa vievää toisen henkilön apua tai että sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä [ohjauksen](#) ja [valvonnan](#) tarvetta. Korotettua hoitotukea voi saada myös silloin, kun [perushoitotuen](#) saamisen edellytykset täyttyvät ja kun sairaudesta tai vammasta aiheutuu [erityiskustannuksia](#) kuukausitasolla vähintään korotetun tuen verran.

definition

näst högsta [vårdbidraget för pensionstagare](#)

anmärkning

Beviljandet av höjt vårdbidrag förutsätter att [pensionstagarens funktionsförmåga](#) kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensionstagaren när det gäller ett flertal [personliga aktiviteter i det dagliga livet](#) har ett dagligt, tidskrävande behov av en annan persons hjälp eller att sjukdomen eller skadan i betydande utsträckning medför regelbundet behov av [handledning](#) och [tillsyn](#). Höjt vårdbidrag kan beviljas också i det fall att villkoren för beviljande av [vårdbidrag med grundbelopp](#) uppfylls och sjukdomen eller skadan månatligen medför [särskilda kostnader](#) som är minst lika stora som det höjda bidraget.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

288

ylin tuki

sv högsta bidrag *n*; bidrag *n* med högsta belopp

määritelmä

[ylin vammaistuki](#) tai [ylin hoitotuki](#)

huomautus

Ylin tuki on määrältään suurin porrastettu [vammaisetuus](#). Muut porrastetut vammaisetuudet ovat [perustuki](#) ja [korotettu tuki](#).

definition

[högsta handikappbidrag](#) eller [högsta vårdbidrag](#)

anmärkning

Högsta bidrag är den högsta graderade [handikappförmånen](#). De andra graderade handikappförmånerna är [grundbidrag](#) och [höjt bidrag](#).

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

289

ylin vammaistuki

ei: erityishoitotuki <alle 16-vuotiaan vammaistuesta / om handikappbidraget för personer under 16> (vanhentunut/föråldrad); erityisvammaistuki <16 vuotta täyttäneen vammaistuesta / om handikappbidraget för personer över 16 år> (vanhentunut/föråldrad)

sv högsta handikappbidrag *n*; handikappbidrag *n* med högsta belopp

määritelmä

määrältään suurin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

huomautus

Alle 16-vuotiaan ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuva tavanomaista suurempi *rasitus* ja *sidonnaisuus* on vaativaa ja ympärivuorokautista.

16 vuotta täyttäneen ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilö on *vaikeasti vammainen* tai että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että hän tarvitsee monissa *henkilökohtaisissa toiminnoissa* jokapäiväistä, aikaa vievää toisen henkilön apua, tai että sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä *ohjauksen* ja *valvonnan* tarvetta. *Sokealla*, *liikuntakyvyttömällä* ja *varhaiskuurolla* on oikeus saada ylin vammaistuki.

definition

största *handikappbidraget för personer under 16* år eller *handikappbidraget för personer över 16* år

anmärkning

Beviljandet av det högsta handikappbidraget för personer under 16 år förutsätter att den *belastning* och *bundenhet* som är större än vad som är vanligt och som *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen* (1) av barnet innebär är krävande och pågår dygnet runt.

Beviljandet av det högsta handikappbidraget för personer över 16 år förutsätter att det är fråga om en *person med svår funktionsnedsättning* eller att personens *funktionsförmåga* på grund av sjukdom eller skada kan beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott och att personen när det gäller ett flertal *personliga aktiviteter i det dagliga livet* har ett dagligt, tidskrävande behov av en annan persons hjälp eller att sjukdomen eller skadan i betydande utsträckning medför regelbundet behov av *handledning* och *tillsyn*. *Blinda*, *rörelsehindrade* och *barndomsdöva* har rätt att få högsta handikappbidrag.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

290

ylin hoitotuki

sv högsta vårdbidrag *n*; vårdbidrag *n* med högsta belopp

määritelmä

määrältään suurin *eläkettä saavan hoitotuki*

huomautus

Ylimmän hoitotuen myöntäminen edellyttää, että *eläkkeensaajan toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaajan *hoidon* ja *valvonnan* tarve on yhtämittaista.

definition

högsta *vårdbidraget för pensionstagare*

anmärkning

Beviljandet av högsta vårdbidrag förutsätter att *pensionstagarens funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensionstagaren behöver fortgående *vård* och *tillsyn*.

Käsitekaavio: [Vammaisetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Handikappförmåner](#)

291

(vanhentunut/föråldrat)

ruokavaliokorvaus

ei: keliakiakorvaus

sv kostersättning

määritelmä

vammaisetuus, jolla korvattiin sairauden takia välttämättömien gluteenittomien tuotteiden aiheuttamia kustannuksia

huomautus

Oikeus ruokavaliokorvaukseen oli 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka oli asianmukaisesti määritellyn sairauden takia ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita.

Ruokavaliokorvaus poistui 1.1.2016.

definition

handikappförmån som betalades i ersättning för kostnader för glutenfria produkter som var nödvändiga på grund av sjukdom

anmärkning

Rätt till kostersättning hade den som hade fyllt 16 år och som på grund av en sjukdom som diagnostiserats på behörigt sätt var absolut tvungen att använda glutenfria produkter.

Kostersättningen slopades 1.1.2016.

292

veteraanilisä

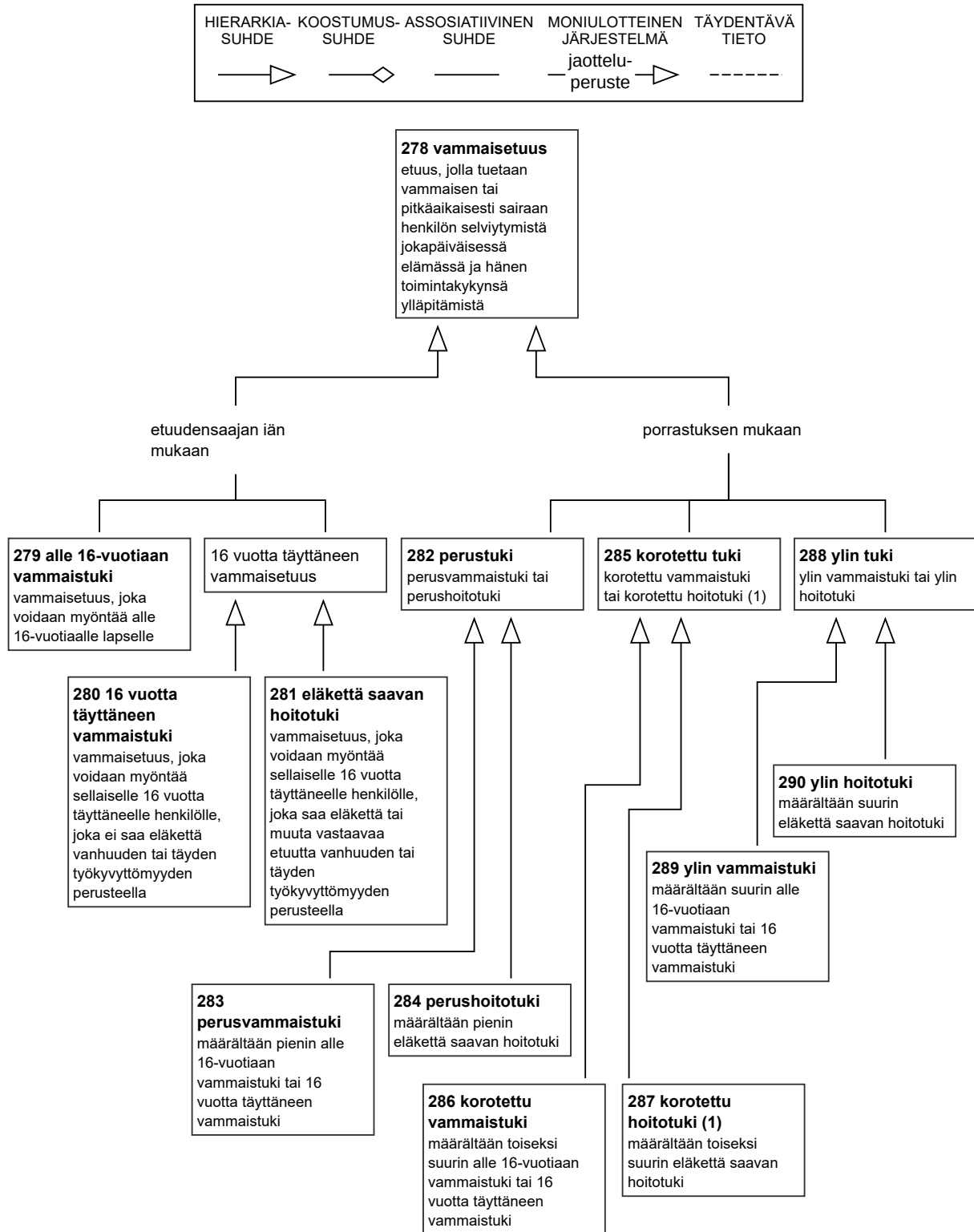
sv veterantillägg *n*

määritelmä

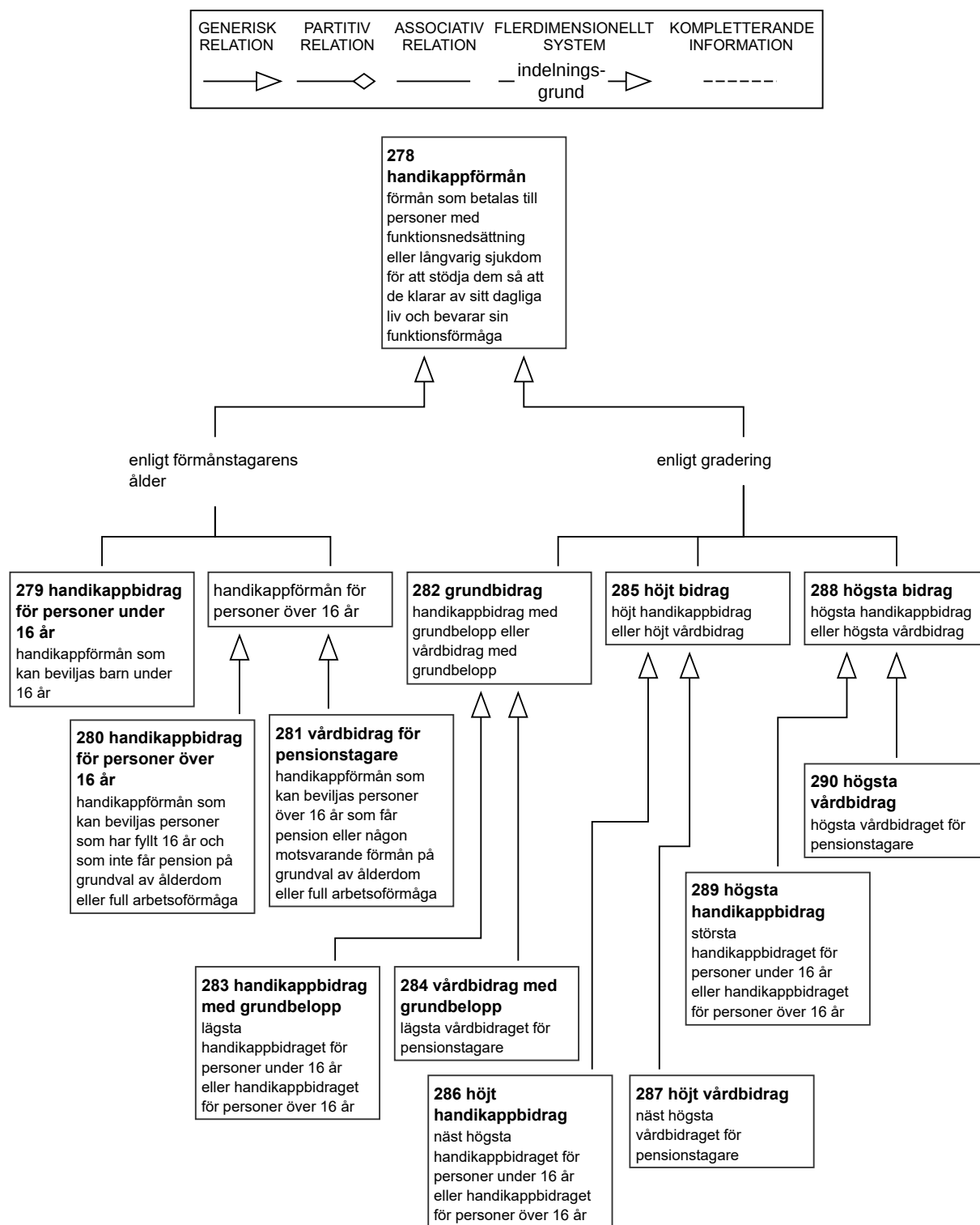
eläkettä saavan hoitotuen osa, jota maksetaan **ylimääräistä rintamalisää** ja **korotettua** tai **ylintä hoitotukea** saavalle

definition

tillägg till **vårdbidrag för pensionstagare** som betalas till personer som får **extra fronttillägg** och **höjt** eller **högsta vårdbidrag**

Käsittekaavio 23. Vammaisetuudet.

Begreppsdiagram 23. Handikappförmåner.

293

vaikeasti vammainen <vammaisetuudet/handikappförmåner>; **vaikeavammainen**

<kuntoutusetuudet/rehabiliteringsförmåner>

sv person med svår funktionsnedsättning; svårt funktionshindrad <lag/laki 570/2007>; gravt handikappad <lag/laki 566/2005>

määritelmä

henkilö, jonka *toimintakyvyn* jokin osa-alue on heikentynyt merkittävästi vamman tai sairauden vuoksi ja jolla on sen vuoksi pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoritua tavanomaisista elämän toiminnoista

huomautus

Kelassa vaikeasti vammainen ja vaikeavammainen viittaavat eri *etuuxsiin*. Vaikeasti vammainen liittyy *vammaisetsuuxsiin* (laki vammaisetsuuxsista 570/2007) ja vaikeavammainen *kuntoutusetuuxsiin* (laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuxsista ja kuntoutusrahaetuuxsista 566/2005).

Vaikeasti vammaisen toiminnanvajauksen määrä arvioidaan soveltuvin osin työtaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettua haittaluokituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (768/2015) mukaisesti. Vaikeasti vammaiselle myönnetään *ylintä vammaistukea*.

Myös muissa laeissa käytetään vaikeasti vammaisen- ja vaikeavammaisen-termejä, ja niiden merkitys eri laeissa vaihtelee.

Ruotsin kielessä suositeltava termi on ”person med svår funktionsnedsättning”. Ruotsin ”gravt handikappad” -termiä ei suositella käytettäväksi muissa yhteyksissä kuin viitattaessa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuxsista ja kuntoutusrahaetuuxsista annettuun lakiin.

definition

person som på grund av sjukdom eller skada har en betydande nedsättning av någon del av *funktionsförmågan* och som därför under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring

anmärkning

På FPA hänför sig de finska termerna ”vaikeasti vammainen” och ”vaikeavammainen” till olika *förmåner*. ”Vaikeasti vammainen” hänför sig till *handikappförmåner* (lag om handikappförmåner 570/2007) och ”vaikeavammainen” till *rehabiliteringsförmåner* (lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005).

De personer som i samband med handikappförmåner betraktas som svårt funktionshindrade har en synnerligen svår nedsättning av någon del av funktionsförmågan. Funktionsnedsättningen bedöms i tillämpliga delar i enlighet med statsrådets förordning (768/2015) om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfal i arbetet och om yrkessjukdomar. Dessa personer beviljas det *högsta handikappbidraget*.

Termerna ”vaikeasti vammainen” och ”vaikeavammainen” förekommer också i andra lagar, men innebörden varierar beroende på lag.

På svenska rekommenderas termen person med svår funktionsnedsättning. Termen gravt handikappad bör inte användas i andra sammanhang än då det hänvisas till lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Käsitekaaviot: *Toimintarajoitteinen henkilö* ja *Vammaisetsuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset*

Begreppsdiagram: *Person med funktionsbegränsning* och *Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension*

294

haitta

sv olägenhet; men *n*

määritelmä

sairauden tai vamman aiheuttama [toimintakyvyn](#) heikentyminen

huomautus

Haitan arvioinnissa toimintakykyä verrataan samanikäisen terveen henkilön toimintakykyyn. Arvioinnissa otetaan huomioon ne rajoitukset, joita sairaudesta tai vammasta yleensä aiheutuu jokapäiväisessä elämässä, kun otetaan huomioon sairauden tai vamman laatu ja vaikeusaste. Arvioinnissa ei oteta huomioon henkilön yksilöllisiä olosuhteita, kuten ammattia, elin- tai asuinoloja. Huomioon otetaan kuitenkin [apuvälineen](#), kuten tekonivelen tai proteesin, avulla saavutettu toimintakyvyn parantuminen. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen todennäköisyyden mukaan enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua vamman saamisesta tai sairauden alkamisesta.

[Vammaisetuuksissa](#) haitan arvioinnilla on merkitystä arvioitaessa henkilön oikeutta [16 vuotta täyttäneen vammaistukeen](#). Etuusoikeutta selvitettyä muiden tuen edellytysperusteiden ohella tutkitaan, aiheutuuko henkilölle sairaudesta tai vammasta [olennaista haittaa](#), [huomattavaa haittaa](#) tai onko henkilö [vaikeasti vammainen](#). Vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaan Kela voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten 16 vuotta täyttäneen vammaistuessa tarkoitettu haitta arvioidaan. Haitan arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) sekä työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (768/2015) on säädetty. Lähtökohtaisesti haitta määritetään sen mukaan, mitä asetuksessa säädetään [yleisestä toiminnanvajauksesta](#). Yleisellä haitalla tarkoitetaan tapaturmavakuutusjärjestelmässä vahinkotapahtumasta aiheutuvaa toimintakyvyn heikentymistä (toiminnanvajaus).

Vammaisetuuksista annetussa laissa (lagen om handikappförmåner, 570/2007) haitta on ruotsiksi "olägenhet" ja työtapaturma- ja ammattitautilaissa (lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, 459/2015) haitta on ruotsiksi "men".

definition

av sjukdom eller skada orsakad försämring av [funktionsförmågan](#)

anmärkning

Vid bedömningen av omfattningen av en olägenhet jämförs funktionsförmågan med funktionsförmågan hos en frisk person i samma ålder. Härvid beaktas de begränsningar som skadan eller sjukdomen, med hänsyn till dess art och svårighetsgrad, i allmänhet medför i det dagliga livet. Vid bedömningen beaktas inte individuella omständigheter såsom yrke, levnads- och bostadsförhållanden. Däremot beaktas den förbättring av funktionsförmågan som nåtts med hjälp av ett [hjälpmedel](#) såsom en konstgjord led eller en protes. En olägenhet betraktas som bestående, när skadan eller sjukdomen enligt medicinsk sannolikhet inte längre kan botas. Bedömningen av en bestående olägenhet får dock göras tidigast ett år efter olycksfallet.

I samband med [handikappförmåner](#) är bedömningen av olägenheten viktigt då rätten till [handikappbidrag för personer över 16](#) år bedöms. Då rätten till förmånen utreds undersöks vid sidan av de övriga grunderna för beviljande av bidraget om sjukdomen eller skadan orsakar personen [väsentlig olägenhet](#), [betydande olägenhet](#) eller om personen har en svår funktionsnedsättning. Enligt lagen om handikappförmåner (570/2007) kan FPA meddela närmare föreskrifter om hur en olägenhets omfattning ska bedömas. Härvid beaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och i statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015). Primärt fastställs olägenheten enligt vad som i förordningen föreskrivs om [allmän funktionsnedsättning](#). Med allmänt men avses inom olycksfallsförsäkringssystemet en försämring av funktionsförmågan (funktionsnedsättning) som orsakats av ett skadefall.

Finskans "haitta" är i lagen om handikappförmåner (570/2007) olägenhet och i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) men.

Käsitekaaviot: [Työkyky](#) ja [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga](#) och [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

295

olennainen haitta

sv väsentlig olägenhet; väsentligt men *n*

määritelmä

haitta, joka vastaa lähinnä *haittaluokituksen yleisen toiminnanvajauksen* alaista keskivaikeaa toiminnanvajausta

huomautus

Haitan arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (768/2015) on säädetty.

definition

olägenhet som närmast motsvarar medelsvår funktionsnedsättning under *allmän funktionsnedsättning* i *invaliditetsklassifikationen*

anmärkning

Vid bedömning av olägenhetens omfattning beaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015).

Käsittekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

296

huomattava haitta

sv betydande olägenhet; betydande men *n*

määritelmä

haitta, joka vastaa lähinnä *haittaluokituksen yleisen toiminnanvajauksen* alaista vaikeaa toiminnanvajausta

huomautus

Haitan arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (768/2015) on säädetty.

definition

olägenhet som närmast motsvarar svår funktionsnedsättning under *allmän funktionsnedsättning* i *invaliditetsklassifikationen*

anmärkning

Vid bedömning av olägenhetens omfattning beaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015).

Käsittekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

297

haittaluokitus

sv invaliditetsklassificering

määritelmä

luokitus, jolla erilaiset *haitat* suhteutetaan toisiinsa

huomautus

Tapaturmavakuutusjärjestelmää varten vahvistettu haittaluokitus on tarkoitettu sairaudesta tai vammasta aiheutuvan pysyvän yleisen haitan määrittämistä varten. Haittaluokituksesta säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu haittaluokituksesta annetusta valtioneuvoston asetuksessa (768/2015). Haittaluokituksessa haittaluokka 1 tarkoittaa pienintä haittaa ja haittaluokka 20 suurinta haittaa. Haittaluokitusta voidaan käyttää suuntaa antavana ohjeena sairaudesta tai vammasta aiheutuvan lääketieteellisen yleisen haitan arvioinnissa [16 vuotta täyttäneen vammaistuessa](#).

definition

klassifikation genom vilken olika *men* ställs i relation till varandra

anmärkning

Invaliditetsklassificeringen, som fastställts för olycksfallsförsäkringssystemet, är avsedd för fastställande av bestående eller allmänt men som orsakas av sjukdom eller skada. Bestämmelser om invaliditetsklassificeringen finns i statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015). I invaliditetsklassificeringen innebär invaliditetsklass 1 det minsta menet och invaliditetsklass 20 det största menet. Invaliditetsklassificeringen kan användas som riktgivande anvisning vid bedömning av medicinskt allmänt men som orsakas av sjukdom eller skada i fråga om [handikappbidrag för personer över 16 år](#).

Käsitekaaviot: [Työkyky ja Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Arbetsförmåga och Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

298

yleinen toiminnanvajaus; yleinen toiminnanvajavuus

sv allmän funktionsnedsättning; allmänt nedsatt funktion

määritelmä

vamman tai sairauden aiheuttaman toiminnanvajauksen tasoa kuvaava muuttuja

huomautus

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu haittaluokituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (768/2015) säädetään niistä perusteista, joilla *haitta* määritetään vamman tai sairauden yleisen toiminnanvajauksen perusteella arvioituna. Yleisen toiminnanvajauksen eri asteita ovat lievä, keskivaikea, vaikea ja erittäin vaikea toiminnanvaja.

[16 vuotta täyttäneen vammaistuen](#) määräytymisperusteena haitta määritetään lähtökohtaisesti yleisen toiminnanvajauksen perusteella.

definition

variabel som uttrycker graden av en funktionsnedsättning som orsakas av skada eller sjukdom

anmärkning

I statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015) föreskrivs det om de grunder med hjälp av vilka ett *men* fastställs, bedömt utifrån den allmänna funktionsnedsättning som en skada eller sjukdom orsakar. De svårighetsgrader som används i samband med allmän funktionsnedsättning är lätt, medelsvår, svår och synnerligen svår funktionsnedsättning.

Då olägenhet används som grund för fastställande av [handikappbidrag för personer över 16 år](#) fastställs den primärt utifrån den allmänna funktionsnedsättningen.

Käsitekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

299

<vammainen tuudet/handikappförmåner>

erityiskustannus

sv särskild kostnad

määritelmä

toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuva tarpeellinen, ylimääräinen ja jatkuva kustannus, josta *etuudensaaja* vastaa itse

huomautus

Erityiskustannuksina voidaan ottaa huomioon:

- 1) kotipalvelusta, tukipalvelusta ja kotisairaanhoidosta aiheutuvat kustannukset
- 2) palveluasumisen tai tuetun asumisen yhteydessä aiheutuvat hoito- ja hoivakustannukset
- 3) laitoshoidosta ja sairaalahoidosta aiheutuvat kustannukset, ei kuitenkaan pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua
- 4) lääkärin tai hammaslääkärin antamasta tai määräämästä *hoidosta* aiheutuvat kustannukset
- 5) lääkärin määräämästä *kuntoutuksesta* aiheutuvat kustannukset
- 6) edellä mainittuun hoitoon tai kuntoutukseen liittyvät *matkakustannukset*
- 7) lääkärin, hammaslääkärin tai *terveydenhuollon ammattihenkilön* määräämistä *lääkkeistä* aiheutuvat kustannukset.

Erityiskustannusten jatkuvuudella tarkoitetaan yleensä sitä, että kustannuksia kertyy vähintään noin puolen vuoden ajalta.

definition

nödvändig, extra och fortlöpande kostnad som *ned satt funktionsförmåga* medför och som *förmånstagaren* själv står för

anmärkning

Som särskilda kostnader kan beaktas

- 1) kostnader för hemservice, stödservice och hemsjukvård
- 2) kostnader för vård och omsorg som uppkommer i samband med serviceboende eller stödboende
- 3) kostnader för institutionsvård och sjukhusvård, dock inte avgifter som tas ut för långvarig anstaltsvård
- 4) kostnader för *behandling* som getts eller ordinerats av läkare eller tandläkare
- 5) kostnader för *rehabilitering (1)* som ordinerats av en läkare
- 6) *reskostnader* som uppkommit i samband med ovan nämnd behandling och rehabilitering (1)
- 7) kostnader för *läkemedel (1)* som förskrivits av läkare eller tandläkare eller av andra *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården*.

Att de särskilda kostnaderna är fortlöpande betyder i allmänhet att kostnader uppstår under minst ett halvt år.

Käsittekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

300

<vammainen tuudet/handikappförmåner>

ohjaus

sv handledning

määritelmä

henkilön tarvitsema opastus *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, välttämättömissä kotitaloustöissä tai asioinnissa kodin ulkopuolella

definition

vägledning som en person behöver när det gäller *personliga aktiviteter i det dagliga livet*, nödvändigt hushållsarbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet

Käsittekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

301

<vammaisuuDET/handikappförmåner>

valvonta

sv tillsyn

määritelmä

henkilön tarvitsema silmälläpito *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, välttämättömissä kotitaloustöissä tai asioinnissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuva varuillaanolo

definition

uppsikt som en person behöver när det gäller *personliga aktiviteter i det dagliga livet*, nödvändigt hushållsarbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet eller fortgående beredskap av en annan person

Käsittekaavio: [VammaisuuDEN ja työkyvyttömyyseläkkeEN myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

302

<vammaisuuDET/handikappförmåner>

avuntarve

sv hjälpbehov *n*

määritelmä

henkilön tarve saada toisen henkilön apua *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, kotitaloustöissä tai asioinnissa kodin ulkopuolella

definition

en persons behov av att få hjälp av en annan när det gäller *personliga aktiviteter i det dagliga livet*, hushållsarbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet

Käsittekaavio: [VammaisuuDEN ja työkyvyttömyyseläkkeEN myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

303

henkilökohtainen toiminto

sv personliga aktiviteter *pl* i det dagliga livet; personlig rutin; individuell rutin; ~ PADL

määritelmä

liikkuminen, pukeutuminen, ruokailu, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen tai muu näihin verrattava toiminto

huomautus

VammaisuuDUKSISSA henkilökohtaisiin toimintoihin katsotaan sisältyvän myös sairaanhoidolliset toimenpiteet. Niitä ovat esimerkiksi elintärkeästä lääkityksestä huolehtiminen, pistoshoito, happirikastimen käyttö tai dialyysistä huolehtiminen.

PADL on lyhenne sanoista Personal Activities in Daily Living.

definition

förflyttning, påklädning, måltider, skötsel av den personliga hygienen och andra därmed jämförbara aktiviteter

anmärkning

I fråga om *handikappförmånerna* anses de personliga aktiviteterna i det dagliga livet innefatta också sjukvårdsåtgärder. Sådana är till exempel livsviktig medicinering, injiceringar, användning av syrekonzentrator eller utförande av dialysbehandlingar.

PADL är en förkortning av Personal Activities in Daily Living.

Käsittekaavio: [VammaisuuDEN ja työkyvyttömyyseläkkeEN myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

304

<vammainen tuudet/handikappförmåner>

toimintakyvyn heikentyminen

sv nedsatt funktionsförmåga

määritelmä

henkilön suorittamien toimintojen vaikeutuminen sairauden tai vamman takia

definition

att de aktiviteter som en person utför försvåras på grund av sjukdom eller skada

Käsittekaavio: [Vammaisisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

305

<kuntoutus, vammaisetuudet / rehabilitering, handikappförmåner>

rasitus

sv belastning

määritelmä

konkreettiset toimenpiteet ja ylimääräinen työ ja vaiva, joita aiheutuu henkilölle itselleen [toimintakyvyn heikentymisen](#) vuoksi tai sairasta tai vammaista lasta hoitavalle henkilölle

huomautus

[Alle 16-vuotiaan vammaistuen](#) myöntämisen edellytyksenä on, että aiheutuvan rasituksen ja [sidonnaisuuden](#) tulee olla suurempaa kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus.

definition

konkreta åtgärder och extra arbete och besvär som [nedsatt funktionsförmåga](#) innebär för personen själv eller för en person som sköter ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning

anmärkning

Beviljandet av [handikappbidrag för personer under 16 år](#) förutsätter att belastningen och [bundenheten](#) är större än den som ett friskt barn i samma ålder ger upphov till.

Käsittekaavio: [Vammaisisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

306

<vammainen tuudet/handikappförmåner>

sidonnaisuus

sv bundenhet

määritelmä

sairaana tai vammaisen lapsen [hoidosta](#), huolenpidosta tai [kuntoutuksesta](#) aiheutuvat olosuhteet, joissa lapsesta huolehtivat henkilöt joutuvat sitoutumaan ajallisesti tai rajoittamaan elämäänsä enemmän kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta huolehtiessaan

huomautus

[Alle 16-vuotiaan vammaistuen](#) myöntämisen edellytyksenä on, että aiheutuvan [rasituksen](#) ja [sidonnaisuuden](#) tulee olla suurempaa kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus.

definition

omständigheter som [vården](#), omsorgen eller [rehabiliteringen \(1\)](#) av sjuka barn eller barn med funktionsnedsättning medför och där de som har hand om barnet är tvungna att engagera sig tidsmässigt eller begränsa sin tillvaro mera än om de skulle ta hand om ett friskt barn i samma ålder

anmärkning

Beviljandet av [handikappbidrag för personer under 16 år](#) förutsätter att [belastningen](#) och [bundenheten](#) är större än den som ett friskt barn i samma ålder ger upphov till.

Käsittekaavio: [Vammaisisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

307

<vammaisetuudet/handikappförmåner>

kokonaiuharkinta

sv helhetsbedömning

määritelmä

vammaisetuuden myöntämisessä huomioitavien eri tekijöiden yhteisvaikutuksen perusteella tehtävä harkinta

huomautus

Vammaisetus voidaan myöntää kokonaiuharkinnan perusteella, vaikka mikään yksittäisistä tekijöistä ei täyttäisi etuuden myöntöedellytyksiä. Jos vähintään kaksi tekijää ylää lähelle tiettyä etuuden tasoa, etuus voidaan myöntää eri tekijöiden yhteisvaikutuksen perusteella.

Alle 16-vuotiaan vammaistuessa huomioitavia tekijöitä ovat *rasitus* ja *sidonnaisuus* sekä *erityiskustannukset*, *16 vuotta täyttäneen vammaistuessa haitta*, *avuntarve*, *ohjauksen* ja *valvonnan* tarve sekä erityiskustannukset ja *eläkettä saavan hoitotuessa* avuntarve, ohjauksen ja valvonnan tarve sekä erityiskustannukset. Erityiskustannukset voivat yhtenä tekijänä vaikuttaa kokonaiuharkinnassa vain silloin, kun harkitaan *korotetun tuen* myöntämistä yhteisvaikutuksen perusteella. *Perustuen* edellytysten tulee tällöin aina täyttyä.

definition

bedömning på basis av de samlade verkningarna av de olika faktorer som ska beaktas när *handikappförmån* beviljas

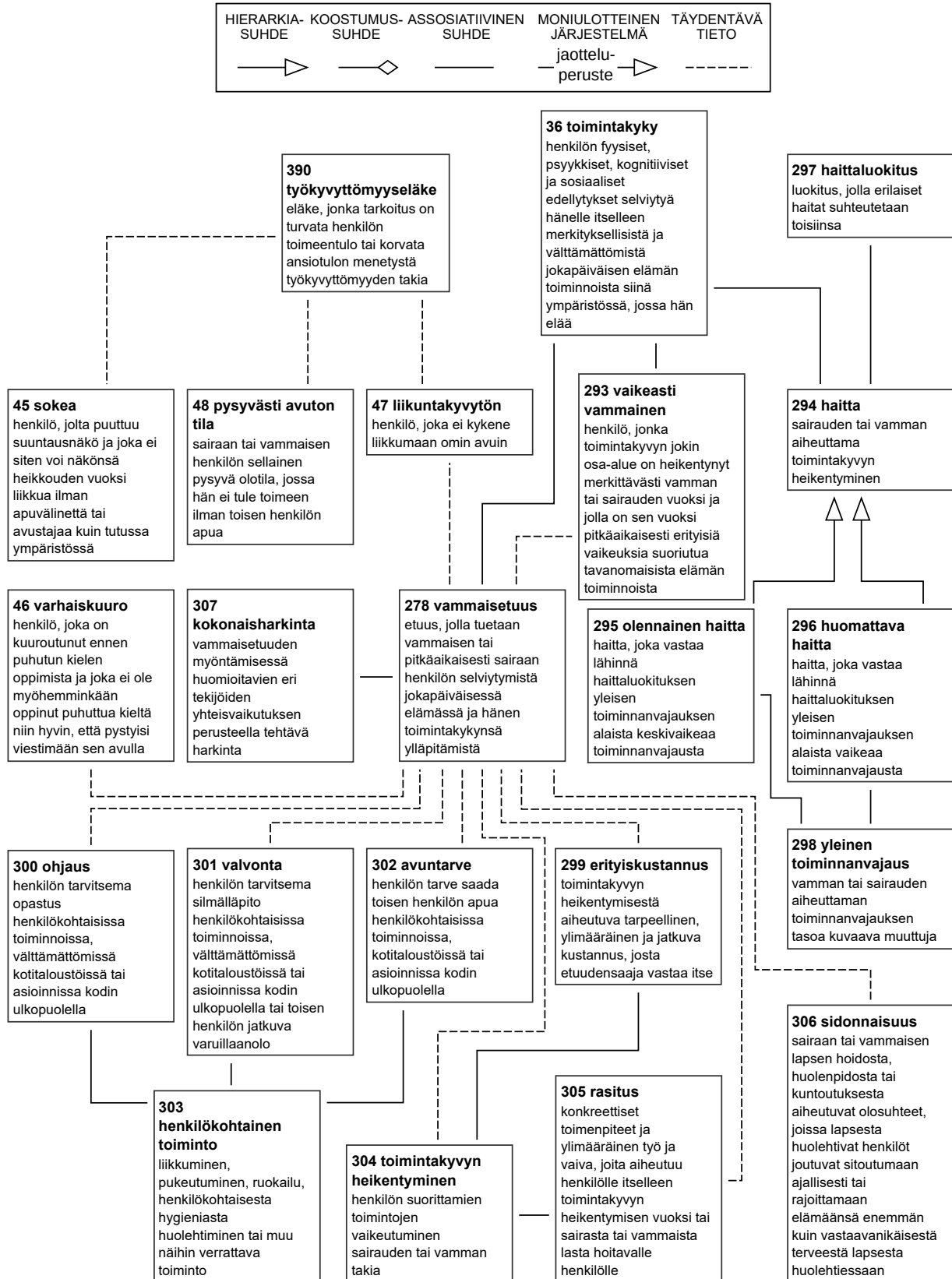
anmärkning

Handikappbidrag kan beviljas utifrån en helhetsbedömning, även om ingen av de enskilda faktorerna uppfyller förutsättningarna för beviljande av förmånen. Om åtminstone två faktorer når nära nog upp till en viss förmånsnivå, kan förmånen beviljas utifrån en bedömning av de olika faktorernas samlade verkningar.

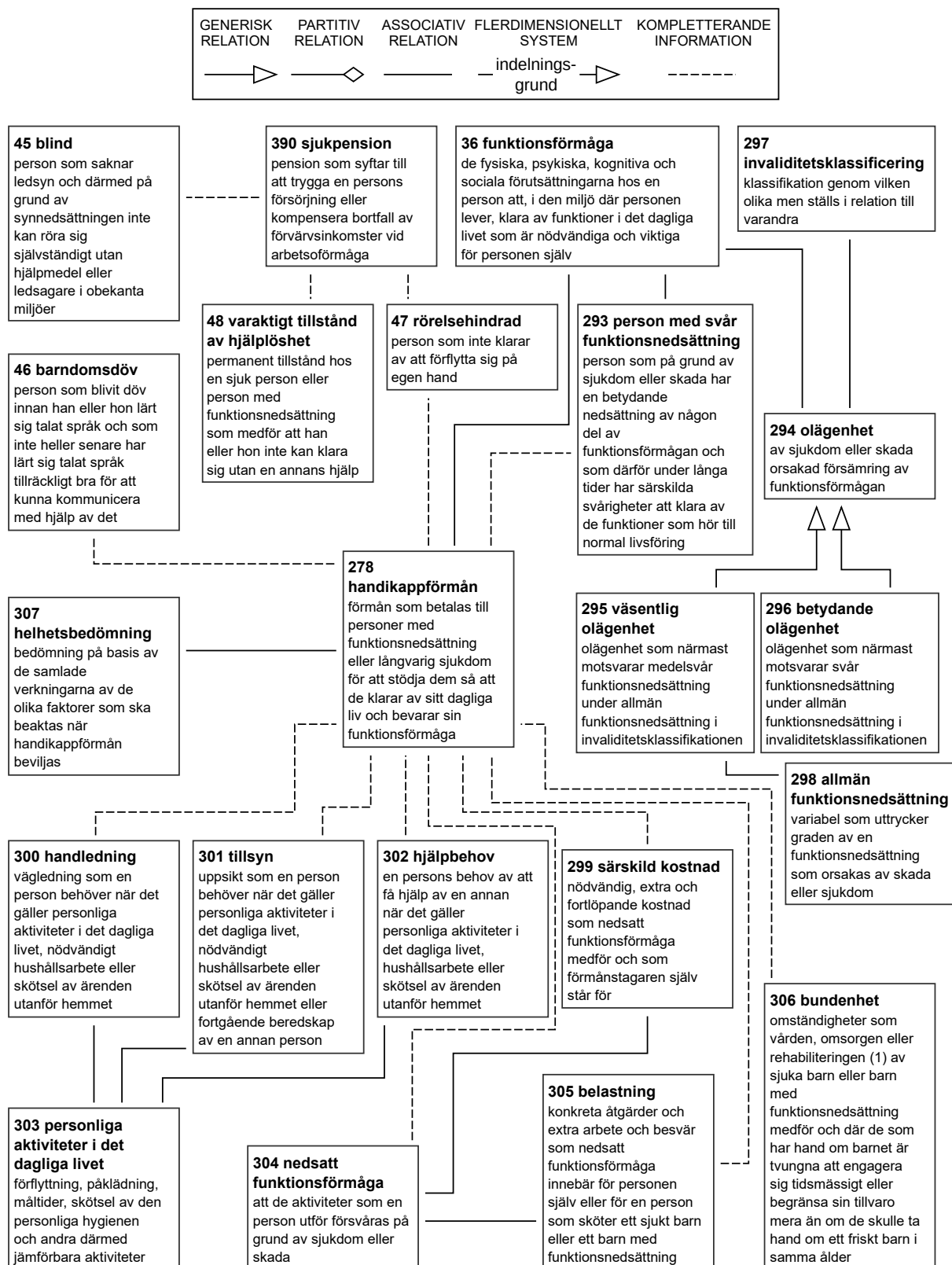
Faktorer som ska beaktas i samband med *handikappbidraget för personer under 16 år* är *belastning* och *bundenhet* samt *särskilda kostnader*. I samband med *handikappbidraget för personer över 16 år* är motsvarande faktorer *olägenhet*, *hjälpbehov*, behov av *handledning* och *tillsyn* samt särskilda kostnader, och i samband med *vårdbidraget för pensionstagare* hjälpbehov, behov av handledning och tillsyn samt särskilda kostnader. Särskilda kostnader är en faktor som kan påverka helhetsbedömningen bara när beviljande av *höjt bidrag* övervägs utifrån en bedömning av de samlade verkningarna. Förutsättningarna för *grundbidrag* ska då alltid vara uppfyllda.

Käsitekaavio: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#)

Käsittekaavio 24. Vammaisuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset.

Begreppsdiagram 24. Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension.

7.2 Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu

Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning

308

vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu

mieluummin kuin: vammaisten tulkkaukspalvelu; vammaisten tulkkipalvelu

sv tolktjänst för personer med funktionsnedsättning; tolkningstjänst för handikappade personer
<lag/laki 133/2010>

määritelmä

tulkkaukspalvelu, joka on tarkoitettu sellaiselle *kuulo-*, *kuulo-näkö-* tai *puhevammaiselle*, joka vammansa vuoksi tarvitsee *tulkkausta* ja joka kykenee ilmaisemaan itseään tulkkauksen avulla

huomautus

Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelun tarkoituksena on edistää vammaisten mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisina yhteiskunnan jäseninä. Oikeudesta tulkkaukspalveluun säädetään vammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluista annetussa laissa (133/2010).

Kela myöntää ja maksaa vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua.

definition

tolktjänst som är avsedd för *personer med hörselskada*, *syn- och hörselskada* eller *talskada* som behöver *tolkning* på grund av sin skada och är kapabla att uttrycka sig med hjälp av tolkning

anmärkning

Tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning syftar till att främja möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att fungera som jämbördiga medlemmar av samhället. Bestämmelser om rätt till tolktjänst för personer med funktionsnedsättning finns i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

FPA beviljar och betalar tolktjänsterna för personer med funktionsnedsättning.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

309

kuulovammainen

sv person med hörselskada; person med hörselnedsättning; hörselskadad

määritelmä

henkilö, joka kuulee huonosti tai on kuuro

huomautus

Kuulovammaisella on oikeus käyttää *vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua* vähintään 180 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkkausta* myönnetään niin paljon kuin kuulovammainen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelusta sekä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 220/2009) vaikeasti kuulovammaisena pidetään henkilöä, joka on kuuro, kuuroutunut tai niin huonosti kuuleva, ettei hän kuulolaitteen tai sisäkorvaistukkeenkaan avulla selviydy normaaleista vuorovaikutustilanteista.

definition

person som hör dåligt eller är döv

anmärkning

Personer med hörselskada har rätt till minst 180 timmar *tolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med hörselskada ska klara av sina studier.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om tolkningstjänst för handikappade personer, om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp och lag om ändring av 4 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 220/2009) anses som svårt hörselskadad den som är eller har blivit döv eller hör så dåligt att han eller hon inte ens med hörapparat eller kokleaimplantat klarar sig i normala interaktiva situationer.

Käsitekaaviot: [Toimintarajoitteinen henkilö](#) ja [Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

310

kuulo-näkövammainen; kuulo- ja näkövammainen; kuurosokea

ei: kuulonäkövammainen

sv person med syn- och hörselskada; syn- och hörselskadad; person med syn- och hörselnedsättning; dövblind; person med dövblindhet; synhörselskadad <lag/laki 133/2010>

määritelmä

henkilö, jolla on sekä kuulo- että näkövamma, joka vaikuttaa hänen kommunikointiinsa, tiedonsaantiinsa ja liikkumiseensa sekä arkielämässä selviytymiseensä

huomautus

Kuulo-näkövammaisten kuulo- ja näkövammojen aste ja vaikeus vaihtelevat.

Kuulo-näkövammaisella on oikeus käyttää *vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua* vähintään 360 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkausta* myönnetään niin paljon kuin kuulo-näkövammaisen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

Ruotsin kielessä ensisijainen suositeltava termi on ”person med syn- och hörselskada”. Ruotsin ”synhörselskadad”-termiä ei suositella käytettäväksi muissa yhteyksissä kuin viitattaessa vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annettuun lakiin (133/2010).

definition

person med både syn- och hörselskada som vardera inverkar på kommunikationen, tillgången till information och möjligheterna att röra sig och att klara sig i vardagslivet

anmärkning

Graden av syn- och hörselskada varierar hos personer med syn- och hörselskada.

Personer med syn- och hörselskada har rätt till minst 360 timmar *tolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med syn- och hörselskada ska klara av sina studier.

På svenska rekommenderas främst termen person med syn- och hörselskada. Termen synhörselskadad bör inte användas i andra sammanhang än då det hänvisas till lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2020).

Käsittekaaviot: [Toimintarajotteinen henkilö](#) ja [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

311

puhevammainen

sv person med talskada; talskadad

määritelmä

henkilö, jolla on vamman tai sairauden takia vaikeuksia tuottaa tai ymmärtää puhetta tai kirjoitettua tekstiä

huomautus

Puhevammaisella on oikeus käyttää *vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua* vähintään 180 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkausta* myönnetään niin paljon kuin puhevammaisen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

definition

person som på grund av en funktionsnedsättning eller sjukdom har svårt att producera eller förstå talat eller skrivet språk

anmärkning

Personer med talskada har rätt till minst 180 timmar *tolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med talskada ska klara av sina studier.

Käsittekaaviot: [Toimintarajotteinen henkilö](#) ja [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Person med funktionsbegränsning](#) och [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

312

tulkkaus

sv tolkning

määritelmä

toiminta, jossa henkilö välittää puhuttua kieltä, viittomakieltä tai muuta ihmisten välistä viestintäjärjestelmää toiselle kielelle, puheeksi tai muulle viestintäjärjestelmälle

huomautus

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetussa laissa (133/2010) tulkkauksella tarkoitetaan viittomakielellä tai jollakin kommunikaatiota selventävällä menetelmällä tapahtuvaa viestin välittämistä. Viestin välittäminen voi tapahtua kahden kielen välisenä tai kielen sisäisenä, kun käytetään jotakin kommunikaatiota täydentävää tai selventävää menetelmää.

Kela myöntää *opiskelutulkkausta* niin paljon kuin opiskelija tarvitsee selviytyäkseen perusopetuksen jälkeisistä opinnoistaan. Muuta kuin opiskelutulkkausta Kela myöntää *kuulo-* ja *puhevammaisille* vähintään 180 tuntia vuodessa ja *kuulo-näkövammaisille* vähintään 360 tuntia vuodessa. Kunta vastaa perusopetuksen tulkkauksesta.

definition

verksamhet där en person förmedlar talat språk, teckenspråk eller någon annan form av mellanmänsklig kommunikation till ett annat språk, tal eller någon annan kommunikationsform

anmärkning

I lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010) avses med tolkning förmedling av budskap på teckenspråk eller med någon metod som förtydligar kommunikationen.

Förmedlingen av budskap kan ske mellan två språk eller språkinternt, när en metod som kompletterar eller förtydligar kommunikationen används.

FPA beviljar så mycket *studietolkning* som den studerande behöver för att klara av sina studier efter den grundläggande utbildningen. Annan tolkning än studietolkning beviljas *personer med hörselskada* eller *talskada* minst 180 timmar per år och *personer med syn- och hörselskada* minst 360 timmar per år.

Käsittekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

313

opiskelutulkkaus

sv studietolkning /FI/; utbildningstolkning /SE/

määritelmä

tulkkaus, jota henkilö tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan

huomautus

Kela myöntää opiskelutulkkausta perusopetuksen jälkeisiin opintoihin silloin, kun opinnot johtavat tutkintoon tai ammattiin (opiskelu lukiossa, ammattioppilaitoksessa tai korkeakoulussa), edistävät työllistymistä tai pääsyä ammatilliseen koulutukseen tai tukevat työelämässä pysymistä tai etenemistä. Kunnat järjestävät perusopetuksessa tarvittavan tulkkauksen.

Opiskelutulkkausta myönnetään niin paljon kuin opiskelija tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

definition

tolkning som en person behöver för att klara av sina studier

anmärkning

FPA beviljar studietolkning för studier efter den grundläggande utbildningen när studierna leder till en examen eller till ett yrke (studier vid gymnasium, yrkesläroanstalt eller högskola), främjar tillträde till yrkesinriktade studier eller till arbete eller stöder möjligheterna att hållas kvar eller avancera i arbetslivet. Kommunerna ordnar den tolkning som behövs i samband med grundläggande utbildning.

Studietolkning beviljas i den utsträckning som behövs för att den studerande ska klara av sina studier.

Käsittekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

314

yleisötulkkkaus

sv tolkning vid publikevenemang

määritelmä

samanaikaisesti monelle henkilölle suunnattu [tulkkkaus](#)

huomautus

Jos tapahtumaan tarvitaan yleisötulkkkausta, tapahtuman yhteyshenkilö voi tilata tulkit [Vammaisten tulkkkauspalvelukeskuksesta](#). Yhteyshenkilön pitää toimittaa keskuksen saamansa valtuutukset [vammainen henkilöiden tulkkkauspalveluun](#) oikeutetuilta asiakkailta. Jos asiakas saa yleisötulkkkausta, se vähentää hänelle myönnettyjä tulkkkaustunteja. Vähennys ei kuitenkaan koske [opiskelutulkkkausta](#).

definition

[tolkning](#) som riktas till flera personer samtidigt

anmärkning

Om tolkning behövs vid ett publikevenemang, kan kontaktpersonen för evenemanget beställa tolkar hos [Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#). Kontaktpersonen ska lämna in till centret fullmakter som han eller hon fått av kunder som har rätt till [tolktjänst](#). Om en kund får tolkning vid publikevenemang, minskas antalet tolkningstimmar som beviljats honom eller henne. Minskningen gäller emellertid inte [studietolkning](#).

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

315

etätulkkkaus

sv distanstolkning

määritelmä

[tulkkkaus](#), jossa vähintään yksi osapuoli on fyysisesti eri paikassa kuin muut ja muihin osapuoliin kuva- tai ääniyhteydessä

definition

[tolkning](#) där åtminstone en part fysiskt befinner sig på en annan plats och står i bild- eller ljudförbindelse med de andra parterna

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

316

osittainen etätulkkkaus

sv partiell distanstolkning

määritelmä

[etätulkkkaus](#), jossa tulkattava ja tulkki ovat samassa tilassa ja jossa otetaan kuva- ja ääniyhteys fyysisesti eri paikassa olevaan tulkkkaustapahtuman osapuoleen

huomautus

Osittaista etätulkkkausta voidaan käyttää esimerkiksi työpaikan kokouksissa, pankkiasioinnissa tai verkkoseminaareihin osallistumisessa.

definition

[distanstolkning](#) där tolken och den som tolkas befinner sig i samma utrymme och står i bild- och ljudförbindelse med en tolkningspart som fysiskt befinner sig på en annan plats

anmärkning

Partiell distanstolkning kan användas till exempel vid möten på arbetsplatsen, skötsel av bankärenden och deltagande i webbseminarier.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

317

vammaisten tulkkauspalvelun etäpalvelu

sv tolktjänstens distansservice för personer med funktionsnedsättning

määritelmä

etäpalvelu, jossa voi saada neuvontaa [vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta](#), hoitaa tulkkaustilauksia tai saada heti lyhytkestoisen [etätulkkauksen](#)

huomautus

Vammaisten tulkkauspalvelun etäpalvelussa neuvontaa voivat saada kaikki, mutta etätulkkaukseen on oikeus vain vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun asiakkailla.

definition

distansservice som tillhandahåller rådgivning om [tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning](#), sköter tolkningsbeställningar eller ordnar kortvarig [distanstolkning](#) med en gång

anmärkning

Tolktjänstens distansservice för personer med funktionsnedsättning tillhandahåller rådgivning för alla, men rätt till distanstolkning har bara de som är kunder hos tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

318

kommunikointikeino; kommunikaatiokeino

mieluummin kuin: kommunikointitapa; kommunikaatiotapa; kommunikointimenetelmä; kommunikaatiomenetelmä

sv kommunikationsmetod

hellre än: kommunikationssätt *n*

määritelmä

keino, jolla ihminen voi ilmaista itseään ja saada tietoa

huomautus

Kommunikointikeinot perustuvat näköön (esim. kirjoitus, viittomat, graafiset symbolit), kuuloon (esim. puhe) ja tuntoaistiin (esim. pistekirjoitus, kehon koskettaminen). [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun](#) asiakkaalla voi olla käytössään useita kommunikointikeinoja ja keinot voivat vaihdella tilanteittain.

definition

metod genom vilken en person kan uttrycka sig och få information

anmärkning

Kommunikationsmetoderna grundar sig på syn (exempel: skrift, tecken som används i teckenspråk, grafiska symboler), hörsel (exempel: tal) och känsel (exempel: punktskrift, taktill kommunikation). Klienter inom [tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning](#) kan ha tillgång till flera kommunikationsmetoder som används i olika situationer.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

319

tulkkilista

sv tolklista

määritelmä

vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun asiakkaalle laadittu lista tulkeista, jotka pystyvät ottamaan *tulkkausessaan* huomioon kyseisen asiakkaan erityistarpeet ja joille asiakkaan tulkkaustilaus pyritään välittämään

huomautus

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun asiakas voi itse ehdottaa tulkkeja tulkkilistalleen ja poistaa heitä listalta. Myös tulkki voi poistaa itsensä listalta. Tulkkilista laaditaan yhteistyössä Kelan kanssa. Asiakas voi valita, haluaako hän käyttää tulkkilistaa.

Asiakkaiden käyttämät *kommunikointikeinot* voivat olla hyvin yksilöllisiä, joten usein tulkin pitää olla perehtynyt juuri kyseisen asiakkaan käyttämiin keinoihin.

definition

för en person som är kund hos *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning* uppgjord lista över tolkar som vid *tolkning* kan beakta kundens särskilda behov och som kundens tolkbeställningar förmedlas till, om möjligt

anmärkning

Den som är kund hos tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning kan själv föreslå tolkar till tolklistan och stryka tolkar från listan. En tolk kan också be att bli struken från listan. Tolklistan görs upp i samarbete med FPA. Kunden kan välja om han eller hon vill använda en tolklista eller inte.

De *kommunikationsmetoder* som kunderna använder kan vara mycket individuella, så tolken bör ofta vara förtrogen med just de metoder som kunden i fråga använder.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

320

tulkkauspalvelun järjestämisalue

sv område *n* inom vilket tolktjänst ordnas

määritelmä

vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun asiakkaalle muodostettu maantieteellinen alue, jolla asiakkaan tulkkauspalvelu pääsääntöisesti järjestetään sellaisten tulkkien avulla, jotka ovat asiakkaan koti- tai asuinkunnasta tai läheltä niitä

huomautus

Tulkkauspalvelun järjestämisalueen muodostamisessa noudatetaan *tulkkauksen lähipalveluperiaatetta*.

Jos asiakkaalla on tulkkauksen tarve oman järjestämisalueen ulkopuolella, palvelu järjestetään läheltä *tulkkauksen* tapahtumapaikkakuntaa.

definition

geografiskt område som bildats för en kund hos *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning* och inom vilket kundens tolktjänst i huvudsak ordnas med hjälp av tolkar från kundens hem- eller boendekommun eller från en ort nära dem

anmärkning

Principen om närservice i samband med tolkning iakttas vid bildandet av det område där tolktjänst ordnas.

Om kunden har behov av tolkning utanför sitt eget område, ordnas servicen med hjälp av en tolk som är verksam i närheten av den plats där *tolkningen* äger rum.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

321

tulkkauksen lähipalveluperiaate; lähipalveluperiaate

sv principen om närservice i samband med tolkning

määritelmä

vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun periaate, jonka mukaan tulkin on lähdettävä tulkkaustapahtumaan läheltä sitä paikkaa, jossa *tulkkaus* tapahtuu

huomautus

Tulkkauksen lähipalveluperiaatteen katsotaan toteutuvan, jos tulkin matkaan käyttämä aika on keskimäärin 1–1,5 tuntia/suunta tai matka on enintään 100–150 km/suunta. Tapauskohtaisesti asiakkaan palvelun järjestäminen voi kuitenkin edellyttää, että matkaan käytetty aika tai matka on edellä mainittua pidempi.

Tulkkauspalvelun järjestämialueen muodostamisessa noudatetaan tulkkauksen lähipalveluperiaatetta.

definition

princip inom *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning* enligt vilken tolken ska avresa till ett tolkningsevenemang från en plats i närheten av den plats där *tolkningen* ska ske

anmärkning

Principen om närservice i samband med tolkning anses bli uppfylld om tolkens restid i genomsnitt är 1–1,5 timmar i en riktning eller om resan är högst 100–150 kilometer i en riktning. Från fall till fall kan ordnandet av service för kunden dock förutsätta att restiden eller resan är längre än så.

Principen om närservice i samband med tolkning iakttas vid bildandet av det *område inom vilket tolktjänst ordnas*.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

322

Vammaisten tulkkauspalvelukeskus; VATU-keskus

sv Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning

määritelmä

Kelan organisaatio, joka myöntää oikeuden *vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluun*, välittää tulkkeja tulkkauspalvelun tuottajilta asiakkaille heidän tilaustensa perusteella ja vastaa kustannusten korvaamisesta tulkkauspalvelun tuottajille

huomautus

Vammaisten tulkkauspalvelukeskus välittää tilauksia vain Kelan kilpailuttamille ja hyväksymille tulkkauspalvelujen tuottajille.

Vammaisten tulkkauspalvelukeskus välittää myös vieraan kielen tulkkeja *kuntoutujille*.

definition

organisation inom FPA som beviljar rätt till *tolktjänst för personer med funktionsnedsättning*, förmedlar tolkar från tolktjänstproducenter till klienterna utifrån klienternas beställningar och betalar ut ersättning för kostnaderna till producenterna

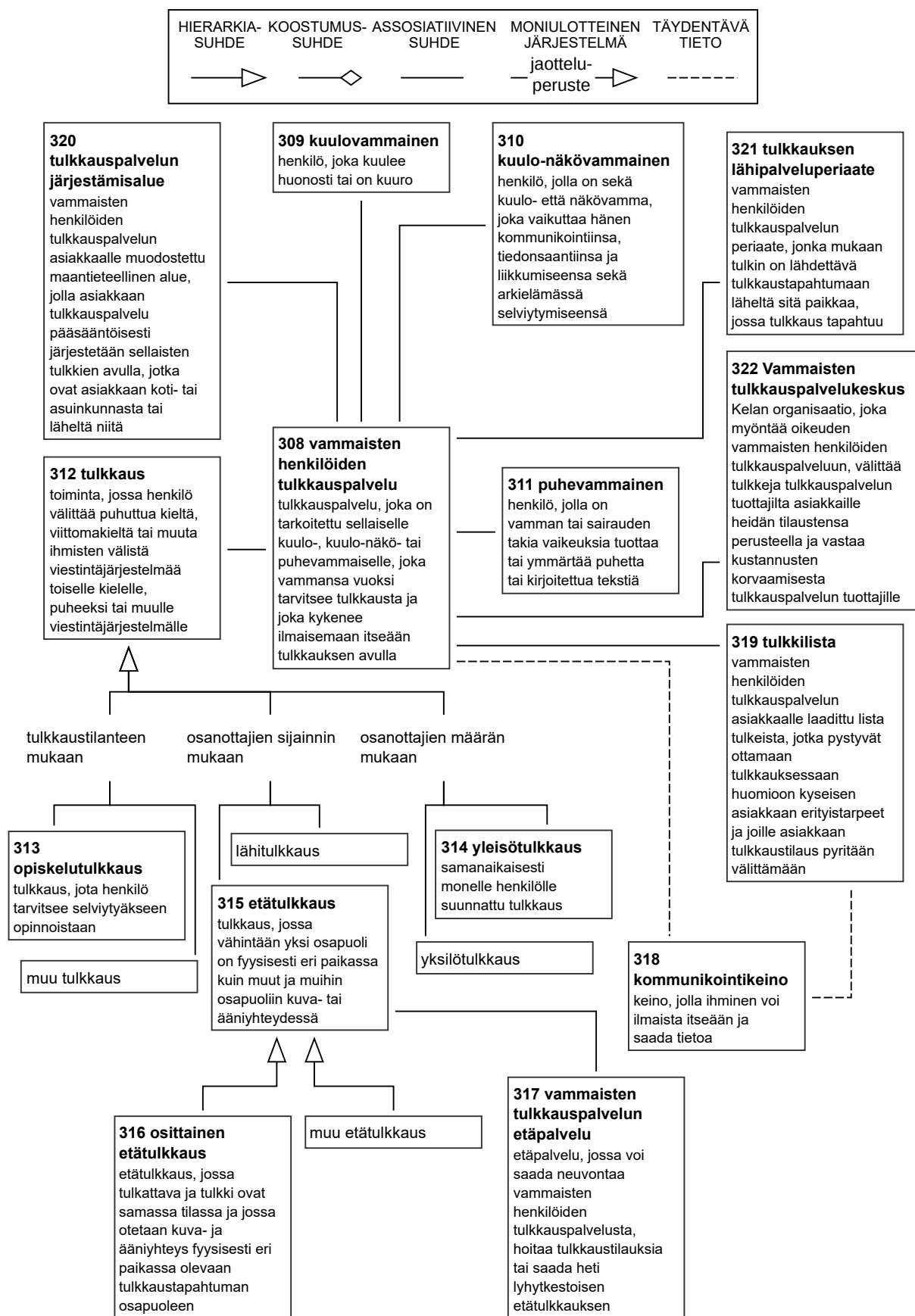
anmärkning

Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning förmedlar beställningar bara till sådana tolktjänstproducenter som FPA har konkurrensutsatt och godkänt.

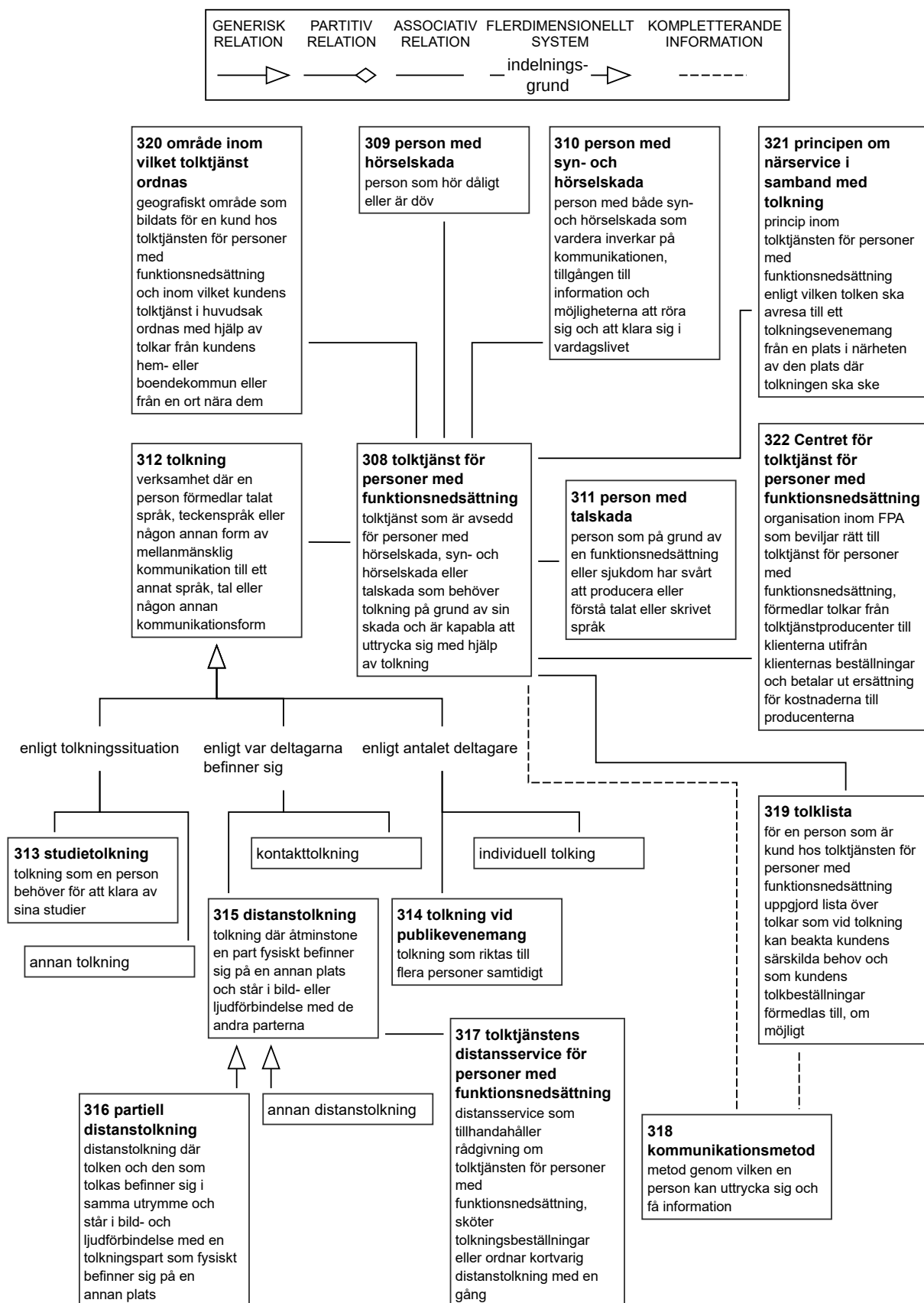
Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning förmedlar även tolkar till och från ett främmande språk till *rehabiliteringsklienterna*.

Käsitekaavio: [Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu](#)

Begreppsdiagram: [Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning](#)

Käsitekaavio 25. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu.

Begreppsdiagram 25. Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.

8 Kuntoutus Rehabilitering

8.1 Kuntoutusmuodot Rehabiliteringsformer

323

kuntoutus

sv > rehabilitering (1); > habilitering

määritelmä

työ- tai **toimintakyvyn** ylläpitämiseen, kohentamiseen tai palauttamiseen tähtäävä toiminta

huomautus

Kelan kuntoutus voi olla joko ammatillista tai lääkinällistä. Kuntoutus perustuu yleensä **kuntoutussuunnitelmaan** ja sen toteutumisen arviointiin. Kuntoutus edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Kela järjestää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti **ammatillista kuntoutusta**, vaativaa **lääkinällistä kuntoutusta** ja **harkinnanvaraista kuntoutusta** sekä tukee kuntoutuksen ajan **toimeentuloa**. Lisäksi Kela voi korvata **kuntoutuspsykoterapiaa**. Muita kuntoutusta järjestäviä tahoja ovat esimerkiksi kunnat, työeläkelaitokset, työhallinto ja vakuutusyhtiöt.

Ruotsin kielessä habilitering-termiä käytetään silloin, kun tarkoitetaan sellaista kuntoutusta, jolla pyritään saamaan aikaan työ- tai toimintakykyä. Tällainen tilanne on silloin, kun työ- ja toimintakyky ovat jääneet kehittymättä synnyntäisen tai varhaislapsuudessa saadun vamman vuoksi. Rehabilitering-termiä taas käytetään silloin, kun tarkoitetaan sellaista kuntoutusta, jolla pyritään palauttamaan työ- tai toimintakyky. Tällainen tilanne on silloin, kun työ- tai toimintakyky on heikentynyt myöhemmällä iällä sairauden tai tapaturman seurauksena.

definition

verksamhet som syftar till att bevara, förbättra eller återställa **arbets-** eller **funktionsförmågan**

anmärkning

FPA-rehabiliteringen kan vara antingen yrkesinriktad eller medicinsk. Rehabiliteringen (1) grundar sig i regel på en **rehabiliteringsplan** och utvärdering av genomförandet. Rehabiliteringen förutsätter multiprofessionellt samarbete.

FPA ordnar i enlighet med lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) **yrkesinriktad rehabilitering**, krävande **medicinsk rehabilitering** och **rehabilitering enligt prövning** samt stöder **försörjningen** under den tid rehabiliteringen pågår. Därtill kan FPA ersätta **rehabiliterande psykoterapi**. Rehabilitering (1) ordnas också av till exempel kommuner, arbetspensionsanstalter, arbetsförvaltningen och försäkringsbolag.

I svenskan används också termen habilitering om verksamhet som syftar till att uppnå arbets- eller funktionsförmåga. En sådan situation uppträder när arbets- och funktionsförmågan inte utvecklats på grund av en skada som är medfödd eller har uppkommit i tidig barndom. Termen rehabilitering används om verksamhet som syftar till att återställa arbets- eller funktionsförmågan. En situation av det slaget uppträder när arbets- eller funktionsförmågan har försvagats längre fram i livet till följd av sjukdom eller olycksfall.

Käsitekaaviot: **Työkyky**, **Toimintarajoitteinen henkilö**, **Kuntoutusmuodot**, **Kuntoutuksen toimenpiteet**, **Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat**, **Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet** ja **Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö**

Begreppsdiagram: **Arbetsförmåga**, **Person med funktionsbegränsning**, **Rehabiliteringsformer**, **Rehabiliteringsåtgärder**, **Rehabiliteringsprocess** och **rehabiliteringsdokument**, **Rehabiliteringsförmåner** och **rehabiliteringspenningförmåner** och **Rehabiliteringsaktörer och -samarbete**

324

ammattillinen kuntoutus

sv yrkesinriktad rehabilitering; ~ arbetslivsinriktad rehabilitering /SE/

määritelmä

kuntoutus, jolla pyritään turvaamaan työelämässä pysyminen tai mahdollistamaan sinne pääseminen tai palaaminen

huomautus

Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on **työ-** tai **opiskelukyvyn** tukeminen tai parantaminen tai **työkyvyttömyyden** estäminen. Ammatillisella kuntoutuksella pyritään edistämään **kuntoutujan** integroitumista työelämään ja yhteiskuntaan kohentamalla kuntoutujan työkykyä ja ammatillisia valmiuksia, joita kuntoutuja tarvitsee työhön pääsemisessä, työssä jatkamisessa tai työhön palaamisessa.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti Kelalla on velvollisuus järjestää ammatillista kuntoutusta, ks. **Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus**.

Työelämässä olevien ammatillista kuntoutusta hoidetaan työeläkejärjestelmän kautta.

definition

rehabilitering (1) som syftar till att trygga fortsatta insatser i arbetslivet eller möjliggöra inträde i eller återgång till arbetslivet

anmärkning

Målet för den yrkesinriktade rehabiliteringen är att stödja eller förbättra **rehabiliteringsklientens arbets-** eller **studieförmåga** eller att förhindra **arbetsoförmåga**. Med yrkesinriktad rehabilitering vill man underlätta för klienten att integreras i arbetslivet och i samhället genom att förbättra klientens arbetsförmåga och de yrkesfärdigheter som klienten behöver för att kunna få ett arbete, fortsätta arbeta eller återgå till arbetet.

Enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) är FPA skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering, se **rehabilitering som FPA är skyldig att ordna**.

Den yrkesinriktade rehabiliteringen för dem som är i arbetslivet sköts via arbetspensionssystemet.

Käsitekaaviot: **Kuntoutusmuodot**, **Kuntoutuksen toimenpiteet** ja **Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat**

Begreppsdiagram: **Rehabiliteringsformer**, **Rehabiliteringsåtgärder** och **Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument**

325

lääkinnällinen kuntoutus

sv medicinsk rehabilitering

määritelmä

kuntoutus, jolla pyritään vaikuttamaan *kuntoutujan työ-* tai *toimintakykyyn* siten, että hän selviäisi mahdollisimman hyvin elämässään sairaudesta tai vammasta huolimatta

huomautus

Lääkinnälliseen kuntoutukseen voi kuulua esimerkiksi erilaisia terapioita, *moniammatillista yksilökuntoutusta* ja *kuntoutuskursseja*.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti Kelalla on velvollisuus järjestää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta. Oikeus vaativaan lääkinälliseen kuntoutukseen on alle 65-vuotiaalla henkilöllä, joka ei ole *julkisessa laitoshoidossa*, jolla on sairaudesta tai vammasta johtuva huomattava suoriutumisen ja osallistumisen rajoite ja jolle kuntoutus on perustellusti tarpeen mahdollistamaan suoriutumista ja osallistumista.

Vaativa lääkinällinen kuntoutus perustuu julkisessa terveydenhuollossa kuntoutujan kanssa laadittuun *kuntoutussuunnitelmaan*.

Kelan lääkinällinen kuntoutus voi olla myös *harkinnanvaraista kuntoutusta*.

Kelan tehtävänä ei ole järjestää sairaanhoitoon välittömästi liittyvää lääkinällistä kuntoutusta, vaan se on terveydenhuollon vastuulla. Kuntoutuksen katsotaan liittyvän sairaanhoitoon silloin, kun kuntoutujan tilanne ei ole vakiintunut siten, että hänen kuntoutuksensa tavoitteet ja sisältö voitaisiin suunnitella vähintään vuoden ajalle. Kuntoutuksen katsotaan liittyvän sairaanhoitoon myös silloin, kun se on hyvään *hoitoon* kuuluvaa eikä kuntoutujalla ole enää aktiivista toimintakykyä jäljellä. Vastuun siirtoa ei kuitenkaan tarpeettomasti tehdä, jos vaativan lääkinällisen kuntoutuksen vastuu on Kelalla, mutta esimerkiksi henkilön leikkaus aiheuttaa tilapäisesti lisäkuntoutuksen tarpeen. Pääsääntöisesti Kelan kuntoutus voi tuolloin jatkaa tarvittaessa lisätynä. Jos tarve on suuri ja pitkäaikainen, voi olla tarkoituksenmukaista, että kuntoutusvastuu siirtyy terveydenhuololle.

definition

rehabilitering (1) som syftar till att påverka *rehabiliteringsklientens arbets-* eller *funktionsförmåga* på ett sådant sätt att klienten klarar tillvaron så väl som möjligt trots sin sjukdom eller skada

anmärkning

Medicinsk rehabilitering kan innefatta till exempel olika terapier, *multidisciplinär individuell rehabilitering* och *rehabiliteringskurser*.

Enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) är FPA skyldig att ordna krävande medicinsk rehabilitering. Rätt till krävande medicinsk rehabilitering har personer under 65 år som inte är i *offentlig institutionsvård*, som har betydande aktivitetsbegränsningar eller delaktighetsinskränkningar till följd av sjukdom eller skada och för vilka rehabiliteringen är motiverad för att de ska ha möjlighet att klara av dagliga aktiviteter och att vara delaktiga.

Den krävande medicinska rehabiliteringen grundar sig på en *rehabiliteringsplan* som tillsammans med rehabiliteringsklienten har gjorts upp inom den offentliga hälso- och sjukvården.

FPA:s medicinska rehabilitering kan också vara *rehabilitering enligt prövning*.

Det är hälso- och sjukvården och inte FPA som ska ordna medicinsk rehabilitering i omedelbar anslutning till sjukvård. Rehabiliteringen anses ansluta sig till sjukvården när rehabiliteringsklientens situation inte har stabiliserats på så sätt att målet för och innehållet i rehabiliteringen kan planeras för minst ett år. Rehabiliteringen anses ansluta sig till sjukvården också när den omfattas av principen om god *vård* och rehabiliteringsklienten inte längre har aktiv funktionsförmåga kvar. Någon ansvarsöverföring görs emellertid inte opåkallat om FPA har ansvaret för den krävande medicinska rehabiliteringen, men personen till exempel opereras och det leder till ett övergående behov av tilläggsrehabilitering. Som regel kan FPA-rehabiliteringen då vid behov fortsätta i form av tilläggsrehabilitering. Om behovet är stort och långvarigt kan det vara ändamålsenligt att överföra ansvaret för rehabiliteringen på hälso- och sjukvården.

Käsitekaaviot: *Kuntoutusmuodot* ja *Kuntoutuksen toimenpiteet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsformer* och *Rehabiliteringsåtgärder*

326

Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus

mieluummin kuin: lakisääteinen kuntoutus

sv rehabilitering som FPA är skyldig att ordna
hellre än: lagstadgad rehabilitering

määritelmä

lain mukaan Kelan järjestettäväksi säädetty *kuntoutus*

huomautus

Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus on *ammattillista kuntoutusta* tai vaativaa *lääkinnällistä kuntoutusta*. Lisäksi Kela voi korvata *kuntoutuspsykoterapiaa*. Kelan kuntoutuksista säädetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005).

Termiä lakisääteinen kuntoutus tulisi välttää siksi, että myös *harkinnanvaraisesta kuntoutuksista* säädetään lailla.

definition

rehabilitering (1) som FPA enligt lag ska ordna

anmärkning

Den rehabilitering som FPA är skyldig att ordna är antingen *yrkesinriktad rehabilitering* eller krävande *medicinsk rehabilitering*. Därtill kan FPA ersätta *rehabiliterande psykoterapi*.

Bestämmelser om FPA-rehabilitering finns i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

Termen lagstadgad rehabilitering bör undvikas därför att det genom lag föreskrivs också om *rehabilitering enligt prövning*.

Käsittekaaviot: *Kuntoutusmuodot* ja *Kuntoutuksen toimenpiteet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsformer* och *Rehabiliteringsåtgärder*

327

harkinnanvarainen kuntoutus

sv rehabilitering enligt prövning; prövningsbaserad rehabilitering
inte: behovsprövad rehabilitering

määritelmä

eduskunnan vuosittain vahvistaman rahamäärän puitteissa järjestettävä *kuntoutus*

huomautus

Harkinnanvarainen kuntoutus on *lääkinnällistä kuntoutusta*. Harkinnanvarainen kuntoutus täydentää sekä *Kelan järjestämisvelvollisuuden alaista kuntoutusta* että terveydenhuollon järjestämää kuntoutusta.

Harkinnanvarainen kuntoutus kohdistuu pääasiassa työikäisiin työelämässä oleviin henkilöihin. Sitä järjestetään ja korvataan jonkin verran myös työelämän ulkopuolella oleville, kuten lapsille ja *työkyvyttömyys-* tai *vanhuuseläkkeellä (1)* oleville henkilöille.

Harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osoitettuja varoja voidaan käyttää myös sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja *sairausvakuutusta* koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Kelan on vuosittain laadittava harkinnanvaraiseen kuntoutukseen tarkoitettujen varojen käytöstä kolmea seuraavaa kalenterivuotta koskeva suunnitelma ja vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys näiden varojen käytöstä.

definition

rehabilitering (1) som ordnas inom ramen för ett anslag som riksdagen fastställer årligen

anmärkning

Rehabiliteringen enligt prövning är *medicinsk rehabilitering*. Rehabiliteringen enligt prövning kompletterar både den *rehabilitering som FPA är skyldig att ordna* och den rehabilitering som hälso- och sjukvården ordnar.

Rehabiliteringen enligt prövning riktar sig främst till personer i arbetsför ålder som deltar i arbetslivet. Rehabilitering enligt prövning ordnas och ersätts i någon mån också i fråga om personer som står utanför arbetslivet, till exempel barn och personer som får *sjuk-* eller *ålderspension*.

Medel som anvisats för rehabilitering enligt prövning kan användas också för förebyggande av sjukdomar och för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering, förebyggande av sjukdomar och *sjukförsäkring*.

FPA ska årligen för de tre följande kalenderåren upprätta en plan för användningen av medlen för rehabilitering enligt prövning och årligen rapportera till social- och hälsovårdsministeriet om användningen av medlen.

Käsitekaaviot: [Kuntoutusmuodot](#) ja [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#) och [Rehabiliteringsåtgärder](#)

328

avomuotoinen kuntoutus; avokuntoutus

sv rehabilitering i öppen vård; rehabilitering i öppenvård; öppenvårdsrehabilitering

määritelmä

kuntoutus, johon ei kuulu majoitusta eikä siitä syystä *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhtäjaksoista ja ympärivuorokautista palveluvastuuta

definition

rehabilitering (1) som inte omfattar inkvartering och som *producenten av rehabiliteringstjänster* därmed inte har oavbrutet serviceansvar för dygnet runt

Käsitekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

329

laitosmuotoinen kuntoutus; laituskuntoutus

sv rehabilitering i sluten vård; rehabilitering i slutenvård; slutenvårdsrehabilitering;
rehabilitering vid inrättning
hellre än: anstaltsrehabilitering; institutionsrehabilitering

määritelmä

kuntoutus, johon kuuluu majoitus ja joka sen vuoksi sisältää *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhtäjaksoisen ja ympärivuorokautisen palveluvastuun

definition

rehabilitering (1) som omfattar inkvartering och som *producenten av rehabiliteringstjänster* därmed har oavbrutet serviceansvar för dygnet runt

Käsittekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

330

**yksilömuotoinen kuntoutus; yksilökohtainen kuntoutus; yksilöllinen kuntoutus;
yksilökuntoutus**

sv individuell rehabilitering

määritelmä

yhdelle *kuntoutujalle* annettava räätälöity *kuntoutus*

huomautus

Yksilömuotoinen kuntoutus voi olla esimerkiksi yksilöllistä terapiaa.

Yksilömuotoisen kuntoutuksen tavoitteena on, että kuntoutuja ja hänen lähipiirinsä saavat kuntoutuksen avulla keinoja kuntoutujan omatoimiseen harjoitteluun ja *kuntoutumista* tukevan arjen rakentamiseen. Kuntoutus toteutetaan laajassa yhteistyössä kuntoutujan, hänen omaistensa ja muun lähiverkostonsa kanssa.

definition

skräddarsydd *rehabilitering (1)* som ges en enda *rehabiliteringsklient*

anmärkning

Den individuella rehabiliteringen kan bestå av till exempel individuell terapi.

Målet för den individuella rehabiliteringen är att klienten och den närmaste kretsen ska få metoder för att öva självständigt och för att bygga upp en vardag som stöder *rehabiliteringen (2)*. Rehabiliteringen genomförs i omfattande samarbete med klienten, de anhöriga och klientens övriga närmaste nätverk.

Käsittekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

331

moniammatillinen yksilökuntoutus

sv multidisciplinär individuell rehabilitering; multiprofessionell individuell rehabilitering

määritelmä

yksilömuotoinen kuntoutus, jonka suunnittelevat ja toteuttavat usean eri ammattiryhmän edustajat yhdessä *kuntoutujan* kanssa

huomautus

Moniammatillista yksilökuntoutusta suunnittelevat ja toteuttavat esimerkiksi *terveydenhuollon ammattihenkilöt* ja sosiaalityöntekijät. Moniammatilliseen työryhmään voi kuulua esimerkiksi erikoislääkäri, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti tai kuntoutusohjaaja.

Moniammatillinen yksilökuntoutus on *lääkinnällistä kuntoutusta*.

definition

individuell rehabilitering som företrädare för många olika yrkesgrupper planerar och genomför tillsammans med *rehabiliteringsklienten*

anmärkning

Exempelvis *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* och socialarbetare planerar och genomför multidisciplinär individuell rehabilitering. Ett multidisciplinärt team kan inbegripa till exempel en specialistläkare, en sjukskötare, en hälsovårdare, en fysioterapeut, en ergoterapeut eller en rehabiliteringshandledare.

Multidisciplinär individuell rehabilitering är *medicinsk rehabilitering*.

Käsitekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

332

ryhmämuotoinen kuntoutus; ryhmäkuntoutus

sv grupprehabilitering; rehabilitering i grupp

määritelmä

usealle *kuntoutujalle* samanaikaisesti annettava samansisältöinen *kuntoutus*

huomautus

Ryhmämuotoista kuntoutusta annetaan esimerkiksi *kuntoutuskursseilla*. Ryhmämuotoinen kuntoutus voi sisältää myös yksilöllisiä osuuksia, kuten yksilöhaastatteluja.

definition

rehabilitering (1) med identiskt innehåll som flera *rehabiliteringsklienter* ges samtidigt

anmärkning

Grupprehabilitering ges till exempel på *rehabiliteringskurser*. Grupprehabiliteringen kan innehålla också individuella avsnitt, till exempel individuella intervjuer.

Käsitekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

333

perhekuntoutus

sv familjerehabilitering

määritelmä

kuntoutujalle ja hänen perheelleen tarkoitettu *ryhmämuotoinen kuntoutus*

huomautus

Kela järjestää perhekuntoutusta lasten mielenterveyspalveluissa ja *sopeutumisvalmennuksessa*.

definition

grupprehabilitering som är avsedd för en *rehabiliteringsklient* och hans eller hennes familj

anmärkning

FPA ordnar familjerehabilitering i samband med mentalvårdstjänster och *anpassningsträning* för barn.

Käsitekaavio: [Kuntoutusmuodot](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsformer](#)

334

kuntoutuminen

sv rehabilitering (2)

määritelmä

prosessi, jossa henkilön *toimintakyky* kohenee hänen oman toimintansa tai *kuntoutuksen* seurauksena

huomautus

Kuntoutumisessa *kuntoutuja* on aina keskeisessä ja aktiivisessa roolissa. *Kuntoutuksen palveluntuottajan* tehtävänä on tukea kuntoutujaa tässä prosessissa.

definition

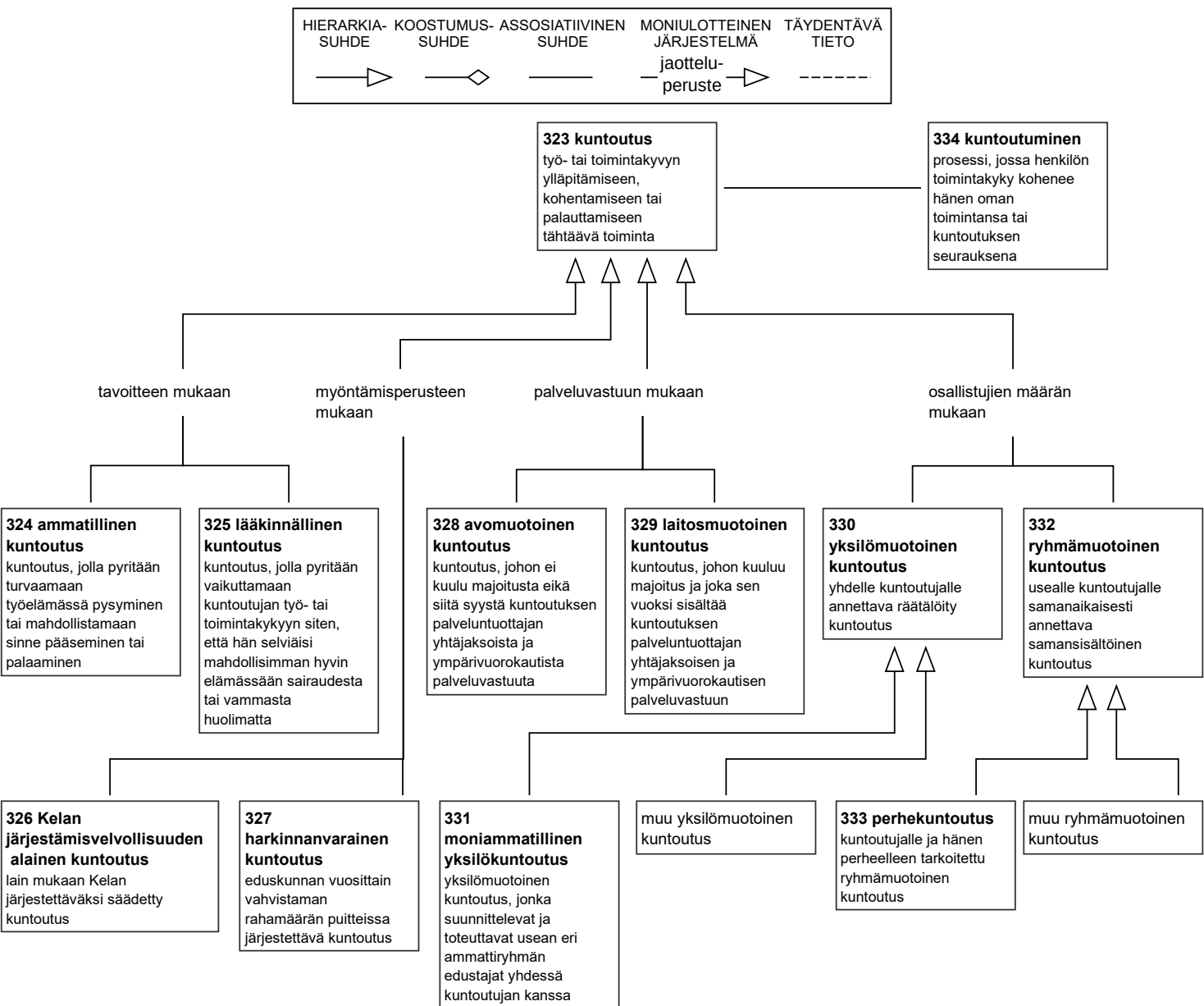
process där en persons *funktionsförmåga* förbättras som följd av hans eller hennes agerande eller till följd av rehabiliteringsåtgärder

anmärkning

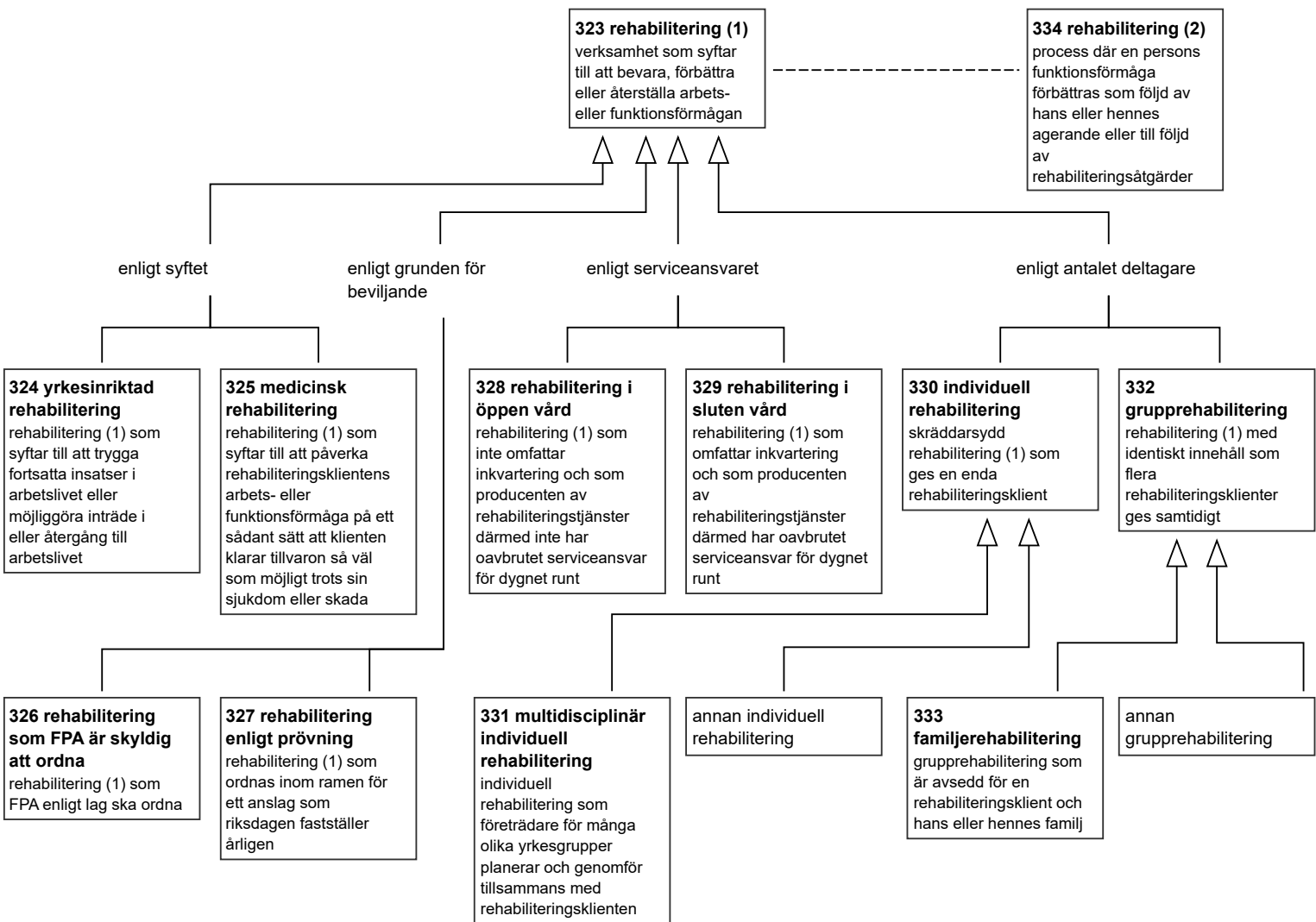
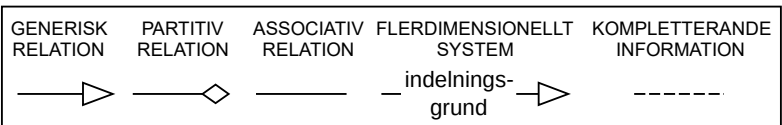
Rehabiliteringsklienten spelar alltid en central och aktiv roll i sin rehabilitering (2). *Producenten av rehabiliteringstjänster* har till uppgift att stödja rehabiliteringsklienten i denna process.

Käsitekaaviot: *Kuntoutusmuodot*, *Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat* ja *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsformer*, *Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument* och *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

Käsitteekaavio 26. Kuntoutusmuodot.

Begreppsdiagram 26. Rehabiliteringsformer.

8.2 Kuntoutuksen toimenpiteet

Rehabiliteringsåtgärder

335

ammattillinen kuntoutus selvitys

sv yrkesinriktad rehabiliteringsutredning

määritelmä

ammattillisen kuntoutuksen toimenpide, jossa vuorovaikutuksessa *kuntoutujan* kanssa tunnustetaan ja arvioidaan hänen *kuntoutustarpeensa* ja -mahdollisuutensa

huomautus

Ammattillisen kuntoutus selvityksen tavoitteena on tunnistaa ja arvioida kuntoutujan *työ-* tai *opiskelukykyy*n vaikuttavia tekijöitä ja selvittää erityisesti ammatillisen mutta myös *lääkinnällisen kuntoutuksen* tarpeet ja mahdollisuudet.

Ammattillinen kuntoutus selvitys tuottaa yksilöllisen ammatillisen *kuntoutussuunnitelman* kuntoutusvaihtoehtoineen.

definition

åtgärd inom *yrkesinriktad rehabilitering* där *rehabiliteringsklientens rehabiliteringsbehov* och rehabiliteringsmöjligheter identifieras och utvärderas i växelverkan med klienten

anmärkning

Syftet med en yrkesinriktad rehabiliteringsutredning är att identifiera och bedöma de faktorer som påverkar rehabiliteringsklientens *arbets-* eller *studieförmåga* och att utreda behovet av och möjligheterna särskilt till yrkesinriktad rehabilitering men också till *medicinsk rehabilitering*.

Den yrkesinriktade rehabiliteringsutredningen resulterar i en individuell yrkesinriktad *rehabiliteringsplan* som innehåller olika rehabiliteringsalternativ.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

336

kuntoutuksen tutkimuslausunto; tutkimuslausunto

sv utlåtande *n* om rehabiliteringsundersökning

määritelmä

Kelan yhdeltä asiantuntijalta pyytämä lisäselvitys tai lausunto, joka tehdään *kuntoutuksen* hakijan tilanteesta kuntoutuksen ratkaisemista varten

huomautus

Kuntoutuksen tutkimuslausuntoa voidaan pyytää sosiaali- ja *terveydenhuollon ammattihenkilöiltä*, kouluilta ja työnantajilta sekä *elinkeinotuesta* päätettäessä elinkeinoelämän asiantuntijoilta.

definition

tilläggsutredning eller utlåtande som FPA ber en sakkunnig ge för avgörande av ett rehabiliteringsärende och som gäller situationen för någon som har ansökt om *rehabilitering (1)*

anmärkning

Begäran om utlåtande om rehabiliteringsundersökning kan riktas till *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* samt socialvården och till skolor och arbetsgivare. När beslut om *näringsstöd* ska fattas kan begäran riktas till sakkunniga inom näringslivet.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

337

koulutuskokeilu

sv utbildningsprövning /FI/; utbildningsförsök *n* /SE/

määritelmä

toiminta, jolla selvitetään henkilön mahdollisuuksia ja edellytyksiä suoriutua valitsemallaan koulutuslalla

huomautus

Kelan järjestämä koulutuskokeilu on *ammattillisen kuntoutuksen* toimenpide.

Koulutuskokeilu järjestetään pääsääntöisesti ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja muissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Kela ei järjestä koulutuskokeilua kansanopistossa, jos tavoitteena on yleissivistävä *koulutus*.

definition

verksamhet för klarläggande av en persons möjligheter och förutsättningar att klara sig inom det utbildningsområde som han eller hon har valt

anmärkning

Utbildningsprövning som FPA ordnar är en åtgärd inom *yrkesinriktad rehabilitering*.

Utbildningsprövning ordnas främst vid specialyrkesläroanstalter och andra yrkesläroanstalter. FPA ordnar inte utbildningsprövning vid folkhögskolor, om målet är allmänbildande *utbildning*.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimenpiteet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsåtgärder*

338

koulutus

sv utbildning

määritelmä

tietojen ja taitojen lisäämiseen tähtäävä toiminta

huomautus

Kelan *ammattillisena kuntoutuksena* voidaan myöntää sellainen *kuntoutujalle* sopiva koulutus, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään sairaudesta tai vammasta huolimatta tai joka vähentää *työkyvyttömyyden* riskiä. Koulutusta tuetaan sen ajan, minkä opetussuunnitelman mukaiseen tutkintoon johtavat opinnot kestävät. Ammatillisena kuntoutuksena voidaan myöntää yleissivistävää peruskoulutusta, valmentavaa koulutusta sekä ammatillista peruskoulutusta, jatkokoulutusta ja uudelleen koulutusta. Lisäksi Kela voi myöntää *kuntoutusrahaa* oppisopimuskoulutuksen ajalta, kun ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät kuten koulutuksessa. Kuntoutusrahan maksaminen perustuu silloin oppisopimukseen eikä koulutusta koskevaan *kuntoutuspäätökseen*.

definition

verksamhet som syftar till ökade kunskaper och färdigheter

anmärkning

Som *yrkesinriktad rehabilitering* som FPA ordnar är det möjligt att bevilja utbildning som är lämplig för *rehabiliteringsklienten* och som möjliggör deltagande i arbetslivet trots sjukdom eller skada eller som minskar risken för *arbetsoförmåga*. Utbildningen stöds under den tid studier för avläggande av en examen som följer en läroplan pågår. Som yrkesinriktad rehabilitering kan beviljas allmänbildande grundläggande utbildning, yrkesförberedande utbildning samt yrkesinriktad grundläggande utbildning, yrkesinriktad vidareutbildning och yrkesinriktad omskolning. Dessutom kan FPA bevilja *rehabiliteringspenning* för tiden för läroavtalsutbildning, när villkoren för beviljande av yrkesinriktad rehabilitering uppfylls såsom vid utbildning. Utbetalningen av rehabiliteringspenning grundar sig då på läroavtalet och inte på ett *rehabiliteringsbeslut* om utbildning.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimenpiteet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsåtgärder*

339

työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus; TEAK

sv sysselsättningsfrämjande yrkesinriktad rehabilitering

määritelmä

ammatillisen kuntoutuksen toimenpide, jossa **kuntoutuksen palveluntuottaja** tukee **kuntoutujaa** yksilöllisesti siten, että tämä voi etsiä palkallista työpaikkaa tavoittelemaltaan ammattialalta ja siirtyä palkkatyöhön

huomautus

Kuntoutuksen palveluntuottaja tarjoaa työllistymistä edistävän ammatillisen kuntoutuksen aikana tukea myös työnantajalle ja työyhteisölle.

Kuntoutujaa tuetaan tarpeen mukaan siirtymään myös koko- tai osa-aikaiseksi yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi.

definition

åtgärd inom den **yrkesinriktade rehabiliteringen**, där **producenten av rehabiliteringstjänster** stöder **rehabiliteringsklienten** individuellt så att rehabiliteringsklienten kan söka och få ett avlönat arbete inom den bransch som han eller hon eftertraktar

anmärkning

Medan den sysselsättningsfrämjande yrkesinriktade rehabiliteringen pågår tillhandahåller producenten av rehabiliteringstjänster stöd också för arbetsgivaren och arbetsenheten.

Rehabiliteringsklienten stöds efter behov också i ambitionen att bli företagare eller yrkesutövare på hel- eller deltid.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

340

KIILA-kuntoutus

sv KIILA-rehabilitering

määritelmä

ammatillinen kuntoutus, jota Kela järjestää työssä olevalle **kuntoutujalle työkyvyn** kohentamiseksi ja työelämässä pysymiseksi

huomautus

KIILA-kuntoutus on tarkoitettu alle 67-vuotiaille henkilöille, jotka ovat vakituudessa työsuhhteessa, työskentelevät määräaikaisissa tai toistuvissa työsuhhteissa tai toimivat yrittäjinä.

KIILA-kuntoutus toteutetaan yhteistyössä **työterveyshuollon** ja työpaikan kanssa.

definition

yrkesinriktad rehabilitering som FPA ordnar för arbetande **rehabiliteringsklienter** för att deras **arbetsförmåga** ska förbättras och de ska kunna stanna kvar i arbetslivet

anmärkning

KIILA-rehabiliteringen är avsedd för personer under 67 år som har fast anställning eller är visstidsanställda eller har flera upprepade anställningar eller arbetar som företagare.

KIILA-rehabiliteringen genomförs i samarbete med **företagshälsovården** och arbetsplatsen.

341

varhaiskuntoutus

sv tidig rehabilitering

määritelmä

työterveyshuollon järjestämä **kuntoutus**, joka kohdentuu sellaisiin henkilöihin, joilla on havaittu riski **työkyvyn** alenemiseen mutta joiden työkyky ei ole vielä heikentynyt merkittävästi tai pysyvästi

huomautus

Kela voi maksaa **kuntoutusrahaa** omalla työpaikalla toteutettavan työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaisen työkokeilun ajalta silloin, kun se on varhaiskuntoutusta.

definition

av **företagshälsovården** ordnad **rehabilitering (1)** som riktas till personer hos vilka risk för nedsättning av **arbetsförmågan** konstaterats men vars arbetsförmåga ännu inte har försvagats i betydande grad eller varaktigt

anmärkning

FPA kan betala **rehabiliteringspenning** för tiden för arbetsprövning som avses i lagen om företagshälsovård (1383/2001), när arbetsprövningen försiggår på personens egen arbetsplats och utgör tidig rehabilitering.

342

sopeutumisvalmennus

sv anpassningsträning

määritelmä

lääkinnällinen kuntoutus, jolla pyritään parantamaan **kuntoutujan** ja hänen lähiyhteisönsä psykososiaalista **toimintakykyä**

huomautus

Sopeutumisvalmennus sisältää neuvontaa, ohjausta, valmennusta ja vertaistukea, ja sen tarkoituksena on tukea kuntoutujaa ja hänen lähiyhteisöään sopeutumaan sairauden tai vamman aiheuttamaan elämäntilanteeseen. Sopeutumisvalmennuksen tavoitteena on motivoida kuntoutujaa itsehoitoon ja omasta terveydestä huolehtimiseen. Sopeutumisvalmennuksessa pyritään antamaan sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla kuntoutuja voi selvitä paremmin yhteisössä ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

definition

medicinsk rehabilitering som syftar till att förbättra **rehabiliteringsklientens** och hans eller hennes närmaste omgivningens psykosociala **funktionsförmåga**

anmärkning

Anpassningsträningen innefattar rådgivning, handledning, träning och kamratstöd, och den syftar till att stödja rehabiliteringsklienten och hans eller hennes närmaste omgivning i anpassningen till den livssituation som sjukdomen eller skadan gett upphov till. Målet för anpassningsträningen är att motivera rehabiliteringsklienten att bedriva egenvård och värna om sin hälsa. Anpassningsträningen syftar till att ge rehabiliteringsklienten kunskaper och färdigheter med vars hjälp det är möjligt att klara sig bättre i samhället och delta i dess verksamhet.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

343

kuntoutuspsykoterapia

sv rehabiliterande psykoterapi

määritelmä

mielenterveyden häiriöistä kärsivälle henkilölle tarkoitettu **kuntoutus**, jonka tavoitteena on parantaa ja palauttaa **kuntoutujan** opiskelu- tai **työkykyä**

huomautus

Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiaa 16-67-vuotiaille. Alle 16-vuotiaiden terapiasta vastaa julkinen terveydenhuolto.

definition

rehabilitering (1) som är avsedd för personer med mentala störningar och som syftar till att förbättra eller återställa **rehabiliteringsklienternas** studie- eller **arbetsförmåga**

anmärkning

FPA ersätter rehabiliterande psykoterapi för 16–67-åringar. Den offentliga hälso- och sjukvården ansvarar för terapi som ges personer under 16 år.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

344

neuropsykologinen kuntoutus

sv neuropsykologisk rehabilitering

määritelmä

sellaiselle henkilölle tarkoitettu *kuntoutus*, jolla on kehityksellisiä oppimisvaikeuksia, joka on saanut aivovamman tai jolla on ollut keskushermostoa vaurioittava sairaus

huomautus

Neuropsykologista kuntoutusta voivat saada henkilöt, joilla on esimerkiksi lukihäiriö, hahmotushäiriö, tarkkaavaisuushäiriö (ADHD), monimuotoinen kehityksellinen häiriö tai joilla on ollut esimerkiksi aivohalvaus, aivoverenvuoto, aivovamma, aivotulehdus tai muita keskushermostoa vaurioittavia sairauksia.

Neuropsykologinen kuntoutus voi olla vaativaa *lääkinnällistä kuntoutusta* tai *harkinnanvaraista kuntoutusta*. Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena Kela korvaa neuropsykologista kuntoutusta alle 65-vuotiaille ja harkinnanvaraisena kuntoutuksena 16–67-vuotiaille.

definition

rehabilitering (1) för personer med utvecklingsrelaterade inlärningssvårigheter, personer som drabbats av en hjärnskada eller personer som har haft en sjukdom som skadar det centrala nervsystemet

anmärkning

Neuropsykologisk rehabilitering kan beviljas personer som har exempelvis läs- och skrivsvårigheter, gestaltningsproblem, koncentrationssvårigheter (ADHD) eller mångfacetterade utvecklingsstörningar eller som drabbats av till exempel stroke, hjärnblödning, hjärnskada, hjärninflammation eller andra sjukdomar som skadar det centrala nervsystemet.

Den neuropsykologiska rehabiliteringen kan vara krävande *medicinsk rehabilitering* eller *rehabilitering enligt prövning*. FPA ersätter neuropsykologisk rehabilitering för personer under 65 år inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering, medan neuropsykologisk rehabilitering för 16–67-åringar ersätts inom ramen för rehabilitering enligt prövning.

Käsittekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

345

apuväline

sv hjälpmedel *n*

määritelmä

toimintarajoitteisen henkilön selviytymistä tukeva tuote tai eläin

huomautus

Apuvälineitä voivat olla erityisvalmisteiset tai yleisesti saatavilla olevat välineet tai tekniset järjestelmät, jotka ehkäisevät, korvaavat ja lieventävät toimintarajoitteisuudesta koituvaa *haittaa*. Apuvälineiksi voidaan lukea myös ne välineet, joita omaiset tai avustajat käyttävät toimintarajoitteisen henkilön auttamiseen.

Opaskoirat katsotaan näkövammaisten apuvälineiksi ja avustajakoirat vammaisten henkilöiden apuvälineiksi.

Toimintarajoitteisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi tilapäisesti vammautuneet henkilöt, vajaakuntoiset, *sokeat*, *liikuntakyvyttömät* ja *vaikeasti vammaiset*.

Apuvälineiden järjestäminen kuuluu pääsääntöisesti terveydenhuollon vastuulle.

Kelan on järjestettävä ja korvattava *ammattillisena kuntoutuksena työkyvyn* ja ansiomahdollisuuksien parantamiseksi ja säilyttämiseksi tarpeelliset kalliit ja vaativat apuvälineet henkilölle, joka sairauden tai vamman aiheuttaman haitan vuoksi ei suoriudu opiskelusta tai työstä ilman niitä taikka jonka suoriutuminen ilman niitä olisi kohtuuttoman vaikeaa tai rasittavaa. Kela korvaa myös apuvälineen huolto- ja korjauskustannukset sekä tarvittaessa apuvälineen käytönopastuksen. Kalliina ja vaativina apuvälineinä pidetään yksilöllisesti suunniteltuja, erityistä teknistä tasoa edellyttäviä apuvälineitä.

Harkinnanvaraisena kuntoutuksena Kela korvaa muitakin kuin kalliita ja vaativia apuvälineitä.

Kela myöntää apuvälineitä vain peruskoulun 7. luokasta lähtien. Liikkumisen, kommunikaation ja ympäristönhallinnan apuvälineet eivät kuulu lainkaan Kelan korvattaviin apuvälineisiin.

definition

produkt eller djur som stöder förutsättningarna för en person med funktionsbegränsning att klara sig

anmärkning

Hjälpmedlen kan vara specialtillverkade eller allmänt tillgängliga anordningar eller tekniska system som förebygger, kompenserar och lindrar den *olägenheten* som funktionsbegränsningen medför. Som hjälpmedel kan också betraktas anordningar som anhöriga och assistenter använder för att hjälpa en person med funktionsbegränsning.

Ledhundar betraktas som hjälpmedel för personer med synskada och assistenthundar som hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

Personer med funktionsbegränsning är till exempel personer som har någon övergående skada, personer med funktionsnedsättning, *blinda*, *rörelsehindrade* och *personer med svår funktionsnedsättning*.

I regel ska hälso- och sjukvården erbjuda hjälpmedel.

I syfte att förbättra och bevara *arbetsförmågan* och förvärvsmöjligheterna ska FPA såsom *yrkesinriktad rehabilitering* ordna nödvändiga dyra och krävande hjälpmedel och ersätta kostnaderna för dem, om en person till följd av sjukdom eller skada inte klarar av att studera eller arbeta utan dem eller skulle ha oskäligt svårt eller tungt att klara sig utan dem. FPA ersätter också kostnaderna för service och reparation av hjälpmedlet och vid behov handledningen i hur hjälpmedlet ska användas. Som dyra och krävande hjälpmedel betraktas hjälpmedel som konstruerats individuellt och kräver en särskild teknisk nivå.

FPA ersätter som *rehabilitering enligt prövning* också sådana hjälpmedel som inte är dyra och krävande.

FPA beviljar hjälpmedel bara för personer i grundskolans sjunde årskurs och uppåt. Hjälpmedel för förflyttning, kommunikation och omgivningskontroll ingår inte alls bland de hjälpmedel som FPA ersätter.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

346

elinkeinotuki

sv näringsstöd *n*; näringsunderstöd *n* /FI/; näringshjälp /SE/

määritelmä

vajaakuntoiselle tarkoitettu taloudellinen tuki oman yrityksen perustamista, muuttamista tai ammatin harjoittamista varten

huomautus

Elinkeinotuki voidaan myöntää lainana tai avustuksena, mutta Kela myöntää sitä vain *ammattillisen kuntoutuksen* avustuksena. Kelan myöntämän elinkeinotuen tarkoituksena on työllistää vajaakuntoisia yrittäjiksi tai ammatinharjoittajiksi taikka tukea selviytymistä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana. Kela voi myöntää elinkeinotukea esimerkiksi työvälineiden ja koneiden hankkimista varten.

definition

ekonomiskt stöd till en person med funktionsnedsättning som grundar eller lägger om ett eget företag eller utövar ett yrke

anmärkning

Näringsstöd kan beviljas i form av lån eller understöd, men FPA beviljar näringsstöd bara i form av understöd i samband med *yrkesinriktad rehabilitering*. Syftet med det näringsstöd som FPA beviljar är att främja att handikappade får ett lämpligt arbete i eget företag eller som yrkesutövare eller att möjliggöra arbete som företagare eller yrkesutövare. FPA kan bevilja näringsstöd för till exempel anskaffning av arbetsredskap och maskiner.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

347

kuntoutusjakso

sv rehabiliteringsperiod

määritelmä

ajanjakso, jonka aikana *kuntoutuja* saa *kuntoutusta*

huomautus

Kuntoutuskokonaisuus voi toteutua useammassa kuntoutusjaksossa.

definition

period under vilken en *rehabiliteringsklient* får *rehabilitering (1)*

anmärkning

En rehabiliteringshelhet kan bestå av flera rehabiliteringsperioder.

Käsitekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

348

kuntoutuskurssi

sv rehabiliteringskurs

määritelmä

kurssi, jonka aikana useampi kuin yksi samanlaisessa tilanteessa oleva *kuntoutuja* saa *ryhmämuotoista kuntoutusta*

huomautus

Kuntoutuskursseilla voidaan antaa sekä *ammattillista* että *lääkinnällistä kuntoutusta*. Kuntoutuskursseja järjestetään esimerkiksi samanlaista sairautta sairastaville henkilöryhmille, kuten tuki- ja liikuntaelinsairaille, mielenterveyden häiriöitä sairastaville, aivohalvaus- ja sydänpotilaille sekä hengityssairaille, tai henkilöille, joilla on samankaltaisia sairauksia tai toimintarajoitteita johtuvia *haittoja* tai joilla on samankaltainen elämäntilanne. Kuntoutuskursseja on tarjolla erilaisille myös ryhmille, kuten nuorille, aikuisille ja omaishoitajille.

definition

kurs under vilken flera *rehabiliteringsklienter* som är i en likartad situation får *grupprehabilitering*

anmärkning

På rehabiliteringskurserna är det möjligt att ge både *yrkesinriktad* och *medicinsk rehabilitering*. Rehabiliteringskurser ordnas till exempel för persongrupper som lider av en likartad sjukdom, såsom personer med sjukdomar i rörelseorganen, personer med psykiska störningar, stroke- och hjärtpatienter samt personer med andningssjukdomar, personer med likartade *olägenheter* till följd av sjukdom eller funktionsbegränsning eller personer med en likartad livssituation. Det finns också rehabiliteringskurser där grupperna ytterligare indelas på andra sätt, till exempel i unga, vuxna och närstående vårdare.

Käsittekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

349

sopeutumisvalmennuskurssi

sv anpassningskurs

määritelmä

lyhytkestoinen kurssi, jonka aikana useampi kuin yksi samanlaisessa tilanteessa oleva *kuntoutuja* saa *sopeutumisvalmennusta* ja joka painottuu tiedon antamiseen sairaudesta, kuntoutujan ja hänen perheensä tukemiseen sekä vertaistukeen

definition

kortvarig kurs under vilken flera *rehabiliteringsklienter* som är i likartad situation får *anpassningsträning* och där fokus ligger på att ge information om sjukdomen, stödja rehabiliteringsklienten och hans eller hennes familj samt ge kamratstöd

Käsittekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

350

perhekurssi

sv familjekurs

määritelmä

[kuntoutujalle](#) ja hänen perheelleen tarkoitettu kurssi

huomautus

Perhekurssille voivat osallistua aikuisen kuntoutujan yksi aikuinen omainen tai läheinen ja kotona asuvat lapset sekä lapsen tai nuoren kuntoutujan omaiset. Myös lapsen tai nuoren muu huoltaja tai lapsen isovanhemmat voivat osallistua, jos he osallistuvat tämän päivittäiseen hoitoon.

definition

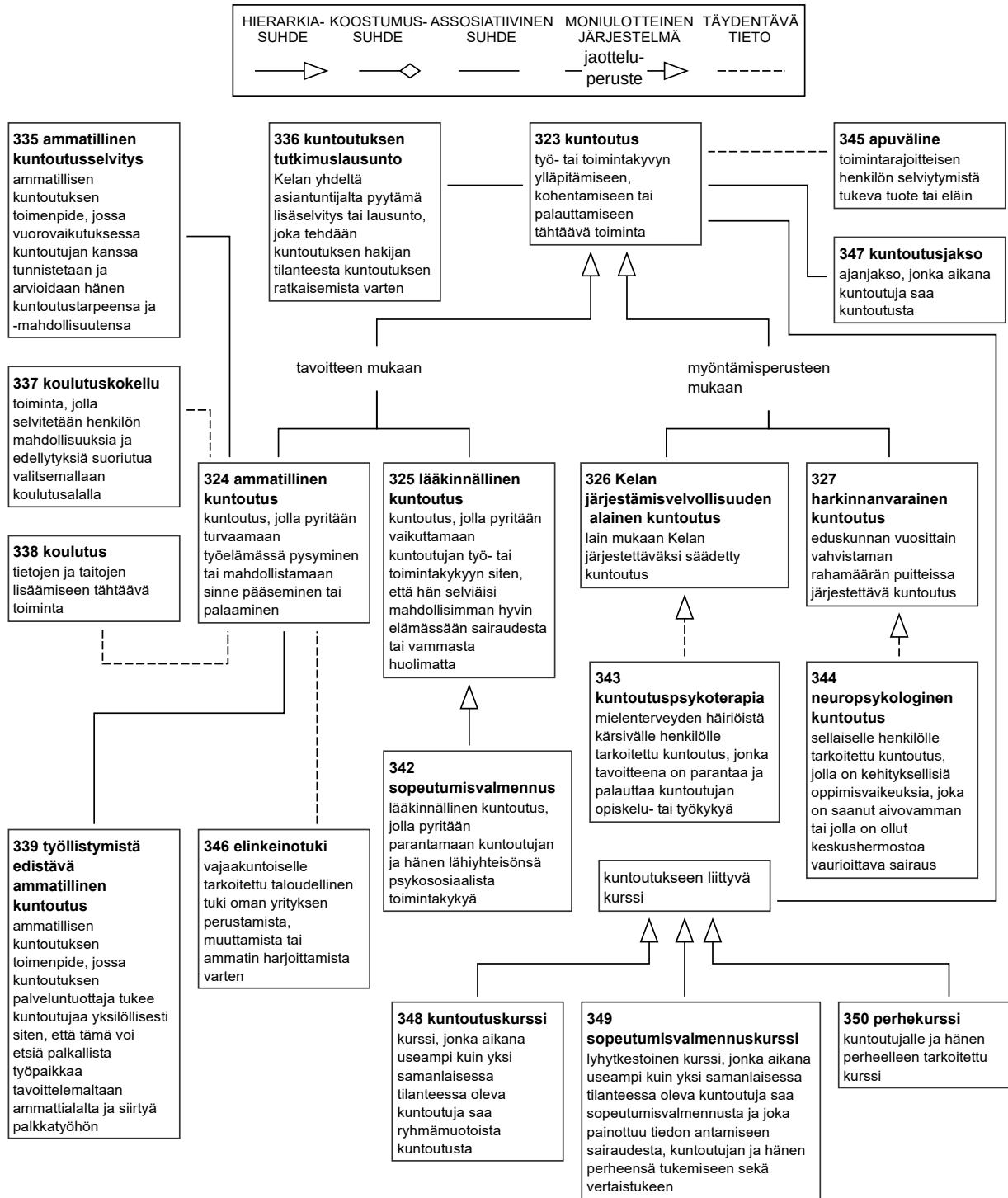
kurs som är avsedd för [rehabiliteringsklienten](#) och hans eller hennes familj

anmärkning

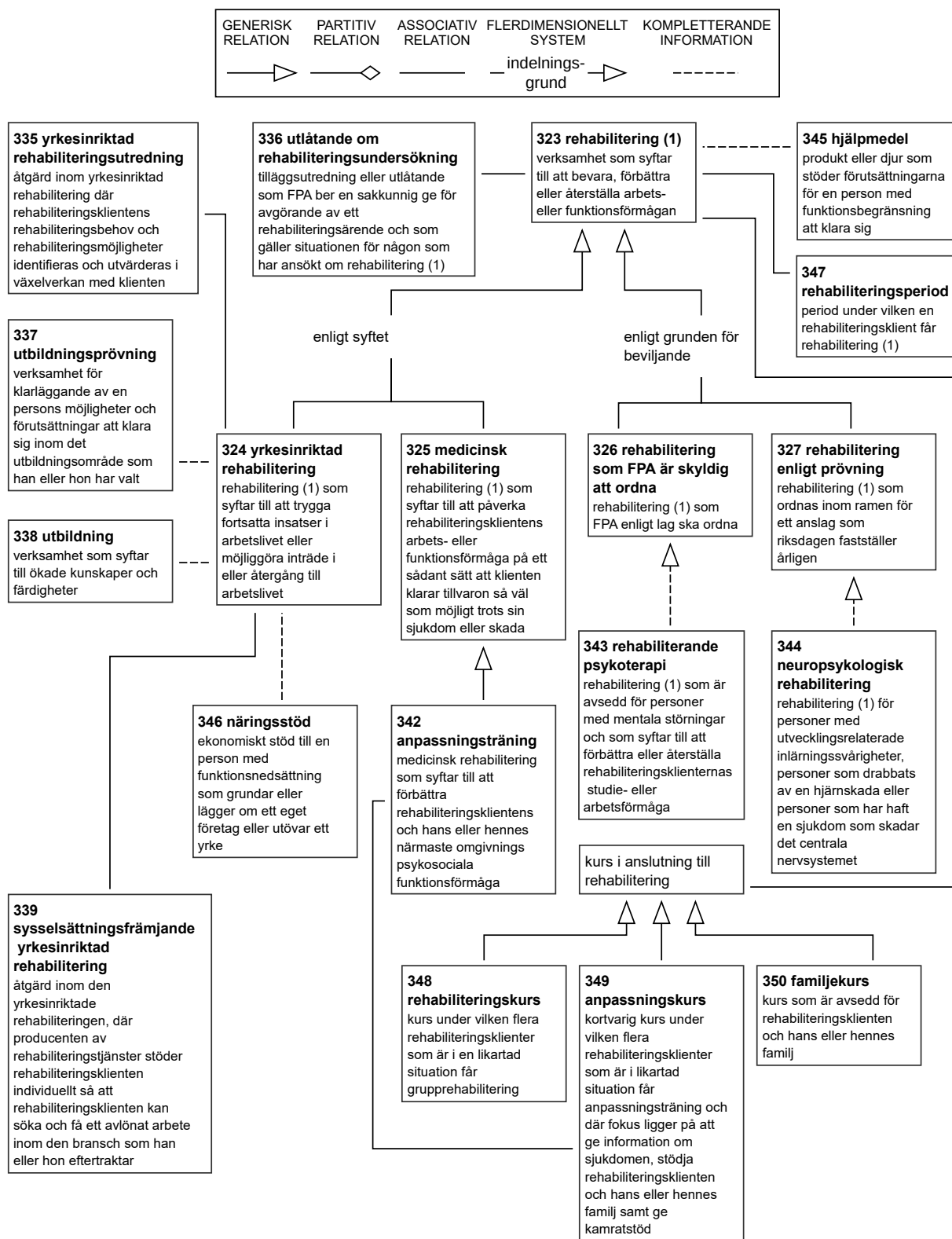
En vuxen anhörig eller närstående till en vuxen rehabiliteringsklient och rehabiliteringsklientens hemmaboende barn samt anhöriga till ett barn eller en ung rehabiliteringsklient kan delta i en familjekurs. Också en annan vårdnadshavare för ett barn eller en ung person eller ett barns mor- eller farföräldrar kan delta, om de deltar i den dagliga vården.

Käsittekaavio: [Kuntoutuksen toimenpiteet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsåtgärder](#)

Käsitekaavio 27. Kuntoutuksen toimenpiteet.

Begreppsdiagram 27. Rehabiliteringsåtgärder.

8.3 Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat

Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument

351

kuntoutustarve; kuntoutuksen tarve

sv rehabiliteringsbehov *n*; behov *n* av rehabilitering

määritelmä

työ- tai *toimintakyvyn* todetusta heikkenemisestä aiheutunut tarve, johon voidaan vastata *kuntoutuksella*

huomautus

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan Kelan on selvitettävä asiakkaan kuntoutustarve viimeistään silloin, kun *sairauspäivärahan* suorituspäivien lukumäärä ylittää 60.

definition

behov som uppstår på grund av en konstaterad försämring av *arbets-* eller *funktionsförmågan* och som kan mötas genom *rehabilitering (1)*

anmärkning

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) ska FPA utreda behovet av rehabilitering (1) senast när antalet dagar för vilka *sjukdagpenning* betalats överstiger 60 dagar.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

352

kuntoutusaloite

sv initiativ *n* till rehabilitering

määritelmä

kirjallinen tai suullinen yhteydenotto *kuntoutuksen* käynnistämiseksi

huomautus

Kuntoutusaloitteen voi tehdä esimerkiksi kuntoutuksen hakija itse, hänen työnantajansa, hoitava taho tai vakuutuslaitos. Se tehdään yleensä SV B -lääkärintlausunnolla.

definition

skriftlig eller muntlig kontakt som tas för inledande av *rehabilitering (1)*

anmärkning

Initiativ till rehabilitering kan tas av till exempel den som ansöker om rehabilitering (1), arbetsgivaren, vårdgivaren eller försäkringsanstalten. Initiativet tas i allmänhet genom ett *läkarutlåtande* på blankett SV B.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

353

kuntoutuspäätös

sv rehabiliteringsbeslut *n*

määritelmä

päätös siitä, myönnetäänkö *kuntoutuksen* hakijalle kuntoutusta

huomautus

Kuntoutuspäätöksestä on käytävä ilmi suunnitelma kuntoutuksen toteuttamisesta, kuntoutuspäätöksen tekijä, kuntoutuksen tarkoitus sekä arvio ajoituksesta.

Kuntoutusrahan maksaminen perustuu yleensä kuntoutuspäätökseen.

definition

beslut om huruvida *rehabilitering (1)* beviljas en person som ansökt om sådan

anmärkning

Av rehabiliteringsbeslutet ska framgå hur rehabiliteringen (1) är planerad att genomföras, beslutsfattaren, syftet med rehabiliteringen (1) samt en tidtabell.

Betalningen av *rehabiliteringspenning* grundar sig i allmänhet på ett rehabiliteringsbeslut.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

354

kuntoutussuunnitelma

sv rehabiliteringsplan

määritelmä

kuntoutujan tarvitsemien palvelujen järjestämiseksi ja yhteensovittamiseksi laadittava suunnitelma

huomautus

Kuntoutussuunnitelmassa määritellään mm. **kuntoutustarve** sekä **kuntoutuksen** tavoite, sisältö, ajoitus, kesto ja toteutumisen seuranta. Suunnitelma tehdään kirjallisena, ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Vaativa **lääkinnällinen kuntoutus** perustuu **julkisessa terveydenhuollon toimintayksikössä** laadittuun kuntoutussuunnitelmaan. Se laaditaan kuntoutujan, tarvittaessa omaisen tai muun läheisen, lääkärin ja usein moniammatillisen työryhmän yhteistyönä.

Ammatillisen kuntoutuksen kuntoutussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua myös **työterveyshuollon** edustajat ja työnantaja.

definition

plan för ordnande och samordning av de tjänster som **rehabiliteringsklienten** behöver

anmärkning

I rehabiliteringsplanen fastställs bl.a. **rehabiliteringsbehovet** och **rehabiliteringens (1)** syfte, innehåll, tidpunkt och längd samt uppföljningen av genomförandet. Planen är skriftlig och ses över vid behov.

Krävande **medicinsk rehabilitering** baserar sig på en rehabiliteringsplan som görs upp vid en **offentlig hälso- och sjukvårdsenhet**. Planen görs upp i samarbete mellan rehabiliteringsklienten, vid behov en anhörig eller någon annan närstående, läkaren och ofta ett multidisciplinärt team.

Också företrädare för **företagshälsovården** och arbetsgivaren kan vara med om att göra upp en rehabiliteringsplan som gäller **yrkesinriktad rehabilitering**.

Käsitekaavio: **Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat**

Begreppsdiagram: **Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument**

355

henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma; opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma; kuntoutuksen henkilökohtainen opintosuunnitelma; KHOPS

sv individuell studie- och rehabiliteringsplan; personlig studie- och rehabiliteringsplan

määritelmä

lääketieteellisen arvion pohjalta laadittava suunnitelma, josta käyvät ilmi 16–19-vuotiaan nuoren mahdollisuudet hyötyä [ammattillisesta kuntoutuksesta](#)

huomautus

[Nuoren kuntoutusrahan](#) myöntäminen edellyttää, että nuorelle on laadittu henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma.

Henkilökohtaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman laatiminen kuuluu nuoren kotikunnalle. Suunnitelma tehdään yhteistyössä nuoren, hänen huoltajiensa ja tarvittaessa erilaisten asiantuntijaviranomaisten kanssa. Suunnitelmaan tulee sisältyä arvio, jossa perustellaan sairauden tai vamman vaikutus nuoren ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksiin, arvio ammatillisen kuntoutuksen tavoitteista ja suunnitelma nuoren opiskelun järjestämisestä ja toteuttamisesta sekä tarvittavista tukitoimista ammatillisen kuntoutuksen edistämiseksi.

definition

plan som görs upp utifrån en medicinsk bedömning och där möjligheterna för en 16–19-åring att dra nytta av [yrkesinriktad rehabilitering](#) framgår

anmärkning

Beviljandet av [rehabiliteringspenning för unga](#) förutsätter att en individuell studie- och rehabiliteringsplan har gjorts upp för den unga personen.

Den unga personens hemkommun ska göra upp den individuella studie- och rehabiliteringsplanen. Planen utarbetas i samarbete med den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare samt vid behov olika sakkunnigmyndigheter. Planen ska innehålla en motiverad bedömning av hur den ungas sjukdom eller skada inverkar på hans eller hennes möjligheter till yrkesinriktad rehabilitering, en bedömning av målen för den yrkesinriktade rehabiliteringen och en plan över hur den ungas studier ska ordnas och genomföras samt över de stödåtgärder som behövs för främjande av den yrkesinriktade rehabiliteringen.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

356

ammattillisen koulutuksen toteuttamissuunnitelma

mieluummin kuin: ammatillisen koulutuksen suunnitelma; ammatillinen koulutussuunnitelma

sv plan för yrkesutbildning; yrkesutbildningsplan

määritelmä

[ammattillisessa kuntoutuksessa apuvälineiden](#) myöntämiseen liittyvä suunnitelma, jonka tavoitteena on selvittää nuoren [kuntoutujan](#) realistiset mahdollisuudet pyrkiä työelämään [koulutuksen](#) avulla

huomautus

Kela edellyttää peruskoulun 7.–10.-luokkalaisilta ammatillisen koulutuksen toteuttamissuunnitelmaa apuvälineitä myöntäessään.

definition

plan som anknyter till beviljandet av [hjälpmedel](#) inom [yrkesinriktad rehabilitering](#) och syftar till att klarlägga den unga [rehabiliteringsklientens](#) realistiska möjligheter att ta sig ut i arbetslivet med hjälp av [utbildning](#)

anmärkning

Vid beviljandet av hjälpmedel förutsätter FPA av elever i grundskolans 7–10 klass en plan för yrkesutbildningen.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

357

kuntoutuksen palvelukuvaus

ei: kuntoutusstandardi (vanhentunut/föråldrad); kuntoutuksen standardi (vanhentunut/föråldrad)

sv servicebeskrivning för rehabilitering
inte: rehabiliteringsstandard (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

palvelukuvaus, joka asettaa laatuvaatimuksia *kuntoutuksen* toteuttamiselle, sisällölle, *kuntoutujan* osallistumiselle sekä *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhteistyölle Kelan ja muiden tahojen kanssa

huomautus

Kela valvoo järjestämänsä kuntoutuksen laatua auditoimalla kuntoutuspalveluja. Palvelukuvausten tavoitteena on turvata Kelan kuntoutujille laadullisesti hyvä kuntoutus oikea-aikaisesti sekä varmistaa kuntoutujan oikeudet. Kuntoutusprosessin laatu on kokonaisuus, jonka muodostavat muun muassa toteutettavaan kuntoutukseen nähden riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö, asianmukaiset ja turvalliset tilat ja laitteet sekä kuntoutuksen palveluntuottajan kokemus kuntoutustoiminnasta.

definition

servicebeskrivning som ställer kvalitetskrav beträffande *rehabiliterings (1)* genomförande och innehåll, *rehabiliteringsklientens* deltagande och samarbetet mellan *producenten av rehabiliteringstjänster*, FPA och övriga aktörer

anmärkning

FPA kontrollerar kvaliteten på den rehabilitering (1) som ordnas av FPA genom att auditera rehabiliteringstjänsterna. Syftet med servicebeskrivningarna är att garantera FPA:s rehabiliteringsklienter god rehabilitering (1) i rätt tid och att se till deras rättigheter. Rehabiliteringsprocessens kvalitet är en helhet som består av bl.a. en personal som med avseende på rehabiliteringen (1) är tillräcklig och yrkeskunnig, lokaler och utrustning som är ändamålsenliga och säkra samt av serviceproducentens erfarenhet av rehabiliteringsverksamhet.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

358

hyvä kuntoutuskäytäntö

sv god rehabiliteringspraxis

määritelmä

kuntoutuksen järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen yleiset periaatteet, jotka noudattavat kuntoutusta koskevaa lainsäädäntöä ja ottavat huomioon kuntoutusta koskevan tietämyksen ja kokemuksen

huomautus

Kelan järjestämän kuntoutuksen tulee olla hyvän kuntoutuskäytännön mukaista ja perustua tieteelliseen tutkimukseen, erityisasiantuntemukseen ja erityisosaamiseen.

definition

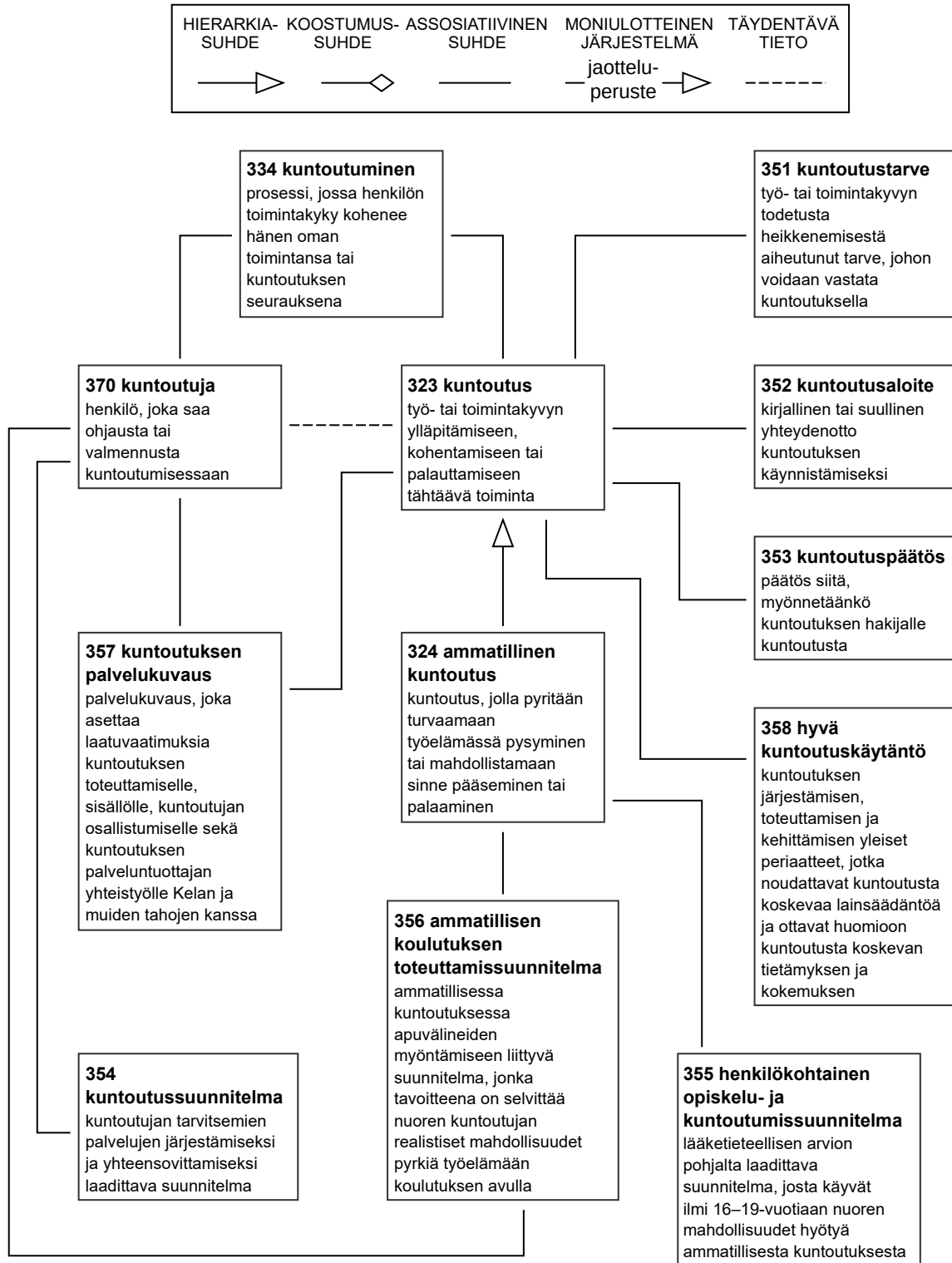
allmänna principer för ordnande, genomförande och utveckling av *rehabilitering (1)*, som följer rehabiliteringslagstiftningen och beaktar kunskaperna om och erfarenheterna av rehabilitering (1)

anmärkning

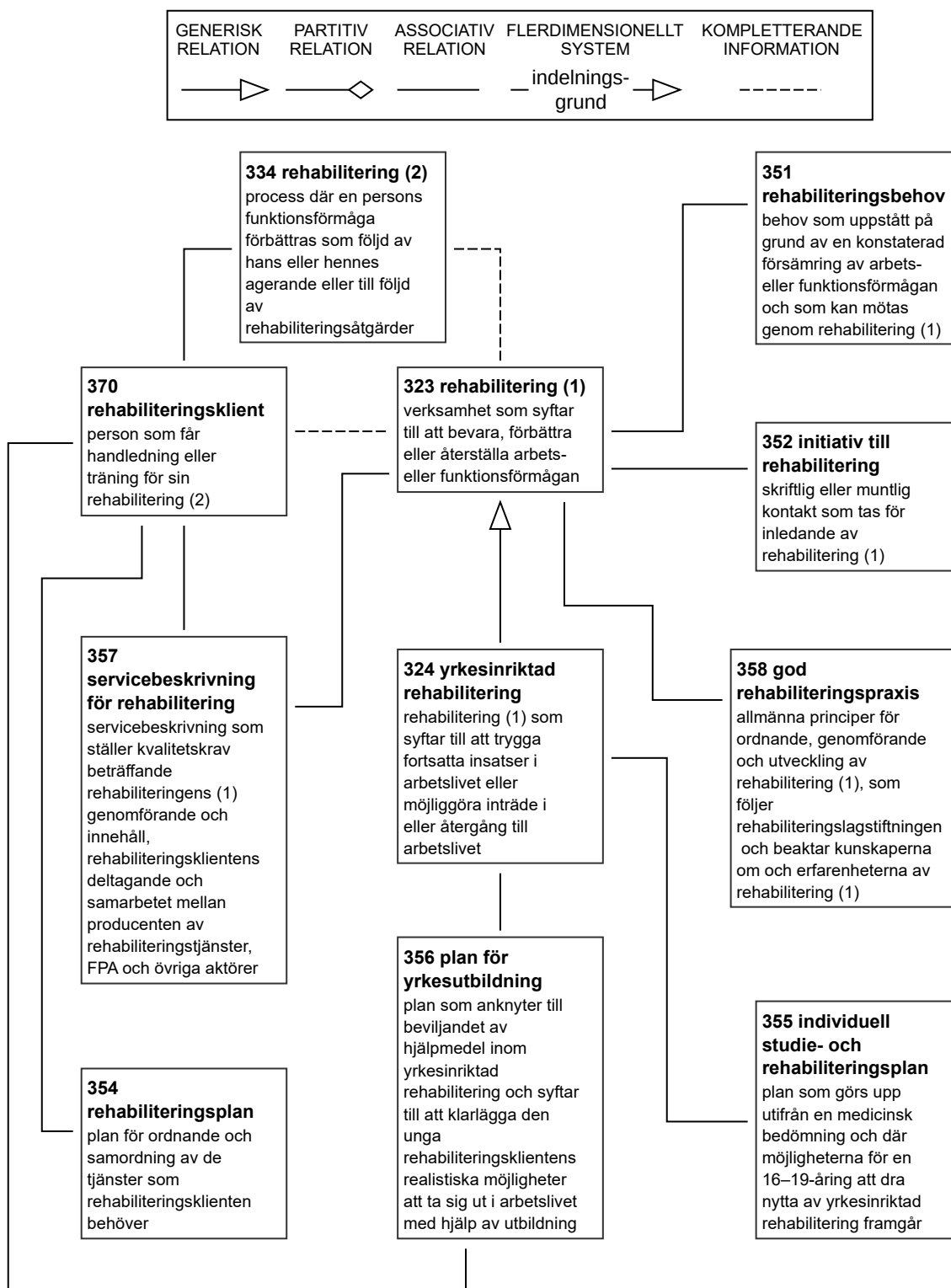
Den rehabilitering (1) som FPA ordnar ska vara förenlig med god rehabiliteringspraxis och baserad på vetenskaplig forskning, särskild sakkunskap och specialkompetens.

Käsitekaavio: [Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument](#)

Käsitekaavio 28. Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat.

Begreppsdiagram 28. Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.

8.4 Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet

Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

359

kuntoutusetuus

sv rehabiliteringsförmån

määritelmä

etuus, jolla järjestetään *kuntoutujan* tarvitsema *kuntoutus* tai korvataan kuntoutuksesta aiheutuneita kustannuksia

huomautus

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) kuntoutusetuudella tarkoitetaan Kelan järjestämiä kuntoutuspalveluita ja korvausta kuntoutuksesta aiheutuneista kustannuksista ja *matkakustannuksista*.

definition

förmån genom vilken *rehabilitering (1)* som *rehabiliteringsklienten* behöver ordnas eller kostnader för rehabiliteringen (1) ersätts

anmärkning

I lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) avses med rehabiliteringsförmån rehabiliteringstjänster som ordnas av FPA samt ersättning för rehabiliteringskostnader och för *reskostnader* i samband med rehabilitering (1).

Käsitekaaviot: [Hoitoetus](#) ja [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Vårdförmån](#) och [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

360

koulutarvikemääräraha

sv anslag *n* för studiematerial

määritelmä

kuntoutusetuus, jolla korvataan *ammattillisena kuntoutuksena* tuettavaan *koulutukseen* osallistuvalla *kuntoutujalle* tarpeellisia koulutarvikekustannuksia

huomautus

Tarpeellisina koulutarvikekustannuksina pidetään kysymyksessä olevan koulutuksen tai opiskelun kannalta tarpeellisten koulutarvikkeiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi oppikirjoista, tietokoneen hankkimisesta, opintomateriaalin kopioinnista ja sähköisestä hakemisesta, muistiinpanovälineistä, laskimista ja muista vastaavista tarvikkeista aiheutuvat kustannukset.

Koulutarvikemäärärahasta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa koulutarvikekustannuksista (833/2005). Sitä maksetaan lukuvuosittain, -kausittain tai -kuukausittain.

definition

rehabiliteringsförmån genom vilken kostnader för behövt studiematerial ersätts i fråga om *rehabiliteringsklienter* som deltar i *utbildning* som stöds i form av *yrkesinriktad rehabilitering*

anmärkning

Som kostnader för behövt studiematerial anses kostnader för anskaffning av studiematerial som behövs för utbildningen eller studierna i fråga. Sådana kostnader är till exempel kostnader för läroböcker, anskaffning av dator, kopiering och elektronisk sökning av studiematerial, anteckningsmaterial, räknare och annat motsvarande material.

Bestämmelser om anslaget för studiematerial finns i social- och hälsovårdsministeriets förordning om studiematerialkostnader (833/2005). Anslaget betalas per läsår, termin eller månad.

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

361

kuntoutusrahaetus

sv rehabiliteringspenningförmån

määritelmä

kuntoutusraha, ylläpitokorvaus (1) tai *harkinnanvarainen kuntoutusavustus*

definition

rehabiliteringspenning, ersättning för uppehälle (1) eller *rehabiliteringsunderstöd enligt prövning*

Käsitekaavio: *Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner*

362

kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning

määritelmä

kuntoutujan toimeentulon turvaamiseksi maksettava *päiväraha*

huomautus

Kuntoutusrahan maksaminen perustuu yleensä *kuntoutuspäätökseen*. Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös oppisopimuskoulutuksen ja *sopeutumismennuskurssin* ajalta sekä 16–19-vuotiaan nuoren tehostetun *kuntoutuksen* ajalta.

Kuntoutusrahaa maksetaan *omavastuuajaksi* lukuun ottamatta kuntoutukseen osallistumisen ajalta jokaiselta *arkipäivältä*, jolloin työssä käyvä kuntoutuja on estynyt tekemästä työtään.

Kuntoutujan katsotaan olevan estynyt työstään niinä päivinä, joina kuntoutus matkoineen edellyttää vähintään neljä tuntia kestävästä työstä poissaoloa tai jona kuntoutus muutoin tosiasiallisesti estää kuntoutujaa tekemästä työtä ja saamasta toimeentuloa kyseiseltä päivältä. Kuntoutusraha maksetaan jälkikäteen kuntoutuksen toteuduttua.

Kuntoutusraha määräytyy pääsääntöisesti *sairauspäivärahan* tavoin. *Ammatillisen kuntoutuksen* ajalta kuntoutusrahan määrä päivältä on kuitenkin 75 prosenttia kuntoutujan työtulon kolmassadasosasta. Kuntoutusraha on kuntoutuksen aikana *ensisijainen etuus* sairauspäivärahaan.

Kuntoutusraha maksetaan kuntoutujan työnantajalle niiltä päiviltä, joilta työnantaja maksaa kuntoutujalle palkkaa, ja se maksetaan työnantajalle tämän maksamaa palkkaa vastaavalta osalta.

definition

dagpenning som betalas för tryggnad av *rehabiliteringsklientens försörjning*

anmärkning

Utbetalningen av rehabiliteringspenning grundar sig i allmänhet på ett *rehabiliteringsbeslut*. Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden för deltagande i läroavtalsutbildning och *anpassningskurser* samt för den tid då en ung person i åldern 16–19 år deltar i intensifierad *rehabilitering (1)*.

Rehabiliteringspenning betalas, förutom under *karenstiden (1)*, för varje *vardag* under tiden för deltagande i *rehabilitering (1)* då en yrkesverksam rehabiliteringsklient är förhindrad att arbeta. Rehabiliteringsklienten anses vara förhindrad att arbeta de dagar då rehabiliteringen (1) plus resor förutsätter minst fyra timmars frånvaro från arbetet eller då rehabiliteringen (1) annars de facto hindrar klienten från att arbeta och få försörjning för den dagen. Rehabiliteringspenningen betalas i efterskott efter det att rehabiliteringen (1) genomförts.

Rehabiliteringspenningen bestäms i regel på samma sätt som *sjukdagpenning*. För tiden för *yrkesinriktad rehabilitering* är beloppet av rehabiliteringspenningen per dag dock 75 procent av en tredjededel av rehabiliteringsklientens arbetsinkomst. Under rehabiliteringen är rehabiliteringspenningen en *primär förmån* i förhållande till sjukdagpenning.

Rehabiliteringspenningen betalas till rehabiliteringsklientens arbetsgivare för de dagar då arbetsgivaren betalar lön till klienten, och den betalas till arbetsgivaren till den del som motsvarar lönen.

Käsitekaavio: *Päivärahat ja Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet*

Begreppsdiagram: *Dagpenningar och Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner*

363

nuoren kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för unga

määritelmä

16–19-vuotiaalle nuorelle myönnettävä *kuntoutusraha*

huomautus

Nuoren kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että nuoren *työ-* ja *opiskelukyky* ja ansiomahdollisuudet tai mahdollisuudet valita ammatti ja työ ovat sairauden tai vamman vuoksi olennaisesti heikentyneet ja että hän siksi tarvitsee tehostettua *kuntoutusta*. Työ- ja opiskelukyvyn heikkenemistä arvioidaan samalla tavalla kuin *ammattillisessa kuntoutuksessa*. Lisäksi edellytetään, että nuorelle on laadittu *henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma* hänen kotikunnassaan.

Nuoren kuntoutusraha on *ensisijainen etuus työkyvyttömyyseläkkeeseen* nähden.

Nuoren kuntoutusrahaa maksetaan enintään sen kuukauden loppuun, jona nuori täyttää 20 vuotta. Jos nuori 20 vuotta täyttäessään on vielä kuntoutuksessa, maksetaan kuntoutusrahaa enintään sen kuukauden loppuun, jona meneillään oleva kuntoutus päättyy. Tällä perusteella kuntoutusrahaa maksetaan myös koko sellaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman mukaisen tutkinnon suorittamisen ajalta, johon nuori on hyväksytty ennen kuin hän on täyttänyt 20 vuotta.

definition

rehabiliteringspenning som beviljas 16–19-åringar

anmärkning

Beviljande av rehabiliteringspenning för unga förutsätter att den unga personens *arbets- och studieförmåga* samt förtjänstmöjligheter eller möjligheter att välja yrke och arbete är väsentligt försämrade på grund av sjukdom eller skada och att den unga personen därför behöver intensifierad *rehabilitering (1)*. Försämringen av arbets- och studieförmågan bedöms på samma sätt som i samband med *yrkesinriktad rehabilitering*. Dessutom förutsätts det att en *individuell studie- och rehabiliteringsplan* har upprättats för den unga personen i hans eller hennes hemkommun.

Rehabiliteringspenning för unga är en *primär förmån* i förhållande till *sjukpension*.

Rehabiliteringspenning för unga betalas högst till utgången av den månad då den unga personen fyller 20 år. Om den unga personen ännu deltar i rehabilitering (1) när han eller hon fyller 20 år, betalas rehabiliteringspenning högst till utgången av den månad under vilken pågående rehabilitering (1) avslutas. På denna grund betalas rehabiliteringspenning också under avläggandet av hela den examen som angetts i studie- och rehabiliteringsplanen och som den unga personen har godkänts att studera för innan han eller hon har fyllt 20 år.

Käsitekaavio: *Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner*

364

eläkkeensaajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning till pensionstagare

määritelmä

kuntoutusraha, jota maksetaan sellaiselle *kuntoutujalle*, joka saa täyttä *työkyvyttömyyseläkettä*, *kuntoutustukea*, työuraeläkettä tai sukupolvenvaihdoseläkettä

definition

rehabiliteringspenning som betalas till *rehabiliteringsklinter* som får full *sjukpension*, *rehabiliteringsstöd*, arbetslivspension eller generationsväxlingspension

Käsitekaavio: *Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner*

365

odotusajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för väntetid

määritelmä

kuntoutuspäätöksen antamisen ja *kuntoutuksen* alkamisen väliseltä ajalta maksettava, alennettu *kuntoutusraha*

huomautus

Kuntoutujalla on oikeus kuntoutusrahaan kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä odotusajalta, jos hän ei saa tuolta ajalta muuta *toimeentuloa*. Odotusajan kuntoutusraha maksetaan 20 prosentilla alennettuna ja enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole toimeentulon turvaamisen ja kuntoutuksen etenemisen kannalta erityisestä syystä perusteltua.

definition

minskad *rehabiliteringspenning* som betalas för tiden från *rehabiliteringsbeslutet* till *rehabiliteringens (1)* början

anmärkning

Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens (1) början, om han eller hon inte har någon annan *försörjning* under samma tid. Rehabiliteringspenningen under väntetiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, om det inte för tryggnade av försörjningen och rehabiliteringens (1) framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

366

väliajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för mellanliggande tid; rehabiliteringspenning för mellantid

määritelmä

kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta maksettava, alennettu *kuntoutusraha*

huomautus

Kuntoutujalla on oikeus kuntoutusrahaan kuntoutusjaksojen väliajalta, jos hän ei saa tuolta ajalta muuta *toimeentuloa*. Väliajan kuntoutusraha maksetaan 20 prosentilla alennettuna ja enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole toimeentulon turvaamisen ja *kuntoutuksen* etenemisen kannalta erityisestä syystä perusteltua.

definition

minskad *rehabiliteringspenning* som betalas för tiden mellan *rehabiliteringsperioder*

anmärkning

Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för tiden mellan rehabiliteringsperioder, om han eller hon inte har någon annan *försörjning* under samma tid. Rehabiliteringspenningen för mellanliggande tid betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, om det inte för tryggnade av försörjningen och *rehabiliteringens (1)* framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

367

osakuntoutusraha

sv partiell rehabiliteringspenning

määritelmä

kuntoutusraha, jota maksetaan, jos *kuntoutuja* työskentelee osapäiväisesti *kuntoutuksen* ohessa ja kuntoutus matkoineen kestää vähintään neljä tuntia

huomautus

Osakuntoutusraha maksetaan sellaisilta päiviltä, joihin kuntoutuja sekä osallistuu kuntoutukseen että työskentelee palkkatyössä tai yrittäjänä enintään 60 prosenttia normaalista päivittäisestä työajastaan.

definition

rehabiliteringspenning som betalas när en *rehabiliteringsklient* arbetar deltid vid sidan av *rehabilitering (1)* och rehabiliteringen (1) inklusive resor varar minst fyra

anmärkning

Partiell rehabiliteringspenning betalas för sådana dagar under vilka rehabiliteringsklienten både deltar i rehabilitering (1) och använder högst 60 procent av sin normala dagliga arbetstid till att arbeta som löntagare eller företagare.

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

368

ylläpitokorvaus (1)

sv ersättning för uppehälle (1)

määritelmä

ammattillisen kuntoutuksen vähimmäismääräisen *kuntoutusrahan* lisäksi kuntoutusajalta maksettava päiväkohtainen *harkinnanvarainen etuus*, jolla tuetaan *kuntoutujan* osallistumista *kuntoutukseen*

huomautus

Ylläpitokorvauksella (1) voidaan korvata ylimääräisiä kustannuksia, kuten *avomuotoiseen kuntoutukseen* osallistujalle aiheutuvia päivittäisiä *matkakustannuksia* tai ylimääräisiä ravinto- ja asumiskustannuksia.

Ylläpitokorvausta (1) voidaan maksaa *kuntoutustarvetta* ja -mahdollisuuksia selvittävien tutkimusten ja kokeilujen, avomuotoisen kuntoutuksen tai muun tätä vastaavan kuntoutuksen ajalta. Ammatillisen *koulutuksen*, oppisopimuskoulutuksen tai niitä vastaavan muun pitkäaikaisen kuntoutuksen ajalta ylläpitokorvausta (1) ei makseta.

definition

förmån beroende på prövning som utöver *rehabiliteringspenningens* minimibelopp för *yrkesinriktad rehabilitering* betalas per dag under rehabiliteringstiden för att stödja *rehabiliteringsklientens* deltagande i *rehabilitering (1)*

anmärkning

Genom ersättningen för uppehälle (1) är det möjligt att ersätta extra kostnader, såsom dagliga *resekostnader* eller extra mat- eller boendekostnader, för rehabiliteringsklienter som deltar i *rehabilitering i öppen vård*.

Ersättning för uppehälle (1) kan betalas för den tid som undersökningar och prov för utredning av *rehabiliteringsbehovet* och rehabiliteringsmöjligheterna eller rehabilitering i öppen vård eller annan motsvarande rehabilitering (1) pågår. Ersättning för uppehälle (1) betalas inte för deltagande i yrkesutbildning, läroavtalsutbildning eller annan motsvarande långvarig rehabilitering (1).

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

369

harkinnanvarainen kuntoutusavustus; kuntoutusavustus

sv rehabiliteringsunderstöd *n* enligt prövning; prövningsbaserat rehabiliteringsunderstöd *n*;
rehabiliteringsunderstöd *n*
inte: behovsprövat rehabiliteringsunderstöd *n*

määritelmä

kuntoutusrahaa saaneelle *kuntoutujalle* maksettava kertaluonteinen *harkinnanvarainen etuus*, jolla kannustetaan kuntoutujaa työllistymään *kuntoutuksen* jälkeen

huomautus

Kela voi maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta esimerkiksi silloin, jos kuntoutuja on kuntoutuksen jälkeen sijoittunut aikaisempaa ansiotasoaan tuntuvasti heikommin palkattuun työhön tai työharjoitteluun.

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä.

definition

förmån beroende på prövning som utgör ett engångsbelopp och betalas till *rehabiliteringsklienter* som får *rehabiliteringspenning* för att uppmuntra dem att hitta arbete efter *rehabiliteringen (1)*

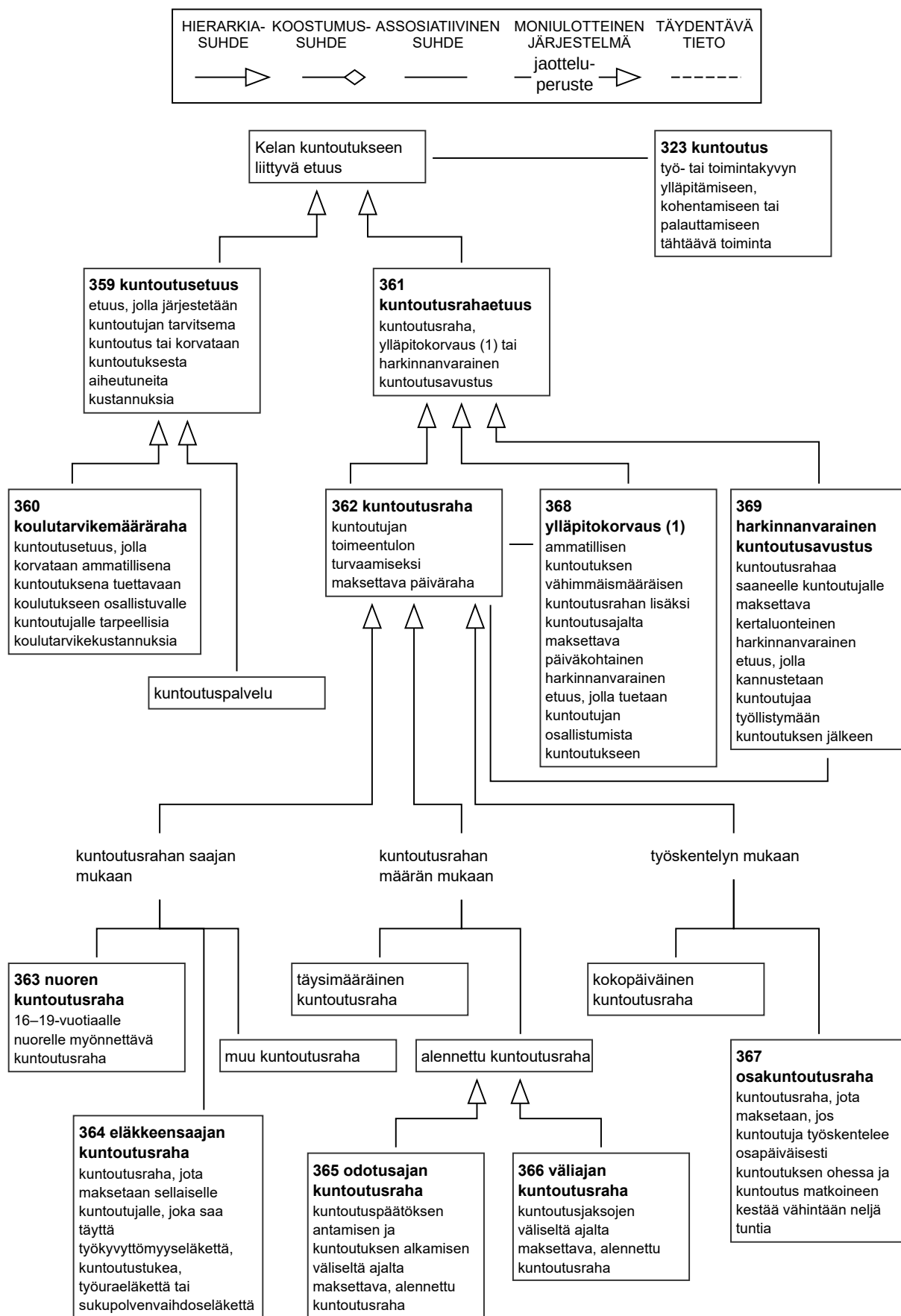
anmärkning

FPA kan betala rehabiliteringsunderstöd enligt prövning till exempel när rehabiliteringsklienten efter rehabiliteringen (1) har placerat sig i ett arbete som är påtagligt sämre betalt än hans eller hennes tidigare inkomstnivå eller i arbetspraktik.

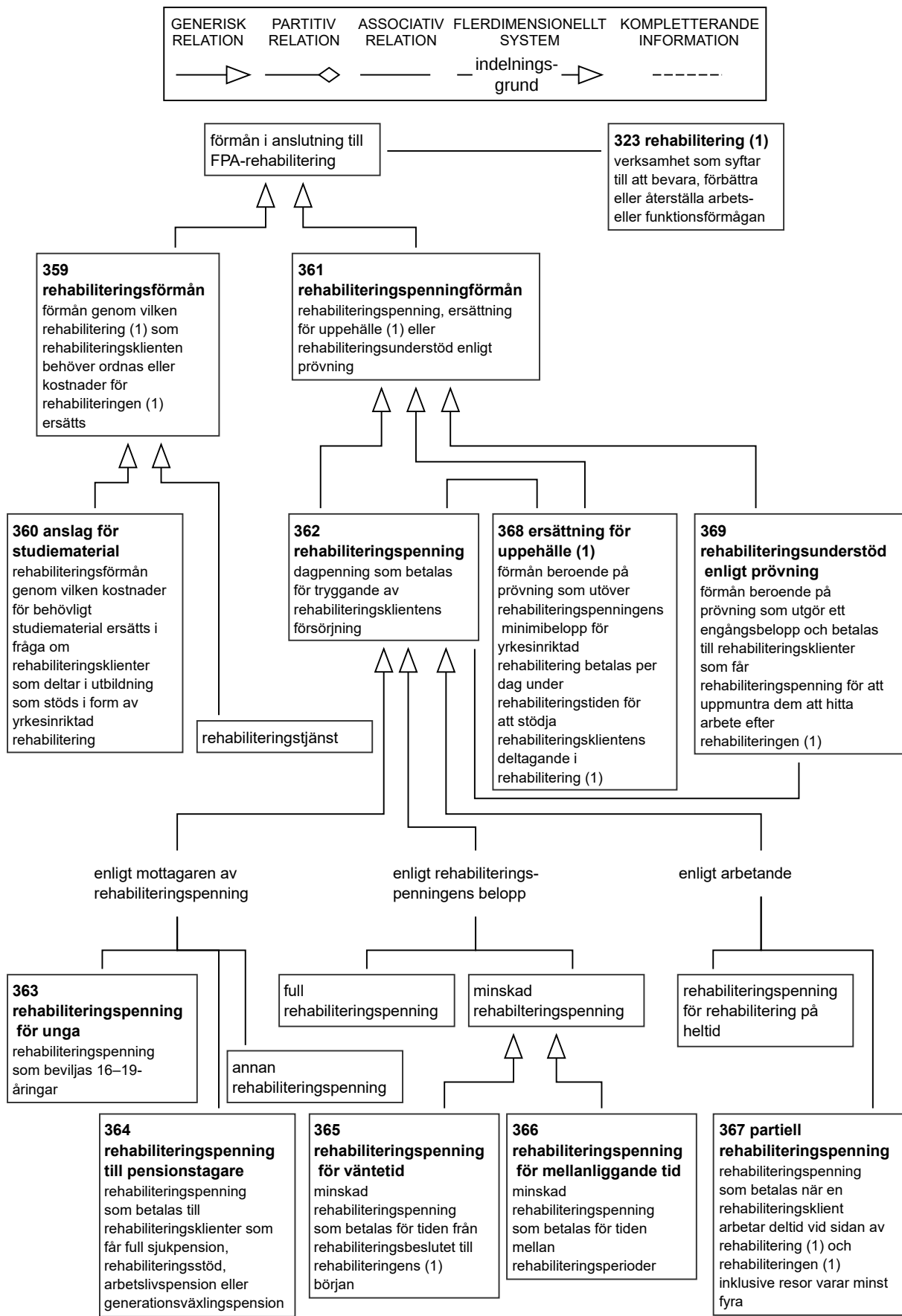
Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas i en eller flera poster.

Käsitekaavio: [Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner](#)

Käsittekaavio 29. Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetudet.

Begreppsdiagram 29. Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

8.5 Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö

Rehabiliteringsaktörer och -samarbete

370

kuntoutuja

sv rehabiliteringsklient; klient

määritelmä

henkilö, joka saa ohjausta tai valmennusta *kuntoutumisessaan*

huomautus

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) kuntoutujalla tarkoitetaan henkilöä, jolle tämän lain mukaisesti järjestetään ja korvataan kuntoutuspalveluita tai maksetaan *kuntoutusrahaetuutta*.

Saadakseen Kelan järjestämää *kuntoutusta* tai kuntoutusrahaetuksia, kuntoutujan tulee olla *vakuutettu*.

definition

person som får handledning eller träning för sin *rehabilitering (2)*

anmärkning

I lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) avses med rehabiliteringsklient en person för vilken rehabiliteringstjänster ordnas och ersätts eller till vilken *rehabiliteringspenningförmån* betalas enligt denna lag.

Rehabiliteringsklienten ska vara *försäkrad* för att kunna få *rehabilitering (1)* som FPA ordnar eller rehabiliteringspenningförmåner.

Käsitekaaviot: *Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat* ja *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument* och *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

371

kuntoutuksen palveluntuottaja; kuntoutuspalvelujen tuottaja

sv producent av rehabiliteringstjänster; serviceproducent inom rehabilitering

määritelmä

organisaatio, joka tuottaa kuntoutuspalveluja, tai henkilö, joka harjoittaa itsenäisesti ammattiaan *kuntoutuksen* alalla

huomautus

Kuntoutuksen palveluntuottajia voivat olla esimerkiksi *kuntoutuslaitos* tai terapeutti.

definition

organisation som producerar rehabiliteringstjänster eller person som självständigt utövar ett yrke inom *rehabilitering (1)*

anmärkning

Exempelvis *rehabiliteringsinrättningar* eller terapeuter kan vara producenter av rehabiliteringstjänster.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

372

kuntoutuslaitos

sv rehabiliteringsinrättning; rehabiliteringsklinik; rehabiliteringsinstitution
inte: rehabiliteringsanstalt

määritelmä

toimintayksikkö, jossa tuetaan ja edistetään *kuntoutumista*

huomautus

Kuntoutuslaitoksessa voidaan toteuttaa sekä *lääkinnällistä* että *ammattillista kuntoutusta*.

definition

verksamhetsenhet där man stöder och främjar *rehabilitering (2)*

anmärkning

Både *medicinsk* och *yrkesinriktad rehabilitering* kan tillhandahållas vid rehabiliteringsinrättningar.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

278

373

kotikäynti

sv hembesök *n*

määritelmä

käynti, jonka ammattihenkilö tekee asiakkaan kotiin, muuhun asuinpaikkaan tai arkiympäristöön

huomautus

Kotikäynti voidaan tehdä myös esimerkiksi asuntolaan tai vanhainkotiin. Myös käynnit esimerkiksi vaikeavammaisen lapsen päiväkodissa tai koulussa vastaavat kotikäyntiä.

Lääkinnällinen kuntoutus toteutetaan yleensä *kuntoutuksen palveluntuottajan* tiloissa. *Kuntoutus* voidaan toteuttaa kokonaan tai osittain *kuntoutujan* kotona tai arkiympäristössä, jos se on tarpeen kuntoutujan terveydentilan perusteella, jos matkustaminen palveluntuottajan luokse muodostuisi kuntoutujalle kohtuuttoman rasittavaksi tai jos kuntoutuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää harjoittelua arkipäivän tilanteissa ja sillä voidaan parantaa kuntoutuksen vaikuttavuutta.

Myös *kuntoutus-* ja *sopeutumisvalmennuskursseihin* voi liittyä kotikäyntejä.

definition

besök som en yrkesutbildad person gör i klientens hem, boende av annat slag eller vardagsmiljö

anmärkning

Hembesök kan göras också i till exempel internat eller åldringshem. Också besök i till exempel daghem eller skolor där barn med svår funktionsnedsättning går motsvarar hembesök.

Medicinsk rehabilitering genomförs i allmänhet i lokaler som en *producent av rehabiliteringstjänster* förfogar över. *Rehabiliteringen (1)* kan helt eller delvis genomföras i *rehabiliteringsklientens* hem eller vardagsmiljö, om det behövs med tanke på klientens hälsotillstånd, om resorna till serviceproducenten skulle bli oskäligt ansträngande för klienten eller om uppnåendet av rehabiliteringsmålen förutsätter träning i vardagssituationer och det genom den är möjligt att förbättra rehabiliteringens (1) effekt.

Hembesök kan göras också i anslutning till *rehabiliterings-* och *anpassningsträningsskurser*.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

374

kuntoutuksen ohjauskäynti; kuntoutuksen ohjaus- ja tukikäynti

sv handledningsbesök *n* inom rehabiliteringen; handlednings- och stödbesök *n* inom rehabiliteringen

määritelmä

käynti, jolla ammattihenkilö ohjaa ja tukee *kuntoutujaa* tai tämän omaisia tai muita läheisiä *kuntoutuksen* tavoitteiden saavuttamiseksi

huomautus

Esimerkiksi vaativan *lääkinnällisen kuntoutuksen* terapioihin voidaan liittää kuntoutuksen ohjauskäyntejä.

definition

besök genom vilket en yrkesutbildad person handleder och stöder *rehabiliteringsklienten* eller rehabiliteringsklientens anhöriga eller andra närstående för uppnående av målen för *rehabiliteringen (1)*

anmärkning

Handledningsbesök inom rehabiliteringen kan göras till exempel i samband med terapi inom ramen för krävande *medicinsk rehabilitering*.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

375

kuntoutuksen yhteistyökäynti

sv samarbetsbesök *n* inom rehabiliteringen

määritelmä

vähintään kahta eri terapiaa saavaa *kuntoutujaa* koskeva käynti, jonka vähintään kaksi terapeuttia tekee yhdessä ja jossa kuntoutuja on läsnä

huomautus

Kuntoutuksen yhteistyökäynnin tarkoituksena on parantaa tiedonkulkua terapeuttien välillä ja löytää yhteistyössä kuntoutujan kanssa parhaat *kuntoutusta* ja kuntoutujan itsenäistä osallistumista tukevat keinot ja toimintatavat.

Kuntoutuksen yhteistyökäynti voidaan järjestää kuntoutujan arkiympäristössä tai *kuntoutuksen palveluntuottajan* tiloissa.

definition

besök av åtminstone två terapeuter gemensamt där en *rehabiliteringsklient* som får åtminstone två olika terapier är närvarande

anmärkning

Avsikten är att samarbetsbesöket inom rehabiliteringen ska förbättra informationsutbytet mellan terapeuterna och tillsammans med rehabiliteringsklienten ta fram de bästa metoder och tillvägagångssätt som stöder *rehabiliteringen (1)* och rehabiliteringsklientens självständiga deltagande.

Samarbetsbesök inom rehabiliteringen kan ordnas i rehabiliteringsklientens vardagsmiljö eller i lokaler som en *producent av rehabiliteringstjänster* förfogar över.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

376

kuntoutuksen verkostokäynti

ei: kuntoutuksen yhteisneuvottelu (vanhentunut/föråldrad); yhteisneuvottelu (vanhentunut/föråldrad)

sv nätverksbesök *n* i anslutning till rehabilitering

inte: samråd *n* i rehabiliteringen (föråldrad/vanhentunut); gemensamma förhandlingar *p/* inom rehabiliteringen (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

vaativassa *lääkinnällisessä kuntoutuksessa* tapahtuva käynti, jossa terapeutti tapaa *kuntoutujan* ja hänen *kuntoutumisensa* kannalta merkityksellisiä henkilöitä tai lähiverkostoja ja jonka tavoitteena on, että terapeutti antaa ja saa tarpeellista tietoa kuntoutujan kuntoutumisen tueksi

huomautus

Kuntoutuksen verkostokäynnin tarkoituksena voi olla tutustuminen kuntoutujan arkiympäristöön, osallistuminen *laitosmuotoisen kuntoutuksen palveluntuottajan* järjestämään neuvotteluun tai *kotikäyntiin*, terveydenhuollossa tehtävän *kuntoutussuunnitelman* laatiminen ja tarkastaminen, sosiaali- ja terveydenhuollossa toteutuva *apuvälineen* sovitus tai käytönopetus taikka lapsen tai nuoren henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tekeminen päiväkodissa tai koulussa.

definition

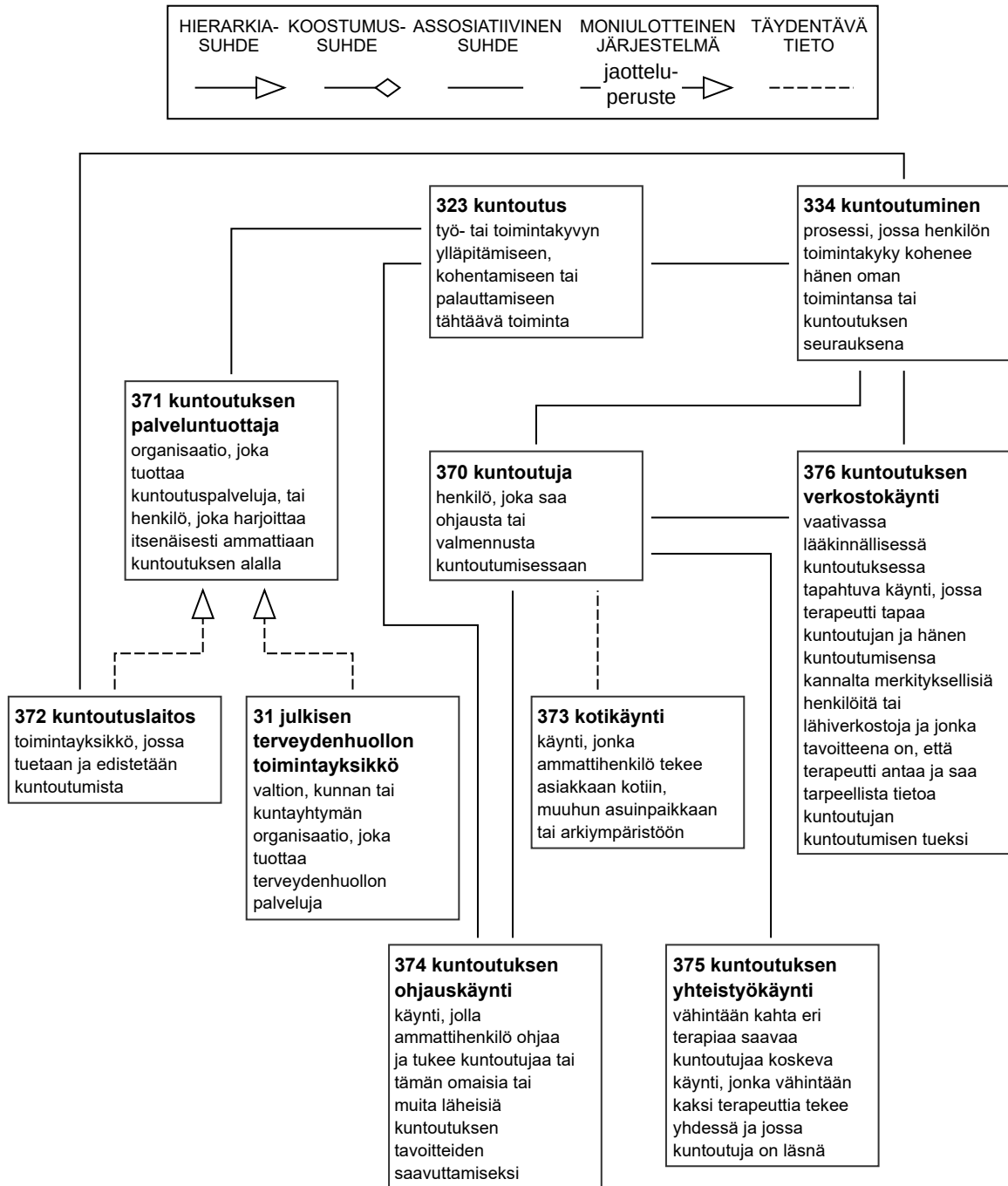
besök inom ramen för krävande *medicinsk rehabilitering*, där terapeuten träffar *rehabiliteringsklienten* och sådana personer eller närmaste nätverk som är av vikt för klientens *rehabilitering (2)*, och där målet är att terapeuten ska ge och få nyttig information som stöder klientens rehabilitering (2)

anmärkning

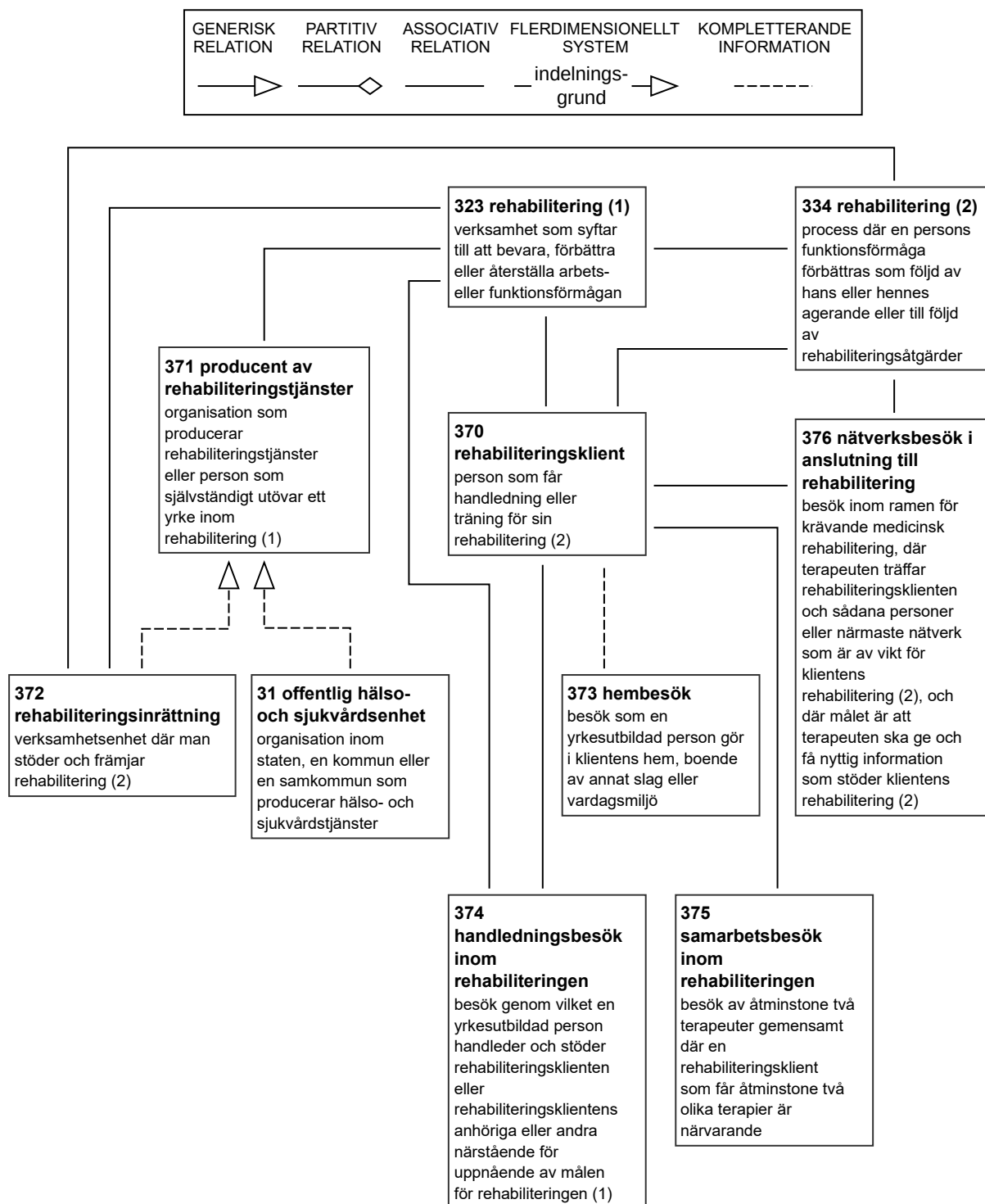
Nätverksbesök i anslutning till rehabilitering kan ha syftet att kartlägga rehabiliteringsklientens vardagsmiljö, delta i överläggningar eller *hembesök* som en *producent av rehabiliteringstjänster* genomför vid *rehabilitering i sluten vård*, göra upp eller justera en *rehabiliteringsplan* inom hälso- och sjukvården, i social- eller hälsovårdens regi prova ut *hjälpmedel* eller ge instruktioner om hur sådana används, eller göra upp en plan på ett daghem eller i en skola för ordnande av individuell undervisning för ett barn eller en ung person.

Käsitekaavio: *Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö*

Begreppsdiagram: *Rehabiliteringsaktörer och -samarbete*

Käsitekaavio 30. Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.

Begreppsdiagram 30. Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.

9 Eläkkeet

Pensioner

377

eläketurva

sv pensionskydd *n*

määritelmä

eläkkeiden muodostama *toimeentuloturvan* osa

definition

av *pensioner* bestående del av *utkomstskyddet*

378

kokonaiseläketurva

sv totalt pensionskydd *n*

määritelmä

eläketurva, joka muodostuu *eläkkeensaajalle* maksettavista *työeläkkeistä* ja mahdollisista muista *eläkkeistä*

huomautus

Kokonaiseläketurva voi työeläkkeiden lisäksi muodostua esimerkiksi *kansaneläkkeestä* ja *takuueläkkeestä*. Kokonaiseläketurvaan voi kuulua myös ulkomailta maksettavia eläkkeitä.

definition

pensionskydd som består av *arbetspensioner* och eventuella andra *pensioner* som betalas till en *pensionstagare*

anmärkning

Det totala pensionskyddet kan förutom arbetspensioner innefatta till exempel *folkpension* och *garantipension*. Också pensioner som betalas från utlandet kan ingå i det.

379

eläke; ~ eläke-etuus

sv pension; ~ pensionsförmån

määritelmä

etuus, jonka tarkoitus on turvata työelämästä kokonaan tai osittain poistuneen tai siihen osallistumaan estyneen henkilön tai hänen perheensä *toimeentulo*

huomautus

Eläkkeitä ovat esimerkiksi *kansaneläke* ja *työeläke* sekä vapaaehtoiset eläkkeet.

Eläke-etuus-termiä käytetään Kelan tilastoissa ja sillä tarkoitetaan kansaneläkettä, *takuueläkettä*, *perhe-eläkettä*, *rintamalisää*, *ylimääräistä rintamalisää* ja *lapsikorotusta*.

definition

förmån som är avsedd att trygga *försörjningen* för personer som har lämnat arbetslivet helt eller delvis eller är förhindrade att delta i det, eller för deras familjer

anmärkning

Exempel på pensioner är *folkpension* och *arbetspension* samt frivilliga pensioner.

I FPA-statistiken används termen pensionsförmån. Med den avses folkpension, *garantipension*, *familjepension*, *fronttillägg*, *extra fronttillägg* och *barnförhöjning*.

Käsitekaaviot: Eläkkeet ja Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä

Begreppsdiagram: Pensioner och Begrepp som rör pensioner

380

eläkkeensaaja; ~ eläke-etuutta saava

ei: eläkeläinen (1)

sv pensionstagare; ~ mottagare av pensionsförmån
inte: pensionär; pensionerad

määritelmä

etuudensaaja, jolle on myönnetty **eläke**

huomautus

Lapsi voi olla eläkkeensaaja, mutta lasta ei kutsuta eläkeläiseksi. Eläkeläinen-sanaa käytetään yleiskielessä viittaamaan eläkkeensaajaan tai monesti myös iäkkääseen ihmiseen. Termiä eläke-etuutta saava käytetään Kelan tilastoissa viittaamaan **kansaneläkkeen**, **takuueläkkeen**, **perhe-eläkkeen**, **rintamalisän**, **ylimääräisen rintamalisän** ja **lapsikorotuksen** saajiin.

definition

förmånstagare som har beviljats **pension**

anmärkning

Ett barn kan vara pensionstagare men inte kallas pensionär. I allmänspråket används ordet pensionär när man refererar till pensionstagare eller i många fall till äldre personer. Termen mottagare av pensionsförmån används i FPA-statistiken för att referera till mottagare av **folkpension**, **garantipension**, **familjepension**, **fronttillägg**, **extra fronttillägg** och **barnförhöjning**.

Käsitekaaviot: **Eläkkeet** ja **Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä**

Begreppsdiagram: **Pensioner** och **Begrepp som rör pensioner**

381

eläketuen saaja

ei: eläkeläinen (2)

sv pensionsstödstagare; pensionsstödtagare

määritelmä

etuudensaaja, jolle on myönnetty **eläketuki**

definition

förmånstagare som har beviljats **pensionsstöd**

382

edunjättäjä

sv förmånslätare

määritelmä

henkilö, jonka kuoltua hänen aviopuolisolleen tai rekisteröidylle puolisolleen tai lapsilleen maksetaan **etuutta** tai korvausta

huomautus

Kansaneläkejärjestelmässä **leskeneläkkeessä** lesken edunjättäjä on kuollut aviopuoliso tai rekisteröity puoliso. Työeläkejärjestelmässä myös entinen puoliso voi olla edunjättäjä.

Lapseneläkkeessä lapsen edunjättäjä on kuollut vanhempi tai muu huoltaja.

definition

person, efter vars död en **förmån** eller ersättning betalas till hans eller hennes äkta make, registrerade partner eller barn

anmärkning

Inom folkpensionssystemet är förmånslätaren i fråga om **efterlevandepension** den efterlevande makens avlidne äkta make eller registrerade partner. Inom arbetspensionssystemet kan också en tidigare äkta make eller registrerad partner vara förmånslätare. I fråga om **barnpension** är förmånslätaren barnets avlidna förälder eller någon annan avliden vårdnadshavare.

Käsitekaaviot: **Perhe-eläkkeet** ja **Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä**

Begreppsdiagram: **Familjepensioner** och **Begrepp som rör pensioner**

9.1 Eläkelajit

Pensionsslag

383

kansaneläke

ei: vanhuuseläke (2)

sv folkpension

määritelmä

eläke, jonka tarkoitus on turvata Suomessa asuvan tai asuneen henkilön **toimeentulo** silloin, kun hän ei saa lainkaan **työeläkettä** tai hänen työeläkkeensä jää pieneksi

huomautus

Kansaneläkkeen saaminen ei edellytä sitä, että olisi ollut ansiotöissä. Kansaneläkettä ja työeläkettä voidaan maksaa samaan aikaan, mutta tiettyä **tulorajaa** suuremmat työeläkkeet pienentävät kansaneläkkeen määrää. Jos työeläkkeen määrä ylittää tietyn rajan, kansaneläkettä ei makseta lainkaan.

Kansaneläkkeen myöntää ja maksaa Kela. Kansaneläkkeenä maksetaan **vanhuuseläkettä (1)** ja **työkyvyttömyyseläkettä**. Vanhuuseläke-termiä siis ei tule käyttää kansaneläkkeestä, sillä se on vain yksi kansaneläkkeen laji.

Ks. **täysimääräinen** ja **vähennetty kansaneläke**. Ks. myös **takuueläke**.

definition

pension som syftar till att trygga **försörjningen** för personer som bor eller har bott i Finland i det fall att de inte alls får **arbetspension** eller deras arbetspension är liten

anmärkning

Erhållandet av folkpension förutsätter inte förvärvsarbete. Folkpension och arbetspension kan betalas samtidigt, men arbetspensioner som överstiger en viss **inkomstgräns** minskar folkpensionsbeloppet. Om arbetspensionen överstiger en viss gräns, betalas folkpension inte alls.

Folkpensionen beviljas och betalas av FPA. Folkpension betalas i form av **ålderspension** och **sjukpension**. Termen ålderspension ska alltså inte användas i betydelsen folkpension, eftersom ålderspensionen bara är ett slag av folkpension.

Se **full folkpension** och **minskad folkpension**. Se också **garantipension**.

Käsitekaavio: **Eläkkeet**

Begreppsdiagram: **Pensioner**

384

täysimääräinen kansaneläke; täysi kansaneläke

sv full folkpension; folkpension till fullt belopp

määritelmä

kansaneläke, jonka määrää **työeläkkeet** tai muut korvaukset eivät ole vähentäneet

huomautus

Eläkkeensaaja voi saada täysimääräistä kansaneläkettä vain silloin, kun hänellä ei ole lainkaan työeläkkeitä tai niiden bruttoyhteismäärä jää pieneksi. Vrt. **vähennetty kansaneläke**.

definition

folkpension vars belopp inte har minskats av **arbetspensioner** eller andra ersättningar

anmärkning

En **pensionstagare** kan få full folkpension bara om han eller hon inte alls får arbetspension eller om det sammanlagda arbetspensionsbeloppet är litet. Jfr **minskad folkpension**.

385

vähennetty kansaneläke

sv minskad folkpension

määritelmä

kansaneläke, jonka määrää **työeläkkeet** tai muut korvaukset ovat vähentäneet

huomautus

Vrt. **täysimääräinen kansaneläke**.

Kansaneläkkeen määrää voi vähentää myös se, että kansaneläke myönnetään varhennettuna, ks. **varhennettu vanhuuseläke**.

definition

folkpension vars belopp har minskats av **arbetspensioner** eller andra ersättningar

anmärkning

Jfr **full folkpension**.

Beloppet av folkpension kan minskas också genom att folkpensionen beviljas i förtid, se **förtida ålderspension**.

386

takuueläke

sv garantipension

määritelmä

eläke, jota maksetaan **eläkkeensaajalle**, jos hänen **kokonaiseläketurvansa** jää alle laissa säädetyn tason

huomautus

Takuueläkkeen saamisen edellytyksistä säädetään takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010).

definition

pension som betalas till en **pensionstagare**, om hans eller hennes **totala pensionsskydd** ligger under en nivå som fastställs i lag

anmärkning

Bestämmelser om förutsättningarna för att få garantipension finns i lagen om garantipension (703/2010).

Käsitekaavio: **Eläkkeet**

Begreppsdiagram: **Pensioner**

387

työeläke; ansioeläke

sv arbetspension; förvärvspension

määritelmä

eläke, joka perustuu työansioiden, yrittäjän työtulojen ja tiettyjen palkattomien aikojen **etuuksien** muodostamaan karttumaan

huomautus

Työeläke lasketaan työuran ansioiden ja karttumisprosentin perusteella, joka vuoden 2017 alusta on ollut pääsääntöisesti 1,5.

Työeläkkeitä hoitavat työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat, eläkesäätiöt ja julkisella puolella Keva. Kela vastaa **kansaneläkkeistä** eikä se maksa työeläkkeitä. Työeläke vaikuttaa kansaneläkkeen määrään.

Työeläkkeistä säädetään seuraavissa laeissa: työntekijän eläkelaki (395/2006), julkisten alojen eläkelaki (81/2016), yrittäjän eläkelaki (1272/2006), maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006) ja merimieseläkelaki (1290/2006).

definition

pension som grundar sig på intjänade förvärvsinkomster, arbetsinkomster för företagare och vissa **förmåner** under oavlönade perioder

anmärkning

Arbetspensionen beräknas utifrån förvärvsinkomsterna under tiden i arbetslivet och en tillväxtprocent, som sedan början av 2017 i regel har varit 1,5.

Arbetspensionerna sköts av arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionskassor och pensionsstiftelser, och inom den offentliga sektorn av Keva. FPA svarar för **folkpensionerna** och betalar inte arbetspensioner. Arbetspensionen inverkar på folkpensionsbeloppet.

Bestämmelser om arbetspensioner finns i följande lagar: lagen om pension för arbetstagare (395/2006), pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016), lagen om pension för företagare (1272/2006), lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) och lagen om sjömanspensioner (1290/2006).

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

388

ennakoitu työeläke

sv förväntad arbetspension

määritelmä

laskennallinen **työeläke**, jota eläkkeenhakijan arvioidaan saavan tietyissä iässä

huomautus

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan työeläke otetaan **kansaneläkettä** laskettaessa tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos eläkkeenhakija siirtyisi työeläkkeelle välittömästi häneen sovellettavan työeläkelainsäädännön mukaisen alimman **vanhuuseläkeiän** täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Ennakoitu työeläke täytyy arvioida, jos eläkkeenhakija hakee kansaneläkettä eikä hae työeläkettä.

definition

kalkylerad **arbetspension** som den pensionssökande uppskattas få i en viss ålder

anmärkning

Enligt folkpensionslagen (568/2007) beaktas arbetspensionen när **folkpensionen** beräknas till det belopp arbetspensionen skulle uppgå till om den pensionssökande började få arbetspension omedelbart från ingången av den månad som följer efter att den lägsta **åldern för ålderspension** enligt den arbetspensionslagstiftning som tillämpas på honom eller henne uppnåtts. Den förväntade arbetspensionen ska uppskattas, om den pensionssökande ansöker om folkpension men inte om arbetspension.

389

suhteutettu eläke

sv avvägd pension

määritelmä

eläke, jonka määrää ulkomailla asuttu aika on pienentänyt

huomautus

Esimerkiksi **kansaneläke** ja **perhe-eläke** voivat olla suhteutettuja eläkkeitä.

definition

pension vars belopp har minskats p.g.a. boende utomlands

anmärkning

Exempelvis **folkpension** och **familjepension** kan vara avvägda pensioner.

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

390

työkyvyttömyyseläke

ei: sairauseläke; sairaseläke

sv sjukpension /FI/ <folkpension/kansaneläke>; invalidpension /FI/ <arbetspension/työeläke>; sjukersättning /SE/; > aktivitetsersättning /SE/ <för personer under 30 år / alle 30-åringar>

inte: arbetsoförmågenhetspension; invaliditetspension /FI/ <folkpension/kansaneläke> (föräldrad/vanhentunut); > förtidspension /SE/ (föräldrad/vanhentunut)

määritelmä

eläke, jonka tarkoitus on turvata henkilön **toimeentulo** tai korvata ansiotulon menetystä

työkyvyttömyyden takia

huomautus

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi, ks. **kuntoutustuki**.

Kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi **sokealle** tai **liikuntakyvyttömälle**, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on **pysyvästi avuttomassa tilassa** eikä voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

Työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläkettä voidaan maksaa myös osittaisena eli osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

definition

pension som syftar till att trygga en persons **försörjning** eller kompensera bortfall av förvärvsinkomster vid **arbetsoförmåga**

anmärkning

Sjukpension kan beviljas tills vidare eller för viss tid, se **rehabiliteringsstöd**.

Sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) beviljas alltid den som är permanent **blind** eller **rörelsehindrad**, likaså den som till följd av sjukdom, lyte eller skada varaktigt är i ett sådant **tillstånd av hjälplöshet** att han eller hon inte kan klara sig utan en annans hjälp.

Sjukpension betalas inom både folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet. Inom arbetspensionssystemet används benämningen invalidpension.

Inom arbetspensionssystemet kan invalidpension betalas också i form av partiell invalidpension.

Käsitekaaviot: [Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset](#) ja [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension](#) och [Pensioner](#)

391

kuntoutustuki; määräaikainen työkyvyttömyyseläke

sv rehabiliteringsstöd *n*; tidsbegränsad sjukpension <folkpension/kansaneläke>; invalidpension för viss tid <arbetspension/työeläke>; tidsbegränsad invalidpension <arbetspension/työeläke>

määritelmä

määrääjäksi sellaiselle henkilölle myönnetty *työkyvyttömyyseläke*, jonka *työkyvyn* arvioidaan palautuvan asianmukaisella *hoidolla* tai *kuntoutuksella*

huomautus

Kuntoutustuki myönnetään *etuudenhakijan kuntoutumisen* edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi, kuin hakijan arvioidaan olevan työkyvytön eläkelainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Kela ei kuitenkaan myönnä kuntoutustukea lyhyemmäksi ajaksi kuin yhdeksi kalenterikuukaudeksi. Työeläkelainsäädännön mukaan *työkyvyttömyyden* on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan.

Kuntoutustukea myönnettäessä Kelan on varmistettava, että hakijalle on laadittu hoito- tai *kuntoutussuunnitelma*. Kuntoutustuki voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

definition

sjukpension som för viss tid beviljas en person som väntas återfå sin *arbetsförmåga* med lämplig *vård* eller *rehabilitering (1)*

anmärkning

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den *förmånssökandes rehabilitering (2)* för så lång tid som den sökande beräknas vara arbetsförmögen på det sätt som avses i pensionslagstiftningen. FPA beviljar dock inte rehabiliteringsstöd för kortare tid än en kalendermånad. Enligt arbetspensionslagstiftningen ska *arbetsförmågan* fortgå i minst ett år utan avbrott.

När rehabiliteringsstöd beviljas ska FPA försäkra sig om att en vård- eller *rehabiliteringsplan* har gjorts upp för den sökande. Rehabiliteringsstöd kan beviljas även för den tid då vård- eller rehabiliteringsplanen håller på att tas fram.

Käsittekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

392

vanhuuseläke (1)

sv ålderspension

inte: ålderdomspension (föräldrad/vanhentunut)

määritelmä

eläke, jota voi saada tietyn iän saavuttanut henkilö

huomautus

Vanhuuseläkettä (1) maksetaan **kansaneläkkeenä** ja **työeläkkeenä**.

Vanhuuseläkettä (1) on haettava. Kansaneläkelain (568/2007) mukaan vanhuuseläkkeen (1) ikäraja on 65 vuotta ennen vuotta 1965 syntyneellä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä **vanhuuseläkeikä** on sidottu työeläkelakien mukaiseen eläkeikään ja riippuu elinajanodotteesta. Ennen vuotta 1958 syntynyt pitkäaikaistyötön voi saada vanhuuseläkkeen (1) 62 vuotta täytettyään, jos hän on saanut **työttömyyspäivärahaa** lisäpäiviltä. Vuosina 1958–1961 syntynyt pitkäaikaistyötön voi saada tämän eläkkeen 64 vuoden iässä.

Työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle (1) voi jäädä aikaisintaan oman ikäluokkansa alimmassa vanhuuseläkeiässä. Vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneet voivat jäädä vanhuuseläkkeelle (1) aikaisintaan täytettyään 63 vuotta. Vuonna 1955 ja sitä myöhemmin syntyneillä vanhuuseläkeikä nousee tasaisesti kolme kuukautta vuodessa, kunnes saavutetaan 65 vuoden eläkeikä. Vuonna 1962–64 syntyneiden vanhuuseläkeiän alaraja on 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä eläkeikä sidotaan elinajan odotteeseen.

Kelan tilastoissa käytetään termiä varsinainen vanhuuseläke, kun tarkoitetaan tavallista vanhuuseläkettä, jota ei ole varhennettu tai lykätty.

Ks. myös **varhennettu vanhuuseläke** ja **lykätty vanhuuseläke**.

definition

pension som en person som uppnått en viss ålder kan få

anmärkning

Ålderspension betalas i form av **folkpension** och **arbetspension**.

Ålderspension ska sökas. Enligt folkpensionslagen (568/2007) är åldersgränsen för ålderspension 65 år för personer födda före år 1965. För personer födda år 1965 eller senare är **åldern för ålderspension** bunden till pensionsåldern enligt arbetspensionslagarna och påverkas av den förväntade livslängden. Långtidsarbetslösa personer som är födda före 1958 kan få ålderspension efter att de fyllt 62 år om de har fått **arbetslöshetsdagpenning** för tilläggsdagar. Långtidsarbetslösa personer som är födda 1958–1961 kan få ålderspension vid 64 års ålder. I fråga om arbetspensioner är åldern för ålderspension flexibel, 63–68 år.

Man kan gå i ålderspension enligt arbetspensionslagstiftningen tidigast vid den lägsta åldern för ålderspension som gäller för åldersklassen. Personer födda 1954 eller tidigare kan gå i ålderspension tidigast efter att de fyllt 63 år. För personer födda 1955 eller senare stiger åldern för ålderspension jämnt med tre månader per år tills 65 års pensionsålder uppnås. Den nedre åldersgränsen för ålderspension för personer som är födda 1962–64 är 65 år. För personer som är födda 1965 eller senare är pensionsåldern knuten till den förväntade livslängden.

I FPA-statistiken används termen egentlig ålderspension för att beteckna sådan ålderspension som inte är vare sig förtida eller uppskjuten.

Se också **förtida ålderspension** och **uppskjuten ålderspension**.

Käsitekaavio: **Eläkkeet**

Begreppsdiagram: **Pensioner**

393

varhennettu vanhuuseläke

sv förtida ålderspension; tidigarelagd ålderspension
inte: förtida ålderdomspension (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

vanhuuseläke (1), jonka alkamisaikaa on aikaistettu **eläkkeensaajan** hakemuksesta

huomautus

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan ennen vuotta 1958 syntynyt **vakuutettu** voi saada varhennettua vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään. Vuosina 1958–1961 syntyneillä ikäraja on 64 vuotta. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään **varhennusvähennys** eli sitä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan. Varhennettu vanhuuseläke on pysyvästi pienempi kuin normaali vanhuuseläke (1). Vuonna 1962 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.

definition

ålderspension vars begynnelsetid har tidigarelagts på ansökan av **pensionstagaren**

anmärkning

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en **försäkrad** som är född före 1958 få förtida ålderspension efter att ha fyllt 63 år. För dem som är födda 1958–1961 är åldersgränsen 64 år. Härvid görs en **förtidsminskning** av ålderspensionen, dvs. ålderspensionen minskas permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigareläggs. Förtida ålderspension är varaktigt mindre än normal ålderspension. Personer som är födda 1962 eller senare har inte rätt till förtida ålderspension.

394

lykätty vanhuuseläke

sv uppskjuten ålderspension; senarelagd ålderspension
inte: senarelagd ålderdomspension (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

vanhuuseläke (1), jonka alkamisaikaa on lykätty **eläkkeensaajan** haettua vanhuuseläkettä (1) vasta siihen oikeuttavan ikärajan täyttymistä myöhemmältä ajalta

huomautus

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan **vakuutettu** voi lykätä vanhuuseläkkeen (1) alkamisen **vanhuuseläkeiän** täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään **lykkäyskorotus**. Ennen vuotta 1962 syntyneen vanhuuseläkettä (1) korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen vanhuuseläkettä (1) korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen.

definition

ålderspension vars begynnelsetid har senarelagts eftersom **pensionstagaren** har ansökt om ålderspension först för en tid som följer efter att den åldersgräns som berättigar till ålderspension har uppnåtts

anmärkning

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en **försäkrad** senarelägga begynnelsetidpunkten för ålderspension efter att ha uppnått **åldern för ålderspension**. Då görs en **uppskovsförhöjning** på ålderspensionen. För personer som är födda före 1962 höjs ålderspensionen med 0,6 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen senareläggs efter att åldern för ålderspension har uppnåtts. För personer som är födda 1962 eller senare höjs ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen senareläggs efter att åldern för ålderspension har uppnåtts.

395

(vanhentunut/föråldrat)

työttömyyseläke

sv arbetslöshetspension

määritelmä

eläke, jota sai tietyn iän saavuttanut, tietynlaisen työhistorian omannut ja pitkäaikaisesti työtön henkilö ennen **vanhuuseläkettä (1)**

huomautus

Työttömyyseläkettä maksettiin **kansaneläkkeenä**.

definition

pension som före **ålderspensionen** beviljades en långtidsarbetslös som hade uppnått en viss ålder och som hade en viss arbetslivserfarenhet

anmärkning

Arbetslöshetspensionen betalades i form av **folkpension**.

396

SOLITA-eläke

sv SOLITA-pension

määritelmä

sotilasvamman, sotilastapaturman, liikennevahingon tai **työtapaturman** perusteella maksettava **eläke**

huomautus

SOLITA-eläkkeitä maksavat Valtiokonttori ja vakuutusyhtiöt, ja Kela ottaa ne huomioon omissa eläkepääätöksissään.

definition

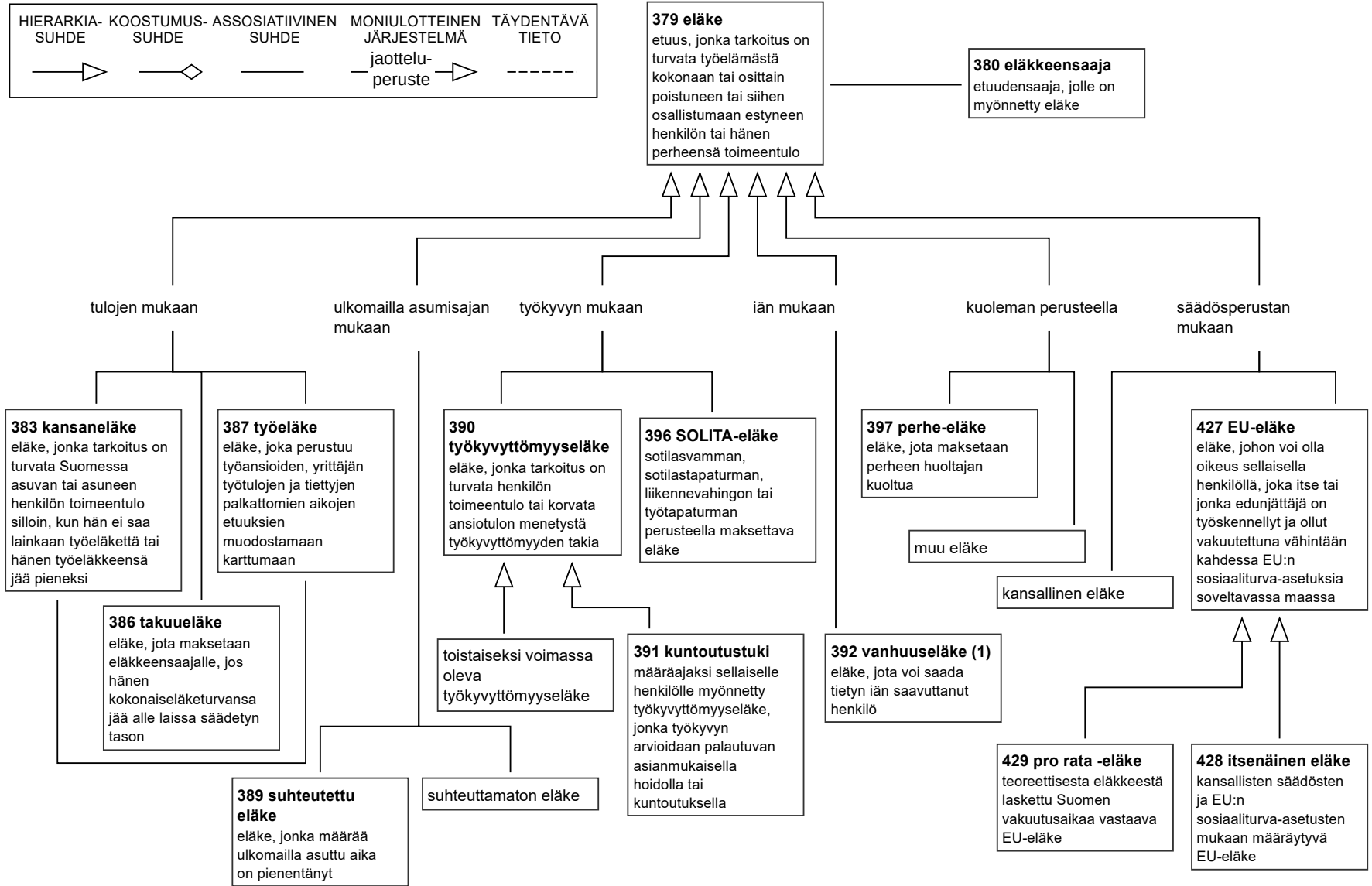
pension som betalas till följd av militärskada, militärolycksfall, trafikskada eller **olycksfall i arbetet**

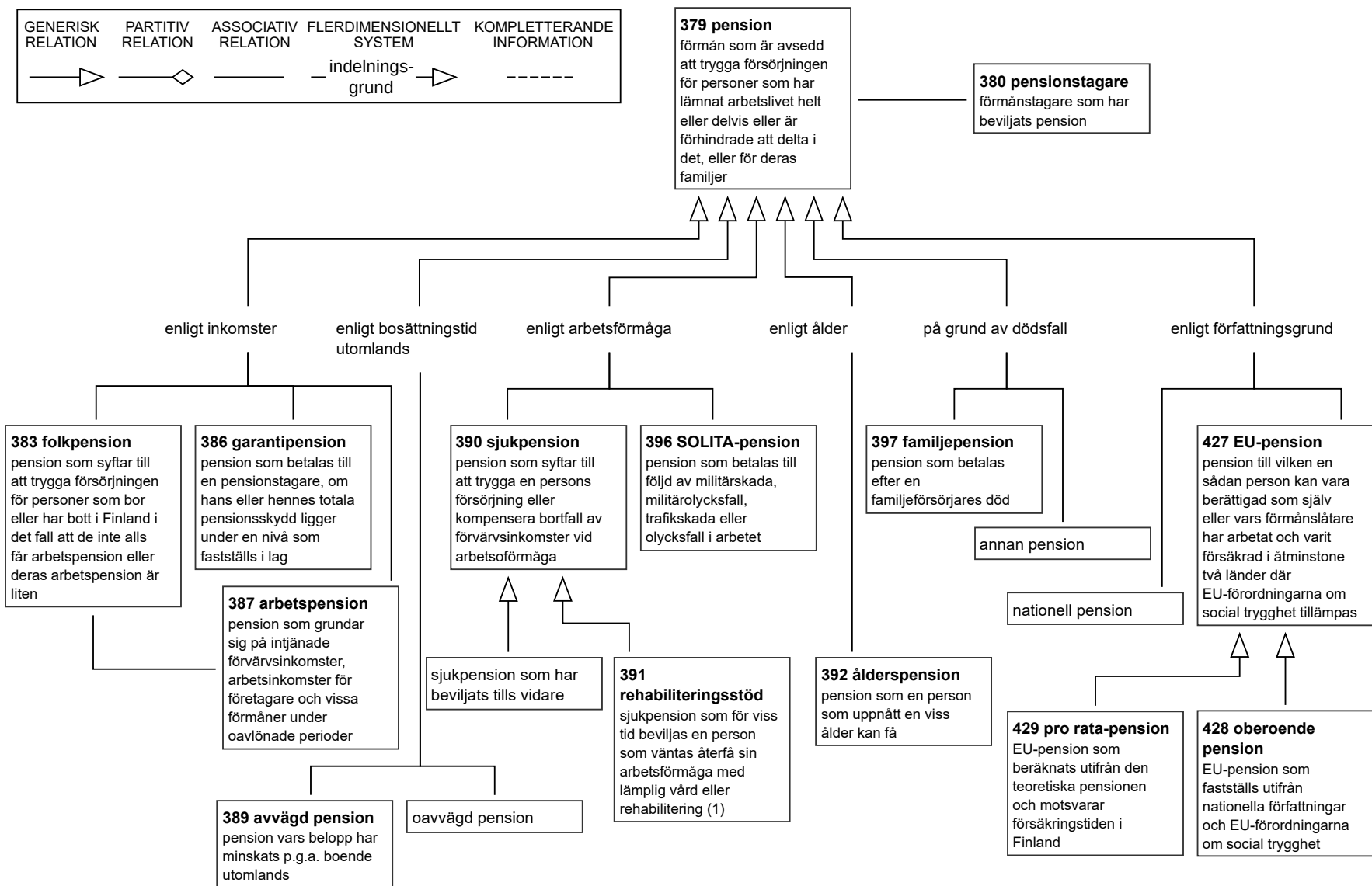
anmärkning

SOLITA-pensioner betalas av Statskontoret och försäkringsbolagen, och FPA beaktar dem i sina egna pensionsbeslut.

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

397

perhe-eläke

sv familjepension

määritelmä

eläke, jota maksetaan perheen huoltajan kuoltua

huomautus

Perhe-eläkkeitä ovat **leskeneläke** ja **lapseneläke**.

Perhe-eläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

definition

pension som betalas efter en familjeförsörjares död

anmärkning

Efterlevandepension och **barnpension** är familjepensioner.

Familjepension betalas inom både folkpensions- och arbetspensionssystemet.

Käsitekaaviot: [Eläkkeet](#) ja [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#) och [Familjepensioner](#)

398

leskeneläke

sv efterlevandepension

inte: änkepension

määritelmä

leskelle maksettava **perhe-eläke**

huomautus

Kelan leskeneläkettä voidaan maksaa alle 65-vuotiaalle leskelle, joka on ollut naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa **edunjättäjän** kanssa ja jolla on tai on ollut hänen kanssaan yhteinen lapsi. Leskeneläkettä ei makseta avopuolisolle. Jos leskellä ja edunjättäjällä ei ole tai ei ole ollut yhteistä lasta, leski voi saada leskeneläkettä vain, jos hän oli täyttänyt 50 vuotta **puolionsa** kuollessa, oli avioitunut tai rekisteröinyt parisuhteensa edunjättäjän kanssa alle 50-vuotiaana ja edunjättäjä oli alle 65-vuotias avioliittoa solmittaessa tai parisuhdetta rekisteröitäessä ja avioliitto tai rekisteröity suhde kesti vähintään 5 vuotta. Työeläkejärjestelmästä leskeneläkettä voidaan maksaa myös entiselle puolisolle ja 65 vuotta täyttäneelle leskelle.

definition

familjepension som betalas till en efterlevande **make**

anmärkning

FPA:s efterlevandepension kan betalas till en efterlevande make som är under 65 år och som har varit gift med eller ingått registrerat partnerskap med **förmånslåtaren** och haft eller har ett gemensamt barn med denne. Efterlevandepension betalas inte till sambor. Om den efterlevande maken och förmånslåtaren varken har eller haft något gemensamt barn, kan efterlevandepension betalas bara om den efterlevande maken varit minst 50 år vid förmånslåtarens död och om äktenskapet eller det registrerade partnerskapet med förmånslåtaren ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och innan förmånslåtaren fyllde 65 år. Dessutom förutsätts det att äktenskapet eller det registrerade partnerskapet varat minst 5 år. Inom arbetspensionssystemet kan efterlevandepension betalas också till en tidigare make och till en efterlevande make som fyllt 65 år.

Käsitekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

399

lesken alkueläke; alkueläke

sv efterlevande makes begynnelsepension; begynnelsepension <familjepension/perhe-eläke>;
omställningspension <arbetspension/työeläke>

määritelmä

vakiomääräinen [leskeneläke](#), jota maksetaan tietyn aikaa perheen huoltajan kuoleman jälkeen

huomautus

Kela myöntää lesken alkueläkkeen [edunjättäjän](#) kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta. Alkueläkettä maksetaan 6 kuukautta tai sen kuukauden loppuun, jona leski täyttää 65 vuotta. Jos leski saa [kansaneläkettä](#), hänelle maksetaan alkueläkettä vain kansaneläkkeen ylittävää määrää.

Työeläkejärjestelmässä lesken alkueläke on lesken omilla tuloilla vähentämätön leskeneläke, jota maksetaan leskelle, joka ei saa itse vielä [työeläkettä](#) ja jolla ei ole alle 18-vuotiaita lapsia, ja sitä maksetaan 6 kuukautta. Jos leskellä on alle 18-vuotiaita lapsia, vähentämätöntä eläkettä maksetaan siihen asti, kun nuorin lapsi täyttää 18 vuotta.

definition

[efterlevandepension](#) i form av ett standardbelopp som betalas under en viss tid efter familjeförsörjarens död

anmärkning

FPA beviljar efterlevande makes begynnelsepension från ingången av månaden efter [förmånslåtarens](#) död. Begynnelsepension betalas i 6 månader eller till utgången av den månad under vilken den efterlevande maken fyller 65 år. Om den efterlevande maken får [folkpension](#) betalas till honom eller henne i begynnelsepension bara det belopp med vilket begynnelsepensionen överstiger folkpensionen.

Inom arbetspensionssystemet är den efterlevande makens begynnelsepension en efterlevandepension som inte minskas med den efterlevande makens egna inkomster. Den betalas i 6 månader till en efterlevande make som själv ännu inte får [arbetspension](#) och inte har barn som är under 18 år. Om den efterlevande maken har barn som är under 18 år, betalas pensionen utan minskning tills det yngsta barnet fyller 18 år.

Käsittekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

400

lesken jatkoeläke; jatkoeläke

sv efterlevande makes fortsättningspension; fortsättningspension

määritelmä

[lesken alkueläkkeen](#) jälkeen maksettava [leskeneläke](#), jonka saaminen tai suuruus riippuvat lesken tuloista ja siitä, onko leskellä huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia

huomautus

Kelan maksama lesken jatkoeläke koostuu [perusmäärästä](#) ja [täydennysmäärästä](#). Niitä voidaan maksaa samanaikaisesti tai vain toista osaa yksinään.

definition

[efterlevandepension](#) som betalas efter tiden för betalning av [efterlevande makes begynnelsepension](#) och är beroende av den efterlevande makens inkomster och av om den efterlevande maken försörjer barn under 18 år

anmärkning

Efterlevande makes fortsättningspension betalas av FPA och består av [grundbelopp \(2\)](#) och [kompletteringsbelopp](#). Dessa kan betalas samtidigt eller var för sig.

Käsittekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

401

leskeneläkkeen kertosuoritus

sv engångsbetalning av efterlevandepension

määritelmä

kertosuorituksena maksettava [leskeneläke](#)

huomautus

Leskeneläke maksetaan kertosuorituksena leskelle, jonka leskeneläke lakkaa hänen solmittuaan uuden avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen alle 50-vuotiaana. Kertosuorituksena maksetaan se eläkemäärä, joka leskellä olisi oikeus saada seuraavan kolmen vuoden ajalta. Kelassa maksamisen edellytyksenä on, että leski on saanut leskeneläkettä vähintään vuoden ajalta.

definition

[efterlevandepension](#) som betalas som engångsbelopp

anmärkning

Efterlevandepensionen betalas som engångsbelopp till en efterlevande make vars efterlevandepension upphör efter det att han eller hon har ingått ett nytt äktenskap eller registrerat partnerskap vid yngre ålder än 50 år. Engångsbeloppet är lika stort som efterlevandepensionen för de tre följande åren skulle ha varit. Vid FPA förutsätter betalningen att den efterlevande maken har fått efterlevandepension i minst ett år.

Käsittekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

402

lapseneläke

sv barnpension

määritelmä

lapselle maksettava [perhe-eläke](#)

huomautus

Lapseneläkettä maksetaan pääsääntöisesti siihen asti, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Kela voi kuitenkin maksaa lapseneläkettä myös 18–20-vuotiaalle, jos sen saaja opiskelee päätoimisesti. 18 vuotta täyttäneelle lapselle maksettavaa lapseneläkettä kutsutaan koululaiseläkkeeksi.

Kelan maksama lapseneläke voi olla joko puoliorvon eläke tai täysorvon eläke.

definition

[familjepension](#) som betalas till barn

anmärkning

Barnpension betalas i regel tills barnet fyller 18 år. FPA kan dock betala barnpension också till 18–20-åringar som studerar på heltid. Barnpensionen till barn som fyllt 18 år kallas studiepension.

Barnpension från FPA kan betalas efter antingen en eller två föräldrar.

Käsittekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

403

<perhe-eläke/familjepension>

perusmäärä

sv grundbelopp *n* (2)

määritelmä

vakiomääräinen [perhe-eläkkeen](#) osa

definition

standardbelopp som utgör en del av [familjepensionen](#)

Käsittekaavio: [Perhe-eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Familjepensioner](#)

404

<perhe-eläke/familjepension>

täydennysmäärä

sv kompletteringsbelopp *n*

määritelmä

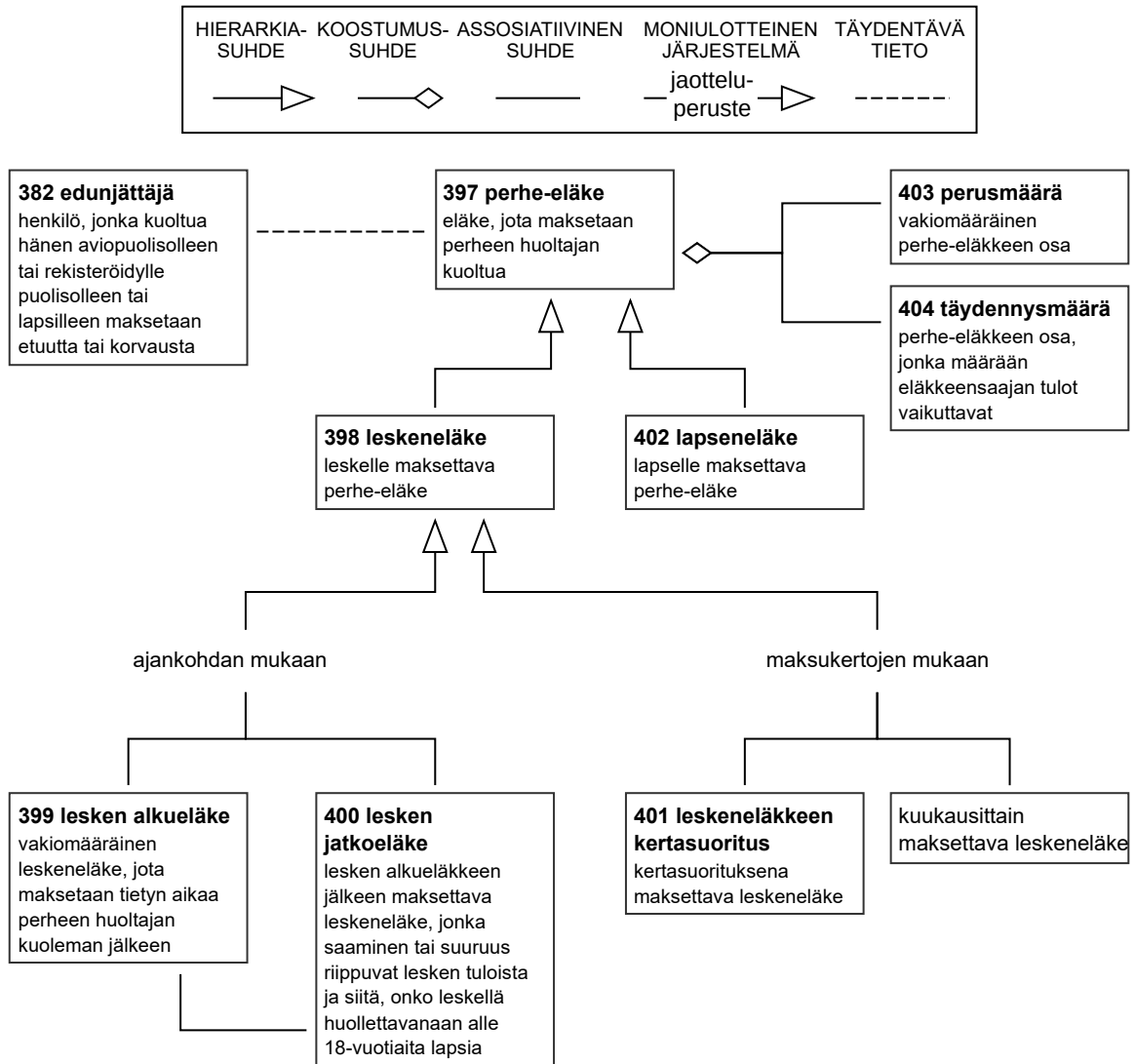
perhe-eläkkeen osa, jonka määrään *eläkkeensaajan* tulot vaikuttavat

definition

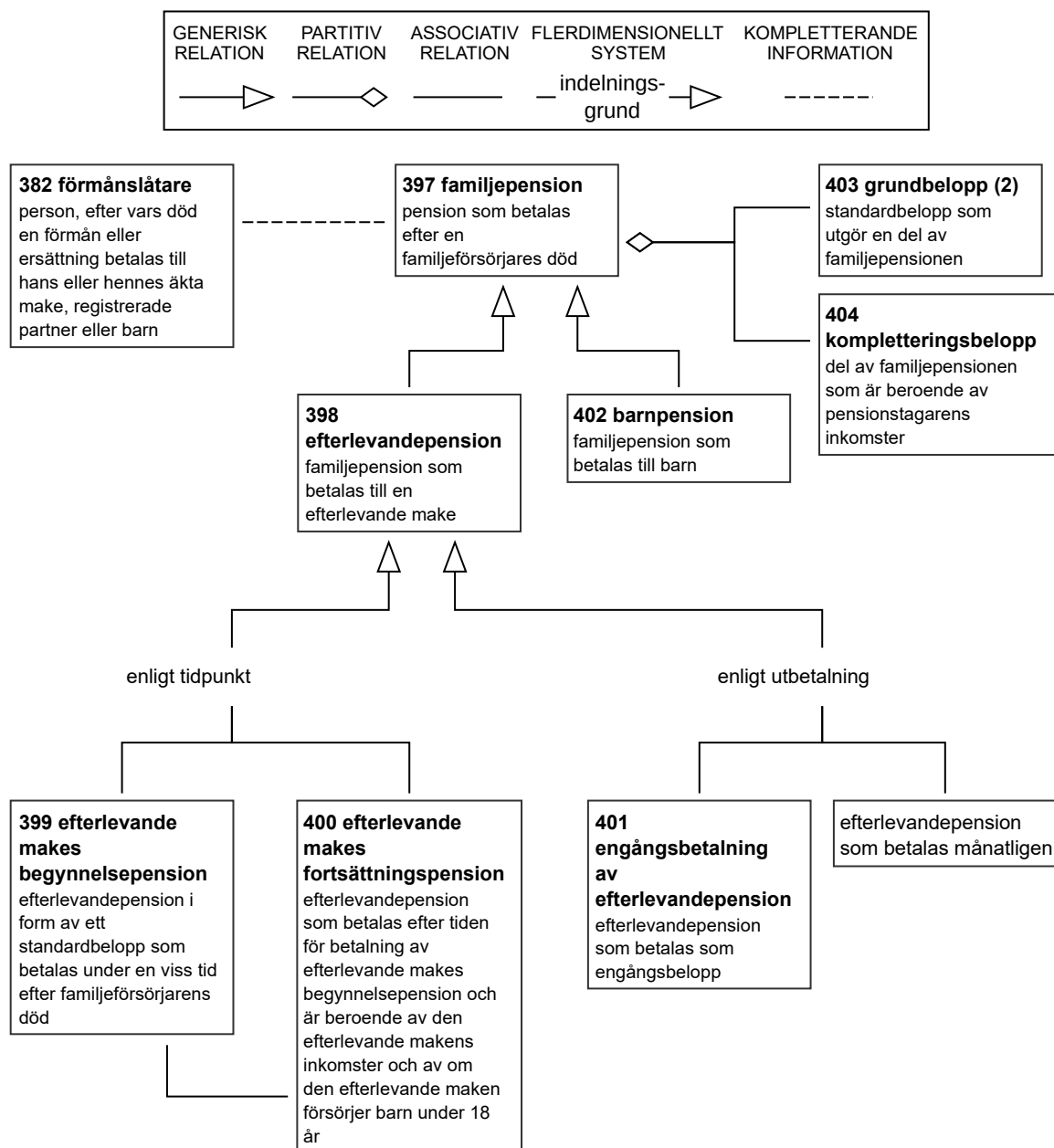
del av *familjepensionen* som är beroende av *pensionstagarens* inkomster

Käsittekaavio: **Perhe-eläkkeet**

Begreppsdiagram: **Familjepensioner**

Käsittekaavio 32. Perhe-eläkkeet.

Begreppsdiagram 32. Familjepensioner.

9.2 Eläkkeisiin liittyvät etuudet

Förmåner i anslutning till pensioner

405

rintamalisä

sv fronttillägg *n*

määritelmä

etuus, jota maksetaan sen perusteella, että **etuudensaaja** on ollut rintamasotilas tai miinanraivaaja tai osallistunut rintamapalvelukseen

huomautus

Rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Oikeus rintamalisään on myös miinanraivaajilla, joilla on Sota-arkiston todistus osallistumisesta Puolustusvoimien alaisena miinanraivaustehtäviin vuosina 1945–1952.

definition

förmån som betalas p.g.a. att **förmånstagaren** har varit frontman eller minröjare eller deltagit i fronttjänst

anmärkning

Rätt till fronttillägg har den som har fått frontmannatecken, fronttjänstecken, fronttecken eller veterantecken. Rätt till fronttillägg har också minröjare med ett intyg utfärdat av Krigsarkivet över att de som underställda försvarsmakten deltagit i minröjningsuppdrag åren 1945–1952.

406

ulkomaille maksettava rintamalisä

sv fronttillägg *n* till utlandet

määritelmä

ulkomailla asuvalle henkilölle maksettava **rintamalisä**

definition

fronttillägg som betalas till personer som bor utomlands

407

ylimääräinen rintamalisä

sv extra fronttillägg *n*

määritelmä

kansaneläkettä ja **rintamalisää** saavalle, Suomessa asuvalle rintamasotilaille tai rintamapalvelukseen osallistuneelle henkilölle maksettava **etuus**

huomautus

Ylimääräiseen rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus.

Ylimääräisen rintamalisän suuruus riippuu kansaneläkkeen määrästä.

definition

förmån som betalas till frontmän eller personer som deltagit i fronttjänst, förutsatt att de bor i Finland och får **folkpension** och **fronttillägg**

anmärkning

Rätt till extra fronttillägg har den som har fått frontmannatecken, fronttjänstecken, fronttecken eller veterantecken.

Det extra fronttilläggets storlek är beroende av folkpensionens belopp.

408

eläkkeen lapsikorotus

sv barnförhöjning i samband med pension

määritelmä

lapsikorotus, jota maksetaan tiettyjen *eläkkeiden* saajille

huomautus

Eläkkeen lapsikorotusta maksetaan alle 16-vuotiaista lapsista. Sitä voidaan maksaa esimerkiksi *kansan-* tai *työeläkkeen* saajalle.

Eläkkeen lapsikorotuksesta säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007).

definition

barnförhöjning till dem som får vissa *pensioner*

anmärkning

Barnförhöjning i samband med pension betalas för barn under 16 år. Förhöjningen kan betalas till exempel till personer som får *folk-* eller *arbetspension*.

Bestämmelser om barnförhöjning i samband med pension finns i folkpensionslagen (568/2007).

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

409

eläketuki

sv pensionsstöd *n*

määritelmä

pitkäaikaisesti työttömänä olleelle ja vaikeaan työmarkkinatilanteeseen joutuneelle ikääntyneelle henkilölle maksettava *etuus*

huomautus

Eläketukeen on oikeus Suomessa asuvalla henkilöllä, joka on täyttänyt 60 vuotta ennen 1.9.2016 ja on ollut oikeutettu *työmarkkinatukeen* 31.8.2016 sekä saanut ajalla 1.9.2010–31.8.2016 työmarkkinatukea vähintään 1250 päivää tai *päiväraha* *enimmäisajan työttömyyspäivärahaa* ja lisäksi työmarkkinatukea vähintään 750 päivää. Täysi eläketuki vastaa määrältään täyttä *takuueläkettä*. Tietyt *eläkkeet* ja korvaukset joko estävät eläketuen saamisen tai vähentävät sen määrää. Eläketukea voidaan maksaa enintään sen kuukauden loppuun, jonka aikana henkilö täyttää 65 vuotta.

definition

förmån som betalas till äldre personer som har varit arbetslösa under en lång tid och som hamnat i en svår situation på arbetsmarknaden

anmärkning

Rätt till pensionsstöd har den som bor i Finland, som har fyllt 60 år före 1.9.2016, som varit berättigad till *arbetsmarknadsstöd* 31.8.2016 och som under perioden 1.9.2010–31.8.2016 har fått arbetsmarknadsstöd för minst 1 250 dagar eller *arbetslöshetsdagpenning* för *maximitiden för utbetalning av dagpenning* och därtill arbetsmarknadsstöd för minst 750 dagar. Fullt pensionsstöd uppgår till samma belopp som full *garantipension*. Vissa *pensioner* och ersättningar antingen hindrar erhållandet av pensionsstöd eller minskar pensionsstödsbeloppet. Pensionsstöd kan betalas högst till utgången av den månad då personen fyller 65 år.

9.3 Eläkkeen määrään ja myöntämiseen vaikuttavia tekijöitä

Faktorer med betydelse för pensionsbeloppet och beviljandet av pension

410

eläkkeen lepäämään jättäminen

sv ~ lämna pension vilande *verb/verbi*

määritelmä

työkyvyttömyys- tai **takuueläkkeen** maksun keskeyttäminen siksi, että **eläkkeensaaja** ryhtyy ansiotyöhön ja ansaitsee säädetyn ansaintarajan ylittävän summan kuukaudessa

huomautus

Työkyvyttömyys- ja takuueläkkeen maksaminen aloitetaan uudelleen, kun henkilö on lopettanut työnteon tai hänen ansiotulonsa ovat vähentyneet alle säädetyn ansaintarajan.

Eläkkeen lepäämään jättämisestä säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007) ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetussa laissa (738/2009).

definition

avbrott i utbetalningen av **sjukpension** eller **garantipension** på grund av att **pensionstagaren** börjar förvärvsarbete och månatligen förtjänar ett belopp som ligger över den fastställda inkomstgränsen

anmärkning

Sjukpension och garantipension börjar betalas på nytt när personen har slutat arbeta eller när hans eller hennes förvärvsinkomster har minskat så att de ligger under inkomstgränsen.

Bestämmelser om att lämna sjukpensionen vilande finns i folkpensionslagen (568/2007) och lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete (738/2009).

Käsitekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

411

<työkyvyttömyyseläke/sjukpension>

kohtuullinen toimeentulo

sv skälig försörjning; skälig utkomst /FI/; rimlig försörjning /SE/

määritelmä

tietyn tason ylittävä työansio, joka otetaan huomioon **työkyvyttömyyseläkettä** myönnettäessä tai jonka jälkeen työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään tai lakkautetaan

huomautus

Kohtuullisen toimeentulon ansaitsemisella on merkitystä **työkyvyn arvioinnissa** ennen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä. Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen ei edellytä täyttää **työkyvyttömyyttä**. **Työkyvyn** aleneminen riittää, jos eläkkeenhakija ei jäljellä olevalla työkyvyllään pysty työhön, joka turvaa kohtuullisen toimeentulon.

Kohtuullisesta toimeentulosta säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007). Ks. myös **eläkkeen lepäämään jättäminen**.

definition

arbetsinkomster som överstiger en viss nivå och som beaktas när **sjukpension** beviljas eller efter vilkas uppnående sjukpensionen lämnas vilande eller dras in

anmärkning

Skälig försörjning har betydelse vid **bedömning av arbetsförmågan** innan sjukpension beviljas. Beviljandet av sjukpension förutsätter inte full **arbetsförmåga**. Det räcker att **arbetsförmågan** är nedsatt, om den pensionssökandes återstående arbetsförmåga är sådan att den pensionssökande inte klarar av ett arbete som tryggar en skälig försörjning.

Bestämmelser om skälig försörjning finns i folkpensionslagen (568/2007). Se också termen **lämna pension vilande**.

412

<työkyvyttömyyseläke, sairauspäiväraha / sjukpension, sjukdagpenning>

tavallinen työ

sv sedvanligt arbete *n*; vanligt arbete *n*

määritelmä

työ, jota *työkyvyttömyyseläkkeen* hakija on tehnyt ennen *työkyvyttömyyden* alkamista tai johon hänellä on ammattitaito

huomautus

Ruotsin termiä "sedvanligt arbete" käytetään viitattaessa kansaneläkelakiin (568/2007) ja "vanligt arbete" viitattaessa sairausvakuutuslakiin (1224/2004).

definition

arbete som en person som ansöker om *sjukpension* har utfört före *arbetsoförmågans* inträde eller arbete som den sökandes yrkesskicklighet gäller

anmärkning

Vid hänvisningar till folkpensionslagen (568/2007) används termen sedvanligt arbete och vid hänvisningar till sjukförsäkringslagen (1224/2004) används vanligt arbete.

413

eläketulovähennys; eläkkeen verovähennys

sv pensionsinkomstavdrag *n*

määritelmä

ansiotulosta tehtävä vähennys, joka myönnetään pienituloiselle *eläkkeensaajalle* viran puolesta

huomautus

Eläketulovähennys myönnetään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa, ja se alenee asteittain tulojen kasvaessa.

definition

avdrag från förvärvsinkomsten som på tjänstens vägnar beviljas *pensionstagare* med små inkomster

anmärkning

Pensionsinkomstavdraget beviljas i statsbeskattningen och kommunalbeskattningen, och det sjunker successivt vid stigande inkomster.

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

414

kansaneläkeindeksi; KEL-indeksi; KE-indeksi

sv folkpensionsindex *n*; FPL-index *n*; FP-index *n*

määritelmä

indeksi, jolla *kansaneläkkeitä* ja tiettyjä muita *etuuksia* tarkistetaan vuosittain

huomautus

Kansaneläkkeen lisäksi esimerkiksi *eläkkeen lapsikorotus*, *rintamalisä*, *ylimääräinen rintamalisä* ja *eläkettä saavan hoitotuki* tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta kansaneläkeindeksillä.

Kansaneläkeindeksi määrätään sen elinkustannusindeksin perusteella, jossa lokakuun 1951 indeksipisteluku on merkitty luvulla 100.

definition

index med vilket *folkpensionerna* och vissa andra *förmåner* justeras årligen

anmärkning

Förutom folkpensionen justeras till exempel *barnförhöjningen i samband med pension*, *fronttillägget*, det *extra fronttillägget* och *vårdbidraget för pensionstagare* årligen med folkpensionsindex i början av januari.

Folkpensionsindexet fastställs på basis av det levnadskostnadsindex där indexpoängtalet för oktober 1951 var 100.

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

415

eläketulojen jäätyminen

sv frysning av pensionsinkomster; nedfrysning av pensionsinkomster

määritelmä

tulona huomioon otetun [eläkkeen](#) tai korvauksen korottaminen [kansaneläkeindeksillä](#) työeläkeindeksin sijasta

definition

att en [pension](#) eller ersättning som beaktats som inkomst höjs med [folkpensionsindex](#) i stället för med arbetspensionsindex

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

416

<Kelan maksamat eläkkeet / pensioner som FPA betalar>

perustemuutos

sv grundändring; ändring av grunden; ändring av grunderna

määritelmä

Kelan maksamassa [eläkkeessä](#) tulona huomioon otettavan eläkkeen tai korvauksen määräytymisperusteissa tapahtuva muutos

definition

ändring av grunderna för fastställande av en [pension](#) eller ersättning som ska beaktas som inkomst i samband med en pension som FPA betalar

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

417

varhennusvähennys

sv förtidsminskning

määritelmä

[vanhuuseläkkeeseen](#) (1) tehtävä vähennys, jos [eläkkeensaaja](#) jää vanhuuseläkkeelle (1) ennen tiettyä ikää

huomautus

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan ennen vuotta 1958 syntynyt [vakuutettu](#) voi saada [varhennettua vanhuuseläkettä](#) 63 vuotta täytettyään. Vuosina 1958–1961 syntyneillä ikäraja on 64 vuotta. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään varhennusvähennys eli sitä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan. Varhennettu vanhuuseläke on pysyvästi pienempi kuin normaali vanhuuseläke (1). Vuonna 1962 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.

definition

minskning av [ålderspension](#) som görs om [pensionstagaren](#) går i ålderspension före en viss ålder

anmärkning

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en [försäkrad](#) som är född före 1958 få [förtida ålderspension](#) efter att ha fyllt 63. För dem som är födda 1958–1961 är åldersgränsen 64 år. Härvid görs en förtidsminskning av ålderspensionen, dvs. ålderspensionen minskas permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigareläggs. Förtida ålderspension är varaktigt mindre än normal ålderspension. Personer som är födda 1962 eller senare har inte rätt till förtida ålderspension.

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

418

lykkäyskorotus

sv uppskovsförhöjning; uppskovstillägg *n*

määritelmä

[vanhuuseläkkeeseen \(1\)](#) tehtävä korotus, jos [eläkkeensaaja](#) jää vanhuuseläkkeelle (1) tietyn iän jälkeen

huomautus

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan [vakuutettu](#) voi lykätä vanhuuseläkkeen (1) alkamisen [vanhuuseläkeiän](#) täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään lykkäyskorotus. Ennen vuotta 1962 syntyneen vanhuuseläkettä (1) korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen vanhuuseläkettä (1) korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Ks. [lykätty vanhuuseläke](#).

definition

höjning av [ålderspensionen](#) som görs om [pensionstagaren](#) går i ålderspension efter en viss ålder

anmärkning

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en [försäkrad](#) senarelägga begynnelsetidpunkten för ålderspension efter att ha uppnått [åldern för ålderspension](#). Då görs en uppskovsförhöjning på ålderspensionen. För personer som är födda före 1962 höjs ålderspensionen med 0,6 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen senareläggs efter att åldern för ålderspension har uppnåtts. För personer som är födda 1962 eller senare höjs ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen senareläggs efter att åldern för ålderspension har uppnåtts. Se [uppskjuten ålderspension](#).

Käsitekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

419

<eläkkeet/pensioner>

perheluokka

sv familjeklass

määritelmä

[eläkkeensaajan](#) perhesuhteiden perusteella määräytyvä luokka

huomautus

Perheluokka vaikuttaa [kansaneläkkeen](#) ja [leskeneläkkeen](#) määrään. Yksin asuvan eläkkeensaajan kansaneläke ja leskeneläkkeen [täydennysmäärä](#) ovat suurempia kuin avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävän vastaavat eläkkeet. Ks. myös [eri talous](#) ja [yhteistalous](#).

definition

klass som bestäms utifrån [pensionstagarens](#) familjeförhållanden

anmärkning

Familjeklassen inverkar på [folkpensionen](#) och [efterlevandepensionen](#). För personer som bor ensamma är folkpensionen och [kompletteringsbeloppet](#) i samband med efterlevandepension större än motsvarande pensioner för personer som är gifta eller sambor eller har ingått registrerat partnerskap. Se också [separat hushåll](#) och [gemensamt hushåll](#).

Käsitekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

420

<eläkkeet, asumistuet / pensioner, bostadsbidrag>

eri talous

sv separat hushåll *n*; skilt hushåll *n*

määritelmä

talous, jossa *puolisot* ovat muuttaneet pysyvästi erilleen tai asuvat erillään jatkuvan *hoidon* vuoksi

huomautus

Hoito katsotaan jatkuvaksi, jos se kestää yhtäjaksoisesti vähintään kolme kuukautta.

Se, asuuko eläkkeenhakija tai *-saaja* eri taloudessa vai *yhteistaloudessa*, vaikuttaa siihen, mihin *perheluokkaan* hän kuuluu, ja siten hänelle maksettavan *eläkkeen* määrään.

definition

hushåll där *makarna* varaktigt har flyttat isär eller bor på skilda håll p.g.a. fortgående *vård*

anmärkning

Vården anses vara fortgående, om den pågår i minst tre månader utan avbrott.

Den pensionssökandens eller *pensionstagarens* boende i separat hushåll eller *gemensamt hushåll* inverkar på *familjeklassen* och därmed på den *pension* som betalas ut.

421

<eläkkeet, asumistuet / pensioner, bostadsbidrag>

yhteistalous; yhteinen talous

sv gemensamt hushåll *n*

määritelmä

talous, joka ei ole *eri talous*

huomautus

Esimerkiksi avoliitossa asuvien katsotaan asuvan yhteistaloudessa.

Se, asuuko eläkkeenhakija tai *-saaja* eri taloudessa vai yhteistaloudessa, vaikuttaa siihen, mihin *perheluokkaan* hän kuuluu, ja siten hänelle maksettavan *eläkkeen* määrään.

definition

hushåll som inte är ett *separat hushåll*

anmärkning

Exempelvis sambor anses bo i gemensamt hushåll.

Pensionstagarens eller pensionssökandens boende i separat hushåll eller gemensamt hushåll inverkar på *familjeklassen* och därmed på den *pension* som betalas ut.

422

asumisaikavaatimus

mieluummin kuin: karenssiaika (2)

sv krav *n* på bosättnings tid

määritelmä

vaatimus, jonka mukaan *etuudenhakijan* tai *edunjättäjän* on täytynyt asua Suomessa tietyn ajan, jotta etuudenhakijalla olisi oikeus *etuuteen*

huomautus

Esimerkiksi *kansaneläkkeen* ja *lapsikorotuksen* myöntämisen edellytyksenä pääsääntöisesti on, että etuudenhakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään.

definition

krav enligt vilket en *förmånssökande* eller *förmånslätare* ska ha bott i Finland en viss tid för att den förmånssökande ska ha rätt till en *förmån*

anmärkning

Som exempel kan nämnas att beviljandet av *folkpension* och *barnförhöjning* i regel förutsätter att den förmånssökande har bott i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år.

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

423

asumisedellytys

sv bosättningskrav *n*

määritelmä

edellytys, jonka mukaan *etuudenhakijan* täytyy asua ja *edunjättäjän* täytyi asua kuollessaan Suomessa, EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, jotta etuudenhakijalla olisi oikeus *etuuteen*

huomautus

Esimerkiksi *kansaneläkkeeseen*, *perhe-eläkkeeseen* ja *lapsikorotukseen* on oikeus Suomessa, EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalla henkilöllä. Perhe-eläkkeen edellytyksenä on lisäksi, että myös edunjättäjä asui kuollessaan jossain näistä maista.

definition

krav enligt vilket en *förmånssökande* ska bo i Finland, ett EU-land, ett EES-land eller Schweiz och en *förmånslätare* vid sin död måste bo i något av dessa länder för att förmånssökanden ska ha rätt till en *förmån*

anmärkning

Som exempel kan nämnas att den som bor i Finland, ett EU-land, ett EES-land eller Schweiz har rätt till *folkpension*, *familjepension* och *barnförhöjning*. En ytterligare förutsättning för familjepension är att också förmånslätaren vid sin död bodde i något av dessa länder.

Käsitekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

424

vakuutusaika <kansallinen lainsäädäntö / nationell lagstiftning>; **vakuutuskausi** <EU-lainsäädäntö/EU-lagstiftning>

sv försäkringstid; försäkringsperiod

määritelmä

ajanjakso, jonka henkilö on kuulunut *sosiaalivakuutuksen* piiriin

huomautus

Kansaneläkkeessä vakuutusaikaa karttuu työnteon tai asumisen perusteella ja yleensä vain yhdestä maasta kerrallaan. Asumisen perusteella vakuutusaikaa karttuu niissä maissa, joissa on myös asumisperusteinen *eläketurva*. Jos henkilö työskentelee muussa kuin asuinmaassa, vakuutusaikaa karttuu vain työskentelymaasta. Vakuutusaikaa kansaneläkkeen eläkeoikeutta varten karttuu ajasta, jonka henkilö asuu Suomessa 16 vuotta täytettyään. Sen sijaan kansaneläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu 16 vuoden ja 65 vuoden tai kansan- tai *takuueläkkeen* alkamisen väliseltä ajalta, jolloin henkilö asuu Suomessa.

Vakuutusajan laskentatapa vaihtelee eri maissa.

Vapaaehtoisissa vakuutuksissa vakuutuskausi tarkoittaa ajanjaksoa, jonka vakuutus on sopimuksen mukaan voimassa.

definition

tid under vilken en person har omfattats av *socialförsäkringen*

anmärkning

När det gäller *folkpensionen* intjänas försäkringstid på basis av arbete eller bosättning, och i regel i ett enda land åt gången. På basis av bosättning intjänas försäkringstid i de länder där det också finns ett bosättningsbaserat *pensionsskydd*. Om en person arbetar någon annanstans än i bosättningslandet, intjänas försäkringstid bara i det land där personen arbetar. Försäkringstid som ger rätt till folkpension intjänas för den tid under vilken personen bor i Finland efter att ha fyllt 16 år. Sådan försäkringstid som inverkar på folkpensionsbeloppet intjänas däremot i åldern 16–65 år eller under den tid mellan fyllda 16 år och folk- eller *garantipensionens* begynnelse under vilken personen bor i Finland.

Sättet att beräkna försäkringstiden varierar från land till land.

När det gäller frivilliga försäkringar avser försäkringsperioden den period under vilken försäkringen gäller enligt avtalet.

Käsitekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

425

vakuutushistoria

sv försäkringshistorik

määritelmä

tiedot henkilön asumis- ja työskentelyjaksoista Suomessa ja ulkomailla

huomautus

Vakuutushistoria muodostaa pohjan Suomen *vakuutusajan* määrittämiselle.

Kelan pitää selvittää eläkkeenhakijan vakuutushistoria *eläkettä* määriteltäessä.

definition

uppgifter om en persons bosättnings- och arbetsperioder i Finland respektive utomlands

anmärkning

Försäkringshistoriken ligger till grund för fastställande av *försäkringstiden* i Finland.

FPA bör undersöka pensionssökandens försäkringshistorik när *pensionen* fastställs.

Käsittekaavio: [Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör pensioner](#)

426

vanhuuseläkeikä; eläkeikä

sv ålder för ålderspension; pensionsålder

määritelmä

vanhuuseläkkeeseen (1) oikeuttava ikä

huomautus

Yleensä vanhuuseläkeikäällä tarkoitetaan alinta *varhennusvähennyksellä* vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen (1) oikeuttavaa ikää.

Eläkeikä ja eläkkeellesiirtymisikä (eli arkisesti eläköitymisikä) eivät tarkoita samaa asiaa.

Eläkkeellesiirtymisikä on ikä, jossa *vakuutettu* jää *eläkkeelle*. Vakuutettu voi joutua jäämään eläkkeelle ennen vanhuuseläkeikää, esimerkiksi *työkyvyttömyyden* vuoksi. Toisaalta hän voi jatkaa töissä eläkeiän jälkeenkin.

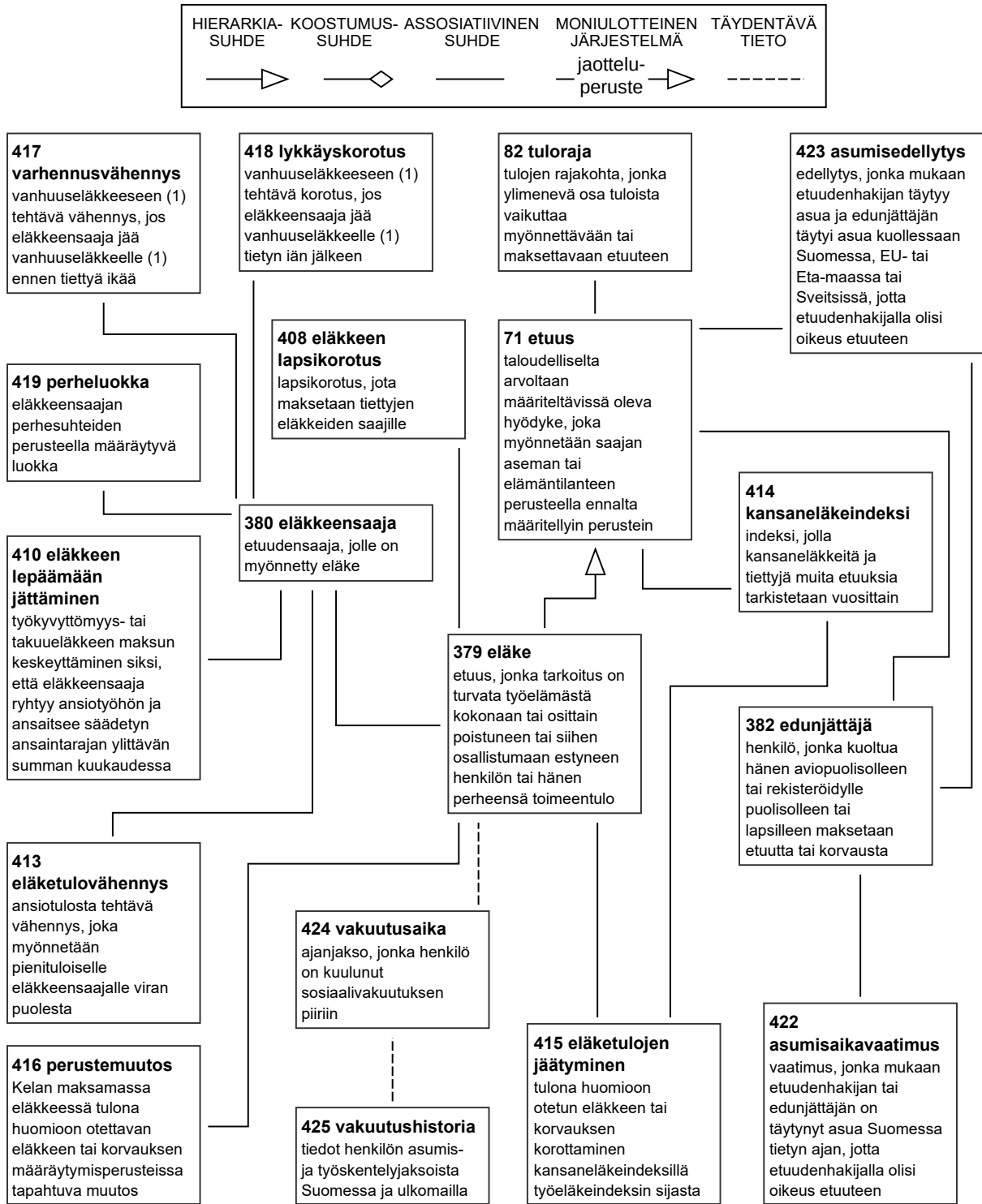
definition

ålder som berättigar till *ålderspension*

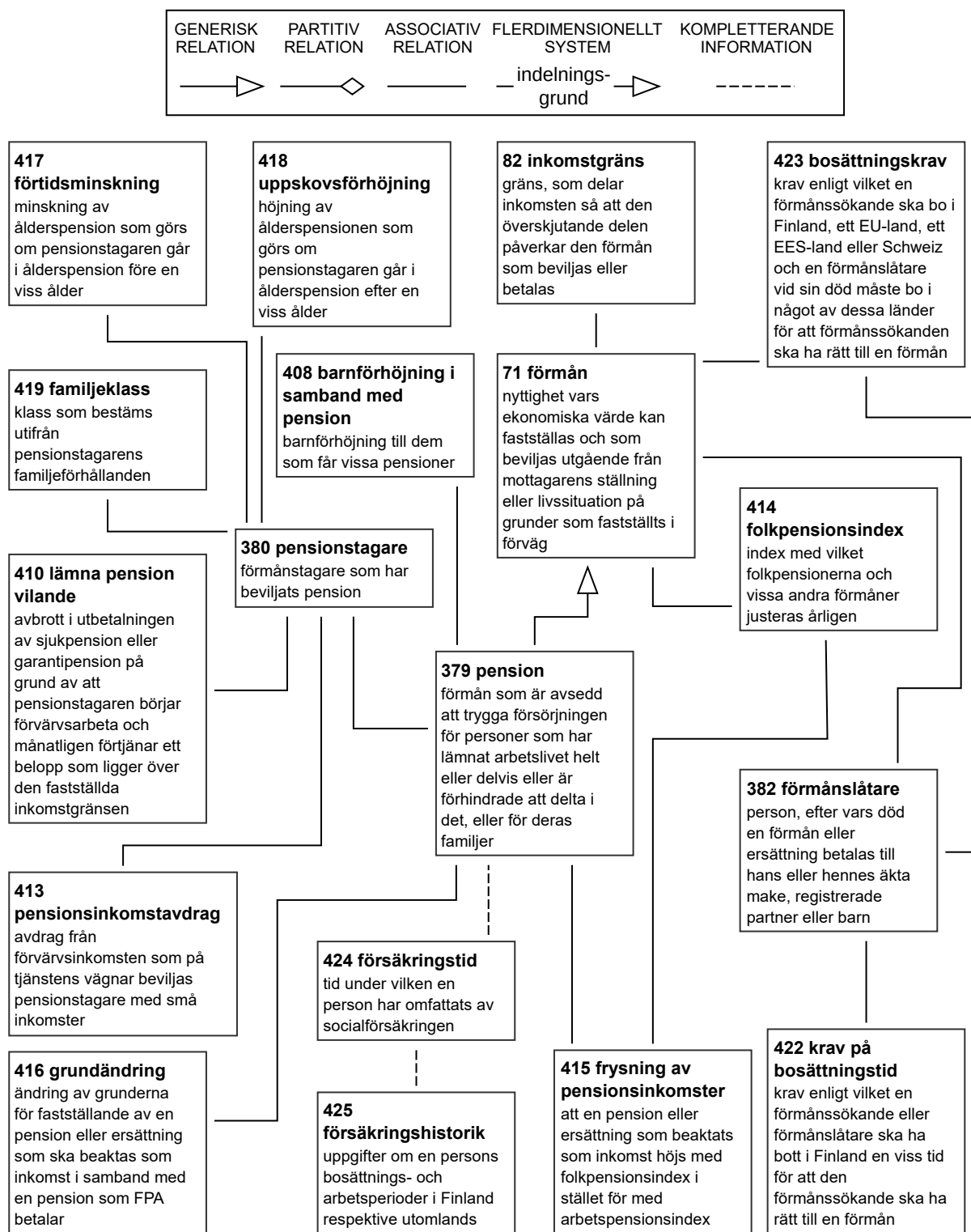
anmärkning

Med ålder för ålderspension avses i allmänhet den lägsta ålder som berättigar till ålderspension utan *förtidsminskning*.

Pensionsålder betyder inte samma sak som pensioneringsålder. Pensioneringsåldern är den ålder vid vilken en *försäkrad* går i *pension*. Den försäkrade kan å ena sidan bli tvungen att gå i pension före åldern för ålderspension, till exempel på grund av *arbetsoförmåga*. Han eller hon kan å andra sidan ha möjlighet att fortsätta att arbeta också efter pensionsåldern.

Käsitekaavio 33. Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä.

Begreppsdiagram 33. Begrepp som rör pensioner.

9.4 EU-eläkkeisiin liittyviä käsitteitä

Begrepp som rör EU-pensioner

427

EU-eläke; Eta-eläke

sv EU-pension; EES-pension

määritelmä

eläke, johon voi olla oikeus sellaisella henkilöllä, joka itse tai jonka **edunjättäjä** on työskennellyt ja ollut vakuutettuna vähintään kahdessa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa

huomautus

Itsenäinen eläke ja **pro rata -eläke** ovat EU-eläkkeitä.

definition

pension till vilken en sådan person kan vara berättigad som själv eller vars **förmånslåtare** har arbetat och varit försäkrad i åtminstone två länder där EU-förordningarna om social trygghet tillämpas

anmärkning

Oberoende pension och **pro rata-pension** är EU-pensioner.

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

428

itsenäinen eläke; itsenäinen etuus; asetuksen mukainen kansallinen eläke

sv oberoende pension; oberoende förmån; nationell pension enligt förordningen

määritelmä

kansallisten säädösten ja EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan määräytyvä **EU-eläke**

huomautus

Henkilöllä on oikeus itsenäiseen eläkkeeseen, jos hän täyttää kansallisen lainsäädännön mukaiset eläkkeen saamisen edellytykset eli asuu Suomessa ja täyttää kolmen vuoden **asumisajakaavan** ilman että ulkomaisia **vakuutuskausia** luetaan hyväksi.

EU:n sosiaaliturva-asetuksessa 883/2004 käytetään termiä itsenäinen etuus. Kun viitataan tähän asetukseen, Kelassa käytetään termiä itsenäinen eläke. Vanhempaan asetukseen 1408/71 viitattaessa käytetään termiä asetuksen mukainen kansallinen eläke.

definition

EU-pension som fastställs utifrån nationella författningar och EU-förordningarna om social trygghet

anmärkning

En person har rätt till oberoende pension, om han eller hon uppfyller de förutsättningar för erhållande av pension som anges i den nationella lagstiftningen, dvs. bor i Finland och uppfyller **kravet** på tre års bosättningsstid utan att utländska **försäkringstider** räknas till godo.

I EU-förordningen om social trygghet 883/2004 används termen oberoende förmån. Vid hänvisningar till den förordningen använder FPA termen oberoende pension. Vid hänvisningar till den gamla förordningen 1408/71 används termen nationell pension enligt förordningen.

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

429

pro rata -eläke; suhteellinen eläke

sv pro rata-pension

määritelmä

teoreettisesta eläkkeestä laskettu Suomen **vakuutusaikaa** vastaava **EU-eläke**

definition

EU-pension som beräknats utifrån den **teoretiska pensionen** och motsvarar **försäkringstiden** i Finland

Käsitekaavio: [Eläkkeet](#)

Begreppsdiagram: [Pensioner](#)

430

teorettinen eläke

sv teoretisk pension

määritelmä

eläke, jonka henkilö saisi, jos kaikki hänelle muissa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa jäsenmaissa karttuneet **vakuutuskaudet** olisivat täyttyneet Suomessa

definition

pension som en person skulle få, om alla de **försäkringsperioder** som intjänats i andra medlemsländer som tillämpar EU-förordningarna om social trygghet hade intjänats i Finland

431

teorettinen työeläke

sv teoretisk arbetspension

määritelmä

teorettinen eläke, jonka henkilö saisi, jos hän olisi työskennellyt Suomessa myös sen ajan, jonka hän on työskennellyt muissa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa

definition

teoretisk pension som en person skulle få, om han eller hon hade arbetat i Finland också under den tid då han eller hon arbetade i andra länder där EU-förordningarna om social trygghet tillämpas

432

samanlainen etuus

sv förmån av samma slag

määritelmä

vanhuus-, **työkyvyttömyys-** tai **perhe-eläke**, joka on myönnetty **vakuutetun vakuutuskausien** perusteella

huomautus

Toisen maan samanlaisia etuuksia ei oteta huomioon tulona henkilön **eläkkeestä** päätettäessä. EU:n sosiaaliturva-asetukset 1408/1971 ja 883/2004 pääsääntöisesti kieltävät sovittamasta yhteen samanlaisia etuuksia. Siten esimerkiksi suhteutetussa vanhuuseläkkeessä ei voida ottaa tulona huomioon toisen maan vanhuuseläkettä (1), jos myös se on laskettu eläkkeenhakijan vakuutuskausien perusteella.

definition

ålderspension, **sjukpension** eller **familjepension** som har beviljats på grundval av en **försäkrads försäkringsperioder**

anmärkning

Förmåner av samma slag som betalas från ett annat land beaktas inte som inkomst när beslut fattas om en persons **pension**. I huvudsak förbjuder EU-förordningarna om social trygghet 1408/1971 och 883/2004 att förmåner av samma slag samordnas. Därmed kan man till exempel för den avvägda ålderspensionens del inte som inkomst beakta ålderspension som betalas från ett annat land, om också den har beräknats utifrån den pensionssökandes försäkringsperioder.

433

erilainen etuus

sv förman av annat slag

määritelmä

etuus, joka ei ole *samanlainen etuus*

huomautus

Erilainen etuus perustuu muuhun kuin *vakuutetun* omaan vakuutukseen.

Erilaiset etuudet voidaan ottaa huomioon tulona henkilön *eläkkeestä* päätettäessä. Henkilön omaa eläkettä tarkasteltaessa toisen maan *perhe-eläke* ja sellainen oma eläke, joka perustuu esimerkiksi edesmenneen *puolison vakuutusaikaan*, ovat erilaisia etuuksia. Myös eri vakuutustapahtumaan, kuten liikennevahinkoon ja tapaturmaan, perustuvat etuudet ovat erilaisia etuuksia kuin eläkkeet ja ne voidaan sovittaa yhteen.

definition

förmån som inte är en *förmån av samma slag*

anmärkning

En förmån av annat slag grundar sig på något annat än en *försäkrads* egen försäkring.

Förmåner av annat slag kan beaktas som inkomst när beslut om en persons *pension* fattas. När personens egen pension granskas är *familjepension* som betalas från ett annat land och sådan egen pension som grundar sig till exempel på en avliden *partners försäkringstid* förmåner av annat slag. Likaså är förmåner som grundar sig på olika försäkringsfall, till exempel trafikskada och olycksfall, förmåner av annat slag än pension, och de kan samordnas.

10 Asumistuet

Stöd för boende

434

asumistuki; asumisen tuki

sv bostadsbidrag *n*; stöd *n* för boende

määritelmä

etuus, jota pienituloinen henkilö tai **ruokakunta** voi saada suoriutuakseen asumismenoistaan

huomautus

Kelan maksamia asumistukia ovat **eläkkeensaajan asumistuki**, **yleinen asumistuki**, **opintotuen asumislisä** ja **sotilasavustuksen asumisavustus**.

Asumisen tuki -termi voidaan ymmärtää laajemmin tarkoittamaan myös muuta asumisen tukemista, esimerkiksi asuntolainojen korkovähennystä, valtion myöntämiin asuntolainoihin liittyvää korkotukea, erilaisia investointiavustuksia sekä korjausavustuksia.

definition

förmån som en person eller ett **hushåll** med låga inkomster kan få för att klara av sina boendegifter

anmärkning

Bostadsbidrag för pensionstagare, **allmänt bostadsbidrag**, **studiestödets bostadstillägg** och **bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd** är bostadsbidrag som FPA betalar.

Termen stöd för boende kan uppfattas bredare så att den avser också andra stödformer som gäller boende, till exempel ränteavdrag för bostadslån, räntestöd för bostadslån som staten beviljat, olika investeringsbidrag samt reparationsunderstöd.

Käsitekaaviot: **Asumistuet** ja **Asunnot**

Begreppsdiagram: **Bostadsbidrag** och **Bostäder**

435

eläkkeensaajan asumistuki

sv bostadsbidrag *n* för pensionstagare

määritelmä

tiettyä **eläkettä** tai korvausta saavalle henkilölle myönnettävä **asumistuki**

huomautus

Eläkkeensaajan asumistukea voi saada Suomessa asuva 16 vuotta täyttänyt henkilö, joka saa asumistukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta ja jolla on asumistuessa **huomioon otettavia asumismenoja**.

Eläkkeensaajan asumistukea ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus **yleiseen asumistukeen**. Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta ulkomaille.

Eläkkeensaajan asumistuen määrään vaikuttavat asumismenot, perhesuhteet, tulot ja omaisuus. Eläkkeensaajan asumistuki on 85 prosenttia huomioon otettavista, kuitenkin enintään enimmäismääräisistä asumismenoista, joista on vähennetty **perusomavastuun (1)** ja **lisäomavastuun** yhteismäärä.

definition

bostadsbidrag som kan beviljas personer som får en viss **pension** eller ersättning

anmärkning

Bostadsbidrag för pensionstagare kan beviljas i Finland bosatta personer som har fyllt 16 år och får pension eller ersättning som berättigar till bostadsbidrag och som har sådana **boendegifter som ska beaktas** i fråga om bostadsbidraget.

Bostadsbidrag för pensionstagare beviljas inte personer som har rätt till **allmänt bostadsbidrag**. Bostadsbidrag för pensionstagare betalas inte till personer som bor utomlands.

Beloppet av bostadsbidrag för pensionstagare påverkas av boendegifterna, familjeförhållandena, inkomsterna och förmögenheten. Bostadsbidraget för pensionstagare utgör 85 procent av de boendegifter som ska beaktas, minskade med **bassjälvriskandelen (1)** och **tilläggsjälvriskandelen**. Boendegifterna beaktas till högst ett maximibelopp.

Käsitekaavio: **Asumistuet**

Begreppsdiagram: **Bostadsbidrag**

436

yleinen asumistuki

sv allmänt bostadsbidrag *n*

määritelmä

asumistuki, joka voidaan myöntää sellaiselle **ruokakunnalle**, jolla ei ole oikeutta **eläkkeensaajan asumistukeen**, tai opiskelijalle, jolla ei ole oikeutta maksuttomaan asuntolapaikkaan oppilaitoksen puolesta tai Ahvenanmaan maakuntalainsäädännön mukaiseen asumislisään

huomautus

Yleisen asumistuen määräytymiseen vaikuttavat ruokakuntaan kuuluvien aikuisten ja lasten lukumäärä, asunnon sijaintikunta ja bruttokuukausitulojen yhteismäärä. Yleinen asumistuki on 80 prosenttia kohtuullisista asumismenoista, joista on vähennetty **perusomavastuu (2)**.

definition

bostadsbidrag som kan beviljas sådana **hushåll** som inte har rätt till **bostadsbidrag för pensionstagare** eller studerande som inte har rätt till en avgiftsfri plats i elevhem från läroanstaltens sida eller till bostadstillägg enligt den åländska landskapslagstiftningen

anmärkning

På fastställandet av allmänt bostadsbidrag inverkar antalet barn och vuxna i hushållet, den kommun där bostaden ligger och de sammanräknade bruttomånadsinkomsterna. Det allmänna bostadsbidraget utgör 80 procent av de skäliga boendeutgifterna, minskade med **bassjälvriskandelen (2)**.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

437

ruokakunta

sv hushåll *n*
inte: matlag *n*

määritelmä

samassa asunnossa pysyvästi asuva henkilö tai asuvat henkilöt

huomautus

Jos useampi henkilö on vuokrannut asunnon yhteisellä vuokrasopimuksella tai muulla hallintasopimuksella, he muodostavat ns. yhteisöruokakunnan, vaikka heillä ei muuten olisikaan yhteistä taloutta. Samassa asunnossa asuva voi kuulua eri ruokakuntaan kuin muut asunnossa asuvat, jos hän on vuokrannut osan asunnosta erillisellä vuokrasopimuksella.

Ruokakunnan jäsen kuuluu ruokakuntaan myös tilapäisen poissaolonsa aikana.

Myös yksin asuva henkilö muodostaa ruokakunnan.

Kela maksaa **yleistä asumistukea** ruokakunnalle.

definition

person eller personer som stadigvarande bor i samma bostad

anmärkning

Om flera personer har hyrt en bostad med ett gemensamt hyresavtal eller något annat besittningsavtal utgör de ett s.k. kollektivhushåll, även om de inte i övrigt skulle ha gemensam ekonomi. En person som bor i en bostad kan höra till ett annat hushåll än de övriga som bor i bostaden, om han eller hon hyrt en del av bostaden med ett separat hyresavtal.

En medlem i ett hushåll hör till hushållet också under tillfällig frånvaro.

Också en person som bor ensam utgör ett hushåll.

FPA betalar **allmänt bostadsbidrag** till hushållet.

Käsitekaaviot: [Asumistuet](#) ja [Asunnot](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#) och [Bostäder](#)

438

asumismenojen omavastuuosuus

sv självriskandel av boendeutgifterna

määritelmä

omavastuuosuus, joka jää *asumistuen* saajan maksettavaksi

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa asumismenojen omavastuuosuus muodostuu *perusomavastuusta (1)*, *prosentuaalisesta omavastuusta* ja *lisäomavastuusta*. *Yleisessä asumistuessa* omavastuuosuus muodostuu *perusomavastuusta (2)* ja prosentuaalisesta omavastuusta.

definition

självriskandel som en mottagare av *bostadsbidrag* ska betala

anmärkning

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* består självriskandelen av boendeutgifterna av en *bassjälvriskandel (1)*, en *procentuell självrisk* och en *tilläggsjälvriskandel*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* består självriskandelen av en *bassjälvriskandel (2)* och en procentuell självrisk.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

439

perusomavastuu (1)

sv bassjälvriskandel (1); bassjälvrisk (1)

määritelmä

eläkkeensaajan asumistuen vakiomääräinen *omavastuuosuus*

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa perusomavastuu (1) on sama kaikille tuensaajille, mutta *yleisessä asumistuessa perusomavastuun (2)* määrä riippuu *ruokakuntaan* kuuluvien aikuisten ja lasten lukumäärästä sekä ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulojen yhteismäärästä.

definition

standardbelopp av *självriskandel* i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare*

anmärkning

I fråga om bostadsbidrag för pensionstagare är bassjälvriskandelen (1) densamma för alla stödtagare, men i fråga om det *allmänna bostadsbidraget* påverkas *bassjälvriskandelen (2)* av antalet barn och vuxna i *hushållet* samt av det sammanlagda beloppet av de fortlöpande månadsinkomsterna för de personer som hör till hushållet.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

440

lisäomavastuu

sv tilläggssjälvriskandel; tilläggssjälvrisk

määritelmä

omavastuuosuus, jonka määrään **eläkkeensaajan asumistuen** saajan ja hänen **puolionsa** tulot vaikuttavat

huomautus

Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä tulojen osasta, joka ylittää eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007) määritellyt, indeksiin sidotut **tulorajat**. Jos **eläkkeensaajan** ja hänen puolionsa tulot jäävät alle tulorajojen, lisäomavastuuta ei tule.

definition

självriskandel vars belopp påverkas av de inkomster som en mottagare av **bostadsbidrag för pensionstagare** och **partnern** har

anmärkning

Tilläggssjälvriskandelen uppgår till 40 procent av inkomsterna till den del de överskrider de indexbundna **inkomstgränser** som fastställs i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007). Om **pensionstagarens** och makens inkomster ligger under inkomstgränserna, tillämpas ingen tilläggssjälvriskandel.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

441

perusomavastuu (2); perusomavastuuosuus

sv bassjälvriskandel (2); bassjälvrisk (2)

määritelmä

yleisen asumistuen omavastuuosuus, jonka suuruus riippuu **ruokakuntaan** kuuluvien aikuisten ja lasten lukumäärästä ja ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulojen yhteismäärästä

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa perusomavastuu (1) on sama kaikille tuensaajille. Yleisessä asumistuessa kaikkein pienituloisimmilla ei ole lainkaan perusomavastuuta (2).

definition

självriskandel i samband med det **allmänna bostadsbidraget** vars storlek påverkas av antalet barn och vuxna i **hushållet** samt av det sammanlagda beloppet av de fortlöpande månadsinkomsterna för de personer som hör till hushållet

anmärkning

I fråga om **bostadsbidraget för pensionstagare** är **bassjälvriskandelen (1)** densamma för alla stödtagare. I fråga om det allmänna bostadsbidraget tillämpas ingen bassjälvriskandel (2) för dem som har de allra lägsta inkomsterna.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

442

prosentuaalinen omavastuu

sv procentuell självrisk

määritelmä

yleisen asumistuen ja *eläkkeensaajan asumistuen* vakiomääräinen *omavastuuosuus*

huomautus

Yleisen asumistuen prosentuaalinen omavastuu on 20 prosenttia kohtuullisten asumismenojen ja *perusomavastuun* (2) erotuksesta. Eläkkeensaajan asumistuen prosentuaalinen omavastuu on 15 prosenttia *huomioon otettavista asumismenoista*, joista on vähennetty *perusomavastuu* (1) ja mahdollinen *lisäomavastuu*.

definition

standardbelopp av *självriskandel* i samband med det *allmänna bostadsbidraget* och *bostadsbidraget för pensionstagare*

anmärkning

I fråga om det allmänna bostadsbidraget är den procentuella självrisken 20 procent av differensen mellan de skäliga boendeutgifterna och *bassjälvriskandelen* (2). I fråga om bostadsbidraget för pensionstagare är den procentuella självrisken 15 procent av de *boendeutgifter som ska beaktas*, vilka minskats med *bassjälvriskandelen* (1) och en eventuell *tilläggsjälvriskandel*.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

443

huomioon otettavat asumismenot; hyväksyttävät asumismenot

sv boendeutgifter som ska beaktas; godtagbara boendeutgifter

määritelmä

asumismenot, jotka otetaan huomioon *asumistuesta* päätettäessä ja sitä tarkistettaessa

huomautus

Huomioon otettavia asumismenoja voivat olla esimerkiksi asunnon vuokra, yhtiövastike, erikseen maksetut lämmitys- ja vesikustannukset, asunnon ostamista tai kunnostamista varten otettujen lainojen korot, tontin vuokra sekä omakotitalon hoitomenot. Huomioon otettavat asumismenot vaihtelevat eri asumistuissa.

definition

boendeutgifter som beaktas när beslut om *bostadsbidrag* fattas och justeras

anmärkning

Boendeutgifter som ska beaktas kan vara till exempel bostadshyra, bolagsvederlag, sådana uppvärmnings- och vattenkostnader som betalas separat, räntor på lån för köp eller istandsättning av bostad, tomthyra samt utgifter för skötsel av egnahemshus. De boendeutgifter som ska beaktas är olika beroende på bostadsbidrag.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

444

asumismenojen enimmäismäärä; enimmäisasumismenot

sv boendutgifternas maximibelopp *n*; maximibelopp *n* av boendutgifterna;
maximala boendutgifter; maximala boendekostnader

määritelmä

suurin rahamäärä, joka otetaan huomioon asumismenoina [asumistuesta](#) päätettäessä ja sitä tarkistettaessa

huomautus

[Yleisessä asumistuessa](#) asumismenojen enimmäismäärä määräytyy asunnon sijaintikunnan mukaan ja enimmäismäärä on sidottu elinkustannusindeksiin. [Eläkkeensaajan asumistuen](#) asumismenojen enimmäismäärään vaikuttaa asunnon sijainti. Eläkkeensaajan asumistukea maksettaessa asumismenoina huomioidaan enintään valtioneuvoston vuosittain vahvistamat enimmäismäärät. [Opintotuen asumislisässä](#) asumismenojen enimmäismääränä otetaan huomioon vain opintotukilaissa (65/1994) määrätty summa. [Sotilasavustuksen asumisavustuksessa](#) korvataan yleensä todelliset asumismenot.

definition

det största belopp som beaktas som boendutgifter när beslut om [bostadsbidrag](#) fattas och justeras

anmärkning

I fråga om det [allmänna bostadsbidraget](#) påverkas boendutgifternas maximibelopp av den kommun där bostaden är belägen och maximibeloppet är bundet vid levnadskostnadsindex. I fråga om [bostadsbidraget för pensionstagare](#) påverkas maximibelopp av bostadens läge. I fråga om [studiestödets bostadstillägg](#) beaktas som boendutgifternas maximibelopp bara det belopp som fastställts i lagen om studiestöd (65/1994). I fråga om [bostadsunderstödet i samband med militärunderstöd](#) ersätts i allmänhet de faktiska boendutgifterna.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

445

kuntaryhmä

sv kommungrupp

määritelmä

[eläkkeensaajan asumistuen](#) ja [yleisen asumistuen](#) laskemista varten kunnista muodostettu ryhmä, johon [etuudenhakijan](#) asunnon sijaintikunta on luokiteltu asumisen kalleuden perusteella

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa Suomen kunnat on jaettu kolmeen ja yleisessä asumistuessa neljään kuntaryhmään.

definition

grupp av kommuner som bildats för beräkning av [bostadsbidrag för pensionstagare](#) och [allmänt bostadsbidrag](#) och som den kommun där den [förmånssökandes](#) bostad finns tillhör på basis av hur dyrt boendet är

anmärkning

Inom bostadsbidraget för pensionstagare har kommunerna i Finland delats in i tre kommungrupper. För det allmänna bostadsbidragets vidkommande är kommungrupperna fyra stycken.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

446

lämmitysryhmä

sv uppvärmningsgrupp

määritelmä

eläkkeensaajan asumistuen laskemista varten kunnista muodostettu ryhmä, johon *etuudenhakijan* asunnon sijaintikunta on luokiteltu asumiseen kuuluvien lämmityskustannusten perusteella

huomautus

Suomen kunnat on jaettu maantieteellisen sijaintinsa mukaan kolmeen lämmitysryhmään.

definition

grupp av kommuner som bildats för beräkning av *bostadsbidrag för pensionstagare* och som den kommun där den *förmånssökandes* bostad finns tillhör på basis av uppvärmningskostnaderna för boendet

anmärkning

Kommunerna i Finland har delats in i tre uppvärmningsgrupper utgående från det geografiska läget.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

447

lämmitysnormi

sv uppvärmningsnorm

määritelmä

lämmitysryhmän mukainen asumismenojen määrä lämmitettyä neliometriä kohti

huomautus

Lämmitysnormin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi asunnon maantieteellinen sijainti ja pinta-ala sekä rakennuksen ikä (valmistumis- tai perusparannusvuosi).

Eläkkeensaajan asumistuessa lämmitysnormia laskettaessa pinta-ala otetaan huomioon yksin asuvan henkilön osalta enintään 70 m². Asunnossa asuvan *puolison* osalta neliömetrimäärää korotetaan 15 m²:llä. *Yleisessä asumistuessa* lämmitysnormi määräytyy *ruokakuntaan* kuuluvien henkilöiden lukumäärän perusteella.

definition

beloppet av boendekostnader per uppvärmd kvadratmeter, enligt respektive *uppvärmningsgrupp*

anmärkning

Uppvärmningsnormens storlek påverkas av till exempel bostadens geografiska läge och bostadsyta samt byggnadens ålder (det år då byggnaden blev färdig eller renoverades grundligt).

När uppvärmningsnormen beräknas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* beaktas högst 70 m² som bostadsyta för en person som lever ensam. Bostadens storlek höjs med 15 m² för *partner* som bor i bostaden. I samband med det *allmänna bostadsbidraget* fastställs uppvärmningsnormen utifrån antalet personer i *hushållet*.

448

vesinormi

sv vattennorm

määritelmä

eläkkeensaajan asumistuessa ja *yleisessä asumistuessa* huomioon otettavat asunnon vesikustannukset tai niiden enimmäismäärä kuukaudessa henkilöä kohti

definition

vattenkostnader per person och månad vid boende, eller maximibeloppet av sådana kostnader, som ska beaktas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* och det *allmänna bostadsbidraget*

449

kunnossapitonormi

sv underhållsnorm

määritelmä

eläkkeensaajan asumistuessa ja *yleisessä asumistuessa* huomioitava asunnon kunnossapitokustannusten määrä kuukaudessa

huomautus

Kunnossapitonormia sovelletaan vain omakotitaloihin.

definition

månatligt belopp av kostnader för underhåll av bostaden som ska beaktas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* och det *allmänna bostadsbidraget*

anmärkning

Underhållsnormen tillämpas bara i fråga om egnahemshus.

450

asumismenojen huomattava muutos

sv betydande förändring av boendeutgifterna

määritelmä

asumismenojen huomattava kasvaminen tai vähentyminen

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa asumismenojen muutoksia tarkastellaan vuositasolla ja ne on sidottu *kansaneläkeindeksiin*. *Yleisessä asumistuessa* asumismenojen muutoksia tarkastellaan kuukausitasolla eikä niitä ole sidottu indeksiin.

definition

betydande ökning eller minskning av boendeutgifterna

anmärkning

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* granskas förändringarna i boendeutgifterna på årsnivå, och de är bundna till *folkpensionsindex*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* granskas förändringarna i boendeutgifterna på månadsnivå, och de är inte indexbundna.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

451

tulojen huomattava muutos

sv betydande inkomstförändring

määritelmä

tulojen huomattava kasvaminen tai vähentyminen

huomautus

Eläkkeensaajan asumistuessa tulojen muutoksia tarkastellaan vuositasolla (vuositulon huomattava muutos) ja ne on sidottu *kansaneläkeindeksiin*. *Yleisessä asumistuessa* tulojen muutoksia tarkastellaan kuukausitasolla eikä niitä ole sidottu indeksiin.

definition

betydande ökning eller minskning av inkomsterna

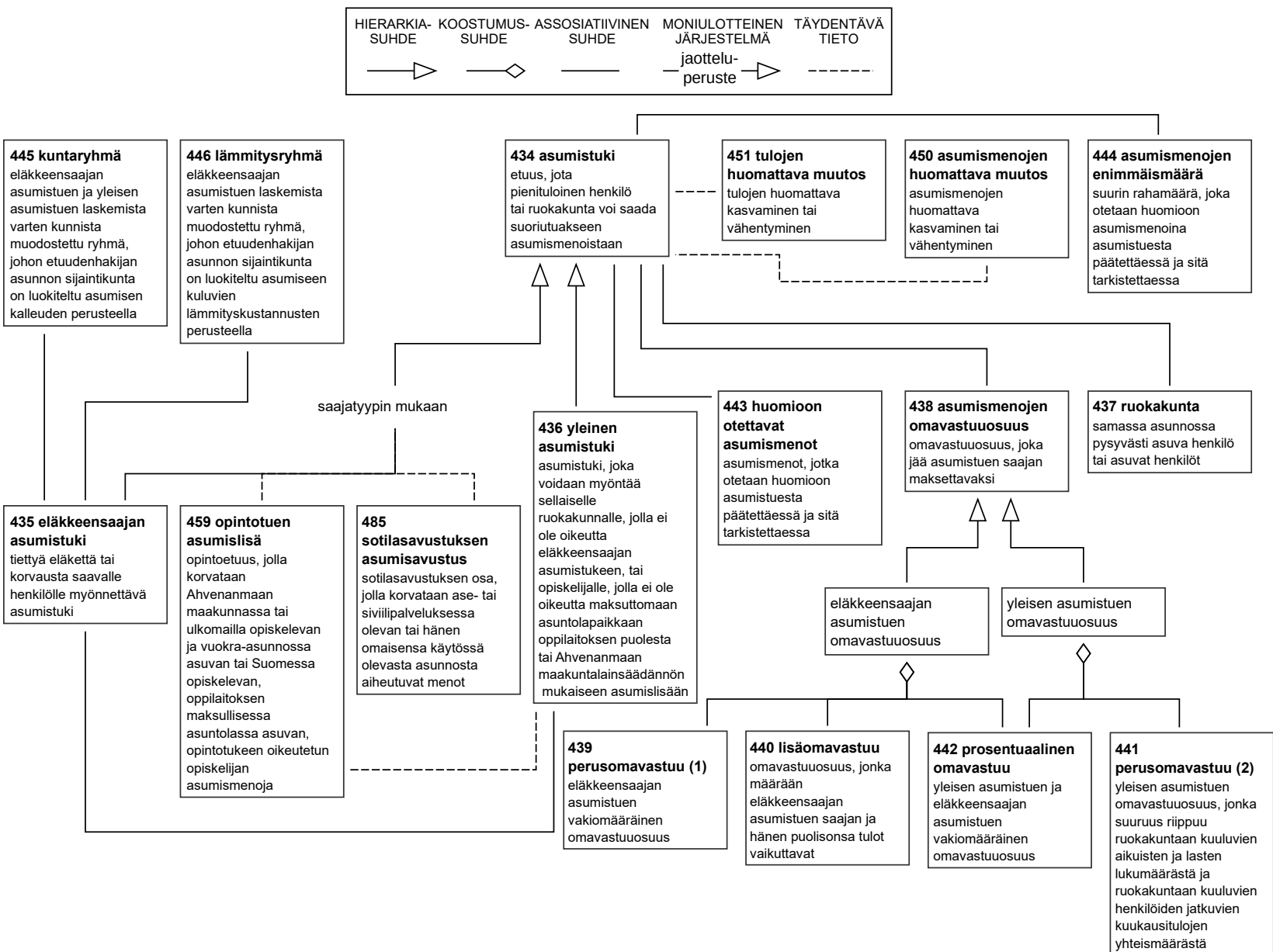
anmärkning

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* granskas inkomstförändringarna på årsnivå (betydande förändring av årsinkomsten), och de är bundna till *folkpensionsindex*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* granskas inkomstförändringarna på månadsnivå, och de är inte indexbundna.

Käsitekaavio: [Asumistuet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#)

Käsittekaavio 34. Asumistuet.

452

vakinaisen asunto; vakituinen asunto

sv stadigvarande bostad; permanentbostad; permanent bostad

määritelmä

asunto, jossa henkilö tai *ruokakunta* asuu pääosan vuodesta

huomautus

Vakinaiseksi asunnoksi voidaan katsoa vain yksi asunto.

Eläkkeensaajan asumistukea ja *yleistä asumistukea* maksetaan vain Suomessa sijaitsevaan, vakinaiseen asuntoon.

definition

bostad där en person eller ett *hushåll* bor under största delen av året

anmärkning

Endast en bostad kan betraktas som stadigvarande bostad.

Bostadsbidrag för pensionstagare och *allmänt bostadsbidrag* betalas bara för stadigvarande bostäder i Finland.

Käsittekaavio: [Asunnot](#)

Begreppsdiagram: [Bostäder](#)

453

itsenäinen asunto

sv självständig bostad

määritelmä

henkilön tai *ruokakunnan* yksinomisessa käytössä oleva asunto, joka täyttää tietyt vaatimukset

huomautus

Asuntoa pidetään itsenäisenä asuntona, jos siinä on keittomahdollisuus ja vesipiste sekä oma sisäänkäynti ulkoa, porraskäytävästä tai eteisestä.

definition

bostad som är i en persons eller ett *hushålls* uteslutande bruk och uppfyller vissa krav

anmärkning

En bostad anses vara en självständig bostad, om den har kokmöjligheter och tillgång till vatten samt egen ingång utifrån, från trappuppgång eller tambur.

Käsittekaavio: [Asunnot](#)

Begreppsdiagram: [Bostäder](#)

454

kelvollinen asunto

sv duglig bostad

määritelmä

asunto, joka sijaitsee pysyvään asumiskäyttöön tehdyssä tai muutetussa rakennuksessa

huomautus

Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa G1 Asuntosuunnittelu (2005) on määräyksiä asuinhuoneen ja -huoneiston vähimmäiskoosta, -korkeudesta, ikkunoista ja varustuksesta.

Yleistä asumistukea voidaan myöntää vain kelvolliseen asuntoon.

definition

bostad i en byggnad som är avsedd för varaktigt boende eller i en byggnad som har uppförts för ett annat ändamål men ändrats till bostad

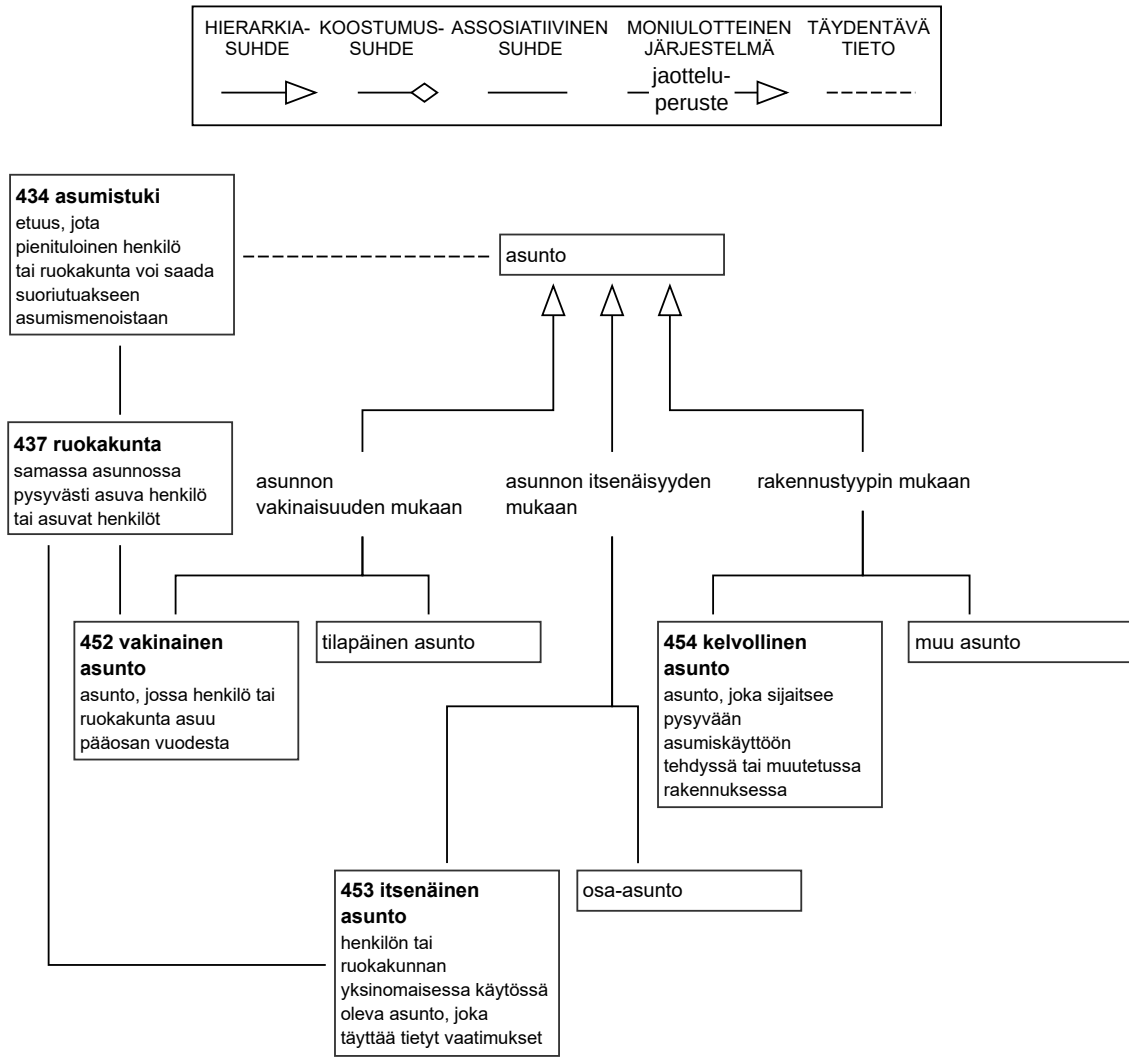
anmärkning

I del G1 (Bostadsplanering, 2005) i Finlands byggbestämmelsesamling finns föreskrifter om bostadsrum och bostadslägenheters minimistorlek, minimihöjd, fönster och utrustning.

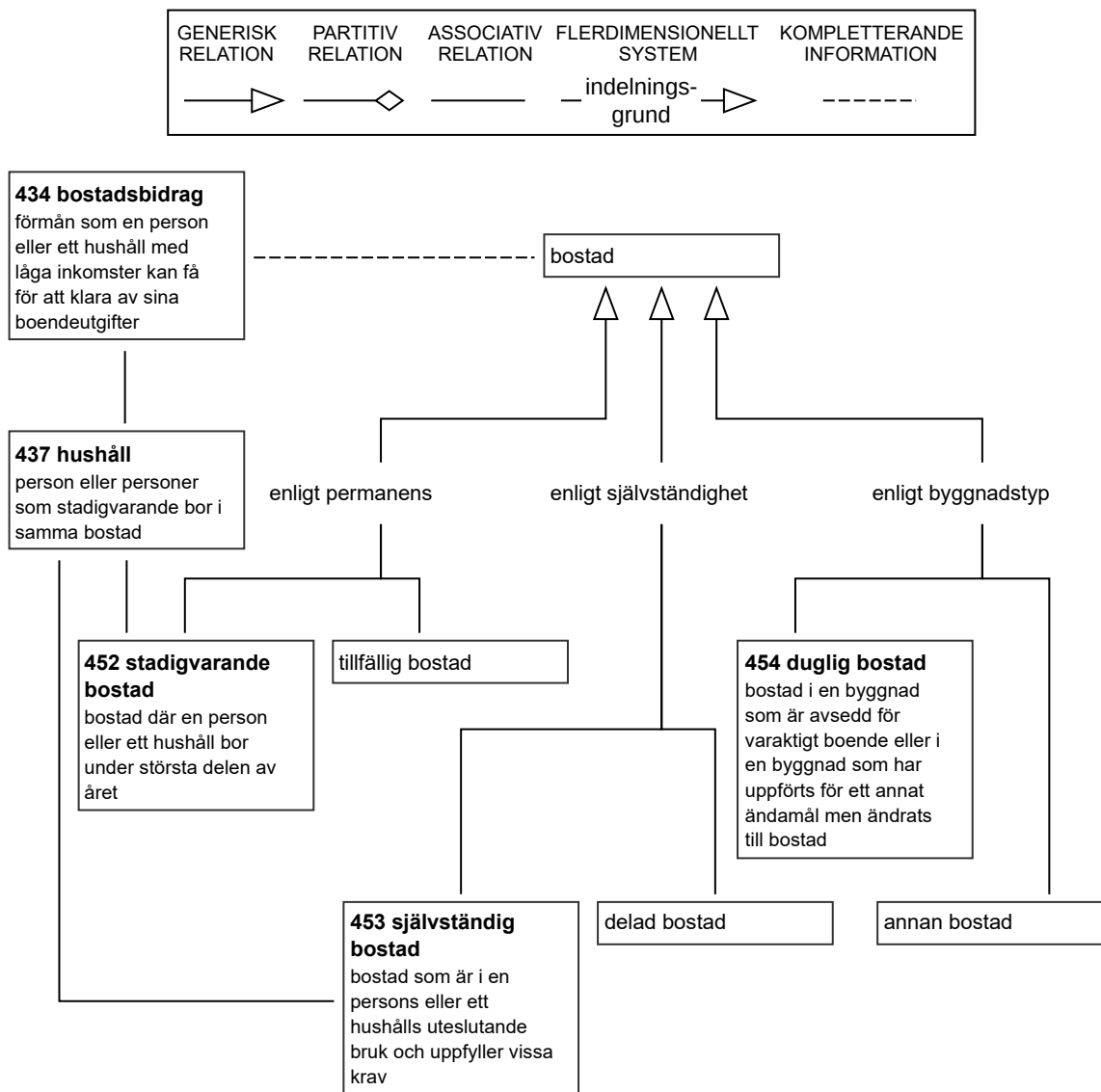
Allmänt bostadsbidrag kan beviljas bara för dugliga bostäder.

Käsittekaavio: [Asunnot](#)

Begreppsdiagram: [Bostäder](#)

Käsitekaavio 35. Asunnot.

Begreppsdiagram 35. Bostäder.

11 Opintoetuudet ja opiskeluterveydenhuolto

Studieförmåner och studerandehälsovård

11.1 Opintoetuudet

Studieförmåner

455

opintoetuus; opintotukietuus

sv studieförmån; studiestödsförmån

määritelmä

etuus, jolla tuetaan peruskoulun jälkeisiä päätoimisia opintoja

huomautus

Kelan myöntämiä opintoetuuksia ovat *opintotukeen* kuuluvat *opintoraha*, *opintotuen asumislisä* ja *opintolainan valtiontakaus* sekä *koulumatkatuki*, *ateriatuki* ja *korkeavustus*.

Opintotukietuus-termiä käytetään opintotukilaisissa (65/1994). Lain tarkoittamia opintotukietuuksia ovat opintotukeen kuuluvat opintoraha, opintotuen asumislisä ja opintolainan valtiontakaus sekä korkeavustus ja *opintolainavähennys*. Myös ateriatuesta säädetään opintotukilaisissa.

definition

förmån genom vilken heltidsstudier efter grundskolan stöds

anmärkning

Studieförmåner som FPA beviljar är *studiepenning*, *studiestödets bostadstillägg* och *statsgaranti för studielån*, vilka ingår i *studiestödet*, samt *stöd för skolresor*, *måltidsstöd* och *ränteunderstöd*.

Termen studiestödsförmån används i lagen om studiestöd (65/1994). De studiestödsförmåner som avses i lagen är studiepenning, studiestödets bostadstillägg och statsgaranti för studielån, vilka ingår i studiestödet, samt ränteunderstöd och *studielånsavdrag*. Lagen om studiestöd innehåller också bestämmelser om måltidsstöd.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

456

opintotuki

sv studiestöd *n*; studiehjälp /SE/; studiebidrag /SE/

määritelmä

opintorahan, *opintotuen asumislisän* ja *opintolainan valtiontakauksen* muodostama kokonaisuus

huomautus

Opintotuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat oppilaitokseen hyväksyminen, päätoiminen opiskelu, opinnoissa edistyminen ja taloudellisen tuen tarve.

definition

helhet som består av *studiepenning*, *studiestödets bostadstillägg* och *statsgaranti för studielån*

anmärkning

Allmänna förutsättningar för beviljande av studiestöd är att den studerande har antagits till en läroanstalt samt att han eller hon bedriver studierna på heltid, har framgång i studierna och är i behov av ekonomiskt stöd.

Käsitekaaviot: [Opintoetuudet](#) ja [Opintotukiaika](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#) och [Studiestöd](#)

457

opintoraha

sv studiepenning

määritelmä

kuukausittain maksettava *opintoetus*, joka on tarkoitettu turvaamaan opiskelijan *toimeentulo* opintojen aikana

huomautus

Opintoraha on *opintotuen* osa. Opintorahan määrään vaikuttavat opiskelijan ikä ja siviilisäätty, koulutusaste sekä se, asuuko opiskelija itsenäisesti vai vanhempansa luona. Vanhemman tulot voivat joko suurentaa tai pienentää opintorahan määrää.

Opintorahaa ei myönnetä *oppimateriaalilisää* lukuun ottamatta opiskelijalle, josta maksetaan *lapsilisää* tai sitä vastaavaa *etuutta* ulkomailta.

definition

studieförmån som betalas månadsvis och som är avsedd att trygga den studerandes *försörjning* under studietiden

anmärkning

Studiepenningen är en del av *studiestödet*. Beloppet av studiepenning påverkas av den studerandes ålder och civilstånd, utbildningsnivån samt boendet (självständigt boende respektive boende hos förälder). Förälderns inkomst kan antingen höja eller sänka studiepenningen.

Studiepenning kan, med undantag för *läromaterialstillägg*, inte beviljas studerande som får *barnbidrag* eller en motsvarande *förmån* som betalas från utlandet.

Käsitekaavio: *Opintoetuudet*

Begreppsdiagram: *Studieförmåner*

458

oppimateriaalilisä; opintorahan oppimateriaalilisä

sv läromaterialstillägg *n*

määritelmä

opintoraha, joka voidaan myöntää ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa olevalle, pienituloisen perheen lapselle

huomautus

Oppimateriaalilisää voidaan maksaa lapsettomalle ja naimattomalle opiskelijalle. Sitä voidaan maksaa vanhempansa luona asuvalle alle 20-vuotiaalle tai itsenäisesti asuvalle alle 18-vuotiaalle nuorelle. Oppimateriaalilisää voidaan maksaa myös 15- ja 16-vuotiaille, vaikka he eivät voi saada muuta opintorahaa. Oppimateriaalilisä on saman suuruinen kaikille siihen oikeutetuille.

definition

studiepenning som kan beviljas sådana barn i familjer med låga inkomster som genomgår yrkes- eller gymnasieutbildning

anmärkning

Läromaterialstillägg kan betalas till ogifta studerande utan barn. Det kan betalas till unga som bor hos föräldrarna och är under 20 år eller som bor självständigt och är under 18 år.

Läromaterialstillägg kan betalas också till 15- och 16-åringar även om de inte kan få annan studiepenning. Läromaterialstillägget är lika stort för alla som har rätt till det.

459

opintotuen asumislisä

sv studiestödets bostadstillägg *n*
hellre än: bostadstillägg *n* till studiestöd

määritelmä

[opintoetuus](#), jolla korvataan Ahvenanmaan maakunnassa tai ulkomailla opiskelevan ja vuokra-asunnossa asuvan tai Suomessa opiskelevan, oppilaitoksen maksullisessa asuntolassa asuvan, [opintotukeen](#) oikeutetun opiskelijan asumismenoja

huomautus

Suomessa maksullisia asuntoloita on kansanopistoilla, liikunnan koulutuskeskuksilla ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksella.

Opintotuen asumislisää maksetaan kuukausittain vakiomääräisenä.

Opintotuen asumislisä on opintotuen osa ja myös yksi [asumistuen](#) muoto. Asumislisää on maksettu 1.8.2017 lähtien vain määritelmän täyttävälle opiskelijoille. Muut opiskelijat kuuluvat [yleisen asumistuen](#) piiriin.

definition

[studieförmån](#) som kompenserar boendegtifter för en studerande som har rätt till [studiestöd](#) och som studerar och bor i hyresbostad i landskapet Åland eller utomlands eller som studerar i Finland och bor på ett avgiftsbelagt elevhem i samband med läroanstalten

anmärkning

I Finland finns det avgiftsbelagda elevhem i samband med folkhögskolor, idrottsutbildningscenter och vid Sameområdets utbildningscentral.

Studiestödets bostadstillägg betalas månadsvis i form av ett standardbelopp.

Studiestödets bostadstillägg är en del av studiestödet och utgör en form av [bostadsbidrag](#). Från 1.8.2017 har bostadstillägg betalats endast till studerande som uppfyller kraven i definitionen.

Övriga studerande omfattas av det [allmänna bostadsbidraget](#).

Käsitekaaviot: [Asumistuet](#) ja [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Bostadsbidrag](#) och [Studieförmåner](#)

460

opintorahan huoltajakorotus; huoltajakorotus

sv studiepenningens försörjarförhöjning; försörjarförhöjning

määritelmä

tietyn ikäisen lapsen huoltajalle maksettava [opintorahan](#) korotus

huomautus

Opintorahan huoltajakorotusta maksetaan alle 18-vuotiaan lapsen huoltajalle. Kela myöntää sen automaattisesti, kun tieto huoltajuudesta on väestötietojärjestelmässä.

Opintorahan huoltajakorotuksen määrään ei vaikuta opintorahan saajan lasten lukumäärä tai se, asuvatko opintorahan saaja ja hänen lapsensa samassa taloudessa.

definition

förhöjning av [studiepenningen](#) som betalas till vårdnadshavare till barn i en viss ålder

anmärkning

Studiepenningens försörjarförhöjning betalas till vårdnadshavaren till ett barn under 18 år. FPA beviljar den automatiskt när uppgifter om vårdnaden finns i befolkningsdatasystemet.

Förhöjningens belopp påverkas inte av antalet barn som studiepenningstagaren har eller av huruvida han eller hon bor i samma hushåll som barnet.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

461

opintolainan valtiontakaus

mieluummin kuin: aikuiskoulutustuen lainatakaus <aikuiskoulutustuki/vuxenutbildningsstöd>

sv statsgaranti för studielån; statsborgen för studielån

määritelmä

[opintoetuus](#), jolla valtio takaa opiskelijan nostaman opintolainan

huomautus

Opintolainan valtiontakaus on [opintotuen](#) osa. Pääsääntöisesti opintolainan valtiontakaus myönnetään sellaiselle opiskelijalle, joka saa [opintorahaa](#) tai aikuiskoulutustukea. Opintorahan maksaa Kela ja aikuiskoulutustuen Koulutusrahasto.

definition

[studieförmån](#) genom vilken staten går i borgen för studielån som en studerande lyfter

anmärkning

Statsgaranti för studielån är en del av [studiestödet](#). I regel beviljas statsgaranti för studielån en sådan studerande som får [studiepenning](#) eller vuxenutbildningsstöd. Studiepenningen betalas av FPA och vuxenutbildningsstödet betalas av Utbildningsfonden.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

462

opintolainahyvitys

sv studielånskompensation

määritelmä

opintonsa määräajassa suorittaneelle korkeakouluopiskelijalle myönnettävä [opintoetuus](#), jolla lyhennetään opiskelijan ottamaa opintolainaa

huomautus

Opintolainahyvitystä ei yleensä tarvitse hakea. Kela maksaa sen pääsääntöisesti opintolainan myöntäneelle pankille.

Opintolainahyvitys voidaan myöntää, jos opiskelija on aloittanut ensimmäisen korkeakoulututkintonsa suorittamisen 1.8.2014 tai sen jälkeen.

definition

[studieförmån](#) i form av amortering på studielån som har lyfts av en högskolestuderande som avlagt examen inom utsatt tid

anmärkning

Vanligtvis behöver studielånskompensation inte sökas. FPA betalar i regel kompensationen till den bank som har beviljat studielånet.

Studielånskompensation kan beviljas, om den studerande har inlett studierna för sin första högskoleexamen 1.8.2014 eller senare.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

463

ateriatuki

sv måltidsstöd *n*

määritelmä

korkeakouluopiskelijan saama [opintoetuus](#), jonka perusteella Kela maksaa tukea opiskelijaravintolan pitäjälle aterioiden hintojen alentamiseksi

huomautus

Ateriatuki koostuu ateriakohtaisesta avustuksesta ja mahdollisesta ylimääräisestä avustuksesta. Muissa kuin korkeakoulujen tiloissa toimiville opiskelijaravintoloille voidaan maksaa ylimääräistä avustusta tilojen ja kiinteiden laitteiden kustannuksiin.

Valtioneuvoston asetuksella korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista ([54/2012](#)) on säädetty enimmäishinnat tuettavalle aterialle (lounas tai erikoisannos).

Erikoisannokselle on säädetty myös vähimmäishinta. Asetuksella säädetään myös tuettavan aterian sisällöstä. Kelan ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatima Suositus korkeakoulu-ruokailun periaatteiksi tarkentaa ateriatukea koskevaa asetusta.

Korkeakouluopiskelija saa ateriatuen opiskelijaravintolasta ostamaansa ateriaan esittämällä voimassa olevan opiskelijakortin (SYLin tai SAMOKin kortin) tai Kelan ateriatukikortin.

definition

[studieförmån](#) för högskolestuderande, på basis av vilken FPA i syfte att sänka måltidspriserna betalar stöd till den som driver en studentrestaurang

anmärkning

Måltidsstödet består av ett understöd per måltid och eventuellt extra understöd. Extra understöd kan beviljas för kostnader för lokaler och fasta anläggningar i studentrestauranger som finns någon annanstans än i högskolelokalerna.

Statsrådets förordning om grunderna för måltidsstöd för högskolestuderande ([54/2012](#))

innehåller bestämmelser om maximipriser per måltid som stöds (lunch eller specialmåltid). För specialmåltider har också ett minimipris fastställts. I förordningen föreskrivs det också om innehållet i en subventionerad måltid. En rekommendation om principerna för bespisningen vid högskolor som FPA och Statens näringsdelegation har utarbetat preciserar förordningen om måltidsstöd.

Högskolestuderande får måltidsstöd för en måltid som köps i en studentrestaurang genom att visa upp ett giltigt studiekort (utfärdat av FSF eller SAMOK) eller ett måltidsstödkort som FPA har utfärdat.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

464

koulumatkatuki

sv stöd n för skolresor; skolresestöd n

määritelmä

toisen asteen opiskelijalle tai aikuisten perusopetukseen osallistuvalle myönnettävä [opintoetus](#), jolla korvataan päivittäisistä koulumatkoista aiheutuvia kustannuksia

huomautus

Koulumatkoja pidetään päivittäisinä, jos viikon aikana on vähintään seitsemän yhdensuuntaista koulumatkaa.

Päivittäisyyden lisäksi koulumatkatuen edellytyksenä on vähintään 10 km:n pituinen yhdensuuntainen koulumatka, tietynsuuruiset kuukausittaiset koulumatkakustannukset ja soveltuva kulkutapa. Kulkutapa voi olla joukkoliikenne, koulutuksen järjestäjän järjestämä kuljetus tai tietyin edellytyksin itse järjestetty kulkutapa (henkilöauto tms.) Oppilaitos antaa opiskelijalle koulumatkoja varten ostotodistuksen, jolla opiskelija voi ostaa joukkoliikenteen lippuja koulumatkatuella alennettuun hintaan. Itse järjestetyille kulkutavalle koulumatkatukea voi saada enintään 100 km:n matkalle.

Kela maksaa koulumatkatuen kuukausittain opiskelijan kulkutavan mukaan joko koulukuljetuksen järjestäjälle, matkalipun myyjälle tai opiskelijalle.

Koulumatkatukea voi saada vain Suomessa opiskeleva henkilö Suomessa tehtäviin koulumatkoihin.

definition

[studieförmån](#) som är avsedd att ersätta kostnader för dagliga skolresor och som beviljas studerande på andra stadiet och personer som deltar i grundläggande utbildning för vuxna

anmärkning

Skolresorna anses vara dagliga, om minst sju enkelresor företas under en vecka.

Förutom kravet på dagliga resor är en förutsättning för beviljande av stöd för skolresor att skolvägen i en riktningen är minst 10 km, att skolresekostnaderna överstiger ett visst belopp per månad och att lämpligt färdstätt används. Färdstättet kan vara kollektivtrafik, skjuts som utbildningsanordnaren ordnar eller under vissa förutsättningar ett eget färdstätt (personbil el.dyl.). Läroanstalten ger den studerande ett köpintyg som gäller skolresor. Med det kan den studerande köpa kollektivtrafikbiljetter till ett pris som sänkts med stödet för skolresor. I fråga om eget färdstätt kan stöd för skolresor fås för resor som är upp till 100 km.

FPA betalar stödet för skolresor månadsvis. Beroende på den studerandes färdstätt betalas stödet till den som ordnar skolskjuts, till den som säljer resebiljetter eller till den studerande.

Stöd för skolresor kan beviljas bara personer som studerar i Finland för skolresor inom Finland.

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

465

korkeavustus

sv ränteunderstöd n ; räntebidrag n

määritelmä

pienituloiselle henkilölle myönnettävä [opintoetus](#), jonka perusteella Kela maksaa opintolainan erääntyvät korot kokonaisuudessaan ilman takaisinmaksuvelvollisuutta sen jälkeen, kun korkoja ei enää lisätä lainapäömaan

huomautus

Asevelvolliselle opintolainojen korot maksetaan [sotilasavustuksena](#).

definition

för personer med låga inkomster avsedd [studieförmån](#), på basis av vilken FPA utan återbetalningsskyldighet betalar alla räntor på studielånet som förfaller till betalning efter det att ränta inte längre läggs till lånekapitalet

anmärkning

Räntorna på studielån för värnpliktiga betalas i form av [militärunderstöd](#).

Käsittekaaviot: [Opintoetuudet](#) ja [Sotilasavustus](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#) och [Militärunderstöd](#)

466

opintolainavähennys

sv studielånsavdrag *n*

määritelmä

vähennys, jonka korkeakouluopiskelija voi saada verotuksessa, jos hän on suorittanut korkeakoulututkinnon määräajassa

huomautus

Opintolainavähennyksen edellytyksenä on, että ylempään korkeakoulututkintoon käytetty aika ylittää tavoiteajan enintään kahdella lukuvuodella. Alemmaan korkeakoulututkintoon tai ammattikorkeakoulututkintoon käytetty aika saa ylittää tavoiteajan enintään vuodella. Edellytyksenä on myös, että opintolainan määrä on tietynsuuruinen. Kela tutkii, onko opiskelijalla oikeus opintolainavähennykseen, ja ilmoittaa tiedon verottajalle.

Opintolainavähennyksen voi saada ennen 1.8.2014 aloitetuissa opinnoissa.

definition

avdrag som högskolestuderande kan få vid beskattningen, om de har avlagt högskoleexamen inom den föreskrivna tiden

anmärkning

En förutsättning för studielånsavdrag är att den tid som använts till en högre högskoleexamen överskrider den målsatta tiden med högst två läsår. Tiden för avläggande av en lägre högskoleexamen eller en yrkeshögskoleexamen får överskrida den målsatta tiden med högst ett år. En ytterligare förutsättning är att studielånet uppgår till ett visst belopp. FPA undersöker om den studerande har rätt till studielånsavdrag och underrättar skattemyndigheten om saken.

Studielånsavdrag kan fås för studier som inletts före 1.8.2014.

Käsitekaavio: [Opintoetuedet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

467

opintolainan takausvastuu

sv borgensansvar *n* för studielån

määritelmä

Kelan velvollisuus takaajana maksaa opintolaina takaisin lainan antaneelle pankille, jos opiskelija ei itse maksa opintolainansa

huomautus

Kela perii opintolainan myöhemmin takaisin lainan maksamatta jättäneeltä opiskelijalta.

definition

skyldighet för FPA att i egenskap av borgensman betala tillbaka ett studielån till den bank som beviljat lånet, om den studerande inte själv betalar sitt studielån

anmärkning

FPA driver senare in studielånet hos den studerande som inte betalat lånet.

468

opintotuen vapaaehtoinen palautus

sv frivillig återbetalning av studiestöd

määritelmä

tapahtuma, jossa opiskelija palauttaa saamaansa *opintotukea* takaisin Kelalle yhdeltä tai useammalta *tukikuukaudelta*

huomautus

Opiskelija voi palauttaa opintotukea vapaaehtoisesti korottaakseen *opiskelijan vuositulorajaa*. Tällöin opiskelija välttää *vuositulovalvonnassa* takaisinperittävään opintotuen määrään lisättävän 15 prosentin kertakorotuksen. Korkeakouluopiskelija voi palauttaa opintotukea myös saadakseen tukikuukausia uudelleen käyttöönsä.

definition

transaktion som innebär att en studerande återbetalar till FPA sådant *studiestöd* för en eller flera *stödmanader* som beviljats honom eller henne

anmärkning

En studerande kan frivilligt återbetala studiestöd för att höja *årsinkomstgränsen för studerande*. I så fall undgår den studerande att en 15 procents engångsförhöjning av det studiestöd som ska återbetalas görs vid *årsinkomstkontrollen*. Högskolestuderande kan återbetala studiestöd också för att på nytt få tillgång till stödmanader.

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

469

opiskelijan vuosituloraja

sv årsinkomstgräns för studerande

määritelmä

laskennallinen *tuloraja* sille, miten paljon opiskelija voi saada *opintotuen* lisäksi muita tuloja kalenterivuoden aikana

huomautus

Opiskelijan vuosituloraja lasketaan opiskelijan vuoden aikana käyttämien *tukikuukausien* lukumäärän mukaan. Jos opiskelijan tulot eivät ylitä vuositulorajaa eikä opintotukea ole maksettu liikaa, Kela ei peri opintotukea takaisin *vuositulovalvonnassa*.

Opiskelija voi korottaa vuositulorajansa palauttamalla opintotukea vapaaehtoisesti, ks. *opintotuen vapaaehtoinen palautus*.

definition

kalkylerad *inkomstgräns* för hur stora inkomster en studerande under ett kalenderår får ha utöver *studiestödet*

anmärkning

Årsinkomstgränsen för studerande beräknas utgående från antalet *stödmanader* som den studerande har använt under ett år. Om den studerandes inkomster inte överstiger årsinkomstgränsen och studiestöd inte har betalats ut till ett för stort belopp, återkräver FPA inte studiestödet vid *årsinkomstkontrollen*.

En studerande kan höja sin årsinkomstgräns genom att frivilligt återbetala studiestöd, se *frivillig återbetalning av studiestöd*.

Käsittekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

470

vuositulovalvonta

sv årsinkomstkontroll

määritelmä

valvonta, jossa Kela vertaa *opintotukea* saaneen opiskelijan *vuosituloja opiskelijan vuositulorajaan*

huomautus

Vuositulovalvonta tehdään jälkikäteen kalenterivuoden verotuksen valmistuttua. Jos vuositulovalvonnassa todetaan opiskelijan vuositulorajan ylittyneen ja opiskelijan saaneen liikaa opintotukea, Kela perii sitä takaisin ja lisää perittävään 15 prosentin kertakorotuksen.

definition

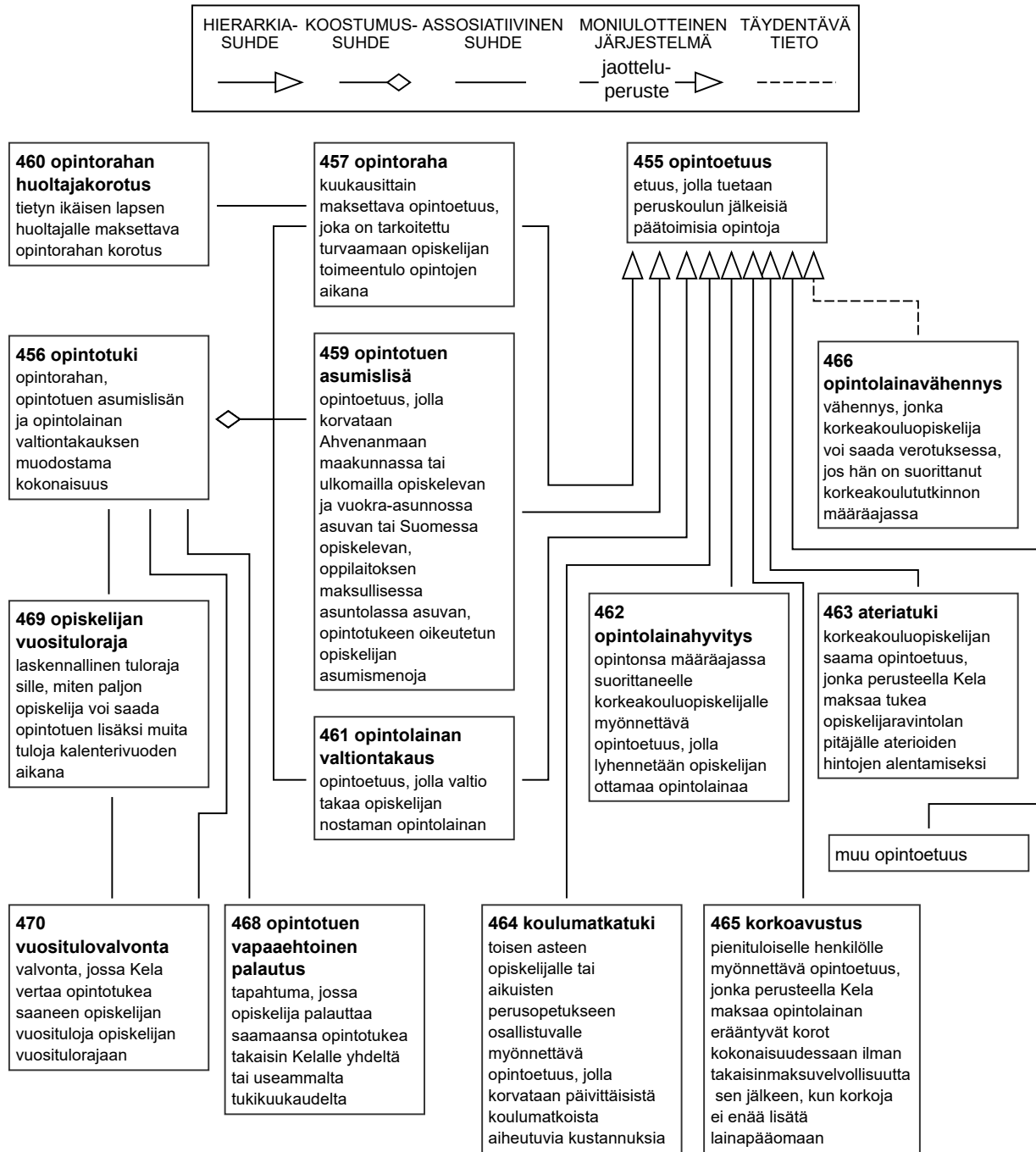
kontroll där FPA jämför *årsinkomsterna* för en studerande som fått *studiestöd* med *årsinkomstgränsen för studerande*

anmärkning

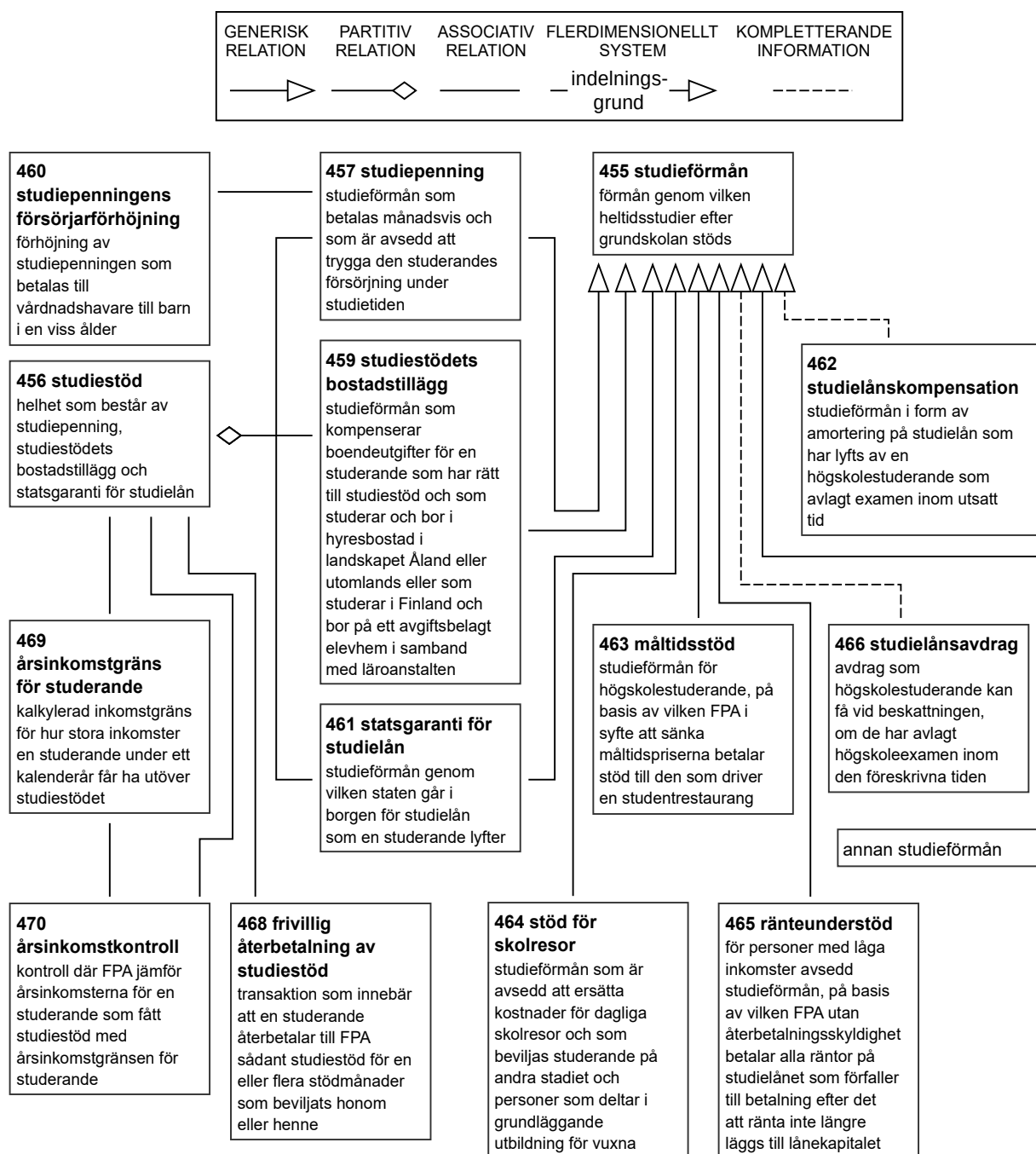
Årsinkomstkontrollen görs i efterhand efter det att beskattningen för kalenderåret har färdigställts. Om det vid årsinkomstkontrollen konstateras att årsinkomstgränsen för studerande har överskridits och att den studerande fått ett alltför stort belopp i studiestöd, återkräver FPA den överbetalda delen och företar en 15 procents engångsförhöjning av det belopp som återkrävs.

Käsitekaavio: [Opintoetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Studieförmåner](#)

Käsitekaavio 36. Opintoetuudet.

Begreppsdiagram 36. Studieförmåner.

471

opintotukiaika

sv studiestödstitid

määritelmä

aika, jolta opiskelija voi saada tukea opintoihinsa

huomautus

Korkeakouluissa opintotukiaika koostuu käytettävissä olevista [tukikuukausista](#) ja toisen asteen opinnoissa opintotukiaika koostuu yhdestä tai useammasta [säännönmukaisesta suoritussajasta](#) ja mahdollisesta [lisääajasta](#).

[Opintotukea](#) myönnetään opintoihin, jotka kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta. Vähimmäiskestonsa puolesta opintotukeen oikeuttaviin opintoihin tuki voidaan myöntää myös yhdelle kuukaudelle eli opintotukiaika voi lyhyimmillään olla yksi tukikuukausi (vähimmäistukiaika). Ks. myös [enimmäistukiaika](#).

definition

tid för vilken en studerande kan beviljas stöd för sina studier

anmärkning

Vid högskolestudier består studiestödstitiden av disponibla [stödmånader](#) och vid studier på andra stadiet består studiestödstitiden av en eller flera [ordinarie studietider](#) och eventuell [tilläggsstudietid](#).

[Studiestöd](#) beviljas för studier som pågår i minst två månader utan avbrott. I fråga om studier som är tillräckligt långvariga för att berättiga till studiestöd kan stöd beviljas också för en månad, dvs. studiestödstitiden kan som kortast vara en stödmånad (minimistödstitid). Se även [maximal stödstitid](#).

Käsittekaavio: [Opintotukiaika](#)

Begreppsdiagram: [Studiestödstitid](#)

472

tukikuukausi; opintotukikuukausi

sv stödmånad; studiestödsmanad

määritelmä

kuukausi, jolta opiskelija saa [opintorahaa](#) tai [opintotuen asumislisää](#)

huomautus

Tukikuukausien määrä lukuvuodessa riippuu suoritettavista opinnoista. Korkeakouluopinnoissa tukikuukausia on yleensä yhdeksän lukuvuodessa, mutta opintorahaa tai opintotuen asumislisää voi saada pidemmäksi ajaksi, jos opiskelee kesäkuukausien aikana. Lukio-opinnoissa tukikuukausia on enintään yhdeksän lukuvuodessa. Ammatillisissa opinnoissa lukuvuoden tukikuukausien määrä riippuu lukuvuoden pituudesta, tukikuukausia on yleensä 9-10.

definition

månad för vilken en studerande får [studiepenning](#) eller [studiestödets bostadstillägg](#)

anmärkning

Antalet stödmånader per läsår är beroende av de studier som bedrivs. Vid högskolestudier är stödmånaderna i allmänhet nio per läsår, men studiepenning eller studiestödets bostadstillägg kan beviljas också för längre tid, om studier bedrivs under sommarmånaderna. Vid gymnasiestudier är antalet stödmånader högst nio per läsår. Vid yrkesinriktade studier är antalet stödmånader per läsår beroende av läsårets längd, stödmånaderna är i allmänhet 9–10.

Käsittekaavio: [Opintotukiaika](#)

Begreppsdiagram: [Studiestödstitid](#)

473

<toisen asteen koulutus / utbildning på andra stadiet>

säännönmukainen suoritus aika; säännönmukainen opiskeluaika

sv ordinarie studietid; normal studietid; regelrätt studietid

määritelmä

aika, jonka opiskelijalta arvioidaan kuluvan tietyn toisen asteen tutkinnon suorittamiseen

huomautus

Toisen asteen opinnoissa *opintotukea* myönnetään ensin säännönmukaiselle suoritusajalle. Jos opiskelija ei saa tutkintoa suoritettua tänä aikana, hän voi hakea opintotukea *lisääjalle*.

definition

tid som en studerande uppskattas behöva för att avlägga en viss examen på andra stadiet

anmärkning

Vid studier på andra stadiet beviljas *studiestöd* först för den ordinarie studietiden. En studerande som inte hinner avlägga examen under den tiden kan ansöka om studiestöd för *tilläggs tid*.

Käsitekaavio: [Opintotukiaika](#)

Begreppsdiagram: [Studiestöd tid](#)

474

enimmäistukiaika; opintotuen enimmäisaika

sv maximal stötid; maximistötid; maximitid för studiestöd

määritelmä

suoritettavan tutkinnon laajuuden perusteella määräytyvä *opintotukiaika*

huomautus

Korkeakouluopinnoissa enimmäistukiajan pituus riippuu myös opintojen aloittamislukuvuodesta.

Korkeakouluopinnoissa aiemmin käytetyt *tukikuukaudet* vähentävät uuden tutkinnon suorittamiseen käytettävissä olevaa enimmäistukiaikaa. Sen sijaan yhteen toisen asteen tutkintoon aiemmin saatu *opintotuki* ei vaikuta muihin toisen asteen tutkintoihin käytettävissä oleviin enimmäistukiaikoihin.

Toisen asteen opintoihin saatu opintotuki ei kuluta mahdollisten korkeakouluopintojen opintotukiaikaa eikä korkeakouluopintoihin saatu opintotuki kuluta mahdollisten toisen asteen opintojen opintotukiaikaa.

Enimmäistukiajasta säädetään opintotukilaisissa (65/1994).

definition

studiestöd tid som fastställs utifrån omfattningen av den examen som det är fråga om

anmärkning

Vid högskolestudier beror den maximala stötidens längd även på vilket läsår studierna har inletts.

Vid högskolestudier minskar tidigare utnyttjade *stödmånader* den maximala stötid som man får utnyttja för att avlägga en ny examen. *Studiestöd* som beviljats tidigare för avläggande av en examen på andra stadiet inverkar däremot inte på den disponibla maximala stötid för andra examina på andra stadiet.

Studiestöd som beviljats för studier på andra stadiet förkortar inte studiestöd tiden för eventuella högskolestudier, och studiestöd som beviljats för högskolestudier förkortar inte studiestöd tiden för eventuella studier på andra stadiet.

Bestämmelser om den maximala stötid finns i lagen om studiestöd (65/1994).

Käsitekaavio: [Opintotukiaika](#)

Begreppsdiagram: [Studiestöd tid](#)

475

<toisen asteen koulutus / utbildning på andra stadiet>

lisäaika

ei: lisävuosi (vanhentunut/föråldrad); ylitysaika (vanhentunut/föråldrad)

sv tilläggstid; extra tid

määritelmä

säännönmukaisen suoritusajan ylittävä aika

huomautus

Opintotukea on haettava lisäajalle uudella hakemuksella, ja mukaan on liitettävä oppilaitoksen todistus jäljellä olevien opintojen laajuudesta ja kestosta.

definition

tid som överstiger den **ordinarie studietiden**

anmärkning

Studiestöd för tilläggstid ska sökas med en ny ansökan, och till den ska bifogas ett intyg utfärdat av läroanstalten över de återstående studiernas omfattning och längd.

Käsitekaavio: **Opintotukiaika**

Begreppsdiagram: **Studiestöd**

476

<korkeakoulutus/högskoleutbildning>

enimmäistukiajan pidennys; opintotuen enimmäisajan pidennys

ei: tukiajan pidennys (2)

sv förlängning av den maximala stödtiden; förlängning av maximistödtiden

inte: förlängning av stödtiden (2)

määritelmä

enimmäistukiajan ylittävä **opintotukiaika**

huomautus

Enimmäistukiajan pidennystä on haettava erikseen, ja mukaan on liitettävä oppilaitoksen todistus jäljellä olevien opintojen laajuudesta ja kestosta. Opiskelijan on osoitettava opintojensa viivästymisen aiheutuneen opintojen edistymiseen merkittävästi vaikuttaneesta sairaudesta tai muusta erityisen painavasta syystä.

definition

studiestöd som överstiger den **maximala stödtiden**

anmärkning

Förlängning av den maximala stödtiden ska sökas separat, och till ansökan ska bifogas ett intyg utfärdat av läroanstalten över de återstående studiernas omfattning och längd. Den studerande ska visa att studierna fördröjts p.g.a. sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl.

Käsitekaavio: **Opintotukiaika**

Begreppsdiagram: **Studiestöd**

477

tukiajan pidennys (1)

sv förlängning av stödtiden (1)

määritelmä

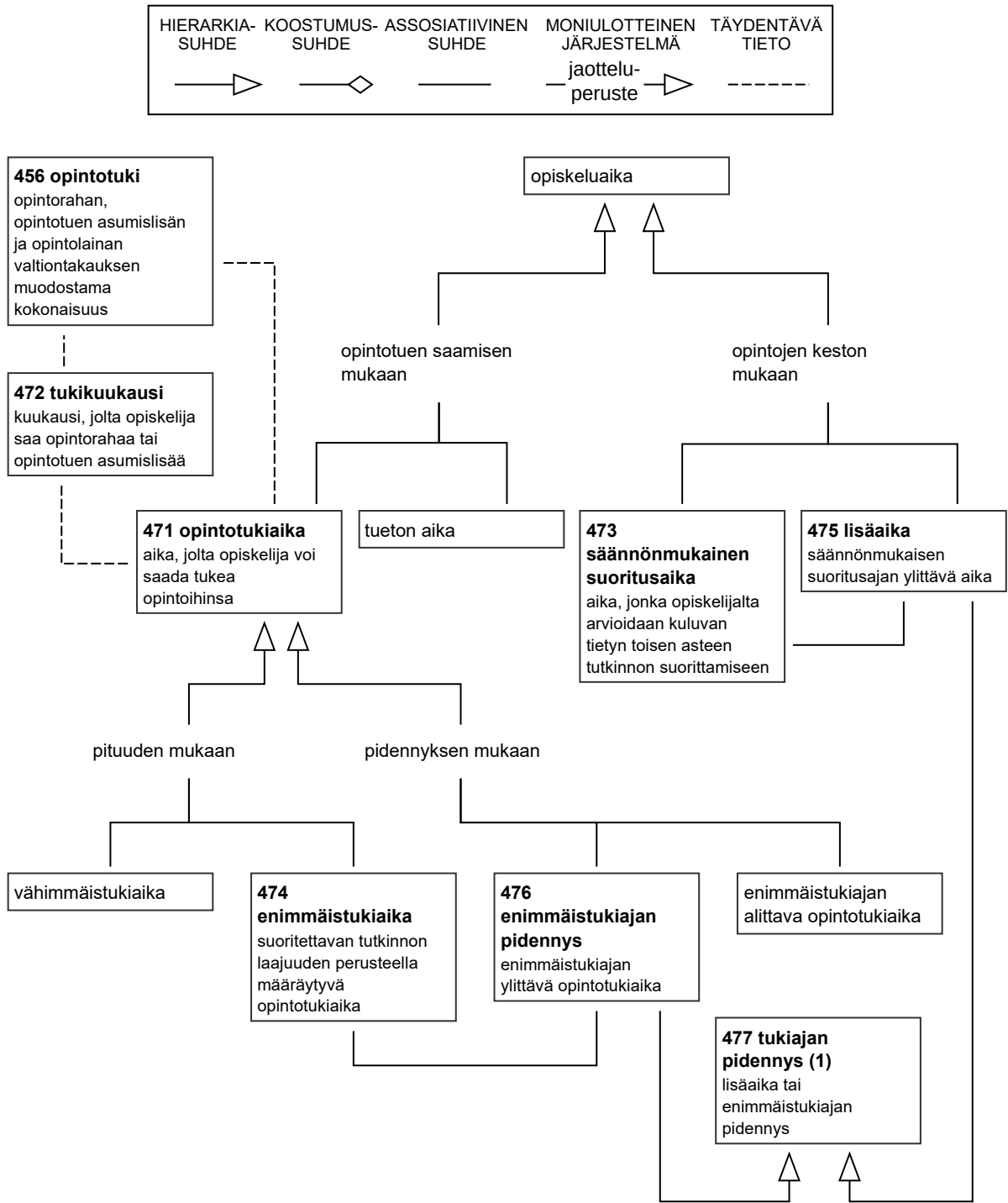
lisäaika tai **enimmäistukiajan pidennys**

definition

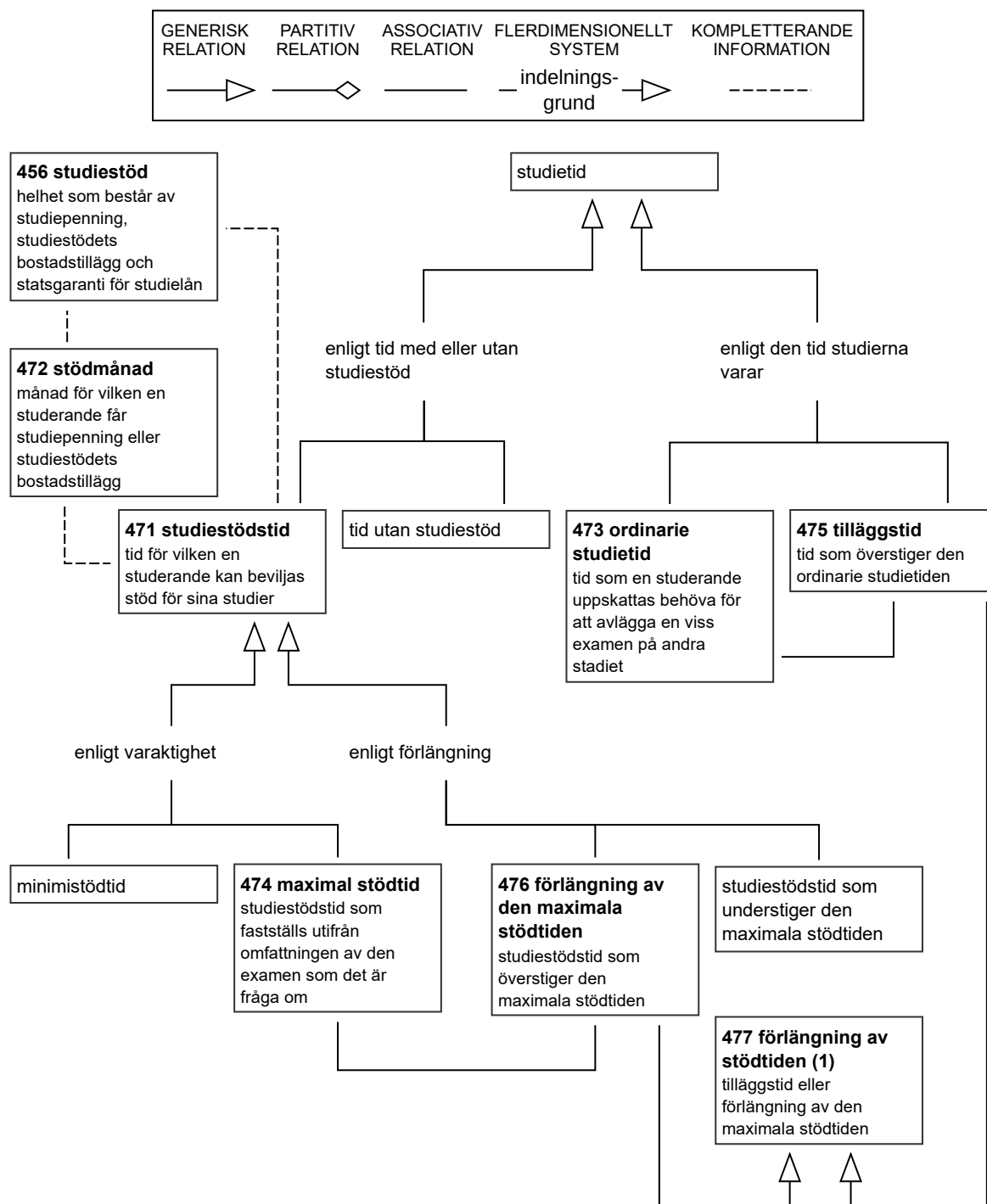
tilläggstid eller **förlängning av den maximala stödtiden**

Käsitekaavio: **Opintotukiaika**

Begreppsdiagram: **Studiestöd**

Käsittekaavio 37. Opintotukiaika.

Begreppsdiagram 37. Studiestödstitid.

11.2 Opiskeluterveydenhuolto

Studerandehälsövård

478

opiskeluterveydenhuolto

mieluummin kuin: opiskelijaterveydenhuolto

sv studerandehälsövård

inte: studenthälsövård

määritelmä

toiminta, jonka tarkoituksena on edistää toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijoiden terveyttä, ennaltaehkäistä heidän sairautiaan sekä parantaa ja hoitaa sairaita opiskelijoita

huomautus

Opiskeluterveydenhuollon palvelut kuuluvat lukioiden, ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijoille. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijoiden terveyden ja *opiskelukyvyn* edistäminen, oppimisympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja parantaminen, perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, opiskelijan erityisen tuen ja *tutkimuksen* tarpeen varhainen tunnistaminen sekä tarvittaessa tutkimuksiin ja *hoitoon* ohjaaminen.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon on oikeus läsnä olevaksi ilmoittautuneilla alemmaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavilla korkeakouluopiskelijoilla, Poliisiammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkintoa suorittavilla ja Maanpuolustuskorkeakoulussa muita kuin upseerin virkaan vaadittavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja suorittavilla korkeakouluopiskelijoilla.

Opiskeluterveydenhuoltoon ei ole oikeutta opiskelijoilla, jotka opiskelevat avoimessa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa, Högskolan på Åland -ammattikorkeakoulussa tai jotka suorittavat jatkotutkintoa tai muita kuin tutkinto-opintoja korkeakoulussa, kuten täydennyskoulutusta, erikoistumisopintoja tai erillistä opintokokonaisuutta. Oikeutta ei myöskään ole maanpuolustuskorkeakoulun upseeriopiskelijoilla, tilauskoulutusopiskelijoilla, ulkomailta Suomeen tulevilla vaihto-opiskelijoilla eikä Poliisiammattikorkeakoulun ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavilla.

Kela vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä ja huolehtii opiskeluterveydenhuollon palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta valtakunnallisesti sekä hyväksyy *opiskeluterveydenhuollon palveluverkon*. Lisäksi sen on seurattava ja arvioitava järjestämänsä opiskeluterveydenhuollon laatua ja vaikuttavuutta sekä kustannuksia, tuottavuutta ja taloudellisuutta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Sen palveluihin kuuluu vain *kiireetön hoito*.

Opiskeluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetussa laissa (695/2019), joka tuli voimaan 1.1.2021.

definition

verksamhet med syftet att främja hälsan och förebygga sjukdomar hos dem som studerar vid läroanstalter på andra stadiet och vid högskolor samt att bota och behandla sjuka studerande

anmärkning

Studerandehälsövårdstjänster ordnas för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högskolor. Till studerandehälsövården hör främjande av de studerandes hälsa och *studieförmåga*, säkerställande och förbättring av studiemiljöns hälsosamhet och säkerhet samt de studerandes välbefinnande, hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården, tidig identifiering av behov av särskilt stöd och *undersökningar* samt vid behov hänvisning till undersökningar och *vård*.

Rätt till studerandehälsövård för högskolestuderande har närvaroanmälda högskolestuderande som avlägger lägre eller högre högskoleexamen, yrkeshögskoleexamen vid Polisyrkeshögskolan och andra studier vid Försvarshögskolan än militärvetenskapliga studier eller militäryrkesstudier som krävs för officerstjänst.

Rätten till studerandehälsövård gäller inte studerande vid öppna yrkeshögskolor eller universitet, Högskolan på Åland eller studerande som avlägger påbyggnadsexamen eller som bedriver andra studier än examensstudier vid högskolor, såsom kompletteringsutbildning, specialiseringsstudier eller fristående studiehelheter. Rätten gäller inte heller officersstuderande vid Försvarshögskolan, studerande som genomgår uppdragsutbildning, utbytesstuderande från andra länder eller studerande som avlägger högre yrkeshögskoleexamen vid Polisyrkeshögskolan.

FPA svarar i hela landet för ordnandet av studerandehälsovård för högskolestuderande och för en tillräcklig tillgång på studerandehälsovårdstjänster och för tjänsternas tillgänglighet samt godkänner *servicenätet för studerandehälsovård*. Dessutom ska FPA följa och bedöma kvaliteten på och genomslaget hos studerandehälsovården samt dess kostnader, produktivitet och lönsamhet.

Studenternas hälsovårdsstiftelse producerar studerandehälsovårdstjänster för högskolestuderande i hela landet. Dess tjänster omfattar endast *icke-bräddskande vård*.

Bestämmelser om studerandehälsovård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande (695/2019). Den sistnämnda lagen trädde i kraft 1.1.2021.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

479

opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävä kustannus

sv godtagbar kostnad för studerandehälsovård

määritelmä

korkeakouluopiskelijoiden *opiskeluterveydenhuollon* palvelujen tuottamisesta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle aiheutuva tarpeellinen ja kohtuullinen kustannus

huomautus

Opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävissä kustannuksissa otetaan huomioon opiskeluterveydenhuollon käyttö- ja perustamiskustannukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön hallintokustannuksista se osa, joka kohdistuu opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävissä kustannuksissa on otettava huomioon laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tavoitteet, jotka Kela on järjestämisvastuullaan asettanut.

Pääosan opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävistä kustannuksista rahoittaa valtio, ja loppuosa rahoitetaan *korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksuilla*. Sosiaali- ja terveysministeriö laatii vuosittain arvion hyväksyttävistä kustannuksista.

definition

behövlig och skälig kostnad som Studenternas hälsovårdsstiftelse har för produktionen av studerandehälsovårdstjänster för högskolestuderande

anmärkning

I de godtagbara kostnaderna för studerandehälsovård beaktas driftskostnaderna och anläggningskostnaderna för *studerandehälsovården* samt den del av de administrativa kostnaderna för Studenternas hälsovårdsstiftelse som hänför sig till studerandehälsovård.

I de godtagbara kostnaderna för studerandehälsovård ska beaktas de mål för kvalitet, genomslag, lönsamhet och produktivitet som FPA ställt upp för de tjänster FPA ansvarar för att ordna.

Merparten av de godtagbara kostnaderna för studerandehälsovård finansieras av staten, och resten finansieras genom *hälsovårdsavgifter för högskolestuderande*. Social- och hälsovårdsministeriet gör årligen upp en kalkyl över de godtagbara kostnaderna.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

480

opiskeluterveydenhuollon korvaus

sv ersättning för studerandehälsovård

määritelmä

korvaus, jota Kela maksaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle korkeakouluopiskelijoiden *opiskeluterveydenhuollon* palvelujen tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista

huomautus

Opiskeluterveydenhuollon korvauksen suuruus perustuu opiskelijamäärään ja opiskelijakohtaisesti *opiskeluterveydenhuollon hyväksyttäviin kustannuksiin*.

definition

ersättning som FPA betalar till Studenternas hälsovårdsstiftelse för kostnaderna för produktionen av studerandehälsovårdstjänster för högskolestuderande

anmärkning

Storleken på ersättningen för studerandehälsovård grundar sig på de *godtagbara kostnaderna för studerandehälsovård* för en enskild studerande och på antalet studerande.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

481

korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksu; terveydenhoitomaksu

ei: YTHS-maksu (vanhentunut/föräldrad); Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön maksu (vanhentunut/föräldrad)

sv hälsovårdsavgift för högskolestuderande; hälsovårdsavgift

inte: SHVS-avgift (föräldrad/vanhentunut); avgift för studenternas hälsovårdsstiftelse (föräldrad/vanhentunut)

määritelmä

lukukausikohtainen maksu, jonka korkeakouluopiskelija maksaa Kelalle Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tuottamista *opiskeluterveydenhuollon* palveluista

huomautus

Korkeakouluopiskelijoiden maksamilla terveydenhoitomaksuilla katetaan osa *opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävistä kustannuksista*.

Korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksun ovat velvollisia maksamaan läsnä olevaksi ilmoittautuneet alemmaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavat korkeakouluopiskelijat, Poliisiammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat ja Maanpuolustuskorkeakoulussa muita kuin upseerin virkaan vaadittavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja suorittavat korkeakouluopiskelijat. Maksu on saman suuruinen kaikille opiskelijoille. Jos opiskelija maksaa terveydenhoitomaksun Kelalle määräajan jälkeen, Kela perii opiskelijalta kiinteän viivästymismaksun. Terveydenhoitomaksu ja viivästymismaksu voidaan myös kuitata *etuudesta*, jonka Kela myöhemmin maksaa opiskelijalle.

Korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksusta ja viivästymismaksusta säädetään vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

definition

avgift som högskolestuderande varje termin ska betala till FPA för de studerandehälsovårdstjänster som Studenternas hälsovårdsstiftelse producerar

anmärkning

De hälsovårdsavgifter som de högskolestuderande betalar täcker en del av de *godtagbara kostnaderna för studerandehälsovården*.

Skyldiga att betala hälsovårdsavgift är högskolestuderande som har anmält sig till läroanstalten som närvarande och som avlägger lägre eller högre högskoleexamen, avlägger yrkeshögskoleexamen vid Polisyrkeshögskolan eller bedriver andra militärvetenskapliga studier och militäryrkesstudier vid Försvarshögskolan än studier som krävs för officerstjänst. Avgiften är lika stor för alla studerande. Om en studerande betalar hälsovårdsavgiften till FPA efter utsatt tid, tar FPA ut en fast dröjsmålsavgift av honom eller henne. Hälsovårdsavgiften och dröjsmålsavgiften kan också kvittas mot *förmåner* som FPA senare betalar ut till den studerande. Bestämmelser om hälsovårdsavgiftens belopp och om dröjsmålsavgiften utfärdas årligen genom förordning av statsrådet.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsovård](#)

482

terveydenhoitomaksun maksuunpanopäätös

sv debiteringsbeslut *n* över hälsovårdsavgiften

määritelmä

korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksua koskeva päätös, jonka Kela antaa korkeakouluopiskelijalle tämän pyynnöstä

huomautus

Opiskelija voi pyytää terveydenhoitomaksun maksuunpanopäätöstä esimerkiksi silloin, kun hän on eri mieltä maksuvelvollisuudesta. Maksuunpanopäätökseen voi hakea muutosta, ks.

muutoksenhaku.

definition

beslut om *hälsovårdsavgiften för högskolestuderande* som FPA meddelar på en högskolestuderandes begäran

anmärkning

En studerande kan begära ett debiteringsbeslut över hälsovårdsavgiften till exempel om han eller hon är av annan åsikt om betalningsskyldigheten. Ändring i debiteringsbeslutet får sökas, se *sökande av ändring*.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsövård](#)

483

<korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto>

opiskeluterveydenhuollon palveluverkko

sv servicenät *n* för studerandehälsövård

määritelmä

korkeakouluopiskelijoille *opiskeluterveydenhuoltoa* tarjoavien Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toimipaikkojen muodostama toiminnallinen kokonaisuus

huomautus

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön on tuotettava korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto pääosin omana toimintanaan. Tarvittaessa se voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä opiskeluterveydenhuollon palveluja muilta palveluntuottajilta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tekee Kelalle palveluverkkoesityksen, jonka Kela hyväksyy, jos palveluverkko täyttää palvelujen riittävän saatavuuden ja saavutettavuuden. Ks. *sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertainen saatavuus* ja *saavutettavuus*.

definition

funktionell helhet bestående av Studenternas hälsovårdsstiftelses verksamhetsställen som tillhandahåller *studerandehälsövård* för högskolestuderande

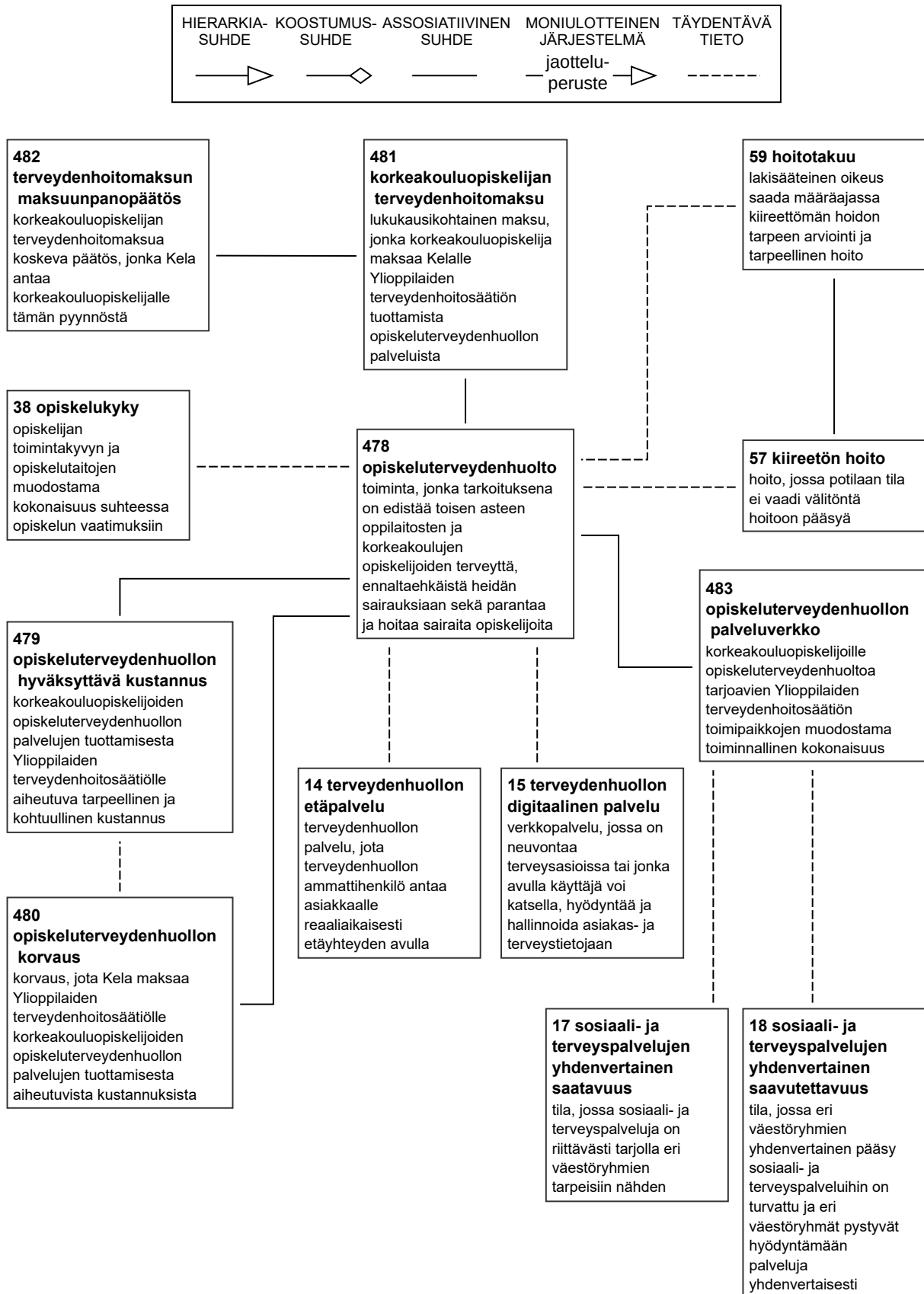
anmärkning

Studenternas hälsovårdsstiftelse ska producera studerandehälsövårdstjänsterna för högskolestuderande i huvudsak som egen verksamhet. Vid behov kan den skaffa kompletterande studerandehälsövårdstjänster av andra tjänsteproducenter.

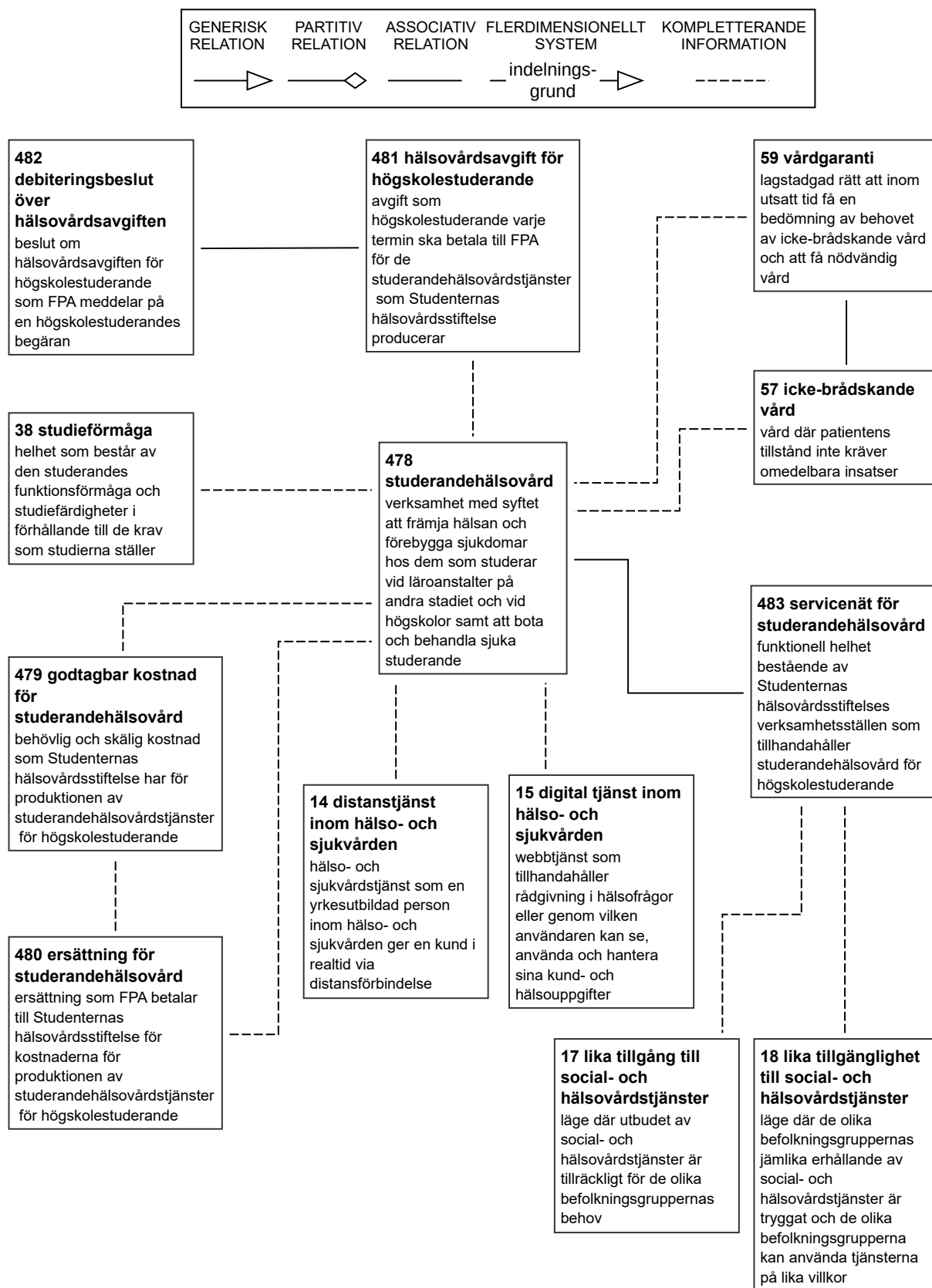
Studenternas hälsovårdsstiftelse utarbetar för FPA ett förslag till servicenät som FPA godkänner, om servicenätet uppfyller de kriterier som gäller lika tillgång och lika tillgänglighet till tjänster. Se *lika tillgång* och *lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster*.

Käsitekaavio: [Opiskeluterveydenhuolto](#)

Begreppsdiagram: [Studerandehälsövård](#)

Käsitekaavio 38. Opiskeluterveydenhuolto.

Begreppsdiagram 38. Studerandehälsovård.

12 Sotilasavustus

Militärunderstöd

484

sotilasavustus

sv militärunderstöd *n*

määritelmä

ase- tai siviilipalveluksessa olevalle henkilölle tai hänen omaiselleen *toimeentulon* turvaamiseksi myönnettävä *etuus*

huomautus

Ase- tai siviilipalveluksessa olevalle itselleen maksetaan *sotilasavustuksen asumisavustus* ja hänen opintolainojensa korot *korkeavustuksena*. Hänen omaiselleen maksetaan asumisavustus, *perusavustus* ja *erityisavustus*, jollei omainen saa toimeentuloa käytettävissään olevista tuloista. Ase- tai siviilipalveluksessa olevan lapselle voidaan maksaa *sotilasavustusta elatusapuun oikeutetulle lapselle*.

Myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevalle naiselle ja hänen omaiselleen voidaan maksaa sotilasavustusta.

Sotilasavustukseen oikeutettuja omaisia ovat aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, avopuoliso, jonka kanssa ase- tai siviilipalveluksessa olevalla on yhteinen lapsi, huollettavana oleva oma ja aviopuolison lapsi sekä ase- tai siviilipalveluksessa olevan huoltoon pysyvästi sijoitettu lapsi.

definition

förmån som beviljas i syfte att trygga *försörjningen* för personer som fullgör militär- eller civiltjänst eller för deras anhöriga

anmärkning

Till den som fullgör militär- eller civiltjänst betalas *bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd*, och räntorna på hans eller hennes studielån betalas i form av *ränteunderstöd*. Till anhöriga betalas bostadsunderstöd, *grundunderstöd* och *särskilt understöd*, om de inte får sin försörjning genom de inkomster som står till förfogande. *Underhållsbidrag i form av militärunderstöd* kan betalas till barn till den som fullgör militär- eller civiltjänst.

Militärunderstöd kan betalas också till kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst och till deras anhöriga.

Anhöriga som har rätt till militärunderstöd är maken, den andra parten i ett registrerat partnerskap, en sambo med vilken den som fullgör militär- eller civiltjänst har ett gemensamt barn, egna barn och makens barn som ska försörjas samt barn som varaktigt har placerats hos den som fullgör militär- eller civiltjänst och som ska försörjas.

Käsitekaavio: [Sotilasavustus](#)

Begreppsdiagram: [Militärunderstöd](#)

485

sotilasavustuksen asumisavustus; asumisavustus

sv bostadsunderstöd *n* i samband med militärunderstöd; bostadsunderstöd *n*

määritelmä

sotilasavustuksen osa, jolla korvataan ase- tai siviilipalveluksessa olevan tai hänen omaisensa käytössä olevasta asunnosta aiheutuvat menot

huomautus

Kela korvaa ase- tai siviilipalveluksessa olevan tai hänen omaisensa asumismenot yleensä kokonaan, ellei palveluksessa olevalla tai hänen omaisellaan ole tuloja.

Sotilasavustuksen asumisavustus on yksi **asumistuista**.

definition

del av **militärunderstödet**, genom vilken utgifterna för en bostad som används av den som fullgör militär- eller civiltjänst och hans eller hennes anhöriga ersätts

anmärkning

FPA ersätter i allmänhet alla boendeutgifter för den som fullgör militär- eller civiltjänst eller hans eller hennes anhöriga, om dessa saknar inkomster.

Bostadsunderstödet i samband med militärunderstöd är en form av **bostadsbidrag**.

Käsitekaaviot: **Asumistuet** ja **Sotilasavustus**

Begreppsdiagram: **Bostadsbidrag** och **Militärunderstöd**

486

<sotilasavustus/militärunderstöd>

perusavustus

sv grundunderstöd *n*

määritelmä

ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle myönnettävä **sotilasavustuksen** osa, joka on tarkoitettu kattamaan jokapäiväisiä menoja

huomautus

Jokapäiväisinä menoina pidetään esimerkiksi ravinto- ja vaatetusmenoja, kohtuullisia työmatkakustannuksia sekä lehti-, puhelin- ja vakuutusmaksuja.

Perusavustus voidaan maksaa yhdelle tai useammalle ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle. Se määräytyy porrastetusti omaisten lukumäärän mukaan siten, että 1. omainen saa 100 prosenttia **täysimääräisestä kansaneläkkeestä**, 2. omainen saa 50 prosenttia ja 3. ja sen jälkeen tulevat omaiset saavat 30 prosenttia täysimääräisestä kansaneläkkeestä.

definition

del av **militärunderstödet** som är avsedd att täcka de dagliga utgifterna och beviljas anhöriga till personer som fullgör militär- eller civiltjänst

anmärkning

Som dagliga utgifter betraktas bl.a. utgifter för mat och kläder, skäliga kostnader för arbetsresor, kostnader för tidning och telefon samt försäkringspremier.

Grundunderstöd kan betalas till en eller flera anhöriga till någon som fullgör militär- eller civiltjänst. Det graderas enligt antalet anhöriga så att den första anhöriga får 100 procent av beloppet av **full folkpension**, den andra får 50 procent och de följande 30 procent.

Käsitekaavio: **Sotilasavustus**

Begreppsdiagram: **Militärunderstöd**

487

<sotilasavustus/militärunderstöd>

erityisavustus

sv särskilt understöd *n*

määritelmä

ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle myönnettävä harkinnanvarainen *sotilasavustuksen* osa, joka on tarkoitettu kattamaan muita kuin jokapäiväisiä menoja

huomautus

Erityisavustus perustuu esitettyihin menoihin. Siihen oikeuttavia menoja ovat esimerkiksi *reseptilääkkeistä* aiheutuvat kustannukset, kohtuulliset lastentarvikemenot (kuten lastenvaunut ja -sänky) ja muuttokustannukset.

definition

behovsprövad del av *militärunderstödet* som är avsedd att täcka annat än de dagliga utgifterna och beviljas anhöriga till en person som fullgör militär- eller civiltjänst

anmärkning

Det särskilda understödet grundar sig på specificerade utgifter. Exempelvis kostnaderna för *receptbelagda läkemedel*, skäliga utgifter för barntillbehör (såsom barnvagn och barnsäng) samt flyttkostnader berättigar till särskilt understöd.

Käsitekaavio: [Sotilasavustus](#)

Begreppsdiagram: [Militärunderstöd](#)

488

sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle; elatusavustus

sv underhållsbidrag *n* i form av militärunderstöd; underhållsbidrag *n* (1); militärunderstöd *n* till ett barn som är berättigat till underhållsbidrag

määritelmä

sotilasavustuksen osa, jota maksetaan ase- tai siviilipalveluksessa olevan alaikäisestä lapsesta, jos palveluksessa oleva ei kykene maksamaan sovittua tai määrättyä *lapsen elatusapua*

huomautus

Lapselle, joka saa elatusavustusta tai lapsen elatusapua, ei myönnetä *perusavustusta*.

definition

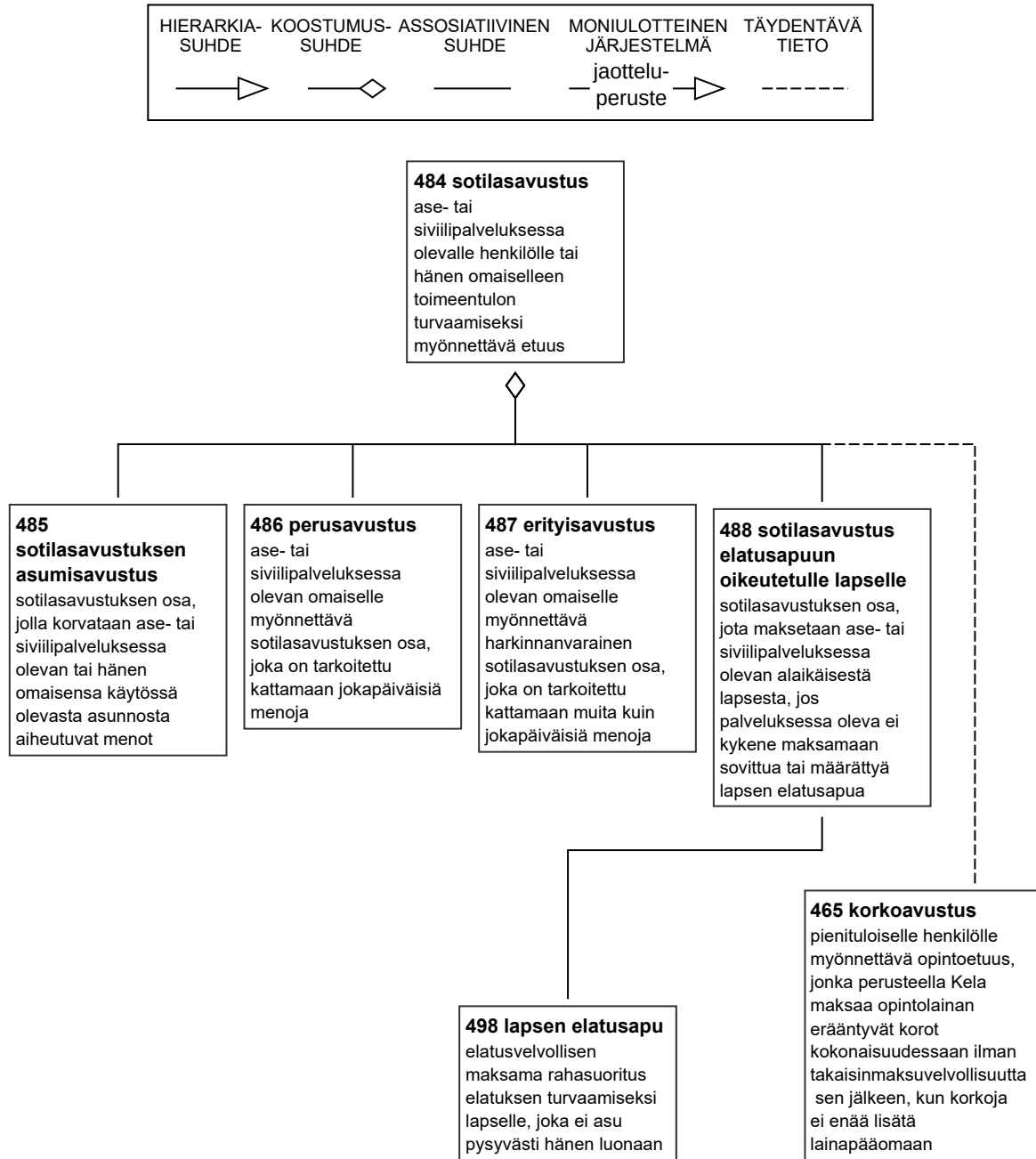
del av *militärunderstödet* som betalas för minderåriga barn till en person som fullgör militär- eller civiltjänst, om denne inte kan betala det överenskomna eller fastställda *underhållsbidraget för barnet*

anmärkning

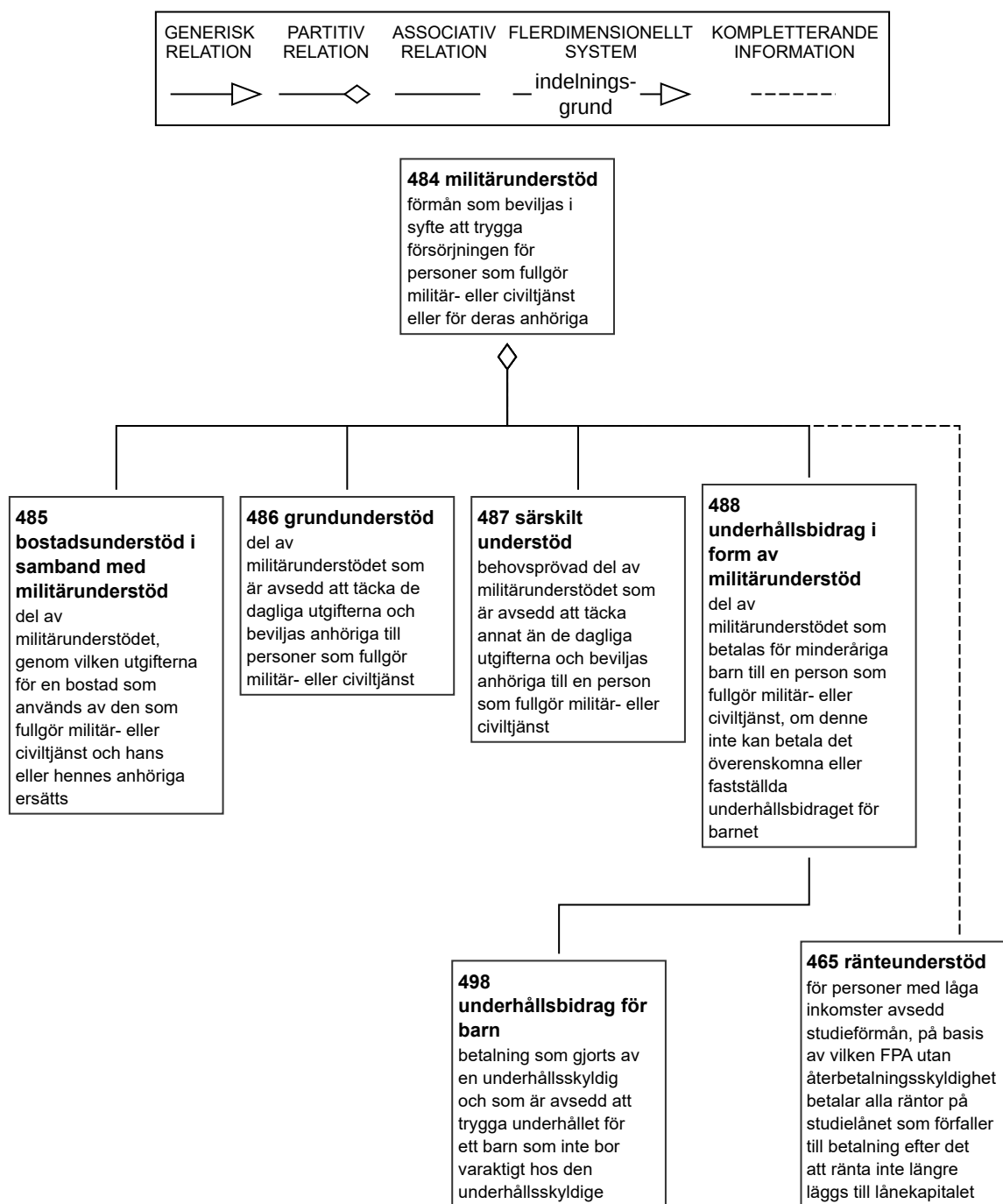
Barn som får underhållsbidrag i form av militärunderstöd eller underhållsbidrag för barn beviljas inte *grundunderstöd*.

Käsitekaavio: [Sotilasavustus](#)

Begreppsdiagram: [Militärunderstöd](#)

Käsitekaavio 39. Sotilasavustus.

Begreppsdiagram 39. Militärunderstöd.

13 Perhe-etuudet

Familjeförmåner

489

perhe-etuus; lapsiperhe-etuus

mieluummin kuin: vanhempainetuus

sv familjeförmån; förmån för barnfamiljer

määritelmä

perheeseen syntyvästä tai adoptoitavasta lapsesta tai lapsen hoidosta aiheutuvien kulujen korvaamiseksi maksettava *etuus*

huomautus

Perhe-etuuksia ovat esimerkiksi *äitiysavustus*, *adoptiotuki*, *lapsilisä*, *elätustuki (1)*, *lastenhoidon tuet* ja *vanhempainpäivärahat*.

Oikeus moniin perhe-etuuksiin ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) mukaan. Esimerkiksi äitiysavustus on asumiseen perustuva etuus.

definition

förmån som kompenserar kostnader för barn som föds i eller adopteras till en familj och kostnader för vård av barnet

anmärkning

Bland annat *moderskapsunderstöd*, *adoptionsbidrag*, *barnbidrag*, *underhållsstöd*, *barnavårdsstöd* och *föräldradagpenning* är familjeförmåner.

Rätten till många familjeförmåner avgörs enligt lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019). Exempelvis moderskapsunderstödet är en bosättningsbaserad förmån.

Käsittekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

490

äitiysavustus

sv moderskapsunderstöd *n*

määritelmä

odottavalle äidille tai adoptiovanhemmalle myönnettävä kertaluonteinen [perhe-etuus](#), joka on tarkoitettu lapsen perheeseen tulosta aiheutuvien kulujen korvaamiseen

huomautus

Äitiysavustuksen hakija voi valita, haluaako hän [äitiyspakkauksen](#) vai rahaa.

Jotta odottava äiti saisi äitiysavustuksen, [raskauden](#) on täytynyt kestää vähintään 154 päivää ja pääsääntöisesti äidin on täytynyt käydä [terveystarkastuksessa](#) lääkärissä tai neuvolassa ennen 4. raskauskuukauden päättymistä.

Jotta adoptiovanhempi saisi äitiysavustuksen lapsen pitää olla nimetty sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse. Kansainvälisessä adoptiossa avustuksen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että adoptiovanhemmalle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa.

Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi, äidillä tai adoptiovanhemmalla on oikeus korotettuun äitiysavustukseen. Ensimmäisestä lapsesta suoritetaan yksi äitiysavustus ja toisesta samanaikaisesti syntyvästä tai adoptiolapseksi otettavasta lapsesta äitiysavustus suoritetaan kaksinkertaisena, kolmannesta kolminkertaisena, neljännestä nelinkertaisena jne. Korotettu äitiysavustus voidaan hakijan valinnan mukaan suorittaa äitiyspakkauksena, rahana tai näiden yhdistelmänä.

definition

[familjeförmån](#) av engångsnatur som beviljas väntande mödrar och adoptivföräldrar och är avsedd att kompensera kostnader som barnets ankomst till familjen ger upphov till

anmärkning

Den som ansöker om moderskapsunderstöd kan välja mellan en [moderskapsförpackning](#) och ett penningbelopp.

För att en väntande mor ska kunna få moderskapsunderstöd ska [graviditeten](#) ha pågått i minst 154 dagar, och i regel ska modern ha genomgått en [hälsundersökning](#) hos en läkare eller vid mödrarådgivningen före utgången av den fjärde graviditetsmånaden.

För att en adoptivförälder ska kunna få moderskapsunderstöd ska barnet ha utsetts för att placeras hos adoptivföräldern. Vid internationell adoption ska dessutom adoptivföräldrarna ha beviljats tillstånd av adoptionsnämnden.

Om flera barn samtidigt föds i eller adopteras till en familj, har modern eller adoptivföräldern rätt till höjt moderskapsunderstöd. För det första barnet fås ett moderskapsunderstöd, för det andra barnet som föds eller adopteras samtidigt fås två understöd, för det tredje barnet tre understöd, för det fjärde fyra understöd osv. Den sökande kan välja mellan att få höjt moderskapsunderstöd i form av moderskapsförpackningar, pengar eller en kombination av dem.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

491

äitiyspakkaus

mieluummin kuin: äitiysavustuspakkaus

sv moderskapsförpackning /FI/

määritelmä

tavaroina annettava [äitiysavustus](#), joka koostuu pääasiassa vauvan vaatteista ja hoitovälineistä

huomautus

Äitiyspakkaus voi sisältää vauvan vaatteiden lisäksi esimerkiksi petivaatteita, kestovaippoja, pyyhkeen ja hiusharjan.

definition

[moderskapsunderstöd](#) som består av varor, huvudsakligen närmast babykläder och vårdartiklar

anmärkning

Moderskapsförpackningen kan förutom babykläder innehålla också till exempel sängkläder, flergångsblöjor, badhandduk och hårborste.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

492

lapsilisä

sv barnbidrag *n*

määritelmä

perhe-etuus, jota maksetaan alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten

huomautus

Lapsilisä maksetaan yleensä lapsen vanhemmalle tai huoltajalle, mutta se voidaan maksaa myös esimerkiksi kunnalle, jos lapsi on kunnan kustantamassa perhe- tai laitoshoidossa.

definition

familjeförmån som betalas för underhåll av barn under 17 år

anmärkning

Barnbidraget betalas i allmänhet till en förälder eller vårdnadshavare, men kan betalas också till exempel till kommunen, om barnet är i familje- eller institutionsvård som kommunen bekostar.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

493

yksinhuoltajakorotus

sv ensamförsörjartillägg *n*; tillägg *n* för ensamförsörjare; tillägg *n* för ensamförsörjande

määritelmä

lapsilisään maksettava korotus, jos lapsilisän saaja asuu yhden vanhemman perheessä

huomautus

Yhden vanhemman perheitä ovat perheet, joiden vanhemmat eivät ole avo- tai avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet erilleen yhteiselämän lopettamiseksi.

definition

höjning av **barnbidraget** som betalas om mottagaren av barnbidraget bor i en familj med bara en förälder

anmärkning

Familjer med bara en förälder är sådana familjer där föräldrarna inte är sambor, gifta eller registrerade partner eller där föräldrarna har flyttat åtskils i syfte att upphöra med samlevnaden.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

494

erotusetuus

sv tilläggsbelopp *n*; fyllnadsbelopp *n*; tilläggsutbetalning
hellre än: skillnadsförmån

määritelmä

perhe-etuus, jota voidaan maksaa perhe-etuuksista toissijaisesti vastaavasta maasta, kun lapsesta on samanaikaisesti oikeus perhe-etuuksiin useammasta kuin yhdestä maasta

huomautus

Erotusetuuteen oikeuttava tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun lapsi asuu valtiossa A ja hänen toinen vanhempansa tai muu etuusoikeuden luova perheenjäsenensä työskentelee valtiossa B. Erotusetuutta jää maksettavaksi, jos etuuksista toissijaisesti vastaavan valtion perhe-etuuksien määrä on suurempi kuin ensisijaisen valtion etuuksien määrä. Erotusetuuden määrä on toissijaisen ja ensisijaisen valtion etuusmäärien erotus.

Erotusetuuksia maksetaan EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin välillä.

definition

familjeförmån som kan betalas av ett land som är sekundärt ansvarigt för familjeförmåner, när ett barn har rätt till samtidiga familjeförmåner från mer än ett enda land

anmärkning

En situation som berättigar till tilläggsbelopp kan uppstå till exempel när barnet bor i staten A och den ena föräldern eller någon annan familjemedlem som ger upphov till förmånsrätt arbetar i staten B. Ett tilläggsbelopp ska betalas, om beloppet av familjeförmåner i den stat som är sekundärt ansvarig för förmånerna är större än beloppet av förmåner i den primära staten. Tilläggsbeloppet är lika stort som mellanskillnaden mellan förmånerna i den sekundära och den primära staten.

Tilläggsbelopp betalas mellan EU- och EES-länderna samt Schweiz.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

495

adoptiotuki

sv adoptionsbidrag *n*

määritelmä

perhe-etuus, jolla korvataan kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kuluja

huomautus

Adoptiotuki on kertaluonteinen suoritus, joka maksetaan sen jälkeen, kun kansainvälinen adoptiopalvelun antaja on nimennyt lapsen sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse ja adoptiolle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa. Jos samalla kertaa adoptoi useamman lapsen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 prosenttia säädetystä tuesta.

Adoptiotukea ei makseta Suomesta adoptoitavasta lapsesta eikä myöskään silloin, jos lapsi adoptoidaan ulkomailta omatoimisesti ilman kansainvälistä adoptiopalvelun antajaa.

definition

familjeförmån som syftar till att kompensera kostnader som internationell adoption medför

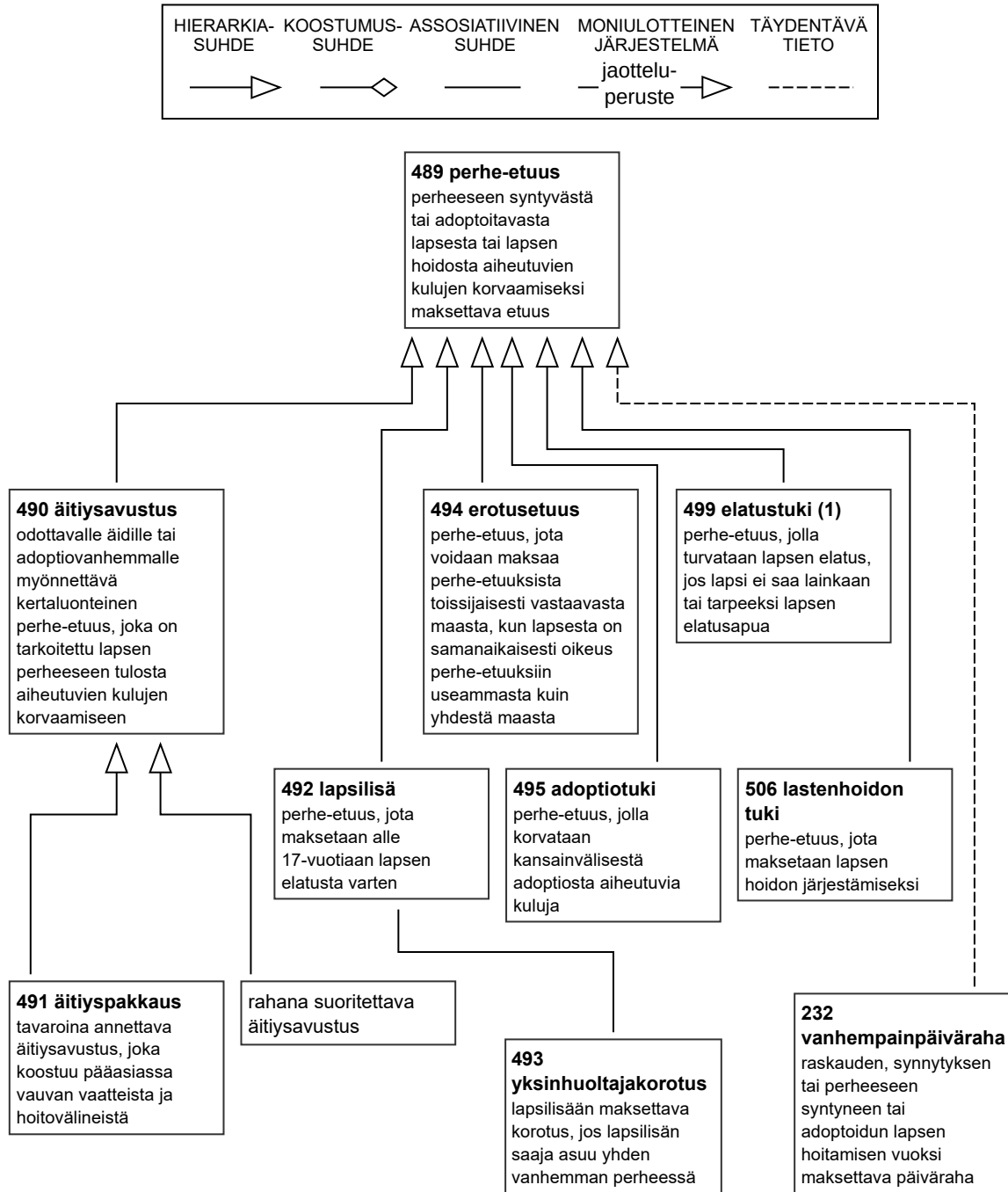
anmärkning

Adoptionsbidraget är en prestation av engångsnatur som betalas efter det att en internationell adoptionstjänst har utsett ett barn för att placeras hos adoptivföräldern och tillstånd till adoptionen har beviljats av adoptionsnämnden. Om flera barn adopteras samtidigt, betalas 30 % av adoptionsbidraget för det andra barnet och för vart och ett av därpå följande barn.

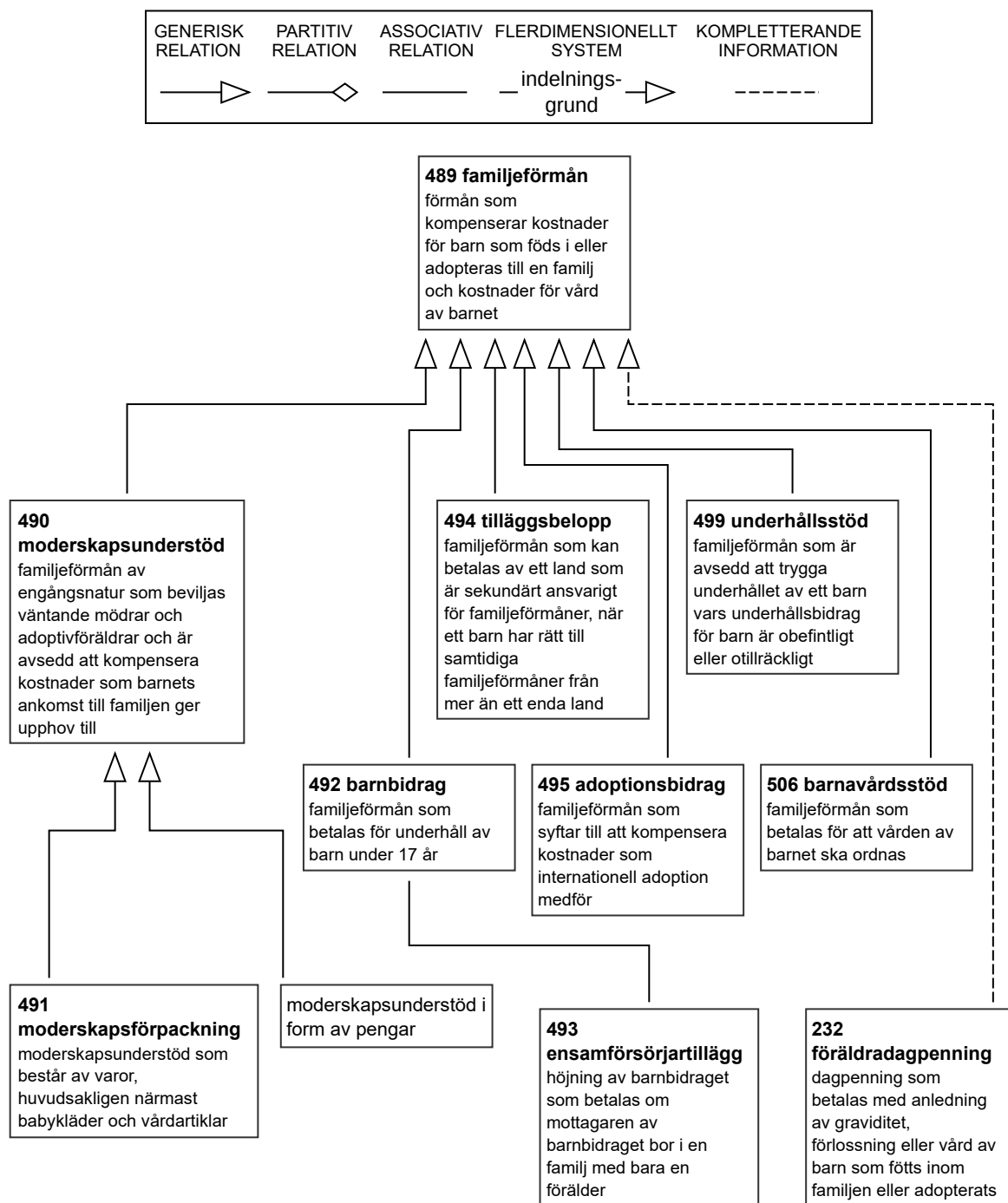
Adoptionsbidrag betalas inte för barn som adopteras inom Finland och inte heller om barnet adopteras från utlandet på egen hand, utan en internationell adoptionstjänst.

Käsitekaavio: [Perhe-etuudet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#)

Käsitekaavio 40. Perhe-etuudet.

Begreppsdiagram 40. Familjeförmåner.

496

elatussopimus

sv underhållsavtal *n*; avtal *n* om underhåll

määritelmä

vanhempien välinen sopimus *lapsen elatusavusta* tai *puolisoiden* välinen sopimus puolison elatusavusta

huomautus

Lapsen elatussopimuksesta tulee käydä ilmi muun muassa lapsen elatusavun määrä ja suorittamistapa.

Jotta lapsen elatussopimus olisi täytäntöönpanokelpoinen, sen pitää olla kirjallinen ja sosiaalihuollon toimielimen tulee vahvistaa sopimus. *Elatustukea (1)* voidaan myöntää täytäntöönpanokelpoisen elatussopimuksen tai *elatusuomion* perusteella.

definition

avtal mellan föräldrar om *underhållsbidrag för barn* eller avtal mellan *makar* om underhållsbidrag till *make*

anmärkning

Av ett underhållsavtal som gäller ett barn ska framgå bl.a. beloppet av underhållsbidrag för barnet och på vilket sätt det betalas.

För att ett underhållsavtal som gäller ett barn ska vara verkställbart ska det vara skriftligt, och ett socialvårdsorgan ska fastställa det. *Underhållsstöd* kan beviljas på basis av ett verkställbart underhållsavtal eller en *underhållsdom*.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

497

elatusuomio

sv underhållsdom

määritelmä

tuomioistuimen antama tuomio *lapsen* tai *puolison* elatusavusta

huomautus

Jos vanhemmat eivät pysty sopimaan ja tekemään *elatussopimusta*, tuomioistuin voi antaa elatusuomion, jossa se vahvistaa lapsen elatusavun määrän ja suorittamistavan.

Elatustukea (1) voidaan myöntää elatusuomion tai täytäntöönpanokelpoisen elatussopimuksen perusteella.

definition

av domstol meddelad dom om *underhållsbidrag för barn* eller underhållsbidrag till *make*

anmärkning

Om föräldrarna inte kan enas om och ingå ett *underhållsavtal*, kan domstolen meddela en underhållsdom där den fastställer beloppet av underhållsbidrag för barnet och på vilket sätt det ska betalas. *Underhållsstöd* kan beviljas på grundval av en underhållsdom eller ett verkställbart underhållsavtal.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

498

lapsen elatusapu; elatusapu (1)

ei: elatustuki (2)

sv underhållsbidrag *n* för barn; underhållsbidrag *n* (2)

määritelmä

elatusvelvollisen maksama rahasuoritus elatuksen turvaamiseksi lapselle, joka ei asu pysyvästi hänen luonaan

huomautus

Lapsen elatusavusta tehdään **elatussopimus** tai siitä annetaan **elatustuomio**.

Jos asevelvollinen on velvoitettu maksamaan alaikäiselle lapselleen elatusapua eikä hän kykene sitä maksamaan, Kela maksaa palvelusajalta **sotilasavustusta elatusapuun oikeutetulle lapselle**.

definition

betalning som gjorts av en **underhållsskyldig** och som är avsedd att trygga underhållet för ett barn som inte bor varaktigt hos den underhållsskyldige

anmärkning

Ett **underhållsavtal** ingås om underhållsbidraget för barn eller en **underhållsdom** meddelas om det.

Om en värnpliktig har ålagts att betala underhållsbidrag för sitt minderåriga barn men inte klarar av att betala det, betalar FPA för tjänstgöringstiden **underhållsbidrag i form av militärunderstöd**.

Käsitekaaviot: **Sotilasavustus** ja **Elatusapu ja elatustuki**

Begreppsdiagram: **Militärunderstöd** och **Underhållsbidrag och underhållsstöd**

499

elatustuki (1)

ei: elatusapu (2)

sv underhållsstöd *n*
inte: underhållsbidrag *n* (3)

määritelmä

perhe-etuus, jolla turvataan lapsen elatus, jos lapsi ei saa lainkaan tai tarpeeksi **lapsen elatusapua**

huomautus

Jos **elatusvelvollinen** on laiminlyönyt lapsen elatusavun maksamisen, elatustukea (1) voi hakea Kelasta lapsen huoltaja, **edunvalvoja** tai muu henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on, sekä 15 vuotta täyttänyt itsenäisesti asuva lapsi. Myös kunta voi hakea elatustuen (1) maksamista itselleen, jos lapsi on kunnan kustantamassa ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella.

Lapsella on oikeus elatustukeen (1) myös silloin, kun isyyttä ei ole lainvoimaisesti vahvistettu tai silloin kun adoptiovanhempi on yksin adoptoinut lapsen eikä lapsi ole adoptiovanhemman avio- tai avopuolison lapsi.

Elatustukea (1) voidaan myöntää täytäntöönpanokelpoisen **elatussopimuksen** tai **elatustuomion** perusteella.

Elatustuki (1) voi olla **täysimääräinen** tai **vähennetty**.

definition

familjeförmån som är avsedd att trygga underhållet av ett barn vars **underhållsbidrag för barn** är obefintligt eller otillräckligt

anmärkning

Om en **underhållsskyldig** har försummat att betala underhållsbidrag för barnet, kan underhållsstöd sökas hos FPA av barnets vårdnadshavare eller **intressebevakare** eller av någon annan person som de facto vårdar barnet, samt av barn som fyllt 15 år och bor självständigt. Också kommunen kan ansöka om att underhållsstöd betalas till den, om barnet är i sådan heldygnsvård utanför hemmet som kommunen bekostar.

Barnet har rätt till underhållsstöd också när faderskapet inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut eller när en adoptivförälder ensam har adopterat barnet och det inte är fråga om ett barn till adoptivförälderns make eller sambo.

Underhållsstöd kan beviljas på grundval av ett verkställbart **underhållsavtal** eller en **underhållsdom**.

Underhållsstödet kan vara **fullt** eller **nedsatt**.

Käsitekaaviot: **Perhe-etuudet** ja **Elatusapu ja elatustuki**

Begreppsdiagram: **Familjeförmåner** och **Underhållsbidrag och underhållsstöd**

500

täysimääräinen elatustuki

sv fullt underhållsstöd *n*

määritelmä

määrältään suurin *elatus*tuki (1)

huomautus

Täysimääräistä elatustukea on mahdollista saada esimerkiksi silloin, kun *lapsen elatusapu* ei ole vahvistettu maksettavaksi lainkaan *elatusvelvollisen* puutteellisen elatuskyvyn takia, kun lapsen elatusapu on sovittu tai määrätty yhtä suureksi tai suuremmaksi kuin täysimääräinen elatustuki ja sen maksaminen on laiminlyöty tai kun isyyttä tai äitiyttä ei ole voitu vahvistaa.

definition

underhållsstöd som betalas till högsta belopp

anmärkning

Fullt underhållsstöd är möjligt att få till exempel när inget *underhållsbidrag för barnet* har fastställts för utbetalning p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande försörjningsförmåga, när man har avtalat om eller det har fastställts att underhållsbidraget för barnet ska vara lika stort som eller större än fullt underhållsstöd och betalningen av det har försumrats eller när faderskapet eller moderskapet inte har gått att fastställa.

Käsittekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

501

vähennetty elatustuki

sv nedsatt underhållsstöd *n*

määritelmä

täysimääräistä elatustukea pienempi *elatus*tuki (1)

huomautus

Vähennettyä elatustukea maksetaan silloin, kun *lapsen elatusapu* on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi *elatusvelvollisen* puutteellisen elatuskyvyn takia (ks. *erotustuki*). Vähennettyä elatustukea maksetaan myös silloin, kun lapsen elatusapu on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn takia, ja elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusavun maksamisen. Vähennettyä elatustukea maksetaan myös silloin, kun elatustuen (1) määrästä vähennetään *sotilasavustuksena* maksettu elatusapu (ks. *sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle*).

definition

underhållsstöd som är mindre än *fullt underhållsstöd*

anmärkning

Nedsatt underhållsstöd betalas när *underhållsbidraget för barnet* p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande försörjningsförmåga har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd (se *komplement till underhållsbidraget*). Minskat underhållsstöd betalas också när underhållsbidraget för barnet har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd av någon annan orsak än den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga och den underhållsskyldige har försummat att betala underhållsbidraget. Nedsatt underhållsstöd betalas också när man från beloppet av underhållsstöd drar av underhållsbidrag i form av *militärunderstöd* (se *underhållsbidrag i form av militärunderstöd*).

Käsittekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

502

erotustuki

sv komplement *n* till underhållsbidraget

määritelmä

vähennetty elatustuki, jota maksetaan silloin, kun *lapsen elatusapu* on vahvistettu *täysimääräistä elatustukea* pienemmäksi *elatusvelvollisen* puutteellisen maksukyvyyn vuoksi

huomautus

Erotustukea ei voi saada, jos lapsen elatusapu on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisen maksukyvyyn vuoksi.

definition

nedsett underhållsstöd som betalas när *underhållsbidraget för barnet* p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande betalningsförmåga har fastställts till ett belopp som är mindre än *fullt underhållsstöd*

anmärkning

Komplement till underhållsbidraget kan inte fås, om underhållsbidraget för barnet har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd av någon annan orsak än den underhållsskyldiges bristande betalningsförmåga.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

503

elatusapuveika

sv underhållsbidragsskuld

määritelmä

elatusvelvolliselta maksamatta jääneet *lapsen elatusavut* viivästyskorkeineen, joita Kela perii elatusvelvolliselta

huomautus

Jos elatusvelvollinen laiminlyö lapsen elatusavun maksamisen, Kelasta voi hakea *elatusukea (1)*. Elatustuen (1) myöntämisen jälkeen Kela alkaa periä maksamattomia elatusapuja elatusvelvolliselta.

definition

underhållsbidrag för barnet som den *underhållsskyldige* lämnat obetalda och som FPA driver in hos den underhållsskyldige jämte dröjsmålsränta

anmärkning

Om den underhållsskyldige försummar att betala underhållsbidrag för barnet, kan *underhållsstöd* sökas hos FPA. Efter det att underhållsstöd har beviljats börjar FPA driva in obetalda underhållsbidrag hos den underhållsskyldige.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatustuki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

504

<elatuslaki/underhållsstöd>

takautumissaatava

sv regressfordran

määritelmä

Kelan saatava *elatusvelvolliselta* silloin, kun Kela on maksanut *elatusukea (1)* elatusvelvollisen lapsesta *lapsen elatusavun* laiminlyönnin perusteella

huomautus

Kun Kela on myöntänyt elatusuuen (1) lapsen elatusavun laiminlyönnin perusteella, siirtyy Kelalle oikeus periä elatusvelvolliselta maksamatta olevat elatusavut. Kelalla on oikeus saada peritystä elatusavusta se osa, joka vastaa maksettua elatusukea (1). Ks. myös *elatusapusaatava*.

definition

fordran som FPA har på den *underhållsskyldige* när FPA har betalat *underhållsstöd* för den underhållsskyldiges barn med anledning av att betalningen av *underhållsbidrag för barnet* har försummats

anmärkning

När FPA har beviljat underhållsstöd p.g.a. försummelse att betala underhållsbidrag för barnet övergår rätten att driva in obetalda underhållsbidrag hos den underhållsskyldige till FPA. FPA har rätt att få den del av det individa underhållsbidraget som motsvarar det betalda underhållsstödet. Se också *underhållsbidragsfordran*.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatuslaki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

505

elatusapusaatava

sv underhållsbidragsfordran

määritelmä

Kelan *takautumissaatava* ja lapselle kuuluva takautumissaatavan ylittävä *lapsen elatusavun* osa

huomautus

Siltä osin kuin vahvistettu lapsen elatusapu ylittää myönnetyn *elatusuuen (1)* määrän, lapsella on oikeus saada *elatusvelvolliselta* laiminlyöty elatusapu. Elatusuuen (1) myöntämisen jälkeen elatusvelvolliselle voi siten muodostua *elatusapuvekka* sekä lapselle että Kelalle, jotka yhdessä muodostavat elatusapusaatavan.

definition

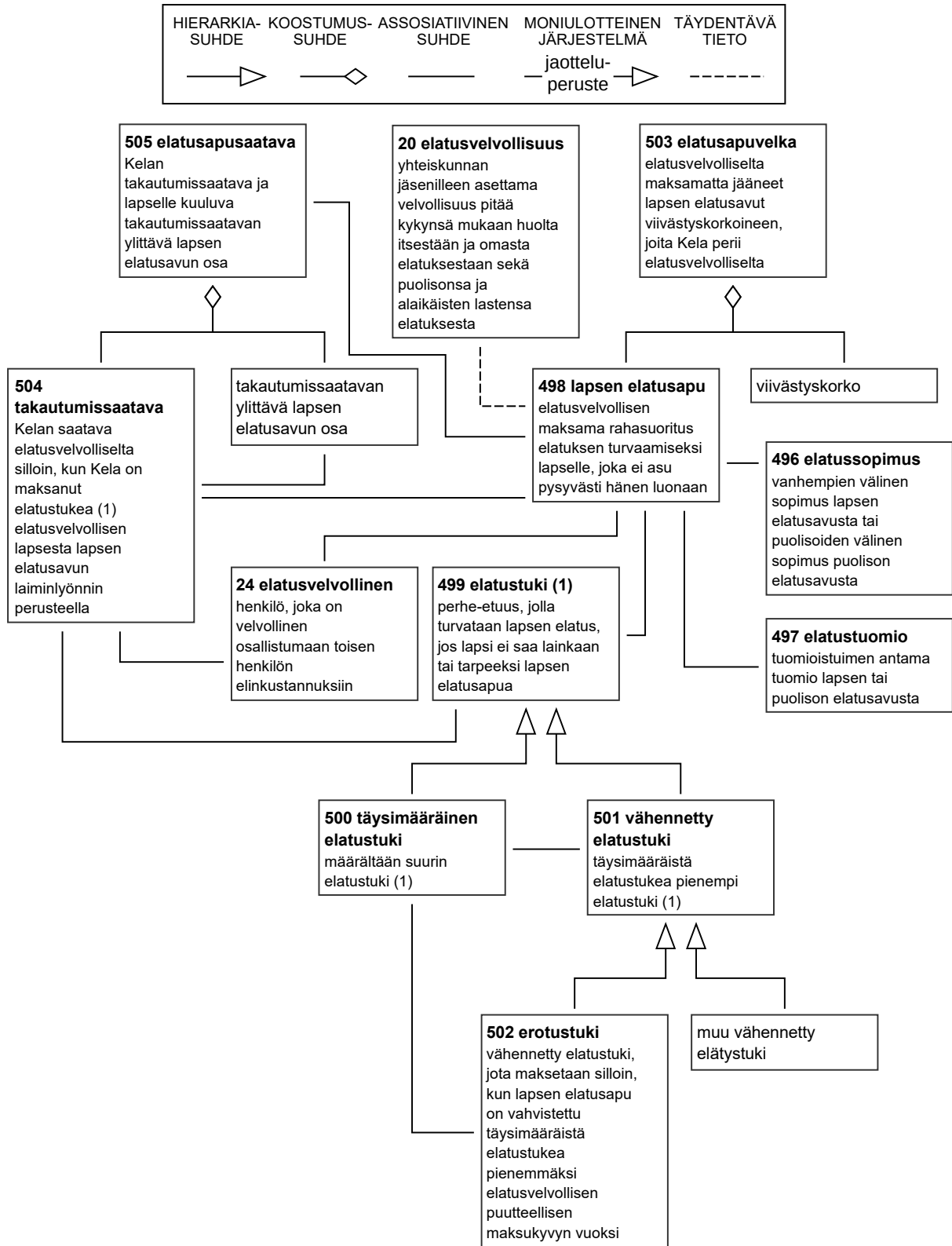
FPA:s *regressfordran* samt den del av *underhållsbidraget för barn* som barnet har rätt till och som överstiger regressfordran

anmärkning

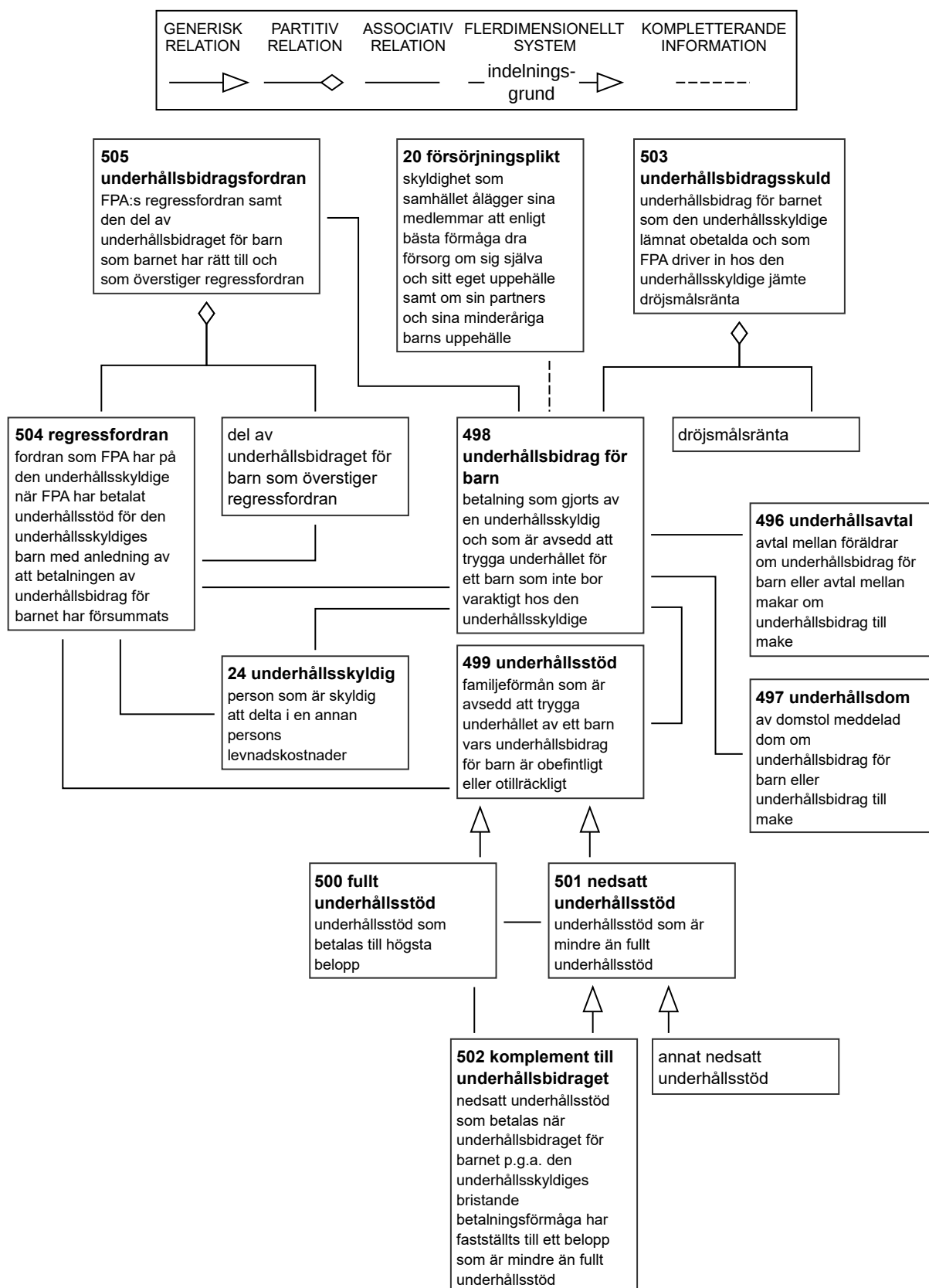
Till den del det fastställda underhållsbidraget för barnet överstiger det beviljade *underhållsstödet* har barnet rätt att få det försummade underhållsbidraget av den *underhållsskyldige*. Efter det att underhållsstöd har beviljats kan för den underhållsskyldige därmed uppstå *underhållsbidragsskuld* till både barnet och FPA. Dessa utgör sammantaget underhållsbidragsfordran.

Käsitekaavio: [Elatusapu ja elatuslaki](#)

Begreppsdiagram: [Underhållsbidrag och underhållsstöd](#)

Käsittekaavio 41. Elatusapu ja elatustuki.

Begreppsdiagram 41. Underhållsbidrag och underhållsstöd.

506

lastenhoidon tuki

mieluummin kuin: lasten hoidon tuki

sv barnavårdsstöd *n*; stöd *n* för barnavård; stöd *n* för vård av barn

määritelmä

[perhe-etuus](#), jota maksetaan lapsen hoidon järjestämiseksi

huomautus

Lastenhoidon tuet ovat [kotihoidon tuki](#), [yksityisen hoidon tuki](#), [joustava hoitoraha](#) ja [osittainen hoitoraha](#).

Lastenhoidon tuki on kuntien rahoittama perhe-etuus, joka yleensä maksetaan Kelan kautta. Lapsen [oleskelukunta](#) vastaa tuesta aiheutuvista kustannuksista.

definition

[familjeförmån](#) som betalas för att vården av barnet ska ordnas

anmärkning

Barnavårdsstöd är [stödet för hemvård av barn](#), [stödet för privat vård av barn](#), den [flexibela vårdpenningen](#) och den [partiella vårdpenningen](#).

Barnavårdsstödet är en familjeförmån som kommunerna finansierar och som i regel betalas via FPA. Barnets [vistelsekommun](#) ansvarar för kostnaderna för stödet.

Käsitekaaviot: [Perhe-etuudet](#) ja [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Familjeförmåner](#) och [Barnavårdsstöd](#)

507

kotihoidon tuki; lasten kotihoidon tuki

sv stöd *n* för hemvård av barn; hemvårdsstöd *n*; stöd *n* för vård av barn i hemmet

määritelmä

[lastenhoidon tuki](#), jota maksetaan perheelle, jossa on alle 3-vuotias lapsi, tai adoptiolapsesta, kunnes adoptiovanhemman vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta tai kunnes lapsi aloittaa koulun, jos kyseinen lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa eikä hänelle ole varattu kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa

huomautus

Kotihoidon tukena maksetaan [hoitorahaa](#), [hoitolisää](#) ja mahdollisesti [kuntalisää](#).

Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen [varhaiskasvatuksen tuottaja](#). Vanhemmat voivat siis olla töissä.

Myös perheen yli 3-vuotiaista lapsista voidaan maksaa kotihoidon tukea, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, josta saa kotihoidon tukea.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä kotihoidon että [yksityisen hoidon tukea](#), kun niitä maksetaan eri lapsista.

definition

[barnavårdsstöd](#) som betalas till familjer med barn under 3 år eller för adoptivbarn tills det har gått två år från början av föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar eller tills barnet börjar sin skolgång, om inte barnet deltar i kommunal småbarnspedagogik och en plats inom den kommunala småbarnspedagogiken inte har reserverats för honom eller henne

anmärkning

[Vårdpenning](#), [vårdtillägg](#) och eventuellt [kommuntillägg](#) betalas i form av stöd för hemvård av barn.

Barnet kan vårdas av någondera föräldern, av någon annan vårdare (till exempel en släkting) eller av en privat [producent av småbarnspedagogik](#). Föräldrarna kan alltså arbeta.

Stöd för hemvård av barn kan betalas också för familjens barn som har fyllt 3 år, om det i familjen finns ett barn under 3 år som får stöd för hemvård av barn.

Familjen kan samtidigt få både stöd för hemvård av barn och [stöd för privat vård av barn](#), när stöden betalas för olika barn.

Käsitekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

508

yksityisen hoidon tuki; lasten yksityisen hoidon tuki

sv stöd *n* för privat vård av barn; privatvårdsstöd *n*

määritelmä

lastenhoidon tuki, jota maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityiselle *varhaiskasvatuksen tuottajalle*, jos tämä hoitaa alle kouluikäistä lasta, joka ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa ja jolle ei ole varattu kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa

huomautus

Yksityisen hoidon tukena maksetaan *hoitorahaa*, *hoitolisää* ja mahdollisesti *kuntalisää*.

Perheen palkkaama lastenhoitaja ei saa olla saman kotitalouden jäsen.

Yksityisen hoidon tukea voidaan maksaa myös esiopetusikäisestä lapsesta. Hoitorahan määrä on tällöin pienempi.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä yksityisen hoidon että *kotihoidon tukea*, kun niitä maksetaan eri lapsista.

definition

barnavårdsstöd som betalas till en barnskötare som familjen har anställt eller till en privat *producent av småbarnspedagogik*, om denna vårdar ett barn under skolåldern som inte deltar i kommunal småbarnspedagogik och en plats inom den kommunala småbarnspedagogiken inte har reserverats för barnet

anmärkning

Vårdpenning, *vårdtillägg* och eventuellt *kommuntillägg* betalas i form av stöd för privat vård av barn.

Den barnskötare som familjen anställer får inte vara medlem av samma hushåll.

Stödet för privat vård kan betalas också för ett barn som är i förskoleåldern. Vårdpenningen är då mindre.

Familjen kan samtidigt få både stöd för privat vård av barn och *stöd för hemvård av barn*, när stöden betalas för olika barn.

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

509

hoitoraha

sv vårdpenning

määritelmä

kotihoidon tai *yksityisen hoidon tuen* osa, johon perheen tulot eivät vaikuta

huomautus

Hoitorahaa maksetaan perheen kaikista tukeen oikeuttavista lapsista. Kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hoitorahat maksetaan eri perustein.

definition

del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn* som är oberoende av familjens inkomster

anmärkning

Vårdpenning betalas för alla stödberättigande barn i familjen. Vårdpenningen för hemvård respektive privat vård av barn betalas på olika grunder.

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

510

hoitolisä

sv vårdtillägg *n*

määritelmä

kotihoidon tai *yksityisen hoidon tuen* osa, johon perheen tulot ja koko vaikuttavat

huomautus

Kotihoidon tuen hoitolisää maksetaan vain yhdestä *hoitorahaan* oikeuttavasta lapsesta.

Yksityisen hoidon tuen hoitolisää maksetaan erikseen jokaisesta lapsesta, josta on oikeus tukeen.

definition

del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn* som är beroende av familjens storlek och inkomster

anmärkning

Vårdtillägg i samband med stödet för hemvård av barn betalas för ett enda barn som berättigar till *vårdpenning*. Vårdtillägg i samband med stödet för privat vård av barn betalas separat för varje barn som ger rätt till stödet.

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

511

kuntalisä

sv kommuntillägg *n*

määritelmä

kuntakohtainen *kotihoidon* tai *yksityisen hoidon tuen* osa

huomautus

Kunta päättää kuntalisän maksamisesta ja sen suuruudesta.

Kela ja kunta sopivat kuntalisän maksamisesta Kelan kautta. Kelassa on laadittu yleiset perusteet, joiden mukaisen kuntalisän Kela ottaa toimeenpantavakseen. Jos kunta haluaa kuntalisään ehtoja, joita Kela ei voi hyväksyä, hoitaa kunta itse kuntalisän maksamisen.

definition

kommunspecifik del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn*

anmärkning

Kommunen beslutar om huruvida kommuntillägg ska betalas och om kommuntilläggets storlek.

FPA och kommunen kommer överens om betalningen av kommuntillägg via FPA. FPA har utarbetat allmänna grunder för kommuntillägg som FPA åtar sig att verkställa. Om en kommun vill införa sådana villkor för kommuntillägget som FPA inte kan godkänna, sköter kommunen själv utbetalningen av kommuntillägget.

Käsittekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

512

joustava hoitoraha

sv flexibel vårdpenning

määritelmä

lastenhoidon tuki, jota maksetaan alle 3-vuotiaan lapsensa hoitoon osallistuvalla vanhemmalla tai huoltajalla, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta

huomautus

Joustavassa hoitorahassa on kaksi tasoa, jotka perustuvat keskimääräiseen viikoittaiseen työaikaan. Kun vanhemman tai huoltajan keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta, hoitorahan määrä on pienempi kuin jos työaika on enintään 22,5 tuntia tai enintään 60 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta.

Joustavaa hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Joustavan hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa.

Joustavaa hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

definition

barnavårdsstöd som betalas till en förälder eller någon annan vårdnadshavare som deltar i vården av ett barn under 3 år och har en genomsnittlig arbetstid om högst 30 timmar per vecka eller högst 80 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen

anmärkning

Den flexibla vårdpenningen är indelad i två nivåer som grundar sig på den genomsnittliga arbetstiden per vecka. När förälderns eller vårdnadshavarens genomsnittliga arbetstid per vecka är högst 30 timmar eller högst 80 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen är vårdpenningen mindre än om arbetstiden är högst 22,5 timmar per vecka eller högst 60 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen.

Flexibel vårdpenning betalas för ett enda barn åt gången, även om det i familjen finns fler barn som berättigar till vårdpenning.

Det är möjligt att få flexibel vårdpenning även om barnet deltar i kommunal småbarnspedagogik.

Flexibel vårdpenning kan betalas till både fadern och modern, förutsatt att de inte båda två är borta från arbetet samtidigt på grund av vården av barnet.

Käsitekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

513

osittainen hoitoraha

sv partiell vårdpenning

määritelmä

[lastenhoidon tuki](#), jota maksetaan pienen koululaisen vanhemmalle tai huoltajalle, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on sovittu lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tunnin pituiseksi

huomautus

Kela maksaa osittaista hoitorahaa ensi- ja toisluokkalaisesta (31.7. asti). Jos lapsi kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin eli käy koulua normaalia pidempään, Kela maksaa osittaista hoitorahaa, kunnes lapsen 3. kouluvuosi päättyy.

Osittaista hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Osittaisen hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa.

Osittaista hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

definition

[barnavårdsstöd](#) som betalas till ett litet skolbarns förälder eller vårdnadshavare vars genomsnittliga arbetstid per vecka avtalats till högst 30 timmar p.g.a. värden av barnet

anmärkning

FPA betalar partiell vårdpenning för skolbarn i årskurserna 1 och 2 (till den 31 juli). För barn som omfattas av förlängd läroplikt, dvs. går i skola längre än normalt, betalar FPA partiell vårdpenning tills barnet har gått ut årskurs 3.

Partiell vårdpenning betalas för ett enda barn åt gången, även om det i familjen finns flera barn som berättigar till vårdpenning.

Partiell vårdpenning kan beviljas även om barnet deltar i kommunal småbarnspedagogik.

Partiell vårdpenning kan betalas till både fadern och modern, förutsatt att de inte båda två är borta från arbetet samtidigt.

Käsitekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

514

<perhe-etuudet/familjeförmåner>

valintaoikeus

sv rätt att välja

määritelmä

perheen oikeus valita lapselleen joko kunnan järjestämä varhaiskasvatuspaikka, [kotihoidon tuki](#) tai [yksityisen hoidon tuki](#)

definition

familjens rätt att för barnet välja antingen en plats inom den kommunala småbarnspedagogiken, [stöd för hemvård av barn](#) eller [stöd för privat vård av barn](#)

Käsitekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnavårdsstöd](#)

515

varhaiskasvatuksen tuottaja; päivähoidon tuottaja; hoidon tuottaja

sv producent av småbarnspedagogik; dagvårdsproducent; vårdproducent

määritelmä

henkilö tai organisaatio, joka tarjoaa varhaiskasvatusta korvausta vastaan

huomautus

Varhaiskasvatuksen tuottaja voi olla esimerkiksi yksityinen päiväkotiki tai perhepäivähoitaja.

Varhaiskasvatuksen tuottaja voi olla myös yksityinen henkilö, joka on tehnyt lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa varhaiskasvatuksesta työsopimuksen (työsopimussuhteinen hoitaja).

[Lastenhoidon tukea](#) hakevan kotitalouden jäsen ei kuitenkaan voi olla varhaiskasvatuksen tuottaja.

definition

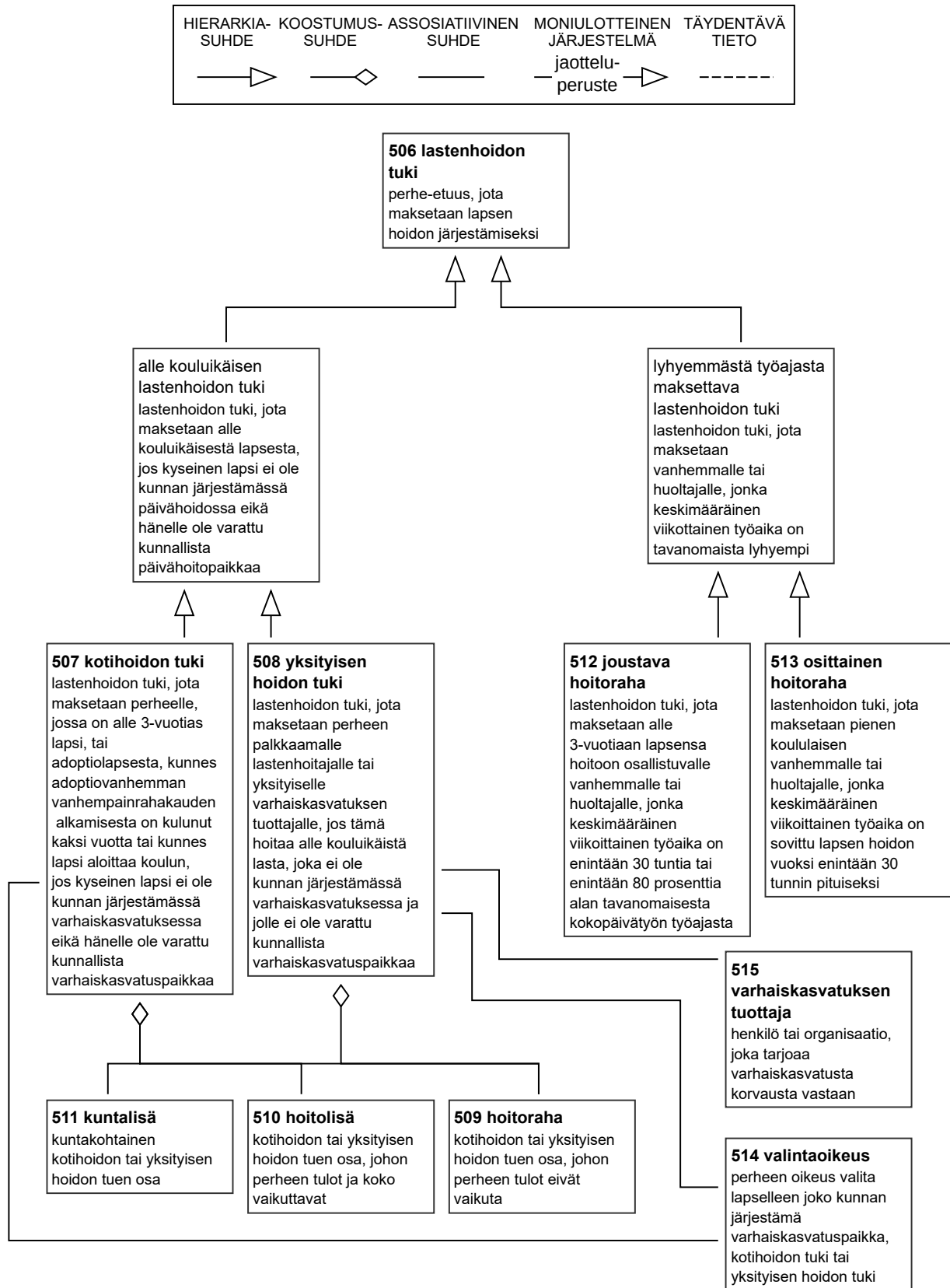
person eller organisation som tillhandahåller småbarnspedagogik mot ersättning

anmärkning

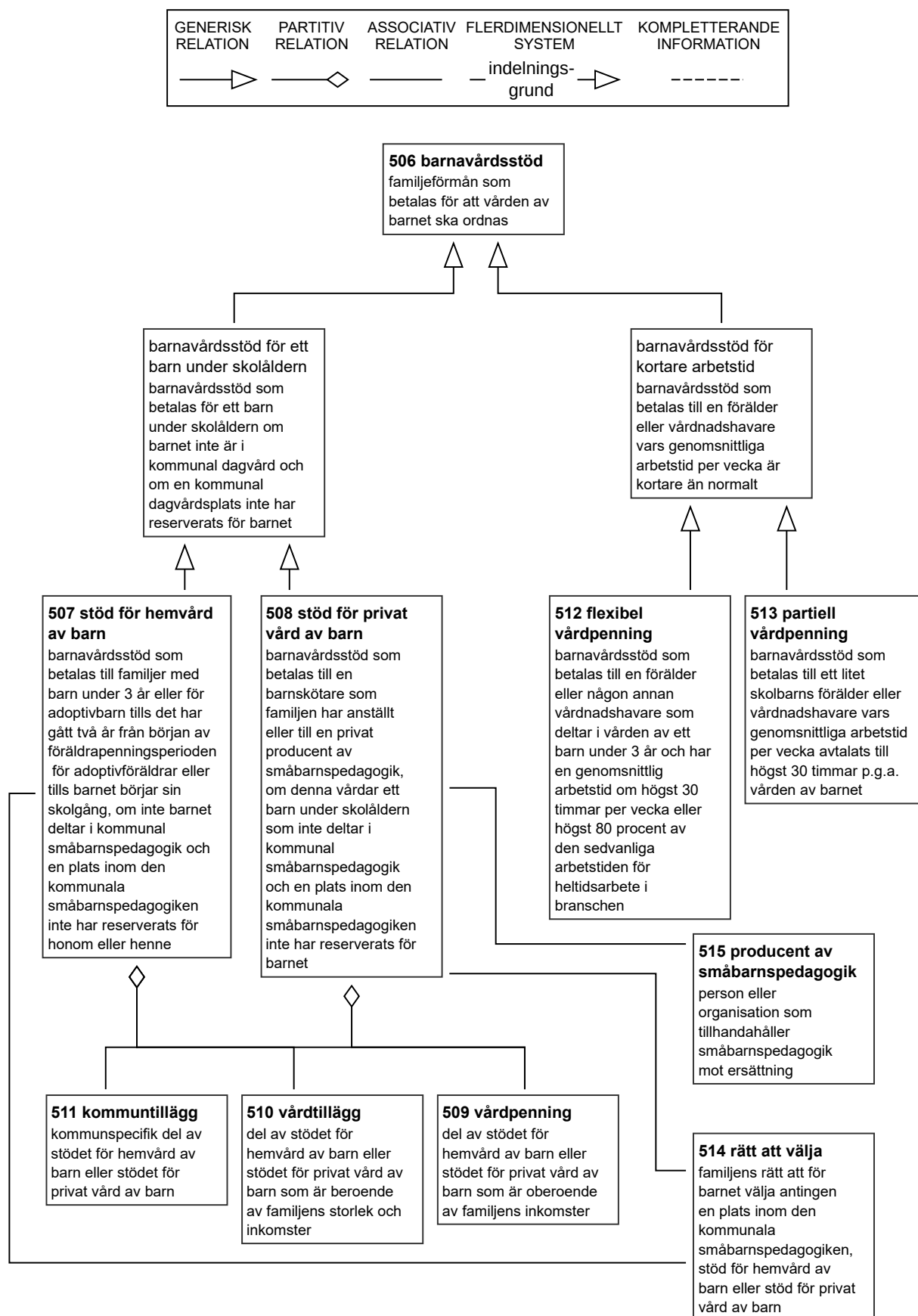
Producenten av småbarnspedagogik kan vara till exempel ett privat daghem eller en privat familjedagvårdare. Producenten av småbarnspedagogik kan också vara en privatperson som har ingått ett arbetsavtal om småbarnspedagogik med barnets förälder eller någon annan vårdnadshavare (vårdare i arbetsavtalsförhållande). En medlem i ett hushåll som ansöker om [barnvårdsstöd](#) kan dock inte vara en producent av småbarnspedagogik.

Käsitekaavio: [Lastenhoidon tuet](#)

Begreppsdiagram: [Barnvårdsstöd](#)

Käsittekaavio 42. Lastenhoidon tuet.

Begreppsdiagram 42. Barnavårdsstöd.

14 Työttömyysturva

Utkomstskydd för arbetslösa

516

työttömyysturva

sv utkomstskydd *n* för arbetslösa /FI/; arbetslöshetsförmåner *pl* (2)
hellre än: arbetslöshetsskydd *n*

määritelmä

työttömyysajan *toimeentuloturva*

huomautus

Suomessa *työttömyysetuus* on työttömyysturvaan kuuluva *etuus*.

definition

utkomstskydd som beviljas under arbetslöshet

anmärkning

I Finland är *arbetslöshetsförmån* (1) en *förmån* som ingår i utkomstskyddet för arbetslösa.

Käsittekaavio: *Työttömyysetuudet*

Begreppsdiagram: *Arbetslöshetsförmåner*

517

työttömyysetuus

mieluummin kuin: työttömyyskorvaus

sv arbetslöshetsförmån (1)
hellre än: arbetslöshetsersättning (3)

määritelmä

etuus, jolla turvataan työttömyysajan *toimeentulo* tai pyritään parantamaan työttömän tai työttömänä olleen edellytyksiä päästä tai palata työmarkkinoille

huomautus

Työttömyysetuuksia ovat *työttömyyspäiväraha* ja *työmarkkinatuki*.

Työttömyysetuudet ovat osa asumisperusteista *sosiaaliturvaa* ja niitä maksetaan Suomessa asuville, työkykyisille henkilöille. Työttömyysetuuksia maksetaan pääsääntöisesti 17–65-vuotiaille henkilöille. Joissain tapauksissa niitä voidaan maksaa myös 65–68-vuotiaalle esimerkiksi, jos henkilö on lomautettuna. Työttömyysetuuden saaminen edellyttää myös työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista työ- ja elinkeinotoimistoon ja työmarkkinoiden käytettävissä olemista. Työ- ja elinkeinotoimisto päättää, täyttääkö työnhakija työvoimapolitiittiset edellytykset työttömyysetuuden saamiseksi, ja antaa siitä Kelalle tai työttömyyskassalle *työvoimapolitiittisen lausunnon*.

Kelassa ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) käytetään termiä työttömyysetuus. Yleiskielessä työttömyysetuutta kutsutaan usein työttömyyskorvaukseksi.

definition

förmån som tryggar *försörjningen* under arbetslöshet eller syftar till att förbättra förutsättningarna för en person som är eller har varit arbetslös att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden

anmärkning

Arbetslöshetsdagpenning och *arbetsmarknadsstöd* utgör arbetslöshetsförmåner (1).

Arbetslöshetsförmånerna (1) är en del av den bosättningsbaserade *sociala tryggheten* och betalas till arbetslösa personer som bor i Finland. I regel betalas arbetslöshetsförmåner (1) till personer i åldern 17–65 år. I en del fall kan de betalas också till personer i åldern 65–68 år, till exempel om dessa är permitterade. Erhållandet av arbetslöshetsförmån (1) förutsätter också att personen anmäler sig som arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån och står till arbetsmarknadens förfogande. Arbets- och näringsbyrån avgör om den arbetssökande uppfyller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån (1) och ger ett *arbetskraftspolitiskt utlåtande* om saken till FPA eller arbetslöshetskassan.

Termen arbetslöshetsförmån (1) används vid FPA och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), även om arbetslöshetsersättning är ett vanligt uttryck i allmänspråket.

Käsittekaaviot: *Työttömyysetuudet* ja *Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä*

Begreppsdiagram: *Arbetslöshetsförmåner* och *Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner*

518

vähennetty työttömyysetuus

sv minskad arbetslöshetsförmån

määritelmä

työttömyysetuus, jonka määrää tulot tai *etuudet* ovat vähentäneet

huomautus

Esimerkiksi työttömän omat tulot ja hänen saamansa *kotihoidon tuki* vähentävät työttömyysetuuden määrää.

definition

arbetslöshetsförmån (1) vars belopp har minskats p.g.a. inkomster eller *förmåner*

anmärkning

Exempelvis minskar en arbetslös persons egna inkomster och *stöd för hemvård av barn* som den arbetslöse får beloppet av arbetslöshetsförmån (1).

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

519

soviteltu työttömyysetuus

sv jämkad arbetslöshetsförmån

määritelmä

vähennetty työttömyysetuus, jota voidaan maksaa henkilölle, jolla on osa-aikatyö tai joka on vastaanottanut lyhyen aikaa kestävä kokoaikatyön

huomautus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaan soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus työnhakijalla:

- 1) joka tekee osa-aikaista työtä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen
- 2) jonka päivittäistä työaikaa on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa
- 3) joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön
- 4) jolla on tuloa yritystoiminnasta tai omasta työstä mutta joka ei työllisty päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssään.

definition

minskad arbetslöshetsförmån som kan betalas till en person som har ett deltidsarbete eller har tagit emot ett kortvarigt heltidsarbete

anmärkning

Rätt till jämkad arbetslöshetsförmån har enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) en arbetssökande

- 1) som utför deltidsarbete, utom då deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetstagarens initiativ,
- 2) vars arbetstid per dag har förkortats p.g.a. permittering eller av en orsak som jämföres med permittering eller som är förhindrad att arbeta p.g.a. en sådan stridsåtgärd som inte har samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden,
- 3) som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor eller
- 4) som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete men inte är sysselsatt på heltid som företagare eller i eget arbete.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

520

tyottomyyspavaraha

sv arbetslöshetsdagpenning /FI/; ~ arbetslöshetsersättning (1) /SE/

maaritelma

työttömyysetuus, joka voidaan myontaa **työssäoloehdon** täyttävälle henkilölle

huomautus

Tyottomyyspavaraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutettuina oleville **ansiopavarahana** ja muille **peruspavarahana**.

Tyottomyyspavarahaa maksetaan 5 pavalta viikossa, ja sitä maksetaan enintaan 300, 400 tai 500 pavan ajan. **Pavarahakauden enimmäisajan** pituus maaraytyy työhistorian perusteella. Jos työhistoriaa on alle kolme vuotta, enimmäisaika on 300 pavaa; jos enemmän kuin kolme vuotta, 400 pavaa. Pavarahan saaminen 500 pavan ajalta edellyttaa, että henkilö on täyttänyt työssäoloehdon 58 vuotta taytettyaan. Jos työttömyys jatkuu, pavarahakauden enimmäisajan taytyttya voi hakea **työmarkkinatukea**.

Tyottomyyspavarahaan ei sovelleta **tarveharkintaa**.

definition

arbetslöshetsförmån (1) som kan beviljas en person som uppfyller **arbetsvillkoret**

anmärkning

Arbetsloshetsdagpenningen betalas i form av **inkomstrelaterad dagpenning** till dem som är försäkrade i en arbetslöshetskassa och i form av **grunddagpenning** till övriga.

Arbetslöshetsdagpenning betalas för 5 dagar per vecka och i högst 300, 400 eller 500 dagar. **Maximitiden för utbetalning av dagpenning** bestäms utifrån arbetslivserfarenhet. Om arbetslivserfarenheten ar kortare än tre ar ar maximitiden 300 dagar och om den ar längre än tre ar ar maximitiden 400 dagar. Dagpenning för 500 dagar förutsätter att personen har uppfyllt arbetsvillkoret efter att ha fyllt 58 år. Om arbetslösheten fortgår, kan **arbetsmarknadsstöd** sökas efter det att maximitiden för utbetalning av dagpenning har gått till ända.

Behovsprövning tillämpas inte på arbetslöshetsdagpenningen.

Käsitekaaviot: **Työttömyysetuudet** ja **Tyottomyysetuuxsiin liittvia käsitteitä**

Begreppsdiagram: **Arbetslöshetsförmåner** och **Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner**

521

ansiopavaraha; ansiosidonnainen pavaraha; ansioon suhteutettu pavaraha

sv inkomstrelaterad dagpenning

inte: fortjanstrelaterad dagpenning; dagpenning avvägd enligt fortjansten

maaritelma

tyottomyyspavaraha, jonka määrä riippuu tyottomyyta edeltäneistä ansiotuloista ja joka voidaan myontaa silloin, kun tyoton on ollut riittavan pitkaan tyottomyyskassan jäsen

huomautus

Ansio-pavaraha muodostuu **peruspavarahan** suuruisesta perusosasta (2) ja ansio-osasta.

Ansio-pavarahaa haetaan tyottomyyskassasta, ja sen maksaa tyottomyyskassa. Vrt. peruspavaraha.

definition

arbetslöshetsdagpenning vars belopp ar beroende av förvärvsinkomsterna under tiden före arbetslösheten och som kan beviljas en arbetslös person som varit medlem i en arbetslöshetskassa tillräckligt länge

anmärkning

Den inkomstrelaterade dagpenningen består av en grunddel (2) som är lika stor som **grunddagpenningen** och av en förtjänstdel.

Inkomstrelaterad dagpenning söks hos och betalas av arbetslöshetskassan. Jfr grunddagpenning.

Käsitekaavio: **Työttömyysetuudet**

Begreppsdiagram: **Arbetslöshetsförmåner**

522

peruspäiväraha

sv grunddagpenning /FI/; < arbetslöshetsersättning (2) /SE/

määritelmä

[työttömyyspäiväraha](#), jonka määrä ei riipu työttömyyttä edeltäneistä ansiotuloista ja joka voidaan myöntää, vaikkei työtön ole työttömyyskassan jäsen tai ei ole ollut jäsen riittävän pitkään

huomautus

Peruspäivärahaa haetaan Kelalta, ja sen maksaa Kela. Vrt. [ansiopäiväraha](#).

Täysimääräinen peruspäiväraha ja [työmarkkinatuki](#) ovat samansuuruisia.

definition

[arbetslöshetsdagpenning](#) vars belopp inte är beroende av förvärvsinkomsterna under tiden före arbetslösheten och som kan beviljas en arbetslös person även om han eller hon inte är medlem i en arbetslöshetskassa eller inte har varit medlem tillräckligt länge

anmärkning

Grunddagpenning söks hos och betalas av FPA. Jfr [inkomstrelaterad dagpenning](#).

Grunddagpenningen till fullt belopp är lika stor som [arbetsmarknadsstödet](#).

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

523

liikkuvuusavustus

sv rörlighetsunderstöd *n*

määritelmä

työttömyysetuus, jota voidaan maksaa henkilölle, joka muuttaa työn takia tai joka ottaa vastaan sellaisen työn tai työhön liittyvän koulutuksen, jonne on pitkä matka

huomautus

Liikkuvuusavustuksen saamisen ehtona on, että sen perusteena oleva työsuhteessa tehtävä työ kestää vähintään kaksi kuukautta. Myönnettäessä liikkuvuusavustusta työhön liittyvän koulutuksen perusteella, tulee koulutuksen liittyä yli kaksi kuukautta kestävään työsuhteeseen. Päivittäisen työ- tai koulutusmatkan tulee ylittää keskimäärin kolme tuntia, jos kyseessä on kokoaikatyö tai siihen liittyvä koulutus. Päivittäisen työ- tai koulutusmatkan tulee ylittää keskimäärin kaksi tuntia, jos kyseessä on osa-aikatyö tai siihen liittyvä koulutus. Liikkuvuusavustusta maksetaan 30, 45 tai 60 päivän ajan työsuhteen pituuden perusteella.

Liikkuvuusavustus on samansuuruinen kuin **peruspäiväraha**. Liikkuvuusavustukseen voidaan maksaa **lapsikorotusta** ja **korotusosaa**, jos etäisyys työ- tai koulutuspaikkakunnalle on yli 200 km.

Liikkuvuusavustusta voidaan maksaa myös silloin, jos henkilö muuttaa työn vastaanottamisen jälkeen mutta ennen työn alkamista, vaikka työmatkaan liittyvät ehdot eivät enää työsuhteen alkaessa täytyisikään.

Ansiopäivärahan saajille liikkuvuusavustuksen maksaa työttömyyskassa, peruspäivärahan ja **työmarkkinatuen** saajille Kela.

definition

arbetslöshetsförmån (1) som kan betalas till en person som flyttar på grund av arbetet eller som tar emot ett arbete eller en arbetsrelaterad utbildning där resorna till arbetet eller utbildningen är långa

anmärkning

Ett villkor för att rörlighetsunderstöd ska beviljas är att det arbete som utförs i anställningsförhållande och som ligger till grund för understödet varar i minst två månader. När rörlighetsunderstöd beviljas på grundval av arbetsrelaterad utbildning ska utbildningen vara relaterad till ett anställningsförhållande som varar i minst två månader. De dagliga resorna till arbetet eller utbildningen ska överstiga i genomsnitt tre timmar vid heltidsarbete eller därmed relaterad utbildning. Vid deltidsarbete eller därmed relaterad utbildning ska de dagliga resorna till arbetet eller utbildningen överstiga i genomsnitt två timmar. Rörlighetsunderstöd betalas under 30, 45 eller 60 dagar beroende på anställningsförhållandets längd.

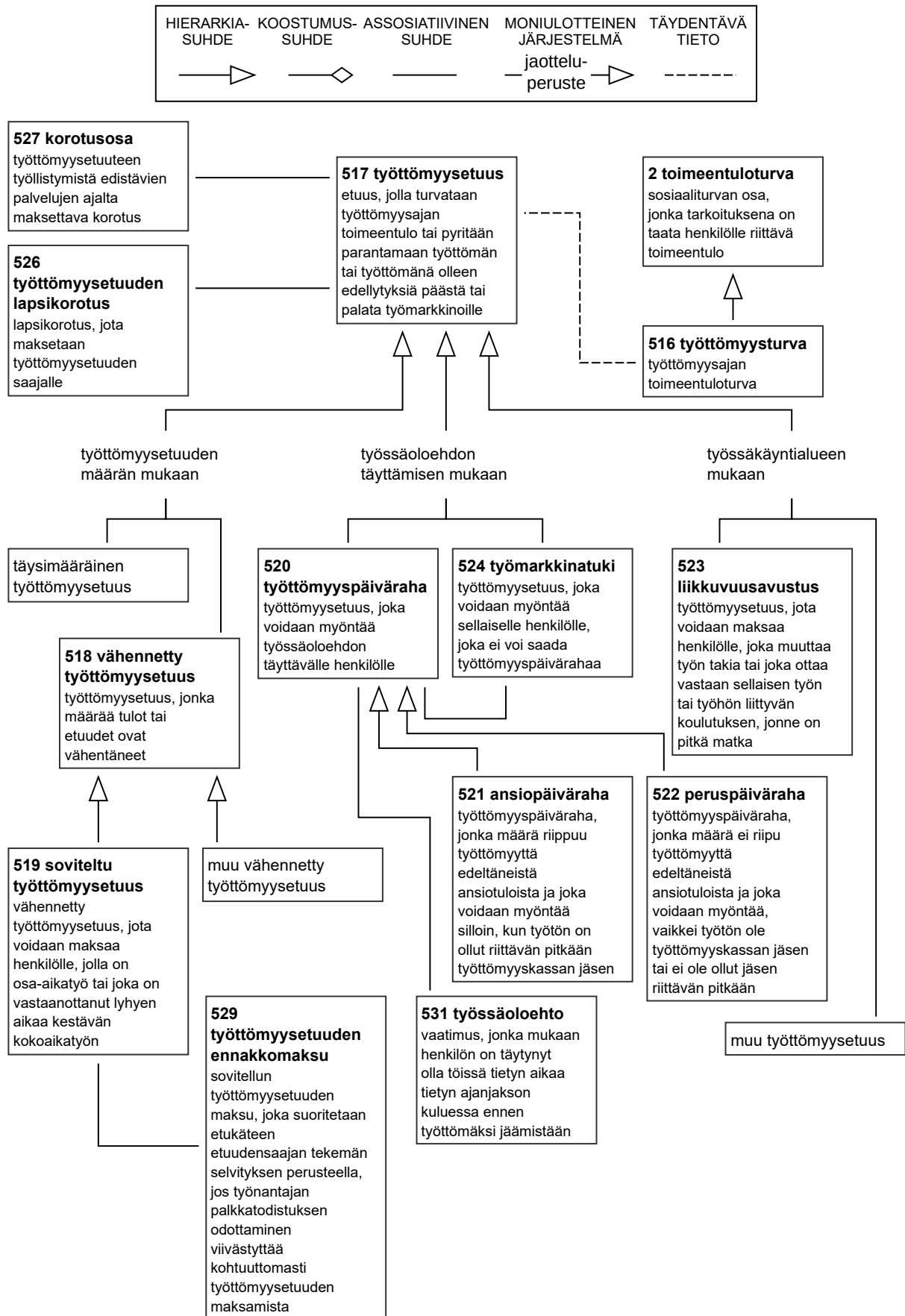
Rörlighetsunderstödet är lika stort som **grunddagpenningen**. **Barnförhöjning** och **förhöjningsdel** kan betalas i samband med rörlighetsunderstödet, om avståndet till arbetsplatsen eller den plats där utbildningen ordnas är över 200 kilometer.

Rörlighetsunderstöd kan betalas också om en person flyttar efter att ha tagit emot arbete men innan arbetet börjar, även om de villkor som hänför sig till arbetsresorna inte längre uppfylls när anställningen börjar.

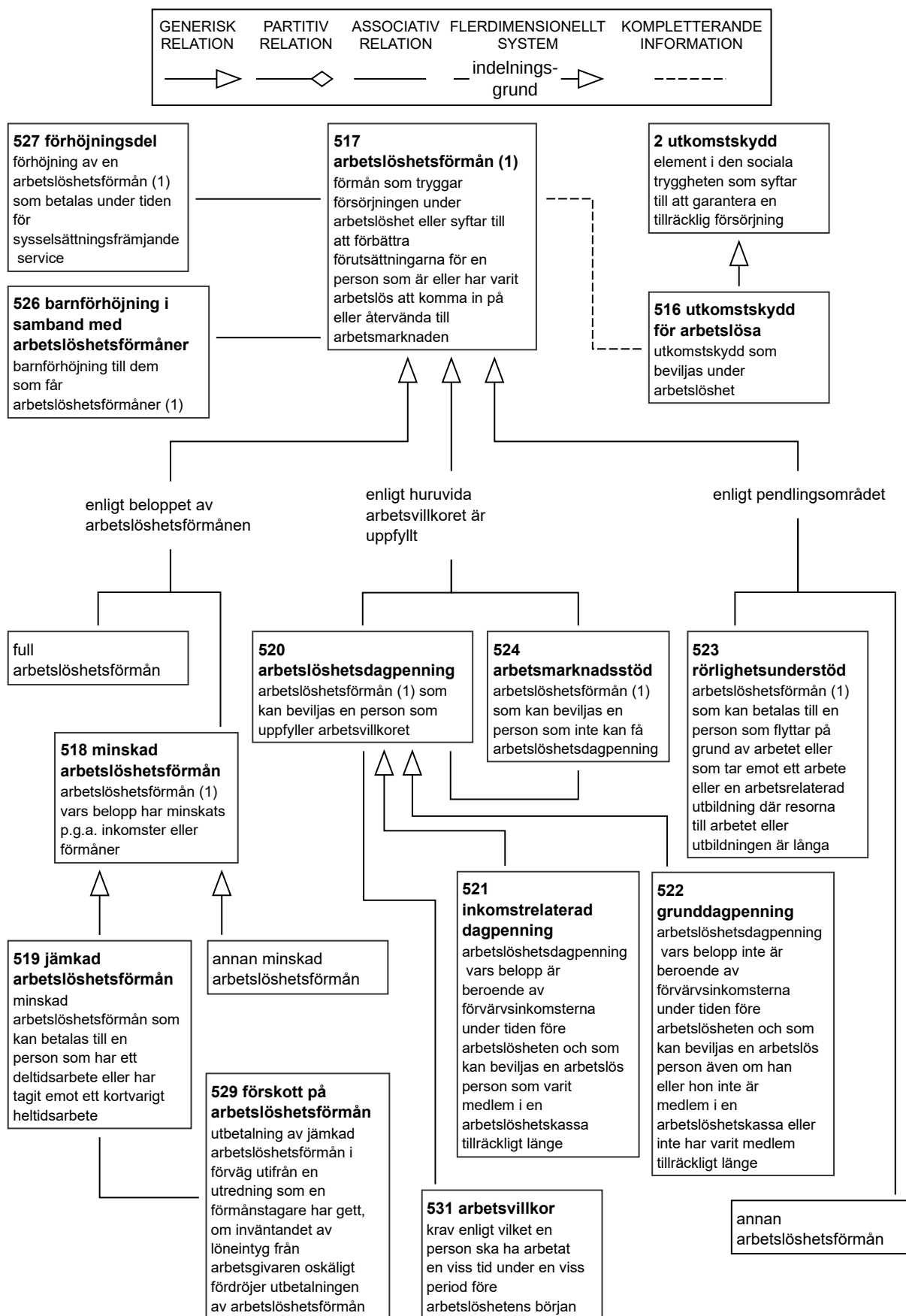
Arbetslöshetskassan betalar rörlighetsunderstödet till dem som får **inkomstrelaterad dagpenning**, medan FPA betalar det till dem som får grunddagpenning eller **arbetsmarknadsstöd**.

Käsitekaavio: **Työttömyysetuudet**

Begreppsdiagram: **Arbetslöshetsförmåner**

Käsitekaavio 43. Työttömyysetuudet.

Begreppsdiagram 43. Arbetslöshetsförmåner.

524

työmarkkinatuki

sv arbetsmarknadsstöd *n*

määritelmä

työttömyysetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle henkilölle, joka ei voi saada **työttömyyspäivärahaa**

huomautus

Työmarkkinatuen saajan ei tarvitse täyttää **työssäoloehto**a, joten työtön, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut viime aikoina töissä, voi saada työmarkkinatukea.

Työmarkkinatukea voi saada myös **päivärahakauden enimmäisajan** täytyttyä. Työmarkkinatuen kesto ei ole rajoitettu.

Täysimääräinen työmarkkinatuki ja **peruspäiväraha** ovat samansuuruisia. Työmarkkinatukeen sovelletaan pääsääntöisesti **tarveharkintaa**, jolloin omat pääomatulot ja vanhempien tulot voivat vähentää työmarkkinatuen määrää. Tarveharkintaa ei sovelleta esimerkiksi silloin, kun henkilö osallistuu **työllistymistä edistäviin palveluihin**.

definition

arbetslöshetsförmån (1) som kan beviljas en person som inte kan få **arbetslöshetsdagpenning**

anmärkning

Den som får arbetsmarknadsstöd behöver inte uppfylla **arbetsvillkoret** och därmed kan den som är arbetslös, och som debuterar på arbetsmarknaden eller som på senare tid inte varit i arbete, få arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstöd kan också fås efter det att **maximitiden för utbetalning av dagpenning** har gått till ända. Utbetalningstiden för arbetsmarknadsstödet är inte begränsad.

Arbetsmarknadsstödet till fullt belopp är lika stort som **grunddagpenningen**. På arbetsmarknadsstödet tillämpas i regel **behovsprövning**, varvid de egna kapitalinkomsterna och föräldrarnas inkomster kan minska stödbeloppet. Behovsprövning tillämpas inte till exempel om en person deltar i **sysselsättningsfrämjande service**.

Käsittekaaviot: **Työttömyysetuudet** ja **Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä**

Begreppsdiagram: **Arbetslöshetsförmåner** och **Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner**

525

osittainen työmarkkinatuki

sv partiellt arbetsmarknadsstöd *n*

määritelmä

työmarkkinatuki, jonka määrää **tuensaajan** vanhempien tulot ovat vähentäneet silloin, kun hän asuu vanhempiensa taloudessa

huomautus

Jos vanhempiensa luona asuva henkilö osallistuu **työllistymistä edistäviin palveluihin**, hänelle maksetaan täysimääräinen työmarkkinatuki.

Osittainen työmarkkinatuki on vähintään 50 prosenttia henkilölle muutoin maksettavasta täysimääräisestä työmarkkinatuesta.

definition

arbetsmarknadsstöd vars belopp har minskats p.g.a. **stödtagarens** föräldrars inkomster när stödtagaren bor i sina föräldrars hushåll

anmärkning

Om en person som bor hos sina föräldrar deltar i **sysselsättningsfrämjande service**, betalas arbetsmarknadsstöd till fullt belopp till honom eller henne.

Det partiella arbetsmarknadsstödet utgör minst 50 procent av det arbetsmarknadsstöd till fullt belopp som annars skulle betalas.

526

työttömyysetuuden lapsikorotus

sv barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmåner

määritelmä

lapsikorotus, jota maksetaan *työttömyysetuuden* saajalle

huomautus

Kela maksaa työttömyysetuuden lapsikorotusta *peruspäivärahan* ja *työmarkkinatuen* saajille. Työttömyyskassat maksavat lapsikorotusta *ansiopäivärahan* saajille. Sitä maksetaan alle 18-vuotiaista lapsista.

Työttömyysetuuden lapsikorotuksesta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

definition

barnförhöjning till dem som får *arbetslöshetsförmåner* (1)

anmärkning

FPA betalar barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmån till dem som får *grunddagpenning* och *arbetsmarknadsstöd*. Arbetslöshetskassorna betalar barnförhöjning till dem som får *inkomstrelaterad dagpenning*. Förhöjningen betalas för barn under 18 år.

Bestämmelser om barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmån finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

527

korotusosa <työmarkkinatuki, peruspäiväraha / arbetsmarknadsstöd, grunddagpenning>; **korotettu ansio-osa** <ansiopäiväraha / inkomstrelaterad dagpenning>

sv förhöjningsdel <arbetsmarknadsstöd, grunddagpenning / työmarkkinatuki, peruspäiväraha>; förhöjd förtjänstdel <inkomstrelaterad dagpenning / ansiopäiväraha>

määritelmä

työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava korotus

huomautus

Termejä korotusosa ja korotettu ansio-osa käytetään eri yhteyksissä. Korotusosa liittyy *työmarkkinatukeen* ja *peruspäivärahaan*, korotettu ansio-osa liittyy *ansiopäivärahaan*.

Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa voidaan maksaa enintään 200 päivältä. Niiden maksaminen voidaan aloittaa alusta, kun henkilö on täyttänyt uudelleen *työssäoloehdon*.

Korotusosan maksaa Kela ja korotetun ansio-osan työttömyyskassat.

definition

förhöjning av en *arbetslöshetsförmån* (1) som betalas under tiden för *syssetsättningsfrämjande service*

anmärkning

Termerna förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel används i olika sammanhang. Förhöjningsdel används i samband med *arbetsmarknadsstöd* och *grunddagpenning*, medan förhöjd förtjänstdel används i samband med *inkomstrelaterad dagpenning*.

Förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel kan betalas för högst 200 dagar. Utbetalningen kan inledas på nytt och dagarna åter räknas från början, när personen på nytt har uppfyllt *arbetsvillkoret*.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

528

<työttömyysetuudet/arbetslöshetsförmåner>

kulukorvaus

ei: ylläpitokorvaus (2) (vanhentunut/föråldrad)

sv kostnadsersättning

inte: ersättning för uppehälle (2) (föråldrad/vanhentunut)

määritelmä

työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla maksettava päiväkohtainen korvaus palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi

huomautus

Matkakustannusten lisäksi kulukorvaus on tarkoitettu majoitus-, ruokailu- ja muiden ylläpitokustannusten korvaamiseen.

Korotettua kulukorvausta maksetaan henkilölle, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueensa ulkopuolella. Korotettuun kulukorvaukseen on oikeus myös henkilöllä, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueellaan mutta kotikuntansa ulkopuolella ja jolle aiheutuu siitä majoituskustannuksia.

Henkilön osallistuessa ulkomailla järjestettävään työvoimakoulutukseen hänelle maksetaan ylläpito- ja majoituskustannusten korvauksena 50 % valtion virkamiesten ulkomaanpäivärahasta. Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään koulutukseen osallistuvalla **työttömyysetuuteen** oikeutetulle henkilölle maksetaan omaa kulukorvausta.

definition

ersättning som betalas per dag till personer som deltar i **sysselsättningsfrämjande service** i kompensation för resekostnader och andra kostnader som deltagandet i servicen medför

anmärkning

Förutom resekostnader är kostnadsersättningen avsedd att kompensera kostnader för kost och logi och andra kostnader för uppehälle.

Höjd kostnadsersättning betalas till en person som deltar i sysselsättningsfrämjande service utanför sin pendlingsregion. Rätt till höjd kostnadsersättning har också den som inom sin pendlingsregion men utanför sin hemkommun deltar i sysselsättningsfrämjande service och förorsakas logikostnader genom detta.

En person som deltar i arbetskraftsutbildning som ordnas utomlands får i ersättning för kostnaderna för uppehälle och logi 50 % av det utlandsdagtraktamente för landet i fråga som betalas till statstjänstemän. Till en person som har rätt till **arbetslöshetsförmån (1)** och deltar i utbildning som ordnas av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten betalas en särskild kostnadsersättning.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

529

työttömyysetuuden ennakkomaksu; ennakkomaksu

sv förskott *n* på arbetslöshetsförmån; betalning av arbetslöshetsförmån i förskott

määritelmä

sovittelun työttömyysetuuden maksu, joka suoritetaan etukäteen **etuudensaajan** tekemän selvityksen perusteella, jos työnantajan palkkatodistuksen odottaminen viivästyttää kohtuuttomasti työttömyysetuuden maksamista

huomautus

Selvityksestä tulee käydä ilmi työsuhteen kesto, päivittäiset työtunnit, bruttopalkka ja työnantajan yhteystiedot.

Kela päättää ennakkomaksumenettelyn käyttämisestä ja ennakkomaksun suuruudesta.

definition

utbetalning av **jämkad arbetslöshetsförmån** i förväg utifrån en utredning som en **förmånstagare** har gett, om inväntandet av löneintyg från arbetsgivaren oskäligt fördröjer utbetalningen av arbetslöshetsförmån

anmärkning

Anställningens längd, de dagliga arbetstimmarna, bruttolönen och arbetsgivarens kontaktuppgifter ska framgå av utredningen.

FPA beslutar om tillämpningen av förskotts-förfarande och om förskottets storlek.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuudet](#)

Begreppsdiagram: [Arbetslöshetsförmåner](#)

530

vuorottelukorvaus

ei: vuorotteluvapaakorvaus (vanhentunut/föråldrad)

sv alterneringsersättning

määritelmä

etuus, jonka tarkoituksena on turvata vuorotteluvapaalla olevan henkilön *toimeentulo*

huomautus

Vuorotteluvapaa on hakemuksesta määräajaksi myönnettävä vapautus työ- tai virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Työntekijä ja työnantaja sopivat vuorotteluvapaasta. Lisäksi työntekijän on täytynyt olla tietyn aikaa työssä ennen vuorotteluvapaan alkamista ja tietyn aikaa saman työnantajan palveluksessa.

Vuorottelukorvauksen maksaa työttömyyskassa tai Kela. Vuorottelukorvauksen määrä on tietty prosenttiosuus siitä *työttömyyspäivärahasta*, johon vuorottelija olisi oikeutettu työttömänä ollessaan.

definition

förmån som syftar till att trygga *försörjningen* för en person som är alterneringsledig

anmärkning

Alterneringsledigheten innebär befrielse från att sköta de uppgifter som hör till anställningen. Den beviljas på ansökan för viss tid. Arbetstagaren och arbetsgivaren kommer överens om alterneringsledigheten. Arbetstagaren måste dessutom ha varit i arbete en viss tid före alterneringsledighetens början och en viss tid hos samma arbetsgivare.

Alterneringsersättningen betalas av arbetslöshetskassan eller FPA. Den utgör en viss procent av den *arbetslöshetsdagpenning* som den alterneringsledige skulle ha rätt till vid arbetslöshet.

531

työssäoloehto

sv arbetsvillkor *n*

määritelmä

vaatimus, jonka mukaan henkilön on täytynyt olla töissä tietyn aikaa tietyn ajanjakson kuluessa ennen työttömäksi jäämistään

huomautus

Palkansaajilla ja yrittäjillä on omat työssäoloehdonsa. Palkansaaja täyttää työssäoloehdon, jos hän on ollut palkkatyössä vähintään 26 viikkoa työttömyyttä edeltäneiden 28 kuukauden aikana, hänen työaikansa on ollut vähintään 18 tuntia viikossa ja kokoaikatyön palkka on ollut alan työehtosopimuksen mukainen, tai jos työehtosopimusta ei ole, vähintään tietynsuuruinen. Yrittäjä täyttää työssäoloehdon, jos hän on toiminut yrittäjänä vähintään 15 kuukautta työttömyyttä edeltäneiden 4 vuoden aikana ja yritystoiminta on ollut riittävän laajaa.

Työssäoloehdon tulee täytyä tietyn ajanjakson kuluessa. Tätä ajanjaksoa kutsutaan työssäoloehdon tarkastelujaksoksi. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jonka henkilö on estynyt olemasta työmarkkinoilla, jos syynä tähän on sairaus, laitoshoido tai *kuntoutus*, asevelvollisuus tai siviilipalvelus, päätoimiset opinnot, lapsen syntymä tai enintään 3-vuotiaan lapsen hoito, apurahakausi tai muu näihin verrattava hyväksyttävä syy. Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei *osasairauspäivärahan* tai alennetun sairausajan palkan saamisen vuoksi lueta työssäoloehdosta tai jona henkilö on *työllistymistä edistävissä palvelussa*. Tarkastelujaksoa pidennetään enintään seitsemän vuotta.

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Kun henkilö hakee *työttömyysetuutta*, Kela selvittää työssäoloehdon täyttymisen. Kela myös seuraa työssäoloehdon kertymistä työttömyyspäivärahakauden aikana.

definition

krav enligt vilket en person ska ha arbetat en viss tid under en viss period före arbetslöshetens början

anmärkning

Det finns separata arbetsvillkor för löntagare och för företagare. Löntagare uppfyller arbetsvillkoret, om de har förvärvsarbetat i minst 26 veckor under de 28 månaderna före arbetslöshetens början, om arbetstiden har varit minst 18 timmar i veckan och om lönen för heltidsarbete har följt branschens kollektivavtal eller – om kollektivavtal inte finns – nått upp till en viss minimistorlek. Företagare uppfyller arbetsvillkoret, om de har varit verksamma som företagare i minst 15 månader under en tid av 4 år före arbetslöshetens början och företagsverksamheten har varit tillräckligt omfattande.

Arbetsvillkoret ska uppfyllas under en viss period, som kallas granskningsperiod för arbetsvillkoret. Granskningsperioden förlängs med den tid personen i fråga har varit förhindrad att vara på arbetsmarknaden, om orsaken till det är sjukdom, institutionsvård eller *rehabilitering (1)*, militärtjänst eller civiltjänstgöring, heltidsstudier, barnafödelse eller vård av barn som är högst 3 år, en stipendieperiod eller någon godtagbar orsak som är jämförbar med dessa. Granskningsperioden förlängs också med den tid som p.g.a. *partiell sjukdagpenning* eller nedsatt sjuklön inte räknas in i arbetsvillkoret eller under vilken personen deltar i *sysselsättningsfrämjande service*. Granskningsperioden förlängs med högst sju år.

Erhållandet av *arbetslöshetsdagpenning* förutsätter att arbetsvillkoret uppfylls. När en person ansöker om *arbetslöshetsförmån (1)* utreder FPA om arbetsvillkoret uppfylls. FPA följer också med hur arbetsvillkoret uppfylls under arbetslöshetsdagpenningperioden.

Käsitekaaviot: *Työttömyysetuudet* ja *Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä*

Begreppsdiagram: *Arbetslöshetsförmåner* och *Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner*

532

työssäolovelvoite

sv skyldighet att vara i arbete

määritelmä

velvoite, jonka mukaan henkilön pitää olla töissä, opiskella tai osallistua [työllistymistä edistävään palveluun](#) tietyn aikaa ennen kuin hänelle voidaan myöntää [työttömyysetuus](#), jos hän on toistuvasti menetellyt työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavasti

huomautus

Työvoimapolitiittisesti moitittavaa menettelyä on esimerkiksi se, että työnhakija on ilman pätevää syytä eronnut työstään tai on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen.

Työssäolo sisältää myös yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistymisen.

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät työssäolovelvoitteesta.

definition

skyldighet enligt vilken en person under en tid av viss längd ska arbeta, studera eller delta i [sysselsättningsfrämjande service](#) innan det är möjligt att bevilja honom eller henne [arbetslöshetsförmån \(1\)](#), om han eller hon upprepade gånger har förfarit klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning

anmärkning

Exempel på förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda är att den arbetssökande utan giltig orsak har lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att anställningsförhållandet upphört.

Att vara i arbete inkluderar också sysselsättning inom företagsverksamhet och eget arbete.

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om skyldigheten att vara i arbete.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

533

työmarkkinatuen odotusaika; odotusaika

sv väntetid för arbetsmarknadsstöd; väntetid

määritelmä

ajanjakso, jolta henkilö ei saa [työmarkkinatukea](#), jos hänellä ei ole ammatillista koulutusta eikä hän ole koskaan täyttänyt [työssäoloehto](#)a

huomautus

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät työmarkkinatuen odotusajasta.

definition

period under vilken en person inte får [arbetsmarknadsstöd](#), om han eller hon saknar yrkesutbildning och aldrig har uppfyllt [arbetsvillkoret](#)

anmärkning

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om väntetiden för arbetsmarknadsstöd.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

534

korvaukseton määräaika; karenssiaika (3)

sv tid utan ersättning; karenstid (2)

määritelmä

aika, jolta [työttömyysetuutta](#) ei makseta silloin, kun henkilö on ilman pätevää syytä eronnut tai kieltäytynyt työstä tai kieltäytynyt [työllistymistä edistävästä palvelusta](#) tai keskeyttänyt palvelun

huomautus

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät korvauksettomasta määräajasta ja sen pituudesta.

Korvauksettoman määräajan päätyttyä työttömyysetuutta on haettava uudelleen.

definition

tid under vilken [arbetslöshetsförmån \(1\)](#) inte betalas när en person utan giltig orsak har lämnat sitt arbete, vägrat att ta emot arbete eller vägrat att delta i [sysselsättningsfrämjande service](#) eller avbrutit sådan service

anmärkning

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om tiden utan ersättning och om dess längd.

Efter tiden utan ersättning ska arbetslöshetsförmån (1) sökas på nytt.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

535

päivärahakauden enimmäisaika; enimmäisaika; enimmäismaksuaika

sv maximitid för utbetalning av dagpenning; dagpenningens periodens maximitid; maximal utbetalningstid; maximitid

määritelmä

ajanjakso, jolta [työttömyyspäivärahaa](#) pääsääntöisesti enintään maksetaan

huomautus

Työttömyyspäivärahaa maksetaan 5 päivältä viikossa, ja sitä maksetaan enintään 300, 400 tai 500 päivän ajan. Päivärahakauden enimmäisajan pituus määräytyy työhistorian perusteella. Jos työhistoriaa on alle kolme vuotta, enimmäisaika on 300 päivää; jos enemmän kuin kolme vuotta, 400 päivää. Päivärahan saaminen 500 päivän ajalta edellyttää, että henkilö on täyttänyt [työssäoloehdon](#) 58 vuotta täytettyään. Päivärahakauden enimmäisaikaa laskettaessa soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä otetaan huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi. Jos työttömyys jatkuu, päivärahakauden enimmäisajan täytyttyä voi hakea [työmarkkinatukea](#).

Työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa päivärahakauden enimmäisajan päätyttyä, jos henkilöllä on [työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus](#).

Kun henkilö on työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamisen jälkeen täyttänyt työssäoloehdon, päivärahakauden enimmäisajan laskeminen aloitetaan alusta.

definition

den längsta period under vilken [arbetslöshetsdagpenning](#) i regel betalas

anmärkning

Arbetslöshetsdagpenning betalas för 5 dagar per vecka och i högst 300, 400 eller 500 dagar. Maximitiden för utbetalning av dagpenning bestäms utifrån arbetslivserfarenhet. Om arbetslivserfarenheten är kortare än tre år är maximitiden 300 dagar och om den är längre än tre år är maximitiden 400 dagar. Dagpenning för 500 dagar förutsätter att personen har uppfyllt [arbetsvillkoret](#) efter att ha fyllt 58 år. När maximitiden för utbetalning av dagpenning beräknas beaktas det belopp som betalats i form av jämkad arbetslöshetsdagpenning omvandlat till hela arbetslöshetsdagpenningens dagar. Om arbetslösheten fortgår, kan [arbetsmarknadsstöd](#) sökas efter det att maximitiden för utbetalning av dagpenning har gått till ända.

Arbetslöshetsdagpenning kan betalas efter maximitiden för utbetalning av dagpenning, om personen har [rätt till tilläggsdagar](#).

När en person efter att ha blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning har uppfyllt arbetsvillkoret, börjar maximitiden för utbetalning av dagpenning räknas från början.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

536

työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus; lisäpäiväoikeus (2)

sv rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar; rätt till tilläggsdagar (2)

määritelmä

ikäntyneen henkilön oikeus saada *työttömyyspäivärahaa päivärahakauden enimmäisajan* päätyttyä

huomautus

Työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus koskee vain palkansaajan työttömyyspäivärahan saajia, ei yrittäjiä. Ikäntynyt työtön voi saada *päivärahakauteensa* lisäpäiviä ja päästä ns. eläkeputkeen. Tällöin hän saa työttömyyspäivärahaa, kunnes siirtyy *eläkkeelle*.

Ennen vuotta 1958 syntyneellä ja lisäpäiviltä työttömyyspäivärahaa saavalla on oikeus valita, siirtykö hän *vanhuuseläkkeelle (1)* jo 62-vuotiaana. Vuonna 1958 tai sen jälkeen syntynyt voi siirtyä vanhuuseläkkeelle (1) vasta 63-vuotiaana. Eläkkeeseen ei tällöin tehdä *varhennusvähennystä*. Kuitenkin viimeistään 65-vuotiaana työtön siirtyy vanhuuseläkkeelle (1).

definition

rätten för en äldre person att få *arbetslöshetsdagpenning* efter *maximitiden för utbetalning av dagpenning*

anmärkning

Rätten till tilläggsdagar gäller bara dem som får arbetslöshetsdagpenning för löntagare, inte företagare. En äldre person som är arbetslös kan få tilläggsdagar till sin *dagpenningperiod* och komma in i den s.k. pensionsslussen. Han eller hon får då arbetslöshetsdagpenning tills *pension* börjar betalas.

Den som är född före år 1958 och får arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar har rätt att välja att ta ut *ålderspension* redan som 62-åring. Den som är född 1958 eller senare kan ta ut ålderspension först som 63-åring. Då görs ingen *förtidsminskning* av pensionen. Men senast som 65-åring börjar den som är arbetslös få ålderspension.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

537

<työttömyysetuudet/arbetslöshetsförmåner>

jaksotusaika

sv periodiseringstid

määritelmä

ajanjakso, jolle tietyt työsuhteen päättyessä työnantajalta saatavat edut tai korvaukset jaksotetaan

huomautus

Esimerkiksi tukipaketti, eroraha ja yritysomaisuuden myyntivoitto ovat jaksotettavia etuja. Yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan enintään 24 kuukauden ajalle.

Oikeus *työttömyysetuuteen* voi alkaa vasta jaksotusajan kuluttua.

definition

period under vilken vissa förmåner eller ersättningar som arbetsgivaren betalar när anställningsförhållandet upphör periodiseras

anmärkning

Exempelvis stödpaket, avgångsvederlag och vinsten från försäljning av företagsegendom är förmåner som kan periodiseras. Vinsten från försäljning av företagsegendom periodiseras över högst 24 månader.

Rätten till *arbetslöshetsförmån (1)* kan börja först efter periodiseringstiden.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

538

<työttömyysturva / utkomstskydd för arbetslösa>

työskentelykausi

sv arbetsperiod; anställningsperiod

määritelmä

ajanjakso, jonka henkilö on työskennellyt EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa

huomautus

Toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa palkansaajana tai yrittäjänä tehty työ voidaan Suomen työttömyysturvalakiin (1290/2002) perustuvien rajoitusten hyväksyä palkansaajan tai yrittäjän *työssäolohehtoon*, mikäli ulkomaantyöstä on käytettävissä edellisestä toimivaltaisesta maasta saatu selvitys. Työskentely- ja työttömyysvakuutuskaudet vahvistetaan edellisestä toimivaltaisesta maasta saatavalla asiakirjalla.

definition

period under vilken en person har arbetat i ett land som tillämpar EG-lagstiftningen

anmärkning

Arbete som löntagare eller företagare i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen kan med de begränsningar som grundar sig på den finska lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) godkännas för löntagares eller företagares *arbetsvillkor*, om en utredning om utlandsarbetet från den föregående behöriga staten finns att tillgå. Arbetsperioderna och arbetslöshetsförsäkringsperioderna bekräftas genom en handling som utfärdas i den föregående behöriga staten.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

539

työvoimapolitiittinen lausunto

sv arbetskraftspolitiskt utlåtande *n*

määritelmä

työvoimaviranomaisen antama lausunto *työttömyysetuuden* saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä

huomautus

Työvoimapolitiittisista edellytyksistä säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Työvoimapolitiittisen lausunnon antaa yleensä työ- ja elinkeinotoimisto. Niitä voi antaa myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus.

Kelan ja työttömyyskassan on ennen työttömyysetuuden myöntämistä saatava työvoimapolitiittinen lausunto, jossa todetaan oikeus työttömyysetuuteen.

definition

utlåtande av arbetskraftsmyndigheten om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att erhålla en *arbetslöshetsförmån (1)*

anmärkning

Bestämmelser om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

Det arbetskraftspolitiska utlåtandet ges i allmänhet av arbets- och näringsbyrån. Det kan också ges av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter.

Innan arbetslöshetsförmån (1) beviljas ska FPA och arbetslöshetskassan få ett arbetskraftspolitiskt utlåtande där rätten till arbetslöshetsförmån (1) konstateras.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

540

työllistymistä edistävä palvelu

sv sysselsättningsfrämjande service

määritelmä

toiminta, jonka tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan mahdollisuuksia saada ansiotyötä

huomautus

Työllistymistä edistäviä palveluja ovat esimerkiksi työvoimakoulutus, *koulutuskokeilu*, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta sekä *työttömyysetuudella* tuettu omaehtoinen opiskelu.

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan. Joissain tapauksissa työttömyysetuutta voidaan maksaa työllistämistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka henkilöllä ei olisi oikeutta työttömyysetuuteen.

definition

åtgärd som syftar till att förbättra en arbetslös arbetssökandes möjligheter till förvärsarbete

anmärkning

Arbetskraftsutbildning, *utbildningsprövning*, arbetsprövning, rehabiliterande arbetsverksamhet samt frivilliga, med *arbetslöshetsförmån (1)* stödda studier är exempel på sysselsättningsfrämjande service.

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas sådan arbetslöshetsförmån (1) som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös. I en del fall kan arbetslöshetsförmån (1) betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, även om personen inte har rätt till arbetslöshetsförmån (1).

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

541

tarveharkinta

sv behovsprövning

määritelmä

etuuksien tai palvelujen myöntämisen kriteerien soveltaminen henkilön tarpeeseen

huomautus

Tarveharkintaa voidaan käyttää silloin, kun henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta etuuteen tai palveluun.

Esimerkiksi *työmarkkinatukeen* sovelletaan tarveharkintaa tiettyjen tulojen osalta.

definition

tillämpning av kriterierna för beviljande av *förmåner* eller service på en persons behov

anmärkning

Behovsprövning kan användas när personen inte har subjektiv rätt till en förmån eller ett visst slag av service.

Behovsprövning tillämpas till exempel i fråga om vissa inkomster när det gäller *arbetsmarknadsstöd*.

Käsitekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

542

käsittelytakuu

sv handläggningsgaranti

määritelmä

periaate, jonka mukaan [työttömyysetuutta](#) koskeva hakemus on otettava käsittelyyn ja ratkaistava tietyssä ajassa

huomautus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaan päätös työttömyysetuudesta on annettava tai tarvittavat selvitystoimenpiteet on aloitettava viimeistään 30. kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta. Jos hakemusta ei voi ratkaista hakemuksesta löytyvillä tiedoilla, asiaan on hankittava lisäselvitystä joko hakijalta itseltään tai muilta tahoilta, kuten työ- ja elinkeinotoimistolta, työnantajalta tai työttömyyskassalta. Käsittelytakuu edellyttää, että hakemus ratkaistaan 14 kalenteripäivän kuluessa siitä, kun Kelalla tai työttömyyskassalla on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot, eli lisäselvitykset ovat saapuneet tai määräaika selvitysten antamiselle on kulunut.

Käsittelytakuu tuli voimaan 1.3.2011.

definition

princip enligt vilken en ansökan om [arbetslöshetsförmån \(1\)](#) ska tas till behandling och avgöras inom en viss tid

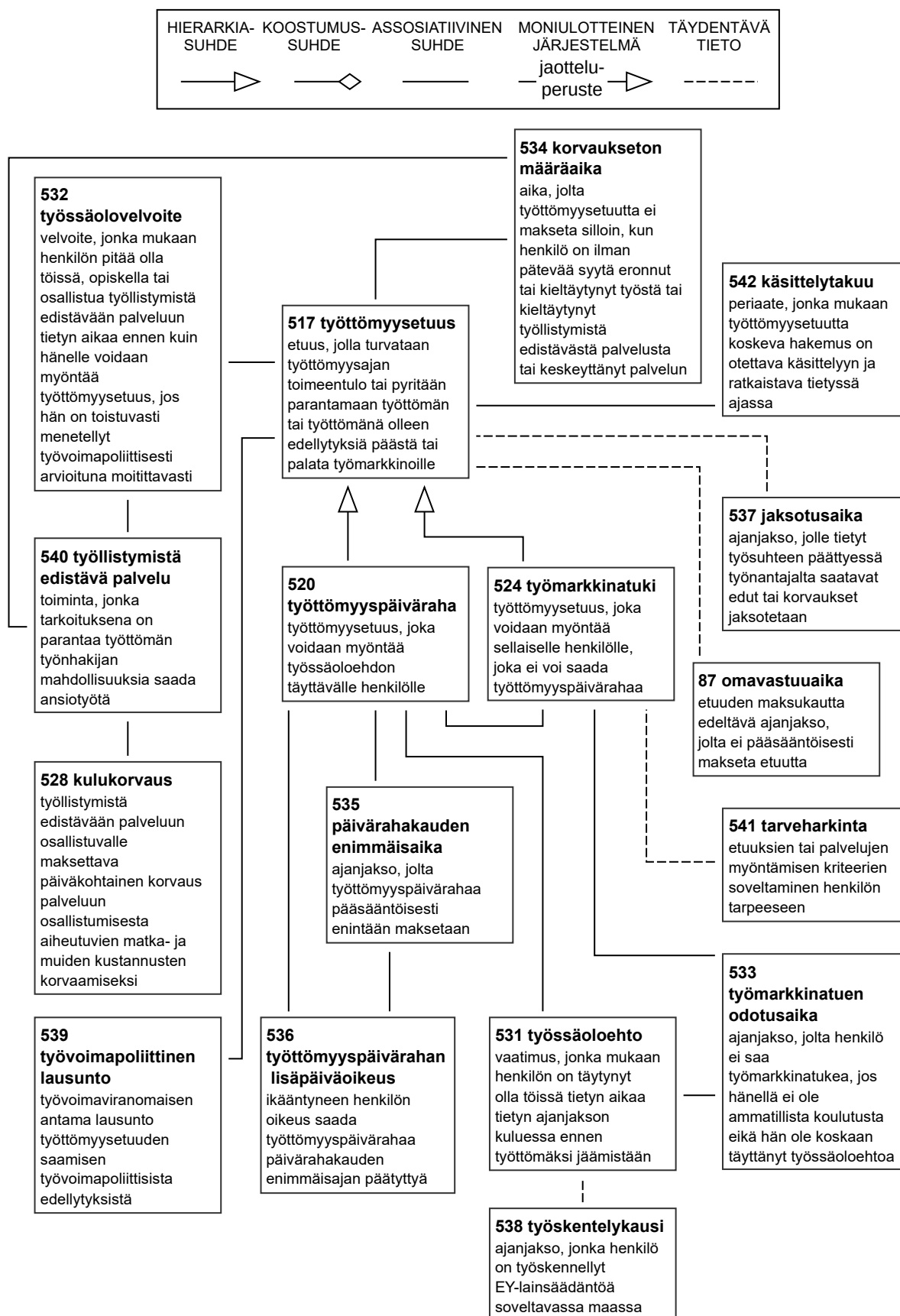
anmärkning

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ska beslut om en arbetslöshetsförmån (1) ges eller de utredningsåtgärder som behövs inledas senast den 30 kalenderdagen från det att ansökan har anlänt. Om en ansökan inte kan avgöras utifrån de uppgifter som den innehåller ska tilläggsutredning inhämtas antingen hos den sökande eller på annat håll, till exempel hos arbets- och näringsbyrån, arbetsgivaren eller arbetslöshetskassan. Handläggningsgarantin innebär att ansökan ska avgöras inom 14 kalenderdagar från det att FPA eller arbetslöshetskassan till sitt förfogande fått de uppgifter som behövs för att avgöra ärendet, dvs. tilläggsutredningen har anlänt eller tidsfristen för att lämna in utredning har gått ut.

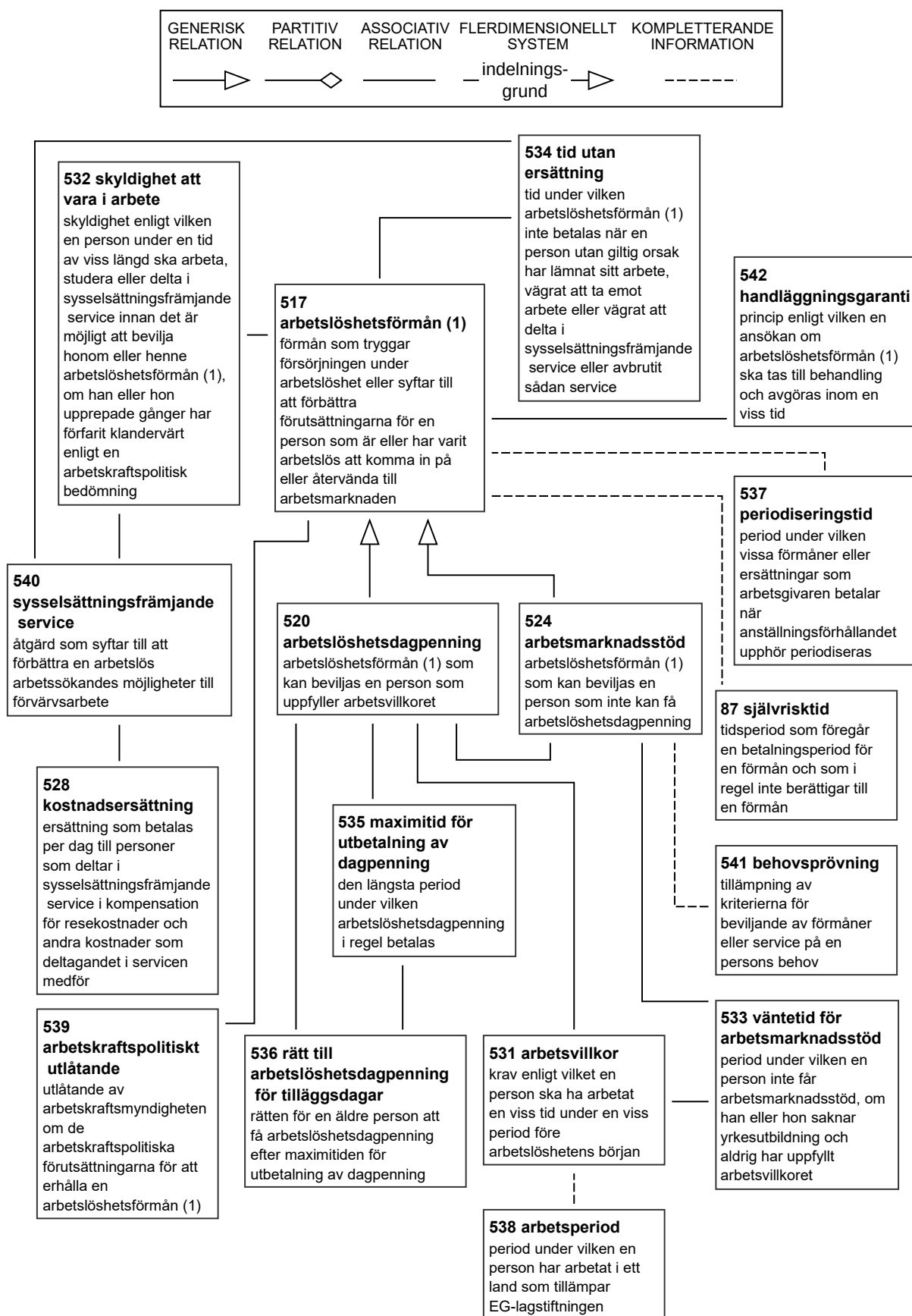
Handläggningsgarantin trädde i kraft 1.3.2011.

Käsittekaavio: [Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä](#)

Begreppsdiagram: [Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner](#)

Käsitekaavio 44. Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä.

Begreppsdiagram 44. Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner.

15 Toimeentulotuki

Utkomststöd

543

toimeentulo

sv försörjning; uppehälle *n*; utkomst

määritelmä

henkilön selviytyminen taloudellisista velvoitteistaan

huomautus

Toimeentulo vaikuttaa muun muassa elintasoon ja sitä kautta hyvinvointiin.

definition

det att en person kan klara av sina ekonomiska förpliktelser

anmärkning

Försörjningen påverkar bland annat levnadsstandarden och därigenom välmåendet.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

544

toimeentulotuki

sv utkomststöd *n*

määritelmä

viimesijainen *etuus*, jolla turvataan *tuensaajan* ja hänen *perheensä toimeentulo* silloin, kun heidän tulonsa tai varallisuutensa on katsottu riittämättömiksi välttämättömään toimeentuloon

huomautus

Toimeentulotuen määrä on toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) määriteltyjen menojen sekä käytettävissä olevien tulojen ja varallisuuden erotus.

Toimeentulotuen tarkoitus on turvata toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä silloin, kun toimeentuloa ei voida saada ansiotyöllä, *toimeentuloturvan ensisijaisilla etuuksilla*, kuten *työttömyyspäivärahalla*, *elatusvelvollisen* huolenpidolla tai muulla tavoin.

Toimeentulotuki muodostuu *perustoimeentulotuesta*, *täydentävästä toimeentulotuesta* ja *ehkäisevästä toimeentulotuesta*. Kela on vastannut perustoimeentulotuesta vuoden 2017 alusta alkaen. Täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta vastaa kunnan sosiaalitoimi.

definition

förmån som beviljas i sista hand och som tryggar *stödtagarens* och hans eller hennes *familjs försörjning* när det har ansetts att inkomsterna och tillgångarna inte räcker till för den nödvändiga försörjningen

anmärkning

Utkomststödet storlek är skillnaden mellan de utgifter och de disponibla inkomster och tillgångar som fastställs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Syftet med utkomststödet är att trygga försörjningen och främja möjligheterna att klara sig på egen hand när försörjningen inte kan fås genom förvärsarbete, *primära förmåner* inom ramen för *utkomstskyddet* såsom *arbetslöshetsdagpenning*, genom omvårdnad från en *underhållsskyldig* eller på något annat sätt.

Utkomststödet består av *grundläggande utkomststöd*, *kompletterande utkomststöd* och *förebyggande utkomststöd*. FPA har svarat för det grundläggande utkomststödet sedan ingången av 2017. För det kompletterande och det förebyggande utkomststödet svarar det kommunala socialväsendet.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

545

perustoimeentulotuki

sv grundläggande utkomststöd *n*

määritelmä

toimeentulotuki, jonka myöntämisessä huomioidaan *tuensaajan toimeentulotuen perusosalla* katettavat menot sekä muut perusmenot suhteessa tuensaajan ja hänen *perheensä* tuloihin ja varallisuuteen

huomautus

Toimeentulotuen perusosan lisäksi perustoimeentulotukea voidaan myöntää tarpeellisen suuruisiin asumismenoihin, kuten vuokraan tai vastikkeeseen, vesimaksuun, lämmitykseen, sähkölaskuun ja kotivakuutusmaksuun, vähäistä suurempiin terveydenhuollon menoihin, kuten *reseptilääkkeisiin*, ja lasten varhaiskasvatukseen.

Kela on vastannut perustoimeentulotuesta vuoden 2017 alusta alkaen.

definition

utkomststöd där man vid beviljandet beaktar *stödtagarens* utgifter som täcks med *utkomststödets grunddel* samt övriga grundutgifter i förhållande till stödtagarens och hans eller hennes *familjs* inkomster och tillgångar

anmärkning

Utöver utkomststödets grunddel kan grundläggande utkomststöd beviljas för boendeutgifter till behövt belopp, till exempel hyra eller vederlag, vattenavgifter, uppvärmning, elräkningar och hemförsäkringspremier, för sådana hälso- och sjukvårdsutgifter som inte är ringa, till exempel *receptbelagda läkemedel*, och utgifter för småbarnspedagogik.

FPA har svarat för det grundläggande utkomststödet sedan ingången av 2017.

Käsittekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

546

täydentävä toimeentulotuki

sv kompletterande utkomststöd *n*

määritelmä

toimeentulotuki, jonka tarkoituksena on ottaa huomioon yksilöllisesti **tuensaajan** erityismenot

huomautus

Saadakseen täydentävää toimeentulotukea tuensaajan on ensin haettava

perustoimeentulotukea. Täydentävää toimeentulotukea voidaan maksaa perustoimeentulotuen lisäksi, mutta täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää, vaikkei tuensaajalle myönnettäisi perustoimeentulotukea.

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä huomioitavia erityismenoja ovat tuensaajan tai hänen **perheensä** erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat menot tarpeellisen suuruisina. Erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

Kunnan sosiaalitoimi voi myöntää täydentävää toimeentulotukea erityisesti tuensaajan ja hänen perheensä itsenäisen selviytymisen edellytysten parantamiseksi. Sosiaalitoimi voi myöntää täydentävää toimeentulotukea, vaikka toimeentulotuen saamisen yleiset taloudelliset edellytykset eivät täyty.

definition

utkomststöd som syftar till att individuellt beakta **stödtagarens** särskilda utgifter

anmärkning

För att få kompletterande utkomststöd ska stödtagaren först ansöka om **grundläggande utkomststöd**. Kompletterande utkomststöd kan betalas utöver det grundläggande utkomststödet, men kompletterande utkomststöd kan beviljas även om stödtagaren inte beviljas grundläggande utkomststöd.

Sådana särskilda utgifter som beaktas när kompletterande utkomststöd beviljas är utgifter till behövt belopp på grund av stödtagarens eller hans eller hennes **familjs** särskilda behov eller förhållanden. Som särskilda behov eller förhållanden kan anses till exempel långvarigt utkomststöd, en långvarig eller svår sjukdom samt särskilda behov i anslutning till barns hobbyverksamhet.

Det kommunala socialväsendet kan bevilja kompletterande utkomststöd särskilt för att förbättra stödtagarens och hans eller hennes familjs förutsättningar att klara sig på egen hand.

Socialväsendet kan bevilja kompletterande utkomststöd även om de allmänna ekonomiska förutsättningarna för erhållande av utkomststöd inte uppfylls.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

547

ehkäisevä toimeentulotuki

sv förebyggande utkomststöd *n*

määritelmä

toimeentulotuki, jonka tarkoituksena on edistää **tuensaajan** sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta

huomautus

Kiireellisessä tilanteessa ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea, vaikka ei olisi hakenut **perustoimeentulotukea**. Muussa tapauksessa pitää hakea ensin perustoimeentulotukea tai **täydentävää toimeentulotukea**.

Kunnan sosiaalitoimi voi myöntää ehkäisevää toimeentulotukea, vaikka toimeentulotuen saamisen yleiset taloudelliset edellytykset eivät täyty.

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään erityisesti tuensaajan ja hänen **perheensä** itsenäisen selviytymisen edellytysten parantamiseksi. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuensaajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuensaajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

definition

utkomstöd som syftar till att främja **stödtagarens** sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand samt till att förebygga utslagning och långvarigt beroende av utkomststöd

anmärkning

I en brådskande situation kan förebyggande utkomststöd sökas även om **grundläggande utkomststöd** inte har sökts. I annat fall ska grundläggande eller **kompletterande utkomststöd** först sökas.

Det kommunala socialväsendet kan bevilja förebyggande utkomststöd även om de allmänna ekonomiska förutsättningarna för erhållande av utkomststöd inte uppfylls.

Förebyggande utkomststöd beviljas särskilt för att förbättra stödtagarens och hans eller hennes **familjs** förutsättningar att klara sig på egen hand. Förebyggande utkomststöd kan beviljas bland annat för åtgärder som vidtas för att aktivera stödtagaren, trygga hans eller hennes boende, lindra svårigheter till följd av överskuldssättning eller en plötsligt försämrad ekonomisk ställning samt för andra syften som främjar stödtagarens förmåga att klara sig på egen hand.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomstöd](#)

548

kiireellinen toimeentulotuki

sv brådskande utkomststöd *n*

määritelmä

toimeentulotuki, jota koskeva päätös on tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta

huomautus

Toimeentulotuen kiireellisyydestä päättää Kela tai kunnan sosiaalitoimi. Kiireellisenä pidetään muun muassa erittäin akuuttia **lääkkeiden** tarvetta, jota ei ole voinut ennakoida; katkaisu-uhan alla olevaa sähköä; vuokravakuuksia, mikäli päätöksen saamisen tarve on kiireellinen; vuokratästejä, mikäli asia on menossa käräjäoikeuteen; lapsiperheen häätötilannetta; parisuhdekiiriä, jossa toinen osapuoli joutuu lähtemään kotoaan ilman rahaa; perheväkivaltatilannetta, jossa joku perheenjäsenistä tarvitsee akuutteja neuvoja; ja ryöstön uhriksi joutumista.

Toimeentulotuessa arkipäivällä tarkoitetaan viikonpäiviä maanantaista perjantaihin. Vrt. sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaiseen **arkipäivään**.

definition

utkomststöd som det ska beslutas om på basis av de tillgängliga uppgifterna samma vardag som ansökan inkommit eller senast vardagen efter det

anmärkning

FPA eller det kommunala socialväsendet avgör huruvida utkomststödet är brådskande. Som brådskande betraktas bland annat sådana synnerligen akuta behov av **läkemedel (1)** som inte har gått att förutse; risk för att elektriciteten stängs av; hyresgarantier, om behovet av ett beslut är brådskande; eftersläpande hyror, om ärendet är på väg till tingsrätten; situationer där en barnfamilj vräks; kriser i parrelationen, där den ena parten blir tvungen att lämna hemmet utan pengar; situationer där familjevåld förekommer och någon av familjemedlemmarna behöver akuta råd; samt situationer där någon har utsatts för rån.

I samband med utkomststöd avses med vardag veckodagarna måndag–fredag. Jfr den bemärkelse som begreppet **vardag** har i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Käsitekaavio: **Toimeentulotuki**

Begreppsdiagram: **Utkomststöd**

549

toimeentulotuen perusosa; perusosa (1)

sv utkomststödets grunddel; grunddel (1)

määritelmä

toimeentulotuen määrän laskennassa huomioitava kiinteä summa, jonka tarkoitus on kattaa **tuensaajan** ja hänen **perheensä** jokapäiväiseen **toimeentuloon** kuuluvat menot

huomautus

Toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat esimerkiksi ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot.

Toimeentulotuen perusosan suuruudesta säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

definition

fast belopp som ska beaktas när **utkomststödets** storlek räknas ut och som är avsett att täcka utgifter som hänför sig till **stödtagarens** och hans eller hennes **familjs** dagliga **försörjning**

anmärkning

Till de utgifter som täcks med utkomststödets grunddel hör bland annat utgifter för kost och kläder, smärre hälso- och sjukvårdsutgifter samt utgifter som beror på personlig hygien och hemmets hygien, användning av lokaltrafik, prenumeration på dagstidning, användning av telefon och datakommunikation och hobby- och rekreativ verksamhet.

Bestämmelser om storleken av utkomststödets grunddel finns i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Käsitekaavio: **Toimeentulotuki**

Begreppsdiagram: **Utkomststöd**

550

perusosan alentaminen

sv sänkning av grunddelen

määritelmä

toimeentulotuen perusosan rahamäärän pienentäminen

huomautus

Perusosan alentamisen syyt ja suuruus on määritelty toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997). Toimeentulotuen perusosaa voidaan alentaa esimerkiksi siksi, että *tuensaaja* on ilman perusteltua syytä kieltäytynyt tarjotusta työstä tai julkisesta työvoimapalvelusta.

Perusosan alentamisen tulee aina perustua yksilökohtaiseen harkintaan, ja tuensaajan kokonaistilanne tulee selvittää ennen perusosan alentamista. Alentaminen voidaan tehdä vain, jos sitä tuensaajan tilanne huomioon ottaen ei voida pitää kohtuuttomana.

definition

minskning av beloppet av *utkomststödets grunddel*

anmärkning

Orsakerna till sänkning av grunddelen och sänkningens storlek fastställs i lagen om utkomststöd (1412/1997). Grunddelen kan sänkas till exempel därför att *stödtagaren* utan grundad anledning har vägrat att ta emot ett arbete som erbjudits honom eller henne eller att delta i offentlig arbetskraftsservice.

Sänkning av grunddelen ska alltid basera sig på individuell prövning, och stödtagarens situation som helhet ska utredas innan grunddelen sänks. En sänkning kan göras endast om den med beaktande av stödtagarens situation inte kan anses oskälig.

Käsitekaavio: *Toimeentulotuki*

Begreppsdiagram: *Utkomststöd*

551

toimeentulotukilaskelma

sv utkomststödsräkning; beräkning av utkomststöd

määritelmä

laskelma, jossa *etuudenhakijan* ja hänen *perheensä* tulojen, varallisuuden ja menojen perusteella määritetään hänen oikeutensa *perustoimeentulotukeen* ja sen määrä

huomautus

Toimeentulotukipäätös perustuu kuukausikohtaiseen toimeentulotukilaskelmaan. Laskelmaa tehdessä huomioidaan vain perustoimeentulotuksessa huomioon otettavat, käytettävissä olevat tulot, menot sekä varallisuus.

Täydentävän toimeentulotuen laskelma perustuu toimeentulotukilaskelmaan, ja sen tekee kunnan sosiaalitoimi. *Ehkäisevää toimeentulotukea* varten ei tehdä laskelmia, vaan se perustuu sosiaalitoimen harkintaan.

definition

kalkyl där den *förmånssökandes* rätt till *grundläggande utkomststöd* och beloppet av det fastställs utifrån förmånstagarens och hans eller hennes *familjs* inkomster, tillgångar och utgifter

anmärkning

Beslutet om utkomststöd grundar sig på en utkomststödsräkning som görs upp för en månad. När kalkylen görs fästs avseende bara vid de disponibla inkomster, de utgifter och de tillgångar som ska beaktas i det grundläggande utkomststödet.

Den kalkyl som gäller *kompletterande utkomststöd* baserar sig på utkomststödsräkningen och görs av det kommunala socialväsendet. Ingen kalkyl görs upp med tanke på *förebyggande utkomststöd*, utan det förebyggande utkomststödet baseras på socialväsendets prövning.

Käsitekaavio: *Toimeentulotuki*

Begreppsdiagram: *Utkomststöd*

552

ylijäämätulo

sv överskott *n*

määritelmä

tulo, joka on laskennallisesti jäänyt henkilön käytettäväksi edelliseltä kuukaudelta ja voidaan siten huomioida [toimeentulotukilaskelmassa](#) kuluvan kuukauden tulona

huomautus

Jos henkilö on esimerkiksi hakenut [toimeentulotukea](#) ajalle joulukuu–tammikuu, tehdään ensin laskelma joulukuulle. Jos laskelma osoittaa, että hänelle ei muodostu toimeentulotuen tarvetta, vähäistä suurempi määrä siirtyy tammikuun laskelmalle tuloksi ylijäämätulona, joka huomioidaan tammikuun laskelmassa. Mikäli ylijäämä on vähäinen, siirtoa seuraavalle kuukaudelle ei tehdä.

definition

inkomst som kalkylmässigt blivit över för en person under den föregående månaden och som därmed kan beaktas i [utkomststödskalkylen](#) som inkomst för den innevarande månaden

anmärkning

Om en person till exempel har ansökt om [utkomststöd](#) för perioden december–januari görs först en kalkyl för december. Visar kalkylen att det för honom eller henne inte uppstår något behov av utkomststöd, överförs ett belopp som inte är ringa till januari som överskott som ska beaktas i kalkylen för januari. Om överskottet är ringa görs ingen överföring till den följande månaden.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

553

toimeentulotuen määräytymisaika

sv tid för vilken utkomststöd fastställs

määritelmä

ajanjakso, jolta oikeus [toimeentulotukeen](#) on määrätty

huomautus

Toimeentulotuki määrätään yleensä kalenterikuukausittain, mutta tarpeen mukaan se voidaan myöntää ja maksaa myös tätä lyhyemmältä tai pidemmältä ajalta. Toimeentulotuen perusteena olevat menot, tulot ja varat otetaan huomioon siltä ajanjaksolta, jota koskevana toimeentulotuki määrätään.

definition

tidsperiod för vilken rätten till [utkomststöd](#) fastställs

anmärkning

Utkomststödet fastställs i regel för en kalendermånad i sänder, men vid behov kan det beviljas och betalas också för en kortare eller längre tid än en månad. De utgifter, inkomster och tillgångar som ligger till grund för utkomststödet beaktas för den tidsperiod för vilken utkomststödet fastställs.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

554

maksusitoumus

sv betalningsförbindelse

määritelmä

asiakirja, jolla palvelunjärjestäjä sitoutuu antamansa päätöksen perusteella maksamaan asiakkaalle annettavan tuotteen tai palvelun kustannukset tai osan niistä

huomautus

Maksusitoumuksia ovat esimerkiksi *toimeentulotuen* maksusitoumus ja palveluseteli.

Toimeentulotuen asiakas voi saada maksusitoumuksen esimerkiksi apteekkiin *lääkkeiden* ostamista varten.

Perustoimeentulotuessa palvelunjärjestäjä on Kela.

definition

handling genom vilken tjänsteordnaren utifrån ett beslut som den har meddelat förbinder sig att betala kostnaderna, helt eller delvis, för en produkt eller tjänst som tillhandahålls klienten

anmärkning

Betalningsförbindelser är till exempel sådana betalningsförbindelser som används inom *utkomststödet* och servicesedlar. En utkomststöds klient kan få en betalningsförbindelse till exempel för köp av *läkemedel (1)* på ett apotek.

FPA är tjänsteordnare i fråga om det *grundläggande utkomststödet*.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

555

vuokravakuussitoumus

sv betalningsförbindelse för hyresgaranti

määritelmä

toimeentulotuen maksusitoumus, jolla toimeentulotuen myöntäjä sitoutuu korvaamaan maksamattoman vuokran tietyltä ajalta tai eräitä muita vuokralaisen aiheuttamia kuluja

huomautus

Muita vuokralaisen aiheuttamia kuluja voivat olla esimerkiksi maksamattomat vesi-, autopaikka- ja saunamaksut sekä vahingot, joita on aiheutunut huoneistolle.

Vuokravakuussitoumusta käytetään nykyisin yleisesti varsinaisen vuokravakuuden sijasta.

definition

betalningsförbindelse i samband med *utkomststöd*, genom vilken den som beviljar utkomststöd förbinder sig att ersätta obetalda hyror för en viss tid eller vissa andra kostnader som en hyresgäst har orsakat

anmärkning

Andra kostnader som hyresgästen har orsakat kan vara till exempel obetalda avgifter för vatten, bilplats och bastu samt skador som orsakats på lägenheten.

Numera är det brukligt att använda betalningsförbindelse för hyresgaranti i stället för en egentlig hyresgaranti.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

556

realisointikehotus

sv uppmaning att realisera egendom

määritelmä

toimeentulotuen hakijalle annettu kehotus realisoida omaisuuttaan *toimeentulon* turvaamiseksi

huomautus

Toimeentulotuen hakija voidaan velvoittaa realisoimaan sellaista omaisuuttaan, joka ei ole hänelle jokapäiväisen elämän tai esimerkiksi työn vuoksi välttämätöntä, ja turvaamaan toimeentulonsa realisoinnista saatavilla varoilla. Tällaista omaisuutta ovat esimerkiksi sijoitusasunnot, kesäasunto ja arvopaperit, kuten osakkeet ja rahasto-osuudet.

definition

uppmaning till en person som ansöker om *utkomststöd* att sälja egendom för att trygga *försörjningen*

anmärkning

Den som ansöker om utkomststöd kan åläggas att realisera sådan egendom som inte är nödvändig med tanke på hans eller hennes dagliga liv eller till exempel på grund av arbetet och att trygga sin försörjning med inkomsterna från försäljningen. Egendom av det här slaget är till exempel placeringsbostäder, fritidsbostäder och värdepapper, såsom aktier och fondandelar.

Käsittekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

557

perintä odotettavissa olevasta tulosta

sv uttagande *n* ur emotsedd inkomst

määritelmä

toimeentulotuen perintä, joka kohdistuu ensisijaiseen *toimeentuloa* turvaavaan tuloon, korvaukseen tai saamiseen, jota vastaan toimeentulotuki on myönnetty ennakkona

definition

indrivning av *utkomststöd* som riktas mot en primär inkomst, ersättning eller fordran som tryggar *försörjningen* och som utkomststödet har beviljats som förskott på

Käsittekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

558

kohtuullisuusharkinta

sv skälighetsprövning

määritelmä

toimeentulotukea myönnettäessä tehtävä **etuudenhakijan** varallisuutta, tuloja ja menoja koskeva arvio, joka perustuu etuudenhakijan yksilöllisiin olosuhteisiin

huomautus

Kohtuullisuusharkinnassa varallisuus voidaan jättää kokonaan tai osittain huomioimatta. Esimerkiksi auto voi olla tarpeen etuudenhakijan työn vuoksi ja **toimeentulon** turvaamiseksi, jolloin hakijan ei tarvitse realisoida sitä saadakseen toimeentulotukea.

Kohtuullisuusharkintaa sovelletaan myös etuudenhakijan menoihin. **Perustoimeentulotuen** tarkoitus ei esimerkiksi ole tukea vähimmäistoimeentulon ylittävää asumismukavuutta tai -väljyyttä. Kun asumismenoja kohtuullistetaan, annetaan määräaika, jonka ajan asumismenot otetaan huomioon todellisina. Etuudenhakijan edellytetään tänä aikana etsivän kohtuuhintaisen asunnon. Asumismenot voidaan ottaa huomioon todellisina tämänkin jälkeen, jos etuudenhakija on todistettavasti hakenut kohtuuhintaista asuntoa, mutta ei ole sitä saanut.

Kohtuullisuusharkinnassa myös vähäiset tulot voidaan jättää huomioimatta.

definition

bedömning av den **förmånssökandes** tillgångar, inkomster och utgifter som i samband med beviljande av **utkomststöd** görs utifrån den förmånssökandes individuella omständigheter

anmärkning

Vid skälighetsprövningen kan man helt eller delvis låta bli att beakta tillgångar. Exempelvis kan den förmånssökande behöva bil på grund av sitt arbete och för att trygga **försörjningen**. Då behöver den sökande inte sälja bilen för att få utkomststöd.

Skälighetsprövning tillämpas också på den förmånssökandes utgifter. Syftet med det **grundläggande utkomststödet** är till exempel inte att stödja en boendekomfort eller utrymmesstandard som överstiger existensminimum. När boendeutgifterna skälighetsbedöms bestäms en tidsfrist inom vilken boendeutgifterna beaktas till sitt faktiska belopp. Det förutsätts att den förmånssökande under denna tid söker sig till boende till skäligt pris. Boendeutgifterna kan beaktas till sitt faktiska belopp också efter detta, om den förmånssökande bevisligen har letat efter boende till skäligt pris men inte hittat sådant.

Vid skälighetsprövningen kan man också låta bli att beakta inkomster som är små.

Käsitekaavio: **Toimeentulotuki**

Begreppsdiagram: **Utkomststöd**

559

<toimeentulotuki/utkomststöd>

perhe

sv familj

määritelmä

yhteistaloudessa asuvat vanhemmat ja heidän alaikäiset lapsensa, vanhempi ja hänen alaikäiset lapsensa, *puolisot* tai kaksi henkilöä, jotka elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa

huomautus

Toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) perheeseen kuuluvilla lapsilla tarkoitetaan vain alaikäisiä lapsia. *Toimeentulotuen* näkökulmasta perheen 18 vuotta täyttäneet lapset muodostavat kukin oman kotitaloutensa, joten heidän tulee hakea toimeentulotukea itse, jolloin heille voidaan tehdä omat erilliset toimeentulotukipäätöksensä.

Kaikki perheenjäsenet ovat toimeentulotuen saajia alkaen myöntöratkaisun ensimmäisestä maksupäivästä. Toimeentulotuen katsotaan jakautuvan sen saajien kesken kullekin yhtä suurena osuutena, jolleivät olosuhteet muuta osoita.

definition

i gemensamt hushåll boende föräldrar och deras minderåriga barn, en förälder och hans eller hennes minderåriga barn, *makar* eller två personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden

anmärkning

I lagen om utkomststöd (1412/1997) avses med barn som hör till familjen endast minderåriga barn. Ur utkomststödsperspektiv bildar vart och ett av familjens 18 år fyllda barn ett hushåll, så de ska ansöka om *utkomststöd* själva; då kan separata beslut om utkomststöd fattas för deras vidkommande.

Alla familjemedlemmar betraktas som mottagare av utkomststödet räknat från den första utbetalningsdag som anges i beslutet om beviljande. Utkomststödet anses fördelat mellan mottagarna i lika stora delar till var och en, om inte omständigheterna visar annat.

Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

560

oleskelukunta

sv vistelsekommun

määritelmä

kunta, jossa henkilö vakituisesti oleskelee

huomautus

Toimeentulotukea myönnettäessä oleskelukunta on määrättävä tarvittaessa jokaiselle *tuensaajalle* itsenäisesti ja esimerkiksi perheenjäsenillä voi siten olla eri oleskelukuntia. Henkilö voi myös asua vakinaisesti oleskelukunnassaan, mutta opiskella toisessa kunnassa muuttamatta sinne pysyvästi.

Oleskelukunta on vastuussa toimeentulotuen kuntaosuuden rahoituksesta.

definition

kommun där en person varaktigt vistas

anmärkning

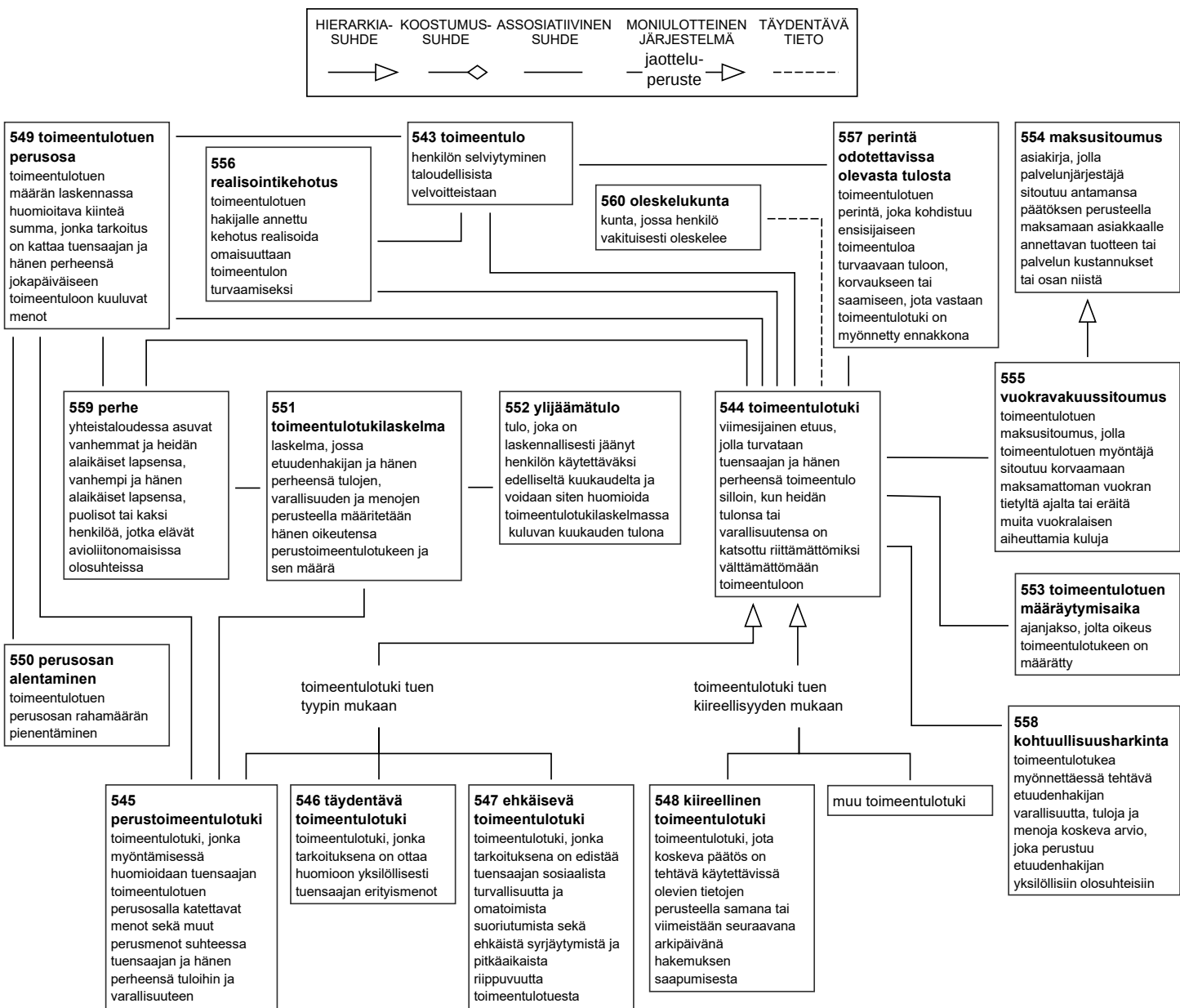
När *utkomststöd* beviljas ska vistelsekommunen vid behov fastställas individuellt för varje *stödtagare*. Exempelvis familjemedlemmar kan därmed ha olika vistelsekommuner. En person kan också ha sin stadigvarande bostad i vistelsekommunen men studera i en annan kommun utan att flytta dit för stadigvarande boende.

Vistelsekommunen svarar för kommunens finansieringsandel av utkomststödet.

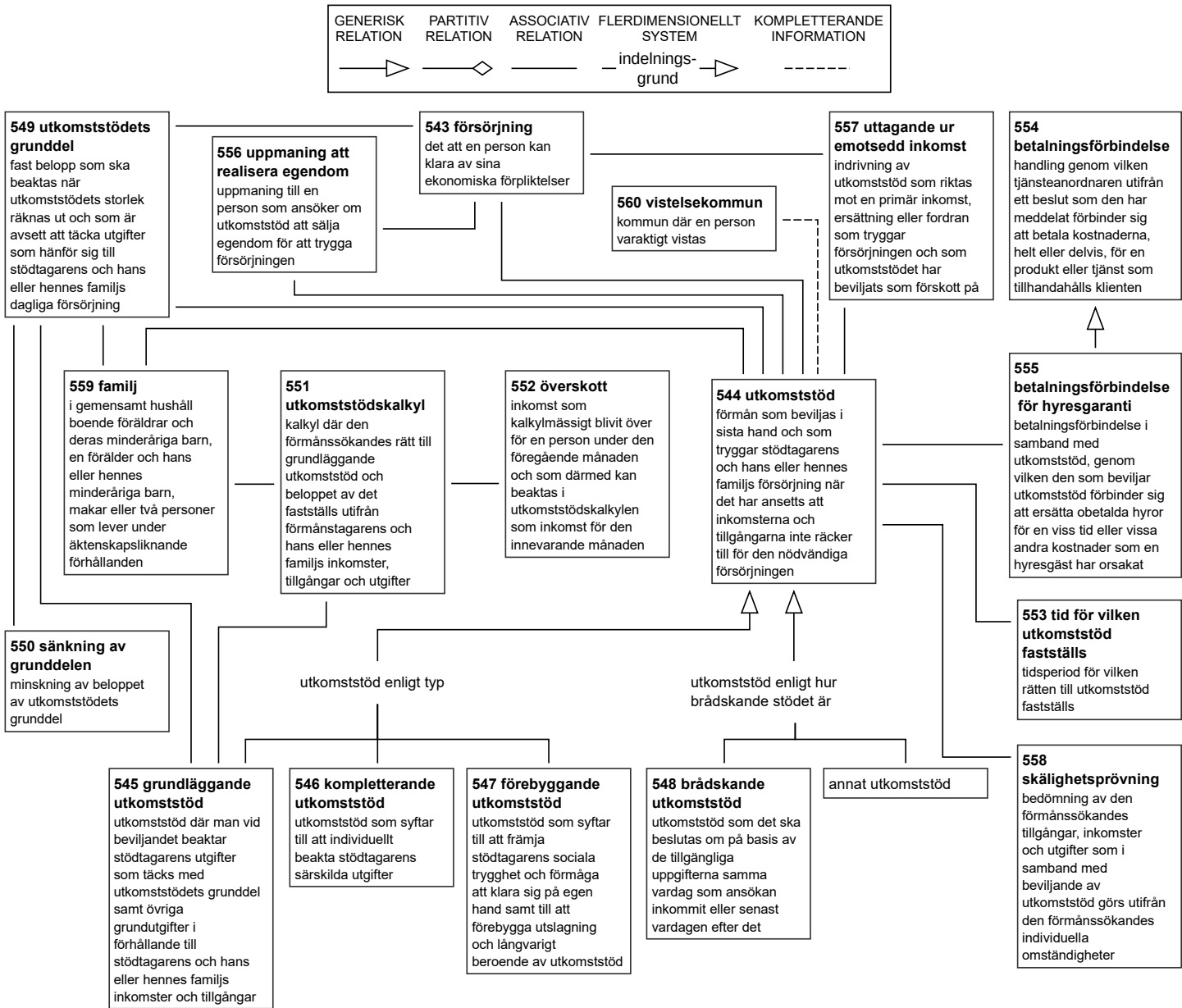
Käsitekaavio: [Toimeentulotuki](#)

Begreppsdiagram: [Utkomststöd](#)

Käsitteekaavio 45. Toimeentulotuki.

Begreppsdiagram 45. Utkomststöd.

Lähteet

Kelan terminologisen sanaston etuuksiin liittyvien käsitteiden määrittelyssä käytetyt tärkeimmät lähteet:

Aalto-Setälä, Ville & Saarinen, Paavo. Kilpailun vaikutus lääkemarkkinoilla. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisu 6:2004.

Asumistukilaki. 4.6.1975/408.

Elatustukilaki. 29.8.2008/580.

Eläketukilaki. 29.12.2016/1531.

Etuusohjeet 1. Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Kela. 2009.

Etuusohjeet 1. Lääkkeet. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Matkakustannukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Sairaanhoidokorvaukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Vanhempainpäivärahat. Kela. 2007.

Etuusohjeet 2. Kuntoutusraha. Kela. 2009.

Etuusohjeet 2. Työkyvyttömyyseläke. Kela. 2008.

Etuusohjeet. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Kela. 02.01.2018.

Etuusohjeet. Adoptiotuki. Kela. 28.05.2010.

Etuusohjeet. Ammatillinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Elatustuki. Kela. 22.12.2011.

Etuusohjeet. Eläkettä saavan hoitotuki. Kela. 5.1.2015.

Etuusohjeet. Eläkkeensaajan asumistuki. Kela. 02.06.2010.

Etuusohjeet. Harkinnanvarainen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Kotihoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Lapseneläke. Kela. 28.01.2010.

Etuusohjeet. Lapsikorotus. Kela. 03.02.2010.

Etuusohjeet. Lapsilisä. Kela. 23.01.2012.

Etuusohjeet. Leskeneläke. Kela. 08.02.2010.

Etuusohjeet. Lääkinnällinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Lääkäripalkkiot. Kela. 10.05.2012.

Etuusohjeet. Opintotuki. Kela. 28.06.2011.

Etuusohjeet. Peruspäiväraha. Kela. 05.07.2012.

Etuusohjeet. Sairaanhoido ulkomailta ja Suomessa. Kela. 30.03.2016.

Etuusohjeet. Sairauspäiväraha. Kela. 02.09.2013.

Etuusohjeet. Sotilasavustus. Kela. 12.10.2010.

Etuusohjeet. Toimeentulotuki. Kela. 07.09.2017.

Etuusohjeet. Työmarkkinatuki. Kela. 03.07.2012.

Etuusohjeet. Työterveyshuolto. Kela. 02.01.2013.

Etuusohjeet. Työttömyyseläke. Kela. 02.02.2010

Etuusohjeet. Vaikeavammaisten kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut. Kela. 25.01.2019.

Etuusohjeet. Vanhuuseläke. Kela. 30.08.2010.

Etuusohjeet. Vuorottelukorvaus. Kela. 02.01.2012.

Etuusohjeet. Yksityisen hoidon tuki. Kela. 02.04.2012.

Etuusohjeet. Yleinen asumistuki. Kela. 28.01.2011.

Etuusohjeet. Äitiysavustus. Kela. 11.08.2011.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (ETA:n ja Sveitsin kannalta merkityksellinen teksti).

Hallintolaki. 6.6.2003/434.

Julkisen hallinnon yhteinen sanasto (<https://sanastot.suomi.fi/concepts/9458edd5-d15f-4b9c-b981-2178c282e0eb>)

Kansaneläkelaki. 11.5.2007/568.

Kelan etuudet pähkinänkuoressa. Opas asiantuntijoille – 2009.

Korkeakoulusanasto. Elomaa, Niina (toim.) Opetusministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Yliopistopaino Kustannus, Helsinki 2005.

Kuntasanasto. Kuhmonen, Kaisa (toim.) Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia. 2013. Valtioneuvoston termipankki Valter (<https://mot.kielikone.fi/mot/valter/>).

Laki eläkkeensaajan asumistuesta. 11.5.2007/571.

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista. 15.7.2005/566.

Laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. 17.5.2019/695.

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä. 13.6.2003/497.

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. 20.12.1996/1128.

Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta. 10.1.1997/48.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. 5.7.2019/808.

Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta 30.12.2013/1201.

Laki rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta. 678/1992.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta. 903/2012.

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta. 14.5.2010/352.

Laki sähköisestä lääkemääräyksestä. 2.2.2007/61.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. 28.6.1994/559.

Laki toimeentulotuesta. 30.12.1997/1412.

Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä. 9.10.2009/738.

Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä. 25.11.1988/988.

Laki vammaisetuuksista. 11.5.2007/570.

Laki vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta 1352/2014.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta. 19.2.2010/133.

Lapsilisälaki. 21.8.1992/796.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräys 4/2014. Lääkevalmisteen rinnakkaistuonti. Määräys 12.2.2014. 3952/03.01.01/2012.

Läkelaki. 10.4.1987/395.

Läketieteen termit. Duodecim selittävä suursanakirja. 6. painos. Duodecim. 2016.

Lääkkeiden toimittaminen. Määräys 3/2006. Lääkelaitos. 15.12.2006.

Opetus- ja koulutussanasto, 2. laitos. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:10. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021.

Opintotukilaki. 21.1.1994/65.

Opiskeluterveydenhuollon opas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki 2006.

Palkkahallinnon sanasto. Versio 1.0. Valtiovarainministeriö ja Sanastokeskus TSK. 2017.

Sairausvakuutuksen korvaustaksat 1.1.2008. Kela.

Sairausvakuutuslaki. 21.12.2004/1224.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ja Tekniikan Sanastokeskus TSK. 1995.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määräämisestä. 726/2003.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta. 1649/2009.

Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto. Työ- ja elinkeinoministeriö ja Sanastokeskus TSK. 2020

Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmiä varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Stakes. Raportteja 30/2008.

Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto. Julkaisuversio 08.12.2020, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Sanastokeskus TSK.

Sosiaaliturvan sanasto. Huoltaja-säätiö. 2002.

Sotilasavustuslaki. 20.8.1993/781.

Tartuntatautilaki. 21.12.2016/1227.

Terveydenhuoltolaki. 30.12.2010/1326.

Työsuojelusanasto (TSK 35). Sanastokeskus TSK ry. Työterveyslaitos. 2006.

Työterveyshuolto. Tietoa työnantajille ja yrittäjille työterveyshuollon korvauksista. Tunne perusturvasi 3c. Kela. 2006.

Työterveyshuoltolaki. 21.12.2001/1383.

Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. 1484/2001.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista. 1336/2004.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 luvun muuttamisesta. 692/2009.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta. 1335/2004.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittelemisestä. 1338/2004.

Valtioneuvoston asetus äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta. 31.10.2002/885.

Verosanasto. Kuhmonen, Kaisa (toim.) Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Taloustieto Oy. Yliopistopaino, Helsinki 2002.

Yliopistolaki. 24.7.2009/558.

Äitiysavustuslaki. 28.5.1993/477.

Källor

De viktigaste källorna som använts vid definieringen av förmånsrelaterade begrepp i ordlistan FPA-termer:

Aalto-Setälä, Ville & Saarinen, Paavo. Kilpailun vaikutus lääkemarkkinoilla. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisu 6:2004.

Arbetskyddsordlista (TSK 35). Terminological centralen TSK rf. Arbetshälsoinstitutet. 2006.

Barnbidragslag. 21.8.1992/796.

Etuusohjeet 1. Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Kela. 2009.

Etuusohjeet 1. Lääkkeet. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Matkakustannukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Sairaanhoidokorvaukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Vanhempainpäivärahat. Kela. 2007.

Etuusohjeet 2. Kuntoutusraha. Kela. 2009.

Etuusohjeet 2. Työkyvyttömyyseläke. Kela. 2008.

Etuusohjeet. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Kela. 02.01.2018.

Etuusohjeet. Adoptiotuki. Kela. 28.05.2010.

Etuusohjeet. Ammatillinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Elatustuki. Kela. 22.12.2011.

Etuusohjeet. Eläkettä saavan hoitotuki. Kela. 5.1.2015.

Etuusohjeet. Eläkkeensaajan asumistuki. Kela. 02.06.2010.

Etuusohjeet. Harkinnanvarainen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Kotihoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Lapseneläke. Kela. 28.01.2010.

Etuusohjeet. Lapsikorotus. Kela. 03.02.2010.

Etuusohjeet. Lapsilisä. Kela. 23.01.2012.

Etuusohjeet. Leskeneläke. Kela. 08.02.2010.

Etuusohjeet. Lääkinnällinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Lääkäripalkkiot. Kela. 10.05.2012.

Etuusohjeet. Opintotuki. Kela. 28.06.2011.

Etuusohjeet. Peruspäiväraha. Kela. 05.07.2012.

Etuusohjeet. Sairaanhoido ulkomailta ja Suomessa. Kela. 30.03.2016.

Etuusohjeet. Sairauspäiväraha. Kela. 02.09.2013.

Etuusohjeet. Sotilasavustus. Kela. 12.10.2010.

Etuusohjeet. Toimeentulotuki. Kela. 07.09.2017.

Etuusohjeet. Työmarkkinatuki. Kela. 03.07.2012.

Etuusohjeet. Työterveyshuolto. Kela. 02.01.2013.

Etuusohjeet. Työttömyyseläke. Kela. 02.02.2010

Etuusohjeet. Vaikeavammaisten kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut. Kela. 25.01.2019.

Etuusohjeet. Vanhuuseläke. Kela. 30.08.2010.

Etuusohjeet. Vuorottelukorvaus. Kela. 02.01.2012.

Etuusohjeet. Yksityisen hoidon tuki. Kela. 02.04.2012.

Etuusohjeet. Yleinen asumistuki. Kela. 28.01.2011.

Etuusohjeet. Äitiysavustus. Kela. 11.08.2011.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (Text av betydelse för EES och Schweiz).

Folkpensionslag. 11.5.2007/568.

Företagshälsovård. Information till arbetsgivare och företagare om företagshälsovårdsersättningar. Din grundtrygghet 3c. FPA. 2006.

Förmåner från FPA. För professionellt bruk – 2009.

Förvaltningslag. 6.6.2003/434.

Hälso- och sjukvårdslag. 1326/2010.

Högskoleordlista. Elomaa, Niina (red.) Undervisningsministeriet och statsrådets kansli. Yliopistopaino Kustannus, Helsingfors 2005.

Julkisen hallinnon yhteinen sanasto (<https://sanastot.suomi.fi/concepts/9458edd5-d15f-4b9c-b981-2178c282e0eb>)

Kommunal ordlista. Kuhmonen, Kaisa (red.) Finansministeriet och statsrådets kansli. 2013. Statsrådets termbank Valter (<https://mot.kielikone.fi/mot/valter/netmot.exe?UI=sv80>).

Lag om anordnande av och ersättning för tandvården för frontveteraner. 678/1992.

Lag om betalning av fronttillägg utomlands. 25.11.1988/988.

Lag om bostadsbidrag. 4.6.1975/408.

Lag om bostadsbidrag för pensionstagare. 11.5.2007/571.

Lag om elektroniska recept. 2.2.2007/61.

Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. 15.7.2005/566.

Lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. 9.10.2009/738.

Lag om företagshälsovård. 21.12.2001/1383.

Lag om gränsöverskridande hälso- och sjukvård. 30.12.2013/1201.

Lag om handikappförmåner. 11.5.2007/570.

Lag om klientsamarbete inom rehabiliteringen. 13.6.2003/497.

Lag om moderskapsunderstöd. 28.5.1993/477.

Lag om pensionsstöd. 29.12.2016/1531.

Lag om rättegång i förvaltningsärenden. 5.7.2019/808.

Lag om smittsamma sjukdomar. 21.12.2016/1227.

Lag om studerandehälsovård för högskolestuderande. 17.5.2019/695.

Lag om studiestöd. 21.1.1994/65.

Lag om stöd för hemvård och privat vård av barn. 20.12.1996/1128.

Lag om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning. 10.1.1997/48.

Lag om tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning om samordning av de sociala trygghets-systemen. 14.5.2010/352.

Lag om tolkningstjänst för handikappade personer. 19.2.2010/133.

Lag om underhållsstöd. 29.8.2008/580.

Lag om utkomststöd. 30.12.1997/1412.

Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. 28.6.1994/559.

Lag om ändring av lagen om handikappförmåner. 1352/2014.

Lag om ändring av sjukförsäkringslagen. 903/2012.

Läkemedelslag. 10.4.1987/395.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräys 4/2014. Lääkevalmisteiden rinnakkaistuonti. Määräys 12.2.2014. 3952/03.01.01/2012.

Lääketieteen termit. Duodecimin selittävä suursanakirja. 6. painos. Duodecim. 2016.

Lääkkeiden toimittaminen. Määräys 3/2006. Lääkelaitos. 15.12.2006.

Militärunderstödslag. 20.8.1993/781.

Opetus- ja koulutussanasto, 2. laitos. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:10. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021.

Opiskeluterveydenhuollon opas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki 2006.

Ordlista för informationshantering inom socialvården. Publicerad version 08.12.2020, Institutet för hälsa och välfärd THL och Terminologicalcentralen TSK.

Palkkahallinnon sanasto. Versio 1.0. Valtiovarainministeriö ja Sanastokeskus TSK. 2017.

Sairausvakuutuksen korvaustaksat 1.1.2008. Kela.

Sjukförsäkringslag. 21.12.2004/1224.

Skatteordlista. Kuhmonen, Kaisa (red.) Finansministeriet och statsrådets kansli. Taloustieto Oy. Yliopistopaino, Helsingfors 2002.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om förskrivning av läkemedel. 726/2003.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfallsförsäkring. 1649/2009.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ja Tekniikan Sanastokeskus TSK. 1995.

Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto. Työ- ja elinkeinoministeriö ja Sanastokeskus TSK. 2020

Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmiä varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Stakes. Raportteja 30/2008.

Sosiaaliturvan sanasto. Huoltaja-säätiö. 2002.

Statsrådets förordning om fastställande av det kalkylerade maximibelopp för ersättning för företagshälsovården som avses i sjukförsäkringslagen. 1338/2004.

Statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna enligt 3 kap. 4 och 5 § i sjukförsäkringslagen. 1336/2004.

Statsrådets förordning om moderskapsunderstöd och adoptionsbidrag. 31.10.2002/885.

Statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis samt om företagshälsovårdens innehåll, yrkesutbildade personer och sakkunniga och den utbildning som krävs av inom företagshälsovården. 1484/2001.

Statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen. 1335/2004.

Statsrådets förordning om ändring av 2 kap. i statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna enligt 3 kap. 4 och 5 § i sjukförsäkringslagen. 692/2009.

Universitetslag. 24.7.2009/558.

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

adoptionsbidrag	495	arbetspecifik årsinkomst	224
aktivitetsersättning	390	arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga	260
allmän funktionsnedsättning	298	arbetsvillkor	531
allmän taxa	129	arvode per betalningstillfälle	119
allmänbildande grundläggande utbildning; se utbildning.....	338	arvodestaxa för läkare	135
allmänläkartaxa	129	arvodestaxa för munhygienister	141
allmänt bostadsbidrag	436	arvodestaxa för tandläkare	139
allmänt men; se olägenhet.....	294	avgift för studenternas hälsovårdsstiftelse	481
allmänt nedsatt funktion	298	avgiftstak	124
alterneringsersättning	530	avtal om underhåll	496
alterneringsledighet; se alterneringsersättning.....	530	avvikande läkemedelsspecifik självrisk; se läkemedelsspecifik självrisk.....	123
anmälan om sjukfrånvaro; se sjukfrånvar oanmälan från arbetsgivaren.....	246	avvikande referensprisgrupp	176
annan hälso- och sjukvårdsutbildad person	29	avvägd pension	389
annan person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården	29	barnavårdsstöd	506
annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården	29	barnbidrag	492
anpassningskurs	349	barnomsöv	46
anpassningsträning	342	barnförhöjning	80
anslag för studiematerial	360	barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmåner	526
anstaltsrehabilitering	329	barnförhöjning i samband med pension	408
anställningsperiod	538	barnpension	402
ansvar för sjukvårdskostnader	216	barn tillägg	80
ansökan om förmån	91	bassjälvrisk (1)	439
ansökan; se ansökan om förmån.....	91	bassjälvrisk (2)	441
anteckning på recept	199	bassjälvriskandel (1)	439
anvisning om hur man begär omprövning	99	bassjälvriskandel (2)	441
anvisning om rättelseyrkande	99	bedömning av arbetsförmågan	39
arbetsbaserad social trygghet; se social trygghet.....	1	befullmäktigad	27
arbetsförmåga	37	begränsad förskrivningsrätt	200
arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral ...	266	begränsat ersättningsgillt läkemedel	152
arbetsgivares gemensamma företagshälsovårdscentral	267	begynnelsepension	399
arbetshälsovård	248	begäran om omprövning	98
arbetsinkomstförsäkring	8	begäran om rättelse	97
arbetskraftspolitiskt utlåtande	539	behandling	53
arbetslivsinriktad rehabilitering	324	behandlingsomgång	56
arbetslöshetsdagpenning	520	behandlingsordination	63
arbetslöshetsdagpenningförmån; se arbetslöshetsdagpenning.....	520	behandlingstillfälle	56
arbetslöshetsersättning (1)	520	behov av rehabilitering	351
arbetslöshetsersättning (2)	522	behovsprövad rehabilitering	327
arbetslöshetsersättning (3)	517	behovsprövat rehabiliteringsunderstöd	369
arbetslöshetsförmån (1)	517	behovsprövning	541
arbetslöshetsförmåner (2)	516	belastning	305
arbetslöshetspension	395	beredskap för första hjälpen	257
arbetslöshetsskydd	516	beräkning av utkomststöd	551
arbetsmarknadsstöd	524	beslut om förmån	92
arbetsoförmåga	41	beslut om rättelse	100
arbetsoförmögenhetspension	390	bestämmelse om lagval	12
arbetsolycka	43	besvär	95
arbetsolycksfall	43	besväransvisning	94
arbetsolycksfallsförsäkring	3	besvärinstans	102
arbetspension	387	besvärsmyndighet	102
arbetsperiod	538	besvärsrätt	96
arbetsplatskassa	35	besvärsskrift	95
arbetsplatsutredning	252	betalning av arbetslöshetsförmån i förskott	529
arbets sjukdom	42	betalningsförbindelse	554
		betalningsförbindelse för hyresgaranti	555
		betalningsmottagare	90
		betydande förändring av boendeutgifterna	450

Numren i registret anger term-postnumren.

betydande förändring av årsinkomsten; se betydande inkomstförändring.....	451	efterlevande makes begynnelsepension	399
betydande inkomstförändring	451	efterlevande makes fortsättningspension	400
betydande men	296	efterlevandepension	398
betydande olägenhet	296	egentlig ålderspension; se ålderspension.....	392
bidrag med förhöjt belopp	285	egenvårdsläkemedel	156
bidrag med högsta belopp	288	EHIC; se europeiskt sjukvårdskort.....	209
bidragstagare	89	elektroniskt recept	194
biofarmaceutiskt läkemedel	159	en och samma föreskrift	64
biologiskt läkemedel	159	en och samma ordination	64
biosimilar	160	en och samma sjukdom	219
biosimilarpreparat; se biosimilar.....	160	engångsbetalning av efterlevandepension	401
blankett i E100-serien; se intyg över rätt till vård ..	208	engångsbetalning till efterlevande make; se engångsbetalning av efterlevandepension.....	401
blind	45	enkelresa	114
boendeutgifter som ska beaktas	443	ensamförsörjartillägg	493
boendeutgifternas maximibelopp	444	eRecept	194
borgensansvar för studielån	467	ersättning för företagshälsovård	269
bostadsbidrag	434	ersättning för förlorad arbetsförtjänst	225
bostadsbidrag för pensionstagare	435	ersättning för förlorad arbetsinkomst	225
bostadstillägg till studiestöd	459	ersättning för inkomstbortfall	225
bostadstillägg; se studiestödets bostadstillägg.....	459	ersättning för inkomstförlust	225
bostadsunderstöd	485	ersättning för kostnader för företagshälsovård ...	269
bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd	485	ersättning för kostnader för läkemedel	179
bosättningsbaserad social trygghet; se social trygghet.....	1	ersättning för läkemedelskostnader	179
bosättningskrav	423	ersättning för semesterkostnader	238
brådskande behandling	58	ersättning för studerandehälsovård	480
brådskande socialservice	213	ersättning för uppehälle (1)	368
brådskande utkomststöd	548	ersättning för uppehälle (2)	528
brådskande vård	58	ersättningsbegränsning	189
bundenhet	306	ersättningsbegränsningskod; se ersättningsbegränsning.....	189
centret för omprövning	103	ersättningsgill	19
Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning	322	ersättningsgill bassalva	169
dagpenning	226	ersättningsgill behandling	55
dagpenning avvägd enligt förtjänsten	521	ersättningsgill salvbas	169
dagpenning vid smittsam sjukdom	229	ersättningsgill undersökning	51
dagpenningförmån	226	ersättningsgill vård	55
dagpenningperiod	240	ersättningsgill åtgärd	60
dagpenningsförmån	226	ersättningsgillt kliniskt näringspreparat	168
dagpenningsperiod	240	ersättningsgillt läkemedel	151
dagpenningsperiodens maximitid	535	ersättningsgrund	126
dagvårdsproducent	515	ersättningskategori för läkemedel	184
debiteringsbeslut över hälsovårdsavgiften	482	ersättningsklass för läkemedel	184
den instans där ändring söktes	102	ersättningsklass I	270
digital tjänst inom hälso- och sjukvården	15	ersättningsklass II	271
direktersättning	109	ersättningsnummer	185
direktersättningskod	189	ersättningsstatus	19
direktimporterat preparat	163	ersättningsstaxa	128
distansservice; se tolktjänstens distansservice för personer med funktionsnedsättning.....	317	ersättningsstaxa för behandling; se taxa för undersökning och behandling.....	142
distanstjänst inom hälso- och sjukvården	14	ersättningsstaxa för läkararvode; se arvodestaxa för läkare.....	135
distanstolkning	315	ersättningsstaxa för läkares mottagningsarvode; se mottagningsarvodestaxa för läkare.....	137
donationsdagpenning	230	ersättningsstaxa för läkaråtgärd; se åtgärdstaxa för läkare.....	136
dosdispenserat läkemedel	157	ersättningsstaxa för munhygienistarvode; se arvodestaxa för munhygienister.....	141
dosdispensering	158	ersättningsstaxa för protetisk åtgärd för frontveteraner; se taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner.....	140
dosdispensering av läkemedel	158	ersättningsstaxa för sjuktransport	133
dröjsmålsavgift; se hälsovårdsavgift för högskestuderande.....	481	ersättningsstaxa för tandläkararvode; se arvodestaxa för tandläkare.....	139
duglig bostad	454		
dövblind	310		
e-recept	194		
EES-pension	427		

ersättningstaxa för tandvård; se tandvårdstaxa	138	förhöjningsdel	527
ersättningstaxa för undersökning och vård	142	förlösning	223
ersättningstaxa för undersökning; se taxa för undersökning och behandling	142	förlängning av den maximala stödtiden	476
EU-pension	427	förlängning av maximistödtiden	476
uropeiskt recept	197	förlängning av stödtiden (1)	477
uropeiskt sjukförsäkringskort	209	förlängning av stödtiden (2)	476
uropeiskt sjukvårdskort	209	förmån	71
extra fronttillägg	407	förmån av annat slag	433
extra tid	475	förmån av samma slag	432
faderskapspenning	235	förmån beroende av prövning	73
faderskapspenningperiod; se faderskapspenning	235	förmån beroende på prövning	73
faderskapspenningsperiod; se faderskapspenning	235	förmån för barnfamiljer	489
faktor som höjer ersättningens maximibelopp	277	förmån som ska beaktas	74
fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder	217	förmån till efterlevande barn	79
familj	559	förmåns giltighetstid	81
familjeförmån	489	förmånsansökan	91
familjeklass	419	förmånsbaserad inkomst	85
familjekurs	350	förmånsberättigat läkemedel	151
familjeledighetsersättning	239	förmånsbeslut	92
familjepension	397	förmånslätare	382
familjerehabilitering	333	förmånssökande	88
flexibel vårdpenning	512	förmånstagare	89
folkpension	383	förskott på arbetslöshetsförmån	529
folkpension till fullt belopp	384	första hjälpen-beredskap	257
folkpensionsindex	414	förstahjälpsberedskap	257
fortsatt resa	116	försäkrad	21
fortsättningspension	400	försäkringshistorik	425
FP-index	414	försäkringsperiod	424
FPA-ersättning	108	försäkringstid	424
FPA-kort	68	försörjarförhöjning	460
FPL-index	414	försörjning	543
fribelopp; se årsinkomstgräns för studerande	469	försörjningsplikt	20
friskvård på arbetsplatsen	258	försörjningspliktig	24
frivillig återbetalning av studiestöd	468	förteckning över taxor	146
frivillig återbetalning; se frivillig återbetalning av studiestöd	468	förtida ålderdomspension	393
fronttillägg	405	förtida ålderspension	393
fronttillägg till utlandet	406	förtidsminskning	417
frysning av pensionsinkomster	415	förtidspension	390
full folkpension	384	förtjänstdel; se inkomstrelaterad dagpenning	521
fullmaktshavare	27	förtjänstrelaterad dagpenning	521
fullmaktsinnehavare	27	förväntad arbetspension	388
fullmäktig för intressebevakning	26	förvärvspension	387
fullt underhållsstöd	500	föräldradagpenning	232
funktionsförmåga	36	föräldrapenning (1)	236
funktionsstillstånd; se funktionsförmåga	36	föräldrapenning (2)	232
fyllnadsbelopp	494	föräldrapenningperiod; se föräldrapenning (1)	236
fysisk funktionsförmåga; se funktionsförmåga	36	föräldrapenningsperiod; se föräldrapenning (1)	236
förebyggande utkomststöd	547	garantipension	386
företagares arbetsvillkor; se arbetsvillkor	531	gemensamma förhandlingar inom rehabiliteringen	376
företagshälsa	248	gemensamt hushåll	421
företagshälsovård	248	generikum	162
företagshälsovårdens resurser	261	generisk substitution	171
företagshälsovårdscentral	265	generiskt läkemedel	162
företagshälsovårdssamarbete	249	god företagshälsovårdspraxis	250
företagshälsovårdsstation	265	god rehabiliteringspraxis	358
förfrågnings tjänst; se tjänst för förfrågan om direktersättningsavgifter	120	godtagbar anläggningskostnad; se godtagbar kostnad	268
förhandstillstånd	207	godtagbar driftskostnad; se godtagbar kostnad	268
förhöjd förtjänstdel	527	godtagbar kostnad	268
förhöjning på grund av besökstid	145	godtagbar kostnad för studerandehälsovård	479
		godtagbara boendeutgifter	443
		granskningsperiod	86

granskningsperiod för arbetsvillkoret; se arbetsvillkor.....	531	högsta handikappbidrag	289
gravitet	222	högsta partipris	187
gravt handikappad	293	högsta vårdbidrag	290
grund för ersättningstaxa	127	höjd kostnadsersättning; se kostnadsersättning ..	528
grundbelopp (1)	282	höjt bidrag	285
grundbelopp (2)	403	höjt handikappbidrag	286
grundbidrag	282	höjt moderskapsunderstöd; se moderskapsunderstöd.....	490
grunddagpenning	522	höjt vårdbidrag	287
grunddel (1)	549	hörselskadad	309
grunddel (2); se inkomstrelaterad dagpenning ..	521	icke-brådskande behandling	57
grundersättning	180	icke-brådskande vård	57
grundersättningsgillt läkemedel	153	identitetskort med sjukförsäkringsuppgifter	69
grundläggande utkomststöd	545	individuell rehabilitering	330
grundunderstöd	486	individuell rutin	303
grundändring	416	individuell studie- och rehabiliteringsplan	355
grupprehabilitering	332	infektiös sjukdom	221
gränsöverskridande hälso- och sjukvård	204	initialsjälvrisk	122
habilitering	323	initiativ till rehabilitering	352
handikappad arbetstagare	260	inkomstgräns	82
handikappbidrag	278	inkomstkontroll; se årsinkomstkontroll.....	470
handikappbidrag för barn; se handikappbidrag för personer under 16 år.....	279	inkomstrelaterad dagpenning	521
handikappbidrag för personer under 16 år	279	institutionsrehabilitering	329
handikappbidrag för personer över 16 år	280	intressebevakare	25
handikappbidrag för vuxna; se handikappbidrag för personer över 16 år.....	280	intressebevakningsfullmäktig	26
handikappbidrag med förhöjt belopp	286	intyg över rätt till vård	208
handikappbidrag med grundbelopp	283	intyg över rätt till värdförmaner i Finland	210
handikappbidrag med högsta belopp	289	invaliditet	41
handikappförmån	278	invaliditetsklass; se invaliditetsklassificering.....	297
handledning	300	invaliditetsklassificering	297
handlednings- och stödbesök inom rehabiliteringen	374	invaliditetspension	390
handledningsbesök inom rehabiliteringen	374	invaliditetspension; se skyddad förmån.....	78
handläggningsgaranti	542	invalidpension	390
havandeskap	222	invalidpension för viss tid	391
helhetsbedömning	307	jämkad arbetslöshetsförmån	519
hembesök	373	kalkylerat maximibelopp	272
hembesöksresa	115	kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården	273
hemvårdsstöd	507	kalkylerat maximibelopp per arbetsgivare	275
hindrande förmån	77	kalkylerat maximibelopp per arbetstagare	274
hjälpbehov	302	kalkylerat maximibelopp per företagare	276
hjälpmedel	345	karens	87
homeopatiskt preparat; se ersättningsgillt läkemedel.....	151	karenstid (1)	87
hushåll	437	karenstid (2)	534
huvudhälsocentral	34	KIILA-rehabilitering	340
huvudhälsovårdcentral	34	klausulen om tillämplig lag	12
huvudvårdcentral	34	klient	370
hälso- och sjukvårdsservice	13	kognitiv funktionsförmåga; se funktionsförmåga.....	36
hälso- och sjukvårdstjänst	13	kommungrupp	445
hälso- och sjukvårdsutbildad person	28	kommunikationsmetod	318
hälsocentral	33	kommunikationssätt	318
hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen	258	kommuntillägg	511
hälsofrämjande på arbetsplatsen	258	komplement till underhållsbidraget	502
hälsokontroll	256	kompletterande utkomststöd	546
hälsoundersökning	256	kompletteringsbelopp	404
hälsovårdsavgift	481	kontaktpunkt för gränsöverskridande hälso- och sjukvård	214
hälsovårdsavgift för högskolestuderande	481	konvention om social trygghet	10
hälsovårdscentral	33	kort för folkpensionstagare	70
hälsovårdstjänst	13	kostersättning	291
högre specialersättning	183	kostnader för olycksfall	44
högsta bidrag	288	kostnadsersättning	528
		kostnadstak	124
		krav på bosättningsstid	422

lagstadgad förmån	72	moderskapsunderstöd	490
lagstadgad rehabilitering	326	mottagare av pension; se pensionstagare.....	380
lagvalsbestämmelse	12	mottagare av pensionsförmån	380
lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster	17	mottagningsarvodestaxa	137
lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster	18	mottagningsarvodestaxa för läkare	137
lägre specialersättning	182	multidisciplinär individuell rehabilitering	331
läkararvodestaxa	135	multiprofessionell individuell rehabilitering	331
läkares mottagningsarvodestaxa	137	måltidsstöd	463
läkares åtgärdstaxa	136	nationell pension enligt förordningen	428
läkarintyg	65	nedfrysning av pensionsinkomster	415
läkarutlåtande	66	nedkomst	223
läkemedel (1)	147	nedsatt funktionsförmåga	304
läkemedel (2)	148	nedsatt underhållsstöd	501
läkemedel som skall ersättas; se ersättningsgillt läkemedel.....	151	neuropsykologisk rehabilitering	344
Läkemedelsdatabas	202	normal studietid	473
läkemedelsersättning	179	ny sjukdom	220
läkemedelsexpeditör	192	nära anhörig	23
läkemedelsform	149	näringshjälp	346
läkemedelsförskrivare	191	näringsstöd	346
läkemedelsförskrivning	193	näringsunderstöd	346
läkemedelskostnad	106	nätverksbesök i anslutning till rehabilitering	376
läkemedelspreparat	150	nödvändig behandling	54
läkemedelsspecifik självrisk	123	nödvändig sjukvårdskostnad	105
läkemedelsspecifik självriskandel	123	nödvändig undersökning	50
läkemedelssubstans	148	nödvändig vård	54
lämna pension vilande	410	oberoende förmån	428
läromaterialstillägg	458	oberoende pension	428
löntagares arbetsvillkor; se arbetsvillkor.....	531	offentlig anstaltsvård	61
maka	22	offentlig hälso- och sjukvårdsenhet	31
make	22	offentlig institutionsvård	61
matlag	437	offentlig slutenvård	61
maximal stödtid	474	offentlig slutenvård	61
maximal utbetalningstid	535	olycksfall i arbetet	43
maximala boendekostnader	444	olycksfallskostnader	44
maximala boendeutgifter	444	olägenhet	294
maximibelopp av boendeutgifterna	444	ombud	27
maximibelopp för ersättningstaxa	131	omprövningsbegäran	98
maximistödtid	474	område inom vilket tolktjänst ordnas	320
maximitid	535	omställningspension	399
maximitid för partiell sjukdagpenning	243	ordinarie studietid	473
maximitid för sjukdagpenning	242	originalpreparat	161
maximitid för studiestöd	474	PADL	303
maximitid för utbetalning av dagpenning	535	pappersrecept; se skriftligt recept.....	195
medicin	147	paralleldistribuerat preparat	165
medicinsk rehabilitering	325	parallellimporterat preparat	164
medicinskt nödvändig sjukvård	212	partiell distanstolkning	316
medicinskt nödvändig vård	212	partiell föräldrapenning	237
medicinskt preparat	150	partiell rehabiliteringspenning	367
men	294	partiell sjukdagpenning	228
militärunderstöd	484	partiell vårdpenning	513
militärunderstöd till ett barn som är berättigat till underhållsbidrag	488	partiellt arbetsmarknadsstöd	525
minimistödtid; se studiestödtid.....	471	partner	22
minskad arbetslöshetsförmån	518	patientanvisning; se elektroniskt recept.....	194
minskad folkpension	385	PD-dokument; se intyg över rätt till vård.....	208
minskande förmån	76	pension	379
moderskapsförpackning	491	pensionerad	380
moderskapspenning	234	pensioneringsålder; se ålder för ålderspension...	426
moderskapspenningperiod; se moderskapspenning.....	234	pensionsförmån	379
moderskapspenningsperiod; se moderskapspenning.....	234	pensionsförsäkring	5
		pensionsinkomstavgift	413
		pensionsnskydd	377
		pensionsssluss; se rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar.....	536
		pensionsstöd	409

pensionsstödstagare	381	rehabilitering (2)	334
pensionsstödtagare	381	rehabilitering enligt prövning	327
pensionstagare	380	rehabilitering i grupp	332
pensionsålder	426	rehabilitering i slutenvård	329
pensionär	380	rehabilitering i slutenvård	329
periodiseringstid	537	rehabilitering i öppen vård	328
permanent bostad	452	rehabilitering i öppenvård	328
permanentbostad	452	rehabilitering som FPA är skyldig att ordna	326
person med dövblindhet	310	rehabilitering vid inrättning	329
person med hörsel- och synskada; se person med syn- och hörselskada	310	rehabiliteringsanstalt	372
person med hörselnedsättning	309	rehabiliteringsbehov	351
person med hörselskada	309	rehabiliteringsbeslut	353
person med svår funktionsnedsättning	293	rehabiliteringsförmån	359
person med syn- och hörselnedsättning	310	rehabiliteringsinrättning	372
person med syn- och hörselskada	310	rehabiliteringsinstitution	372
person med talskada	311	rehabiliteringsklient	370
person med yrkesutbildning inom företagshälsovården	262	rehabiliteringsklinik	372
person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården	28	rehabiliteringskurs	348
Personal Activities in Daily Living; se personliga aktiviteter i det dagliga livet	303	rehabiliteringspenning	362
personlig rutin	303	rehabiliteringspenning för mellanliggande tid	366
personlig studie- och rehabiliteringsplan	355	rehabiliteringspenning för mellantid	366
personliga aktiviteter i det dagliga livet	303	rehabiliteringspenning för unga	363
plan för yrkesutbildning	356	rehabiliteringspenning för väntetid	365
planerad vård	211	rehabiliteringspenning till pensionstagare	364
preparat med specialtillstånd	167	rehabiliteringspenningförmån	361
primär förmån	75	rehabiliteringsperiod	347
primärtid för sjukdagpenningen	244	rehabiliteringsplan	354
principen om närservice i samband med tolkning	321	rehabiliteringsstandard	357
prioriterad förmån; se prioriterad inkomst	84	rehabiliteringsstöd	391
prioriterad inkomst	84	rehabiliteringsunderstöd	369
prisintervall	174	rehabiliteringsunderstöd enligt prövning	369
privat hälso- och sjukvårdsenhet	32	remiss	62
privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården; se ersättningsgill vård	55	resa i anslutning till hembesök	115
privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården	32	resa som anhörig företagit separat	113
privatvårdsstöd	508	reseersättning	111
pro rata-pension	429	resekedja	117
procentuell självrisk	442	reskostnad	107
producent av företagshälsovårdstjänster	264	rimlig försörjning	411
producent av rehabiliteringstjänster	371	råd och vägledning inom företagshälsovården	255
producent av småbarnspedagogik	515	räntebidrag	465
prövningsbaserad förmån	73	ränteunderstöd	465
prövningsbaserad rehabilitering	327	rätt att välja	514
prövningsbaserat rehabiliteringsunderstöd	369	rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar	536
psykisk funktionsförmåga; se funktionsförmåga	36	rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar	245
recept	193	rätt till tilläggsdagar (1)	245
Receptarkivet; se Receptcentret	203	rätt till tilläggsdagar (2)	536
receptbelagt läkemedel	155	rätt till vård	206
Receptcentret	203	rättelse	100
receptfritt läkemedel	156	rättelsebegäran	97
referenspris	177	rättelsebeslut	100
referensprisgrupp	175	rörelsehindrad	47
referensprissystem	178	rörlighetsunderstöd	523
referensprissystem för läkemedel	178	sakkunnig inom företagshälsovården	263
regelrätt studietid	473	samarbetsbesök inom rehabiliteringen	375
regressfordran	504	samma sjukdom	219
rehabiliterande psykoterapi	343	samråd i rehabiliteringen	376
rehabilitering (1)	323	sedvanligt arbete	412
		senarelagd ålderdomspension	394
		senarelagd ålderspension	394
		separat hushåll	420
		separat resa	113
		servicebeskrivning för rehabilitering	357
		servicenät för studerandehälsovård	483

serviceproducent inom företagshälsovården	264	statlig ersättning	215
serviceproducent inom rehabilitering	371	statsborgen för studielån	461
SHVS-avgift	481	statsgaranti för studielån	461
sjukdagpenning	227	studenthälsovård	478
sjukdomens nummer	185	studerandehälsovård	478
sjukdomsnummer	185	studiebidrag	456
sjukersättning	390	studieförmåga	38
sjukfrånvaro	218	studieförmån	455
sjukfrånvaroanmälan från arbetsgivaren	246	studiehjälp	456
sjukförsäkring	6	studielånsavdrag	466
sjukförsäkringsersättning (1)	9	studielånskompensation	462
sjukförsäkringsersättning (2)	108	studiepenning	457
sjukförsäkringskort	68	studiepenningens försörjarförhöjning	460
sjukförsäkringstaxa	128	studiepension; se barnpension	402
sjukledighet	218	studiestöd	456
sjukpenning	227	studiestödets bostadstillägg	459
sjukpension	390	studiestödsförmån	455
sjukskrivning	218	studiestöds månad	472
sjuktransporttaxa	133	studiestöd tid	471
sjukvårdsersättning	108	studietolkning	313
sjukvårdsförsäkring	7	stöd för barnavård	506
sjukvårdskostnad	104	stöd för boende	434
sjukvårdsöverenskommelse	11	stöd för hemvård av barn	507
självrisk	121	stöd för privat vård av barn	508
självriskandel	121	stöd för skolresor	464
självriskandel av boendeutgifterna	438	stöd för vård av barn	506
självrisktid	87	stöd för vård av barn i hemmet	507
självrättelse	101	stödmånad	472
självständig bostad	453	stöddagare	89
självständig yrkesutövare	30	substitutionsgrupp	172
skillnadsförmån	494	substitutionskod	173
skilt hushåll	420	svårt funktionshindrad	293
skolresekostnad	464	svårt hörselskadad; se person med hörselskada	309
skriftligt recept	195	syn- och hörselskadad	310
skyddad förmån	78	synhörselskadad	310
skyddat handikappbidrag; se skyddad förmån	78	synonympreparat	162
skyldighet att vara i arbete	532	sysselsättningsfrämjande service	540
skälig försörjning	411	sysselsättningsfrämjande yrkesinriktad rehabilitering	339
skälig utkomst	411	sänkning av grunddelen	550
skälighetsprövning	558	särskild indikation	170
skäligt partipris	186	särskild kostnad	299
slutenvårdsrehabilitering	329	särskild moderskapspenning	233
smittsam sjukdom	221	särskild utredning	198
social funktionsförmåga; se funktionsförmåga	36	särskilt understöd	487
social förmån; se förmån	71	sökande av ändring	93
social trygghet	1	sökande; se förmånsökande	88
socialförsäkring	4	takbelopp	124
socialförsäkringsförmån; se förmån	71	talskadad	311
socialskydd	1	tandläkararvodestaxa	139
socialtrygghet; se social trygghet	1	tandvårdstaxa	138
socialtrygghetsöverenskommelse	10	taxa	128
SOLITA-pension	396	taxa för munhygienistarvode	141
specialersättning	181	taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner	140
specialersättningsgillt läkemedel	154	taxa för undersökning och behandling	142
specialfordon	118	taxeförteckning	146
specialistförhöjning	143	taxetolkning	132
specialisttaxa	130	taxitaxa	134
specialisttillägg	143	telefonrecept	196
specialtandläkarförhöjning	144	teoretisk arbetspension	431
specialtandläkartillägg	144	teoretisk pension	430
specialtaxa	130	terapi	53
specialtillståndspreparat	167	tid för vilken utkomststöd fastställs	553
specialvårdspenning	231	tid utan ersättning	534
stadigvarande bostad	452		

tidig rehabilitering	341	utbildning	338
tidigarelagd ålderspension	393	utbildningsförsök	337
tidsbegränsad invalidpension	391	utbildningsprövning	337
tidsbegränsad sjukpension	391	utbildningstolkning	313
tillgång; se lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster.....	17	utbytbar läkemedelspreparat	166
tillgänglighet; se lika tillgänglighet till social- och hälsovårdstjänster.....	18	utbyte av läkemedel	171
tillsyn	301	utkomst	543
tillägg för ensamförsörjande	493	utkomstskydd	2
tillägg för ensamförsörjare	493	utkomstskydd för arbetslösa	516
tillägg på grund av besökstid	145	utkomststöd	544
tilläggsbelopp	494	utkomststödet grunddel	549
tilläggsdag (1); se rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar.....	245	utkomststöds kalkyl	551
tilläggsdag (2); se rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar.....	536	utkomsttrygghet	2
tilläggsersättning	110	utlåtande från företagshälsovården om möjligheterna att fortsätta i arbete	247
tilläggsjälvrisk	440	utlåtande om rehabiliteringsundersökning	336
tilläggsjälvriskandel	440	utlåtande om återstående arbetsförmåga	247
tilläggsstid	475	utredning av hälsotillståndet	67
tilläggsutbetalning	494	uttagande ur emotsedd inkomst	557
tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter .	120	vanligt arbete	412
tjänst inom hälso- och sjukvård	13	varaktigt tillstånd av hjälplöshet	48
tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården	16	vardag	241
tolklista	319	vattennorm	448
tolkning	312	verksamhet för bevarande av arbetsförmågan ..	258
tolkning vid publikenemang	314	verksamhet som ersätts som företagshälsovård .	251
tolkningstjänst för handikappade personer	308	verksamhetsplan för företagshälsovården	253
tolktjänst för personer med funktionsnedsättning .	308	veterantaxa	140
tolktjänstens distansservice för personer med funktionsnedsättning	317	veterantillägg	292
totalt pensionskydd	378	vidaretransport	116
underhållsansvar	20	villkor gällande arbetsförmåga; se sjukdagpenning.....	227
underhållsavtal	496	villkorlig ersättning	188
underhållsbidrag (1)	488	villkorlig ersättningsstatus	188
underhållsbidrag (2)	498	villkorligt ersättningsgill	188
underhållsbidrag (3)	499	vistelsekommun	560
underhållsbidrag för barn	498	vård	53
underhållsbidrag i form av militärunderstöd	488	vårdare i arbetsavtalsförhållande; se producent av småbarnspedagogik.....	515
underhållsbidragsfordran	505	vårdbidrag	279
underhållsbidragsskuld	503	vårdbidrag för barn	279
underhållsdom	497	vårdbidrag för pensionstagare	281
underhållsnorm	449	vårdbidrag med förhöjt belopp	287
underhållspliktig	24	vårdbidrag med grundbelopp	284
underhållsskyldig	24	vårdbidrag med högsta belopp	290
underhållsskyldighet	20	vårdcentral	33
underhållsstöd	499	vårdförmån	205
undersökning	49	vårdgaranti	59
undersökning för att utreda arbetsförmågan	40	vårdpenning	509
undersöknings- och behandlingsordination	63	vårdproducent	515
undersökningsomgång	52	vårdtillfälle	56
undersökningsordination	63	vårdtillägg	510
undersökningstillfälle	52	väntetid	533
uppehälle	543	väntetid för arbetsmarknadsstöd	533
uppmaning att realisera egendom	556	väsentlig olägenhet	295
upprätthållande, uppföljning och ett tidigt stödjande av arbetsförmågan	259	väsentligt men	295
uppskjuten ålderspension	394	växtbaserat preparat; se ersättningsgillt läkemedel.....	151
uppskovsförhöjning	418	yrkesförberedande utbildning; se utbildning.....	338
uppskovstillägg	418	yrkesinriktad grundläggande utbildning; se utbildning.....	338
uppsökande av vård	211	yrkesinriktad omskolning; se utbildning.....	338
uppvärmningsgrupp	446	yrkesinriktad rehabilitering	324
uppvärmningsnorm	447	yrkesinriktad rehabiliteringsutredning	335
		yrkesinriktad vidareutbildning; se utbildning.....	338

yrkessjukdom	42	årssjälvriskkort för resekostnader	125
yrkesutbildad person inom företagshälsovården .	262	återbetalningsavgift	190
yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården .	28	åtgärdsförslag inom företagshälsovården	254
yrkesutbildningsplan	356	åtgärdstaxa	136
ålder för ålderspension	426	åtgärdstaxa för läkare	136
ålderdomspension	392	ändring av grunden	416
ålderspension	392	ändring av grunderna	416
åldersvillkor; se sjukdagpenning.....	227	ändringssökande	93
årlig inkomst	83	änkepension	398
årlig självriskandel	124	ömsesidigt erkännande av recept	201
årligt kalkylerat maximibelopp	276	öppenvårdsrehabilitering	328
årligt kalkylerat maximibelopp per företagare	276	överenskommelse om sjukvård	11
årsinkomst	83	överenskommelse om social trygghet	10
årsinkomstgräns för studerande	469	överklagande	93
årsinkomstkontroll	470	övernattningspenning	112
årssjälvrisk	124	överskott	552
årssjälvriskkort	125		

Suomenkielinen hakemisto / Finskt register

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki	280	biologinen lääke	159
90 päivän lausunto;		biologinen lääkevalmiste; ks. biologinen lääke.....	159
ks. työkyvyn arviointia koskeva lausunto.....	247	biolääke	159
adoptiotuki	495	biosimilaari	160
aikakorotus	145	biosimilaari lääke; ks. biosimilaarilääke.....	160
aikuisen vammaistuki;		biosimilaarilääke	160
ks. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.....	280	biosimilaarivalmiste; ks. biosimilaarilääke.....	160
aikuiskoulutustuen lainatakaus	461	digitaalinen terveydenhuollon palvelu	15
alempi erityiskorvaus	182	e-resepti	194
alempi erityiskorvausluokka;		E100-sarjan lomake; ks. hoito-oikeustodistus.....	208
ks. lääkekorvausluokka.....	184	edunjättäjä	382
alin hoitotuki	284	edunsaaja	89
alin tuki	282	edunvalvoja	25
alin vammaistuki	283	edunvalvontavaltuutettu	26
alkueläke	399	ehdollinen korvattavuus	188
alkuomavastuu	122	EHIC-kortti	209
alkuperäinen lääkevalmiste	161	ehkäisevä toimeentulotuki	547
alkuperäislääke	161	elatusapu (1)	498
alkuperäisvalmiste	161	elatusapu (2)	499
alle 16-vuotiaan vammaistuki	279	elatusapusaatava	505
ammattillinen jatkokoulutus; ks. koulutus.....	338	elatusapuvetka	503
ammattillinen koulutus; ks. koulutus.....	338	elatusavustus	488
ammattillinen koulutussuunnitelma	356	elatusmaksu; ks. lapsen elatusapu.....	498
ammattillinen kuntoutus	324	elatussaatava; ks. elatusapusaatava.....	505
ammattillinen kuntoutuspalvelu	335	elatussopimus	496
ammattillinen peruskoulutus; ks. koulutus.....	338	elatuslaki (1)	499
ammattillinen uudelleen koulutus; ks. koulutus.....	338	elatuslaki (2)	498
ammattillisen koulutuksen suunnitelma	356	elatuslaki	497
ammattillisen koulutuksen		elatusvastuu	20
toteuttamissuunnitelma	356	elatusvelvollinen	24
ammattitauti	42	elatusvelvollisuus	20
annosjaeltu lääke	157	elinkeinotuki	346
annosjakelu	158	eläke	379
ansaintaraja; ks. kohtuullinen toimeentulo.....	411	eläke-etuus	379
ansio-osa; ks. ansiopäiväraha.....	521	eläke-etuutta saava	380
ansioeläke	387	eläkeikä	426
ansionmenetykskorvaus	225	eläkeläinen (1)	380
ansioon suhteutettu päiväraha	521	eläkeläinen (2)	381
ansiopäiväraha	521	eläkeputki;	
ansiosidonnainen päiväraha	521	ks. työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	536
apuväline	345	eläkettä saava; ks. eläkkeensaaja.....	380
arkipäivä	241	eläkettä saavan hoitotuki	281
asetuksen mukainen kansallinen eläke	428	eläketuen saaja	381
asiakkaan valitus	95	eläketuki	409
asiamies	27	eläketulojen jäätyminen	415
asumisaikevaatimus	422	eläketulovähennys	413
asumisavustus	485	eläketurva	377
asumisedellytys	423	eläkevakuutus	5
asumisen tuki	434	eläkkeellesiirtymisikä; ks. vanhuuseläkeikä.....	426
asumislisä; ks. opintotuen asumislisä.....	459	eläkkeen lapsikorotus	408
asumismenojen enimmäismäärä	444	eläkkeen lepäämään jättäminen	410
asumismenojen huomattava muutos	450	eläkkeen verovähennys	413
asumismenojen omavastuuosuus	438	eläkkeenhakija; ks. etuudenhakija.....	88
asumisperusteinen sosiaaliturva; ks. sosiaaliturva...1		eläkkeensaaja	380
asumistuki	434	eläkkeensaajan asumistuki	435
ateriakohtainen avustus; ks. ateriatuki.....	463	eläkkeensaajan hoitotuki	281
ateriatuki	463	eläkkeensaajan kuntoutusraha	364
avokuntoutus	328	eläkkeensaajien hoitotuki	281
avomuotoinen kuntoutus	328	eläköitymisikä; ks. vanhuuseläkeikä.....	426
avuntarve	302	enimmäisaika	535

enimmäisasumismenot	444	hakija; ks. etuudenhakija.....	88
enimmäismaksuaika	535	hammashoidon korvaustaksa;	
enimmäistukiaika	474	ks. hammashoidon taksa.....	138
enimmäistukiajan pidennys	476	hammashoidon taksa	138
enimmäistukkuhinta	187	hammaslääkäriinpalkkion korvaustaksa;	
ennakkolupa	207	ks. hammaslääkäriinpalkkiotaksa.....	139
ennakkoluvallinen hoitoon hakeutuminen;		hammaslääkäriinpalkkiotaksa	139
ks. hoitoon hakeutuminen.....	211	harkinnanvarainen etuus	73
ennakkomaksu	529	harkinnanvarainen kuntoutus	327
ennakoitu työeläke	388	harkinnanvarainen kuntoutusavustus	369
ensiapuvalmius	257	henkilökohtainen opiskelu- ja	
ensisijainen etuus	75	kuntoutumissuunnitelma	355
eResepti	194	henkilökohtainen toiminto	303
eri talous	420	henkilökortti sairausvakuutustiedoin	69
erikoishammaslääkärikorotus	144	hintaputki	174
erikoislääkärikorotus	143	hoidon korvaustaksa;	
erikoislääkäritaksa	130	ks. tutkimuksen ja hoidon taksa.....	142
erikoistaksa	130	hoidon tuottaja	515
erikseen tehty matka	113	hoito	53
erilainen etuus	433	hoito-oikeus	206
erillisselvitys	198	hoito-oikeustodistus	208
erityinen käyttöaihe	170	hoitoetuus	205
erityisajoneuvo	118	hoitoetuusoikeus; ks. hoito-oikeus.....	206
erityisavustus	487	hoitoetuusoikeustodistus;	
erityishoitoraha	231	ks. hoito-oikeustodistus.....	208
erityishoitotuki	289	hoitokerta	56
erityiskorvattava lääke	154	hoitolisä	510
erityiskorvaus	181	hoitomääräys	63
erityiskustannus	299	hoitoon hakeutuminen	211
erityislupavalmiste	167	hoitoraha	509
erityisvammaistuki	289	hoitotakuu	59
erityisäitiysraha	233	hoitotuki (1)	281
erotusetuus	494	hoitotuki (2)	279
erotustuki	502	hoitotuki (3)	283
esitettävä asiakirja; ks. hoito-oikeustodistus.....	208	homeopaattinen valmiste; ks. korvattava lääke....	151
estävä etuus	77	huoltajakorotus	460
Eta-eläke	427	huomattava haitta	296
etuoikeutettu etuus; ks. etuoikeutettu tulo.....	84	huomioon otettava etuus	74
etuoikeutettu tulo	84	huomioon otettavat asumismenot	443
etuuden hakija	88	hyvä kuntoutuskäytäntö	358
etuuden saaja	89	hyvä työterveyshuoltokäytäntö	250
etuuden voimassaoloaika	81	hyväksyttävä kustannus	268
etuudenhakija	88	hyväksyttävä käyttökustannus;	
etuudensaaja	89	ks. hyväksyttävä kustannus.....	268
etuus	71	hyväksyttävä perustamiskustannus;	
etuushakemus	91	ks. hyväksyttävä kustannus	268
etuusperusteinen tulo	85	hyväksyttävät asumismenot	443
etuuspäätös	92	ikäedellytys; ks. sairauspäiväraha.....	227
etäpalvelu; ks. vammaisten tulkkaukspalvelun		invalidiraha; ks. suojattu etuus.....	78
etäpalvelu.....	317	isyyspäiväraha	235
etätulkkauk	315	isyysraha	235
EU-eläke	427	isyysrahakausi; ks. isyysraha.....	235
EU-sairaanhoitokortti	209	itsehoitolääke	156
eurooppalainen lääkemääräys	197	itsenäinen ammatinharjoittaja	30
eurooppalainen sairaanhoitokortti	209	itsenäinen asunto	453
eurooppalainen sairausvakuutuskortti	209	itsenäinen eläke	428
fyysinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	36	itsenäinen etuus	428
geneerinen lääke	162	itseoikaisu	101
geneerinen substituuio	171	jaksotusaika	537
geneerinen valmiste	162	jatkoeläke	400
haitta	294	jatkomatka	116
haittaluokitus	297	joustava hoitoraha	512
haittaluokka; ks. haittaluokitus.....	297	julkinen laitoshoido	61
hakemus; ks. etuushakemus.....	91	julkinen sairausvakuutus; ks. sairausvakuutus.....	6

julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö	31	korvattava perusvoide	169
julkisen terveydenhuollon yksikkö	31	korvattava toimenpide	60
jäätyminen; ks. eläketulojen jäätyminen.....	415	korvattava toiminta;	
kallis ja vaativa apuväline; ks. apuväline.....	345	ks. työterveyshuoltona korvattava toiminta.....	251
kansaneläke	383	korvattava tutkimus	51
kansaneläkeindeksi	414	korvattavuus	19
kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyys;		korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä	277
ks. työkyvyttömyys.....	41	korvauksen peruste; ks. korvausperuste.....	126
kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke;		korvaukseton määräaika	534
ks. työkyvyttömyyseläke.....	390	korvausluokka I	270
kansaneläkkeen työkyvyttömyyseläke;		korvausluokka II	271
ks. työkyvyttömyyseläke.....	390	korvausnumero	185
kansaneläkkeensaajan kortti	70	korvausperuste	126
karenssi	87	korvausrajoite	189
karenssiaika (1)	87	korvausrajoituskoodi; ks. korvausrajoite.....	189
karenssiaika (2)	422	korvausryhmä; ks. lääkekorvausluokka.....	184
karenssiaika (3)	534	korvaustaksa	128
kasvirohdosvalmiste; ks. korvattava lääke.....	151	korvaustaksan enimmäismäärä	131
kattokorvaus	110	korvaustaksan peruste	127
kattosumma	124	kotihoidon tuki	507
KE-indeksi	414	kotikäynti	373
KEL-indeksi	414	kotikäyntiin liittyvä matka	115
Kela-kortti	68	kotikäyntimatka	115
Kela-korvaus	108	koulukäynti; ks. kotikäynti.....	373
Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen		koululaiseläke; ks. lapseneläke.....	402
kuntoutus	326	koulumatkatuki	464
Kelan työkyvyttömyyseläke;		koulutarvikemääräraha	360
ks. työkyvyttömyyseläke.....	390	koulutus	338
keliakiakorvaus	291	koulutuskokeilu	337
kelvollinen asunto	454	kulukorvaus	528
KHOPS	355	kunnossapitonormi	449
KIILA-kuntoutus	340	kuntalisä	511
kiireellinen hoito	58	kuntaryhmä	445
kiireellinen sosiaalipalvelu	213	kuntouttaminen; ks. kuntoutus.....	323
kiireellinen toimeentulotuki	548	kuntoutuja	370
kiireetön hoito	57	kuntoutuksen henkilökohtainen	
kirjallinen lääkemääräys	195	opintosuunnitelma	355
kirjallinen resepti	195	kuntoutuksen ohjaus- ja tukikäynti	374
kognitiivinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	36	kuntoutuksen ohjaukseen	374
kohtuullinen toimeentulo	411	kuntoutuksen palvelukuvaus	357
kohtuullinen tukkuhinta	186	kuntoutuksen palveluntuottaja	371
kohtuullisuusuharkinta	558	kuntoutuksen standardi	357
kokonaiseläketurva	378	kuntoutuksen tarve	351
kokonaisharkinta	307	kuntoutuksen tutkimuslausunto	336
kommunikaatiokeino	318	kuntoutuksen verkostokäynti	376
kommunikaatiomenetelmä	318	kuntoutuksen yhteisneuvottelu	376
kommunikaatiotapa	318	kuntoutuksen yhteistyökäynti	375
kommunikointikeino	318	kuntoutuminen	334
kommunikointimenetelmä	318	kuntoutus	323
kommunikointitapa	318	kuntoutusaloite	352
kopiolääke	162	kuntoutusavustus	369
korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksu	481	kuntoutusetuus	359
korkeavastus	465	kuntoutusjakso	347
korotettu ansio-osa	527	kuntoutuskurssi	348
korotettu hoitotuki (1)	287	kuntoutuslaitos	372
korotettu hoitotuki (2)	286	kuntoutuspalvelujen tuottaja	371
korotettu kulukorvaus; ks. kulukorvaus.....	528	kuntoutuspsykoterapia	343
korotettu tuki	285	kuntoutuspäätös	353
korotettu vammaistuki	286	kuntoutusraha	362
korotettu äitiysavustus; ks. äitiysavustus.....	490	kuntoutusrahaetuus	361
korotusosa	527	kuntoutusstandardi	357
korvattava hoito	55	kuntoutussuunnitelma	354
korvattava kliininen ravintovalmiste	168	kuntoutustarve	351
korvattava lääke	151	kuntoutustuki	391

kuulo- ja näkövammainen	310	lähipalveluperiaate	321
kuulo-näkövammainen	310	lämmitysnormi	447
kuulonäkövammaisen	310	lämmitysryhmä	446
kuulovammaisen	309	lääke	147
kuurosokea	310	lääkeaine	148
kyselypalvelu;		lääkekatto	124
ks. suorakorvaustietojen kyselypalvelu.....	120	lääkekohtainen omavastuu	123
käsikauppalääke	156	lääkekohtainen omavastuuosuus	123
käsittelytakuu	542	lääkekorvaus	179
käyntiaikakorotus	145	lääkekorvausluokka	184
laillistettu ammattihenkilö;		lääkekorvausryhmä	184
ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	28	lääkekustannus	106
lainatakaus; ks. opintolainan valtiontakaus.....	461	lääkemuoto	149
lainvalintamääräys	12	lääkemääräys	193
laitoskuntoutus	329	lääkemääräysten vastavuoroinen	
laitosmuotoinen kuntoutus	329	tunnustaminen	201
lakisääteinen etuus	72	lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito	212
lakisääteinen kuntoutus	326	Lääketietokanta	202
lapsen elatusapu	498	lääkevaihto	171
lapsen hoitotuki	279	lääkevaihtoryhmä	172
lapsen vammaistuki;		lääkevaihtoryhmäkoodi	173
ks. alle 16-vuotiaan vammaistuki.....	279	lääkevalmiste	150
lapseneläke	402	lääkinnällinen kuntoutus	325
lapsikorotus	80	lääkkeen määrääjä	191
lapsillisä	492	lääkkeen toimittaja	192
lapsiperhe-etuus	489	lääkkeiden annosjakelu	158
laskennallinen enimmäisaika;		lääkkeiden viitehintajärjestelmä	178
ks. sairauspäivärahan enimmäisaika.....	242	lääkäriasema; ks. yksityinen terveydenhuollon	
laskennallinen enimmäismäärä	272	toimintayksikkö.....	32
lasten hoidon tuki	506	lääkärikeskus; ks. yksityinen terveydenhuollon	
lasten kotihoidon tuki	507	toimintayksikkö.....	32
lasten yksityisen hoidon tuki	508	lääkärin toimenpidetaksa	136
lastenhoidon tuki	506	lääkärin toimenpiteen korvaustaksa;	
lepäämään jättäminen;		ks. lääkärin toimenpidetaksa.....	136
ks. eläkkeen lepäämään jättäminen.....	410	lääkärin vastaanottopalkkion korvaustaksa;	
lepäävä eläke;		ks. lääkärin vastaanottopalkkiotaksa.....	137
ks. eläkkeen lepäämään jättäminen.....	410	lääkärin vastaanottopalkkiotaksa	137
lesken alkueläke	399	lääkärinlausunto	66
lesken jatkoeläke	400	lääkärinpalkkion korvaustaksa;	
lesken kertasuoritus;		ks. lääkärinpalkkiotaksa.....	135
ks. leskeneläkkeen kertasuoritus.....	401	lääkärinpalkkiotaksa	135
leskeneläke	398	lääkärintodistus	65
leskeneläkkeen kertasuoritus	401	maiden välinen sairaanhoitokustannusten	
liikkuvuusavustus	523	laskutus	217
liikuntakyvytön	47	matkakatto	124
lisäaika	475	matkukertapalkkio	119
lisäkorvaus	110	maksunsaaja	90
lisäomavastuu	440	maksusitoumus	554
lisäpäivä (1);		maksuunpanopäätös; ks. terveydenhoitomaksun	
ks. sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	245	maksuunpanopäätös.....	482
lisäpäivä (2);		matkakatto	124
ks. työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	536	matkaketju	117
lisäpäiväoikeus (1)	245	matkakorvaus	111
lisäpäiväoikeus (2)	536	matkakustannus	107
lisävuosi	475	matkakustannusten omavastuukortti	125
luontoisetuus; ks. hoitoetus.....	205	matkakustannusten vuosiomavastuukortti	125
luovutuspäiväraha	230	moniammatillinen yksilökuntoutus	331
luvan saanut ammattihenkilö;		muu terveydenhuollon ammattihenkilö	29
ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	28	muutoksenhaku	93
lykkäyskorotus	418	muutoksenhakuelin	102
lykätty vanhuuseläke	394	määräaikainen erityislupavalmiste;	
läheisen erillinen matka	113	ks. erityislupavalmiste.....	167
lähete	62	määräaikainen lääkkeenmääräämisoikeus;	
lähiomainen	23	ks. rajattu lääkkeenmääräämisoikeus.....	200

määräaikainen työkyvyttömyyseläke	391	osasairauspäiväraha	228
neuropsykologinen kuntoutus	344	osasairauspäivärahan enimmäisaika	243
nimikesuojattu ammattihenkilö; ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	28	osatyökyvyttömyyseläke; ks. työkyvyttömyyseläke.....	390
nostaja	90	osittainen etätulkkauk	316
nuoren kuntoutusraha	363	osittainen hoitoraha	513
odotusaika	533	osittainen työmarkkinatuki	525
odotusajan kuntoutusraha	365	osittainen vanhempainraha	237
ohjaus	300	ostotodistus; ks. koulumatkatuki.....	464
ohjaus- ja tukikäynti; ks. kuntoutuksen ohjaukikäynti.....	374	palautusmaksu	190
ohjaukikäynti; ks. kuntoutuksen ohjaukikäynti.....	374	palkansaaajan työssäoloehto; ks. työssäoloehto.....	531
oikaisu	100	palvelukuvaus; ks. kuntoutuksen palvelukuvaus.	357
oikaisupyynnö	97	palvelunjärjestämialue; ks. tulkkaukspalvelun järjestämialue.....	320
oikaisupäätös	100	palveluvalikoima; ks. terveydenhuollon palveluvalikoima.....	16
oikaisuvaatimus (1)	98	palveluverkko; ks. opiskeluterveydenhuollon palveluverkko.....	483
oikaisuvaatimus (2)	97	papereiresepti; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	195
oikaisuvaatimuskeskus	103	PD-asiakirja; ks. hoito-oikeustodistus.....	208
oikaisuvaatimusohje	99	perhe	559
olennainen haitta	295	perhe-eläke	397
oleskelukunta	560	perhe-etuus	489
oma-aloitteinen hoitoon hakeutuminen; ks. hoitoon hakeutuminen.....	211	perhekuntoutus	333
Omakanta; ks. terveydenhuollon digitaalinen palvelu.....	15	perhekurssi	350
omatoiminen hoitoon hakeutuminen; ks. hoitoon hakeutuminen.....	211	perheluokka	419
omavastuu	121	perhevapaakorvaus	239
omavastuu aika	87	perintä odotettavissa olevasta tulosta	557
omavastuuajan korvaus; ks. omavastuu aika.....	87	perusavustus	486
omavastuukortti	125	perushoitotuki	284
omavastuuosuus	121	peruskorvattava lääke	153
opintoetuus	455	peruskorvaus	180
opintolainahyvitys	462	peruskorvausluokka; ks. lääkekorvausluokka.....	184
opintolainan takausvastuu	467	perusmäärä	403
opintolainan valtiontakaus	461	perusomavastuu (1)	439
opintolainavähennys	466	perusomavastuu (2)	441
opintoraha	457	perusomavastuuosuus	441
opintorahan huoltajakorotus	460	perusosa (1)	549
opintorahan oppimateriaalilisä	458	perusosa (2); ks. ansiöpäiväraha.....	521
opintotuen asumislisä	459	perusosan alentaminen	550
opintotuen enimmäisaika	474	peruspäiväraha	522
opintotuen enimmäisajan pidennys	476	perustemuutos	416
opintotuen vapaaehtoinen palautus	468	perustoimeentulotuki	545
opintotuki	456	perustuki	282
opintotukiaika	471	perusvammaistuki	283
opintotukietuus	455	poikkeava lääkekohtainen omavastuu; ks. lääkekohtainen omavastuu.....	123
opintotukikuukausi	472	poikkeava viitehintaryhmä	176
opiskelijan terveydenhoitomaksu; ks. korkeakoulu- opiskelijan terveydenhoitomaksu.....	481	potilasohje; ks. sähköinen lääkemääräys.....	194
opiskelijan vuosituloraja	469	pro rata -eläke	429
opiskelijaterveydenhuolto	478	prosentuaalinen omavastuu	442
opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma	355	psykykinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	36
opiskelukyky	38	puhelinlääkemääräys	196
opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävä kustannus	479	puhelinresepti	196
opiskeluterveydenhuollon korvaus	480	puhevammainen	311
opiskeluterveydenhuollon palveluverkko	483	puoliorvon eläke; ks. lapseneläke.....	402
opiskeluterveydenhuolto	478	puoliso	22
opiskelutulkkauk	313	pysyvästi avuton tila	48
oppimateriaalilisä	458	päivähoidon tuottaja	515
orvon etuus	79	päiväkotikäynti; ks. kotikäynti.....	373
orvonetuus	79	päiväraha	226
osakuntoutusraha	367	päivärahaetuus	226
		päivärahakauden enimmäisaika	535
		päivärahakausi	240

pääterveysasema	34	sairauspäiväraha	227
pääterveyskeskus	34	sairauspäivärahan enimmäisaika	242
raja-yhteispiste	214	sairauspäivärahan enimmäissuoritus aika	242
rajat ylittävä terveydenhuolto	204	sairauspäivärahan ensisijaisuusaika	244
rajat ylittävän terveydenhuollon yhteispiste	214	sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus	245
rajattu lääkkeen määräämisoikeus	200	sairausvakuutuksen korvaustaksa	128
rajatylittävä terveydenhuolto	204	sairausvakuutuksen päiväraha	227
rajoitetusti erityiskorvattava lääke; ks. rajoitetusti korvattava lääke.....	152	sairausvakuutus	6
rajoitetusti korvattava lääke	152	sairausvakuutuskortti	68
rajoitetusti peruskorvattava lääke; ks. rajoitetusti korvattava lääke.....	152	sairausvakuutuskorvaus (1)	9
rasitus	305	sairausvakuutuskorvaus (2)	108
raskaus	222	sairausvakuutuslain mukainen työkyvyttömyys; ks. työkyvyttömyys.....	41
realisointikehoitus	556	sairausvakuutustaksa	128
resepti	193	sairausvakuutustiedoilla varustettu henkilökortti ...	69
Reseptiarkisto; ks. Reseptikeskus.....	203	sama määräys	64
Reseptikeskus	203	sama sairaus	219
reseptilääke	155	samanlainen etuus	432
reseptimerkintä	199	sidonnaisuus	306
rinnakkaisjaeltu lääkevalmiste	165	sokea	45
rinnakkaisjaeltu valmiste; ks. rinnakkaisjakeluvalmiste.....	165	SOLITA-eläke	396
rinnakkaisjakeluvalmiste	165	sope-kurssi; ks. sopeutumisvalmennuskurssi.....	349
rinnakkaislääke	162	sopeutumisvalmennus	342
rinnakkaistuontivalmiste	164	sopeutumisvalmennuskurssi	349
rinnakkaistuotu lääkevalmiste	164	sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saatavuus	17
rinnakkaistuotu valmiste; ks. rinnakkaistuontivalmiste.....	164	sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus	18
rinnakkaisvalmiste	162	sosiaalietuus; ks. etuus.....	71
rintamalisä	405	sosiaalinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	36
rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksaa ..	140	sosiaaliturva	1
rintamaveteraanien protetiikan toimenpiteen korvaustaksa; ks. rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksaa.....	140	sosiaaliturvaetus; ks. etuus.....	71
ruokakunta	437	sosiaaliturvasopimus	10
ruokavaliokorvaus	291	sosiaalivakuutus	4
ryhmäkohtainen kuntoutus; ks. ryhmämuotoinen kuntoutus.....	332	sotilasavustuksen asumisavustus	485
ryhmäkuntoutus	332	sotilasavustus	484
ryhmämuotoinen kuntoutus	332	sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle ..	488
saatavuus; ks. sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saatavuus.....	17	soviteltu työttömyysetuus	519
saavutettavuus; ks. sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus.....	18	substituutiokoodi	173
sairaanhoidon korvaus	108	substituutioryhmä	172
sairaanhoidon kustannus	104	substituutioryhmäkoodi	173
sairaanhoidon kustannusvastuu	216	suhteellinen eläke	429
sairaanhoidon korvaus (1)	108	suhteutettu eläke	389
sairaanhoidon korvaus (2)	9	suojattu etuus	78
sairaanhoidon kustannus	104	suojattu vammaistuki; ks. suojattu etuus.....	78
sairaanhoidon sopimus	11	suorakorvaus	109
sairaanhoidon vakuutus	7	suorakorvauskoodi	189
sairaankuljetuksen korvaustaksa	133	suorakorvaustietojen kyselypalvelu	120
sairaankuljetustaksa	133	suoratuontivalmiste	163
sairaseläke	390	suoratuotu lääkevalmiste	163
sairasloma	218	suoratuotu valmiste; ks. suoratuontivalmiste.....	163
sairausten numero	185	suuhygienistinpalkkion korvaustaksa; ks. suuhygienistinpalkkiotaksa.....	141
sairauseläke	390	suuhygienistinpalkkiotaksa	141
sairausloma	218	SV A -todistus; ks. lääkärintodistus.....	65
sairausnumero	185	SV B -lausunto; ks. lääkärintodistus.....	66
sairauspoissaolo	218	SV D -todistus; ks. lääkärintodistus.....	65
sairauspoissaolosta ilmoittaminen; ks. työnantajan sairauspoissaoloilmoitus.....	246	synnytys	223
		sähköinen lääkemääräys	194
		sähköinen resepti	194
		säännön mukainen opiskeluaika	473
		säännön mukainen suoritus aika	473
		takausvastuu; ks. opintolainan takausvastuu.....	467
		takautumissaatava	504

taksa	128	tutkimus- ja hoitomääräys	63
taksaluettelo	146	tutkimuskerta	52
taksan peruste	127	tutkimuslausunto	336
taksatulkinta	132	tutkimusmääräys	63
taksitaksa	134	tyky-toiminta; ks. työkykyä ylläpitävä toiminta	258
takuueläke	386	tykytoiminta	258
tapaturmakustannukset	44	työeläke	387
tarkastelujakso	86	työeläkelain mukainen työkyvyttömyys; ks. työkyvyttömyys	41
tarpeellinen hoito	54	työkohtainen vuositulo	224
tarpeellinen sairaanhoidon kustannus	105	työkyky	37
tarpeellinen sairaanhoitokustannus	105	työkykyä ylläpitävä toiminta	258
tarpeellinen tutkimus	50	työkyvyn arviointi	39
tartuntatauti	221	työkyvyn arviointia koskeva lausunto	247
tartuntatautipäiväraha	229	työkyvyn hallinta	259
tarveharkinta	541	työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki	259
tavallinen työ	412	työkyvyttömyys	41
TEAK	339	työkyvyttömyysedellytys; ks. sairauspäiväraha	227
teoreettinen eläke	430	työkyvyttömyyseläke	390
teoreettinen työeläke	431	työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus	339
terapia	53	työllistymistä edistävä palvelu	540
terveydenhoitomaksu	481	työmarkkinatuen odotusaika	533
terveydenhoitomaksun maksuunpanopäätös	482	työmarkkinatuki	524
terveydenhuollon ammattihenkilö	28	työnantajakohtainen laskennallinen enimmäismäärä	275
terveydenhuollon digitaalinen palvelu	15	työnantajan oma työterveysasema	266
terveydenhuollon etäpalvelu	14	työnantajan sairauspoissaoloilmoitus	246
terveydenhuollon palvelu	13	työnantajien yhteinen työterveysasema	267
terveydenhuollon palveluvalikoima	16	työntekijäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä	274
terveydenhuoltopalvelu	13	työpaikkakassa	35
terveydentilaselvitys	67	työpaikkaselvitys	252
terveyskeskus	33	työskentelykausi	538
terveyspalvelu	13	työskentelyperäinen sosiaaliturva; ks. sosiaaliturva	1
terveystarkastus	256	työsopimussuhteinen hoitaja; ks. varhaiskasvatuksen tuottaja	515
todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa	210	työssäoloehdon tarkastelujakso; ks. työssäoloehto	531
toimeentulo	543	työssäoloehto	531
toimeentulotuen määräytymisaika	553	työssäolovelvoite	532
toimeentulotuen perusosa	549	työsuhteinen hoitaja; ks. varhaiskasvatuksen tuottaja	515
toimeentulotuki	544	työtapaturma	43
toimeentulotukilaskelma	551	työtapaturmavakuutus	3
toimeentuloturva	2	työterveysasema	265
toimenpide-ehdotus; ks. työterveyshuollon toimenpide-ehdotus	254	työterveyshuollon ammattihenkilö	262
toimenpidetaksa	136	työterveyshuollon asiantuntija	263
toimintakyky	36	työterveyshuollon korvaus	269
toimintakyvyn heikentyminen	304	työterveyshuollon korvausluokka I	270
tuensaaja	89	työterveyshuollon korvausluokka II	271
tukiajan pidennys (1)	477	työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä	273
tukiajan pidennys (2)	476	työterveyshuollon lausunto työssäjatkamismahdollisuuksista	247
tukikuukausi	472	työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus	255
tulkkauksen lähipalveluperiaate	321	työterveyshuollon palvelujen tuottaja	264
tulkkaus	312	työterveyshuollon palveluntuottaja	264
tulkkauspalvelu; ks. vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu	308	työterveyshuollon toimenpide-ehdotus	254
tulkkauspalvelun järjestämisalue	320	työterveyshuollon toimintasuunnitelma	253
tulkkilista	319	työterveyshuollon voimavarat	261
tulkkipalvelu; ks. vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu	308	työterveyshuolto	248
tulojen huomattava muutos	451	työterveyshuoltokorvaus	269
tuloraja	82	työterveyshuoltona korvattava toiminta	251
tulovalvonta; ks. vuositulovalvonta	470	työterveyshuoltopalvelujen tuottaja	264
tutkimuksen ja hoidon taksa	142		
tutkimuksen korvaustaksa; ks. tutkimuksen ja hoidon taksa	142		
tutkimus	49		
tutkimus työkyvyn selvittämiseksi	40		

työterveysyhteistyö	249	vanhuuseläke (1)	392
työttömyysavustus; ks. työttömyysetuus.....	517	vanhuuseläke (2)	383
työttömyyseläke	395	vanhuuseläkeikä	426
työttömyysetuuden ennakkomaksu	529	vapaa tulo; ks. opiskelijan vuosituloraja.....	469
työttömyysetuuden lapsikorotus	526	vapaaehtoinen palautus;	
työttömyysetuus	517	ks. opintotuen vapaaehtoinen palautus.....	468
työttömyyskorvaus	517	varhaiskasvatuksen tuottaja	515
työttömyyspäiväraha	520	varhaiskuntoutus	341
työttömyyspäivärahaetus;		varhaiskuuro	46
ks. työttömyyspäiväraha.....	520	varhennettu vanhuuseläke	393
työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus	536	varhennettu äitiysraha; ks. äitiysraha.....	234
työttömyystuki; ks. työttömyysetuus.....	517	varhennusvähennys	417
työttömyysturva	516	varsinainen vanhuuseläke; ks. vanhuuseläke (1). 392	
työtulovakuutus	8	vastaanottopalkkiotaksa	137
työvoimapoliittinen lausunto	539	VATU-keskus	322
täydennysmäärä	404	verkostokäynti; ks. kuntoutuksen verkostokäynti. 376	
täydentävä toimeentulotuki	546	vesinormi	448
täysi elatustuki; ks. täysimääräinen elatustuki.....	500	veteraanilisä	292
täysi kansaneläke	384	veteraanitaksa	140
täysimääräinen elatustuki	500	viitehinta	177
täysimääräinen kansaneläke	384	viitehintajärjestelmä	178
täysorvon eläke; ks. lapsaneläke.....	402	viitehintaryhmä	175
ulkomaan kulukorvaus; ks. kulukorvaus.....	528	viivästymismaksu; ks. korkeakouluopiskelijan	
ulkomaille maksettava rintamalisä	406	terveydenhoitomaksu.....	481
uusi sairaus	220	vuokravakuussitoumus	555
uusittu lääkemääräys;		vuorottelukorvaus	530
ks. kirjallinen lääkemääräys.....	195	vuorotteluvapaa; ks. vuorottelukorvaus.....	530
uusittu resepti; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	195	vuorotteluvapaakorvaus	530
vaihtokelpoinen lääkevalmiste	166	vuosilomakustannuskorvaus	238
vaikeasti kuulovammainen; ks. kuulovammainen. 309		vuosiomavastuu	124
vaikeasti vammaisen	293	vuosiomavastuukortti	125
vaikeavammainen	293	vuositulo	83
vajaakuntainen työntekijä	260	vuositulon huomattava muutos;	
vakinaisen asunto	452	ks. tulojen huomattava muutos.....	451
vakituinen asunto	452	vuosituloraja; ks. opiskelijan vuosituloraja.....	469
vakuutettu	21	vuositulovalvonta	470
vakuutusaika	424	vuotuinen laskennallinen enimmäismäärä	276
vakuutushistoria	425	vuotuinen omavastuuosuus	124
vakuutuskassa; ks. työpaikkakassa.....	35	vuotuinen yrittäjäkohtainen laskennallinen	
vakuutuskausi	424	enimmäismäärä	276
valintaoikeus	514	vähennetty elatustuki	501
valitus	95	vähennetty kansaneläke	385
valitusoikeus	96	vähennetty työttömyysetuus	518
valitusosoitus	94	vähennettävä etuus	76
valitusviranomaisen	102	vähentävä etuus	76
valmentava koulutus; ks. koulutus.....	338	vähimmäistukiaika; ks. opintotukiaika.....	471
valtion korvaus	215	välilajan kuntoutusraha	366
valtioneuvoston; ks. opintolainan valtioneuvoston.....	461	yhdensuuntainen matka	114
valtuutettu	27	yhteinen talous	421
valvonta	301	yhteisneuvottelu	376
vammaisetuus	278	yhteistalous	421
vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu	308	yhteistyökäynti; ks. kuntoutuksen yhteistyökäynti. 375	
vammaisten tulkkaukspalvelu	308	yhteisöruokakunta; ks. ruokakunta.....	437
Vammaisten tulkkaukspalvelukeskus	322	yhteispiste; ks. rajat ylittävän terveydenhuollon	
vammaisten tulkkaukspalvelun etäpalvelu	317	yhteispiste.....	214
vammaisten tulkkipalvelu	308	yksilökohtainen kuntoutus	330
vammaistuki (1)	278	yksilökuntoutus	330
vammaistuki (2)	280	yksilöllinen kuntoutus	330
vammaistuki (3)	283	yksilömuotoinen kuntoutus	330
vanhempainetuus	489	yksinhuoltajakorotus	493
vanhempainpäiväraha	232	yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja;	
vanhempainraha (1)	236	ks. korvattava hoito.....	55
vanhempainraha (2)	232	yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö	32
vanhempainrahakausi; ks. vanhempainraha (1). 236		yksityinen terveydenhuollon yksikkö	32

yksityisen hoidon tuki	508	ylin tuki	288
yleinen asumistuki	436	ylin vammaistuki	289
yleinen haitta; ks. haitta.....	294	Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön maksu	481
yleinen toiminnanvajaus	298	ylitysaika	475
yleinen toiminnanvajavuus	298	ylläpitokorvaus (1)	368
yleislääkäritaksa	129	ylläpitokorvaus (2)	528
yleissivistävä peruskoulutus; ks. koulutus.....	338	yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä ..	276
yleistaksa	129	yrittäjän työssäoloehto; ks. työssäoloehto.....	531
yleisötulkkaukset	314	YTHS-maksu	481
ylempi erityiskorvaus	183	yöpymisraha	112
ylempi erityiskorvausluokka; ks. lääkekorvausluokka.....	184	äitiysavustus	490
ylijäämätulo	552	äitiysavustuspakkaus	491
ylimääräinen avustus; ks. ateriatuki.....	463	äitiyspakkaus	491
ylimääräinen rintamalisä	407	äitiyspäiväraha	234
ylin hoitotuki	290	äitiysraha	234
		äitiysrahakausi; ks. äitiysraha.....	234